

ARHIEPISCOPIA IAȘILOR -
MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

**SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL ORTODOX
„SFÂNTUL IOAN IACOB” DOROHOI**

**Țara de sus -
vatră de
cultură și
spiritualitate**

REVISTĂ

a

**Proiectului
de educație
extrașcolară
interjudețean**

Calendarul proiectelor de
educație extrașcolară
interjudețene
(Anexa 3 la OMEC
nr. 3.197/10.02.2026),
poziția 194

Domeniul:
Cultural-artistic, culturi și civilizații

Anul IV, Nr. 4, 2026

ISSN 2972 - 1075
ISSN-L 2972 - 1075

Motto: *„Sufletul culturii este cultura sufletului”.*
(Preafericitul Părinte Patriarh Daniel)

Țara de sus - vatră de cultură și spiritualitate

ISSN 2972 - 1075

ISSN-L 2972 - 1075

Cuprins

Colegiul de redacție.....	11
Școli participante la proiect.....	12
Cuvânt introductiv	15
Sfânta Ioana Mironosița	17
Prof. Misaila Constantina, Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați	17
Sfânta Cuvioasă Parascheva – model de viață ascetică și sfințenie în Ortodoxie.....	20
Prof. Nicolovici Constantin, Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj	20
Țara de Sus - izvor de spiritualitate și cultură în educația timpurie românească.....	22
Prof. Mișcoi Ioana Larisa, Grădinița cu Program Prelungit „Curcubeul copiilor” Arad, Arad	22
Familia creștină în societatea secularizată	24
Prof. Nechita Adrian-Viorel, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Cel Mare” Bacău, Bacău	24
Femeia creștină – mamă, soție și mărturisitoare a credinței în tradiția Moldovei	29
Prof. Arhip Felicia Monica, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	29
Maria Brâncoveanu, ctitoriță de cultură și de spiritualitate românească, următoare a modelelor sfințelor femei	33
Prof. Bălan Alina, Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova	33
Cuvioasa Parascheva de la Iași.....	36
Prof. Capriș Mariana, Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați, Galați	36
Sub acoperământul iubirii: familia creștină ca drum al sfințeniei și al memoriei vii	39
Prof. Bidireanu Alina, Prof. Catană Elena-Teodora, Colegiul Economic „Ion Ghica” Târgoviște, Dâmbovița	39
Chipuri de lumină: femeia creștină între memorie, jertfă și speranță.....	41
Prof. Bidireanu Florin-Valentin, Prof. Ștefan Ramona-Cecilia, Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova.....	41
Duhovnic și Sfânt- Cleopa Ilie	42
Prof. Cerceș Liana-Florina, Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj	42
Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași.....	44
Prof. Cerceș Liana-Florina, Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj	44
Misiunea nobilă a femeii în viața creștină	46
Prof. Ciurescu Mariana Cristina, Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sfânta Filofteia” Ștefănești, Argeș	46
Femeia creștină, icoană a iubirii smerite și milostive în învățătura bisericii ortodoxe	50
Prof. Elena Ilina, Școala Gimnazială Nr. 1 Valea Danului, Argeș	50
Rolul și mărturia sfințelor femei din calendarul creștin-ortodox. Mucenite, mame și modele de sfințenie	55
Prof. Șpan Claudia, Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor	55
Sfintele de altă dată –modele pentru noi	57
Prof. Iovan Florica, Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor	57
Anul omagial al pastorației familiei creștine – actualitate, fundamente și perspective	60
Prof. Ifrim Ștefana, Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea	60
Maica Domnului, model al mamei creștine	66
Pr. prof. Iftodi Marian Liviu, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani.....	66
Personalități și sfinți ai închinătorilor comuniste, modele de credință	69
Prof. Leonte Mariana Liliana, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	69
Mărturisire și jertfă – rolul și importanța mucenitelor în ortodoxie	72
Prof. Muja Alina Elena, Prof. Bărbătescu Laura-Georgiana, Seminarul Centrul Școlar pentru educație incluzivă Băbeni, Vâlcea	72
Familia Creștină și Chipul Sfințeniei Feminine	75
Prof. Munteanu Andreea Cristiana, Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța, Constanța.....	75
Monahia Platonida, Doamna Despina a Țării Românești din 2025 Sfânta Platonida de la Argeș.....	79
Prof. Pușcașu Oana Nicoleta, Școala Gimnazială „D. D. Pătrășcanu” Tomești, Iași.....	79
Familia creștină și valorile ei fundamentale.....	82
Prof. Văneată Persida Elena, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea.....	82
Coarcele inimii în sunet de vioară	85
Prof. Popov Carolina, Instituția Publică Liceul Teoretic din orașul Lipcani, raionul Briceni, Republica Moldova	85
Sunet, culoare, cuvânt: ecouri românești pe malurile Senei	88

Prof. Simionică Adriana-Diana, Școala Profesională Mogoșești, Iași.....	88
Doamna Elena Rareș - reper spiritual și cultural	92
Prof. Păduraru Alina, Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani, Botoșani	92
Ciprian Porumbescu – personalitate marcantă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.....	95
Prof. Aparaschivei Elena, Școala Gimnazială Nr.1 Dumeni, Botoșani	95
Bătrânul sfânt	100
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	100
Străjerul de la Sihla.....	101
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	101
Nicolae Iorga - memorialistica.....	102
Prof. Boteanu Mădălina Daniela, Liceul Tehnologic Energetic „Elie Radu” Ploiești, Prahova	102
Ștefan Luchian – poetul plastic al florilor și drama creației în arta românească.....	105
Prof. Cărașu Mihaela, Liceul Teoretic „Anastase Bașotă” Pomârla, Botoșani	105
Nicolae Iorga, arhitect al reperelor morale în cultura română	108
Prof. Romaniuc Carmen, Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani.....	108
Nicolae Iorga, glasul istoriei din Țara de Sus.....	111
Prof. Engelmann Loredana, Școala Gimnazială Bucovăț, Timiș.....	111
Mihai Eminescu, „Luceafărul cu Dorul de Pământ”	115
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	115
Importanța Bisericii la vârsta preșcolară	117
Prof. Moș Nersilia Isabela, Grădinița cu Program Prolungit „Curcubeul copiilor” Arad, Arad	117
Țara de Sus – spațiu de sinteză între cultură, spiritualitate și excelență în chimie	119
Prof. Gheorghescu Mariana, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	119
Motivul mamei în poezia românească.....	121
Prof. Grigore Anda-Andreea, Colegiul „Vasile Lovinescu” Fălticeni, Suceava	121
Dimensiunea religioasă în viața și opera lui Mihai Eminescu.....	125
Prof. Iftime Dorina, Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani	125
George Enescu, personalitate emblematică din Țara de Sus	129
Prof. Măgăț Ionela-Laura, Școala Gimnazială Bucovăț, Timiș	129
Oamenii de cultură din Țara de Sus – repere identitare, modele spirituale și izvoare de mândrie culturală	132
Prof. Istrate Vlad, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	132
Gânduri	134
Prof. Landea Florica-Monica, Școala Gimnazială Nr.1 Concești, Botoșani	134
Natura – darul lui Dumnezeu pentru oameni	138
Prof. Leonte Mariana Liliana, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	138
Scurt istoric al casei savantului Petru Poni	140
Prof. Leonte Mariana Liliana, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	140
Ștefan Luchian – „poetul plastic al florilor”	143
Prof. Drășleucă Mihaela, Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani.....	143
Constantin Brâncuși – simbol al creativității artistice românești.....	145
Prof. Ghimpu Mioara, Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Plopșor, Gorj	145
Eminescu - între paremiie și luciditate gnostică	149
Prof. Moraru Cristina Elena, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila, Brăila	149
Nicolae Iorga - Spiritul Țării De Sus.....	153
Prof. Popa Petrescu Nicolae Alin, Liceul Teoretic „Gh. M. Murgoci – structură Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea	153
Factorii educației	156
Prof. Poenașu Cătălin, Colegiul Național „Spiru Haret” Tecuci, Galați.....	156
Religia în opera literară și plastică a lui Alecu Ivan Ghilia	161
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani	161
Luceafărul. Tema și viziunea despre lume	166
Prof. Antoci Tamara, Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași	166
Rolul mamei în viața marelui scriitor, Ion Creangă.....	170
Prof. Ungureanu Anca-Paula, Școala Profesională Mogoșești, Iași	170
Parteneriat Școală-Familie-Biserică	172

Prof. Vezure Isabelle Elena, Prof. Tudoroiu Alexandra Anamaria, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea	172
Lupta pentru cultură tradiție și sfințenie. Un exemplu: Octavian Cotescu	175
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța.....	175
Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău- pildă de sfințenie, dragoste și jertfă pentru Dumnezeu	178
Pr. prof. Cojan Dan-Ovidiu, Liceul Teologic Ortodox „Sfinții Împărați Constantin și Elena” Piatra Neamț, Neamț	178
„Dumnezeu este dragoste” - mesajul Părintelui Cleopa Ilie pentru noi.....	181
Prof. Bursuc Adina, Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra Neamț, Neamț.....	181
Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău – viața, nevoița și moștenirea duhovnicească	185
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	185
Sfântul Dosoftei al Moldovei și moștenirea spirituală a Țării de Sus	187
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	187
Sfânta Teodora de la Sihla – Pildă de credință, rugăciune și smerenie.....	190
Prof. Dăscălescu Adrian-Florentin, Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava.....	190
Părintele Cleopa – între tăcere și adevăr.....	192
Prof. Dobrinu Alina, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	192
Personalitatea Sfântului Ioan Iacob de la Neamț – Hozevitul	194
Prof. Iașeniuc Angela, Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova	194
Aduceți-vă aminte de mai marii voștri...”	196
Prof. dr. Postolachi Vasile, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	196
Instituția familiei în Vechiul Testament	201
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	201
Ana Dalassena (1025/30 - 1100/02), model al feminității și maternității în Imperiul Bizantin.....	204
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	204
Sfânta Cuvioasă Parascheva. Chip al femeii sfințite și mamă duhovnicească a Moldovei	207
Prof. Sarafim Răzvan-Gabriel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	207
Patriarhul Teoctist – Chip al blândeții și al dăinuirii spirituale în Țara de Sus	210
Prof. Botezatu Liviu, Liceul cu Program Sportiv Botoșani.....	210
Părintele Cleopa Ilie – Glasul duhovnicesc care a luminat Țara de Sus.....	212
Prof. Botezatu Liviu, Liceul cu Program Sportiv Botoșani.....	212
Femeia tradițională – purtătoare de dor, credință și memorie în spațiul moldav.....	214
Prof. Sarafim Răzvan-Gabriel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	214
Cuvioasele Nazaria și Olimpiada-mărgăritare de mult preț ale Țării de Sus	217
Pr. prof. dr. Dascălu Daniel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sf. Gheorghe” Botoșani, Botoșani	217
Sfânta Cuvioasă Elisabeta (Safta) Brâncoveanu - model de filantropie și continuitate a spiritualității brâncovenești.....	221
Prof. dr. Ionescu Marian, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	221
Ctitorii de biserici și mănăstiri din nordul Moldovei sunt păstrătorii de credință, cultură și identitate națională..	225
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	225
Părintele Ilie Cleopa, chip al duhovniciei moldovene și lumină pentru conștiința contemporană	228
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	228
Sfânta Emilia - Mamă de sfinți și pedagog al sfințeniei în viața de familie.....	231
Prof. dr. Butuc Gheorghe, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați.....	231
Stâlp de lumină în vremuri întunecate: Sfânta Maria Brâncoveanu	235
Prof. dr. Ionescu Marian, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	235
Sfântul Cuvios Cleopa de la Sihăstria: model de spiritualitate din Țara de Sus.....	239
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela, Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București	239
Preafericitul Părinte Teoctist Arăpașu	243
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela, Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București	243
Sfânta Cuvioasă Olimpiada de la Văratec.....	250
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	250
Sfânta Cuvioasă Nazaria de la Văratec	252
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	252
Creangă și lumea lui.....	253
Prof. Staicu Eugenia Viorica, Liceul Tehnologic „Anghel Saligny” Roșiori de Vede, Teleorman	253

Izvor de poeme.....	254
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	254
Ocrotitoare.....	255
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	255
În veci slăvită	256
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	256
Pictorul culorilor eterne.....	257
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	257
Eminescu	259
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	259
Sfântă Împărăteasă	260
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	260
Cuvioasa Parascheva – Ocrotitoarea Moldovei	261
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	261
Grigore Vieru.....	262
Prof. Ignat Cristina-Ionela, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	262
Țara de Sus-vatră de spiritualitate și cultură românească	263
Prof. Lojniță Luminița, Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani.....	263
Lumea lui Mihai Eminescu.....	268
Prof. Lojniță Luminița, Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani.....	268
Un vis Eminescian	269
Prof. Lojniță Luminița, Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani.....	269
Eminescu și spiritualitatea indiană	270
Prof. Zegreanu Gianina Amelia, Prof. Marciuc Bianca Colegiul Național „George Coșbuc” Cluj-Napoca, Cluj.....	270
George Enescu – un geniu al muzicii românești	275
Prof. Bursuc Adina, Colegiul Național „Petrus Rareș” Piatra Neamț, Neamț.....	275
George Enescu - viața și opera	278
Prof. Bursuc Adina, Colegiul Național „Petrus Rareș” Piatra Neamț, Neamț.....	278
Arcușul lui Enescu.....	280
Prof. Simionică Adriana-Diana, Școala Profesională Mogoșești, Iași.....	280
Pensula nemuririi	281
Prof. Simionică Adriana-Diana, Școala Profesională Mogoșești, Iași.....	281
George Enescu	282
Prof. Simionică Adriana-Diana, Școala Profesională Mogoșești, Iași.....	282
Micul Jurjac și vioara	283
Prof. Simionică Adriana-Diana, Școala Profesională Mogoșești, Iași.....	283
Penița neamului	284
Prof. Simionică Adriana-Diana, Școala Profesională Mogoșești, Iași.....	284
Ce poate fi mai frumos?	285
Prof. Șova Andreea, Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău	285
Eroul nostru cunoscut	286
Prof. Șova Andreea, Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău	286
Să fim mândri de eroi.....	287
Prof. Șova Andreea, Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău	287
Natura se trezește	288
Prof. Cîrmaci Alina -Mihaela, Liceul Special Câmpulung Moldovenesc, Suceava	288
Eminescu în ochii unui copil.....	289
Prof. Anuței Angela-Georgeta, Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași.....	289
Eternul Eminescu	290
Prof. Anuței Angela-Georgeta, Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași.....	290
Spiru Haret și rolul său în educație.....	291
Prof. Stupcanu Simona, Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași.....	291
Ce înseamnă Eminescu pentru mine	292
Prof. Stupcanu Simona, Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași.....	292

Dorohoi, o „vatră de lumină” în nordul Moldovei.....	294
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	294
Nordul Moldovei: între piatră, credință și cultură	298
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	298
La umbra cuvintelor lui Mihai Eminescu.....	301
Prof. Chichioacă Emanuela, Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Dorohoi, Botoșani	301
În lumina lui Ștefan cel Mare	302
Prof. Chichioacă Emanuela, Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Dorohoi, Botoșani	302
Rolul oamenilor de cultură și ai bisericii în promovarea virtuților morale: Lecții din nordul Moldovei	303
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	303
Octav Băncilă, pictorul care a dat glas suferinței sociale	306
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	306
Nicolae Iorga, savantul care a transformat istoria într-o lecție de conștiință națională.....	310
Prof. Apetroae Alin, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași	310
Răsună credința.....	313
Prof. Arhip Felicia Monica, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	313
Candela vie – Părintele Ilie Cleopa	314
Prof. Arhip Felicia Monica, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	314
Nicolae Iorga- modelul necesar reconstrucției României. Scrisoare de la un June al secolului al XXI-lea	315
Prof. Bălan Alina, Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova	315
Lumină lină din Vatra de Sus. Poem inspirat de biografia Sf. Ilie Cleopa	318
Prof. Bălan Alina, Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova	318
Vioara care a învățat pământul să asculte.....	320
Prof. Bidireanu Florin-Valentin, Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova	320
Poetul...s-a stins	321
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	321
Emin... ..	322
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	322
Luceafărul cuvântului.....	323
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	323
Omul, Ion Creangă.....	324
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	324
Sub pecetea florilor	325
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	325
O umbră... ..	326
Prof. Bostan Anamaria, Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani	326
Destinul.....	327
Prof. Căraușu Mihaela, Liceul Teoretic „Anastase Bașotă” Pomârla, Botoșani.....	327
Eminescu	329
Prof. Romaniuc Carmen, Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani.....	329
Viață prin poezii	330
Prof. Căruțeriu Lidia, Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani	330
Mândria neamului românesc.....	331
Prof. Căruțeriu Lidia, Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani	331
Ștefan Luchian – pictorul care a învățat florile să sufere dar și să spere.....	332
Prof. Catană Elena-Teodora, Colegiul Economic „Ion Ghica” Târgoviște, Dâmbovița	332
Dumitru Chipăruș, vocea artistică a comunității dorohoiene.....	333
Prof. Ciobanu Monica Claudia, Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani	333
George Enescu - reper al culturii românești	338
Prof. Ciobanu Monica Claudia, Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani	338
Mihai Eminescu – Luceafărul culturii române	342
Prof. Ciobanu Monica Claudia, Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani	342
Mihai Eminescu – o stea a Țării de Sus	346
Prof. Constantin Xenia, Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani.....	346

Poetul trecutului, amintirea viitorului	347
Prof. Ignat Eugenia Corina, Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași	347
Eminescu – glas nemuritor	349
Prof. Crișan Nela, Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați	349
Spiru Haret - Arhitectul educației românești moderne.....	350
Prof. Crișan Nela, Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați	350
Ion Creangă-povestitor de geniu	355
Prof. Crișan Nela, Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați	355
Mihai Eminescu și expresia geniului cultural	359
Prof. Crișan Nela, Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați	359
Cât va fi pe cer o stea	363
Prof. Crișan Nela, Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați	363
George Enescu, dorul care cântă.....	364
Prof. Dulma Daniela-Iuliana, Liceul Teoretic „Gh. M. Murgoci” - Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea	364
George Enescu – muzica drept formă a gândirii	365
Prof. Dobrinu Alina, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	365
Mihai Eminescu – conștiința gânditoare a poeziei.....	367
Prof. Dobrinu Alina, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	367
Ștefan Luchian – pictorul care a dat suflet culorilor	369
Prof. Dobrinu Alina, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	369
Mihai Eminescu (1850-1889), personalitate emblematică din Țara de Sus	371
Prof. Cirimpei Olimpia-Doina, Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva” Timișoara, Timiș.....	371
Lumina lui Luchian.....	375
Prof. Timofte Gabriel Andrei, Liceul Teoretic „Bogdan Vodă” Hălăușești, Iași	375
Minunea a opta	377
Prof. Timofte Gabriel Andrei, Liceul Teoretic „Bogdan Vodă” Hălăușești, Iași	377
Viața la țară	378
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	378
Poetul Visător	379
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	379
Ștefan Luchian.....	380
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	380
La Rhapsodie roumaine	381
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	381
Ștefan Luchian.....	382
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	382
Mihai Eminescu	383
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	383
Mihai Eminescu	384
Prof. Goicea-Badea Mihaela, Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București.....	384
Cuviosul cel de Sus	385
Prof. Harabulă Ovidiu-Ionuț, Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani.....	385
Eminescu	386
Bibliotecar Horga Ana Viorica, Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava	386
Luceafăr blând.....	387
Bibliotecar Horga Ana Viorica, Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava	387
Prizonier în vreme	388
Prof. Ifrim Ștefana, Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea	388
Suspin	389
Prof. Ifrim Ștefana, Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea	389
Lumina de sub pleoapa veșniciei.....	390
Prof. Iftime Dorina, Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani	390
Fiu al Cerului.....	391
Prof. Iftime Dorina, Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani	391

Mihail Sorbul – luciditatea pasiunii și destinul discret al teatrului românesc.....	392
Prof. Istrate Vlad, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	392
Constantin Gane – cronicarul discret al unei Moldove uitate	394
Prof. Istrate Vlad, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	394
Între cer și vatră	396
Prof. Agafii Elena, Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova	396
Nicolae Iorga promotor al culturii	398
Prof. Blajin Aculina, Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova	398
Țara de Sus-Vatră de spiritualitate și cultură românească, Leagăn al spiritualității și culturii naționale	401
Prof. Popov Carolina, Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova	401
Mihai Cimpoi - promotor al valorilor în spațiul basarabean.....	404
Prof. Agafii Elena, Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova	404
Victor Ciutac ca figură culturală și spirituală din Țara de Sus: rol, contribuții și modele pentru tineri	406
Prof. Iașeniuc Angela, Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova	406
Ștefane al Moldovei	410
Prof. Turluc Mariana, Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava	410
Realitatea	411
Prof. Drășleucă Mihaela, Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani.....	411
Pace.....	412
Prof. Drășleucă Mihaela, Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani.....	412
Ștefan Luchian - călător printre imagini și cuvinte	413
Prof. Ghimpu Mioara, Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Ploșor, Gorj	413
Nicolae Iorga – cel mai prolific român.....	415
Prof. Ghimpu Mioara, Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Ploșor, Gorj	415
Dimitrie Cantemir, domn între filosofi și filosof între domni	419
Prof. Ghimpu Mioara, Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Ploșor, Gorj	419
George Emil Palade-exploratorul medicinei moderne	421
Prof. Miron Ecaterina, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	421
Un maestru muzician	424
Prof. Miron Ecaterina, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	424
Viața lui Ion Creangă.....	425
Prof. Miron Ecaterina, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	425
Nicolae Iorga - nume sfânt.....	429
Prof. Moga Adina, Liceul Tehnologic Automecanică Mediaș, Sibiu	429
Nicolae Iorga - Un stâlp al societății	431
Prof. Moga Adina, Liceul Tehnologic Automecanică Mediaș, Sibiu	431
Doină pentru Mihai Eminescu.....	433
Prof. Pop Emanuela, Liceul Tehnologic Automecanică Mediaș, Sibiu	433
A fost odată...Eminescu.....	435
Prof. Șfaițer Anca, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	435
Durere și flori.....	436
Prof. Șfaițer Anca, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani.....	436
Mihai Eminescu – ecoul spiritual al țării de sus, de la natura din Ipotești la absolutul culturii	437
Prof. Popa Petrescu Nicolae Alin, Liceul Teoretic „Gh. M. Murgoci – structură Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea	437
Curajul feminin și dilemele conștiinței în romanul <i>Fata germană</i> de Eoin Dempsey	440
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	440
Dincolo de durere: iubirea care învinge suferința. Portretul Eliei în lucrarea <i>O ultimă scrisoare</i> de Rebecca Yarros.....	442
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	442
Jertfă, caracter și devenire în romanul <i>Micușele femei</i> de Louisa May Alcott	444
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	444
Hanna – chip al demnității și al jertfei prin muzică în romanul <i>Pianista de la Auschwitz</i> de Suzy Zail	446
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani	446
Mihai Eminescu	448
Prof. Pușcașu Oana Nicoleta, Școala Gimnazială „D. D. Pătrășcanu” Tomești, Iași.....	448

Mihai Eminescu	449
Prof. Rotaru Mihaela, Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea	449
La Pererâta... ..	452
Prof. Covaș Simona, Școala Gimnazială Nr.1 Rădăuți-Prut, Botoșani.....	452
Eminescu	453
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani	453
Luceafărul	454
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani	454
Când te văd... ..	455
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani	455
Mihai Eminescu	456
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani	456
Între bătaii de inimă.....	457
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani	457
15 Ianuarie	458
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani	458
Sub teiul lui Eminescu.....	459
Prof. Ștefan Simona-Luminița, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani	459
Dorul ca formă de identitate.....	460
Prof. Stănculescu Ramona, Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Corabia, Olt.....	460
Iubirea-formă de manifestare a geniului eminescian	461
Prof. Stănculescu Ramona, Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Corabia, Olt.....	461
Cel mai iubit poet	462
Prof. Ștefiuc Daniela, Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași, Iași	462
Un munte de cuvinte.....	463
Prof. Ștefiuc Daniela, Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași, Iași	463
Mihai Eminescu – expresia culturală și spirituală a Țării de Sus.....	465
Prof. Ștefiuc Daniela, Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași, Iași	465
Sub semnul cunoașterii: academicianul Raluca Ripan și contribuția sa la identitatea spirituală și științifică a Țării de Sus	467
Prof. Gheorghescu Mariana, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	467
Alchimia cunoașterii și a spiritului creator: academicianul Cristofor Simionescu în patrimoniul cultural al Țării de Sus	468
Prof. Gheorghescu Mariana, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani.....	468
În negura timpului.....	469
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	469
Umbre de noapte	470
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	470
Pagină de jurnal	471
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	471
Literatura are puteri magice!.....	472
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	472
Dor de Eminescu.....	473
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	473
Magia cărților	474
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	474
L-am întâlnit pe Eminescu	475
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	475
Între vis și poezie	476
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	476
A asculta cu inima	477
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	477
În lumea fascinantă a cărților.....	478
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	478

Întrebare	479
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	479
În bibliotecă	480
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați	480
Prin ochii lui Eminescu	481
Prof. Antoci Tamara, Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași	481
Moștenirea culturală și spirituală a Țării de Sus	482
Prof. Antoci Tamara, Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași	482
Lumina care nu moare.....	483
Prof. Antoci Tamara, Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași	483
Nicolae Iorga – glasul Țării de Sus.....	484
Prof. Antoci Tamara, Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași	484
Dragul Mihai Eminescu	485
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	485
În sufletul nostru rămâneți	486
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	486
Mihai Eminescu	487
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	487
Mihai Eminescu – poetul național.....	488
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	488
Poezie Mihai Eminescu	489
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	489
Iubirea	490
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	490
Mihai Eminescu	491
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	491
Amintirea lui Eminescu	492
Prof. Ungureanu Alina-Petronela, Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași	492
Cititorul din vis	493
Prof. Ungureanu Anca-Paula, Școala Profesională Mogoșești, Iași	493
Moștenirea luminii	494
Prof. Ungureanu Anca-Paula, Școala Profesională Mogoșești, Iași	494
Popas în infinit.....	495
Prof. Ungureanu Anca-Paula, Școala Profesională Mogoșești, Iași	495
Către lumina cuvântului românesc	496
Prof. Moraru Nicoleta, Seminarul Teologic Ortodox „Chesarie Episcopul” Buzău, Buzău	496
Mari personalități din Tara de Sus	498
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța	498
Mihai Eminescu – Viața și Opera.....	501
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța	501
Mihai	503
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța	503
Mihai Eminescu	504
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța	504
Mihai Eminescu- poet român	506
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța	506
George Enescu	507
Prof. Vintilă Gina, Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța	507
Arhitectul Limbii și sufletului românesc: influența culturală și impactul literar al lui Mihai Eminescu	512
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela, Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București	512
Nicolae Iorga	517
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela, Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București	517
George Enescu: Geneza unei identități creatoare	520
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela, Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București	520

Ștefan Luchian (1868-1916)	523
Prof. Terciu Andreea-Mădălina, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	523
Matei Vișniec	525
Prof. Terciu Andreea-Mădălina, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	525
Ciprian Porumbescu	527
Prof. Terciu Andreea-Mădălina, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani.....	527
Secțiunea desene-pictură	579

Colegiul de redacție

Președinte,

Înaltpreasfințitul Părinte Teofan,
Arhiepiscopul Iașilor și
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Vicepreședinte,

Director
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel

Coordonatori,

Inspector școlar disciplina Religie - ISJ Botoșani - Pr. prof. Botezatu Liviu
Prof. Postolachi Vasile

Redactori,

Cadre didactice
Elevi
Colaboratori

Tehnoredactare și design,

Pr. prof. Budacă Teodor-Cătălin

Adresa redacției:

Str. Poștei, nr. 14, mun. Dorohoi, jud. Botoșani

Email: semdorohoi@yahoo.com

www.facebook.com/seminaruldorohoi

Cod poștal 715200

Tel. / fax. 0231611961

„Țara de Sus – vatră de cultură și spiritualitate” este o revistă școlară de cultură, spiritualitate și creație, cu apariție anuală, realizată de profesorii Seminarului Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” din Dorohoi.

*Revista apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.*

Responsabilitatea pentru articolele publicate în revista
„Țara de Sus – vatră de cultură și spiritualitate” revine în exclusivitate autorilor.

Lucrările, ilustrațiile și fotografiile cuprinse în această revistă pot fi reproduse, preluate sau utilizate numai cu menționarea sursei.

Școli participante la proiect

- Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sfânta Filofteia” Ștefănești, Argeș
- Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea
- Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Brăila, Centrul de Detenție Tichilești
- Colegiul „Vasile Lovinescu” Fălticeni, Suceava
- Colegiul Economic „Ion Ghica” Târgoviște, Dâmbovița
- Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani
- Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași
- Colegiul Național „George Coșbuc” Cluj-Napoca, Cluj
- Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani
- Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra-Neamț, Neamț
- Colegiul Național „Spiru Haret” Tecuci, Galați
- Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București
- Colegiul Național de Artă „George Apostu” Bacău
- Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva” Timișoara, Timiș
- Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău
- Colegiul Tehnic „Edmond Nicolau” Focșani, Vrancea
- Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași
- Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea
- Grădinița cu Program Prelungit „Curcubeul Copiilor” Arad
- Liceul „Demostene Botez” Trușești, Botoșani
- Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani
- Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani
- Liceul cu Program Sportiv Botoșani
- Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” Galați
- Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza” Sector 1, București
- Liceul Special Câmpulung Moldovenesc, Suceava
- Liceul Tehnologic „Anghel Saligny” Roșiori de Vede, Teleorman
- Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați
- Liceul Tehnologic „D. Leonida” Iași
- Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani
- Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava
- Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași
- Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Dâmbovița
- Liceul Tehnologic Automecanica Mediaș, Sibiu
- Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța
- Liceul Tehnologic Energetic „Elie Radu” Ploiești, Prahova
- Liceul Teologic Greco-Catolic „Sfântul Vasile cel Mare” Blaj, Alba

- Liceul Teologic Ortodox „Sfinții Împărați Constantin și Elena” Piatra Neamț, Neamț
- Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj
- Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Corabia, Olt
- Liceul Teoretic „Anastasia Bașotă” Pomârla, Botoșani
- Liceul Teoretic „Benjamin Franklin” Sector 3, București
- Liceul Teoretic „Bogdan Vodă” Hălăucești, Iași
- Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani
- Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea
- Liceul Teoretic „Gheorghe Munteanu-Murgoci” - Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea
- Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea
- Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați
- Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj
- Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu
- Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova
- Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Apostol Andrei” Galați
- Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Gheorghe” Botoșani
- Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani
- Seminarul Teologic Ortodox „Chesarie Episcopul” Buzău
- Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” Sector 4, București
- Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Cuv. Dionisie Exiguul” Constanța
- Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași
- Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani
- Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța
- Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași
- Școala Gimnazială „Aurelian Stanciu” Salcea, Suceava
- Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor
- Școala Gimnazială „D. D. Pătrășcanu” Tomești, Iași
- Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani
- Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj
- Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani
- Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Dorohoi, Botoșani
- Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani
- Școala Gimnazială „N. Tomovici-Plopșor” Plopșoru, Gorj
- Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani
- Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava
- Școala Gimnazială „Sf. Andrei” Mangalia, Constanța
- Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani
- Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani
- Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava
- Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

- Școala Gimnazială Bucovăț, Timiș
- Școala Gimnazială Jariștea, Vrancea
- Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava
- Școala Gimnazială Moieciu de Jos, Brașov
- Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași
- Școala Gimnazială Nr. 1 Concești, Botoșani
- Școala Gimnazială nr. 1 Cristești, Botoșani
- Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani
- Școala Gimnazială nr. 1 Ghidigeni, Galați
- Școala Gimnazială nr. 1 Rădăuți Prut, Botoșani
- Școala Gimnazială nr. 1 Slobozia Conachi, Galați
- Școala Gimnazială nr. 1 Urviș de Beiuș, Bihor
- Școala Gimnazială Nr. 1 Valea Danului, Argeș
- Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău
- Școala Gimnazială nr. 3 Alba Hudești, Botoșani
- Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj
- Școala Gimnazială Șcheia, Iași
- Școala Profesională Mogoșești, Iași

Cuvânt introductiv

Volumul de față reunește lucrările prezentate în cadrul celei de-a IV-a ediții a Simpozionului „*Țara de Sus - vatră de spiritualitate și cultură românească*”, organizat de Seminarul Teologic „Sfântul Ioan Iacob” din Dorohoi, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

Tema aleasă pentru această ediție valorifică un spațiu care depășește semnificația sa geografică, conturându-se ca un reper al continuității spirituale, culturale și identitare românești. *Țara de Sus a Moldovei* reprezintă un loc în care credința, cultura și tradiția au contribuit, de-a lungul timpului, la formarea și consolidarea unei conștiințe comunitare autentice, oferind generațiilor succesive modele de viață și de asumare a valorilor fundamentale.

În contextul provocărilor contemporane, caracterizate prin dinamica accelerată a schimbărilor sociale și culturale, reflecția asupra patrimoniului spiritual și cultural dobândește o importanță deosebită. Recuperarea memoriei istorice, redescoperirea personalităților reprezentative și aprofundarea tradițiilor locale nu constituie doar exerciții de evocare a trecutului, ci demersuri necesare pentru înțelegerea și asumarea identității în prezent.

Studiile reunite în acest volum abordează teme diverse din domeniul teologiei, istoriei, educației, culturii și spiritualității, evidențiind contribuția unor personalități, instituții și comunități care au marcat evoluția spațiului românesc. În același timp, lucrările reflectă și preocupările generate de tematica Anului omagial al pastorației familiei creștine și ale Anului comemorativ al sfințelor femei din calendar, oferind perspective relevante asupra valorilor creștine și a rolului acestora în societatea contemporană.

Prin publicarea acestor contribuții, Seminarul Teologic „Sfântul Ioan Iacob” din Dorohoi își reafirmă vocația educațională și culturală, continuând misiunea de a promova dialogul academic, cercetarea și valorificarea patrimoniului spiritual românesc. Fidel idealului formulat de părintele Dumitru Furtună, întemeietorul acestei instituții, Seminarul urmărește să rămână un autentic centru de formare, cultură și responsabilitate civică.

Volumul de față se dorește a fi o mărturie a preocupărilor academice și culturale dedicate cercetării și valorificării patrimoniului spiritual românesc. Prin contribuțiile cuprinse în paginile sale, el invită la redescoperirea unor repere esențiale ale identității noastre și la continuarea dialogului dintre credință, cultură și educație, în spiritul responsabilității față de moștenirea primită și față de generațiile viitoare.

Director,
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel

SECȚIUNEA
SIMPOZION
CADRE DIDACTICE

Sfânta Ioana Mironosița

*Prof. Misaila Constantina,
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați*

Preotul Sfânta Ioana- o mironosiță atât de puțin cunoscută! De ea se amintește mult mai puțin decât de Maria Magdalena sau de mama fiilor lui Zevedeu, care își roagă fiii să „stea de-a dreapta și de-a stânga” lui Hristos pe Drumul Crucii... Despre această mironosiță povestește numai Evanghelistul Luca, amintind-o de două ori (Luca 8,3; 24,10). Ceilalți evangheliști nu amintesc de nicio femeie pe nume Ioana. Ioana care înseamnă a aduce mulțumire lui Dumnezeu sau Domnul s-a milostivit...

În Ortodoxie, numele ei este asociat cu prejudecata și dezonoarea. Mulți se întreabă dacă numele acesta este ortodox! Alții îl asociază cu necazurile femeii, pe motiv că prenumele de bărbați nu se dau decât monahiilor. Auzind că este numele unei mironosițe, dau din cap neîncrezător și își leagă eșarfa mai strâns...

Mironosița Ioana – a fost o femeie din înalta societate. Ea nu a avut de-a face cu cerșetorii și săracii care îi urmau lui Iisus Hristos, cu femeile părăsite de bărbați care erau forțate să se prostitueze. Ea a fost pe deplin respectată - șansa ei a fost să se căsătorească cu Huza, un curtean al împăratului Irod. Ea a fost „damă de curte” așa cum am numi-o în secolul al XIX-lea. Avea de toate – hrană, îmbrăcăminte, casă îndestulată, unicul fiu creștea... avea prieteni, tovărășii bune și desigur se ruga – ce putea să vrea mai mult de atât?

Însă necazul a ajuns în casa acesteia. Fiul său s-a îmbolnăvit de febră, iar în Asia Mică aceasta era necruțătoare. Copilul era deja pe moarte când tatăl său a alergat în disperare la Mântuitorul Care trecea prin apropiere - toate celelalte mijloace fuseseră încercate de medicii de la curte. Probabil că Huza nu știa faptul că Înaintemergătorul – rudă și prieten apropiat al lui Iisus din Nazaret și de aceea nu înțelegea de ce acest profet călător și sărac nu voia să meargă la palat – fapt ce ar fi putut fi o onoare pentru El! Iisus nu merge în palatul unde a fost ucis Înaintemergătorul Său...

„Vino, până nu va muri fiul meu!” – striga, rugându-se Huza, văzând că Iisus nu se grăbește și, mai mult de atât, ca și cum l-ar mustra, îi vorbește bogatului – „Nu veți crede dacă nu veți vedea semne și minuni” (In. 4, 48). Și Mântuitorul fiind mai presus de orice fire și orice răutate omenească, vindecă pe fiul lui Huza, fiul omului aceleia sătul și rușinat de lume - lumea care de dragul plăcerii a luat viața singurului Său prieten apropiat... El, Bunul Iisus din Nazaret. El care este Atotmilostiv...

Huza a mers acasă tulburat și îngrijorat, simțindu-se rușinat și neînțelegând de ce, iar slugile deja trimise să vegheze lângă patul copilului mort al Ioanei, i-au adus acestuia vestea îmbucurătoare – „Fiul tău este sănătos!”

După aceea li s-a făcut cunoscut lui Huza și Ioanei de la Cine au primit ajutorul. Desigur vestea s-a răspândit și celor din jurul lor, însă a ajuns și la urechile lui Irod. Se știe că soția lui Huza,

Ioana, îl asculta adesea pe Sfântul Ioan Botezătorul și este posibil ca ea să fi păstrat în taină capul său, care nu a fost dat ucenicilor pentru înmormântare.

Atunci peste casa lui Huza s-a abătut din nou necazul. Irod s-a mâniat degrabă.

Ce s-ar fi putut întâmpla? Înfricoșat, Huza s-a grăbit să se despartă de soția lui și a dat-o afară din casă – poate ca să nu atragă mânia împăratului iudeu? Despărțirea unui bărbat iudeu de soția sa în acea vreme era simplă, iar motivul putea fi oricare, de la cel mai neînsemnat lucru – de exemplu dacă a pus prea multă sare în supă. Iar femeia dacă avea un statut social înalt, îl pierdea de îndată. Bine, dar acest lucru se întâmpla dacă părinții ei mai trăiau. Și dacă nu?

Oare Huza a izgonit-o pe Ioana deoarece avea în fața ochilor exemplul regelui Irod, despre cum poți să te căsătorești cu o femeie tânără și frumoasă după ce îți izgonești soția nesuferită? Sau a plecat singură ca să nu aducă necazuri în casă, a plecat la părinții săi care aveau cel puțin un mijloc de trai?

A rămas necunoscut faptul că ea a ajuns printre mulțimea de oameni simpli, sărmani, chiar cerșetori cu un trecut discutabil, printre femei care au urmat lui Hristos. Ea a ajuns la Hristos pentru că El era tot ce-i mai rămăsese, El – Învățătorul cel Blând care i-a înviat fiul.

Ea Îi era recunoscătoare Acestuia, iar dacă au alungat-o de acasă și i-au luat fiul vindecăt, la cine să meargă dacă nu la Vindecătorul său? Deja nu se mai ruga pentru ceva anume, ci simplu asculta și lua aminte la acest nou care s-a născut în sufletul ei. Fosta damă de companie, era acum săracă lipită pământului într-o lume nouă, într-o lume a orfanilor, a văduvelor, a femeilor abandonate și a săracilor care slujesc Propovăduitorului Împărăției Cerurilor tuturor celor asupriți.

Dacă mai înainte ea credea că bunăstarea soțului ei este un semn al bunăvoinței Domnului, acum ea vedea, împreună cu suferinzii, că Dumnezeu este în Hristos. O, bucurie! Ea credea că a pierdut totul, că Dumnezeu s-a mâniat pe ea și că nu va fi în Împărăția Lui, fiind o femeie alungată și divorțată. Însă Iisus Hristos a spus că Dumnezeu și Împărăția Lui nu strălucesc în palate luxoase și în sălile împărătești.

Acum se afla într-un mediu străin, însă nu a fost primită cu reavoință, ci zicându-i-se: „iată, acum și tu, fostă bogătașă, ești în rândul nostru! Află că a noastră este pâinea săracului și patul nostru pietrele, iar în loc de pernă, tot o piatră!” Au împărțit pâinea cu ea și i-au zis: „nu plânge și nu te teme!”

Și după aceea Ioana a dat tot ceea ce avea de preț asupra ei, puțină agoniseală pe care o păstra pentru zile negre, ca să „slujească lui Iisus”, ca să hrănească cu pește și pâine acești sărmani și femeile flămânde care au urmat Lui. A dăruit tot și, astfel, s-a amestecat complet în mulțimea acestor femei – într-atât încât niciunul dintre evangheliști în afară de Luca nu a văzut sărmana femeie, dintre acelea cu o viață grea, care se bucura în bucuria lui Iisus Hristos. Chiar dacă ea nu era educată și ambițioasă, a strigat din mulțime: „Binecuvântat este pântecul care Te-a purtat! Cât de fericită este Maica Ta, Învățătoarele, căci grăiești în Duhul Domnului!” Iar ea nu mai avea nici familie, nici fiu...

Mântuitorul i-a răspuns acesteia, știindu-i adâncul inimii și adâncimea durerii – așa cum știa El adâncul inimii și durerii tuturor celor care au venit la El și care vin: Fericirea te-a și atins, și te atinge, fiică a lui Avraam, ca să vii la Marea Durere a Fiului Mariei, Celui Răstignit. Și de aceea –

bucuria unică, diferită, bucuria Jertfei pe Cruce, cu lacrimi în ochi, bucuria Iubirii lui Dumnezeu coboară. Dumnezeu s-a milostivit, s-a îndurat Domnul, căci „nu se îndură să vadă cum se chinuie omul”, El a venit să le separe, nu te întrista femeie și lasă toate.

„Binecuvântați sunt toți cei care ascultă Cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe El” (Luca 1, 27-28). Maria, Maica Domnului Iisus Hristos a găsit pentru ea căldura inimii sale de mamă, ea, fiica căzută în primejdie, și a plâns împreună cu ea fiul părăsit și s-a bucurat că fiul ei a fost vindecat și din nou a plâns că Ioana nu îl mai poate vedea.

Tot așa, curând, ele Îl vor plânge împreună și pe Fiul Mariei.

Bibliografie:

- Evanghelia după Luca
- Doxologia - Sfânta Ioana Mironosita
- Joanna, wife of Cuza-wikipedia

Sfânta Cuvioasă Parascheva – model de viață ascetică și sfințenie în Ortodoxie

Prof. Nicolovici Constantin,

Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj

Introducere

În spiritualitatea ortodoxă, sfinții cuvioși ocupă un loc deosebit, întrucât ei întruchipează idealul vieții trăite în ascultare, rugăciune și nevoință. Printre cei mai iubiți și cinstiți sfinți ai poporului român se află Sfânta Cuvioasă Parascheva, cunoscută și sub numele de *Ocrotitoarea Moldovei*. Viața ei, marcată de smerenie, sărăcie de bunăvoie și dăruire totală lui Dumnezeu, constituie un reper moral și duhovnicesc pentru credincioșii de toate vârstele¹.

Cinstirea Sfintei Parascheva depășește granițele spațiului românesc, fiind prezentă în întreg Răsăritul creștin, fapt ce confirmă importanța sa în tradiția și cultul Bisericii Ortodoxe².

Date istorice și contextul vieții

Sfânta Cuvioasă Parascheva s-a născut în secolul al XI-lea, în localitatea Epivata, situată pe țărmul Mării Marmara, în apropierea Constantinopolului³. Provenea dintr-o familie creștină evlavioasă, care i-a insuflat încă din copilărie dragostea față de Dumnezeu și de aproapele.

Potrivit tradiției hagiografice, în timpul participării la Sfânta Liturghie, auzind cuvintele Evangheliei: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze” (Matei 16, 24), Sfânta Parascheva a decis să părăsească viața lumească și să urmeze calea desăvârșirii creștine⁴.

Viața ascetică și nevoința duhovnicească

După moartea părinților săi, Sfânta a împărțit averea săracilor și a plecat spre Țara Sfântă, stabilindu-se pentru o perioadă în apropierea Ierusalimului⁵. Ulterior, a intrat într-o mănăstire de fecioare, unde s-a remarcat prin ascultare desăvârșită, post aspru și rugăciune neîncetată.

Dorind o viață de nevoință mai intensă, Sfânta Parascheva s-a retras într-o regiune pustie din apropierea râului Iordan, unde a trăit ani îndelungați în izolare, dedicându-se exclusiv vieții contemplative și unirii cu Dumnezeu prin asceză⁶.

Întoarcerea la Epivata și adormirea

Ajunsă la o vârstă înaintată, Sfânta Cuvioasă Parascheva a primit, potrivit tradiției, o descoperire dumnezeiască prin care i s-a cerut să se întoarcă în patria sa⁷. Revenită la Epivata, a trăit în deplină smerenie și anonimat, fiind considerată de cei din jur o simplă străină.

¹ Ene Braniște, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Editura Diecezană, Caransebeș, p. 384.

² Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, Editura IBMBOR, București, p. 112.

³ *Viețile Sfinților*, vol. X (octombrie), Editura IBMBOR, București, p. 67.

⁴ *Biblia*, Matei 16, 24.

⁵ *Viețile Sfinților*, vol. X, p. 68

⁶ *Ibidem*, p. 69.

⁷ *Ibidem*, p. 71.

După mutarea sa la cele veșnice, trupul ei a fost îngropat fără onoruri, însă, la un timp, moaștele au fost descoperite în chip minunat, răspândind bună mireasmă și săvârșind vindecări, semn al sfințeniei vieții sale⁸.

Cinstirea moaștelor și dezvoltarea cultului

De-a lungul secolelor, moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva au fost mutate în mai multe centre importante ale Ortodoxiei: Târnovo, Belgrad și Constantinopol. În anul 1641, acestea au fost aduse la Iași de domnitorul Vasile Lupu, unde se află și astăzi, în Catedrala Mitropolitană⁹.

Pelerinajul anual de la Iași, organizat în data de 14 octombrie, reprezintă una dintre cele mai ample manifestări religioase din Europa de Est, confirmând rolul Sfintei Parascheva ca simbol al unității și credinței ortodoxe¹⁰.

Importanța spirituală și pedagogică

Din perspectivă educațională, Sfânta Cuvioasă Parascheva oferă un model autentic de formare morală și spirituală. Valorile pe care le întruchiează - smerenia, ascultarea, renunțarea la sine și iubirea față de aproapele - sunt esențiale în procesul educativ contemporan¹¹.

Pentru cadrul didactic, viața Sfintei constituie un suport valoros în predarea religiei, facilitând transmiterea valorilor creștine prin exemplu personal și experiență de viață, nu doar prin teorie¹².

Concluzie

Sfânta Cuvioasă Parascheva rămâne una dintre cele mai reprezentative figuri ale sfințeniei ortodoxe. Viața sa demonstrează că desăvârșirea spirituală este posibilă prin credință, jertfă și perseverență. Cinstirea ei continuă să inspire generații de credincioși și să ofere repere solide pentru educația religioasă și morală.

Bibliografie:

- *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă Română, București.
- *Viețile Sfinților*, vol. X (octombrie), Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă Română, București.
- Braniște, Ene, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Editura Diecezană, Caransebeș.
- Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, Editura IBMBOR, București.
- Patriarhia Română, www.patriarhia.ro

⁸ Ibidem, p. 73.

⁹ Mircea Păcurariu, op. cit., p. 145.

¹⁰ Patriarhia Română, *Cultul Sfintei Cuvioase Parascheva*.

¹¹ Ene Braniște, op. cit., p. 390.

¹² Ioan Ică jr., *Tradiție și educație creștină*, Editura Deisis, Sibiu, p. 201.

Țara de Sus - izvor de spiritualitate și cultură în educația timpurie românească

Prof. Mișcoi Ioana Larisa,

Grădinița cu Program Prelungit „Curcubeul copiilor” Arad, Arad

Educația timpurie reprezintă fundamentul formării personalității copilului, iar valorile spirituale și culturale transmise în această etapă au un rol esențial în conturarea identității individuale și naționale. În acest context, Țara de Sus se afirmă ca un spațiu privilegiat al spiritualității și culturii românești, oferind repere autentice ce pot fi valorificate în procesul instructiv-educativ din învățământul preșcolar.

Regiune cu profunde rădăcini istorice și religioase, Țara de Sus a contribuit semnificativ la păstrarea și transmiterea tradițiilor, credinței și valorilor morale ale poporului român. Lucrarea de față își propune să evidențieze importanța acestei zone ca vatră de spiritualitate și cultură și să sublinieze rolul educației preșcolare în cultivarea respectului față de patrimoniul național încă din primii ani de viață.

1. Repere istorice și culturale ale Țării de Sus

Țara de Sus, parte a Moldovei istorice, cuprinde zona nordică a acesteia, având ca centre importante Suceava, Rădăuți, Humor și Câmpulung Moldovenesc. Această regiune a fost, de-a lungul timpului, un important centru politic, religios și cultural, Suceava fiind capitala Moldovei medievale.

Vestigiile istorice, cetățile, bisericile și mănăstirile atestă continuitatea vieții spirituale și culturale românești. Aici s-au format tradiții solide, transmise din generație în generație, care au contribuit la păstrarea identității naționale, chiar și în perioade istorice dificile.

2. Spiritualitatea ortodoxă – nucleu al vieții comunitare

Un element definitoriu al Țării de Sus îl constituie spiritualitatea ortodoxă, profund integrată în viața comunităților locale. Mănăstirile bucovinene – Putna, Voroneț, Moldovița, Sucevița, Humor – reprezintă nu doar monumente de artă, ci adevărate centre de formare spirituală și culturală.

Mănăstirea Putna, necropolă domnească și loc de pelerinaj, simbolizează legătura dintre credință, istorie și identitate națională. Frescele mănăstirilor, prin mesajele lor vizuale, au avut de-a lungul timpului un rol educativ, facilitând transmiterea valorilor morale și religioase către toate categoriile sociale, inclusiv către copii.

3. Tradițiile populare – mijloc de educație morală și estetică

Țara de Sus se remarcă prin bogăția tradițiilor populare: portul popular, obiceiurile de peste an, folclorul muzical și literar, meșteșugurile tradiționale. Aceste elemente constituie resurse educaționale valoroase pentru activitățile desfășurate în grădiniță.

Prin intermediul poveștilor, cântecelor, jocurilor populare și sărbătorilor tradiționale, copilul preșcolar intră în contact cu valorile autentice ale comunității din care face parte. Astfel, tradițiile

devin un instrument eficient de formare a comportamentelor morale, a sensibilității estetice și a sentimentului de apartenență.

4. Valorificarea patrimoniului cultural în educația preșcolară

Educația preșcolară are misiunea de a cultiva respectul față de valorile spirituale și culturale ale neamului. Cadrele didactice pot integra elemente specifice Țării de Sus în activitățile zilnice, prin povești cu tematică istorică, vizionări de imagini cu mănăstiri, audierea cântecelor tradiționale sau realizarea de activități practice inspirate din arta populară.

Prin aceste demersuri, copilul este sprijinit să descopere frumusețea patrimoniului românesc și să dezvolte atitudini pozitive față de tradiție, credință și comunitate. Educația timpurie devine, astfel, un spațiu al continuității culturale și spirituale.

Țara de Sus reprezintă un reper fundamental al spiritualității și culturii românești, iar valorile sale pot fi transmise cu succes încă din perioada preșcolară. Prin integrarea elementelor tradiționale și spirituale în activitățile educative, educatoarea contribuie la formarea unei identități solide și la cultivarea respectului față de patrimoniul național.

Educația timpurie devine, astfel, un act de continuitate culturală, asigurând legătura dintre trecut, prezent și viitor, iar Țara de Sus rămâne un izvor viu de inspirație pentru generațiile tinere.

Bibliografie:

- Bălan, Ioan, *Mănăstirile din Bucovina*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 2008.
- Cristea, Sorin, *Pedagogia educației timpurii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2015.
- Ionescu, Mircea, *Educația copilului preșcolar*, Editura Aramis, București, 2012.
- Iorga, Nicolae, *Istoria românilor*, Editura Humanitas, București, 2016.
- Popa, Radu, *Tradiții și obiceiuri din Bucovina*, Editura Junimea, Iași, 2010.

Familia creștină în societatea secularizată

Prof. Nechita Adrian-Viorel,

Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Cel Mare” Bacău, Bacău

Preotul Anul omagial al pastorației familiei creștine îndeamnă atât la adâncirea reflecției teologice asupra temei familiei, ca mijloc binecuvântat de Dumnezeu pentru atingerea desăvârșirii, cât și la intensificarea lucrării pastorale asupra ei într-o societate în derivă morală, golită de sensul ei dumnezeiesc și mântuitor, pierdută în surrogate spirituale și redusă la dimensiunea ei pătimasă. Ne vom întoarce așadar spre a adăpa cunoștința și conștiința din izvorul scripturistic și patristic referitor la Taina Cununii și vom încerca să identificăm rănilor și problemele familiei contemporane.

Chip al slavei supreme și „icoana puterii dumnezeiești pe pământ”¹³, omul a fost creat dintru început cu vocația comuniunii, lucru constatat profetic de Adam atunci când o primește pe Eva ca împlinire a sa: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup” (Facere 2, 24). Sfântul Ioan Gură de Aur observa că Dumnezeu „a luat o parte dintr-un întreg ce era plăsmuit; ai putea spune că i-a dăruit ceea ce lipsea. De aceea a spus „Și a făcut”; n-a făcut altă plăsmuire, ci a luat o mică parte din plăsmuirea gata făcută și cu ea a făcut o ființă desăvârșită. Cât de mare e puterea lui Dumnezeu, Marele Meșter! Din partea aceea foarte mică, a făcut atâtea mădulare, a creat atâtea simțuri și a făcut o ființă întreagă, completă și desăvârșită, în stare și să stea de vorbă cu Adam și să aibă și multă mângâiere cu el, datorită comuniunii de ființă. Pentru această mângâiere a fost creată femeia”¹⁴. „Bine zice *a făcut-o* când vorbește despre crearea femeii, fiindcă în bărbat și femeie pare că există un fel de casă pe deplin încheată”¹⁵. Astfel, unirea familială a primilor oameni descoperă taina întregii ființe umane, chemată la desăvârșire ca unitate. Acest lucru este întărit atât de prezența și binecuvântarea adusă de Mântuitorul Hristos prin participarea Sa la nunta din Cana Galileii (Ioan 2), cât și de învățătura Sa dumnezeiască: „N-ați citit că Cel ce i-a făcut de la început i-a făcut bărbat și femeie? Și a zis: Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup. Așa încât nu mai sunt doi, ci un trup. Deci, ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă” (Matei 19, 4-6).

Profetul Isaia compară unirea celor doi soți cu unirea dintre Dumnezeu și poporul ales: „Și în ce chip se însoțește flăcăul cu fecioara, Cel ce te-a zidit Se va însoți cu tine, și în ce chip mirele se veselește de mireasă, așa Se va veseli de tine Dumnezeul tău!” (Isaia 62, 5). Iar Sfântul Apostol Pavel arată măreția Tainei Cununii, asemănând-o cu unirea dintre Hristos și Biserica Sa: „Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică” (Efeseni 5, 32).

¹³ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Glafire*, I,2, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 39, trad. de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 1992, p. 11.

¹⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, XV, III, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 21, trad. de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1987, pp. 170-171.

¹⁵ Sfântul Ambrozie al Milanului, *Despre Rai*, 50, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 52, trad. de pr. prof. Teodor Bodogae, pr. prof. Nicolae Neaga și prof. Maria Hetco, EIBMBOR, București, 2007, p. 92.

Apostolul neamurilor prezintă căsătoria ca mijloc de desăvârșire și de oprire de la păcat: „Dar din cauza desfrânării, fiecare să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său. [...] Dacă însă nu pot să se înfrâneze, să se căsătorească. Fiindcă mai bine este să se căsătorească, decât să ardă.” (I Corinteni 7, 2, 9). „Cinstită să fie nunta întru toate și patul nespurcat. Iar pe desfrânați îi va judeca Dumnezeu” (Evrei 13, 4). Tot el insistă și asupra datoriei soților. Astfel bărbatul este îndemnat „să-și iubească femeia ca pe înseși trupurile lor. Cel ce-și iubește femeia pe sine se iubește” (Efeseni 5, 28). De asemenea, soțiile trebuie „să-și iubească bărbații, să-și iubească copiii, și să fie cumpătate, curate, gospodine, bune, plecate bărbaților lor, ca să nu fie defăimat cuvântul lui Dumnezeu” (Tit 2, 4-5).

Sfântul Apostol Petru îndeamnă la rândul său: „Voi, femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, așa încât, chiar dacă sunt unii care nu se pleacă cuvântului, să fie câștigați, fără propovăduire, prin purtarea femeilor lor, văzând de aproape viața voastră curată și plină de sfințenie. Podoaba voastră să nu fie cea din afară: împletirea părului, podoabele de aur și îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestrăcută podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu. Că așa se împodobeau, odinioară, și sfințele femei, care nădăjduiau în Dumnezeu, supunându-se bărbaților lor, precum Sarra asculta de Avraam și-l numea pe el domn, ale cărei fiice sunteți, dacă faceți ce e bine și nu vă temeți de nimic. Voi, bărbaților, de asemenea, trăiți înțelepțește cu femeile voastre, ca fiind făpturi mai slabe, și faceți-le parte de cinste, ca unora care, împreună cu voi, sunt moștenitoare ale harului vieții, așa încât rugăciunile voastre să nu fie împiedicate. În sfârșit, fiți toți într-un gând, împreună-pătimitori, iubitori de frați, milostivi, smeriți” (I Petru 3, 1-8).

În contrast cu imaginea biblică plină de sfințenie a familiei creștine, societatea contemporană propune o imagine secularizată, un tipar nou, polimorf, adaptabil la gusturile și patimile omului care crede că „toate îi sunt îngăduite”, dar uită adesea că „nu toate îi sunt de folos” (I Corinteni 6, 12). Libertatea personală, redusă de păcat de la starea harică de „mărire a fiilor lui Dumnezeu” (Romani 8, 21) la un decăzut „acoperământ al răutății” (I Petru 2, 16), se descoperă omului de azi ca libertinaj, o stare fără limitări, fără reguli, fără responsabilități și, de multe ori, fără conștiință morală.

Creat pentru comuniune, după modelul trinitar, omul își caută astăzi împlinirea în obiectele patimilor sale, iar ființa sa rămâne fracturată între „a fi” și „a avea”. Aproapele este transformat frecvent din subiect al iubirii în obiect ce trebuie controlat și stăpânit, iar viața pământească este considerată realitate ultimă a existenței. Omul contemporan este debusolat prin uitarea sensurilor duhovnicești ale vieții, pierde din vedere că a fost creat pentru Rai și pentru virtute, că destinul lui este veșnicia, iar chemarea sa este către asemănarea cu Dumnezeu: „Ce-i va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Matei 16, 26). Prea des, omul se afundă în materialitate, privește obsesiv spre problemele trupului, este zdrobit de apăsarea grijilor lumești și devine ușor-ușor incapabil să mai privească spre cer, să se

mai așeze în brațele lui Dumnezeu ca fiul risipitor, să își mai odihnească sufletul și cugetarea în dialogul plin de iubire la care este invitat de Creatorul lui. „Această lume prea masculină, în care harisma femeii nu joacă niciun rol, în care femeia se masculinizează, este din ce în ce mai mult o lume fără Dumnezeu, fiindcă este fără Maica-Theotokos și Dumnezeu nu Se poate naște aici. Este simptomatic faptul că, în această ambianță, desfrânarea copiilor, incestul și homosexualitatea se afirmă deschis”¹⁶.

Familia contemporană este supusă unui asediu ideologic, sub auspiciile libertăților sexuale, a feminismului, a dependențelor de orice fel, a drepturilor fără obligații, a libertinajului și a culturii morții. Observăm o destructurare a familiei tradiționale, întemeiată pe valorile creștine, fapt care conduce inevitabil și la falimentul societății contemporane. Lipsită de fundamentul ei duhovnicesc, lumea de azi devine o capcană a însingurării, a depresiei și a morții sufletești, un spațiu al alienării și al depersonalizării. Această criză o vedem în numărul imens de divorțuri și avorturi, în înstrăinarea și lipsa de comunicare a membrilor familiilor de astăzi, în violența casnică, în dinamica actuală a maternității independente și a familiilor monoparentale, în relațiile de concubinaj sau în mariajele deschise, în numărul crescând al tinerilor care aleg să nu se mai căsătorească, dar care se epuizează sufletește în relații pasagere.

Sfântul Ioan Gură de Aur spunea că „Hristos arată că divorțul este și împotriva firii și împotriva legii; împotriva firii, pentru că se taie trupul; împotriva legii, pentru că cei ce vor să divorțeze fac lucrul acesta împotriva lui Dumnezeu Care i-a unit și a poruncit să nu se despartă”¹⁷. Din nefericire, astăzi jumătate dintre căsătorii se termină în divorț după mai puțin de cinci ani, iar soții „eliberați” aleargă spre noi orizonturi și relații în care speră să găsească împlinirea. Sensul vieții devine pur hedonist, o căutare obsesivă a plăcerii și o fugă de durere și de responsabilitate. De aceea, copiii nu mai sunt văzuți ca rod al dragostei părinților și ca împlinire, ci adeseori ca un impediment în „dezvoltarea personală” a acestora. Regele David arată că „fiii sunt moștenirea Domnului, răsplata rodului pântecelui. Precum sunt săgețile în mâna celui viteaz, așa sunt copiii părinților tineri. Fericit este omul care-și va umple casa de copii; nu se va rușina când va grăi cu vrăjmașii săi în poartă” (Psalmi 126, 3-5). Însă astăzi amânarea căsătoriei spre vârste înaintate și promovarea mijloacelor contraceptive și avortive indică tocmai îndepărtarea de Dumnezeu și înstrăinarea de valorile de bază ale familiei creștine.

De multe ori, părinții de astăzi consideră că trebuie să le ofere copiilor totul din punct de vedere material, ca expresie a dragostei pe care le-o poartă. Standardul de reușită este avuția, iar succesul este identificat cu popularitatea. Societatea actuală îi obligă așadar să își trăiască viața la serviciu, iar, de multe ori, copiii sunt înconjurați de lucruri, dar nu de iubire și valori. Apar înstrăinarea, conflictul, depresia, ruptura sufletească. Sfântul Ioan Gură de Aur îndeamnă însă: „Să nu ne străduim, dar, să adunăm bani, ca să-i lăsăm copiilor noștri, ci să-i învățăm virtutea și să chemăm peste ei binecuvântarea lui Dumnezeu. Aceasta, aceasta este cea mai mare bogăție, aceasta e bogăția cea nespūsă, cea necheltuită, care sporește în fiecare zi bogăția noastră. Nimic nu-i egal cu virtutea, nimic nu-i mai puternic decât ea. [...] Lucrul acesta să-l urmărim cu toții. Să învățăm pe

¹⁶ Paul Evdokimov, *Taina iubirii*, trad. de Gabriela Moldoveanu și pr. lect. univ. dr. Vasile Răducă, Ed. Christiana, București, 1994, p. 216.

¹⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile la Matei, LXII, II*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 23, trad. de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1994, p. 717.

copiii noștri să pună virtutea mai presus de orice și să disprețuiască bogăția. Aceasta, da, aceasta este adeseori piedică în calea virtuții, când tânărul nu știe să se folosească de bani cum trebuie”¹⁸.

De multe ori soțul și soția se îndepărtează și se înstrăinează, fie în muncă, fie în dependențe digitale sau de alt fel, legătura dragostei slăbește, întrucât fiecare își vede propriile obiective și idealuri profane și uită că scopul căsătoriei lor este să se mântuiască împreună, alături de pruncii lor. „Oare nu i-a făcut El ca să fie o singură făptură cu trup și suflet? Și această făptură întrunită ce năzuiește ea? Urmași de la Dumnezeu! Păstrați-vă deci viața voastră; iar tu nu fi viclean eu femeia tinereților tale” (Maleahi, 2, 14-15).

Astăzi, Biserica este chemată mai mult ca oricând să sublinieze în societatea secularizată caracterul sacru al familiei, cale binecuvântată de Dumnezeu spre Împărăția cerurilor. Se cere astfel o implicare mai accentuată în catehizarea tinerilor asupra temei căsătoriei, în atragerea lor în familia mare a Bisericii, atât din punct de vedere liturgic, cât și social, pentru a descoperi bogăția comuniunii cu Dumnezeu și cu ceilalți semeni. De asemenea, cei căsătoriți trebuie să redescopere sensul jertfei de sine conform modelului hristic, că iubirea presupune dăruire de sine și nu un egoism în doi, că soții trebuie să își poarte sarcinile unul altuia ca să ajungă la desăvârșire, amintindu-și că „bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbatul credincios” (I Corinteni 7, 14). Doar prin redescoperirea fundamentului ei creștin, familia va deveni o binecuvântare pentru societatea actuală și îi va redescoperi acesteia valorile imuabile care ne conduc spre Împărăția lui Dumnezeu.

Bibliografie:

1. ***, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, EIBMBOR, 1991.
2. ***, *Familia creștină azi*, Ed. Trinitas, Iași, 1995.
3. ***, *Familia creștină, o binecuvântare pentru Biserică și societate*, Ed. Basilica, București, 2012.
4. **Breck, John**, *Darul sacru al vieții*, trad. și cuvânt înainte de P.S. Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, ed. a 2-a revăzută, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
5. **Evdokimov, Paul**, *Taina iubirii*, trad. de Gabriela Moldoveanu și pr. lect. univ. dr. Vasile Răducă, Ed. Christiana, București, 1994.
6. **Faros, pr. Filoteu, Kofinas, pr. Stavros**, *Căsnicia, dificultăți și soluții*, trad. de pr. Șerban Tica, Ed. Sophia, București, 2012.
7. **Ford, David C.**, *Bărbatul și femeia în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur*, trad. de Luminița Irina Niculescu, Ed. Sophia, București, 2004.

¹⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile la Facere, LXVI, IV*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 22, trad. de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1989, p. 329.

8. **Gouti, Dimitra, Kokkinou Maria D. (coord.),** *Criza familiei*, trad. de pr. Șerban Tica, Ed. Sophia, București, 2011.
9. **Hrisostom, Arhiepiscop de Etna,** *Elemente de psihologie pastorală ortodoxă*, trad. de Daniela Constantin, ed. a 2-a revăzută, Ed. Biserica Ortodoxă, Galați, 2003.
10. **Kozlov, pr. Maxim,** *Familia, ultimul bastion: Răspunsuri la întrebări ale tinerilor*, trad. de pr. Eugeniu Rogoti, ediția a 2-a, Ed. Sophia, București, 2015.
11. **Sfântul Ambrozie al Milanului,** *Scrieri (I). Tâlcuiri la Sfânta Scriptură*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 52, trad. de pr. prof. Teodor Bodogae, pr. prof. Nicolae Neaga și prof. Maria Hetco, EIBMBOR, București, 2007.
12. **Sfântul Chiril al Alexandriei,** *Glafire*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 39, trad. de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 1992.
13. **Sfântul Ioan Gură de Aur,** *Omilii la Facere (I)*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 21, trad. de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1987.
14. **Sfântul Ioan Gură de Aur,** *Omilii la Facere (II)*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 22, trad. de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1989.
15. **Sfântul Ioan Gură de Aur,** *Omilii la Matei*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 23, trad. de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1994.
16. **Sfântul Ioan Gură de Aur,** *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, trad. de pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 2007.
17. **Teșu, pr. prof. de. Ioan C.,** *Familia contemporană între ideal și criză*, ed. a 2-a reviz. și adăug., Ed. Doxologia, Iași, 2025.

Femeia creștină – mamă, soție și mărturisitoare a credinței în tradiția Moldovei

Prof. Arhip Felicia Monica,

Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Țara de Sus a Moldovei nu reprezintă doar o unitate geografică, ci o adevărată „axă spirituală” a neamului românesc. Este spațiul în care clopotele mănăstirilor Putna, Neamț sau Sucevița au ritmat respirația istoriei noastre. Pentru românii din acest ținut, cultura nu a fost niciodată o formă de divertisment, ci o prelungire a rugăciunii.

Am ales această temă deoarece consider că femeia creștină a avut și continuă să aibă un rol esențial în viața Bisericii și a familiei. În contextul Anului pastoral dedicat familiei creștine, reflectarea asupra chipului feminin – ca mamă, soție și mărturisitoare a credinței – devine nu doar actuală, ci și necesară. Femeia este cea care, prin discreție și jertfă, păstrează vie credința în familie și o transmite mai departe, devenind un adevărat stâlp al vieții spirituale.

De-a lungul istoriei creștine, întâlnim numeroase exemple de femei care au urmat cu fidelitate chemarea lui Dumnezeu. De la femeile mironosițe, primele vestitoare ale Învierii, până la mucenice și cuvioase, femeia a fost mereu prezentă în lucrarea mântuirii.

I. Femeile mironosițe – modele de curaj și credință

Femeile mironosițe (din slavonă mironosica - purtătoare de mir) sunt femeile credincioase care L-au urmat pe Iisus, au fost martore la patimile Lui și, în dimineața Învierii, s-au dus la mormânt să-I ungă trupul cu miresme. Prima și cea mai cunoscută este Maria Magdalena. Biserica Ortodoxă le cinstește în a treia duminică după Paști.

Principalele femei mironosițe amintite de evanghelii sunt:

- Maria Magdalena (cea dintâi care L-a văzut pe Hristos înviat).
- Maria, mama lui Iacov și a lui Iosif.
- Salomeea, Suzana.
- Ioana, femeia lui Huza (administratorul lui Irod).
- Marta și Maria, surorile lui Lazăr.
- Maria din Betania.

- Curajul și Devotamentul: Au demonstrat o credință puternică, urmându-L pe Hristos chiar și în momentele grele, spre deosebire de mulți apostoli care s-au ascuns.
- Martorele Învierii: Ele sunt primele persoane care au primit vestea Învierii de la îngeri și au văzut mormântul gol.
- Model de credință: Sărbătoarea lor este un prilej de cinstire a tuturor femeilor creștine, subliniind rolul lor esențial în Biserică

Femeile mironosițe ocupă un loc deosebit în istoria creștinismului, fiind primele care au primit vestea Învierii Domnului. Ele L-au urmat pe Mântuitorul Iisus Hristos până la cruce, iar credința lor a fost răsplătită prin întâlnirea cu Hristos cel Înviat.

Prin exemplul lor, femeile mironosițe arată că dragostea și credința pot învinge frica și îndoiala.

II. Femei mucenițe și cuvioase – jertfă și statornicie

În tradiția creștin-ortodoxă, femeile mucenițe și cuvioase reprezintă două categorii fundamentale de sfințenie, diferențiate prin modul în care și-au mărturisit credința.

- Mucenițele (Martirele) sunt acele femei care au murit pentru credința în Hristos, suferind persecuții și torturi.

- Cuvioasele sunt sfintele care au ales calea ascezei, trăind în mănăstiri sau pustie, atingând desăvârșirea prin rugăciune, post și smerenie.

Recent, Biserica Ortodoxă Română a proclamat anul 2026 ca Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvioase, soții și mame), canonizând un grup de 16 sfinte române. Cele 16 Sfinte Femei Române, canonizate, sunt repere duhovnicești importante din trecutul istoric al Bisericii Ortodoxe Române, care ne arată, ca niște mame spirituale ale poporului român, calea care duce către Hristos. Ele și-au sfințit viața prin smerenie și dragoste de aproapele, prin credința lor puternică și curajul mărturisitor, prin răbdarea necazurilor, prin nevoițe și rugăciune. Istoria Bisericii ne oferă numeroase exemple de femei mucenițe și cuvioase, care au ales să rămână credincioase lui Dumnezeu, chiar și în fața suferinței. Viața lor este o mărturie vie a credinței statornice.

- De pildă, Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu a crescut unsprezece copii, cultivând în sufletele lor credința în Dumnezeu și curajul mărturisitor. După ce, la 15 august 1714, la Constantinopol, a văzut pe soțul ei, Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu, și pe cei patru fii ai săi decapitați de otomani, ea a fost deportată în exil, în Anatolia, de unde a revenit apoi în țară cu fiicele sale, păstrându-și demnitatea și credința creștină nezdrușcinată.
- Sfânta Cuvioasă Platonida de la Argeș (fostă Despina Milița), soția Sfântului Voievod Neagoe Basarab și mamă a șase copii, le-a oferit pruncilor ei o educație aleasă, bazată pe învățăturile scripturistice și patristice. După moartea soțului, s-a călugărit la Schitul Ostrov, dedicându-se înfrumusețării sfințelor lăcașuri și ajutorării celor nevoiași.
- Sfânta Cuvioasă Filoftea de la Pasărea, mamă a Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, ea crescând patru copii, iar doi dintre ei au îmbrățișat viața monahală în Mănăstirea Cernica.
- Un alt exemplu luminos este Sfânta Olimpiada din Fărcașa, mama Sfântului Cuvios Petroniu de la Prodromu și a altor șapte copii. Ea ajuta săracii, bolnavii și pe cei aflați în suferință din satul ei, practicând nevoițe duhovnicești tainice chiar în mijlocul vieții de familie.

- O altă mamă care s-a remarcat prin educația oferită copiilor ei este Sfânta Cuvioasă Filotimia de la Râmeț, mamă a doisprezece copii, între care și a Sfântului Cuvios Dometie cel Milostiv. Ea a trăit în smerenie adâncă, confruntându-se cu multe lipsuri și necazuri, șapte dintre copii ei murind la vârste fragede. După ce a rămas văduvă, a intrat în obștea Mănăstirii Râmeț. Sfântul Cuvios Porfirie Kavsokalivitul a mărturisit despre ea, că după moarte s-a înălțat ca un serafim la cer.

Reflectând la viețile acestor femei duhovnicești, ne dăm seama că ele au fost mame nu doar prin naștere biologică, ci și prin influența benefică în formarea copiilor lor, care la rândul lor au devenit mari duhovnici misionari, astfel ele fiind mame duhovnicești ale poporului român. Dragostea jertfelnică a acestor femei sfinte s-a manifestat prin suferințele asumate cu încredere în Dumnezeu și prin dăruirea totală pentru ajutorarea aproapelui.

Cuvioasele au ales viața de rugăciune și nevoință, demonstrând că apropierea de Dumnezeu presupune smerenie și dăruire totală.

III. Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla

Dacă în plan cultural Țara de Sus a rodit genii ale minții, în plan spiritual a oferit o floare rară a ascezei: Sfânta Teodora de la Sihla. Comemorarea ei în anul 2026 recuperează modelul feminității care sfințește istoria prin tăcere și rugăciune.

Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla este un model de sfințenie moldovenească. Retrasă în munții Neamțului, ea a trăit o viață de rugăciune, post și ascultare desăvârșită. Sfânta Teodora nu a fost o străină de rânduiala familiei. Fiică a armașului cetății Neamțului, ea a cunoscut mai întâi binecuvântarea căminului. Căsătoria ei a fost o pildă de „însoțire întru Domnul”. Decizia de a îmbrățișa ulterior viața monahală, împreună cu soțul ei, subliniază tema centrală a anului 2026: scopul suprem al familiei este mântuirea. Ei nu s-au despărțit din lipsă de iubire, ci pentru că iubirea lor a dorit să se verse direct în Izvorul Vieții.

Retragerea ei în peștera de la Sihla este un moment unic în hagiografia noastră. Această femeie plâpândă a transformat foamea în post și frigul în căldură duhovnicească. Se povestește că, spre sfârșitul vieții, păsările cerului îi aduceau firimituri de pâine de la trapeza mănăstirii Sihăstria, simbol al comuniunii sale cu întreaga creație a lui Dumnezeu.

Peștera Sfintei Teodora este astăzi un „monument spiritual” vizitat de mii de pelerini. Scriitori precum Calistrat Hogaș sau Mihail Sadoveanu au fost fascinați de „mireasa lui Hristos din peșteră”. Pentru artiștii Țării de Sus, ea a rămas un „ideal de curăție”, o confirmare că frumusețea cea mai înaltă nu este cea a chipului, ci cea a sufletului transfigurat de har. Ea este modelul pentru femeia-mironosiță a zilelor noastre, care aduce pacea în mijlocul agitației moderne.

Prin viața ei, Sfânta Teodora arată că adevărata libertate vine din apropierea de Dumnezeu și din lepădarea de cele lumești.

IV. Femeia creștină în familia tradițională moldovenească

În tradiția Moldovei, femeia a avut un rol central în viața familiei. Mama este prima care îl învață pe copil rugăciunea și dragostea față de Dumnezeu, iar soția este sprijinul moral al familiei.

Prin exemplul personal, femeia transmite credința și valorile creștine din generație în generație.

Concluzie

Femeia creștină, fie că vorbim despre mironosițe, mucenițe, cuvioase sau mamele de astăzi, rămâne un exemplu de credință și jertfă. Modelele feminine din Sfânta Scriptură și din tradiția Moldovei ne arată că credința trăită sincer poate schimba lumea.

OMAGIU ȚĂRII DE SUS (Compoziție proprie)

Pe stânca Sihlei, vântul încă scrie
 Povestea unei sfinte din popor,
 În Țara cea de Sus, a cerului solie,
 Se scaldă-n rugă și-n al neamului dor.

Aici, sub glia ce-a dat genii lumii,
 Femeia-i mir și mamă și altar,
 Păstrând sub paza sfântă-a rugăciunii,
 Al mântuirii neprețuit har.

Bibliografie:

- Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.
- Viețile Sfinților, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.
- Pr. Dumitru Stăniloae, Spiritualitate și comuniune, Editura IBMBOR.
- Patriarhia Română – <https://patriarhia.ro>
- Basilica – Agenția de știri a Patriarhiei Române – <https://basilica.ro>
- Doxologia – Mitropolia Moldovei și Bucovinei – <https://doxologia.ro>
- CrestinOrtodox.ro – <https://www.crestinortodox.ro>

Maria Brâncoveanu, ctitoriță de cultură și de spiritualitate românească, următoare a modelelor sfintelor femei

Prof. Bălan Alina,

Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova

Figura Doamnei Maria Brâncoveanu, soția voievodului martir Constantin Brâncoveanu, reprezintă una dintre cele mai luminoase și complexe prezențe feminine din istoria românească. Viața ei, desfășurată între fastul curții domnești și suferința exilului, între ctitorii strălucite și pierderi sfâșietoare, este o mărturie a forței feminine creștine, comparabilă cu aceea a mucenițelor Fevronia, Teodora, Ecaterina sau cu smerenia și statornicia Maicii Domnului.

Într-o epocă în care femeile aveau puține mijloace de afirmare publică, Doamna Maria a reușit să devină un pilon al culturii brâncovenești, un sprijin al Bisericii Ortodoxe, o mamă a neamului și o figură de rezistență spirituală. Lucrarea de față urmărește să prezinte biografia ei, ctitoriile, rolul cultural, contribuția la Muntele Athos și influența în județul Prahova.

Născută în familia Cantacuzinilor, una dintre cele mai vechi și mai influente familii bizantino române, Doamna Maria a primit o educație aleasă, potrivită rangului. Tatăl ei, Șerban Cantacuzino, viitor domn al Țării Românești, era un om cultivat, apropiat de tradiția ortodoxă și de idealurile culturale ale epocii. Mama ei, Maria, provenea dintr-o familie boierească de tradiție, oferindu-i fiicei un mediu stabil, rafinat și profund religios.

În copilărie, Maria a învățat limbi străine, muzică, rânduiești de curte, dar mai ales virtuțile creștine ale smereniei, milosteniei și ascultării. În casa Cantacuzinilor se copiau manuscrise, se traduceau cărți, se sprijineau școli și mănăstiri. Astfel, Maria a crescut într-un climat intelectual și spiritual care i-a modelat întreaga viață.

Căsătoria cu Constantin Brâncoveanu, în 1674, a unit două familii puternice, dar a fost și o alianță spirituală: ambii soți împărtășeau aceeași credință, aceeași dragoste pentru cultură și aceeași responsabilitate față de popor.

În cei 26 de ani de domnie ai lui Constantin Brâncoveanu (1688–1714), Doamna Maria a fost un sprijin esențial. Era cunoscută pentru inteligența ei, pentru diplomația discretă și pentru capacitatea de a gestiona treburile interne ale curții.

A născut unsprezece copii, dintre care patru fii aveau să fie martirizați alături de tatăl lor. Educația lor a fost una aleasă, iar Doamna Maria a vegheat personal asupra formării lor morale și culturale.

În absența domnitorului, plecat adesea în misiuni diplomatice, Doamna Maria administra moșiile, supraveghea lucrările de construcție, se ocupa de școli și mănăstiri, și avea grijă de supuși.

Epoca brâncovenească este considerată „Renașterea românească”, iar Doamna Maria a fost unul dintre pilonii ei. Ctitor de cultură și spiritualitate, sprijinit tipărirea de cărți, traducerea de texte

religioase, înființarea de școli și restaurarea unor lăcașuri de cult. Doamna Maria a ridicat, restaurat sau sprijinit numeroase lăcașuri de cult și cultură:

- Mănăstirea Surpatele (Vâlcea) – ctitorie de familie, înfrumusețată și susținută de Doamna Maria.

- Mănăstirea Hurezi – contribuții majore la finalizarea ansamblului și la viața monahală.
- Biserica „Sfântul Gheorghe Nou” (București) – sprijin în dotare și înfrumusețare.
- Mănăstirea Brâncoveni (Olt) – restaurări și susținere constantă.
- Tiparnițe și școli – sprijin pentru tiparnițele de la București, Snagov și Râmnic.

În ceea ce privește relația Doamnei Maria cu Muntele Athos, trebuie să ne reamintim că una dintre cele mai profunde dimensiuni ale personalității sale se regăsește în actul daniei, ca formă de cultură și credință. Athosul era, în epocă, un centru spiritual de prim rang, iar Doamna Maria a înțeles importanța lui pentru întreaga Ortodoxie. A trimis Athosului danii consistente: bani, odoare, veșminte liturgice, cărți, obiecte de cult și alimente. Aceste daruri nu erau simple acte de generozitate, ci expresia unei viziuni culturale și spirituale: investiția în continuitatea credinței și în păstrarea tradiției ortodoxe. Mulți călugări români se nevoiau la Athos, iar Doamna Maria i-a sprijinit constant. Documentele athonite menționează ajutoare trimise „călugărilor români aflați în lipsă”. Ea a devenit o mamă spirituală pentru monahi, asemenea Sfintelor Mironosițe. De asemenea, a sprijinit tipărirea de cărți religioase și trimiterea lor la Athos. Prin aceste gesturi, a contribuit la păstrarea limbii române în spațiul ortodox, la circulația textelor sacre și, în mod evident, la consolidarea identității culturale românești în diaspora monahală.

După martiriul familiei, Athosul a devenit pentru Doamna Maria un loc de refugiu spiritual. Monahii au pomenit numele Brâncovenilor în rugăciuni și au păstrat vie memoria lor. Numele Doamnei Maria este încă pomenit în unele mănăstiri athonite. Ea rămâne o ctitorită fără ziduri, o protectoare a monahismului ortodox.

Referitor la legăturile Doamnei Maria cu județul de origine Prahova, putem menționa moșiile Cantacuzinilor și influența culturală brâncovenească incontestabilă: familia Cantacuzinilor deținea moșii în Filipești, Măgureni, Comarnic. Aici, în spațiu prahovean, a sprijinit biserici locale și preoți, contribuind la circulația cărților religioase în zonă.

Arhitectura brâncovenească a influențat stilul unor biserici prahovene: Biserica Domnească „Sfântul Nicolae” Ploiești (1690–1693) a fost ctitorită de însuși Constantin Brâncoveanu, cea mai importantă prezență brâncovenească din Prahova. Biserica are pridvor deschis cu coloane sculptate, ancadrame florale, proporții elegante – toate elemente definitorii ale stilului brâncovenesc. De asemenea, Biserica „Sfântul Gheorghe” de la Ploiești (1701) a fost reconstruită în epoca brâncovenească. Pridvorul și decorația în piatră sunt inspirate direct din școala de la Hurezi. Pictura interioară urmează canoanele brâncovenești.

Viața Maricăi Brâncoveanu, model de sfințenie feminine, amintește de icoanele din aceste lăcașuri de cult, reflectând virtuțile înseși ale Maicii Domnului – smerenie, răbdare, suferință transfigurată și, desigur, harismele Sfintelor Mironosițe, prin curaj, credință și slujire. Acestea sunt virtuțile care nu se sprijină pe nimic exterior, ci își au temelia în însăși natura omului luminat de

Dumnezeu. Sunt virtuțile pe care le întâlnim în viețile sfinților, în chipul Maicii Domnului, în răbdarea mucenițelor, în demnitatea celor care au suferit fără să urască. În cazul Doamnei Maria Brâncoveanu, putem spune că ea a întruchipat virtuțile înseși: nu doar milostenia, ci izvorul milosteniei; nu doar credința, ci respirația credinței; nu doar răbdarea, ci însăși statornicia în suferință.

În concluzie, Doamna Maria Brâncoveanu rămâne una dintre cele mai impresionante figuri feminine ale istoriei și spiritualității creștine românești. Prin credință, cultură, ctitorii și rezistență, ea a devenit un model pentru generații întregi. Moștenirea ei rămâne vie în biserici, în cărți, în tradiții și în memoria poporului român.

Bibliografie:

- Bălan, Ioan, *Mănăstirile din Țara Românească în epoca brâncovenească*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1985.
- Bălan, Petre, *Martirii Brâncoveni și epoca lor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1992.
- Boia, Lucian, *De ce este România altfel?*, Editura Humanitas, București, 2012.
- Coman, Ioan, *Spiritualitatea ortodoxă și legăturile românilor cu Muntele Athos*, Editura Trinitas, Iași, 2001.
- Grecu, Vasile, *Constantin Brâncoveanu*, Editura Academiei Române, București, 1969.
- Iorga, Nicolae, *Istoria lui Constantin Vodă Brâncoveanu*, Editura Minerva, București, 1971.
- Nicolescu, Nicolae, *Ctitoriile brâncovenești*, Editura Meridiane, București, 1971.
- Nicolescu, Radu, *Cantacuzinii – istorie și cultură*, Editura Humanitas, București, 2008.
- Papacostea, Șerban, *Românii în secolul al XVII lea și al XVIII lea*, Editura Enciclopedică, București, 1993.
- Stănciulescu, Maria, *Doamna Maria Brâncoveanu – Viața, suferința și moștenirea ei*, Editura Basilica, București, 2014.

Cuvioasa Parascheva de la Iași

*Prof. Capriș Mariana,
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați, Galați*

Cuvioasa Parascheva este prăznuită la 14 octombrie în fiecare an. A devenit vestită și sărbătorită în Moldova unde sălășluiesc de peste 350 de ani moaștele sale. Pe măsură ce dreptcredincioșii români au aflat din diferite scrieri, date despre viața și faptele Cuvioasei Parascheva, cultul ei s-a dezvoltat tot mai mult.

Deoarece moaștele ei au stat la Târnovo mai mult de 150 de ani, s-a răspândit mai cu seamă în Bulgaria, credința că sfânta este o fiică a poporului bulgar dreptcredincios.

Potrivit cazaniei pentru ziua de 14 octombrie, din *Cartea românească de învățătură dumenecelor preste an și la praznice împărătești și la svinți mari*, cel dintâi cuvânt de învățătură despre Cuvioasa Parascheva, tipărit în limba română, în Moldova a fost de mitropolitul Varlaam în anul 1643. Aici descrie că sfânta fecioară era de moșie din Epivat, născută din părinți credincioși. Sfânta avea și un frate pe care părinții l-au trimis la carte, părăsind familia și lumea, se călugărește, luând numele de Eftimie. Cu timpul a fost pus arhieru și păstor la scaunul ce se numea Madite.

La vârsta de 10 ani, se afla într-o biserică, unde auzi cuvântul evanghelic: „Cine va vrea să vină după Mine, să se lepede de mine și să ia crucea sa și așa să vină după Mine”. Ieșind din biserică, a împărțit săracilor veșmintele sale și podoabele fetești, părăsind „frumusețea acestei lumi”, merge în adâncul pustiei, unde se roagă și postește, înfrumusețându-și sufletul cu dumnezeieștile învățături ale Mântuitorului.

După mulți ani petrecuți în pustie, într-o noapte un înger i-a șoptit: „Să lași pustia și la moșia ta să te întorci, că acolo ți se cade să lași trupul pământului și să treci din această lume către Dumnezeu pe care L-ai iubit.”. În urma acestei vedenii, se întoarce la moșia sa unde petrecu până la sfârșitul vieții în post și rugăciune.

Dumnezeu, vrând să proslăvească pe roaba Sa, dă poruncă să fie îngropat corăbierul în mormântul sfintei, unde aflară trupul Preacuvioasei Parascheva neputred și plin de mireasmă. Unuia dintre oamenii care săpaseră groapa, pe nume Gheorghe, văzu noaptea în vis, o împărăteasă pe un scaun luminat, înconjurată de îngeri. Unul dintre îngeri îi șopti să ia trupul Cuvioasei de lângă cel al corăbierului și să-l pună la loc de cinste în biserica Sfinților Apostoli. Acolo făcu multe și minunate semne întru cinstea și slava Sfintei Treimi. În toate părțile învecinate localității Epivat s-a răspândit veste despre minunile Cuvioasei Parascheva; mulți bolnavi se vindeau prin rugăciuni în preajma moaștelor ei. Moaștele Cuvioasei au fost strămutate de la Târnovo la Belgrad, apoi în anul 1521, la Constantinopol unde au stat 120 de ani.

În anul 1641, Vasile Lupu făcu demersurile necesare la Patriarhia din Constantinopol ca să se încuviințeze mutarea moaștelor sfintei la Iași în biserica Sfinții Trei Ierarhi. Racla sfintei a fost

însoțită pe parcursul transportului de la Constantinopol până la Iași de o delegație moldovenească: clerici, dreptcredincioși, înalți ierarhi, iar din partea autorităților turcești o căpetenie de mulți ostași. Ei sunt zugrăviți în nișa de la biserica Sfinții Trei Ierarhi în care a fost așezată racla sfintei.

De atunci, neconținut, la Iași, cinstitele moaște ale Cuvioasei Parascheva au fost scut și ocrotire, chemare la rugăciune, evlavie și strădanie pentru săvârșirea binelui. Unul dintre dascălii de la o înaltă școală din Iași spunea; „Fericită-i Moldova, având o vistierie ca aceasta și scăpare sigură la toată nevoia, că prin solirile Cuvioasei de multe ori s-a izbăvit de năvăliri, de boli pierzătoare, de ciumă, de arșiță îndelungată și de alte cumplite împresurări”.

În biserica Sfinții Trei Ierarhi din Iași, cinstitele moaște au rămas până în anul 1884, când au fost mutate în paraclisul mănăstiresc din clădirea egumeniei și așezate pe un catafalc de lemn, deoarece în acel an au început lucrările de restaurare a sfântului locaș ctitorit de Vasile Lupu. În seara de 26 decembrie 1888, după slujba vecerniei, din neatenție a rămas nestinsă o lumânare din sfeșnicul de lângă racla cu moaștele cuvioasei. Peste noapte, sfeșnicul a ars, apoi focul s-a întins la catafalcul pe care se afla racla, arzând mocnit toată noaptea, prefăcându-l într-o grămadă de cărbuni. Din cauza căldurii, s-a topit în mare parte ferecăturile de argint ale raclei, capacul s-a carbonizat, iar moaștele, prin minune dumnezeiască, au rămas neatinsse. Dimineață, în ziua de 29 decembrie, elevii Școlii Normale care funcționa în mănăstire, preoții bisericii, pompierii, polițiștii, autoritățile civile și bisericești, credincioșii din oraș, cuprinși de spaimă, au alergat spre paraclisul în care focul prefăcuse o parte din lucrurile acestuia într-un morman de jat, fără a atinge cinstitele moaște. În acea zi, mitropolitul Moldovei și Sucevei, Iosif Naniescu, prefectul Județului Iași, Leon Negruzzi și procurorul general al orașului au consemnat în procese-verbale cele întâmplate, iar în 28 decembrie, președintele Consiliului de Miniștri al țării, Teodor Rosetti, a rămas impresionat de miraculoasa scăpare a sfintelor moaște.

După această nenorocire care s-a abătut asupra bisericii, moaștele au fost așezate într-o nouă raclă și strămutate în catedrala metropolitană, a cărei sfințire se săvârșește în ziua de 23 aprilie 1887. De atunci catedrala metropolitană din Iași, adăpostește picturile efectuate de pictorul Gh. Tattarescu, mormântul mitropolitului Veniamin Costachi și racla cu cinstitele moaște ale Preacuvioasei Parascheva, așezată sub un baldachin, din care izvorăsc noianuri de vindecări.

Cinstirea preacuvioasei s-a făcut prin slujbe de diferite nații, fiind asemănătoare în esență și duhul lor ortodox. Toți care i-au luat parte la ceste slujbe, își îndreaptă privirile și gândurile la Sfânta Parascheva ca la o mireasă a lui Hristos, ca la o flacără luminoasă a întregii ortodoxii.

La 10 octombrie 1955, Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe Române, în prezența unor înalți soli ai Bisericilor surori: Constantinopolitană, Rusă și Bulgară, a proclamat generalizarea cultului unor sfinți cu moaște în țara noastră și a hotărât totodată canonizarea unor sfinți români: ierarhi, monarhi și credincioși, care au strălucit în sfințenie și au pătimit cu seninătate pentru legea ortodoxă a părinților lor.

Cinstirea unora dintre acești sfinți s-a statornicit prin evlavia clerului și a credincioșilor prin înscrierea lor în sinaxar, prin așezarea slujbei lor în cărțile bisericești, prin ridicarea de sfinte locașuri

cu hramul lor și prin zugrăvirea lor în sfintele biserici și în sfintele icoane. Între aceștia se numără și Cuvioasa Parascheva ale cărei sfinte moaște se află la Iași în catedrala mitropolitană.

Pentru ca legătura noastră cu sfinții să dăinuiască de-a pururea, suntem datori să mărturisim aceeași credință pe care au avut-o ei și să fim mădulare împreună cu ei ale aceleiași Biserici. Să-i urmăm în credință, în gânduri și în fapte, precum și în râvna și în nevoințele lor pentru împlinirea poruncilor dumnezeiești.

Această enciclică a fost cvitită și la Iași în ziua de 14 octombrie 1955, sărbătoarea Cuvioasei Parascheva, după Sfânta Liturghie, în fața ierarhilor care reprezentau Bisericele Ortodoxe Rusă și Bulgară și a clericilor și dreptcredincioșilor care luau parte la această prăznuire. S-a înălțat apoi o rugăciune ascultată cu luare aminte: „Cu umilință și cu evlavie să ne plecăm astăzi genunchii înaintea slavei Marelui Dumnezeu, Cel ce te-a mărit pe tine, Preacuvioasă Maica noastră Parascheva; și smerit prinos de laudă și de mulțumită Îi aducem, pentru că te-a dăruit nouă fierbinte rugătoare și puternică ocrotitoare în ceruri. Că tu din tinerețele tale, pentru iubirea de Hristos, ai lăsat și pe părinți și bogăția și dulcelele cele trecătoare ale lumii; și cu multă postire, cu neîncetată priveghere, cu lacrimi și cu pustnicești nevoințe slăbindu-ți trupul cel firav, sufletul ți-ai întărit; și așa luându-ți crucea ai urmat lui Hristos, cu pilda viețuirii tale învățându-ne să nu purtăm grijă de trupul cel trecător, ci de sufletul cel nepieritor... Și așa, urmând pilda viețuirii tale, Preacuvioasă Maică, și avându-te pe tine neîncetat mângâietoare întru necazuri și întărire de nădejde, să ajungem toți la limanul cel mult dorit al mântuirii și să lăudăm până la suflarea noastră cea de pe urmă pururea pomenirea ta, strigând lui Dumnezeu: Slavă Ție, Doamne, Cel ce ești mare și minunat întru sfinți în vecii vecilor. Amin.”

Alcătuitorul Acatistului ei, un fiu dreptcredincios al Moldovei și cei care au zugrăvit în tropare și stihiri, smerenia și frumusețea ei feciorelnică, au privit-o ca pe un dar al lui Dumnezeu ce s-a trimis pământului acestuia, luminătoarea Moldovei, laudă preacinstită a Moldovei, izvorul cel neîncetat al Moldovei, hrana duhovnicească, mijlocitoarea tuturor, floare nevestejită a întregii Ortodoxii.

În preajma raclei în care s-a păstrat corpul nestricăcios al sfintei, cei copleșiți de necazuri găsesc mângâiere, cei învăluți de suferințe, alinare, iar cei zăbavnici în săvârșirea lucrului celui bun, hotărâre și tărie.

Bibliografie

Înalt Prea Sfințitul Nistor, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei „Sfinți români și apărători ai legii strămoșești”, Editura Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe, București 1987

Sub acoperământul iubirii: familia creștină ca drum al sfințeniei și al memoriei vii

*Prof. Bidireanu Alina, Prof. Catană Elena-Teodora,
Colegiul Economic „Ion Ghica” Târgoviște, Dâmbovița*

Anul 2026, proclamat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept An omagial al pastorației familiei creștine și An comemorativ al sfințelor femei din calendar, oferă un prilej binecuvântat de reflecție asupra familiei ca temelie a vieții creștine și ca loc al sfințirii cotidiene. Într-o lume marcată de fragilitate relațională, familia rămâne spațiul în care iubirea, responsabilitatea și credința se deprind prin exemplu și jertfă.

Familia creștină nu este doar o realitate socială, ci o vocație sfântă. Prin Taina Cununii, soții sunt chemați să devină împreună-lucrători cu Dumnezeu, iar casa lor se transformă într-o „Biserică de acasă”, unde rugăciunea, iertarea și dragostea se trăiesc zilnic. Pastorația familiei presupune nu doar sprijinirea ei în momentele de criză, ci și cultivarea unei conștiințe a misiunii familiale: aceea de a naște și forma oameni pentru Împărăția lui Dumnezeu.

În acest context, modelul sfințelor femei din calendar capătă o valoare aparte. Femeile mironosițe sunt chipul curajului și al credinței statornice: ele rămân lângă Hristos când ucenicii se risipesc și devin primele vestitoare ale Învierii. Prin ele, învățăm că iubirea adevărată nu fuge de suferință, ci o transfigurează prin nădejde. De asemenea, sfințele mucenice și cuvioase arată că fidelitatea față de Hristos poate lua forme diferite: mărturisirea până la moarte sau jertfa tăcută a unei vieți curate și rugătoare. În familiile creștine de astăzi, mamele și soțiile sunt adesea purtătoarele acestei jertfe tăcute, prin grija constantă față de copii, prin răbdare și prin rugăciune.

Pastorația familiei creștine trebuie să valorifice aceste modele feminine autentice, arătând că sfințenia nu este rezervată doar marilor nevoitori, ci este posibilă în viața de zi cu zi. Familia devine astfel locul în care credința se transmite nu prin discursuri elaborate, ci prin gesturi simple, prin iubire constantă și prin exemplu personal. Din perspectivă teologică, familia este întemeiată pe voia lui Dumnezeu, fiind prima comunitate binecuvântată prin cuvintele Scripturii: „Creșteți și vă înmulțiți” (Facerea 1, 28). Prin Taina Cununii, soții nu sunt uniți doar printr-un contract social, ci prin harul Duhului Sfânt, care le dă puterea de a transforma iubirea omenească într-o iubire jertfelnică, după modelul iubirii lui Hristos pentru Biserică. Astfel, familia devine o adevărată „Biserică de acasă”, unde se învață rugăciunea, ascultarea, iertarea și responsabilitatea.

Pastorația familiei creștine are ca scop susținerea acestei vocații sfinte în toate etapele vieții: de la pregătirea pentru căsătorie, la sprijinirea tinerelor familii și până la însoțirea pastorală a celor aflați în dificultate. Biserica este chemată să ofere nu doar îndrumare morală, ci și sprijin concret, prin cateheză, consiliere spirituală și implicare comunitară, ajutând familia să rămână un spațiu al stabilității și al creșterii duhovnicești.

Anul 2026 ne cheamă la o redescoperire a familiei ca spațiu al comuniunii și al sfințeniei, iar a sfințelor femei ca repere vii de credință, curaj și dăruire. Numai prin întărirea familiei creștine, Biserica poate răspunde provocărilor lumii contemporane cu speranță și lumină.

Bibliografie:

- Stăniloae, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
- Patriarhia Română, *Anul 2026 – An omagial al pastorației familiei creștine și An comemorativ al sfințelor femei din calendar*, disponibil pe site-ul oficial al Patriarhiei Române, <https://patriarhia.ro>

Chipuri de lumină: femeia creștină între memorie, jertfă și speranță

*Prof. Bidireanu Florin-Valentin, Prof. Ștefan Ramona-Cecilia,
Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova*

În rânduiala anului 2026, Biserica a ales să ne oprească privirea asupra unor chipuri adesea tăcute, dar esențiale: femeile sfinte ale calendarului și femeia creștină din familie. Această alegere nu este întâmplătoare. Într-o epocă grăbită, în care valorile se estompează, memoria sfințeniei feminine devine un act de vindecare spirituală.

Femeile mironosițe nu au rostit predici și nu au condus comunități, dar au schimbat istoria prin fidelitatea lor. Ele au mers la mormânt nu cu strategii, ci cu mir și cu lacrimi. Tocmai această delicatețe a iubirii le face vrednice de întâlnirea cu Hristos Cel Înviat. În ele se oglindește femeia care, în familie, păstrează vie flacăra credinței atunci când încercările par să stingă totul. Sfintele mucenice ne vorbesc despre o credință dusă până la capăt, fără compromis. Ele nu au ales moartea, ci au refuzat lepădarea de Hristos. În plan simbolic, această mărturisire se regăsește și în viața mamelor care își cresc copiii în credință, uneori împotriva curentului dominant, suportând marginalizare sau neînțelegere. La rândul lor, sfintele cuvioase ne arată puterea tăcerii și a rugăciunii. Ele ne învață că lumea poate fi schimbată și din interior, prin curățirea inimii. Această lucrare tainică se continuă astăzi în femeile care se roagă pentru familiile lor, care transformă suferința în nădejde și singurătatea în dialog cu Dumnezeu. Anul omagial al pastorației familiei creștine ne invită să privim familia nu ca pe o instituție fragilă, ci ca pe o școală a memoriei vii. Aici, femeia – soție și mamă – devine păstrătoarea tradiției, a rugăciunii și a sensului. Ea nu transmite doar viață biologică, ci și valori, credință și echilibru sufletesc.

Prin comemorarea sfințelor femei, Biserica nu evocă doar trecutul, ci reafirmă prezentul și viitorul credinței. Femeia creștină, în toate ipostazele ei, rămâne un chip de lumină care leagă generațiile și menține vie legătura dintre cer și pământ. Astfel, anul 2026 devine o chemare la recunoștință, la responsabilitate și la redescoperirea sfințeniei trăite în mod discret, dar profund, în inima familiei și a comunității.

Bibliografie:

- Bria, Dumitru, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
- Popescu, Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
- Patriarhia Română, *Anul 2026 – An omagial al pastorației familiei creștine și An comemorativ al sfințelor femei din calendar*, disponibil pe site-ul oficial al Patriarhiei Române, <https://patriarhia.ro>

Duhovnic și Sfânt- Cleopa Ilie

Prof. Cerceș Liana-Florina,

Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Părintele Cleopa s-a născut la 10 aprilie 1912 în comuna Sulița, județul Botoșani, la botez a primit numele Constantin. În primele două luni după naștere, viitorul Părinte Cleopa, era tot timpul bolnav. Astfel mama lui s-a dus cu pruncul la vestitul duhovnic Conon Gavrilesco, de la Schitul Cozancea, care a sfătuit-o pe mamă să dăruiască pe copil Maicii Domnului. Atunci mama s-a închinat cu lacrimi la icoana Maicii Domnului, făcând trei metanii, și, căzând în genunchi, a zis plângând: „Maica Domnului, îți dăruiesc ție copilul acesta al meu, că este bolnav și plânge mereu. Fă ce știi tu cu el!”

După ce a fost dăruit Maicii Domnului, pruncul Constantin s-a făcut sănătos și nu a mai fost bolnav de moarte toată viața lui. Iar părintele Conon proorocise mamei sale că acest copil o să trăiască cel mai mult dintre toți – iar cuvintele sale s-au împlinit. După ce termină șapte clase primare, Constantin, care avea să devină mai târziu Arhimandritul Cleopa, se îndeletnicește cu păstoritul oilor, împreună cu frații săi mai mari, Vasile și Gheorghe, în preajma Schitului Cozancea din apropiere. Nu departe de acest schit se nevoia și Cuviosul Paisie „Pustnicul” care le-a devenit părinte duhovnicesc. În anul 1929, cei trei frați, Vasile, Gheorghe și Constantin, au intrat în obștea Schitului Sihăstria (Neamț), care era povățuit de vestitul egumen athonit, Ieroschimonahul Ioanichie Moroi. Între anii 1931-1933, frații cei mari ai Părintelui Cleopa s-au mutat la Domnul, rămânând la Sihăstria singur fratele Constantin. Între anii 1935-1936, tânărul Constantin pleacă în armată și își satisface serviciul militar la Botoșani. Revine la mănăstire și în data de 2 august 1937, este tuns în monahism de egumenul schitului, primind numele de Cleopa. O perioadă de zece ani a păstorit oile schitului. Iar în vara anului 1942 a fost ales de obștea schitului ca locțiitor al bătrânului egumen, care era bolnav. După mutarea la Domnul a bătrânului egumen, la 5 septembrie 1944, Părintele Cleopa este hirotonit diacon, la 27 decembrie 1944, iar la 23 ianuarie 1945 este hirotonit preot la Mănăstirea Neamț și numit egumen al Schitului Sihăstria, pe care îl povățuiește cinci ani de zile. La 30 iunie 1947, Schitul Sihăstria este ridicat la rang de mănăstire prin decret patriarhal, având peste 70 de viețuitori, iar protosinghelul Cleopa a fost hirotesit arhimandrit. În anul 1948, Părintele Cleopa se retrage la liniște aproape un an de zile în Munții Neamțului, iar la 30 august 1949 este transferat, cu 30 de părinți și frați de la Sihăstria, la Mănăstirea Slatina (Suceava), pe care o conduce până în anul 1956. O perioadă de peste doi ani de zile, între 1953-1954, Părintele Cleopa s-a nevoit ca pustnic în Munții Rarăului împreună cu Ieromonahul Arsenie Papacioc, fiind îndepărtați din obște de conducerea ateistă de atunci. În vara anului 1956, Arhimandritul Cleopa se reîntoarce la metanie, în obștea Mănăstirii Sihăstria, ca duhovnic. Dar după trei ani de zile, în timpul marii prigoane împotriva monahismului românesc din anii 1959-1964, se retrage în Munții Neamț. Din toamna anului 1964 până la sfârșitul

vieții sale, Părintele Cleopa a slujit cele sfinte și a fost duhovnicul principal al Mănăstirii Sihăstria, care număra peste o sută de viețuitori și unde a mângâiat și a povățuit mii de pelerini.

Părintele Cleopa a demonstrat tuturor că viața trăită în Hristos, cu muncă, rugăciune, smerenie, dar și lectură de calitate oferă soluții tuturor problemelor omenești. Vorbea foarte clar, răspicat, și accentua fiecare rostire. Toate îndemnulile și sfaturile erau argumentate din Sfânta Scriptură, din scrierile Sfinților Părinți sau din viața personală, cu atâta putere, încât fiecare cuvânt se întipărea în mintea și în sufletele celor adunați în jurul său. Nu lăsa niciodată loc la interpretări sau îndoieli. Ascultându-l, descopereai o certitudine pe care știai că o ai înlăuntrul tău, dar parcă era nevoie de cineva să ți-o scoată la lumină. În prezența dânsului, totul căpăta sens și rost. Oamenii sosiți la Mănăstirea Sihăstria din lumea largă, după un dialog scurt cu părintele, știau de ce au venit, ce căutau și, ulterior, ce au de făcut în viitor. Pentru că, și în particular, mângâia părintește și încuraja fiecare om să lupte ca să nu se lase apăsător și încovoiat de mulțimea grijilor inerente vieții, el însuși fiind un luptător. Cuvântările sale, unele mai lungi, altele mai scurte, te invitau să cunoști Ortodoxia, să o trăiești, să ți-o asumi. A fost unul din cei mai mari duhovnici ai țării noastre.

La 2 decembrie 1998, Arhimandritul Cleopa și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, fiind dplâns de ucenicii săi și de numeroșii credincioși care l-au cunoscut.

În baza hotărârii Sfântul Sinod părintele Cleopa a fost canonizat în anul 2025 cu titulatura de Sfântul Cuvios Cleopa de la Sihăstria și cu cinstit în data de 2 decembrie.

Bibliografie:

- <https://sihastria.mmb.ro/sfantul-cuvios-cleopa-de-la-sihastria-1>
- Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria
- <https://doxologia.ro/arhimandritul-cleopa-ilie-o-viata-slujba-lui-dumnezeu-oamenilor>
- <https://doxologia.ro/dupa-doua-decenii-despre-parintele-ilie-cleopa>
- https://ro.orthodoxwiki.org/Cleopa_Ilie
- <https://doxologia.ro/sfantul-cuvios-cleopa-de-la-sihastria>
- <https://www.crestinortodox.ro/manastiri-ortodoxe/manastirea-sihastria/mormantul-parintelui-ilie-cleopa-139533.html>

Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași

Prof. Cerceș Liana-Florina,

Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Blandina Gobjilă, cunoscută de toți ca „Mama Blondina”, s-a născut în Basarabia în satul Gruseni-Chelmești în 24 februarie 1906, în familia preotului Zaharia Popovici și a preotesei Serafima. Încă din copilărie a participat activ la viața Bisericii dovedind o credință autentică. A fost de profesie învățătoare și s-a căsătorit cu inginerul Gheorghe Gobjilă în anul 1926, având împreună un fiu pe nume Vladislav. Viața frumoasă și liniștită a familiei a fost zdruncinată de ocupația sovietică a Basarabiei din 1940, care a dus la deportarea familiei Gobjilă alături de mulți alți oameni în Siberia, într-un calvar de suferință care a durat de 15 ani.

În Siberia, Mama Blondina a cunoscut foametea, nedreptățile detenției și munca silnică. În lagăr a fost întărită în credință de călugărițe și femei evlavioase, care au încurajat-o în momentele de cumpănă, mai ales după moartea soțului său. Suferințele Mamei Blondina sunt de neînchipuit dar ajutorul credinței în Dumnezeu a trecut peste toate. "Într-o noapte am visat ca la gemulețul acela mic a apărut Mantuitorul cu coroana cu spini pe cap, rastignit pe Sfânta Cruce. Și din cap în jurul coroanei siroia sangele, iar Iisus misca capul la dreapta și la stanga a durere, și atunci curgea sangele mai mult. Eu am vrut să merg să-I sterg ranile, să-i opresc sangele, iar Iisus mi-a zis: "Vezi cât suferă și Eu pe nedrept, nevinovat!?" M-am trezit! Da, m-am trezit din somn, dar eram alta! Iisus mi-a dat liniștea, puterea, pacea și o mângâiere de nedescris. Acest vis m-a urmarit toți anii de închisoare, că El, Iisus, m-a sprijinit și m-a întărit în toate chinurile și necazurile ce am trecut prin închisoare și prin lagăr și după ce am ieșit de acolo. "

Singura dorință era să își mai vadă odată fiul refugiat în România. A ieșit din detenție slăbită și îmbătrânită înainte de vreme, dar cu inima neclintită în credința în Iisus Hristos. După moartea mamei sale, a primit vestea că fiul ei trăiește și lucrează în România, acest lucru i-a adus alinare.

În 1957 ajunge în România, dar confruntarea cu o societate secularizată a continuat și aici. Bucuria reîntâlnirii cu fiul ei nu a durat mult, deoarece fiul și nora sa, ostili credinței, i-au impus să aleagă între Dumnezeu și familie. Mama Blondina a ales fără ezitare credința, rămânând fără adăpost și ajungând la Iași, unde și-a găsit sprijin la o familie creștină. A devenit o prezență discretă dar statornică la Catedrala Mitropolitană din Iași, dedicându-și timpul rugăciunii, traducerii sau transcrierii de acatiste și ajutorării celor în nevoie.

În pofida greutăților, nu a încetat niciodată să slujească lui Hristos. Devenise cunoscută în rândul clericilor și credincioșilor ieșeni pentru viața sa de jertfă și curăție sufletească. A fost judecată de unii pentru viața smerită pe care o ducea, însă ea răspundea cu seninătate: „Mie nu îmi este rușine să spăl picioarele Mantuitorului Hristos”. A lăsat în urmă sa caiete cu însemnări despre perioada exilului, pe care le-a încredințat spre publicare.

Mama Blondina trece la cele veșnice pe 24 mai 1971. În ziua înmormântării, zeci de preoți, monahi, credincioși și oameni simpli din întreaga țară au venit să-i aducă un ultim omagiu. A fost înmormântată în Cimitirul „Eternitatea” din Iași, iar mormântul ei devine loc de pelerinaj. Viața sa, marcată de suferință, rămâne o pildă vie de sfințenie în vremuri de prigoană.

A fost canonizată ca sfântă de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința sa din 1 iulie 2025, cu titulatura „Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași” având prăznuirea în ziua de 24 mai.

Bibliografie:

- <https://doxologia.ro/sfanta-marturisitoare-blandina-de-la-iasi>
- <https://doxologia.ro/viata-sfintei-marturisitoare-blandina-de-la-iasi>
- <https://doxologia.ro/sfanta-blondina-gobjila>
- <https://doxologia.ro/sfanta-marturisitoare-blandina-de-la-iasi>
- *Suferintele Mamei Blondina, o martira a Siberiei*, Editura Sihăstria, 2010
- <https://doxologia.ro/foto-crampei-de-rugaciune-la-mormantul-mamei-blondina>

Misiunea nobilă a femeii în viața creștină

Prof. Ciurescu Mariana Cristina,

Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sfânta Filofteia” Ștefănești, Argeș

În epoca actuală, când instituția familiei se confruntă cu provocări multiple, iar rolul femeii în Biserică și în societate necesită o apreciere mai profundă, este necesar să subliniem că familia este nucleul de bază al comunității creștine, iar femeia creștină, soție și mamă, este factor principal de credință, iubire darnică și evlavie statornică.

Femeii îi revine rolul important de creștere și educare a copiilor, rol pe care aceasta are datoria sfântă de a-l duce la îndeplinire. Din punct de vedere religios, necesitatea educației rezultă din faptul că omul nu a fost creat perfect, ci perfectibil, cu misiunea de a lucra constant în vederea perfecționării lui.

Dumnezeu le-a rezervat femeilor unul din rolurile cele mai importante, ca prin mijlocirea lor să se perpetueze neamul omenesc. Lor le-a rezervat Dumnezeu rolul sublim de a fi mame, împodobite în haina smereniei și cu virtuțile credinței, a dragostei și a sfințeniei (I Tim. 2, 15), prin aceea că ele se fac demne nu numai de iubirea și prețuirea soților lor, ci își asigură în același timp și mântuirea. Menirea esențială a femeii creștine este aceea de a fi mamă și educatoare a copiilor. Această primă și nobilă misiune pe care o are femeia se impune în primul rând prin calitățile naturale sădite de Dumnezeu în ființa sa. Fiziologic și psihologic, femeia este menită pentru maternitate.

Biserica are misiunea de a susține și de a întări familia creștină, oferind îndrumare pastorală și sprijin spiritual pentru toate etapele vieții familiale: pregătirea tinerilor pentru căsătorie, educația creștină a copiilor, rezolvarea problemelor interne și intensificarea legăturilor de iubire dintre membrii familiei. Familia creștină nu este doar o celulă sau o unitate socială, ci și o „mică biserică” („și casa este o mică biserică”¹), după exprimarea Sfântului Ioan Gură de Aur, iar Fericitul Augustin numește familia „biserica de acasă (ecclesia domestica)”² în care se trăiește și se transmite credința ortodoxă în mod viu și firesc. Sfânta Scriptură descrie legătura lui Dumnezeu cu lumea ca pe o relație de intimitate, ca pe o cununie și o familie (cf. Efeseni 5, 21-33). Biserica este locul în care, prin lucrarea curățitoare și sfințitoare a Sfântului Duh asupra sufletului omului smerit, se trăiește iubirea frățească în Dumnezeu-Fiul devenit Om și iubirea părintească a lui Dumnezeu-Tatăl, pe Care Domnul nostru Iisus Hristos ne-a învățat să-L chemăm astfel: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri”. Biserica, plină de harul Preasfintei Treimi, este, deci, Familia iubirii de oameni a Preasfintei Treimi, iar familia creștină a fost numită pe drept cuvânt „Biserica de acasă” („Ecclesia domestica”).

Există o gingășie a iubirii care se vede în privire, care se simte în cea mai nesemnificativă mângâiere, care crede dincolo de ce se vede, și care respectă fără să meriți nici un respect. Această iubire este cultivată de o femeie creștină, toată viața. În totală dependență de Dumnezeu, primind

dragoste din Dragostea Lui, vom putea să oferim soților noștri dragostea după care atât de mult tânjesc.

În Corinteni citim că dragostea este îndelung răbdătoare. Răbdarea cere timp. Îndelunga răbdare cere și mai mult timp. Pe măsură ce se scurg zilele vieții mele, cred tot mai mult că dragostea poate fi măsurată și în timpul pe care îl acord celor din jurul meu. Dar atunci când minutele și orele dăruite sunt umplute cu îngăduință răbdătoare, cu vorbe bune, cu încurajări, rugăciuni, citirea Scripturii, atunci dragostea este inevitabilă. Inima noastră urmează investițiile noastre. Cu cât investesc mai mult în a-i arăta soțului meu dragostea, respectul și devotamentul meu, cu atât simt mai mult flacăra dragostei în inima mea, pentru el.

Educația și instrucția creștină din familie sunt decisive pentru copii și tineri. Această educație se face fie direct, fie indirect, prin experiența postului, a rugăciunilor comune, prin pregătirea copiilor pentru Cuminecătură, prin participarea la marile evenimente familiale, dar mai ales prin relațiile personale dintre părinți și copiii, nu numai acasă ci și în afară. S-ar spune că părinții sunt cei mai mari misionari pe care i-a avut vreodată Biserica, deoarece prin ei se face îmbisericirea copiilor și tot prin ei aceștia sunt trimiși în lume și o aducere a lumii în Biserică.

Apostolul Pavel ridică demnitatea femeii la egalitate cu bărbatul, chiar prin porunca ce o dă bărbaților de a-și iubi soțiile lor, precum și Hristos și-a iubit Biserica și s-a jertfit pentru ea. El trage astfel concluzia firească asupra datoriei pe care o au bărbații față de soțiile lor zicând: „Așadar, datori sunt bărbații să-și iubească femeile lor, cum își iubesc trupurile lor. Cel ce iubește femeia sa, pe sine se iubește. Căci nimeni nu și-a urât vreodată trupul său, ci-l hrănește și-l încălzește pe el, precum și Hristos Biserica” (Efes 5,28-29). Când Apostolul a pretins bărbaților să aibă o astfel de comportare față de soțiile lor, el a obligat mai întâi pe femeie să se arate demnă de soțul său prin virtuțile sale și întreaga comportare să merite dragostea și prețuirea soțului său. Pentru aceea, el cerea femeilor să fie supuse soților (Efes.5,22), și „să-și iubească bărbații”; „să fie înfrânate, curate, gospodine bune, plecate bărbaților”(Tit 2, 4-5). Apostolul le mai cere femeilor să nu fie vanitoase, râvnind după podoabe exterioare, „împodobindu-se, sau cu haine scumpe” pentru a plăcea bărbaților; ci să se îmbrace cuviincios, „împodobindu-se cu haine bune precum se cuvine unor femei care s-au dăruit evlaviei” (I Tim 2,9-10).

Având un spirit pătrunzător, un gust deosebit pentru ordine, curățenie și frumos și un remarcabil tact de a pătrunde cele mai mici amănunte, fiind împodobită cu cele mai afectuoase sentimente, femeia devine în chip firesc centrul și sufletul familiei, atunci când se consacră căminului și copiilor ei. În concepția creștină, grație femeii, familia cucerește un fel de personalitate colectivă, ale cărei interese sunt atât de unite, încât ele ajung să se confunde. Îndeplinindu-și rolul ei de mamă și de soție, este evident că femeia îndeplinește o funcție socială. Ea îndeplinește chiar prima și cea mai importantă dintre funcțiile sociale, pentru că valoarea și prosperitatea societății depind de organizarea ei și de mortalitatea familiei.

Femeia creștină nu este însă condamnată să rămână închisă în casă, în felul femeii musulmane, căreia legea islamică îi îngreuează orizonturile vieții sociale. Dimpotrivă, învățătura creștină îndreptățește pe femeie să-și desfășoare activitatea ei în afară de casă și să ia parte la toate

manifestările publice. Potrivit acestei atitudini, femeia creștină ia parte activă la viața economică, politică, socială, științifică, artistică, literară, alături de bărbat cu același titlu și cu aceleași drepturi ca el.

În actualitate, creștinismul ortodox sprijină aspirațiile nobile ale femeii și binecuvintează eforturile ei din domeniul vieții sociale, ținând seama de faptul că adevărata pasiune a femeii este viața care palpită și freamătă, iar scopul căreia ea s-a consacrat cu cea mai mare ardoare este acela de a spori bucuriile și de a ușura durerile. Învățătura creștină, revelată de Mântuitorul și purtând pecetea harului divin, oferă o justă rezolvare a problemei femeii. În lumina acestor învățături, femeia este îndreptățită în mod egal cu bărbatul, la aceleași condiții demne de existență în viața pământească, iar în viața viitoare este îndreptățită și chemată la aceeași mântuire. Creștinismul privește deci pe femeie, ca și pe bărbat, într-o dublă perspectivă: a vieții pământești și a vieții cerești.

Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție ne arată valoarea deosebită a femeii credincioase în viața și în misiunea Bisericii de transmitere a credinței în Dumnezeu. Biserica a promovat demnitatea femeii, mai ales prin faptul că venerează pe Maica Domnului Iisus Hristos, ca ideal al feminității și al vieții creștine, purtătoare de Dumnezeu și de sfințenie, numind-o Preasfânta (Panaghia). Ea este deodată Fecioară și Mamă, icoană a Bisericii sfințite de harul Preasfintei Treimi, a umanității purtătoare de Hristos și a iubirii smerite și milostive sau darnice.

Alături de Maica Domnului, sfințele mironosițe au dovedit o credință statornică și un devotament exemplar față de Domnul Iisus Hristos; ele au fost primele persoane umane care au primit vestea cea mare a Învierii lui Hristos și primele care au transmis ucenicilor Săi adevărul Învierii Lui.

De-a lungul istoriei creștine, femeile sfinte au arătat că drumul spre sfințenie nu depinde de apartenența la o anumită categorie socială, ci de conlucrarea persoanei umane cu harul divin. Astfel, sfințele mucenice care au mărturisit credința lor cu prețul vieții, sfințele monahii care au ales calea pocăinței, a postului și a rugăciunii neîncetate, dar și sfințele soții și mame creștine, care au îmbogățit tradiția ortodoxă a sfințeniei prin exemplul unei vieți creștine trăite în mijlocul familiei, al comunității eclesiale și al societății.

Cu privire la persoana educatorului care realizează educația religioasă, puritatea sufletească este fundamentală pentru a face să se nască o legătură naturală cu sufletul copilului.

Bibliografie:

- Biblia, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
- Cornițescu Emilian, „Raporturile între părinți și copii după cărțile didactice după Vechiul Testament „în ST., nr. 1-2/1969.
- Prof. univ. dr. Mihăiță Nifon „Misiologie creștină”, Ediția a II- a revizuită, Editura ASA, București, 2005.
- Ford David, „Bărbatul și femeia în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur”, București, 2004.

- Sofron Vlad, „Principii misionare și sociale în epistolele Sf. Apostol Pavel”, în ST., nr. 5-6/1955.
- „Καὶ ἡ οἰκία γὰρ Ἐκκλησία ἐστὶ μικρά”; Sfântul Ioan Gură de Aur, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴν (Comentariu la Epistola către Efeseni), XX, 6, în: PG 62, 143.
- Fericitul Augustin, Despre sfânta feciorie; Despre binele văduviei, EIBMO, București, 2019, p. 155.
- Rolul femeii în familie, în biserică și în societate! MAI 22,2022 ~ MARINELA BUZAS

Femeia creștină, icoană a iubirii smerite și milostive în învățătura bisericii ortodoxe

Prof. Elena Ilina,

Școala Gimnazială Nr. 1 Valea Danului, Argeș

Femeia creștină ocupă un loc central în spiritualitatea ortodoxă, fiind văzută nu doar ca mamă sau soție, ci ca un model viu al iubirii smerite și milostive, reflectând chipul lui Hristos în societate și în familie. În tradiția Bisericii Ortodoxe, feminitatea autentică nu se limitează la aspectul exterior sau la rolurile sociale, ci se exprimă prin virtuți morale și spirituale care cultivă smerenia, compasiunea și altruismul. Această viziune are rădăcini adânci în Sfânta Scriptură, în scrierile Sfinților Părinți și în practicile liturgice ale Bisericii. Studiul femeii creștine ca icoană a iubirii milostive este important nu doar teologic, ci și educațional. Prin exemplul Maicii Domnului și al sfintei femei, Biserica transmite modele de comportament moral și spiritual, care inspiră generațiile viitoare. Acest eseu își propune să analizeze rolul femeii în viața Bisericii Ortodoxe, virtuțile esențiale pe care le cultivă, precum și modul în care aceste valori pot fi aplicate în societatea contemporană.

Femeia în iconografia și tradiția Bisericii Ortodoxe

În iconografia ortodoxă, femeia este adesea redată ca o ființă învăluită în demnitate, smerenie și puritate. Aceasta nu este doar o reprezentare estetică, ci o expresie vizuală a virtuților spirituale. Exemplele cele mai elocvente sunt icoanele Maicii Domnului, ale sfintei Maria Magdalena și ale altor sfinte ale Bisericii, care transmit iubirea necondiționată, răbdarea și sacrificiul. Tradiția patristică accentuează rolul femeii ca model de iubire și ascultare. Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază în omiliile sale că femeia trebuie să fie un sprijin moral și spiritual pentru familie și comunitate, prin cultivarea virtuților creștine și a smereniei. De asemenea, Sfântul Vasile cel Mare descrie în scrierile sale importanța educației religioase a fiicelor, pentru a le transforma în adevărate icoane ale iubirii milostive. Femeia, în tradiția ortodoxă, este astfel percepută ca un canal prin care harul lui Dumnezeu se manifestă în lume. Smerenia, răbdarea și compasiunea nu sunt doar trăsături morale, ci mijloace prin care ea devine un model de viață creștină pentru întreaga comunitate. Această perspectivă este întărită prin ritualurile Bisericii, prin rugăciunile speciale pentru femei și prin recunoașterea sfințeniei feminine în calendarul ortodox. În plus, femeia creștină este văzută în iconografia ortodoxă și ca un simbol al legăturii dintre divin și lume. Prin modul în care se raportează la Dumnezeu și la aproapele, ea devine un mijloc de transmitere a harului în viața cotidiană. Icoanele nu doar că decorează spațiul liturgic, ci educă și inspiră credincioșii, oferind modele concrete de virtuți: smerenie în fața încercărilor, răbdare în fața nedreptății și milostivire față de cei aflați în nevoie. Sfintele femei, cum este Sfânta Maria Magdalena, sunt prezentate ca exemple de credință vie și de devotament neclintit. Ele ilustrează modul în care iubirea smerită se transformă în acțiune: rugăciune, slujire și suport pentru comunitate. Această dimensiune activă a feminității creștine subliniază că virtuțile morale nu

sunt abstracte, ci se manifestă concret în relațiile interumane și în viața spirituală. Astfel, învățătura Bisericii Ortodoxe promovează ideea că femeia, prin credință și virtute, devine nu doar un reper familial, ci și un model comunitar, un izvor de inspirație și alinare pentru toți cei din jur. Iconografia și tradiția patristică se completează reciproc, oferind o viziune integrată asupra femeii ca icoană a iubirii smerite și milostive.

Virtuțile creștine feminine – smerenia și milostivirea

Smerenia și milostivirea reprezintă pilonii spirituali ai vieții femeii creștine, fiind virtuți care îi permit să fie icoană vie a iubirii lui Dumnezeu. Smerenia nu înseamnă slăbiciune, ci capacitatea de a-și recunoaște limitele și de a se supune voii divine, în timp ce milostivirea se manifestă prin compasiune, ajutorarea celor aflați în nevoie și răbdarea față de cei care greșesc. Biblia oferă numeroase exemple: femeia virtuoasă din Proverbe 31 este descrisă ca fiind harnică, milostivă și plină de înțelepciune. În Noul Testament, Mariei Magdalena și altor femei evlavioase li se recunoaște devotamentul față de Hristos, evidențiind rolul lor activ în răspândirea iubirii și a credinței. Patristica ortodoxă, prin Sfântul Ioan Gură de Aur sau Sfântul Vasile cel Mare, accentuează că femeia care cultivă smerenia și milostivirea devine un sprijin moral și spiritual pentru întreaga comunitate. Aceste virtuți nu sunt doar teoretice, ci au aplicabilitate practică în viața de zi cu zi: în familie, prin grija față de copii și soț; în comunitate, prin activități de caritate și implicare socială; și în viața personală, prin rugăciune și reflecție spirituală. Smerenia și milostivirea permit femeii creștine să gestioneze conflictele cu răbdare și înțelepciune, evitând mândria sau resentimentele care pot afecta armonia familiei și comunității. Prin aceste virtuți, ea devine un model de echilibru emoțional și spiritual, demonstrând că puterea adevărată nu constă în dominare, ci în iubire și slujire. De asemenea, milostivirea se manifestă și prin disponibilitatea de a oferi sprijin celor marginalizați sau aflați în suferință. Femeia creștină este astfel o promotoare a justiției sociale, reflectând în acțiunile sale grija divină pentru aproapele. În școală, comunitate sau biserică, exemplul ei inspiră solidaritate și implicare, contribuind la construirea unui mediu armonios și plin de respect. Virtuțile feminine nu se limitează la acte externe de bunătate, ci se extind și asupra vieții interioare. Rugăciunea, meditația asupra Scripturii și cultivarea iubirii necondiționate fac ca femeia să fie un izvor de pace și inspirație, fiind adevărată icoană a iubirii smerite și milostive în lumea contemporană.

Mama, soția și fecioara în viața Bisericii

Tradiția ortodoxă recunoaște trei dimensiuni principale ale vieții femeii creștine: mama, soția și fecioara. Fiecare rol are particularități, dar toate reflectă iubirea smerită și milostivă.

Mama creștină este cea care educă nu doar prin cuvinte, ci prin exemplu, cultivând virtuți și valori morale în copii. Ea este adesea simbolul răbdării și al sacrificiului necondiționat, oglindind iubirea maternă a lui Dumnezeu. Prin prezența sa constantă și implicată, mama creștină creează un cadru afectiv și spiritual în care copilul învață să distingă binele de rău, să respecte demnitatea celuilalt și să își asume responsabilitățile proprii. Educația oferită de mamă nu se limitează la transmiterea unor norme morale, ci urmărește formarea caracterului și a conștiinței, prin cultivarea credinței, a empatiei și a disciplinei interioare. În tradiția ortodoxă, maternitatea este privită ca o chemare sfântă, deoarece prin ea se participă direct la lucrarea creatoare a lui Dumnezeu. Rugăciunea

mamei, grija față de dezvoltarea sufletească a copilului și capacitatea de a ierta și de a îndruma cu blândețe reprezintă elemente esențiale ale acestei vocații. Astfel, mama devine primul model de iubire jertfelnică și de trăire autentică a credinței, influențând decisiv parcursul moral și spiritual al copiilor săi. Prin această misiune educativă și duhovnicească, mama creștină contribuie nu doar la binele familiei, ci și la formarea unei societăți întemeiate pe valori durabile și relații armonioase.

Soția creștină menține armonia familială și sprijinul reciproc, fiind un model de ascultare și de cooperare. Relația conjugală devine astfel o reflectare a iubirii lui Hristos pentru Biserică. Prin dăruirea sa constantă și prin capacitatea de a cultiva dialogul și înțelegerea, soția creștină contribuie la consolidarea unității familiale. Ascultarea, în sens creștin, nu implică subordonare lipsită de demnitate, ci disponibilitatea de a construi comuniunea prin respect reciproc, răbdare și responsabilitate. În acest cadru, iubirea conjugală capătă un caracter jertfelnic, orientat spre binele celuilalt și spre creșterea spirituală comună. În viziunea ortodoxă, căsătoria este o taină a comuniunii și a sfințirii reciproce, în care soții sunt chemați să înainteze împreună pe calea mântuirii. Soția are un rol esențial în menținerea echilibrului afectiv și moral al familiei, oferind sprijin, încurajare și discernământ în momentele de încercare. Prin exemplul său de fidelitate și dăruire, ea contribuie la transformarea familiei într-un spațiu al iubirii, al păcii și al responsabilității creștine. Astfel, relația conjugală devine nu doar o legătură umană, ci o realitate duhovnicească, în care iubirea se exprimă prin slujire reciprocă și prin deschiderea către lucrarea harului divin.

Fecioara sau femeia consacrată lui Dumnezeu trăiește pentru rugăciune, ascultare și slujire, devenind un exemplu suprem de devotament și puritate spirituală. Maica Domnului este modelul ideal în acest sens, iar viața sfintei Tecla, a Mariei Magdalena sau a altor sfinte ilustrează acest ideal. Prin alegerea liberă a vieții consacrate, femeia își orientează întreaga existență spre comuniunea cu Dumnezeu, transformând rugăciunea într-o respirație permanentă a sufletului. Ascultarea asumată în acest mod de viață nu este constrângere, ci expresia unei iubiri totale și conștiente, prin care voința personală se armonizează cu voia divină. Slujirea aproapelui, realizată cu discreție și smerenie, devine o formă concretă de mărturisire a credinței. În tradiția monahală ortodoxă, fecioria consacrată este înțeleasă ca o anticipare a Împărăției lui Dumnezeu, unde relațiile sunt transfigurate de iubirea deplină. Femeile care aleg această cale devin repere duhovnicești pentru comunitate, prin viața lor de jertfă, nevoință și rugăciune neîncetată. Ele arată că adevărata împlinire nu se găsește în posesie sau afirmare exterioară, ci în dăruirea totală de sine lui Dumnezeu. Astfel, vocația femeii consacrate completează celelalte forme de împlinire feminină, oferind Bisericii o mărturie vie a valorii purității, a ascultării și a iubirii orientate exclusiv spre cele veșnice.

Aceste roluri, deși diferite, se completează reciproc, iar femeia creștină care le trăiește cu credință devine un reper moral și spiritual pentru întreaga comunitate. În toate aceste dimensiuni, femeia creștină acționează ca un liant între generații și între membri comunității, transmitând valori morale și spirituale esențiale. Prin exemplul ei, copiii învață responsabilitatea și respectul, soțul găsește sprijin și echilibru, iar comunitatea este inspirată să practice virtuțile creștine. Această interconexiune subliniază faptul că viața femeii nu este izolată, ci are un impact real și durabil asupra mediului în care trăiește. Femeia creștină, indiferent de rolul predominant, se caracterizează printr-o

unitate între viața interioară și cea exterioară. Astfel, mama, soția sau fecioara devin modele vii de iubire smerită și milostivă, demonstrând că feminitatea în tradiția ortodoxă este o chemare spirituală. Prin cultivarea acestor virtuți și prin trăirea consecventă a rolurilor asumate, femeia creștină contribuie la construirea unei societăți în care respectul, compasiunea și armonia devin valori fundamentale. În acest sens, ea se conturează ca adevărată icoană a iubirii milostive, un reper de inspirație morală și spirituală pentru fiecare membru al comunității.

Femeia creștină în societatea contemporană

Virtuțile femeii creștine au relevanță și astăzi, în societatea modernă. Smerenia și milostivirea se manifestă prin implicarea în acte de voluntariat, sprijinirea persoanelor aflate în dificultate și promovarea dialogului respectuos în familie și comunitate. În fața provocărilor contemporane, femeia creștină este chemată să fie un model de echilibru, integritate și iubire necondiționată. Educația religioasă și participarea la viața Bisericii contribuie la dezvoltarea acestor virtuți, oferind ghidaj moral și sprijin spiritual. Prin exemplul personal, femeia poate influența pozitiv societatea, promovând valori creștine și o cultură a respectului și compasiunii. În contextul actual, marcat de individualism, competiție excesivă și fragilizarea relațiilor umane, prezența femeii creștine capătă o importanță deosebită. Prin trăirea autentică a valorilor evanghelice, ea oferă un răspuns concret crizelor morale și spirituale ale societății. Iubirea smerită și milostivă devine, astfel, o formă de mărturisire vie a credinței, care depășește discursul teoretic și se exprimă prin fapte și atitudini zilnice. Implicarea femeii în educația copiilor și a tinerilor reprezintă un alt aspect esențial al misiunii sale contemporane. Prin transmiterea valorilor creștine, a respectului față de demnitatea umană și a responsabilității față de aproapele, femeia contribuie la formarea unor conștiințe morale solide. Rolul ei educativ se extinde în școală, în comunitate și în viața socială, unde poate deveni un factor de coeziune și stabilitate.

Totodată, femeia creștină este chemată să îmbine credința cu discernământul, răspunzând provocărilor moderne fără a-și pierde identitatea spirituală. Prin dialog, răbdare și mărturisire discretă, ea poate promova o cultură a păcii și a responsabilității, arătând că valorile creștine rămân relevante și necesare în orice epocă. În acest sens, misiunea femeii creștine nu este una limitată sau pasivă, ci profund dinamică și formativă, având un impact real asupra vieții personale, comunitare și sociale. Femeia creștină, învățată de Biserica Ortodoxă să fie smerită și milostivă, este mai mult decât un simbol; este un model viu de iubire divină aplicată în viața cotidiană. Prin virtuțile sale, ea inspiră comunitatea și formează generații, cultivând valori morale și spirituale fundamentale. Educația religioasă, implicarea socială și cultivarea virtuților creștine transformă femeia într-o adevărată icoană a iubirii smerite și milostive. Prin asumarea conștientă a acestei misiuni, femeia creștină contribuie la transmiterea și păstrarea tradiției spirituale a Bisericii, adaptând-o contextului contemporan fără a-i altera esența. Prezența ei activă în familie, în școală și în comunitate oferă un cadru stabil pentru formarea conștiinței morale și pentru consolidarea relațiilor întemeiate pe respect, responsabilitate și solidaritate. În plan educațional, femeia devine un mediator al valorilor creștine, facilitând întâlnirea dintre credință și viața concretă. Prin răbdare, discernământ și implicare constantă, ea susține dezvoltarea integrală a persoanei, promovând nu doar cunoașterea religioasă, ci

și maturitatea spirituală. Astfel, rolul său depășește limitele unei funcții sociale, transformându-se într-o vocație de slujire și formare a omului. În lumina învățaturii ortodoxe, femeia creștină rămâne un reper de echilibru și autenticitate, demonstrând că iubirea smerită și milostivă nu este un ideal abstract, ci o realitate trăită, capabilă să modeleze profund viața personală și comunitară.

Bibliografie:

- Braniște, Pr. Marin, *Concepția Sfântului Ioan Gură de Aur despre familie*, în „Studii Teologice,” Anul IX (1957), Nr. 1-2
- Ford, David C., *Bărbatul și Femeia în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur*, Traducere din Limba Engleză de Luminița Niculescu, Editura Sophia, București, 2004
- Teșu, Pr. Ioan-Cristinel, *Sensul familiei în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur*, în „Teologie și Viață,” Anul IV (1994), Nr. 5-7

Rolul și mărturia sfințelor femei din calendarul creștin-ortodox. Mucenițe, mame și modele de sfințenie

Prof. Șpan Claudia,

Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor

Calendarul creștin-ortodox este o adevărată „hartă a sfințeniei”, în care sunt înscrise nu doar nume de bărbați – ierarhi, cuvioși sau martiri – ci și numeroase sfinte femei, a căror viață, jertfă și credință au avut un rol esențial în istoria Bisericii. Departate de a fi figuri secundare, sfintele femei sunt mărturisitoare ale lui Hristos, mame ale credinței și modele vii de curaj, smerenie și dragoste jertfelnică.

Acest referat își propune să evidențieze rolul sfințelor femei din calendar, cu accent pe două categorii reprezentative: sfintele mucenițe și sfintele mame, oferind exemple concrete și subliniind actualitatea mesajului lor pentru creștinul contemporan.

1. Sfintele mucenițe – mărturisirea credinței până la jertfa supremă

Mucenițele ocupă un loc aparte în calendarul Bisericii, fiind femei care au ales să-și dea viața pentru Hristos în contexte de persecuție, adesea confruntându-se cu presiuni sociale, familiale și politice.

1.1. Sfânta Mare Muceniță Ecaterina (25 noiembrie)

Sfânta Ecaterina din Alexandria este una dintre cele mai cunoscute mucenițe ale creștinismului timpuriu. Tânără, cultă și de neam ales, ea a înfruntat pe împăratul Maxențiu, muștrându-l pentru idolatrie. Înțelepciunea și credința ei au dus la convertirea mai multor filosofi păgâni, fapt ce a atras mânia autorităților. Mucenicia ei arată că adevărul lui Hristos nu este învins nici de putere, nici de violență, iar credința nu este incompatibilă cu inteligența și cultura.

1.2. Sfânta Mare Muceniță Varvara (4 decembrie)

Sfânta Varvara este un exemplu de credință trăită în context familial ostil. Prigonită chiar de propriul tată, ea rămâne fidelă lui Hristos până la moarte. Jertfa ei subliniază faptul că ascultarea de Dumnezeu este mai presus de orice legătură pământească, atunci când aceasta intră în conflict cu adevărul credinței.

2. Sfintele mame – educatoare ale credinței și ale sfințeniei

Alături de mucenițe, calendarul bisericesc ne oferă numeroase exemple de sfinte mame, femei care au contribuit decisiv la formarea duhovnicească a copiilor lor, deveniți, la rândul lor, sfinți ai Bisericii.

2.1. Sfânta Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare (1 ianuarie)

Sfânta Emilia este un exemplu elocvent de mamă creștină care a crescut o adevărată „familie de sfinți”: Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfânta Macrina cea Tânără și Sfântul

Petru al Sevastiei. Prin educație, rugăciune și exemplu personal, Sfânta Emilia arată că sfințenia poate fi cultivată în viața de familie, iar mama are un rol fundamental în formarea spirituală a copiilor.

2.2. Sfânta Monica, mama Fericitului Augustin (4 mai)

Sfânta Monica este cunoscută pentru răbdarea și rugăciunea ei stăruitoare pentru fiul său, Augustin, care a dus o viață dezordonată înainte de convertire. Lacrimile și rugăciunile ei au fost răsplătite prin întoarcerea acestuia la Hristos, devenind unul dintre cei mai mari teologi ai creștinismului. Exemplul Sfintei Monica subliniază puterea rugăciunii materne și nădejdea neclintită în lucrarea lui Dumnezeu.

3. Actualitatea modelelor feminine de sfințenie

Sfintele femei din calendar nu sunt simple figuri istorice, ci repere vii pentru lumea contemporană. Într-o societate marcată de confuzie morală, de crize identitare și de relativizarea valorilor, ele oferă modele autentice de demnitate, curaj și fidelitate față de credință.

Mucenițele ne învață despre asumarea adevărului cu prețul suferinței, iar sfintele mame ne arată că educația creștină începe în familie și se bazează pe exemplul personal și rugăciune.

Concluzie

Sfintele femei din calendarul creștin-ortodox reprezintă stâlpi ai credinței, mărturisitoare ale iubirii lui Hristos și modele de viață pentru toate generațiile. Fie ca mucenițe sau mame, ele ne cheamă la o credință vie, lucrătoare prin iubire și jertfă. Cinstirea lor nu este doar un act de evlavie, ci și o invitație la imitarea virtuților lor în viața de zi cu zi.

Bibliografie:

- *Biblia*, Ediția Sinodală, București, 2018.
- *Viețile Sfinților*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București.
- Ioan Gură de Aur, *Omilii despre familie și educație*, Editura IBMBOR.
- Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă*, București.
- Ene Braniște, *Liturgica generală*, Editura IBMBOR, București.
- *Sinaxarul Bisericii Ortodoxe Române*.

Sfintele de altă dată –modele pentru noi

Prof. Iovan Florica,

Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor

Societatea contemporană se caracterizează prin pluralism axiologic, mobilitate identitară și o accentuată orientare pragmatică a educației. În acest context, problematizarea relevanței modelelor spirituale tradiționale devine nu doar legitimă, ci necesară. Lucrarea de față își propune să analizeze în ce măsură femeile sfinte ale tradiției creștine pot constitui modele formative pentru femeia de azi, dintr-o perspectivă educațională transversală, aplicabilă indiferent de disciplină.

Scopul studiului este de a evidenția modul în care valorile spirituale asociate sfînțeniei – precum responsabilitatea personală, curajul moral, solidaritatea și perseverența – pot fi integrate în procesul de învățământ, contribuind la formarea integrală a elevului: intelectuală, morală și spirituală, fără a intra în contradicție cu principiile educației moderne.

1. Sfînțenia – concept formativ și resursă educațională

În tradiția creștină, sfînțenia nu este rezervată unei elite religioase, ci reprezintă împlinirea vocației umane prin asumarea responsabilă a libertății, a relației cu ceilalți și a sensului existenței. Jean Daniélou definește sfînțenia drept „actualizarea deplină a chipului lui Dumnezeu în om”, subliniind caracterul ei profund uman și transformator.

Din perspectivă educațională, sfînțenia poate fi analizată nu ca ideal inaccesibil, ci ca model de dezvoltare personală, articulat în jurul unor valori universale. Femeile sfinte ale istoriei nu oferă tipare rigide de comportament, ci modele de răspuns etic la situații-limită, relevante și astăzi.

2. Modele feminine de sfînțenie și relevanța lor contemporană

2.1. Sfânta Maria Egipteanca – convertire, responsabilitate și reziliență

Viața Sfintei Maria Egipteanca ilustrează exemplar posibilitatea transformării interioare radicale. După o tinerețe marcată de lipsă de repere morale, momentul convertirii sale devine punctul de plecare al unui proces profund de autocunoaștere și asumare a responsabilității personale. Retragerea în pustie nu este o negare a vieții, ci o reconstrucție a identității morale.

Din perspectivă educațională, acest exemplu este extrem de relevant într-o epocă în care tinerii se confruntă cu eșecuri, confuzie identitară și presiuni sociale intense. Sfânta Maria Egipteanca poate fi prezentată ca model de:

- reziliență emoțională,
- capacitate de schimbare,
- responsabilitate față de propriile alegeri.

Astfel, viața ei poate fi valorificată transversal în educație, ca studiu de caz despre maturizare morală și sens al devenirii personale.

2.2. Sfânta Ecaterina de Alexandria – excelență intelectuală și curaj moral

Sfânta Ecaterina de Alexandria reprezintă un model feminin de armonie între credință și rațiune. Formată intelectual, familiarizată cu filozofia și retorica timpului său, ea a demonstrat că angajamentul spiritual nu exclude gândirea critică, ci o presupune. Dialogul său cu filozofii păgâni și refuzul de a renunța la convingerile sale ilustrează curajul moral în fața autorității.

În educația contemporană, acest model este deosebit de valoros pentru:

- promovarea gândirii critice și argumentării raționale,
- încurajarea fetelor să își asume excelența intelectuală,
- combaterea prejudecății conform căreia spiritualitatea ar fi incompatibilă cu performanța academică.

Sfânta Ecaterina poate deveni astfel un reper transversal în discipline precum filozofia, literatura, istoria sau educația civică.

2.3. Sfânta Parascheva – solidaritate, simplitate și responsabilitate socială

Viața Sfintei Cuvioase Parascheva se caracterizează prin alegerea deliberată a simplității și a slujirii aproapelui. Renunțarea la bunurile materiale și dedicarea față de cei aflați în nevoie nu exprimă o respingere a lumii, ci o critică etică a excesului și individualismului.

Din punct de vedere educațional, acest model este relevant pentru:

- formarea empatiei și solidarității sociale,
- educația pentru un consum responsabil,
- implicarea elevilor în activități de voluntariat și responsabilitate comunitară.

Astfel, Sfânta Parascheva oferă un exemplu concret de transformare a valorilor în acțiune socială.

2.4. Sfânta Monica – perseverență educațională și formare prin exemplu

Sfânta Monica, mama Sfântului Augustin, ilustrează rolul esențial al educației prin perseverență, răbdare și exemplu personal. Influența sa nu s-a exercitat prin constrângere, ci prin dialog, rugăciune și încredere în potențialul formativ al fiului său.

Acest model este extrem de actual în contextul educației moderne, unde:

- relația profesor–elev și părinte–copil este fundamentală,
- formarea caracterului se realizează prin coerență și consecvență,
- educația este un proces pe termen lung.

Sfânta Monica poate fi analizată ca exemplu de leadership educațional discret, cu impact profund și durabil.

3. Integrarea transversală a valorilor spirituale în educația generală

Valorile ilustrate de aceste modele feminine – responsabilitate, curaj, solidaritate, perseverență – pot fi integrate în educația contemporană prin:

- abordări interdisciplinare,
- proiecte educaționale tematice,
- activități de reflecție și dezbateri etice.

Această integrare nu presupune confesiune sau indoctrinare, ci valorificarea dimensiunii spirituale ca parte a dezvoltării umane integrale. După cum subliniază Nel Noddings, educația

autentică nu se limitează la transmiterea de informații, ci implică formarea relațiilor, a empatiei și a responsabilității morale.

Concluzii

Sfintele de altă dată pot fi modele relevante pentru femeile și tinerii de azi dacă sunt prezentate critic, contextualizat și pedagogic. Ele nu impun tipare rigide, ci oferă repere axiologice care pot contribui la formarea integrală a elevului – intelectuală, morală și spirituală.

Prin integrarea transversală a acestor modele în educația generală, școala poate deveni un spațiu al formării sensului, al responsabilității și al demnității umane, răspunzând astfel provocărilor societății contemporane.

Bibliografie:

- Bălan, Ioanichie, *Viețile sfinților pe scurt*, Editura Episcopiei Romanului, Roman, 2005;
- Baconsky, Teodor, *Creștinism și cultură*, Editura Humanitas, București, 1995.
- Buzărnescu, Ștefan, *Etica responsabilității*, Editura Paideia, București, 2000
- *Viața Sfintei Maria Egipteanca*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2005.

Anul omagial al pastorației familiei creștine – actualitate, fundamente și perspective

Prof. Ifrim Ștefana,

Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

Familia creștină reprezintă una dintre preocupările centrale ale Bisericii în contextul societății contemporane, fiind mediul fundamental al transmiterii credinței, al formării morale și al trăirii comuniunii ecleziale¹⁹. Transformările sociale, culturale și morale ale lumii actuale au generat numeroase provocări care afectează viața de familie, determinând Biserica să acorde o atenție pastorală sporită acestei realități.

În acest context, proclamarea anului 2026 ca *Anul omagial al pastorației familiei creștine și Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar* de către Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române evidențiază importanța strategică a familiei în viața Bisericii²⁰. Lucrarea de față își propune să analizeze semnificația teologică și pastorală a acestui an omagial, fundamentele familiei creștine, modelele patristice relevante și rolul femeii în misiunea Bisericii, ca răspuns la provocările contemporane.

Semnificația teologică și pastorală a Anului omagial al pastorației familiei creștine

Anul omagial al pastorației familiei creștine exprimă preocuparea constantă a Bisericii pentru susținerea și consolidarea vieții de familie. Din perspectivă teologică, familia este înțeleasă ca „biserică domestică”, loc al comuniunii, al rugăciunii și al educației religioase²¹. Pastorația familiei nu se limitează la sprijinirea unor situații de criză, ci vizează formarea unei conștiințe creștine autentice, capabile să integreze credința în viața cotidiană.

Dimensiunea pastorală a acestui an omagial urmărește reafirmarea responsabilității părinților în educația copiilor, sprijinirea relației conjugale și întărirea legăturii dintre familie și comunitatea eclezială²². Astfel, familia este chemată să își redescopere vocația misionară, devenind un factor activ de transmitere a valorilor evanghelice în societatea contemporană.

Fundamentele teologice ale familiei creștine în perspectiva pastorației

Pastorația familiei creștine se întemeiază pe fundamente teologice solide, izvorâte din revelația biblică și din tradiția Bisericii. Familia este instituită de Dumnezeu încă de la creație, prin chemarea bărbatului și a femeii la comuniune și cooperare în planul divin (Facerea 1, 27–28)²³. Căsătoria, ridicată de Hristos la rang de Taină, conferă familiei un caracter sacramental, transformând viața conjugală într-o cale de sfințire (Efeseni 5, 25–32)²⁴.

¹⁹ Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura IBMBOR, București, 2003, p. 108–110.

²⁰ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile sinodale pentru anul 2026*, București, 2026.

²¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii despre căsătorie*, Editura IBMBOR, București, 2004, p. 28–30

²² Teofil Păraian, *Familia creștină – mica Biserică*, Editura Andreiana, Sibiu, 2008, p. 19–22.

²³ **Biblia**, ediția sinodală, Editura IBMBOR, București.

²⁴ Ibidem

Din această perspectivă, pastorația familiei nu poate fi separată de dimensiunea eclezială a vieții de familie. Familia creștină este chemată să participe activ la viața bisericii și a comunității, devenind astfel spațiul esențial al formării credinței și al trăirii valorilor evanghelice.

Familia Sfântului Vasile cel Mare – model patristic pentru pastorația familiei

Un model patristic relevant pentru pastorația familiei creștine este oferit de familia Sfântului Vasile cel Mare. Mediul familial în care acesta s-a format a fost profund marcat de credință, educație și responsabilitate spirituală. Influența mamei sale, Emilia, și a bunicii sale, Macrina cea Bătrână, evidențiază rolul decisiv al familiei în formarea personalităților duhovnicești²⁵.

Caracterul excepțional al acestei familii este evidențiat de faptul că mai mulți membri ai săi au fost canonizați, între care Sfânta Macrina cea Tânără, Sfântul Grigorie de Nyssa și Sfântul Petru de Sevastia. Această realitate subliniază rolul familiei ca mediu privilegiat al formării vocațiilor și al cultivării sfințeniei²⁶.

Rolul femeii în pastorația familiei: de la sfințele femei la mama creștină de astăzi

În cadrul Anului omagial, accentul pus pe Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar evidențiază importanța și rolul femeii în pastorația familiei creștine. De la femeile mironosițe, primele vestitoare ale Învierii, până la sfințele soții și mame, tradiția Bisericii ne subliniază rolul femeii în educația copiilor pentru continuitatea marturisirii credinței.

Mama creștină ocupă un loc privilegiat în viața de familie, fiind principalul factor de transmitere a credinței și de formare morală a copiilor. Pastorația familiei recunoaște și susține această misiune, evidențiind maternitatea ca vocație spirituală și ca formă concretă de slujire în Biserică²⁷.

Femeile canonizate de Patriarhia Ortodoxă Română la 5–6 februarie 2026

Canonizarea celor 16 femei creștine hotărâte de Sfântul Sinod în zilele de 5–6 februarie 2026 oferă modele concrete de sfințenie feminină: mame de sfinți, monahii, mucenice și mărturisitoare, femei care s-au remarcat prin viață de credință, jertfelnicie și fidelitate față de valorile Evangheliei. Aceste canonizări au o semnificație teologică și pastorală deosebită, întrucât oferă modele concrete de sfințenie feminină trăită în contexte familiale, monahale și comunitare. Acestea întăresc legătura dintre viața de familie, credință și sfințenie, evidențiind rolul decisiv al femeii în transmiterea valorilor creștine²⁸.

Sfânta Anastasia, mama Sfântului Ierarh Andrei Șaguna († 1 decembrie)

Canonizarea Sfintei Anastasia pune în lumină rolul esențial al mamei creștine în formarea personalităților duhovnicești. Viața sa constituie un exemplu de maternitate asumată ca vocație spirituală, în care educația religioasă și exemplul personal au contribuit decisiv la formarea unuia dintre cei mai importanți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române²⁹.

Sfânta Magdalena de la Mălăinița († 15 octombrie)

²⁵ Grigorie de Nyssa, *Viața Sfintei Macrina*, Editura IBMBOR, București, 1998, p. 45–48

²⁶ Elisabeth Behr-Sigel, *Femeia în Biserică*, Editura Sophia, București, 2005, p. 40–44.

²⁷ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*, București, 2026.

²⁸ Teofil Părăian, *Familia creștină – mica Biserică*, p. 31–35.

²⁹ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*, București, 2026; cf. Ioan Ică jr., *Mitropolitul Andrei Șaguna*, Editura Deisis, Sibiu, 2011, p. 32–35.

Viața Sfintei Magdalena de la Mălăinița ilustrează dimensiunea ascetică și duhovnicească a vocației feminine. Prin rugăciune, nevoință și slujire, aceasta devine un model de fidelitate față de Hristos și de dăruire totală lui Dumnezeu, cu valoare pastorală inclusiv pentru familiile creștine³⁰.

Sfânta Cuvioasă Muceniță Evloghia de la Samurcășești († 19 decembrie)

Canonizarea Sfintei Cuvioase Mucenițe Evloghia evidențiază dimensiunea jertfelnică a sfințeniei feminine. Prin mărturisirea credinței în condiții de suferință și persecuție, aceasta devine un model de curaj și statornicie pentru familiile creștine confruntate cu încercări³¹.

Sfânta Cuvioasă Antonina de la Tismana († 23 decembrie)

Sfânta Cuvioasă Antonina reprezintă modelul vieții monahale feminine trăite în smerenie, rugăciune și slujire tăcută. Exemplul său subliniază legătura profundă dintre monahism și viața de familie, ca spații complementare ale sfințirii.³² Din perspectivă pastorală, viața Sfintei Cuvioase Antonina de la Tismana evidențiază legătura profundă dintre monahism și viața de familie, întrucât valorile cultivate în mediul monahal – smerenia, rugăciunea, ascultarea și răbdarea – pot inspira și viața creștină trăită în familie.

Sfânta Cuvioasă Filotimia de la Râmeț, mama Sfântului Cuvios Dometie cel Milostiv († 6 iulie)

Canonizarea Sfintei Cuvioase Filotimia evidențiază rolul mamei creștine ca formator duhovnicesc și sprijin spiritual al copiilor săi, confirmând familia ca spațiu primordial al nașterii vocațiilor³³.

Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu († 16 august)

Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu constituie un model de soție și mamă creștină care a unit responsabilitatea familială cu mărturisirea credinței în condiții istorice dificile, demonstrând că viața de familie poate deveni cale de sfințire³⁴.

Sfânta Cuvioasă Nazaria de la Văratice († 17 august)

Viața Sfintei Cuvioase Nazaria ilustrează dimensiunea ascetică și comunitară a sfințeniei feminine, oferind familiilor un model de disciplină spirituală și echilibru interior³⁵.

Sfânta Cuvioasă Olimpiada de la Văratice († 17 august)

Canonizarea Sfintei Cuvioase Olimpiada completează galeria modelelor feminine de sfințenie monahală românească, evidențiind valoarea jertfei tăcute și a slujirii smerite³⁶. În obștea Mănăstirii Văratice, Sfânta Cuvioasă Olimpiada s-a distins prin discreție și lipsa dorinței de afirmare personală. Nu este cunoscută prin fapte extraordinare sau manifestări exterioare spectaculoase, ci prin fidelitatea față de rânduielile monahale și prin trăirea profundă a rugăciunii inimii. Acest mod de

³⁰ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Sfințenia – vocația tuturor*, Editura Basilica, București, 2019, p. 118.

³¹ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitatea ortodoxă. Ascetica și mistica*, Editura IBMBOR, București, 2002, p. 145–147.

³² Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Episcopiei Romanului, 2007, p. 214.

³³ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura IBMBOR, București, 2003, p. 119–121.

³⁴ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, Editura Științifică, București, 1974, p. 268–270.

³⁵ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 301–302.

³⁶ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*

viețuire subliniază faptul că sfințenia, în tradiția ortodoxă, este rodul perseverenței zilnice în ascultare și smerenie.

Sfânta Cuvioasă Elisabeta (Safta) Brâncoveanu de la Văratice († 17 august)

Sfânta Cuvioasă Elisabeta Brâncoveanu reprezintă o sinteză între viața de familie și viața monahală. Cunoscută în lume sub numele de **Safta Brâncoveanu**, aparține ilustrei familii a Brâncovenilor, fiind o figură emblematică ce îmbină în mod armonios experiența vieții de familie cu vocația monahală. Viața sa se înscrie în rândul modelelor feminine de sfințenie care arată că drumul desăvârșirii rămâne deschis în orice etapă a existenței umane.³⁷

Sfânta Cuvioasă Platonida

Canonizarea Sfintei Cuvioase Platonida completează tabloul sfințeniei feminine din spațiul monahal românesc, subliniind rolul monahismului ca sprijin spiritual pentru Biserică și familiile creștine³⁸. Sfânta Cuvioasă Platonida aparține rândului cuvioaselor române care s-au nevoit în discreție și rugăciune, fiind reprezentativă pentru sfințenia trăită în tăcere și fidelitate față de rânduielile vieții monahale. Informațiile istorice despre viața sa sunt puține, însă tradiția bisericească și evlavia locală au păstrat memoria unei monahii dedicate în întregime lui Dumnezeu.

Sfânta Cuvioasă Filofteia de la Pasărea, mama Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica († 12 aprilie).

Viața Sfintei Cuvioase Filofteia reafirmă rolul mamei creștine în formarea marilor personalități duhovnicești și importanța familiei ca prim spațiu al educației religioase³⁹. În prima parte a vieții sale, Sfânta Filofteia a trăit în lume, împlinindu-și cu responsabilitate îndatoririle de soție și mamă. Ea a cultivat în familie un climat de credință, rugăciune și disciplină morală, contribuind decisiv la formarea caracterului și a vieții duhovnicești a fiului său. Educația religioasă primită în familie, exemplul personal al mamei și atmosfera de evlavie au constituit temelia pe care s-a construit ulterior vocația arhierescă a Sfântului Calinic.

Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău († 4 mai)

Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău oferă un model de viață ascetică feminină care, prin interiorizare și fidelitate față de Dumnezeu, inspiră și viața de familie⁴⁰. Viața sa sihăstrească a fost marcată de lipsuri materiale și de asceză severă, asumate cu smerenie și răbdare. Această formă de viețuire reflectă idealul ortodox al lepădării de sine și al căutării Împărăției lui Dumnezeu mai presus de orice bun pământesc.

Sfânta Cuvioasă Matrona de la Hurezi († 5 mai)

Viața Sfintei Cuvioase Matrona evidențiază dimensiunea comunitară a vieții monahale și valoarea slujirii și responsabilității, relevante și pentru viața de familie⁴¹. Sfânta Matrona a ales din tinerețe calea vieții monahale, lepădându-se de grijile lumii pentru a se dedica în întregime lui Dumnezeu. În obștea Mănăstirii Hurezi, viața sa a fost caracterizată de respectarea cu strictețe a

³⁷ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Elisabeth Behr-Sigel, *Femeia în Biserică*, Editura Sophia, București, 2005, p. 49–51.

³⁸ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*.

³⁹ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Mircea Păcurariu, *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*, Editura Basilica, București, 2010, p. 183–185.

⁴⁰ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 356.

⁴¹ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*.

rânduierilor monahale, de participarea constantă la viața liturgică și de împlinirea cu responsabilitate a ascultărilor încredințate. Această fidelitate față de viața comunitară evidențiază dimensiunea eclezială a monahismului, în care sfințenia se trăiește în comuniune și responsabilitate reciprocă.

Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași († 24 mai)

Canonizarea Sfintei Mărturisitoare Blandina aduce în atenție dimensiunea mărturisitoare a credinței feminine în contextul persecuțiilor moderne, oferind familiilor un model de statornicie și curaj⁴². Sfânta Blandina a trăit într-un context istoric marcat de persecuții și constrângeri care au vizat viața religioasă și libertatea de conștiință. În acest cadru dificil, ea a ales să rămână fidelă credinței ortodoxe, asumându-și cu demnitate consecințele acestei alegeri.

Sfânta Cuvioasă Elisabeta de la Pasărea († 5 iunie)

Sfânta Cuvioasă Elisabeta de la Pasărea evidențiază rolul mănăstirilor ca spații de mijlocire și sprijin spiritual pentru familiile creștine⁴³. În obștea Mănăstirii Pasărea, viața sa a fost marcată de respectarea cu strictețe a rânduierilor monahale, de participarea constantă la viața liturgică și de împlinirea cu responsabilitate a ascultărilor încredințate.

Sfânta Olimpiada de la Fărcașa († 4 iulie)

Viața Sfintei Olimpiada de la Fărcașa completează galeria modelelor feminine de sfințenie, demonstrând că sfințenia poate fi trăită în discreție și simplitate⁴⁴. Fără a aparține mediului monahal, sfințenia ei s-a manifestat în cadrul vieții cotidiene, demonstrând că desăvârșirea creștină este posibilă și în lume. Viața sa a fost marcată de suferință și de încercări personale, asumate cu răbdare și nădejde în Dumnezeu. Această capacitate de a transforma suferința în prilej de întărire duhovnicească reflectă profund spiritualitatea ortodoxă a jertfei, în care crucea este asumată ca drum spre Înviere. Prin această atitudine, Sfânta Olimpiada a devenit un exemplu de statornicie și curaj pentru comunitatea în care a trăit.

Provocările familiei contemporane și răspunsul pastoral al Bisericii

Societatea contemporană ridică numeroase provocări în fața familiei creștine: secularizarea, individualismul, relativizarea valorilor morale și instabilitatea relațiilor conjugale. În fața acestora, Biserica propune un răspuns pastoral coerent, centrat pe reafirmarea valorilor evanghelice și pe sprijinirea comunitară a familiei⁴⁵. În acest context, anul omagial al pastorației familiei creștine reprezintă un răspuns concret al Bisericii la aceste provocări. Prin îndrumare duhovnicească, sprijin comunitar și reafirmarea valorilor evanghelice, Biserica își asumă rolul de susținător al familiei, ajutând-o să își păstreze identitatea și vocația într-o lume aflată în continuă schimbare.

Concluzii

Fundamentele teologice ale familiei, modelele patristice și rolul esențial al femeii justifică atenția pastorală sporită acordată acestei realități. Familia rămâne spațiul privilegiat al comuniunii, al credinței și al speranței creștine.

⁴² Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*; cf. † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Libertate și mărturisire*, Editura Basilica, București, 2018, p. 91–94.

⁴³ Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărârile de canonizare din 5–6 februarie 2026*.

⁴⁴ Ibidem

⁴⁵ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Familia creștină – vocație, misiune și responsabilitate*, Editura Basilica, București, 2014, p. 15–18; cf. Teofil Păraian, *Familia creștină – mica Biserică*, Editura Andreiana, Sibiu, 2008, p. 29–33.

În fața provocărilor actuale, familia creștină este chemată să își reafirme vocația de „biserică domestică”, sprijinită de pastorația Bisericii. Astfel, Anul omagial nu reprezintă doar o inițiativă comemorativă, ci un demers viu, orientat spre consolidarea familiei ca spațiu al comuniunii, al credinței și al speranței creștine, evidențiind astfel importanța fundamentală a familiei în viața Bisericii și a societății contemporane.

Bibliografie:

- *Biblia*, ediția sinodală, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București.
- Behr-Sigel, Elisabeth, *Femeia în Biserică*, Editura Sophia, București, 2005.
- Meyendorff, John, *Căsătoria în perspectiva teologiei ortodoxe*, Editura Sophia, București, 2014.
- Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii despre căsătorie*, Editura IBMBOR, București, 2004.
- Sfântul Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, *Hotărâri sinodale (2026)*, București, 2026.
- Stăniloae, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura IBMBOR, București, 2003.
- Stăniloae, Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă*, Editura IBMBOR, București, 2002.
- Părăian, Teofil, *Familia creștină – mica Biserică*, Editura Andreiana, Sibiu, 2008.

Maica Domnului, model al mamei creștine

Pr. prof. Iftodi Marian Liviu,

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

În spiritualitatea creștină ortodoxă, Maica Domnului nu este doar o figură istorică sau un simbol dogmatic, ci este „Icoana vie” a umanității. Dincolo de rolul ei unic în iconomia mântuirii ca Născătoare de Dumnezeu (Theotokos), Fecioara Maria reprezintă măsura supremă a feminității și a maternității sfințite. Așa cum subliniază teologul Paul Evdokimov, misiunea femeii depășește planul biologic, căpătând valențe spirituale profunde: Femeia nu este chemată doar să dea viață, ci să fie ea însăși o prezență dătătoare de viață, asemenea Maicii Domnului care, prin trăirea ei, a permis Cerului să coboare pe Pământ. Maternitatea este, în esența sa, o formă de preoție a iubirii jertfelnice. Primul pas al Mariei către maternitate a fost un act de libertate deplină și de ascultare smerită: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” (Luca 1, 38). Acest moment definește esența mamei creștine: acceptarea vieții ca pe un dar de la Dumnezeu.

Sfântul Părinte Dumitru Stăniloae explică această legătură metafizică dintre acceptarea Mariei și rolul fiecărei mame: „În Maica Domnului, omenirea a spus cel mai curat 'Da' lui Dumnezeu. Orice mamă care își crește copilul în frica de Dumnezeu repetă acest 'Da', făcând din trupul și sufletul ei un potir în care viața crește spre nemurire. Astfel, mama creștină înțelege că rolul ei este de a pregăti o casă pentru un suflet ce aparține, în ultimă instanță, Creatorului”.

Maternitatea Mariei a fost o școală a răbdării, de la ieslea din Betleem până la picioarele Crucii pe Golgota. Fecioara Maria ne învață că educația unui copil nu se rezumă la asigurarea confortului material, ci la modelarea caracterului prin puterea exemplului și a harului. Sfântul Ioan Gură de Aur punctează cu severitate și dragoste această responsabilitate:

„Nu este destul să naști; aceasta este o treabă a naturii. Ceea ce contează este să educi, aceasta fiind treaba harului. O mamă creștină trebuie să fie pentru copilul ei ceea ce a fost Maria pentru Hristos: o școală a virtuții și un liman al păcii.”

Mama devine astfel prima verigă în transmiterea credinței, transformând suferințele și greutățile cotidiene într-o jertfă tăcută, dar roditoare.

Maica Domnului este numită „Rugătoare nebiruită”, fiind cea care observă nevoile celorlalți înainte ca aceștia să le exprime (Ioan 2, 3). Această atenție delicată este trăsătura definitorie a mamei creștine, care devine un „paznic spiritual” al casei sale.

Sfântul

Paisie Aghioritul evidențiază forța mistică a acestei legături: „Rugăciunea mamei are o putere atât de mare, încât poate să scoată sufletul copilului din fundul iadului. Mama care se roagă este ca o icoană a Maicii Domnului în casa ei, veghind ca niciun rău să nu se atingă de pruncii săi.

Maica Domnului rămâne modelul absolut al mamei creștine deoarece a reușit să unească divinul cu omenescul prin iubire și smerenie. Ea învață mamele că cea mai înaltă vocație nu este doar

creșterea biologică, ci călăuzirea sufletelor către veșnicie. Urmând acest model, mama creștină transformă căminul într-o „mică biserică”, unde dragostea jertfelnică devine calea spre mântuire.

O trăsătură adesea omisă, dar vitală în educația creștină, este discreția Maicii Domnului. Evanghelia ne spune că Maria „păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa” (Luca 2, 19). Această atitudine este un model de înțelepciune pentru mamele de astăzi. Într-o epocă a expunerii excesive și a zgomotului, Maica Domnului ne învață valoarea tăcerii reflexive. O mamă creștină nu trebuie să reacționeze impulsiv la greșelile sau căutările copilului său, ci să „mediteze în inima sa”, căutând răspunsul prin discernământ și rugăciune înainte de a acționa sau de a judeca.

Imnul de slavă al Fecioarei, „Mărește sufletul meu pe Domnul”, este modelul stării de spirit pe care o mamă ar trebui să o cultive în căminul său. Deși trăia în condiții materiale modeste, Maria nu s-a plâns, ci a văzut lucrarea minunată a lui Dumnezeu în viața ei.

Mama creștină, urmând acest model, devine inima căminului care transformă sarcinile repetitive și obositoare ale gospodăriei într-o formă de doxologie (slăvire). Prin recunoștință, ea îi învață pe copii că fericirea nu depinde de abundența bunurilor materiale, ci de pacea sufletească și de prezența lui Dumnezeu în lucrurile mici.

Maternitatea Maicii Domnului nu este una abstractă, ci una extrem de atentă la detaliile practice ale vieții. La Nunta din Cana, ea este cea care observă prima criza gazdelor și intervine delicat. Sfatul ei dat slugilor — „Faceți orice vă va spune” (Ioan 2, 5) — rămâne testamentul ei pedagogic pentru toate mamele.

Rolul mamei este de a-și direcționa întotdeauna copiii către Hristos, nu către propria persoană. Ea nu creează o dependență nesănătoasă, ci îi pregătește pe copii să asculte de glasul lui Dumnezeu, fiind ea însăși prima care dă acest exemplu de ascultare.

Icoana nu este doar o fereastră spre absolut, ci și un manual de conduită pentru mama creștină. Modul în care Maica Domnului este pictată alături de Pruncul Iisus oferă indicii prețioase despre ierarhia valorilor în familie:

Icoana de tip „Odighitria” (Călăuzitoarea): În această reprezentare, Fecioara Maria îl ține pe Hristos pe brațul stâng, iar cu mâna dreaptă arată spre El. Pentru mama creștină, acesta este gestul pedagogic fundamental: ea nu se pune pe sine în centrul atenției copilului, ci își folosește întreaga autoritate pentru a-L indica pe Dumnezeu ca sursă a vieții și a adevărului.

Icoana de tip „Eleusa” (Glicofilusa - Dulce sărutare): Aici, Pruncul Își lipește obrazul de cel al mamei Sale, într-un gest de o tandrețe infinită. Această icoană sfințește afecțiunea maternă, arătând că dragostea, mângâierea și căldura brațelor sunt esențiale pentru dezvoltarea armonioasă a sufletului. Mama creștină învață astfel că sfințenia nu exclude tandrețea, ci o curăță de egoism.

Icoana „Platytera” (Mai desfătăată decât cerurile): Reprezentată adesea în altarul bisericilor, Maica Domnului apare cu brațele deschise, purtându-L pe Hristos în potirul inimii sale. Aceasta simbolizează misiunea mamei de a fi un „spațiu al primirii”. O mamă trebuie să aibă inima suficient de largă încât să cuprindă nu doar nevoile fizice ale copiilor, ci și toate căutările, fricile și speranțele lor.

Bibliografie:

- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (IBMBOR), București, 2008.
- Clement Alexandrinul, *Pedagogul*, Editura IBMBOR, București, 2006.
- Evdokimov, Paul, *Femeia și mântuirea lumii*, Editura Christiana, București, 1995.
- Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii despre familie*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.
- Stăniloae, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987.
- Sfântul Paisie Aghioritul, *Viața de familie*, Editura Evanghelismos, București, 2003.
- Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, Editura Anastasia, București, 2000.

Personalități și sfinți ai închisorilor comuniste, modele de credință

*Prof. Leonte Mariana Liliana,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași*

Sfinții Închisorilor reprezintă o metaforă pentru deținuții politici creștini ortodocși care au demonstrat un devotament religios remarcabil în fața torturii și represiei în timpul regimului comunist din România, în special între anii 1948 și 1964. Aceștia sunt adesea considerați martiri, având în vedere suferințele îndurate pentru credința lor.

Părintele Justin Pârnu despre canonizarea martirilor din temnițele comuniste

Acești sfinți ai închisorilor, de la Aiud, Pitești, Gherla, din toate pușcăriile noastre, formează cea mai măreață și frumoasă coroană pentru împodobirea țării noastre înaintea lui Dumnezeu. Ei sunt soluția grăitoare, numai nu strigă de acolo. Izvorârea sfântului mir din osemintele lor, așa după cum se cunosc minunile acestea, e așa de grăitoare încât nu ne rămâne decât să le urmăm sfaturile, fapta și eroismul vieții lor. Acesta este de fapt un alt mesaj pentru neamul nostru. Aceștia sunt ultimii dintre sfinții români care izvorăsc mireasmă și vindecări în toate colțurile lumii – mesajul este să le urmăm viața, curajul mărturisirii. Tăcerea este mormântul pe care îl săpăm neamului nostru. Ei vin să ne arate calea.

Mai am o neliniște: să îi văd pe acești martiri canonizați. Sfintele lor moaște izvorăsc pretutindeni mireasmă și vindecări, osemintele lor au ajuns la închinare până și în Țara Sfântă, la Sfântul Munte Athos și în multe locuri ale pământului, de unde mă sună părinți și maici că sfinții izvorăsc mir și mireasmă nemaîntâlnită. Vreau să văd ziua când nu ne vom mai teme că avem în bisericile noastre la închinare moaștele acestor sfinți mucenici, că au ajuns să fie slăviți peste hotare mai degrabă decât în țara lor.

Personalități remarcante au făcut din opera lor o mărturisire a credinței. Aceștia au îmbogățit tezaurul literaturii românești cu excepționale capodopere literare care reflectă prin profunzimea conținutului legătura marilor scriitori cu Dumnezeu.

Mircea Eliade, istoricul religiilor, a început să ia contact cu divinitatea încă de la o vârstă fragedă. În anul 1957 acesta ajunge la catedra universității din Chicago unde a predate istoria comparată a religiilor, punând mare accent pe spațiu și timp sacru. A dezvăluit prin scrierile sale unul dintre cele mai semnificative și profunde sensuri ale vieții religioase. Eliade a realizat una dintre cele mai cuprinzătoare sinteze ale experienței umane a sacrului, din preistorie până în prezent. În acest domeniu reprezentative sunt lucrările: „Tratat de istorie a religiilor” – Paris, (1949) și „Istoria credințelor și ideilor religioase”. „Cred că elementul esențial al condiției umane este sentimentul sacrului”, afirmă acesta într-un interviu oferit aflându-se în Franța. Coordonarea Enciclopediei religiilor a încununat opera sa, operă monumentală în 16 volume redactată de 1500 de cercetători și universitari, fapt care l-a făcut cunoscut în toată lumea.

Nicu-Aurelian Steinhardt s-a născut pe 29 iulie 1912, într-o familie de evrei, în comuna Pantelimon, județul Ilfov. Tatăl său, Oscar Steinhardt, era veteran din Primul Război Mondial, decorat cu Virtutea Militară, de profesie inginer și arhitect. De altfel, de-a lungul vieții, cel al cărui nume de naștere avea să se transforme pe copertele cărților în Nicolae Steinhardt avea să evoce portretul semet al tatălui, recunoscând că de la acesta a învățat care este suprema calitate a unui om în viață: curajul.

Reprezentant al elitei intelectualilor români din perioada interbelică, dar și după al Doilea Război Mondial, Steinhardt ne-a lăsat moștenire “Jurnalul Fericirii”, opera sa cea mai de preț. Confiscat în repetate rânduri, dar de neoprit, “Jurnalul Fericirii” a ajuns să fie citit pe ascuns, dar și la radio Europa Liberă. Persecutat și arestat de comuniști, lăsat fără avere, evreul Steinhardt s-a convertit la religia creștină ortodoxă în închisoare, și-a luat numele de fratele Nicolae, iar după ce a fost eliberat a ales calea monahală. În 1958, Nicolae Steinhardt este arestat, alături de Constantin Noica și grupul lor de prieteni. Securitatea i-a cerut să fie martor al acușării și să depună mărturie împotriva lui Noica. Pentru că a refuzat, a fost condamnat 12 ani la muncă silnică, 7 ani degradare civică și confiscarea totală a averii personale, fiind acuzat de infracțiune de uneltire contra ordinii sociale.

În 1960, Nicolae Steinhardt este “botezat” în închisoarea Jilava, trece la religia creștină ortodoxă și devine “fratele Nicolae”. După ce a bifat mai multe închisori comuniste, a fost eliberat în 1964. Experiența din închisoare l-a făcut ca, după eliberare, să își caute liniștea și fericirea la mănăstire.

Se știa de existența Jurnalului Fericirii, ferit de Securitate (care reușise, la un moment dat, să confiste prima variantă), și nu este întâmplător faptul că, de îndată ce s-a aflat de moartea autorului (29 martie 1989), în chilia monahului de la Rohia și-au făcut apariția agenți care voiau să pună mâna pe el. Cartea devenise un document acuzator și se voia ștergerea acestei mărturii zguduitoare despre închisorile politice comuniste, toate de tristă faimă (Jilava, Aiud, Gherla s.a.). Dar autorul ținuse mai sus, nu spre o simplă răfuială cu organele represivii, fiindcă nu tonului acuzator i-a dat toată puterea, ci confesiunii, forțe inițiatice a experienței de viață, mersului încet, dar sigur, spre desăvârșirea de sine înfruntând vitregii inimaginabile. Farmecul cărții vine, așadar, nu din confruntarea don quijotescă, inegală, cu un sistem represiv, ci din avatarurile ființei care își dovedește superioritatea prin calitățile disprețuite de opresor: finețe, cultură, eleganță, omenie, bunătate, milă, smerenie, răbdare, înțelegere, compasiune pentru ceilalți. Nicolae Steinhardt a văzut în cartea sa un testament literar (cuvinte scrise pe pachetul sigilat, în credința unui prieten spre păstrare).

Alte personalități care au contribuit la promovarea religiei și evoluția creștinismului în spațiul românesc sunt Arsenie Boca, Ilie Cleopa, Dumitru Stăniloae, Sfântul Ierarh Dosoftei, Diaconul Coresi, Sfântul Ierarhul Andrei Șaguna, Gala Galaction ș.a.

Părintele Cleopa Ilie, duhovnic și stareț al Mănăstirii Sihăstria, a avut parte de grele experiențe în viață, având de a face cu lotrii din codri și Securitatea comunistă. De la nașterea unui mare duhovnic, starețul Ilie Cleopa de la Mănăstirea Sihăstria, Neamț, s-au împlinit, la 10 aprilie 2022, 110 ani.

Cu acest prilej au fost organizate diverse manifestări. Una dintre ele a fost la Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu“ din Piatra-Neamț, fiind vorba despre simpozionul intitulat „Părintele Cleopa - Luminător de suflete pe calea mântuirii“.

Anul trecut, Sfântul Sinod a decis pregătirea procesului de canonizare. De altfel, chilia și mormântul părintelui Cleopa, care a decedat pe data de 2 decembrie 1988, sunt, pe tot parcursul anului, locuri de pelerinaj pentru creștini întrucât harul nu i s-a stins, rămânând în conștiința colectivă ca printre ultimii mari sfătuitori și călăuzitori ai sfârșitului de veac trecut.

„Nu spun nimic nou afirmând că părintele Cleopa a fost cel mai mare duhovnic al acestui secol. El a realizat marea performanță nu de a fi doar un mare confesor, ci de a fi prieten și călăuzitor. A făcut din Sihăstria un Athos al poporului român. Raza lui a strălucit din hotar până-n hotar și dincolo de hotare. Prin aceasta, era un dătător de speranțe“, spunea IPS Bartolomeu Anania.

În concluzie, personalitățile care au marcat religia în România s-au eternizat prin valoroasele opera care au adus credința mai aproape de sufletul oamenilor, au ridicat percepția asupra religiei la un nou nivel, au fost și sunt pe vecie, martiri neobosiți ai creștinismului românesc. Modelele ne oferă un reper de cultură, echilibru, disciplină și mai ales o jertfă personală pentru a aduce în sufletele oamenilor speranță, demnitate, curaj și spiritualitate.

Bibliografie:

- <https://www.wikipedia.org/>
- <https://life.ro/viata-lui-nicolae-steinhardt-intelectualul-devenit-monah/>
- <https://subiecte.citatepedia.ro/despre.php?s=religie>
- Steinhardt, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Editura Polirom, Rohia, 2012

Mărturisire și jertfă – rolul și importanța mucenițelor în ortodoxie

*Prof. Muja Alina Elena, Prof. Bărbătescu Laura-Georgiana,
Seminarul Centrul Școlar pentru educație incluzivă Băbeni, Vâlcea*

Termenul de muceniță (din limba slavă) sau martiră (din grecescul *martyros* „martor”) desemnează femeia care a ales moartea violentă în locul lepădării de credință în Iisus Hristos.

În teologia ortodoxă, martiriul este considerat „botezul sângelui”, cea mai înaltă formă de unire cu Dumnezeu. Mucenițele nu sunt simple victime, ci biruitoare care au transformat slăbiciunea firii omenești în putere dumnezeiască.

Importanța lor depășește sfera pioseniei individuale, având implicații majore în consolidarea creștinismului:

1. Egalitatea în Sfințenie: prin mucenițe, Biserica a demonstrat că Duhul Sfânt lucrează în mod egal. Sfinte precum Ecaterina din Alexandria au arătat că femeia poate poseda o profunzime teologică și o tărie de caracter superioare multor bărbați sau învățați ai vremii.
2. Mărturia împotriva Statului Idolatru: într-o epocă în care împăratul era zeificat, refuzul mucenițelor de a aduce jertfe idolilor a reprezentat prima formă de afirmare a libertății de conștiință.
3. Confirmarea Dogmelor: un rol crucial l-a avut Sfânta Mare Muceniță Eufimie. În anul 451, la Sinodul de la Calcedon, pentru a rezolva o dispută dogmatică, ambele tabere și-au pus mărturisirile de credință în racla sfintei. După trei zile, tomosul ortodox a fost găsit în mâna sfintei, iar cel eretic la picioarele ei, confirmând astfel credința cea dreaptă.

Mucenițele pot fi grupate în funcție de modul în care și-au trăit viața înainte de sacrificiu:

- Fecioarele Mucenițe (ex: Sf. Paraschevi, Sf. Varvara): simbolizează puritatea și dăruirea totală. Ele au refuzat căsătorii de rang înalt pentru a deveni „mirese ale lui Hristos”.
- Mamele Mucenițe (ex: Sf. Sofia cu fiicele sale Pistis, Elpis și Agapi): reprezintă modelul educației creștine, încurajându-și proprii copii să accepte moartea pentru Hristos, punând dragostea pentru Dumnezeu mai presus de instinctul matern.
- Mucenițele din popor (ex: Sf. Filofteia): reprezintă sfințenia concretizată prin filantropie și milostenie, arătând că drumul spre martiriu începe cu grija față de aproapele.

Rolul și importanța mucenițelor ortodoxe

Mărturisirea Credinței (Martorii Adevărului): Cuvântul „mucenic” provine din grecescul *martyros*, însemnând „martor”. Mucenițele sunt martore ale Învierii lui Hristos, demonstrând că iubirea de Dumnezeu este mai puternică decât frica de moarte.

Modele de Virtute și Curaj: Ele reprezintă un exemplu de smerenie, curăție și credință neclintită. Viața lor educă credincioșii, oferind modele de imitat în fața dificultăților vieții.

Rolul inegalabil în istorie: Sfinte precum Ecaterina, Varvara, Tecla sau Eufimie au jucat un rol cheie în convertirea multora la creștinism în primele secole. Mai mult, Sfânta Mare Muceniță

Eufimia este cunoscută pentru că a „luminat” Ortodoxia prin minunea de la Sinodul IV Ecumenic, care a confirmat dreapta credință.

Mijlocitoare în rugăciune: Mucenițele sunt considerate „prietene ale Marelui Hristos” și mijlocitoare, rugându-se pentru creștinii care le cer ajutorul.

Sfințirea Bisericii: Prin moaștele lor, care sunt purtătoare de har, sfintele mucenițe sfințesc locașurile de cult și aduc prezența divină mai aproape de credincioși.

Aspecte cheie ale cinstirii lor

Duminica Femeilor Mironosițe: Biserica cinstește credința vie a femeilor, începând cu cele care au adus mir la mormântul lui Hristos, ca izvor de lumină și bucurie.

Exemplu pentru femei: Ele sunt un model de demnitate și putere duhovnicească, arătând că vocația femeii creștine este de a mărturisi credința într-o lume adesea secularizată.

Comemorare: Viața lor este pomenită pentru a deștepta în inimi dragostea dumnezeiască și pentru a întări dorința de a trăi în virtuți. România este binecuvântată cu prezența unor moaște întregi ale unor mucenițe celebre, care au modelat evlavia populară:

Sfinte de neam român sau ocrotitoare ale României

Pe lângă Sfânta Filoftea, pe care am menționat-o anterior, există și alte figuri feminine centrale în evlavia populară românească:

Sfânta Muceniță Tatiana (12 ianuarie): Deși nu este româncă de origine, capul sfintei se află la Catedrala Mitropolitană din Craiova. Este considerată ocrotitoarea tinerilor și a studenților din Oltenia.

Sfânta Mare Muceniță Chiriachi (7 iulie): Moaștele mâinii sale se află la Catedrala Episcopală din Huși. Este invocată adesea pentru vindecări de boli și întărire în credință în momente de prigoană.

Sfânta Muceniță Zotic, Atal și Camasis: Deși sunt bărbați, martiriul lor de la Niculițel a deschis drumul cinstirii sfinților martiri pe pământ românesc, incluzând în acea perioadă numeroase femei creștine anonime care au suferit pentru Hristos în Dobrogea (Scythia Minor).

- Mijlocitoare și Rugătoare: Credincioșii le invocă în rugăciuni ca fiind „prietene ale lui Dumnezeu”, capabile să intercedeze pentru cei aflați în suferință.
- Fundament pentru Femeia Creștină: Mucenițele sunt prezentate ca „icoane ale curajului”, inspirând femeile de astăzi în vocația lor de a mărturisi credința în familie și societate.
- Sfințirea Materiei: Sfintele lor moaște sunt considerate purtătoare de har, demonstrând că trupul uman este destinat învierii și îndumnezeirii.

Sfânta Mare Muceniță Ecaterina (25 noiembrie)

- Viața și Înțelepciunea: Originară din Alexandria, a trăit în secolul al III-lea și era cunoscută pentru frumusețea și cultura sa vastă. Potrivit Doxologia, ea a convertit 50 de filosofi păgâni prin argumentele sale teologice imbatabile.
- Simbolică: Este considerată ocrotitoarea învățaților și a studenților. Un element central este „inelul de logodnă” primit de la Hristos într-o viziune, simbolizând unirea sa spirituală cu Divinitatea.

- Moaștele: Trupul ei a fost dus de îngeri pe Muntele Sinai, unde astăzi se află una dintre cele mai vechi mănăstiri creștine din lume.

Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș (7 decembrie)

- Jertfa timpurie: Născută în secolul al XIII-lea, a murit la doar 12 ani, fiind ucisă accidental de tatăl său pentru că împărțea mâncarea săracilor.
- Ocrotitoarea României: Moaștele sale se află la Mănăstirea Curtea de Argeș de peste 600 de ani, fiind considerată ocrotitoarea copiilor și a tinerelor.
- Minuni: Este invocată adesea în perioade de secetă, existând o lungă tradiție a procesiunilor cu moaștele sale pentru aducerea ploii.

Dimensiunea Liturgică: Icoana și Acatistul

În tradiția ortodoxă, Acatistul este o formă de rugăciune prin care „stăm în picioare” (din greacă, akathistos) și laudăm viața și minunile unui sfânt.

Prin citirea Acatistelor, credinciosul intră în dialog cu sfânta. Structura acestor rugăciuni evidențiază victoriile morale ale sfintei asupra torționarilor. Se citește pentru a cere ajutor specific. De exemplu, Acatistul Sfintei Ecaterina este citit pentru reușita la examene sau luminarea minții. Acatistul este compus din 13 condace și 12 icoase, fiecare secțiune rememorând un moment din viața sfintei, încheindu-se cu o cerere de mijlocire în fața lui Dumnezeu.

În Biserica Ortodoxă, mucenițele (femeile martire) ocupă un rol central, fiind considerate „piloni ai credinței” care au demonstrat că forța spirituală depășește slăbiciunea fizică prin jertfă.

Importanța mucenițelor în Ortodoxie constă în faptul că ele sunt o dovadă vie a victoriei spiritului asupra materiei. Ele oferă lumii contemporane o lecție despre fidelitatea față de principii, despre curajul de a fi diferit într-o lume ostilă și despre puterea rugăciunii care străbate veacurile. În biserici, mucenițele sunt pictate adesea în locuri vizibile, purtând Crucea (semnul biruinței) și ramura de finic (semnul triumfului).

În concluzie, mucenițele ortodoxe nu sunt doar figuri istorice, ci prezențe vii, care prin sacrificiul lor au întărit temeliiile Bisericii, oferind un exemplu etern de fidelitate față de Dumnezeu.

Bibliografie:

- Părintele Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (IBMBOR), București, 2014
- Părintele Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura IBMBOR, 1987
- *Viețile Sfinților* (12 volume) – Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, Huși, 1991-1998
- Doxologia.ro – Portalul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei
- Basilica.ro – Agenția de știri a Patriarhiei Române
- CrestinOrtodox.ro – Enciclopedie creștină

Familia Creștină și Chipul Sfințeniei Feminine

*Prof. Munteanu Andreea Cristiana,
Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța, Constanța*

Hotărârea Sfântului Sinod de a proclama anul 2026 ca „Anul omagial al pastorației familiei creștine” și „Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar” răspunde unei necesități acute a societății contemporane. Într-o lume marcată de relativism, Biserica propune reîntoarcerea la modelul hristocentric al familiei și cinstirea femeilor care, prin viața lor, au devenit „candlele ale credinței”.

Familia nu este doar o unitate socială, ci o instituție divină, întemeiată prin Taina Cununii. Sfântul Ioan Gură de Aur o numește „ecclesia domestica” (Biserica mică), locul unde iubirea jertfelnică dintre soț și soție oglindește legătura dintre Hristos și Biserică.

Pastorația familiei în anul 2026 trebuie să abordeze teme precum:

- Criza valorilor morale: Fragilitatea legăturilor matrimoniale și creșterea ratei divorțurilor.
- Educația copiilor: Importanța catehizării tinerilor într-un mediu digitalizat și secularizat.
- Solidaritatea între generații: Rolul bunicilor în transmiterea credinței.

Direcții de acțiune în parohie

- Organizarea de seri duhovnicești dedicate dialogului cu familiile tinere.
- Sprijinirea familiilor numeroase sau a celor aflate în dificultate prin programe filantropice.

Anul Comemorativ onorează diversitatea chemărilor la sfințenie ale femeii creștine, reflectate în calendarul ortodox:

Sfintele Mironosițe sunt primele martore ale Învierii. Curajul lor de a merge la mormânt în momente de maximă prigoană rămâne modelul suprem de fidelitate față de Hristos.

Sfintele Mucenice: figuri precum Sfânta Ecaterina, Sfânta Varvara sau Sfânta Filoftea demonstrează că tăria credinței nu ține de forța fizică, ci de prezența Duhului Sfânt. Ele au preferat moartea în locul apostaziei, devenind „mirese ale lui Hristos”.

Sfintele Cuvioase precum Cuvioasa Parascheva de la Iași sau Maria Egipteanca oferă un model de pocăință și transfigurare a firii prin post și rugăciune neîncetată.

Sfintele soții și mame, sunt cinstite mamele care au dat lumii mari sfinți : Sfânta Emilia (mama Sf. Vasile cel Mare), Sfânta Antuza (mama Sf. Ioan Gură de Aur), Sfânta Monica (mama Fericitului Augustin). Acestea reprezintă icoana mamei creștine care își „naște” copiii de două ori: o dată fizic și a doua oară spiritual, pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Legătura dintre cele două teme ale anului 2026 este evidentă: familia creștină nu poate subzista fără jertfelnicia și rugăciunea femeii. Fie că este mamă, soție sau persoană dedicată vieții monahale, femeia creștină poartă misiunea de a fi „purtoare de mir” (mironosiță) în propria casă și în comunitate, aducând pacea și iubirea lui Hristos.

Anul 2026 reprezintă un popas duhovnicesc necesar pentru reevaluarea importanței familiei. Prin cinstirea sfințelor femei, Biserica recunoaște demnitatea deosebită a feminității creștine și oferă repere concrete pentru depășirea crizelor identitare actuale.

Cinstirea sfințelor femei în anul 2026 nu este doar un act de reverență istorică, ci o reafirmare a rolului educativ fundamental pe care mama îl are în formarea caracterului creștin.

Modele de jertfă și rugăciune

- Sfânta Emilia (Mama Sfântului Vasile cel Mare): Este numită „mama sfinților” pentru că a crescut zece copii, dintre care cinci sunt trecuți în calendar. Modelul ei ne învață că familia poate deveni un „seminar al sfințeniei” prin rânduială, rugăciune comună și dragoste pentru fapta bună.

- Sfânta Monica (Mama Fericitului Augustin): Este exemplul suprem de răbdare și stăruință în rugăciune. Timp de decenii, s-a rugat pentru convertirea fiului ei rătăcit, demonstrând că lacrimile unei mame pot „smulge” un suflet din abisul păcatului.

- Sfânta Antuza (Mama Sfântului Ioan Gură de Aur): Rămasă văduvă la 20 de ani, a refuzat recăsătoria pentru a se dedica exclusiv creșterii fiului ei. Jertfa ei a fost atât de admirată, încât până și filozofii păgâni ai vremii exclamau: „Ce femei minunate au acești creștini!”

În contextul anului 2026, aceste sfinte sunt oferite drept contra-exemplu modelelor superficiale de succes promovate astăzi. Ele ne arată că:

- Educația începe prin exemplu: Copilul nu învață ceea ce i se spune, ci ceea ce vede în casa sa.

- Maternitatea ca asceză: Grija față de copii și soț este văzută ca o cale de mântuire la fel de valoroasă ca viața monahală.

Pentru ca anul 2026 să nu rămână doar la stadiul de celebrare liturgică, Biserica propune o serie de măsuri practice pentru întărirea familiei creștine.

Consilierea pre-maritală și post-maritală

- Școala Familiei: Organizarea de cateheze obligatorii pentru tinerii care doresc să se căsătorească, punând accent pe responsabilitate, comunicare și sensul duhovnicesc al Tainei Cununii.

- Sprijinirea cuplurilor aflate în criză: Înființarea unor centre de consiliere parohială unde preotul, alături de psihologi creștini, să intervină în prevenirea divorțului.

Valorizarea rolului femeii în comunitate

- Cercurile de femei creștine (Mironosițele de azi): Reactivarea grupurilor de voluntariat feminin în parohii pentru vizitarea bolnavilor, ajutorarea bătrânilor singuri și organizarea de activități de tip „after-school” pentru copiii din familii defavorizate.

- Promovarea figurilor feminine contemporane: Evidențierea mamelor care au crescut copii în condiții dificile sau a femeilor care s-au remarcat prin mărturisirea credinței în perioada comunistă.

Integrarea generațiilor (Solidaritatea bunic-nepot)

- În contextul migrației forței de muncă, bunicile joacă adesea rolul de mentori spirituali. Anul 2026 propune programe care să încurajeze bunicii să transmită nepoților tradițiile, rugăciunile și istoria familiei, formând astfel un „lanț al memoriei creștine”.

Dacă familia este laboratorul în care se plămădește viitorul Bisericii, sfintele femei sunt reperele de lumină care ne arată că drumul către Împărăția lui Dumnezeu trece prin mijlocul iubirii de aproapele, în simplitatea și jertfelnicia viață de zi cu zi.

Prezența sfintelor femei în calendarul creștin-ortodox român subliniază vocația poporului nostru pentru viața duhovnicească, fie ea trăită în asceză aspră, fie în jertfelnicia familiei.

Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași – „Mult-folositoarea”

Deși de origine din Epivata, Sfânta Parascheva a devenit simbolul sfințeniei feminine în România. Ea este considerată ocrotitoarea Moldovei și a tuturor familiilor care se confruntă cu lipsuri sau boli.

Mesaj pastoral: Ea ne învață că tinerețea poate fi dedicată în întregime lui Hristos și că pelerinajul la sfintele ei moaște este, pentru mii de familii, un moment de reînnoire spirituală și de unitate.

Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla – Floarea duhovnicească a Carpaților

Este prima româncă trecută în rândul sfinților. Viața ei este o mărturie despre puterea rugăciunii isihaste.

Model de jertfă: Deși a fost căsătorită, a ales de comun acord cu soțul ei calea monahismului, arătând că dragostea pentru Dumnezeu poate transfigura legăturile pământești în unire veșnică. Ea reprezintă modelul de asceză feminină care luminează până astăzi prin peștera sa din munții Neamțului.

Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș – Milostenia întruchipată

O sfântă a copilăriei (a trecut la Domnul la doar 12 ani), Sfânta Filofteia este ocrotitoarea tinerilor și a copiilor.

Legătura cu familia: Moartea ei martirică a survenit în urma neînțelegerilor din familie, însă ea a răspuns urii cu dragoste și milostenie. Este un model pentru copiii și tinerii de astăzi de a păstra curăția inimii și dorința de a-i ajuta pe cei sărmani, indiferent de greutățile de acasă.

Doamna Maria Brâncoveanu – Icoana soției și a mamei jertfelnice

Deși canonizată împreună cu Sfinții Martiri Brâncoveni, figura Doamnei Maria merită o atenție deosebită în anul 2026.

- Tăria credinței în tragedie: După ce a asistat la martiriul soțului și al celor patru fii, ea a purtat crucea exilului și a umilințelor cu o demnitate rară. A reușit să recupereze moaștele soțului său și să continue lucrarea filantropică și culturală a familiei.

- Pildă pentru femeia creștină: Ea este modelul soției care susține bărbatul în momentele de încercare și al mamei care, mai presus de viața biologică a copiilor ei, a prețuit mântuirea sufletelor lor.

Anul 2026 ne invită să privim către aceste „făclii ale credinței” nu doar ca la niște figuri istorice, ci ca la niște prezențe vii. De la Sfânta Parascheva învățăm evlavia, de la Sfânta Teodora învățăm rugăciunea, de la Sfânta Filofteia învățăm bunătatea, iar de la Doamna Maria Brâncoveanu învățăm reziliența în fața suferinței.

Toate aceste chipuri feminine converg către un singur scop: transformarea familiei creștine într-un spațiu al sfințeniei, unde iubirea jertfelnică a femeii devine temelia pe care se zidește viitorul Bisericii și al Neamului.

Bibliografie:

- Arhimandrit Ioanichie Bălan, Femeia creștină - mironosița veacului XX, Editura Trinitas, Iași, 2002.
- Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Facere, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), București.
- Sfântul Ioan Gură de Aur, Despre educația copiilor, Editura Sophia, București, 2001.
- Sfântul Grigorie de Nyssa, Viața Sfintei Macrina, Editura Deisis, Sibiu, 1998.
- Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol. III (Secțiunea despre Taina Cununiei), EIBMBOR, București.
- Pr. Vasile Mihoc, Familia creștină, o biserică în miniatură, Editura Teofania, Sibiu, 2001.
- Paul Evdokimov, Taina iubirii. Sfințenia conjugală în lumina tradiției ortodoxe, Editura Christiana, București, 1994.
- Pr. Ioanichie Bălan, Patericul românesc, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2011 (pentru viața Sfintei Teodora de la Sihla și a altor cuvioase române).
- Viețile Sfinților (cele 12 volume pe luni), EIBMBOR, București (pentru documentarea despre Sfintele Mironosițe, Mucenițe și Cuvioase).
- Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, nr. 10.234/2024, privind declararea anului 2026 ca Anul omagial al pastorației familiei creștine și Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar.
- Cuvântul pastoral al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la începutul anului 2026 (publicat de regulă în Ziarul Lumina și pe portalul Basilica.ro).

Monahia Platonida, Doamna Despina a Țării Românești din 2025 Sfânta Platonida de la Argeș

*Prof. Pușcașu Oana Nicoleta,
Școala Gimnazială „D. D. Pătrășcanu” Tomești, Iași*

De la început trebuie lămurit faptul că „Despina” nu reprezintă un nume, ci un calificativ atribuit domnițelor sârbe. Îndeobște, fetele despoților sârbi măritate printre străini au fost numite de către cei din preajma lor „despina”, prin schimbarea apelativului în nume propriu. Numele de botez al soției domnitorului Neagoe Basarab este Elena. Acest nume se găsește pe un epitrahil dăruit Mănăstirii Xenofont de la Athos de către Doamna Despina cu ocazia căsătoriei ei.

Monahia Platonida, cunoscută în lume ca Doamna Despina, a fost soția Sfântului Voievod Neagoe Basarab. Provenea din familia Brancovici, fiind nepoata Mitropolitului Maxim Brancovici. S-a căsătorit cu Neagoe Basarab în 1505 și au avut șase copii, dintre care trei au murit de timpuriu. Viața împreună a acestor doi soți, care s-au înțeles și s-au iubit, a fost închinată Bisericii și artei. După moartea voievodului în 1521 și a fiului lor „Astăzi s-au împlinit treizeci de ani de când robul lui Dumnezeu, bunul domn Neagoe Basarab, a plecat din această viață degrab trecătoare, ca dintr-o vale a durerilor, spre lăcașurile cerești cele veșnice.”, s-a refugiat la Sibiu împreună cu fiicele sale. A sprijinit activ ctitorii religioase și culturale, între care Mănăstirea Curtea de Argeș, Schitul Ostrov și Mănăstirea Krusedol. În 1554, s-a călugărit cu numele de Platonida și a trăit la Sibiu până la moartea sa, în ianuarie 1554.

În anul 1504, la Curtea Domnească a lui Radu cel Mare din Târgoviște, se refugia mitropolitul Maxim Brancovici, cărturar cunoscut al vremii, împreună cu mama sa, Anghelina, și cu nepoatele sale Elena și Despina Milița. Ambele s-au căsătorit cu domnitori români: Despina cu Neagoe Basarab, iar Elena (zisă și Cătălina) cu Petru Rareș.

Nicolae Iorga o descrie pe Despina Milița drept „unul dintre cele mai curate chipuri de doamne române. Foarte evlavioasă, iubind ca și Neagoe clădirile, juvaierile, cărțile prețioase, bună soție și duioasă mamă, ea nu-și dezmințea neamul înalt din care se cobora”. În timpul domniei, Neagoe Basarab și Despina Doamna, iubitori de artă, au strâns o colecție impresionantă de obiecte religioase de mare preț, printre care Constantin Gane numără “Evangheliile de aur, cățui de argint, sfeșnice, cruci, inele, paftale, cești, toate podoabele ce se puteau culege sau face la noi sau aiurea”. Podoaba cea mai de preț a rămas, însă, biserica de la Curtea de Argeș. Legenda spune că Doamna Despina, pentru a săvârși această costisitoare biserică, și-ar fi vândut toate bijuteriile pe care le avea moștenite din casa domnitoare a Serbiei.

Nicolae Iorga avea să remarce dramele prin care a trecut Despina Milița, despre care spunea că ”n-avu zile fericite”: “Doi fii ai ei, Ioan și Petru, o fiică, Anghelina, muriră în vârstă fragedă. După nouă ani de căsătorie, se stinge și soțul ei, încă tânăr. Singurul fiu al ei rămas în viață, Teodosie,

desbrăcat de moștenirea lui, murea la Constantinopol, fără să fi putut avea măcar mângâiere că i-a adormit pe brațe. Apoi ea fugi în lume, rătăcind multă vreme prin Ardeal, desbătându-se cu datornicii unui soț risipitor pentru lucrurile frumoase”.

Având ambele fiice măritate cu domnitori de dincolo de Carpați, un Basarab și un Mușatin, Despina Doamna a continuat să locuiască în Ardeal, la Sibiu. Soarta celor două fiice rămase în viață nu a fost mai blândă decât a sa. În anul 1527 moare Ștefăniță și Stana rămâne văduvă, iar în anul 1529 moare și Radu de la Afumați, lăsând-o văduvă pe Ruxandra. Domnițele rămase singure se refugiază alături de mama lor la Sibiu în 1545, iar Despina Doamna hotărăște să lepede grija lumească și să îmbrace haina monahală. Cea care fusese fiica unui Despot sârb, soție, mamă și soacră de Domn român, era acum “o maică, Platonida, rătăcind de-a lungul zidurilor unei vechi mănăstiri, rememorând poate în bătrâna ei minte puțina fericire și multele lacrimi de care a avut parte în viață, rememorând faptele războinice ale Despoților sârbi, cele bisericești ale lui Neagoe Basarab și cele lumești ale frumoaselor ei domnițe”. Avea să revină în Sibiul pribegiei sale, unde a murit răpusă de ciumă, la 30 ianuarie 1554, iar cronicarul sas nota: “A lăsat așa de mari bogății după dânsa la Sibiu, încât i s-a făcut o înmormântare măreață”.

”Am învățat din viața Măriei Sale că nu este sfârșit pocăinței, nici dragostei dumnezeiești, și că sufletul însetat după Domnul se vede pururea la începutul căii, și nu știe că se înalță din putere în putere și că pune sușuri în inima sa...” (Monahia Platonida – Schitul Ostrov, 1551).

Au ctitorit împreună bisericele Sf. Gheorghe și a Mitropoliei din Târgoviște (terminată de Radu Paisie), schitul Ostrov din Călimănești, au sprijinit zugrăvirea sau refacerea mănăstirilor Dealul și Glavacioc, biserica Mare din Snagov și cea din Tismana, înzestrându-le cu frumoase și costisitoare obiecte de cult. Cea mai importantă ctitorie a fost biserica mănăstirii de la Curtea de Argeș, pentru construcția căreia, spune tradiția, doamna a făcut un mare sacrificiu financiar: vânzarea bijuteriilor moștenite de la familia sa din Serbia.

După moartea soțului ei, la 15 septembrie 1521, a fost ales domn de către boieri, fiul său Teodosie, care avea doar 16 ani. A domnit sub îndrumarea unchiului dinspre tată, Preda Craiovescu, și a mamei sale. Ridicat împreună cu visteria țării de Mehmed bei, în decembrie 1521, Teodosie a murit undeva în Imperiul Otoman, la începutul anului următor. Despina Milița, împreună cu cele două fete, s-a refugiat în Transilvania, la Sibiu, punându-se sub protecția regelui Ungariei, Ludovic II. Cele două fete au fost căsătorite cu domnii Țării Românești și Moldovei, Radu de la Afumați și Ștefăniță. Cei doi gineri au murit, domnul moldovean, în 1527, bănuie că a fost otrăvit de soția sa, iar cel muntean, în 1529, ucis de boieri. Fetele rămase văduve s-au întors lângă mama lor, Stana s-a călugărit și a murit în 1530, iar Ruxandra a fost căsătorită cu noul domn al Țării Românești, Radu Paisie. Suferind după pierderea tuturor celor dragi, Doamna s-a călugărit la schitul Ostrov, primul schit de călugărițe muntean, luând numele monahal de maica Platonida.

A fost înmormântată în biserica mănăstirii Curtea de Argeș.

Doamna Milița Despina a avut o viață plină de credință, dărnicie și iubire. Un adevărat model pentru toate doamnele, soții de conducători, pentru ceea ce numim azi femei de succes, dar și pentru toate soțiile și mamele.

Biserica Ortodoxă Română a trecut-o în rândul sfinților în anul 2025 fiind pomenită pe 26 septembrie.

Bibliografie:

- George Marcu (coord.), Dicționarul personalităților feminine din România, Editura Meronia, București, 2009.
- Măria sa Neagoe Basarab....Însemnările Monahiei Platonida, Doamna Despina a Țării Românești, Editura Bonifaciu
- Nicolae Iorga, Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor, Vălenii De Munte 1908.
- <https://www.cuvantul-ortodox.ro/recomandari/fericitul-augustin-despina-doamna-neagoe-basarab-vlahi-karagounis/>

Familia creștină și valorile ei fundamentale

*Prof. Vânează Persida Elena,
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea*

Familia creștină reprezintă una dintre instituțiile fundamentale ale societății și, din perspectivă teologică, este văzută ca o reflectare a iubirii lui Dumnezeu față de oameni. Încă din primele pagini ale Sfintei Scripturi, familia este binecuvântată de Creator, fiind locul unde omul trăiește comuniunea, iubirea, jertfa și creșterea spirituală. În contextul vieții bisericești, păstoriarea familiei are un rol esențial, întrucât sănătatea spirituală și morală a comunității depinde în mare măsură de starea familiilor care o compun.

Păstoriarea familiei creștine este, de fapt, o lucrare pastorală complexă, care urmărește nu doar susținerea spirituală a membrilor familiei, ci și educarea lor în spiritul valorilor creștine, astfel încât să devină o mărturie vie a credinței.

Lucrarea pastorală în contextul familiei presupune îngrijirea duhovnicească și morală a membrilor ei, cu scopul de a întări relațiile conjugale, de a susține educația copiilor și de a promova o viață de rugăciune și comuniune. Păstorul sau preotul are datoria de a îndruma familiile spre o trăire autentică în Hristos, oferind sfaturi practice și sprijin spiritual.

În centrul păstoririi se află Cuvântul lui Dumnezeu, care constituie fundamentul oricărei familii creștine. Îndrumarea pastorală se realizează prin cateheze, predici, consiliere duhovnicească și prin implicarea activă a familiei în viața liturgică. O familie care participă la rugăciune, la Sfânta Liturghie și la Sfintele Taine își fortifică credința și devine mai unită.

De asemenea, păstoriarea familiei implică și ajutorarea celor aflați în dificultate — a soților care trec prin crize, a părinților singuri sau a celor care au probleme cu educația copiilor. Preotul sau slujitorul bisericesc acționează ca un părinte duhovnicesc, care nu judecă, ci vindecă prin dragoste și înțelegere.

Valorile care stau la temelia familiei creștine derivă din învățătura Evangheliei și din modelul oferit de Sfânta Familie: Iosif, Maria și Pruncul Iisus. Printre valorile esențiale se numără:

1. Iubirea – temelia oricărei familii. Iubirea soților trebuie să fie o iubire jertfelnică, asemenea iubirii lui Hristos față de Biserică (Efeseni 5:25). Această iubire nu este doar un sentiment, ci o alegere zilnică de a dăruia, de a ierta și de a sluji celui alt.
2. Fidelitatea – reprezintă angajamentul reciproc al soților de a păstra uniunea lor sfântă, întemeiată pe jurământul din fața lui Dumnezeu.
3. Răbdarea și iertarea – relația în familie nu poate dăinui fără capacitatea de a trece peste neînțelegeri și de a oferi iertare sinceră.
4. Rugăciunea comună – familia care se roagă împreună rămâne unită. Rugăciunea zilnică întărește legătura spirituală dintre soți și dintre părinți și copii.

5. Respectul – atât între soți, cât și între generații. Copiii sunt datori să-și respecte părinții, iar părinții trebuie să-și crească fiii „în certarea și învățătura Domnului” (Efeseni 6:4).

6. Responsabilitatea – în familie fiecare membru are responsabilități clare: soțul, ca protector și sprijin moral; soția, ca factor de echilibru, iubire și educație; copiii, ca rod al iubirii și semn al binecuvântării divine.

Aceste valori nu sunt doar idealuri morale, ci adevăruri de credință care dau sens vieții. Familia devine astfel „biserica de acasă”, locul unde se învață credința, se cultivă virtutea și se transmite bucuria creștină.

Încă din creație, Dumnezeu a rânduit complementaritatea dintre bărbat și femeie. În familia creștină, fiecare are un rol specific, dar ambele roluri se completează și se sprijină reciproc.

- Rolul soțului și al tatălui este acela de a fi conducătorul spiritual al familiei, protectorul și susținătorul ei material și moral. El trebuie să fie un exemplu de credință, responsabilitate și dragoste jertfelnică, asemenea lui Hristos.

- Rolul soției și al mamei este de a crea atmosfera de pace și căldură sufletească în familie. Ea se implică în educația copiilor, în păstrarea armoniei și este, de multe ori, modelul de rugăciune și blândețe pentru toți.

- Rolul copiilor este de a învăța ascultarea și respectul față de părinți, dar și de a contribui la viața spirituală a familiei. Copiii sunt darul lui Dumnezeu, dar și o responsabilitate pe care părinții o poartă cu credință și jertfă.

Într-o familie sănătoasă creștinește, nu există competiție între roluri, ci comuniune. Fiecare membru contribuie la întărirea celorlalți, iar întreaga familie devine o mică icoană a Împărăției lui Dumnezeu.

Familia creștină este o mică Biserică, un loc de sfințire și de mântuire. Păstorirea ei reprezintă o misiune sfântă, de care depinde viitorul spiritual al comunității și al societății. Într-o lume aflată în continuă schimbare, unde valorile tradiționale sunt adesea relativizate, familia creștină rămâne un stâlp al credinței și al moralității.

Rolul păstorilor și al Bisericii este esențial pentru a sprijini familiile să reziste ispitelor lumii moderne și să trăiască în lumina Evangheliei. Prin iubire, credință, încredere reciprocă și rugăciune, familia devine un loc al binecuvântării, al speranței și al întâlnirii cu Dumnezeu.

Bibliografie:

- Ghidul familiei creștine, Daniel Branzei, Arad
- Cartea familiei- parintele Vasile Ioana , editura Bookzone, Bucuresti , 2023
- www.google.ro

SECȚIUNEA
CREAȚII LITERARE
CADRE DIDACTICE

Coardele inimii în sunet de vioară

Prof. Popov Carolina,

Instituția Publică Liceul Teoretic din orașul Lipcani, raionul Briceni, Republica Moldova

Calea pe care ajungem spre cineva important pentru existența noastră, cel care poate definitiva latura noastră spirituală, are devieri atât de multe și greu de perceput cu mintea noastră îngustă, încât ni se pare că e vagare fără sens, pe când, de fapt, e o formă de maturizare, pentru a fi gata să primești pe deplin acea întâlnire fundamentală. În unele cazuri, marele dar ce ni se oferă e revelația acestui rendez-vous eminent. Și aici voi debloca o amintire. O după amiază de august, 2018, orașul Treviglio, provincia Bergamo, Italia, centru cu istorie bogată, având origini romane vizibile în structura sa ortogonală: o veche centurie romană, cu un nucleu defensiv, unde pereții și azi păstrează acel strat din „castrum vetus” (vechea cetate), iar "Trivium", conform unei versiuni, însemnând o încrucișare de drumuri și eu, care mă las fermecată de splendoarea acestei locații (și nu soarele arzător e de vină pentru o astfel de percepție). Fiind pe una din ulițele înguste ale acestei așezări fantastice, înaintez ca un somnambul și deodată sunt mânată de sunetul gingaș al clarinetului, al flautelor magice și trilurile viorii lui George Enescu din „Rapsodia română nr.1”, care cântau românește.

Ah!!! Ce miracol geografic, care mă întoarce la locurile depărtate ale casei mele de pe malul râului Prut, acolo unde s-a legănat și marele George Enescu! Câtă armonie, farmec, frumusețe autentică, ce zbor fantastic! Pare că am trecut cu o răsuflare satele Moldovei, parcurgând istoria evoluției spirituale a poporului meu, am reușit astfel să descifrez codul scris în genele noastre! S-a materializat! acea simțire profundă pe care George Enescu avea să o înregistreze la doar 20 de ani. Sunt într-un oraș atât de depărtat de casa mea și anume aici, în anul 1522, o frescă a Madonei, situată într-o capelă, a început să lăcrimeze, oprind sacrilegiul și devastarea orașului de trupele franceze, conduse de Lautrec. Fapt că mă aflu acolo, cu acea melodie coborând din una din ferestrele deschise, a simbolizat trezirea mea din neștire! Rămâne o taină cine a fost persoana care a dăruit trecătorilor întâmplători o audiție atât de grandioasă și ce aureolă de vis!

În acea zi am simțit dorul copilului George care trebuie să plece la Viena, apoi Paris, ca să studieze, căci talentul său, dragostea pentru muzică sunt atât de mari că nu mai încap în hotarele Tării de Sus. Iar sunetul muzicii sale este vocea sufletului său atât de fascinat de locurile copilăriei sale.

Îl și văd acum, copilul însoțit de guvernanta franceză - Lydie Cedre - „Mam`zel Ledi”- acea cu care se va duce în plimbări sau la frezerie, cu care va vizita muzee, opera din Viena sau va cânta în patru mâini la pian în serile pline de farmec. Și mă gândesc la cât de multă dragoste a trebuit să încapă în sufletul acestei domnișoare rafinate care l-a deschis pe George Enescu către lume! La ultimul schimb de scrisori Lidie îl îndeamnă pe Jorjac să fie modest și să nu se facă vanitos pentru talentul său, căci „vanitatea este un defect foarte mare”, iar el îi răspunde să nu fie îngrijorată și că

bunătatea ei nu o va uita toată viața, gândindu-se mereu la ea și numindu-se „elevul Dumneavoastră, cară vă iubește din tot sufletul, G.E.”.

Ce exemplu minunat de dragoste!!!

Mă reîntorc la acest mare compozitor și grație elevilor mei de azi din clasa a V-a, cu care am descoperit volumul „Genialii” de Anca și Elena-Diana Nedelcu, unde „Jorjăcă” deja știe că va deveni muzicant, vioara îi este confidentă devotată, care se pricepe în mâinile lui să se transforme în ciocârlie sau privighetoare ori să imite tot ce îi stârnește curiozitate unui copil.

Vacanțele între Cracalia și Mihăileni, unde era cel mai fericit copil din univers și unde lumea era magică, gara din orașul Dorohoi, unde George, așezat în docar, cu cutia de viori în brațe și răspunzând la salaturile de bun întors în țară, cu o căruța cu bagaje, se oprește în fața librăriei Bercovici, acolo unde tatăl său Costache îi cumpărase vioara de jucărie (cadou respins cu vehemență de copil, semn decisiv pentru tatăl său ca să-i cumpere apoi o vioară adevărată) le văd, în închipuirea mea, ca o aventură inițiată a prințului moștenitor, unicul rămas la părinții săi, care apare pe lume ca o ofrandă vieților atâtor copii din familia Enescu. Aceste reveniri acasă vor continua să fie și reperul întâlnirilor părinților săi chiar și după divorț. Băiatul acesta este un Făt-Frumos din lacrimă sau copilul de împărat care e destinat să fie rege, din poveștile lui Creangă sau basmul lui Eminescu, născut din atâta dor al mamei sale de copii. Atât de aproape de pământurile natale, de sunetele păsărilor acestui plai, cu o memorie fenomenală, care încăpea operele complete ale marilor compozitori ale lumii, atent la culorile din jur, transformate ulterior în muzica pe care o va alcătui, un interpret genial și un mare îndrăgostit de tot ce este pitoresc (a se vedea și etimologia latină „pictor”). Cele mai faimoase scene vor fi mândre de a-l primi pe George Enescu, Palatului Regal va răsună în sunetele muzicii sale, iar el va deveni un mare pedagog, compozitor și creator în cel mai larg sens al cuvântului.

În una din revenirile sale acasă George Enescu va spune că dealurile și văile Moldovei nu le-a părăsit niciodată, că le-a purtat mereu în inimă, oriunde se afla în lume!

Ce lecție minunată de patriotism!!!

Va marca ulterior creșterea multor artiști talentați, precum Yehudi Menuhin, care îl vor iubi pentru esența sa nobilă și autentică: „Pentru mine, Enescu va rămâne una din veritabilele minuni ale lumii.(...) Rădăcinile puternice și noblețea sufletului său sunt provenite din propria lui țară, o țară de inegalată frumusețe.” Va educa respectul pentru artă și o înaltă conștiință a valorilor, o disciplină riguroasă, dar își va păstra structura de artist consecvent, fără a-și trăda vreodată idealurile, rămânând un excepțional pedagog. Și atunci când George Enescu este dirijor și ia baghetă, devine „un tulburător poet al baghetei” (Mihail Sebastian). În reflecțiile sale despre propriul eu în muzică, care se alcătuieste din a fi: compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor, artistul împărtășește convingerea că darul său de a compune muzică îi oferă o fericire atât de mare cum nu o poate avea niciun muritor de rând.

Coardele viorii lui Enescu au lovit profund inimile celor care s-au lăsat vrăjiți. Măria Sa Enescu este însuși dorul spus în sunet de vioară, un rapsod al frumosului cu origini în baladă.

Am găsit de nenumărate ori ocazii în viața mea modestă să mă apropiu de George Enescu. Născut la 19 august – dată semnificativă pentru familia mea pentru apariția unui copil cu suflet delicat, dar și o sărbătoare fixă pentru toți creștinii ortodocși de stil vechi din Republica Moldova, care

prăznuiesc Schimbarea la Față a Domnului, George Enescu e o serbare cu muzică aleasă! Or, nașterea acestui geniu e o binecuvântare de sus pentru toți românii și un frumos prilej de a jubila. Muzica sa mă face să iubesc, necondiționat și fără limite, mă face să străbat cele mai distinse ținuturi ale sufletului. Recunosc vibrații demult uitate și îl admir iarăși și iarăși.

Sunt multe alte puncte de tangență pe care vreau să le observ mereu, căci pentru mine viața și opera lui George Enescu e un simbol temeinic al dragostei atotcuprinzătoare, conservând, asemenea florilor lui Ștefan Luchian, în care palpitează splendoarea meleagurilor dragi, miracolul simplității și fineței. Este o lecție cum trebuie să simți ceea ce se trăiește, e o șansă de a crește sub lumina unui mare artist născut din seva Moldovei.

Astfel de figuri magistrale sunt punțile noastre de avansare, care ne ajută să străbatem mările cumplite ale vieții pământești, dăruindu-ne din harul Creatorului și grația geniilor de a marca nu doar o epocă, ci și istoria întreagă.

Ce lecție formidabilă de viață!

Bibliografie:

- Viorel Cosma - Copilăria unui geniu: George Enescu
- Mihail Sebastian - Bagheta lui George Enescu
- Tudor Andrei - George Enescu. Viața în imagini

Sunet, culoare, cuvânt: ecouri românești pe malurile Senei

Prof. Simionică Adriana-Diana,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Când rostim numele lui George Enescu, evocăm adesea imaginea violonistului genial sau a compozitorului Rapsodiilor, dar riscăm să pierdem din vedere geografia esențială a sufletului său: un teritoriu vast, întins între Livenii Botoșaniului și inima vibrantă a Parisului. Enescu nu a fost doar un muzician român care a vizitat Franța, ci un spirit dual, care a respirat aerul melancolic al Moldovei și l-a expirat în armonii rafinate pe marile scene de pe Sena. Povestea lui este, în esență, cronica celei mai spectaculoase metamorfoze a geniului românesc trecut prin filtrul eleganței franceze, o dovadă că rădăcinile de la țară și rafinamentul parizian pot conviețui în aceeași partitură.

Această călătorie inițiată începe cu adevărat în momentul în care tânărul Jurjac, după o primă etapă vieneză, ajunge în capitala Franței la sfârșitul secolului al XIX-lea. Parisul acelei epoci, un veritabil centru nervos al artei mondiale, l-a adoptat pe Enescu cu o generozitate rară. Aici, sub îndrumarea unor titani precum José White și Martin Pierre-Joseph Marsik (la vioară), Jules Massenet și Gabriel Fauré (la compoziție) a scris patru „simfonii” de școală, printre care *Poema Română*, op.1 (1897), impunându-se ca un talentat compozitor, dar și ca un virtuoz al viorii în cadrul concursurilor organizate de Conservator, obținând Premiul II (1898) și Premiul I (24 iulie 1899), la absolvire, înmânându-i-se o vioară Bernardel, inscripționată cu numele lui.

Influența franceză asupra lui Enescu nu a însemnat o ștergere a identității, ci o sublimare a acesteia. Compozitorul a reușit o alchimie sonoră unică: a luat doina, balada și ritmurile asimetrice ale lăutarilor din Moldova și le-a îmbrăcat în armoniile diafane ale impresionismului francez. Muzica sa târzie este cel mai bun exemplu al acestei legături; ea păstrează melancolia dealurilor moldave, dar este construită cu rigoarea și rafinamentul structural tipic școlii franceze. Legătura indisolubilă cu Franța atinge apogeul prin capodopera sa, opera *Oedipe*. Scrisă pe un libret în limba franceză (semnat de Edmond Fleg) și dedicată Mariei Rosetti-Cantacuzino, această lucrare monumentală a fost finalizată la conacul de la Tescani, dar a cunoscut gloria premierei la **Opéra Garnier din Paris la 13 martie 1936**. Faptul că statul francez i-a oferit scena sa cea mai prestigioasă pentru o premieră mondială este dovada supremă a integrării sale. Enescu devenise, în ochii Parisului, unul dintre «ai lor», păstrându-și totodată nealterată esența românească.

Succesul de care s-a bucurat muzicianul George Enescu în Franța a fost consemnat printr-un număr impresionant de cronici, eseuri, articole și recenzii în presa franceză (*Le Figaro*, *Journal Musical*, *Le Monde Musical*, *Journal de Débats*, *La Chronique des Arts* etc.) și confirmat prin distincțiile primite pe parcursul vieții: *Premiul Pleyel* acordat de *Revista Musica* din Paris (1903), Legiunea de Onoare a Franței în grad de cavaler (1913), ofițer (1924), comandor (1936), membru corespondent al Institut de France – Académie de Beaux-Arts (1929), *Diplôme de Médaille*

d'Honneur oferită de către Societatea *Arts - Science - Lettres*, sub patronajul Ministerului Instrucțiunii Publice și al Artelor (1931), *Marele Premiu al Discului* acordat de Revista *Candide* din Paris pentru înregistrarea *Concertului pentru două viori și orchestră în re minor* de J. S. Bach, interpretat de George Enescu și Yehudi Menuhin (1933).

Presa românească, în primăvara anului 1929, avea să scrie entuziast despre alegerea genialului muzician/compozitor George Enescu ca membru corespondent al Academiei Franceze din Paris. „Purtător peste hotare a cântecelor noastre populare pe care prin marea lui cultură le-a ridicat până la sferele artei pure, George Enescu a făcut astfel cea mai eficace propagandă nației noastre. Cum – e bine știut – n’au făcut nici a mia parte emisarii noștri culturali, trimiși peste granițe ca să cheltuiască larg o dărnicie făcută într’alt scop. De trei decenii, maestrul George Enescu ne duce faima, mergând din triumf în triumf. Cât îi datorăm noi lui George Enescu, nu se poate niciodată prețui. Pentru că geniul lui s’a pus în slujba noastră prin însuși substratul lui românesc. Și laurii Academiei franceze se resfrâng – spre mândria noastră – și peste poporul din care a ieșit un asemenea om.” Mihai Burileanu, articol extrase din coloanele ziarului „Ordinea”, București, II, nr. 131, 22 mai 1929, p2.

Înainte ca Ștefan Luchian să aștearnă pe pânză nemuritoarele sale anemone, privirea sa a trebuit să învețe o nouă limbă: limba luminii. Plecat din Ștefăneștii Botoșaniului, pictorul a găsit în efervescența Parisului de la sfârșitul secolului al XIX-lea nu doar o școală, ci o adevărată revelație. Acolo, în atelierele boeme și pe bulevardele scăldate de soare, Luchian a înțeles că pictura nu înseamnă a copia realitatea, ci a-i surprinde vibrația. Aceasta este povestea felului în care impresionismul francez a întâlnit sensibilitatea moldavă, dând naștere părintelui picturii moderne românești.

Până la contactul cu Franța, paleta lui Luchian purta încă amprenta grea, academică, a școlii muncheneze, dominată de tonuri bituminoase și rigoare severă. Parisul a acționat ca un antidot. Înscriș la Academia Julian – un spațiu nonconformist, opus rigidității de la Beaux-Arts – Luchian s-a trezit într-un mediu unde regula supremă nu era copierea vechilor maeștri, ci exprimarea propriei individualități. Aici, artistul român a învățat prima și cea mai importantă lecție franceză: curajul. Curajul de a renunța la contururile rigide și la culorile pământii în favoarea unei libertăți de expresie totală. Hoinărind prin muzeele pariziene, Luchian nu s-a lăsat sedus de pictura facilă, de salon, ci a intuit geniul modernității în operele lui Édouard Manet și Edgar Degas. De la aceștia a deprins știința simplificării. A înțeles că o pictură nu trebuie să fie o fotografie laborioasă, ci o sinteză cromatică. Influența franceză se vede cel mai clar în modul în care Luchian a început să trateze lumina: nu ca pe un accesoriu, ci ca pe personajul principal al tabloului. Tehnica pastelului, pe care o va duce la perfecțiune mai târziu în suferință, își are rădăcinile tot în admirația sa pentru desenele vibrante ale lui Degas.

Ceea ce face însă unică relația lui Luchian cu Franța este modul în care a aplicat lecția impresionistă asupra realităților românești. El nu a pictat bulevarde pariziene sau dansatoare de la Moulin Rouge, ci a folosit acea *lumină lichidă*, învățată pe malurile Senei, pentru a înnobila chipul țaranului român, mahalalele prăfuite și, mai presus de toate, florile. «Anemonele» sale nu sunt simple naturi statice; ele au acea prospețime și acea vibrație a culorii pure pe care pictorii francezi o căutau

cu disperare. Luchian a reușit miracolul de a picta sărăcia și durerea românească cu o paletă franceză, transformând tragicul în poezie cromatică.

Se spune adesea că Botoșaniul este un județ al geniilor, dar puțini explorează catalizatorul care a transformat acest potențial nativ în universalitate: legătura profundă cu Franța. Pentru titanul Nicolae Iorga, Parisul nu a fost doar o destinație de studiu, ci a doua casă intelectuală, locul unde valorile românești au fost validate și șlefuite. Dacă Enescu a cucerit Franța prin sunet, iar Luchian prin culoare, Nicolae Iorga a făcut-o prin forța copleșitoare a intelectului. Figura sa nu poate fi încadrată într-o simplă biografie de student plecat la studii; între Siret și Sena s-a creat o punte invizibilă, dar indestructibilă, pe care a pășit cu încredere unul dintre cei mai mari fii ai Moldovei, demonstrând că marile spirite nu au granițe, ci doar orizonturi culturale comune.

Tânărul Iorga ajunge la Paris în 1890, cu o sete de cunoaștere care i-a uluit pe profesorii de la *École Pratique des Hautes Études*. Deși genialitatea sa era nativă, Franța i-a oferit disciplina. Acolo, scormonind prin arhive prăfuite pentru teza sa despre Philippe de Mézières, Iorga a învățat că istoria nu este doar poveste, ci document și rigoare. Parisul l-a învățat metoda, dar geniul său a transformat-o, Iorga refuzând să fie un simplu compilator de date. El a absorbit cultura franceză cu o rapiditate feroce, devenind un vorbitor de franceză atât de nuanțat, încât putea ține prelegeri libere care lăsau audiența pariziană mută de admirație. Ceea ce îl diferențiază pe Iorga de ceilalți pașoptiști sau artiști este faptul că el s-a întors în Franța nu ca să învețe, ci ca să predea. Este o imagine rară pentru acele vremuri: un român urcând la catedra Universității Sorbona sau la Collège de France pentru a le explica francezilor propria lor istorie sau istoria universală. Doctor Honoris Causa al marilor universități și membru al Institutului Franței, Iorga a fost vocea care a impus respect pentru România. El nu cerea acceptarea culturii române în Europa, ci o afirma cu autoritate, demonstrând prin lucrările sale (precum «Istoria relațiilor dintre Franța și români») că cele două națiuni au un destin comun indisolubil. Iubirea lui Iorga pentru Franța a depășit sfera bibliotecilor. În momentele de cumpănă ale Primului Război Mondial, când existența statului român atârna de un fir de ață, Iorga a văzut în alianța cu Franța singura salvare. Pentru el, Franța era bastionul libertății și al latinității împotriva imperialismelor vecine. Cuvintele sale și activitatea sa diplomatică au cimentat o prietenie politică ce a contribuit decisiv la Marea Unire.

Astfel, Nicolae Iorga rămâne, poate, cel mai complet exemplu al simbiozei româno-franceze. Iorga a luat din Franța rigoarea și prestigiul, oferind în schimb o viziune istorică originală și profundă. Prin el, cultura română a stat la masa bogaților spiritului european, nu ca o rudă săracă, ci în capul mesei, vorbind o franceză impecabilă, dar gândind cu inima unui român de la Botoșani.

Fie că a fost arcușul lui Enescu, penelul lui Luchian sau condeii lui Iorga, toți trei au demonstrat același adevăr: Franța a fost fereastra prin care geniul românesc a privit spre lume, dar și oglinda prin care lumea a descoperit, în sfârșit, sufletul României.

Bibliografie:

- Eliade, Pompiliu, *Influența franceză asupra spiritului public în România*, Editura Univers, București, 1982

- Drăguț, Vasile, *Arta românească*, Editura Meridiane, București, 1982
- Pienaru, Nagy, *Nicolae Iorga și Franța*, Editura Institutului Cultural Român, 2006
- George Enescu la Academia Franceză: 1929 – Romania literară
- Expoziția „George Enescu în Franța” | Muzeul Național "GEORGE ENESCU"
- Daniela Gui, *Ștefan Luchian și viziunea sa creativă în 07-Studii-si-comunicari-VII-2001-2002-arad_109.pdf*

Doamna Elena Rareș - reper spiritual și cultural

Prof. Păduraru Alina,

Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani, Botoșani

Școala „Elena Rareș” își poartă numele cu mândrie, legându-și identitatea de figura luminoasă a Elenei Rareș, soția domnitorului Petru Rareș și ctitor al Bisericii Uspenia. Personalitate marcantă a vieții spirituale și culturale din Botoșanii secolului al XVI-lea, Elena Rareș rămâne un simbol al credinței, al tradiției și al responsabilității față de valorile locului. Alegerea acestui nume nu este întâmplătoare: comunitatea școlii a dorit ca formarea elevilor să se desfășoare sub semnul acestor repere, continuând misiunea de zidire – nu în piatră, ci în conștiințe și caractere.

Urmare a activității unui Comitet de inițiativă, care a fundamentat demersul printr-un memoriu justificativ, în anul 2004, unitatea de învățământ a renunțat la formula impersonală de identificare numerică și a adoptat denumirea de Școala cu clasele I–VIII nr. 8 „Elena Rareș” – Botoșani. Acest act administrativ a reprezentat nu doar o schimbare de titulatură, ci o reșezare simbolică a instituției în orizontul valorilor istorice și culturale locale, prin asumarea numelui unei personalități reprezentative pentru cultura și spiritualitatea Botoșaniului – Elena Rareș.

Începând cu anul 2014, denumirea a fost simplificată în forma actuală, Școala Gimnazială „Elena Rareș”, consolidând identitatea școlii și legătura sa directă cu tradiția istorică a Botoșaniului. Alegerea acestui nume exprimă dorința comunității educaționale de a oferi elevilor un reper moral și cultural durabil, integrând memoria trecutului în procesul formativ contemporan.

Școala devine, astfel, un spațiu al continuității simbolice între trecut și prezent: locul în care memoria istorică este valorificată formativ, iar personalitățile medievale nu rămân figuri îndepărtate, ci repere vii pentru educația caracterului.

A purta numele Elenei Rareș înseamnă a cultiva discreția ca formă de forță, responsabilitatea față de comunitate și credința trăită ca fundament al devenirii umane. Din această perspectivă, demersul de față își propune să readucă în atenție rolul acestei personalități în configurarea identității Botoșaniului și să evidențieze relevanța modelului său pentru formarea tinerelor generații.

Din punct de vedere biografic, Elena Rareș (Jelena) provenea dintr-o familie de rang înalt: era fiica despotului sârb Iovan Branković. Căsătoria cu Petru Rareș, fiu al lui Ștefan cel Mare, a avut și o dimensiune diplomatică, însă cronicile sugerează și o relație de sprijin reciproc, remarcată în momentele de criză ale domniei. Elena Rareș a domnit alături de Petru Rareș în cele două domnii ale acestuia (1527–1538; 1541–1546), perioadă în care Moldova a traversat presiuni externe majore. În anul 1538, în urma invaziei otomane conduse de Suleiman Magnificul și a schimbării domniei, Petru Rareș și-a trimis soția și copiii în Cetatea Ciceului (Transilvania), anticipând înfrângerea. Exilul familiei la Ciceu – într-un context de asediu și constrângeri – a fost urmat de un episod semnificativ

pentru profilul intelectual și diplomatic al Doamnei Elena: cunoscând limba sârbă, aceasta a redactat, la cererea voievodului, o scrisoare către sultan, în care Petru Rareș își exprima „pocăința” și supunerea, solicitând sprijin pentru revenirea la tron, fapt consemnat de cronicari. Demersurile au avut efect, iar Petru Rareș a revenit pe tron în martie 1541, familia fiind readusă la Suceava în 25 mai 1541, moment prezentat de letopisețe ca o reunire emoționantă.

După moartea lui Petru Rareș (1546), Elena Rareș a intrat într-o etapă de maximă expunere politică, exercitând regența: a condus Moldova împreună cu fiul său Iliș (1546–1551), iar după plecarea acestuia la Constantinopol și convertirea sa la islam, a continuat conducerea alături de fiul Ștefan (1551–1552), situație pe care cronicile o prezintă ca un fapt împlinit, confirmat ulterior de Adunarea Țării. După asasinarea lui Ștefan, la 1 septembrie 1552, Doamna Elena s-a implicat în problemele succesiunii la tron, sprijinindu-l pe boierul Joldea, căruia i-ar fi oferit mâna fiicei sale Ruxandra pentru legitimarea domniei. Intervenția lui Alexandru Lăpușneanu, sprijinit din exterior, a schimbat radical echilibrul de putere; acesta s-a căsătorit cu Ruxandra și, în final, potrivit cronicilor, a ordonat execuția Doamnei Elena, suspectată de complot în favoarea urcării pe tron a lui Constantin, cel de-al treilea fiu. Elena Rareș a fost înmormântată la Mănăstirea Probota, ctitoria soțului său, alături de acesta, mormântul său păstrând inscripția slavonă care confirmă statutul și filiația sa.

În plan local, Elena Rareș, soția voievodului Petru Rareș, a avut un rol esențial în afirmarea și consolidarea statutului orașului Botoșani în secolul al XVI-lea. Documentele medievale emise în timpul domniei lui Petru Rareș, redactate „din târgul Botoșanilor” (1528) sau din „cetatea noastră Botoșani” (1552), susțin existența unei curți domnești fortificate în această zonă, identificată de specialiști, precum Eugenia Greceanu, cu incinta de la Mănăstirea Popăuți. Numeroase hrsoave medievale confirmă funcționalitatea acestei curți, prima atestare clară datând din anul 1533, când este menționat administratorul acesteia, un „vătaf Simion”.

Aceste mențiuni coincid cu perioada în care Elena Rareș a locuit efectiv la Botoșani, în cadrul curții domnești, implicându-se activ în viața orașului, cunoscut în epocă drept „Orașul Doamnei”. Botoșaniul reprezenta apanajul doamnei Moldovei, fiind dăruit acesteia de către voievod și asigurându-i venituri proprii, fapt care explica existența unei curți domnești distincte.

Curtea domnească de la Botoșani era construită în stilul caracteristic reședințelor domnești moldovenești ale epocii: clădiri spațioase, cu cerdacuri ample, camere largi și o incintă fortificată, înconjurată de ziduri puternice. Din ansamblu se păstrează și astăzi turnul de supraveghere care flanca curtea. Tradiția locală consemnează existența unei grădini somptuoase, amenajată special pentru reședința doamnelor Moldovei, populată cu flori, păuni și chiar căprioare. Păunul, pasăre asociată curții domnești de la Botoșani, a devenit un simbol distinctiv al orașului. Conform tradiției, târgoveții i-ar fi oferit Elenei Rareș, cu ocazia căsătoriei, bijuterii inspirate din ornamentica cozii de păun. Din această asociere simbolică provine și reprezentarea păunului cu coada răsfirată pe stemele și sigiliile orașului, ca semn al statutului unic al Botoșaniului – acela de apanaj al Doamnei Moldovei.

Preocuparea Elenei Rareș pentru acest centru urban este demonstrată de activitatea sa ctitoricească. Ea a continuat tradiția înaintașelor sale prin ridicarea unor lăcașuri de cult de mare valoare, între care se remarcă Biserica „Sfântul Gheorghe” (1551) și Biserica Uspenia (1552), situate

în zona actualului centru istoric. Aceste edificii nu au avut doar un rol religios, ci au contribuit decisiv la conturarea identității spirituale și culturale a Botoșaniului.

În același registru al ctitoriilor, Elena Rareș a ridicat și Biserica „Sfânta Înviere” (1551) din Suceava, a cărei pisanie afirmă explicit identitatea sa („Elena Doamna lui Petru Voievod, fiica lui Ioan Despot”) și motivația profund spirituală a actului ctitoricesc, dedicat mântuirii și pomenirii. În sprijinul acestei dimensiuni culturale se adaugă și existența unui Evangheliar copiat și ferecat din inițiativa sa, menționat ca fiind păstrat în Biblioteca Patriarhiei din Ierusalim, indicând implicarea Doamnei Elena în susținerea culturii scrise și a patrimoniului religios.

Elena Rareș poate fi considerată un model de demnitate feminină, într-o epocă în care rolul femeii era strict delimitat. Puterea sa nu s-a manifestat prin autoritate publică ostentativă, ci prin influență morală, stabilitate și capacitatea de a susține continuitatea politică și spirituală într-un context istoric dificil. Această formă de „putere tăcută” oferă un mesaj profund actual: adevărata valoare nu se afirmă prin zgomot sau dominare, ci prin caracter, echilibru și fidelitate față de principii.

Elena Rareș reprezintă o personalitate emblematică a Botoșaniului și a Țării de Sus, nu prin fapte spectaculoase, ci prin coerența morală și spirituală a existenței sale. Studierea și valorificarea acestei figuri istorice oferă tinerilor oportunitatea de a descoperi modele autentice de viață, bazate pe credință trăită, demnitate și responsabilitate. Astfel, trecutul devine nu doar obiect de studiu, ci sursă de inspirație și reflecție pentru prezent și viitor.

Prin urmare, personalitatea Elenei Rareș se înscrie în galeria figurilor care au modelat identitatea spirituală și culturală a Țării de Sus, contribuind la configurarea unui spațiu în care credința, cultura și viața comunitară s-au împletit organic. Asumarea acestui nume de către instituția de învățământ botoșăneană reprezintă nu doar un act comemorativ, ci o formă de continuitate simbolică, prin care valorile trecutului sunt integrate în educația prezentului, orientând formarea tinerilor spre responsabilitate, echilibru și respect față de patrimoniul cultural și spiritual.

Bibliografie:

- Greceanu, Eugenia, *Ansamblul urban medieval Botoșani*, Editura Academiei Române, București, 1981. Studiu esențial privind identificarea curții domnești de la Popăuți și evoluția urbană medievală.
- Nicolescu, Corina, *Ctitorii voievodale din Moldova*, Editura Meridiane, București, 1970. Analizează rolul ctitoriilor și contribuția doamnelor Moldovei la viața religioasă.
- Direcția Județeană pentru Cultură Botoșani, *Monumente istorice din județul Botoșani*, Botoșani, diverse ediții. Material util pentru contextualizarea Bisericii Uspenia și a ansamblului Popăuți.

Ciprian Porumbescu – personalitate marcantă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea

*Prof. Aparaschivei Elena,
Școala Gimnazială Nr.1 Dumeni, Botoșani*

Înainte de a-l prezenta pe Ciprian Porumbescu și rolul pe care acesta l-a avut în viața culturală și politică în acea perioadă în Bucovina, este bine de a arăta că acest sentiment național a fost sădit în inima lui de către tatăl său Iraclie Porumbescu. Familia sa este de origine polonă, dar românizată, numele adevărat fiind Golombiovski pe care și l-a schimbat în Porumbescu. Iraclie Porumbescu a făcut liceul la Cernăuți și Lemberg, iar institutul teologic la Cernăuți (1847-1850). El a început să scrie poezii patriotice în ziarul „Zimbrul” cu subiectul „O, de-am ajunge toți români sub sceptru” prin care a atras atenția fraților Hurmuzachi. Aceștia îl iau ca secretar la redacția ziarului „Bucovina”. Se împrietenește cu pleiada de intelectuali români, le dă ajutor pentru trecerea graniței, mai ales cu Vasile Alecsandri. La îndemnul acestuia culege poezii populare; va frecventa și el cursurile lui Aron Pumnul de limba și literatura română. Începând cu 1850 a fost preot în mai multe comune din Bucovina: Șipote, Boian, Stupca și Frătăuții Noi.

Iraclie a visat și la unirea tuturor românilor, dar după concepția de atunci, sub sceptrul Austriei. Proza o scrie la bătrânețe (1880-1890). Dintre amintiri cele mai importante sunt cele legate de evenimentele din 1848-1850.

Ciprian Porumbescu este un reprezentant remarcabil al muzicii românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea, atât datorită activității muzicale: compozitor, dirijor, violonist, pianist și pedagog, dar și datorită moștenirii sale componistice, de peste 200 de opusuri în toate genurile muzicale.

Pe numele de la naștere Ciprian Golembiovski (Ciprian porumbescu) a văzut lumina vieții la 14 octombrie 1853 în satul Șipotele Sucevei, în ținutul Bucovinei. A murit la data de 6 iunie 1883, răpus de tuberculoză la vârsta de 29 de ani.

Primele abilități muzicale le-a desprins din familie, de la tatăl său, de la lăutarii din sat și de la Simona Mayer, profesor la Școala Poporală din satul vecin Ilișești. Porumbescu a fost trimis la această școală în anul 1860. La vârsta de șase ani el se afla sub îndrumarea pianistului și profesorului armean Carol Mikuli, discipol al lui Frederic Chopin. Acesta poposea deseori la Șipotele Sucevei (astăzi localitatea Șipot din Putila, regiunea Cernăuți) unde își avea parohia preotul Iraclie Porumbescu. Se spune că Mikuli a descoperit și a stimulat acea scânteie divină ce lumina în sufletul copilului Ciprian, aprinzându-i focul dragostei pentru muzică. În 1863 a dat examenul de clasa a IV-a primară la Suceava, iar apoi va intra la liceul de băieți.

Va participa la 15 august 1871 la Serbarea de la Putna organizată de Mihai Eminescu și Ion Slavici. De mare efect a fost la serbare taraful celor treizeci de lăutari de la Suceava condus de Grigore

Vindieru, celebru în acele timpuri, care îl acceptă pe tânărul licean și chiar îi încredințează propria vioară și, astfel, Ciprian Porumbescu a cântat pentru toți cei prinși în horă. „Tată ..., am cântat Daciei întregi!” avea să spună entuziasmat tatălui său.

În 1873 Ciprian Porumbescu a intrat la Institutul teologic greco-oriental din Cernăuți. (de la 1875 Facultatea de Teologie). La seminar munca lui a început să dea roade. El a compus cântări bisericești pe care corul seminariilor le cânta la slujba de la Catedrală și a compus și alte cântări: „Hora națională”, „Dorința”.

La 10/22 decembrie 1875 a luat ființă la Cernăuți societatea studențească „Arboroasa”. Motto-ul organizației a fost cel compus de către poetul Vasile Alecsandri („Uniți să fim în cugete, uniți în Dumnezeu!”). Imnul oficial a fost scris de Teodor Stefanelli și pus pe muzică de Ciprian Porumbescu.

Societatea era condusă de un comitet format din patru membri: Constantin Morariu, Orest Popescu, Eugen Sireteanu, Zaharia Voronca, în frunte cu un președinte. Ciprian Porumbescu a devenit președintele Arboroasei în anul IV, fiind ales de studenții teologi. Activitatea societății a fost impulsionată de acesta. Era considerat un adevărat „nervum rerum”, cu mare autoritate datorită prestigiului, valorii muzicale și a vârstei. A organizat conferințe politice și a redactat revistele satirice: „Leușteanul”, „Cocoveica Arboroasei”. În noua sa calitate el va stabili legături cu alte societăți studențești românești: Iași (Clubul studenților), Viena (România Jună), Budapesta (Petru Maior), cu societăți din Transilvania - „Șincaiana” din Gherla și „Iulia” din Cluj. Statutul și rapoartele activității „Arboroasei” a sprijinit elementul național din Bucovina.

Din decembrie 1875 până în septembrie 1876 s-au ținut patru conferințe, iar la 4 aprilie 1876 a avut loc prima ședință literară. Manifestările social-culturale începeau printr-o conferință în legătură cu istoria poporului român, urma un program muzical literar, se citea din revistele satirice „Leuștean”(1875-1877), „Cocoveica Arboroasei”(1877) litografiate de studenți și se petrecea până târziu. În cadrul acestor manifestări erau prezentate compozițiile sale muzicale: Primăvara, Tabăra română, Patria română etc.

Societatea „Arboroasa” avea o bibliotecă proprie, cuprindea cărți și ziare românești, deși autoritățile habsburgice au interzis intrarea lor în Bucovina. De exemplu, Mihai Eminescu în toamna anului 1875 a adus în Bucovina câteva sute de broșuri scrise de Mihail Kogălniceanu, „Răpirea Bucovinei” – interzisă de autoritățile habsburgice. Această broșură arăta pe baza documentelor autentice aflate în arhiva secretă a Curții de la Viena, felul în care, prin minciuni, viclenie și corupție Bucovina a fost anexată la Austria.

Împlinindu-se în octombrie 1877 o sută de ani de la decapitarea lui Grigore Ghica la Iași s-au făcut mari pregătiri pentru serbarea centenarului.

La 12 octombrie 1877 Ciprian Porumbescu a convocat Comitetul de conducere al „Arboroasei” hotărându-se de comun acord trimiterea unei telegrame de condoleanțe către primăria Iași în memoria domnitorului Grigore Ghica al III-lea asasinat de turci la sugestia Austriei. În cursul aceleiași ședințe s-a adus la cunoștința Comitetului faptul că Ministerul Instrucțiunii Publice și

Cultelor din București acordase societății „Arboroasa” un ajutor de 250 de lei hotărându-se trimiterea unei scrisori de mulțumire adresată ministerului și Camerei române.

Ambele telegrame au fost expediate de vicepreședintele „Arboroasei”, Zaharia Voronca, în dimineața zilei de 1/13 octombrie 1877. În aceeași zi telegrama trimisă primăriei ieșene a ajuns la Iași, fiind citită de primarul Pastia cu prilejul procesiunii organizate de autoritățile locale la mormântul lui Grigore Ghica al III-lea. Telegrama a fost apoi reprodusă în ziarul „Curierul” din Iași (2/14 octombrie) și „Românul” din București (5/17 octombrie).

La serbarea din Iași a asistat și consulul austriac unde a auzit de telegrama de condoleanță, a copiat textul telegramei și l-a trimis Ministerului de Externe austriac. La 5 noiembrie 1877, guvernul austriac cerea guvernatorului Bucovinei să ancheteze condițiile în care au fost expediate telegramele. Guvernatorul l-a însărcinat pe Franz Steiner să facă un control în localul Arboroasei, care era adăpostită în Mitropolia Ortodoxă. El aridicat o parte din actele societății între care și procesul verbal în care se consemna solicitarea ajutorului de 250 lei. La 11 noiembrie 1877, guvernul Bucovinei a hotărât dizolvarea „Arboroasei” pe motiv că și-a depășit obiectivul statutar. S-au confiscat banii în numerar și două carnete de depunere, suma de 500 de florini eliberată de Banca Românească din Gura Humorului.

Autoritățile însă căutau acte care să furnizeze dovezi despre o acțiune politică de trădare a tinerilor români, îndreptată asupra statului austriac. S-au făcut astfel noi cercetări la locuințele membrilor Societății „Arboroasa”, inclusiv la foștii membri ai societății.

Guvernatorul Bucovinei a sesizat totodată pe procurorul orașului care a ordonat deschiderea urmăririi penale formale, dispunând arestarea preventivă a celor cinci membri ai Comitetului societății.

La 15 noiembrie 1877, au fost arestați cei patru membri ai comitetului: Zaharia Voronca-vicepreședinte, Constantin Moraru, Orest Popescu și Eugen Sireteanu. Ciprian Porumbescu se afla la Stupca; a fost arestat și dus la Cernăuți.

Procese arboroșenilor s-au desfășurat la Cernăuți, între 1-3 februarie 1878. Membrii societății „Arboroasa”, arestați pentru trădare de patrie de către autoritățile habsburgice, au fost de fapt trădători ai cauzei austriece și mărturisitori ai unității sufletești a românilor care trebuia să preceadă pe cea definitivă politică.

Ziarele românești au protestat împotriva tratamentului aplicat celor întemnițați. S-a manifestat mai ales solidaritatea românilor bucovineni și în special a colegilor arestați.

Au fost mai multe capete de acuzare: cu ocazia unei serbări membrii Arboroasei au toastat în sănătatea Carol I și a ostașilor armatei române care s-au jertfit la Plevna și Grivița; studenții au fluierat la cursul profesorului de drept roman Schiffner care-și permisesese să insulte națiunea română, etc.

La 1 februarie 1878, în marea sală a palatului mitropolitan a început procesul intentat celor cinci tineri fiind evidentă intenția autorităților judiciare de a-i scoate vinovați pe cei aflați pe banca acuzaților. Timp de trei zile cât au durat dezbaterile, acuzații s-au transformat în acuzatori punând în încurcatură chiar pe procurorul imperial. Aceștia au dat dovadă de curaj și demnitate susținând dreptul

românilor la viața națională proprie și la manifestarea atașamentului lor față de românii din țară și de pretutindeni. Principala atenție a autorităților s-a îndreptat asupra lui Ciprian Porumbescu. Un schimb de replici între un procuror și acuzat în jurul semnificației expresiilor „maica noastră națiune română comună” și „detrunchiat” din cuprinsul telegramei. Ciprian arăta că expresia „frați detrunchiați” reprezintă ca și cum o ramură s-ar desprinde de trunchi, iar „detrunchiat”- însemna că națiunea română este despărțită, o parte din români sunt aici în Bucovina, cealaltă parte dincolo (în România). Și ceilalți patru acuzați au dovedit în afirmațiile lor fermitate, dârzenie în afirmarea dreptului de exprimare liberă a tuturor naționalităților din Bucovina.

În decizia adoptată după o oră și jumătate de deliberări, jurații s-au pronunțat pentru nevinovăția celor cinci acuzați. S-a hotărât desființarea Societății „Arboroasa”; a fost o grea lovitură aplicată studențimii române. Cum fără societăți nu puteau exista, frații membri ai societății și ceilalți studenți români au înființat în 1878 noua societate „Junimea”.

Ciprian Porumbescu se va înscrie la Facultatea de filozofie a Universității din Cernăuți. Viața, necesitățile luptei pentru unitate i-a îndreptat atenția spre trecutul de luptă a poporului: „după echivalarea unor examene la Facultatea de teologie, va trece la Facultatea de filozofie, cercetând cu asiduitate istoria”. În 1880 pleacă la Viena unde, pe lângă continuarea cursurilor începute la Cernăuți, urmează și cursurile la Conservator dându-și examenele de armonie, compoziție, violină, contrabas. În acest oraș va fi găzduit de pictorul Epaminonda Bucevschi, fiul preotului din Ilișești. La Viena face parte din societatea românească „România jună” care în fiecare an angaja câte un bal și invita elita vieneză. În 1880 este dat acest bal, el compune valsul „Camelii”. La Viena a compus „Pe-al nostru steag” care va fi imnul „României june”.

Dificultățile financiare în care se zbătea Ciprian Porumbescu și întreaga sa familie l-a determinat să își întrerupă studiile și să-și găsească o ocupație pentru a putea trăi. Fiind informat că în Transilvania sunt vacante catedrele la gimnaziile din Brașov și Năsăud, Ciprian optează pentru Brașov. Pe lângă catedra de profesor pe care a obținut-o la liceul ortodox, începând cu 11 noiembrie 1881 el va solicita și postul de dirijor al corului bisericii Sf. Nicolae din Șchei datorită salariului mic.

Cu sănătatea șubredă, Ciprian Porumbescu va începe o activitate fără răgaz în afara orelor de clasă, făcând repetiții, dirijând concerte și compunând.

La sfârșitul anului 1881 și începutul anului 1882 Ciprian Porumbescu stimulat de sprijinul pe care îl acordaseră românii brașoveni, definitivează artiturile operetei „Crai Nou”. Anii petrecuți la Brașov au fost cei mai rodnici din viața lui Ciprian Porumbescu. Aici a realizat cele mai de seamă opere muzicale, s-a afirmat ca unul dintre cei mai de seamă compozitori naționali.

Datorită bolii sale a fost nevoit să plece în Italia la Nervi. Ciprian l-a vizitat pe compozitorul Rigoletto în vila sa de lângă Genua. Dar iarna pentru Italia a fost rece și boala lui se agrava. La 10 martie 1883, după ce a vizitat Florența, Pisa și Roma, Ciprian Porumbescu s-a întors la Stupca, iar la 6 iunie 1883 va muri istovit de boală.

Constantin Morariu afirma: „Cu chipul său falnic și cu privirea sa simpatcă Ciprian magnetiza pe oricine, astfel încât puterii lui atractive nu-i putea rezista nimeni. Era blând, plăcut la vorbă, foarte onest, de o rară bunătate de inimă, duios chiar și atunci când părea a fi foarte revoltat.

Nu e de mirare că în orice societate el era matca pe lângă cei ce se adunau. Puterea aceasta de cucerire o recunosc toți membrii societăților studențești: „Arboroasa”, „Junimea”, „România jună” al căror membru a fost, mărturisesc brașovenii care l-au cunoscut pe când era la ei profesor, o mărturisesc toți cei ce l-au întâlnit cu diferite prilejuri.

Bibliografie:

- Constantin Loghin, Istoria literaturii române din Bucovina 1775-1918, Tipografia Mitropolitului Silvestru, Cernăuți 1926
- Daniel Dieaconu, Ciprian Porumbescu și lupta pentru emencipare națională a Bucovinei, <https://biblioteca-digitala.ro>
- Nicolae Ciachir, Din istoria Bucovinei 1775-1944, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993
- Paul Leu, Ciprian Porumbescu, Editura muzicală, București, 1978
- Radu Economu, 1878. Ciprian Porumbescu înfruntă autoritățile habsburgice, în Magazin istoric, XXII. Nr.2, 1988
- Ștefan.Pavelescu, Viața lui Ciprian Porumbescu, Editura Reuniunii „Ciprian Porumbescu”, Suceava , 1940
- Teodor Balan, Procesul Arboroasei 1875-1878, Editura „Glasul Bucovinei”, Cernăuți, 1937
- Valeriu Braniște, Ciprian Porumbescu, f.e, Lugoj, 1908
- <https://www.rador.ro>
- <https://biblioteca-digitala.ro>
- <https://cimec.ro/>

Bătrânul sfânt

*Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani*

Venea adesea din prisacă,
Pășind agale, legănat,
Rostind o rugă neîncetată,
Pentru orice suflet înlăcrimat.

Bătrân frumos și cumpătat,
Cu glas duios și cap plecat,
Purta o luptă-nsingurată,
Pentru credința cea adevărată.

Cuprins adesea de mulțime,
Îi alina pe toți cu vorba,
Plângea, rugându-se întruna,
Izgonind din toți minciuna.

A condus o lume întreaga
Spre al nostru Domn Hristos,
Sporind duhul ortodoxiei
Cu elanul unui sfânt.

Străjerul de la Sihla

*Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani*

Și, deodată, el bătrânul, apărea ca un străjer
Pe cărarea cea îngustă ce-l apropia de cer,
Aducând jerfte, cu ochi umezi
Lângă icoana Domnului Său.

Aduna mulțimea toată,
Lângă bradul cel bătrân,
Spunând mii de rugăciuni
Pentru lumea însingurată.

Urmând calea cea strâmtă a virtuții,
Cu ochii plini de sfinte doruri,
Spunea adesea, cu voce lină și senină:
Nu mă lăsa, Stăpână sfântă!

Nicolae Iorga - memorialistica

Prof. Boteanu Mădălina Daniela,

Liceul Tehnologic Energetic „Elie Radu” Ploiești, Prahova

Comparat de G. Călinescu cu un Voltaire al epocii sale, Nicolae Iorga s-a dovedit prin multilateralitatea înzestrării sale și diversitatea activităților întreprinse în principalele domenii ale culturii – istorie, literatură, critică literară, literatură comparată, folcloristică, publicistică și editare de reviste, lucrări arhivistice, sociologie, lucrări doctrinare, memorialistică – un scriitor total.

Marele istoric s-a născut la Botoșani, în 1871, ca fiu al avocatului Nicu Iorga și al Zulniei. Urmează școala primară Marchian Florescu și Liceul A. Tr. Laurian din Botoșani, apoi Liceul Național din Iași. Debutul său are loc la 19 ani cu o recenzie la drama Năpasta de I. L. Caragiale, apărută în ziarul Lupta (1980). A absolvit Facultatea de Litere din Iași în numai doi ani (1888-1889) magna cum laude și, datorită ajutorului primit din partea lui B. P. Hasdeu, obține o bursă de studiu pentru patru ani în Franța, unde se specializează la École des hautes Études. Continuă călătoriile de studiu la Londra, Oxford, Berlin, Leipzig – unde obține titlul de doctor – și revine în țară ca profesor la Universitatea din București, susținând lecția inaugurală Despre concepția actuală a istoriei și geneza ei.

În 1897, Nicolae Iorga devine membru corespondent al Academiei, apoi membru deplin al înaltului for cultural. Se documentează intens, cercetează arhive românești și străine, iar materialele adunate devin conținuturi pentru volumele din seria Acte și fragmente cu privire la istoria românilor.

Activitatea literară este la fel de impresionantă. Începând cu 1893, publică Poezii, Schițe din literatura română, Amintiri din Italia. Din dorința de a cuprinde întregul scris literar național, în 1901, publică prima lucrare propriu-zis estetică, Istoria literaturii române din secolul al XVIII-lea. În 1904, îi adaugă Istoria literaturii religioase a românilor până la 1688, iar între 1907 și 1909, completează studiile cu cele trei volume ale Istoriei literaturii române în veacul al XX-lea. Ampla construcție istorică și literară este desăvârșită în 1929 prin Istoria literaturii românești contemporane.

Între 1903 și 1906, conduce revista Sămănătorul, în care va impune o direcție doctrinară, circumscrisă ideii de autohtonism (elogierea trecutului, cultivarea valorilor naționale, moralitate, atitudine conservatoare față de modernism). La Vălenii de Munte, în 1908, pune bazele unei fundații culturale ce cuprinde: o universitate populară, o editură și o tipografie proprie, unde scoate revistele Neamul românesc literar și Drum drept. Elaborează lucrări majore în domeniul istoriei literare, tipărește ediții de clasici români, continuă munca de cercetare și editare arhivistică, ține conferințe în universități renumite din Occident, devenind doctor honoris causa al unora dintre acestea. Pune bazele Școlii Române de la Paris și de la Veneția. Datorită lucrărilor sale istorice dobândește recunoaștere universală. Luptă pentru drepturile sociale și politice ale românilor din Transilvania, întemeind Liga Culturală și susținând activ procesul de unificare națională încheiat în 1918. În perioada interbelică,

redeschide cursurile Universității Populare de la Vălenii de Munte, intră în politică și ajunge președinte al Consiliului de Miniștri. Pasiunea pentru literatură se manifestă cu ardoare în continuare, serie versuri, dramaturgie, piese precum Mihai Viteazul, Cantemir bătrânul, memorialistică (O viață de om, așa cum a fost, Memorii, Oameni cari au fost). Nicolae Iorga plănuise să realizeze o operă monumentală, numită Istoriologie umană, dar nu a mai apucat să o ducă la îndeplinire, fiind răpit și asasinat de legionari, la marginea pădurii Strejnic, în 1940.

Oameni cari au fost este o amplă lucrare memorialistică, o evocare a conștiințelor umane care, prin fapte concrete au îmbogățit domeniul lor de activitate, o lucrare care impresionează prin dimensiunea observațiilor profunde referitoare la condiția umană a personalității evocate. Sumarul bogat al cărții de amintiri cuprinde articole variate despre voievozi celebri, boieri de viță veche, țărani-patrioți precum badea Cârțan, istorici, literați, critici, artiști, profesori, lingviști, medici, oameni de știință, politicieni (aproși în concepție sau adversari ai viziunii sociale a autorului), alcătuind o hartă memorialistică a societății românești.

Fiecare personalitate evocată de memorialistul Nicolae Iorga și-a dedicat opera sau faptele inițiate semenilor, într-un efort de utilitate (aplicabilitate practică) democratică (în folosul poporului). Căci principiile generale ale scrisului lui Nicolae Iorga sunt: păstrarea tradiției și a specificului național, respectul față de valorile trecutului, devotamentul pentru interesele poporului, efortul intelectual cu scop și finalitate practică. De aceea, tema fundamentală a acestei lucrări este pledoaria pentru supraviețuirea prin opere de referință și prin fapte cu impact colectiv. Pioasele comemorări (cuvântări ceremonioase menite să reconstituie amintirea unei persoane de importanță majoră) și panegirice (discursuri oratorice în care se elogiază o personalitate însemnată a vieții publice, de obicei decedată), nu duc viața la un mormânt, ci vin la mormânt pentru a lua viață, așa cum susține Nicolae Iorga.

Oameni cari au fost este o lucrare de dimensiuni îndrăznețe, este creația unei minți geniale, dar și rezultatul unei pasiuni pentru cunoaștere, descoperire, explorare prin arhive, biblioteci, poduri cu acte și documente. Nicolae Iorga își exprimă în această lucrare credința în virtuțile creatoare ale poporului român, și tocmai de aceea, învață cititorii să fie exaltați, să privească personalitățile trecutului în contextul istoric al afirmării lor. Pentru Nicolae Iorga, aceste consemnări nu erau izvorâte din obligații jurnalistice și nu reprezentau modalități de a pune în evidență prietenia sa cu mari personalități ale vieții politice, sociale, spirituale, ci această galerie de portrete constituie expresia dragostei pentru popor. Aceste meditații asupra sensului unor vieți reflectă în gradul cel mai înalt concepția lui Nicolae Iorga: viața trebuie să fie continuă afirmare, faptă.

Seria de articole cuprinse în lucrarea Oameni cari au fost acoperă o perioadă de peste trei decenii și se referă la domenii de activitate foarte diverse. Totodată, sunt evocări prilejuite de un fapt, o întâmplare, un eveniment, de ceva ce a spus sau a făcut cineva ca să ajungă la viziuni totale, grandioase, de reeditarea unei cărți, de un deces, o comemorare sau dezvelirea unei statui. Nicolae Iorga a scris despre oameni, considerând că orice om de rând merită un cuvânt de recunoștință, dacă au făcut un bine și au fost de folos semenilor săi.

În această lucrare, Nicolae Iorga vorbește nu doar despre etapele unei vieți, ci despre modul în care acea viață s-a împlinit în lumea în care a trăit, despre felul în care aceasta l-a modelat și, mai ales, pentru care și-a dăruit toată capacitatea creatoare. Portretele creionate de savantul Nicolae Iorga sunt adevărate romane condensate, urmărind drumul unei vieți care a fost semnificativă în epoca sa, în istoria țării și a lumii. În conturarea portretelor, memorialistul a pornit de la imagini trăite sau livești, de la fapte văzute sau auzite, întâmplări la care a participat sau pe care le cunoștea din ceea ce au spus și au scris alții.

Reunite sub titlul *Oameni cari au fost*, articolele sunt concise, vibrante, Nicolae Iorga refuzând tot ce era convențional, stereotip. Nu exista o ipostază a destinului uman pe care să nu o poată reda într-un stil impresionant: de la triumf (*La mormântul lui Kogălniceanu*), la destrămarea fizică (pasajul din portretul *În amintirea lui Eminescu*, în care elevul de liceu l-a întâlnit, pe străzile Iașului, pe cel care fusese Mihail Eminescu), de la apoteoza creatoare (*La moartea lui Tolstoi*), la viața corectă, dar lipsită de strălucire (*Grigore Triandafil*).

Textele din *Oameni cari au fost* alcătuiesc pagini de o densitate uimitoare, în care imaginile se succed adeseori în cascade, cu fraze care trasează un destin și definesc o atitudine, cu observații profunde la condiția umană a personalităților evocate, motiv pentru care, această operă memorialistică poate fi considerată o veritabilă carte de etică, de conduită necesară în împrejurări de excepție ale vieții individuale sau colective.

Bibliografie:

- G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, Editura Minerva, București, 1982.
- Gh. Buzatu (coord.), *N. Iorga, omul și opera*, vol. I, Editura Junimea, Iași, 1971; vol. II Editura Plumb, Bacău, 1994.
- Dim. Păcurariu, *Scriitori și direcții literare*, Editura Albatros, vol. I, 1984; vol. II, 1981.

Ștefan Luchian – poetul plastic al florilor și drama creației în arta românească

Prof. Cărmășu Mihaela,

Liceul Teoretic „Anastase Bașotă” Pomârla, Botoșani

Ștefan Luchian, Un zugrav - Autoportret [1905-1907]

În patrimoniul artei românești moderne, personalitatea lui Ștefan Luchian ocupă un loc aparte, definit nu doar prin valoarea estetică a operei sale, ci și prin dramatismul destinului său uman. Considerat „pictorul florilor”, dar și unul dintre întemeietorii picturii moderne românești, Luchian a reușit să transforme sensibilitatea individuală, suferința fizică și observația lumii reale într-o creație de o profundă vibrație spirituală. Artă sa nu reprezintă doar natura sau omul, ci exprimă stări, tensiuni interioare și o poezie a culorii care îl singularizează în cultura română.

Născut la 1 februarie 1868, la Ștefănești, în județul Botoșani, Ștefan Luchian provenea dintr-o familie aparținând micii boierimi moldovenești. Tatăl, ofițer de carieră, îi proiecta un viitor militar, însă sensibilitatea artistică a copilului s-a manifestat timpuriu, orientându-l spre desen și pictură. Mutarea familiei la București i-a facilitat accesul la educație artistică, urmând cursurile Școlii de Belle-Arte, unde i-a avut profesori pe Theodor Aman și Gheorghe Tattarescu. În această etapă se conturează rigoarea desenului și disciplina compozițională, dar și dorința de depășire a academismului.

Setea de perfecționare îl conduce la München și apoi la Paris, centre esențiale ale artei europene de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Contactul cu impresionismul, cu libertatea tușei și cu studiul luminii va avea o influență decisivă asupra evoluției sale. Totuși, Luchian nu devine un imitator al modelelor occidentale, ci își păstrează rădăcina tematică în spațiul românesc. Criticul George Oprescu surprindea această sinteză afirmând: „Luchian a fost cel dintâi care a simțit culoarea românească.”

Revenirea în țară îl plasează într-un climat artistic dominat de convenții academice. Spirit neliniștit, refuză formulele oficiale și participă la Expoziția Artiștilor Independenți, gest cu valoare de manifest estetic. Această atitudine confirmă dorința sa de autenticitate și libertate creatoare. În această perioadă realizează portrete și scene de viață inspirate din realitatea imediată: florărese, lăutari, țărani, oameni ai mahalalelor bucureștene. Lucrări precum Safta Florăreasa sau Moș Nicolae cobzarul impresionează prin forța psihologică și demnitatea personajelor. Tudor Vianu remarcă pertinent: „În arta lui Luchian pulsează viața adevărată a poporului.”

Peisajul ocupă, la rândul său, un loc important în creația sa. Nu sunt peisaje grandioase, ci colțuri modeste de natură: grădini, margini de oraș, câmpuri liniștite. Artistul surprinde vibrația aerului, lumina anotimpurilor și atmosfera locului. Tușa liberă, fragmentată, trădează asimilarea

impresionismului, dar tonalitatea afectivă rămâne profund personală. Așa cum observa Petru Comarnescu, „peisajul la Luchian este o stare sufletească”.

Apogeul creației sale îl constituie însă natura statică florală. Niciun alt pictor român nu a explorat universul florilor cu atâta intensitate și profunzime. Anemonele, crizantemele, trandafirii sau garoafele devin pretexte pentru studii de culoare și lumină, dar mai ales pentru transfigurări emoționale. Așezate în vase simple, adesea din ceramică populară, florile par să iradieze din interior. Fundalurile neutre amplifică vibrația cromatică, iar tușa energică sugerează mișcare și respirație. Nu întâmplător, Petru Comarnescu afirma: „Florile lui Luchian au suflet; ele respiră și suferă.”

Această dimensiune confesivă a florilor devine și mai evidentă după declanșarea bolii. În jurul vârstei de treizeci de ani, artistul este diagnosticat cu scleroză multiplă, afecțiune degenerativă care îi paralizează treptat corpul. Drama fizică este imensă: își pierde mobilitatea, apoi controlul mâinilor, ajungând imobilizat la pat. Cu toate acestea, nu abandonează pictura. Prietenii îi leagă pensula de braț pentru a putea continua să lucreze. Alexandru Vlahuță, martor al acestor momente, nota emoționat: „Trupul i se stinge, dar culoarea din suflet ardea mai tare.”

În mod paradoxal, perioada suferinței fizice coincide cu o intensificare a expresivității artistice. Florile devin mai vibrante, cromatică mai îndrăznească, compozițiile mai concentrate. Ele nu mai sunt doar studii de natură, ci simboluri ale fragilității vieții și ale rezistenței interioare. În fața degradării trupului, spiritul creator își afirmă libertatea. Astfel se explică de ce critica l-a numit „poetul plastic al florilor” — nu pentru tema în sine, ci pentru capacitatea de a transforma floarea în emoție vizuală.

Din punct de vedere tehnic, Luchian excelează și în pastel, mediu dificil, dar extrem de expresiv. El conferă pastelului monumentalitate și profunzime, depășind statutul de simplă tehnică de atelier. George Oprescu sublinia: „Pastelul, în mâna lui Luchian, devine pictură în sens deplin.” De asemenea, desenele sale în cărbune sau tuș demonstrează siguranța a liniei și capacitate de sinteză.

Ultimii ani ai vieții au fost marcați de izolare, lipsuri materiale și suferință continuă. Cu toate acestea, artistul și-a păstrat demnitatea și luciditatea. Moare la 28 iunie 1916, la București, fără a se fi bucurat pe deplin de recunoașterea valorii sale. Nicolae Iorga consemna la dispariția sa: „Un mare artist s-a stins, dar lumina lui rămâne.”

Posteritatea avea să confirme această intuiție. Astăzi, Ștefan Luchian este considerat unul dintre fondatorii picturii românești moderne, alături de Nicolae Grigorescu și Ion Andreescu. Lucrările sale se află în patrimoniul marilor muzee, iar numele său este studiat în manuale, monografii și cursuri universitare. Influența sa se resimte în evoluția artei românești prin libertatea cromatică, sinceritatea tematică și intensitatea trăirii artistice.

Destinul lui Luchian impresionează prin îmbinarea dintre fragilitate și forță. Imobilizat fizic, dar liber spiritual, el a demonstrat că arta poate transcende limitele biologice. Florile sale nu se ofilesc, pentru că ele nu aparțin botanicii, ci eternității estetice. În ele pulsează emoția, suferința, speranța și frumusețea unei conștiințe creatoare excepționale.

Prin întreaga sa operă, Ștefan Luchian a transformat natura statică în poezie vizuală și suferința în lumină. De aceea, locul său în cultura română rămâne nu doar acela de „pictor al florilor”, ci de artist care a dăruit culorii o dimensiune sufletească inconfundabilă.

Bibliografie:

- ***Dicționarul artiștilor plastici români* – Editura Meridiane, București, 1976.
- Comarnescu, Petru – *Ștefan Luchian*, Editura Meridiane, București, 1968.
- Iorga, Nicolae – *Oameni care au fost*, vol. II, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- Oprescu, George – *Pictura românească în secolul al XIX-lea*, Editura Meridiane, București, 1984.
- Radu Bogdan – *Luchian*, Editura Meridiane, București, 1972.
- Vianu, Tudor – *Studii de artă și literatură*, Editura Minerva, București, 1971.
- Vlahuță, Alexandru – *Opere*, vol. III, Editura Minerva, București, 1983.

Nicolae Iorga, arhitect al reperelor morale în cultura română

Prof. Romaniuc Carmen,

Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani

Nicolae Iorga a fost pe deplin conștient de importanța și ecoul activității sale. Pentru el, realitatea morală, spirituală și socială a poporului român a reprezentat un element de maxim interes. Era important ca scrierile sale să reprezinte și învățăminte pentru publicul său. Puterea cuvântului trebuia folosită judicios, iar scrierile lipsite de scopuri valoroase nu reprezentau mai nimic în ochii marelui istoric, profesor și politician român. A fost unul dintre cei mai mari oratori ai culturii noastre, avându-l ca model pe însuși Mihail Kogălniceanu. „Iorga avea și darul de a fascina, de a ține sub puterea magnetică a cuvântului său auditoriul, de a-l face să participe. Întrunea înzestrările oratorului care capta auditoriul pentru o idee, îl însuflețea putând chiar să declanșeze mișcări colective.”¹ Șerban Cioculescu îl asemena cu un *vrăjitor al insondabilului*. Pompiliu Constantinescu, Dimitrie Anghel, G. Călinescu au remarcat dezlănțuirea oratorică a lui N. Iorga care putea să fascineze, dar și să copleșească. Aceste particularități sunt semnele unei personalități puternice, implicate, erudite și tumultuoase, care punea întregul spirit și întreaga energie în munca sa asiduă. „Oratorul se prezenta înaintea publicului pentru a transmite un sens moral, pentru a contribui la îndreptarea răului, la propagarea unor valori străvechi și a unor idei organice de structurare a societății.”²

Tot Șerban Cioculescu remarca un fapt definitoriu, Nicolae Iorga a fost *profesorul prin excelență*. Timp de jumătate de veac a captat atenția studenților săi transmițând valori morale și culturale, cunoștințe, multe inedite. Catedra a însemnat pentru el un reper suprem, un far călăuzitor pentru toți cei care l-au ascultat și l-au citit. Numai o persoană cu adevărat nobilă și cu cea mai aleasă educație, încă de timpuriu fundamentată, din mijlocul familiei, poate să se ridice pe culmile academice, morale și politice ale unui neam greu încercat de-a lungul unei istorii tumultuoase.

Legătura directă și sinceră cu publicul și cititorii săi este susținută de prezența oralității în scrierile lui Iorga, el dialoga cu un ascultător imaginar pentru că scopul său nu era doar notarea unor idei și adevăruri istorice, ci mult mai nobil, era dorința de impregnare a acestor conținuturi, care înfruntă cu lejeritate timpurile și epocile. Și astăzi discursurile lui Iorga sunt însuflețitoare și foarte actuale, ele înmagazinează niște veritabile lecții universale. În textul intitulat „Optimism moral”, publicat în „Neamul Românesc”, la 31 mai 1932, incipitul face referire la o realitate dură și repetitivă

¹ Valeriu Râpeanu, *Studiu Introductiv*, Nicolae Iorga, *Sfaturi pe întunec*, Editura Militară, București, 1976, pag. 8

² Idem, pag. 12

pentru România. Două guverne anterioare nu au putut realiza stabilizarea monetară a țării, exista pericolul ca funcționarii să nu fie plătiți. Pare foarte familiar acest exemplu, chiar și acum, în anul 2026. Iorga mărturisește că a avut curajul de a accepta guvernarea, dintr-un singur motiv, încrederea deplină pe care o avea în însușirile poporului român și care trebuie regăsite. Este un argument menit să câștige schimbarea cititorului, pentru că în cele ce urmează, Iorga detaliază lipsurile și greșelile făcute de românii prezentului său. Datoria îndeplinită este singura care contează, indiferent de ce s-ar întâmpla. Doar așa există evoluție și bunăstare. El considera că românii știu să își facă datoria, istoria dovedește că poporul a înfruntat mereu crizele care s-au abătut asupra sa. Și aceasta este o idee încurajatoare, menită să dea un imbold lectorilor și celor care pot schimba realitățile vremii. Societatea și Statul sunt două entități distincte, Statul care nu se preocupă de sănătatea morală a societății favorizează apariția crizei de stat. Absența organizării face ca bogățiile țării să nu fie corect și util gestionate. Exemplele sunt printre cele mai cotidiene, consumul peștelui, al gazului sunt îngreunate de lipsa de inițiativă și de muncă. Iorga subliniază faptul că greutățile prezentului sunt nesemnificative pe lângă trecutul involburat al neamului românesc. Năvălirile barbare, timp de veacuri întregi, aduceau o nesiguranță indubitabilă. Nu știa românul dacă va recolta ce a sădit în primăvară, dacă locuința clădită cu trudă nu va fi cenușă la sfârșitul anului. Guvernările greșite au adus suferință și totuși aceasta este nimic pe lângă ceea ce s-a răbdut în trecut. Întrebările retorice dau tensiune, greutate și solemnitate discursului. „Și atunci când se putea aștepta cineva la năvălirea în orice clipă a oricărui vecin ce am făcut noi? Ne-am pus cu fața la pământ, ne-am smuls părul, ne-am zgâriat pe obraji, am încetat munca noastră? N-a mai scris nimeni, n-a mai muncit pământul nimeni? Ba da! Și datorăm înaintașilor noștri, prin cari trăim ca popor liber, să imităm măcar în parte virtuțile lor de resemnare, de răbdare și de ascultare față de acei pe care soarta i-a pus, îndurerându-i, să înfrunte greutățile vremurilor.”³ Soluția promovată de Nicolae Iorga, prim-ministrul României, este în sufletul creator al românului, din care pot izvorî munca, hotărârea, solidaritatea, cele care pot salva o țară și un popor. Biruirea vremurilor rele se va face de către oameni tineri și bătrâni, bărbați și femei care cunosc moștenirea lăsată de înaintași, cărora le curge patriotismul în vene, care știu să își facă datoria indiferent de vicisitudini.

Un rol deosebit de important în formarea marelui istoric a fost îndeplinit de figura maternă, Zulnia Iorga, născută Arghiropol. Aceasta provenea din vechi familii, din Muntenia și din Bizanțul istoric. Cu o strălucită inteligență, deținea o cultură aleasă și vorbea cursiv limba franceză. Originea sa i-a conferit o anumită distincție și o aplecare naturală spre cultură. S-a căsătorit cu avocatul Nicu Iorga, însă acesta a murit în 1876, când Zulnia avea 33 de ani. A rămas să crească singură doi băieți: Nicolae, viitorul istoric, și George, viitor profesor și scriitor.

Zulnia nu a fost doar o mamă devotată, ci și primul mentor al lui Nicolae Iorga. Într-o perioadă de lipsuri materiale severe, ea a priorizat educația copiilor săi. Deși trăiau modest la Botoșani, Zulnia a refuzat să-și dea copiii la școli profesionale, insistând ca aceștia să urmeze gimnaziul și liceul pentru

³ Idem, pag.10

a avea o carieră intelectuală. Ea l-a învățat pe Nicolae să citească și i-a insuflat dragostea pentru limba franceză și pentru lectură. A mărturisit mai târziu că datorează totul mamei sale, pe care o descria ca având o voință de fier sub o aparență fragilă. Aceasta a menținut o disciplină strictă în casă, bazată pe principii etice solide, păstrate de istoric toată viața.

Nicolae Iorga a venerat-o pe mama sa, menționând-o frecvent în scrierile sale autobiografice. Se spune că stilul pasional și uneori tranșant a fost influențat de temperamentul viu al mamei sale.

Marele istoric a dat dovadă de o statură morală de neclintit, a militat permanent pentru valorile morale și estetice ale poporului român, este și astăzi un model demn de urmat.

Bibliografie:

- N. Iorga, *O viață de om așa cum a fost*, Editura Minerva, București, 1976
- N. Iorga, *Sfaturi pe întunerec*, Editura Militară, București, 1976

Nicolae Iorga, glasul istoriei din Țara de Sus

*Prof. Engelmann Loredana,
Școala Gimnazială Bucovăț, Timiș*

Nicolae Iorga rămâne, peste un secol de la începutul activității sale publice, una dintre cele mai importante figuri ale istoriei și culturii române, nu doar ca erudit, ci ca simbol al efortului de cunoaștere, interpretare și afirmare a spiritului național românesc în spațiul istoric al Țării de Sus și dincolo de acesta. Eseul de față își propune să arate cum, prin opera monumentală, activitatea publică și angajamentul civic, Iorga a devenit — în sens metaforic și literal — glasul istoriei în Țara de Sus: un zonă cultural-istorică bogată, dar care a rămas, până în epoca modernă, parțial marginalizată în conștiința intelectuală europeană.

Biografia esențială a lui Nicolae Iorga: între formare și vocație

Nicolae Iorga s-a născut la data de 18 iunie 1871 în localitatea Botoșani, într-o familie de clasă mijlocie cu aspirații culturale, marcând de la început o vocație ieșită din comun pentru „știința trecutului” și pentru lectura atentă a documentelor și tradițiilor. După studii într-o serie de centre culturale europene (inclusiv Berlin, Leipzig, Paris) și obținerea doctoratului în filosofie, Nicolae Iorga s-a întors în România unde a început o carieră universitară excepțională, debutând ca profesor de istorie universală în anul 1895. Deși începuturile sale au fost marcate de scepticismul unor elite academice, ceea ce l-a determinat să își construiască propria traiectorie intelectuală, Iorga a reușit, în scurt timp, să se impună printr-o prolificitate aproape neobișnuită: a publicat sute de volume, mii de articole și rămâne unul dintre cei mai prolixi istorici din literatura română.

Spiritul istoric al lui Iorga: metodă și viziune

Iorga nu a fost doar un simplu cronicar al faptelor trecute. Opera sa rămâne remarcabilă printr-o concepție integrată a istoriei, care combină analiza documentară cu o atenție deosebită pentru spiritul comunităților locale, tradiții, credințe și instituții. În lucrările sale despre istoria românilor, Iorga a subliniat că înțelegerea trecutului nu este doar o colecție de date, ci un „organon” al identității colective: un popor care își ignoră istoria se condamnă să repete aceleași greșeli structurale. Astfel, Iorga a introdus un stil narativ și interpretativ în istoriografia românească care a transformat disciplina într-un instrument de conștientizare identitară. Prin aprofundarea epocilor medievale și moderne, el nu a urmărit doar „fapte și date”, ci și semnificația lor pentru prezent — un mod de a înțelege cum trecutul răsună în fiecare comunitate din România, inclusiv în cele din Țara de Sus.

Țara de Sus: context istoric și cultural

Termenul „Țara de Sus” desemnează, în discuții istorice, anumite zone din nordul și centrul României cu un patrimoniu cultural și istoric bogat — regiuni care, în epoci diferite, au alternat sub influențe externe variate, au cunoscut valuri de migrații, conflicte și transformări sociale profunde. Contextul Țării de Sus este caracterizat de un pluralism cultural determinat de proximitatea Imperiului

Habsburgic, interacțiuni cu tradițiile balcanice și presiunea unor forțe politice dominante la scară europeană. Pentru Iorga, această regiune a reprezentat nu doar un spațiu geografic, ci un laborator al conștiinței istorice. Studiile sale despre formarea productivă a comunităților românești din Transilvania, Bucovina sau Moldova au subliniat modul în care acestea au păstrat și adaptat tradițiile în fața provocărilor istorice.

Contribuțiile lui Iorga la istoria României și a Țării de Sus

Istoria românilor în 10 volume

Una dintre cele mai impresionante realizări ale sale este monumentalul opus „Istoria Românilor” în 10 volume, unde evidențiază transformările sociale, culturale și politice ale poporului român în epocile medievale și moderne. Această operă, fundamentată pe izvoare originale, a devenit un reper indispensabil pentru înțelegerea legăturii dintre trecutul social și identitatea națională.

Integrarea istoriei regionale în narațiunea națională

Iorga a insistat asupra faptului că înțelegerea istoriei României nu poate fi completă fără a include evoluțiile culturale și politice ale comunităților din Țara de Sus. El a acordat atenție matriarhală tradițiilor locale, obiceiurilor și riturilor, privindu-le nu ca simple curiozități etnografice, ci ca elemente esențiale ale dinamicii sociale. În privința Bucovinei sau Basarabiei, el a documentat luptele pentru conservarea identității culturale în contextul dominațiilor imperiale.

Intellectualul ca actor social și politic

Nicolae Iorga nu a rămas un simplu observator al istoriei. El a intrat în viața politică românească cu convingerea că valorile istorice și culturale trebuie protejate și promovate în spațiul public. A fondat partide politice, a condus instituții educaționale și culturale, a fost prim-ministru și a luptat, prin discurs și acțiune, împotriva ideologiilor extremiste din anii '30.

Iorga și provocările secolului XX

Anii '20 și '30 au fost definiți de crize politice, ascensiunea extremistă și tensiuni internaționale profunde. Iorga a rămas un critic ferm al fascismului și al nazismului emergent, refuzând glorificarea violenței și intoleranței. Această poziție i-a atras adversități politice și, în cele din urmă, i-a grăbit un sfârșit tragic: în noiembrie 1940, a fost asasinat de membri ai Gărzii de Fier — un act de violență politică care a șocat opinia publică românească și internațională. Acest moment nu a șters însă contribuția sa, dimpotrivă, l-a consolidat simbolic ca un martor al valorilor democratice și ca un glas al istoriei care nu poate fi uitat.

Moștenirea lui Nicolae Iorga în studiul Țării de Sus

Astăzi, lucrările lui Iorga continuă să fie studiate nu numai ca documente istorice, ci și ca modele de apropiere interdisciplinară de trecut: demers care îmbină istoria politică, socială, culturală și antropologică. Conceptele sale despre identitate, tradiție și continuitate istorică rămân relevante pentru cercetători și pentru publicul larg interesat de rădăcinile profunde ale comunităților românești.

Nicolae Iorga a lăsat posterității o operă extrem de vastă și valoroasă, care cuprinde numeroase domenii: monografii de orașe, de domnii, de familii, istoria bisericii, a armatei, comerțului, literaturii, tipăriturilor, a călătoriilor în străinătate și altele. Câteva din cărțile sale sunt „Studii și documente cu privire la istoria românilor”, „Istoria Imperiului Otoman”, „Istoria

românilor”. Totodată, a scris poezii, drame istorice („Învierea lui Ștefan cel Mare”, „Tudor Vladimirescu”, „Doamna lui Eremia”, „Sfântul Francisc din Asisi” și altele), volume memorialistice („Oameni cari au fost”, „O viață de om, așa cum a fost”, „Supt trei regi. Istorie a unei lupte pentru un ideal moral și național”).

Alte volume publicate sunt, printre altele: „Cultura națională și politica națională”, „Războiul nostru în note zilnice”, „Dezvoltarea ideii unității politice a românilor”, 1915, „Pentru întregirea neamului. Cuvântări din război”, „Doctrina naționalistă”, „Politica externă a regelui Carol I al României”, „Războiul pentru independența României. Activități diplomatice și stări de spirit”, „Memorii”, „Doi ani de restaurație. Ce am fost, ce am vrut și ce am putut”, „După întoarcerea la regimul de partid. Isprava”, „Supt trei regi. Istorie a unei lupte pentru un ideal moral și național”, „O viață de om așa cum a fost”, „Istoria unei legende: Iuliu Maniu”, „Oameni care au fost”, „Discursuri parlamentare 1907 – 1920”.

Iorga a demonstrat că istoria este mai mult decât un subiect de studiu — este o forță creatoare de sens pentru comunități, un liant între trecut și prezent, un florilegiu de voci care trebuie ascultate, inclusiv în Țara de Sus.

Concluzie

Nicolae Iorga a fost și continuă să fie una dintre cele mai influente figuri ale culturii și istoriei românești. Viziunea sa integratoare, angajamentul pentru demnitatea trecutului și capacitatea de a vorbi despre trecut într-un mod viu pentru prezent îl transformă, metaforic, în glasul istoriei pentru regiunile tradiționale românești, cum este și Țara de Sus. Prin operele sale, Iorga ne invită să privim trecutul nu ca pe un depozit de date sterile, ci ca pe o poveste vie, ce pulsează în cotidianul fiecăruia dintre noi.

Bibliografie:

- Art-emis.ro - Nicolae Iorga, personalitatea culturală completă — sinteză a contribuțiilor reale și instituționale. (art-emis.ro)
- Institutul Cultural Român - pagina dedicată lui Nicolae Iorga — context cultural și apreciere internațională. (Institutul Cultural Român)
- LecturaDigitala.ro - Biografia și activitatea lui Nicolae Iorga — detalii despre activitatea sa intelectuală și publicistică. (lecturadigitala.ro)
- Nicolae Iorga - Encyclopaedia Britannica - biografie și contribuții majore. (Encyclopedia Britannica)
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Iorga
- https://www.radioromaniacultural.ro/sectiuni-articole/istorie-filozofie-psihologie/portret-nicolae-iorga-spiritul-neobosit-al-politicii-istoriei-si-culturii-noastre-id25887.html?utm_source=chatgpt.com
- <https://tribunainvatamantului.ro/nicolae-iorga-spiritul-national-in-cadru-universal/>
- <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/oameni-si-locuri-din-tara-de-sus-si-tara-de-jos-85135.html>

- <https://carturesti.ro/carte/istoria-romanilor-vol-10-i-ii-1657496>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Iorga
- <https://unibuc.ro/personalitatea-istoricului-nicolae-iorga-fost-rector-al-universitatii-din-bucuresti-omagiata-intr-o-expozitie-eveniment-deschisa-la-mnir-cu-sprijinul-ub/>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Muzeul_Memorial_„Nicolae_Iorga”
- <https://mnlr.ro/en/remember-nicolae-iorga/>

Mihai Eminescu, „Luceafărul cu Dorul de Pământ”

Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

Opera eminesciană este profund marcată de un duh național autentic. Numeroase studii atestă critic mărcile valorilor naționale pe care Eminescu le-a cultivat cu sfințenie: cunoașterea istoriei acestor meleaguri, cultivarea și îmbogățirea limbii române, respectul pentru credința și cultura acestui neam. Mihai Eminescu, în activitatea lui pe scena culturală românească, a cunoscut și valorificat ideile de preistorie contemporane; Nicolae Densusianu, autorul lucrării „Dacia preistorică”⁴, i-a fost un bun prieten. Pe Nicolae Densusianu l-a întâlnit la Sibiu, în 1866, în timpul peregrinărilor sale prin țară; acesta observă starea materială dezastruoasă în care se găsea poetul român: „curgeau zdrențele de pe el”, ne spune George Călinescu în „Istoria literaturii române”⁵, unde vorbește despre întâlnirea celor doi. Nicolae Densusianu, care îl aprecia mult pe Eminescu, în acest context dificil al vieții poetului, „îl îmbracă și îl trimise cu scrisoare la popa Bratu din Rășinari, bunicul dinspre mamă al lui Octavian Goga”, ne mai spune George Călinescu în monumentală sa carte. Duhul istoric al legendelor lui Dimitrie Bolintineanu apare transfigurat mai ales în „Scrisorile” eminesciene. Valorile marilor pașoptiști (Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu, Alecu Russo, Gheorghe Asachi, Mihail Kogălniceanu) au fost sursă de inspirație profundă a temelor eminesciene: afirmarea conștiinței românești și a specificului național, manifestarea patriotismului, cultivarea idealurilor de unitate, de independență a neamului românesc, respectul pentru toate categoriile sociale.

Eminescu este cu patru ani mai mare decât Arthur Rimbaud – acesta din urmă s-a născut în 1854. Ion Negoitescu, în studiul său, „Poezia lui Eminescu”, remarcă bine diferența de registru dintre cei doi poeți aproape contemporani: „suntem în epoca lui Rimbaud, a lui Mallarmé, a lui Conrad Ferdinand Meyer”⁶, precizează criticul. În acest context literar european, Eminescu se remarcă astfel prin misiunea lui particulară în literatura română. Această dimensiune meteorică își are originea în dragostea poetului pentru valorile amintite mai sus. Eminescu a fost un idealist care a crezut în eternitatea acestui popor, deși, de multe ori, îl regăsim scârbit de cotidian, așa cum reiese din istoriile ce i-au fost consacrate. În cazul lui Eminescu, turnul de fildeș, de unde artistul filtrează realitatea, este constructul spiritual ce s-a imprimat în poemele sale: „Rugăciunea unui dac”, „Sarmis”, „Memento mori”, „Scrisorile” etc. Aici primează idealitatea gândului, transfigurată într-o forță veșnică (așteptarea împlinirii acestei dorințe pornește din imemorial și se oprește în veșnicie). În conturarea acestei stări l-a ajutat și cunoașterea idealismului filozofic german: Immanuel Kant, Friedrich Schiller, Arthur Schopenhauer. Vasta sa cultură, mai ales filozofică, s-a așezat armonios în inima eminesciană, marcată de spiritualitatea poporului român.

⁴ Nicolae Densusianu, *Dacia preistorică*, București, Editura Artemis, 2015.

⁵ George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Craiova, Editura Vlad & Vlad, 1993, pp. 444-477.

⁶ Ion Negoitescu, *Poezia lui Eminescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995. p. 17.

În secolul al XXI-lea, « starea bună eminesciană » a fost remarcată în mediul spiritualității contemporane românești. Ieromonahul Ghelasie de la Frăsinei, poate mai mult decât toți, îl numește un „mare Poet”, „*CUVÂNTĂTORUL SFÎNȚENIEI Neamului și Pământului ROMÂNESC*”⁷.

Ieromonahul Ghelasie, în studiul amintit, dar și în alte intervenții, a cartografiat dimensiunea spirituală eminesciană, marcată de ritul carpatin autohton al rugăciunii ce s-a dezvoltat pe aceste meleaguri. Originea stilului carpatin s-ar regăsi în vechea credință henetoistă daco-getică. Acest precreștinism, alături de creștinism, este prezent în opera eminesciană, motiv pentru care Ieromonahul Ghelasie l-a numit „*CUVÂNTĂTORUL SFÎNȚENIEI NEAMULUI și Pământului Românesc*” în frumosul poem-acatist pe care acest călugăr-filozof îl dedică poetului sufletului românesc, Mihai Eminescu: „Însuși DUMNEZEU DOREȘTE să COBOARE pe Pământ și FERICIT ești tu, Mihai Eminescu, că *DORUL Pământului* l-a avut și *DOINITORUL* său te-ai făcut *LACRIMĂ de Pământ*.”⁸

Versurile eminesciene surprind fondul carpatin de rugăciune, al acestui neam, pe care credința ortodoxă îl desăvârșește – ființa preistorică încreștinată, cu rădăcini milenare, cunoaște metanoia, în drumul ei spre mântuire. Prin poezie, Eminescu transmite acest duh de încreștinare, acceptând destinul final, „în marea trecere”⁹, cum va spune ulterior un alt poet-filozof:

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei înălțam visători la steaua
Singurătății.”¹⁰

Bibliografie:

- Blaga, Lucian, *În marea trecere*, București, Editura Litera, 1997
- Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Craiova, Editura Vlad & Vlad, 1993
- Densusianu, Nicolae, *Dacia preistorică*, București, Editura Artemis, 2015
- Eminescu, Mihai, „Odă (în metru antic)”, *Poesii*, București, Editura Librarisi, 1884
- Negoîtescu, Ion, *Poezia lui Eminescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995
- *Studii Eminescologice 6*, al Bibliotecii Județene „M. Eminescu”, din Botoșani, realizat în colaborare cu catedra de Literatură Comparată și Teoria Literaturii/ Estetică, a Univ. Al. I. Cuza din Iași, inițiatorul colecției Ioan Constantinescu, Volum îngrijit de Lucia Cifor, Coordonatori: Viorica S. Constantinescu și Cornelia Viziteu, Cluj, Editura CLUSIUM, 2004

⁷ Studiul „Părintele Ghelasie Gheorghe de la Mănăstirea Frăsinei Râmnicu-Vâlcea”, semnat de Mircea Fotea Volumul *Studii Eminescologice 6*, al Bibliotecii Județene „M. Eminescu”, din Botoșani, realizat în colaborare cu catedra de Literatură Comparată și Teoria Literaturii/ Estetică, a Univ. Al. I. Cuza din Iași, inițiatorul colecției Ioan Constantinescu, Volum îngrijit de Lucia Cifor, Coordonatori: Viorica S. Constantinescu și Cornelia Viziteu, Cluj, Editura CLUSIUM, 2004, , pp. 290-301.

⁸ *Ibidem*, p. 296.

⁹ Lucian Blaga, *În marea trecere*, București, Editura Litera, 1997.

¹⁰ Mihai Eminescu, „Odă (în metru antic)”, *Poesii*, București, Editura Librarisi, 1884, p. 43.

Importanța Bisericii la vârsta preșcolară

Prof. Moș Nersilia Isabela,

Grădinița cu Program Prelungit „Curcubeul copiilor” Arad, Arad

Vârsta preșcolară reprezintă una dintre cele mai importante etape din dezvoltarea copilului, perioadă în care se pun bazele formării personalității, ale comportamentului moral și ale relaționării cu cei din jur. În acest context, Biserica, ca instituție spirituală și educativă, are un rol semnificativ în sprijinirea familiei și al grădiniței, contribuind la formarea unei educații morale, religioase și sociale armonioase. Prin valorile pe care le promovează – iubirea, respectul, iertarea, bunătatea și responsabilitatea – Biserica poate influența pozitiv dezvoltarea copilului preșcolar.

Particularitățile vârstei preșcolare

Copilul preșcolar este caracterizat printr-o mare receptivitate emoțională, curiozitate și dorință de a imita modelele din jur. Gândirea este predominant concret-intuitivă, iar învățarea se realizează prin joc, povestire, exemplu personal și experiențe directe. În această perioadă, copilul începe să distingă binele de rău, să își formeze primele deprinderi morale și să interiorizeze reguli de comportament. Din acest motiv, mesajele transmise trebuie să fie simple, clare și susținute de exemple concrete, accesibile nivelului său de înțelegere.

Rolul Bisericii în formarea moral-spirituală a copilului

Biserica contribuie la dezvoltarea moral-spirituală a copilului preșcolar prin transmiterea valorilor creștine fundamentale. Prin poveștile biblice, viețile sfinților și participarea la slujbe adaptate copiilor, cei mici învață despre iubirea față de Dumnezeu și față de semenii, despre ascultare, respect și solidaritate.

Educația religioasă oferită de Biserică sprijină dezvoltarea conștiinței morale, ajutând copilul să înțeleagă importanța faptelor bune și a comportamentului corect. Rugăciunea, cântările religioase și simbolurile bisericești contribuie la formarea unui climat de liniște sufletească și siguranță emoțională, necesare unei dezvoltări echilibrate.

Biserica – partener educațional al familiei și al grădiniței

Familia, grădinița și Biserica formează un trio educațional esențial în viața copilului preșcolar. Dacă familia oferă primele modele de comportament, iar grădinița dezvoltă competențele cognitive și sociale, Biserica completează acest proces prin dimensiunea spirituală.

Colaborarea dintre educatoare și Biserică poate fi realizată prin activități comune, precum vizite la biserică, participarea la sărbători religioase, activități caritabile sau întâlniri cu preotul. Aceste experiențe contribuie la îmbogățirea universului spiritual al copilului și la consolidarea valorilor morale deja formate.

Importanța educației religioase timpurii

Educația religioasă la vârsta preșcolară nu urmărește doar transmiterea de informații, ci mai ales formarea unor atitudini și comportamente pozitive. Copiii care intră în contact cu valorile creștine de la o vârstă fragedă dezvoltă empatie, toleranță și capacitatea de a relaționa armonios cu cei din jur.

Prin intermediul Bisericii, copilul învață să respecte tradițiile, să aprecieze valorile culturale și spirituale ale comunității din care face parte și să își formeze o identitate morală solidă. Aceste achiziții constituie un fundament important pentru integrarea sa socială ulterioară.

Importanța Bisericii la vârsta preșcolară este incontestabilă, întrucât aceasta contribuie la formarea moral-spirituală a copilului, completând educația oferită de familie și grădiniță. Prin valorile promovate și prin activitățile specifice, Biserica sprijină dezvoltarea armonioasă a personalității copilului, ajutându-l să devină un adult echilibrat, responsabil și empatic. Integrarea educației religioase în viața copilului preșcolar, într-o manieră adecvată vârstei, reprezintă un demers educațional valoros și necesar.

Bibliografie:

- Bocoș, M. (2013). *Didactica educației religioase*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.
- Cucos, C. (2014). *Educația religioasă. Repere teoretice și metodologice*. Iași: Editura Polirom.
- Opreș, D. (2011). *Educația religioasă a copiilor*. București: Editura Basilica.
- Păun, E. (2012). *Pedagogie. Fundamente teoretice și demersuri aplicative*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Stăniloae, D. (2010). *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Țara de Sus – spațiu de sinteză între cultură, spiritualitate și excelență în chimie

Prof. Gheorghescu Mariana,
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Regiunea istorică a nordului Moldovei, cunoscută sub numele de „Țara de Sus”, reprezintă un teritoriu în care tradiția culturală, profunzimea spirituală și rigoarea științifică au evoluat în mod interdependent, într-o armonie rar întâlnită. În acest spațiu, unde mănăstirile au păstrat lumina cunoașterii, iar școlile au cultivat gândirea critică, dincolo de patrimoniul cultural s-a format un mediu fertil inclusiv pentru dezvoltarea științelor exacte. Chimia, disciplină a structurii, transformării și legilor naturii, a găsit aici un teren propice pentru afirmarea unor personalități care au contribuit și au marcat cercetarea românească și internațională.

Unul dintre cei mai reprezentativi chimiști proveniți din această regiune este Cristofor I. Simionescu (1920–2007), născut în județul Botoșani și considerat fondatorul școlii românești de chimie macromoleculară. Activitatea sa științifică a vizat investigarea structurii și proprietăților polimerilor, aprofundarea comportamentului celulozei și ligninei, dezvoltarea proceselor de copolimerizare grefată și modernizarea tehnologiilor de obținere a hârtiei și fibrelor artificiale. Prin aceste direcții de cercetare, Simionescu a influențat decisiv evoluția industriei materialelor, a avut un impact major asupra dezvoltării cercetării chimice și a consolidat poziția României în domeniul chimiei macromoleculare.

Un alt nume esențial pentru evoluția chimiei moderne este Petru Poni, ale cărui contribuții în chimia analitică și minerală au influențat profund învățământul și cercetarea din Moldova. Deși activitatea sa s-a desfășurat în principal la Iași, impactul său s-a extins asupra întregii regiuni, prin formarea de specialiști, modernizarea laboratoarelor și introducerea unor metode analitice care au devenit repere în practica științifică. A fost unul dintre pionierii chimiei românești fiind considerat întemeietorul acestei școli. El a pus bazele chimiei organice în România. În prezent, *Institutul de Chimie Macromoleculară al Academiei Române* din Iași poartă numele Petru Poni.

În spațiul academic moldav s-a remarcat și Gheorghe Lazurievski, întemeietorul școlii de chimie bioorganică din Moldova. Contribuțiile sale au vizat extinderea cunoașterii în chimia organică și bioorganică, formarea unei generații de cercetători de prestigiu și publicarea a peste două sute cincizeci de lucrări științifice. Prin activitatea sa, Lazurievski a creat un nucleu de excelență care a dinamizat cercetarea chimică regională. Printre discipolii săi se numără cercetători precum Pavel Vlad, care au continuat dezvoltarea direcțiilor fundamentale în chimia organică, consolidând prestigiul școlii științifice moldave.

Țara de Sus este și locul unor personalități din domenii conexe chimiei, care au contribuit în mod relevant la dezvoltarea interdisciplinară a științelor. Grigore Antipa, născut în Botoșani, a pus bazele hidrobiologiei românești și a promovat o viziune integrată asupra mediului, în care procesele

chimice, biologice și ecologice sunt inseparabile. Octav Onicescu, cu lucrări fundamentale în teoria probabilităților, a oferit instrumente matematice indispensabile analizei statistice utilizate în cercetarea chimică modernă.

Această efervescență științifică a fost susținută de o tradiție educațională solidă, care reflectă caracterul interdisciplinar al dezvoltării științifice în regiune. În nordul Moldovei, învățământul liceal de excelență a stimulat formarea competențelor științifice, profesorii au cultivat rigoarea și curiozitatea intelectuală, iar elevii au participat constant la competiții naționale și internaționale. Acest cadru educațional a favorizat apariția unor specialiști în chimie și în domenii conexe, consolidând prestigiul regiunii ca spațiu al performanței academice.

„Țara de Sus” se conturează ca un spațiu de convergență în care cultura, spiritualitatea și știința nu coexistă întâmplător, ci se susțin reciproc, generând valori durabile. Prin personalități precum Cristofor I. Simionescu, Petru Poni și Gheorghe Lazurievski, această regiune a oferit României repere științifice de prim rang, contribuind semnificativ la dezvoltarea chimiei românești. Mai mult decât atât, a demonstrat că adevărata cunoaștere se naște acolo unde tradiția se întâlnește cu inovația, iar rădăcinile spirituale se împletesc cu rigoarea cercetării. Această tradiție științifică, susținută de mediul educațional și de resursele naturale, confirmă potențialul nordului Moldovei ca spațiu al excelenței academice.

Așadar, Țara de Sus rămâne nu doar un spațiu geografic, ci o vatră de cultură, spiritualitate și știință, un loc în care trecutul luminează prezentul, iar prezentul pregătește viitorul. Aici, în această matrice identitară, s-au format spirite care au dus mai departe flacăra cunoașterii, confirmând că nordul Moldovei este și va rămâne un teritoriu al excelenței intelectuale.

Bibliografie:

- Cristofor I. Simionescu, *Lucrări științifice privind chimia macromoleculară*, Editura Academiei Române.
- Gheorghe Lazurievski, *Publicații și monografii de chimie organică și bioorganică*.
- Petru Poni, *Lucrări de chimie analitică*, Editura Academiei Române.
- Academia Română, *Dicționarul general al științei românești*, București.
- Bălan, M., *Istoria chimiei în România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- *Revista de Chimie*, București – articole științifice din domeniul chimiei macromoleculare și analitice.

Motivul mamei în poezia românească

*Prof. Grigore Anda-Andreea,
Colegiul „Vasile Lovinescu” Fălticeni, Suceava*

În lucrarea de față ne propunem să prezentăm motivul mamei în poezia românească. Putem afirma că acest motiv ocupă un loc important în poezia românească, fiind asociată cu iubirea necondiționată, sacrificiul și ocrotirea. Poeți români, precum Dimitrie Bolintineanu, Mihai Eminescu, George Coșbuc, Octavian Goga, Panait Cerna sau Nicolae Labiș, au surprins figura maternă în ipostaze variate: mamă protectoare, mamă suferindă sau simbol al jertfei și al răbdării. În textele analizate, mama devine nu doar o proiecție lirică, ci devine o purtătoare de valori morale și afective fundamentale pentru formarea copilului.

Muma lui Ștefan cel Mare de Dimitrie Bolintineanu

În poemul Muma lui Ștefan cel Mare, Dimitrie Bolintineanu valorifică bătălia de la Războieni (1476), purtată de Ștefan cel Mare cu turcii. Poetul conturează portretul unei mame autoritare și ferme, care încearcă să-și încurajeze copilul, pe domnul Ștefan, aflat într-un moment de cumpănă.

Textul poeziei evidențiază dragostea filială: „bună maică, fiul tău dorit”. Întoarcerea fiului la propria mamă trebuie privită ca ultimă speranță având în vedere criza politică prin care țara trecea: „Eu, și de la oaste mă întorc rănit./ Soarta noastră fuse crudă astă dată:/ Mica mea oștire fuge sfârâmată./ Dar deschideți poarta... Turcii mă-nconjur...”.

Reacția mamei poate părea crudă, o împiedică pe noră să își revadă soțul, iar lui Ștefan Vodă îi răspunde ferm, chiar neînduplecat. Totuși reacția mamei trebuie înțeleasă ca pe reacția aceleia care îndeamnă spre datorie și jertfă pentru țară. Pentru ea, a fi mamă nu înseamnă doar să-și salvezi copilul cu orice preț, ci să formeze un caracter ale cărui valori sunt curajul, onoarea, datoria față de țară și sacrificiul.

O, mamă... de Mihai Eminescu

Mihai Eminescu dedică și el o poezie mamei – O, mamă... . Poemul este o meditație profundă a relației mamă-fiu, relație care se definește ca o legătură indestructibilă. Poezie debutează cu o invocație retorică – „O, mamă, dulce mamă”. Tonul este duios și melancolic, iar atmosfera este de intimitate și nostalgie. Secvența „din negură de vremi” sugerează că relația dintre mamă și fiu poate trece dincolo de limitele de timp și spațiu, dincolo de moarte.

De asemenea, invocarea mamei poate fi percepută ca o modalitate de învinge frica de moarte și de singurătate. Dorința manifestată de eului liric de a fi înmormântat alături de mamă sau chiar împreună de ea subliniază relația puternică există între mamă și fiu și nevoia de ocrotire.

Mama de George Coșbuc

Poezia lui George Coșbuc conturează portretul unei mame bolnave de dorul pentru fiul ei plecat departe. Textul este scris din perspectiva unui fiu care își imaginează casa părintească și propria mamă îngrijorată și îndurerată. Scena domestică ilustrată o pune în prim-plan mama văduvă care toarce împreună cu cele două fete: „Tu torci. Pe vatra veche ard, (...)/ Cu tine două fete stau”.

Activitatea torsului este repetitivă și monotună și poate fi interpretată ca simbolul al vieții care curge lent, marcată de dor și suferință. Firul tors care „se rupe des” sugerează neliniștea și frământarea interioară: „Și firul tău se rupe des,/ Căci gânduri te frământă.”.

În cazul acestui text, mama devine simbolul mamei universale, care își poartă cu sine, în tăcere, durerea și trăiește prin copiii ei. Absența fiului pare că o goleşte sufletește („tu, inimă pustie”).

Acest poem este o dramă maternității marcate de pierdere și, în același timp, ilustrează iubirea necondiționată pe care doar o mamă o poate simți.

Mama de Octavian Goga

În poezia Mama, Octavian Goga valorică imaginea răstignirii lui Iisus și durerea Mariei pentru a realiza o reflecție asupra mamei și suferinței pe care aceasta o poate simți. Motive literare precum muzeul sau tablourile lui Tizian sunt folosite ca pretext pentru a aminti emoția sacrului și a jertfei.

Imaginea Mariei care își frânge mâinile și plânge trimite cu gândul la durerea pe care o resimte orice mamă care își vede propriul copil suferind sau mort: „La poala crucii e Maria,/ Și-n chipul ei, nespus de trist, (...)/ Ea-și frânge mâinile și geme,/ În gândul ei a-ncremenit:/ Nu dumnezeul, care-nvie,/ Copilul ei, care-a murit.”. Eul liric meditează la mamele care trăiesc durerea copiilor lor în tăcere, dorind să scoată în evidență puterea lor tăcută și capacitatea de sacrificiu. Această suferință invizibilă nu este numai una personală, ci devine universală, deoarece fiecare mamă este un simbol al răbdării și iubirii necondiționate.

Textul liric transmite, de asemenea, ideea că în mintea și sufletul copilului este mereu mama, în timp ce iubirea ei este profundă, puternică și continuă, chiar și în fața celui mai nemilos destinului.

Ruga mamei de Octavian Goga

Așa cum anticipează titlu, Ruga mamei de Octavian Goga este o poezie care ilustrează rugăciunile mamei închinată Preasfintei Născătoare cu scopul de a-l proteja. Grijă unei mame pentru fiul ei i-a forma rugăciunii: „Să-mi plec genunchii iară,/ Să-ți spun iar ce mă doare,/ Preasfântă Născătoare/ Și pururea Fecioară!”. Mama se roagă Maicii Domnului pentru copilul ei, cerând să-i dea fiului ei sănătate, înțelepciune, putere, ceea ce demonstrează cât de puternică și sinceră este dragostea maternă. Rugăciunea ei sugerează credința și speranța că Dumnezeu poate interveni și ajuta în momentele grele și că binele fiului depinde de protecția divină și de educație.

Mama poartă cu sine bucuria că fiul ei este harnic și învățat: „Umblat-a mult băiatu’/ Și știe multă carte,/ Adusă de departe,/ Doar chiar de la-mpăratu’!/ Și are-nvățătură,/ Din carte și din gură,/ Mai multă și ca popa”. Acest lucru arată că pentru mamă contează mult ca fiul ei să învețe, să reușească în viață și să fie privit cu respect de cei din jur. Totodată, ea își imaginează cu emoție un viitor frumos pentru el: o nuntă, o familie și bucuria de a-l vedea fericit, înconjurat de oameni dragi,

semn că dragostea și împlinirea sufletească sunt esențiale în fericirea pe care și-o dorește pentru copilul ei.

Mama de Panait Cerna

Poetul Panait Cerna reușește în poezia Mama să surprindă relația profundă existentă între mamă și copil. Scriitorul sensibilizează și emoționează prin felul în care evidențiază tema iubirii materne necondiționate.

Eul liric descrie o ilustrează o scenă de familie: copilul este certat de mamă, iar severitatea acesteia creează aparența severității materne: „Și-n casă, într-un colț întunecat,/ Văd un copil de mama lui certat.// Din toți câți trec, nu-i nimeni să-l aline/ Și-adoarme-ncet copilul, în suspine.”. Dar după ce copilul adoarme suspinând și nealintat, mama se întoarce asupra lui și îl veghează cu dragoste: „Dar peste noapte-o biruiește dorul/ Și mama merge unde-i doarme-odorul.”.

Deși copilul doarme, el simte prin vis căldura mamei: „El simte cum s-apleacă peste dansul/ O umbră bună ce îi șterge plânsul.”. Iubirea necondiționată și dorul sunt sentimentele ce o determină pe mamă să își reverse toată ființa asupra copilului. Gestul ei profund de a se apleca asupra copilului și de a-i șterge plânsul sugerează că dragostea unei mame poate depăși orice supărare sau necaz.

Imaginea din finalul poeziei capătă o puternică valoare simbolică: copilul și mama dorm îmbrățișați, învăluiți de lumina candeliei: „Învăluiți de-a candeliei lucire,/ Copil și mamă dorm îmbrățișați.”. Lumina simbolizează puritatea și protecția, în timp ce asocierea cu îngerii accentuează caracterul sacru al iubirii materne. Mama este cu adevărat un înger păzitor, copilăria fiind o vârstă a siguranței și a iubirii necondiționate.

Mama de Nicolae Labiș

Poezia Mama de Nicolae Labiș se construiește pe tema legăturii afective dintre mamă și fiu. Textul este un monolog liric adresat mamei de un fiu plecat departe de satul natal. Prin evocarea sa, satul devine un spațiu al memoriei și al originii, în timp ce mălinul înflorit poate sugera curgerea timpului și trecerea inevitabilă a vieții.

El află vești de la alți oameni cu privire la situația propriei mame, că a albit și că a fost bolnavă: „Și c-ai albit, mămucă, ai albit./ Alt om mi-a spus c-ai stat la pat bolnavă.”. Părul alb al mamei este un simbol al sacrificiilor și al anilor trăiți pentru copil. Aceste vești nu se potrivesc cu imaginea pe care fiul și-o făcuse din scrisorile primite de la mamă, unde ea îi transmite să îi e bine: „din scrisori eu văd precum matale/ Din zi în zi mereu întinerești.”. Acest aspect se poate explica prin faptul că mama este o ființă discretă și protectoare, care nu spune despre propriile probleme pentru a nu-și îngrijora copilul. Această atitudine accentuează ideea de sacrificiu matern, deoarece mama pune liniștea copilului mai presus de propria stare.

Astfel, poezia sugerează suferința cauzată de dorului resimțit pentru mamă și grija filială, în timp ce mama este un simbol al răbdării, al sacrificiului și al iubirii necondiționate, o imagine păstrată vie în sufletul fiului, dincolo de distanță și timp.

Astfel, poeziile discutate anterior prezintă multiplele ipostaze ale iubirii materne. Mama apare ilustrată ca sprijin moral constant, o prezență protectoare și un reper esențial în viața copilului, indiferent de timp sau distanță.

Bibliografie:

- Bolintineanu Dimitrie, *Poezii*, Editura Tineretului, București, 1959.
- Cerna Panait, *Poezii*, Editura Meridian, București, 1981.
- Coșbuc George, *Poezii*, Editura 100+1 Gramar, București, 2008.
- Eminescu Mihai, *Poezii*, Editura Litera, București, 2017.
- Goga Octavian, *Poezii*, Editura Litera, București, 2010.
- Labiș Nicolae, *Poezii*, Editura Minerva, 1987.
- Manolescu Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, București, 2008.

Dimensiunea religioasă în viața și opera lui Mihai Eminescu

Prof. Iftime Dorina,

Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani

Influențe religioase în formarea personalității lui Mihai Eminescu

Deși Mihai Eminescu este consacrat în istoria literaturii române drept un poet romantic și un gânditor de profunzime filozofică, analiza biografiei și a operei sale evidențiază existența unei consistente dimensiuni religioase. Frământările interioare ale poetului, reflecțiile asupra divinității, credinței și sensului existenței demonstrează faptul că Eminescu nu poate fi interpretat exclusiv ca un spirit rațional sau metafizic, ci și ca un intelectual preocupat de problematica spirituală și religioasă.

Mihai Eminescu s-a format într-un mediu familial profund ancorat în tradițiile creștin-ortodoxe. Mama sa, Raluca Eminovici, este descrisă de biografi ca fiind o persoană credincioasă, iar copilul Mihai a fost expus de timpuriu practicilor religioase. Acest contact precoce cu universul religios a contribuit semnificativ la formarea sensibilității sale spirituale și a influențat structura imaginarului poetic, numeroase simboluri și motive religioase din creația eminesciană având origini în această experiență timpurie.

Un moment semnificativ în formarea religioasă a lui Mihai Eminescu îl reprezintă botezul său, la Biserica Uspenia din Botoșani, de către preotul Ioan Stamati. Prin botez, Eminescu a fost integrat încă de la începutul vieții sale în tradiția ortodoxă, fapt ce confirmă apartenența familiei sale la valorile religioase ale epocii. De asemenea, casa copilăriei sale de la Ipotești găzduia în curte Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, fiind locul unde se desfășurau principalele ritualuri religioase și unde tânărul Eminescu a intrat frecvent în contact cu atmosfera liturgică. Prezența acestui spațiu sacru în proximitatea mediului familial a contribuit la interiorizarea valorilor religioase și la familiarizarea poetului cu simbolistica creștină, care va fi ulterior reflectată în opera sa.

Pe măsură ce a crescut, Mihai Eminescu și-a aprofundat interesul pentru textele religioase, în special pentru Sfânta Scriptură și pentru scrierile Sfinților Părinți, alături de lecturile filozofice din spațiul german, precum cele ale lui Kant și Schopenhauer. Această îmbinare între credința creștină și reflecția filozofică i-a oferit posibilitatea de a-și construi o viziune personală asupra lumii, în care problematica suferinței, a morții și a destinului uman este raportată constant la ideea de mântuire și la relația omului cu Dumnezeu.

Experiențele religioase ale lui Eminescu: Agafton și Mănăstirea Neamț

Viața religioasă a lui Mihai Eminescu a fost marcată de contacte directe cu mediul monahal, care i-au modelat sensibilitatea spirituală și i-au oferit un cadru de reflecție asupra vieții și suferinței. Două locuri esențiale în acest proces au fost Mănăstirea Agafton și Mănăstirea Neamț.

Mănăstirea Agafton, aproape de Botoșani, a fost strâns legată de familia Eminovici. Liniștea locului, rugăciunile maicilor și atmosfera de reculegere l-au impresionat profund, formându-i gustul pentru meditația spirituală. Aici a descoperit frumusețea unui spațiu sacru, simplitatea vieții monahale

și valoarea credinței trăite autentic, experiențe care aveau să se regăsească ulterior în simbolurile religioase din operele sale. Despre mătușile călugărițe este consemnat în *Condica Mănăstirii Agafton* din 1872, în care se precizează că „Numele monahiilor ne trimit la familiile lor de proveniență, (...) Nu în ultimul rând le stă alături familia Iurașcu, din care se trage Raluca Eminovici, mama lui Mihai Eminescu. Din familia Iurașcu se trag Olimpiada, Fevronia și Sofia.” Maica Olimpiada Jurașcu, stareța de mai târziu a mănăstirii, l-a urmărit aproape toată viața pe poet, interesându-se la un moment dat de cumpărarea unei case în Botoșani pentru Mihai și sora sa Harietta, care îi îngrijea sănătatea. Gala Galaction amintește, în scrierile sale, întâlnirile frecvente pe care Mihai Eminescu le avea în copilărie cu maica Fevronia, mătușa sa, monahie la Mănăstirea Agafton. Potrivit mărturiei acestuia, Eminescu obișnuia să meargă adesea, mai întâi însoțit de părinți, iar mai târziu singur sau împreună cu frații și prietenii săi, pentru a vizita mănăstirea din apropierea Botoșaniului. La Mănăstirea Agafton, poetul a intrat pentru prima dată în contact direct cu viața monahală și cu atmosfera specifică retragerii din lume, experiență care a contribuit la formarea sensibilității sale religioase și la familiarizarea sa cu spiritualitatea creștin-ortodoxă.

Mai târziu, vizitele la Mănăstirea Neamț, i-au oferit lui Eminescu ocazia de a se apropia și mai mult de credință. Aici s-a spovedit și s-a împărtășit, respectând ritualurile ortodoxe, dar nu ca pe niște simple formalități. Pe un ceaslov care a aparținut unui călugăr, probabil duhovnic, s-a găsit o însemnare referitoare la întâlnirea cu poetul – „Astăzi l-am spovedit și l-am împărtășit pe domnul Eminescu. Pe aceeași carte, călugărul scrie că Eminescu i-a spus: „Părinte, să mă îngropați la țărmurile mării și să fie într-o Mănăstire de Maici și să ascult în fiecare seară, ca la Agafton, cântarea Lumină lină”. Mănăstirea devine astfel, în viziunea sa, nu un refugiu, ci un drum spre mântuire și sens existențial.

Experiențele de la Agafton și Neamț arată modul în care Eminescu s-a raportat la viața religioasă: nu prin formalism, ci printr-o căutare interioară a divinului. Spațiile monahale i-au oferit refugiu, inspirație și cadrul necesar pentru meditațiile sale despre moarte, mântuire și absolut, lăsând o amprentă adâncă asupra sensibilității sale poetice. Astfel, relația sa cu monahismul nu a fost una ocazională, ci constantă, manifestată prin sprijin concret, empatie și respect față de misiunea Bisericii.

Teme religioase în poezia lui Mihai Eminescu

Opera lui Mihai Eminescu, prin profunzimea și complexitatea sa, oferă un cadru privilegiat pentru analiza dimensiunii religioase a creației literare. Deși Eminescu nu este un poet religios în sens strict confesional, lirica sa este profund marcată de o sensibilitate spirituală autentică, în care se regăsesc teme fundamentale ale teologiei creștine: creația, raportul dintre om și Dumnezeu, sensul existenței, moartea și mântuirea. Eminescu nu acceptă credința ca simplu act exterior, ci o trăiește ca dor neconținut după sensul ultim al existenței. În acest sens, poezia sa poate fi interpretată ca o formă de rugăciune intelectualizată, în care gândirea și simțirea se întâlnesc în fața misterului divin.

Dimensiunea divină se regăsește explicit în poezii precum *Rugăciune*, *Răsai asupra mea*, *Colinde, colinde!*, *Învierea*, *Dumnezeu și om*, texte care oferă o perspectivă relevantă asupra modului în care poetul se raportează la realitatea religioasă. În aceste poeme, Eminescu pune în dialog condiția umană cu divinitatea, construind un univers liric în care omul caută sprijin, sens și mântuire. Limbajul

poetic este impregnat de ecouri ale tradiției creștine și ale discursului biblic, fără a se limita însă la formule liturgice. Poetul se apropie de Dumnezeu atât prin meditație și contemplație, cât și prin invocarea Maicii Domnului, percepută ca mijlocitoare între om și divinitate, conform tradiției creștin-ortodoxe.

Atunci când este vorba despre rugăciune ca act spiritual direct, se poate observa că figura cea mai apropiată de sufletul lui Mihai Eminescu este Maica Domnului, prezentă frecvent în lirica sa. Prin această prezență constantă, poetul își exprimă iubirea și profunda venerație față de cea prin care Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a devenit om. Maica Domnului ocupă un loc privilegiat în universul religios eminescian, fiind percepută ca mijlocitoare între om și divinitate. Aceasta apare în mod pregnant în poezii precum *Rugăciune* și *Răsai asupra mea*, unde este evocată ca simbol al purității, al luminii și al speranței.

În poezia *Rugăciune*, scrisă în anul 1878, Eminescu o invocă pe Maica Domnului într-un registru de profundă smerenie și încredere: „Crăiasă alegându-te / Îngenunchem rugându-te...”. Versurile exprimă nevoia omului de protecție și ajutor divin, iar Maica Domnului este reprezentată ca regină cerească și apărătoare a sufletului omenesc. În versurile „Îngenunchem rugându-te, / Înalță-ne, ne mântuie / Din valul ce ne bântuie / Fii scut de întărire / Și zid de mântuire”, Fecioara este invocată ca sprijin și protecție, fiind chemată să-i înalțe și să-i mântuiască pe credincioși din cădere, să le fie scut împotriva ispitelor și mijloc de mântuire.

Astfel, pentru Eminescu, rugăciunea nu este doar un act formal, ci o expresie autentică a credinței și un dialog interior al sufletului cu Dumnezeu, realizat prin mijlocirea Fecioarei Maria.

Un alt poem în care Maica Domnului ocupă un loc central este *Răsai asupra mea*. În aceste versuri, poetul o invocă pe Fecioara Maria ca pe o sursă de lumină spirituală: „O, maică sfântă, pururea fecioară, / În noaptea gândurilor mele vină...”, cerându-i să îi lumineze sufletul asemenea unui vis ceresc. Lumina Maicii Domnului devine simbol al harului divin, prin care Eminescu speră să se elibereze de întunericul interior și de frământările sufletești.

Poezia eminesciană cuprinde și numeroase referințe directe la Dumnezeu. Un exemplu relevant este poezia *Învierea*, inspirată din evenimentul central al creștinismului – Învierea lui Iisus Hristos. Textul liric redă, într-o formă poetică, triumful vieții asupra morții și speranța mântuirii. Poezia este o parafrază poetică a *Troparului Învierii*, pe care credincioșii îl cântă de aproape două mii de ani cu aceeași uimire și recunoștință. Această poezie rezonază cu mesajul fundamental al Evangheliilor și exprimă credința în biruința luminii asupra întunericului, a vieții asupra morții. Dumnezeu apare ca principiu al vieții și al sensului, iar existența umană este văzută în perspectiva veșniciei.

Tema poeziei *Colinde, colinde!* este bucuria Ajunului de Crăciun și speranța pe care această sărbătoare o aduce oamenilor. Prin simboluri precum lumina și zăpada, Eminescu sugerează ideea de puritate, renaștere și credință în bine, conturând o atmosferă caldă și optimistă. Mesajul poeziei este acela că, dincolo de greutățile vieții, omul găsește în spiritualitate și lumină puterea de a merge mai departe.

Astfel, această viziune optimistă asupra credinței și speranței se continuă, la un nivel mai profund, în poezia Dumnezeu și om, unde Eminescu explorează relația dintre condiția limitată a omului și perfecțiunea divină.

Referințele religioase din poezia eminesciană pot fi bine înțelese prin raportare la tradiția biblică și la spiritualitatea creștină. Imagini precum ridicarea sufletului spre Dumnezeu, dorința de lumină, invocarea Maicii Domnului sau ideea învierii sunt teme recurente atât în Biblie, cât și în iconografia bizantină. Eminescu preia aceste motive și le reinterpretează într-un limbaj poetic personal, conferindu-le profunzime lirică și valoare simbolică. Deși nu este teolog, poetul dovedește o bună cunoaștere a universului creștin și o sensibilitate spirituală care se reflectă constant în opera sa.

Prezența lui Dumnezeu și a Maicii Domnului în poezia lui Eminescu arată că lirica sa depășește romantismul estetic și devine un dialog cu transcendentul. Prin aceste invocații, poetul exprimă smerenia, suferința și speranța omului, reflectând asupra sensului vieții, al morții și al eternității. Poezia eminesciană devine astfel un spațiu de comuniune între suflet, cultură și divinitate, în care omul caută împlinirea spirituală în lumina absolutului.

Bibliografie:

- Arhim. Daniliuc, Mihail, *Mihai Eminescu - nimbul de lumină al neamului românesc*, Editura Doxologia, Iași, 2025
- Buzași, Ion, *Mihai Eminescu - Poezii și articole religioase*, Antologie, Editura Glaxia Gutenberg, 2006
- Damian, Theodor, *Ideea de Dumnezeu în poezia lui Eminescu*, Editura Eikon, București, 2016
- Scărlătescu, Doru, *Eminescu și religia*, Editura Timpul, Iași, 2001
- <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/mihai-eminescu-la-manastirea-agafton-123481.html>

George Enescu, personalitate emblematică din Țara de Sus

*Prof. Măgăț Ionela-Laura,
Școala Gimnazială Bucovăț, Timiș*

În panteonul marilor personalități ale culturii române, George Enescu ocupă un loc singular, prin amploarea creației sale, prin universalitatea spiritului său și prin profunda legătură cu rădăcinile din care s-a ivit. Născut în 1881, în satul Liveni-Vârnav din județul Botoșani, în inima Moldovei de Nord – spațiu cunoscut în tradiție drept Țara de Sus – Enescu a devenit nu doar cel mai important muzician român, ci și un simbol al creativității românești în dialog cu marile culturi ale lumii. Eseul de față își propune să evidențieze în ce măsură George Enescu poate fi considerat o personalitate emblematică a Țării de Sus, analizând formarea sa, relația cu spațiul natal, specificul creației și impactul său cultural național și internațional.

Țara de Sus desemnează, în accepțiunea tradițională, partea nordică a Moldovei istorice, cuprinzând teritorii precum Botoșani, Suceava, Neamț, Dorohoi – spații încărcate de istorie, spiritualitate și cultură. Aici s-au ridicat curțile domnești ale Moldovei medievale, aici au fost înălțate mănăstirile pictate, aici s-au plămădit cronici, legende și tradiții populare care au hrănit identitatea românească.

În această ambianță, caracterizată printr-o sinteză între rigoarea morală, adâncimea credinței și bogăția folclorului, s-a născut și s-a format copilul-minune George Enescu. Țara de Sus nu a fost pentru el doar un loc al copilăriei, ci un rezervor spiritual și melodic care i-a marcat întreaga creație. Cântecul lăutărești, doinele, horele și bocetele, auzite în satul natal, au devenit mai târziu teme, sugestii sau structuri stilistice în lucrările sale.

George Enescu s-a născut la 19 august 1881 într-o familie de țărani înstăriți. Talentul său muzical s-a manifestat precoce: la patru ani cânta la vioară, iar la cinci ani compunea primele piese. Părinții, intuind excepționalitatea copilului, l-au susținut și l-au îndrumat către studii muzicale.

Primul contact sistematic cu muzica l-a avut la Iași, iar apoi, la numai șapte ani, a fost admis la Conservatorul din Viena, devenind unul dintre cei mai tineri studenți ai instituției. Aici a studiat vioara și compoziția, intrând în contact cu marea tradiție muzicală germană. Ulterior, la Paris, și-a desăvârșit formarea, studiind cu maeștri precum Jules Massenet și Gabriel Fauré.

Deși educația sa a fost una eminentă occidentală, Enescu nu și-a renegat niciodată originile. Dimpotrivă, el a purtat mereu în suflet Moldova natală, afirmând în repetate rânduri că seva creației sale izvorăște din cântecul popular românesc. În acest sens, putem afirma că Țara de Sus a constituit matricea sensibilității sale artistice.

Un element definitoriu al personalității enesciene îl reprezintă integrarea profundă a folclorului în creația sa. Spre deosebire de alți compozitori care au utilizat citate folclorice directe, Enescu a preferat o asimilare organică a spiritului popular.

Cele două „Rapsodii române” (1901) reprezintă exemple elocvente. Prima rapsodie, în *La major*, valorifică teme populare precum „Am un leu și vreau să-l beau”, dar nu se reduce la un simplu colaj de melodii. Enescu prelucrează materialul tematic cu o măiestrie simfonică, ridicându-l la rangul unei construcții orchestrale complexe. În spatele exuberanței sonore se simte energia horelor și a jocurilor din nordul Moldovei.

În alte lucrări, precum „*Suită sătească*” sau „*Impresii din copilărie*”, atmosfera moldovenească este evocată prin mijloace subtile: moduri specifice, inflexiuni melodice, ritmuri asimetrice. „*Impresii din copilărie*”, pentru vioară și pian, este poate cea mai personală lucrare a sa, în care evocă sonor universul copilăriei din Liveni: cântecul lăutarului, zgomotele naturii, glasurile satului. Prin această sinteză între tradiție și modernitate, Enescu a transformat specificul Țării de Sus într-un limbaj universal.

Opera „*Oedip*”, considerată capodopera lui Enescu, reprezintă încununarea maturității sale creatoare. Compusă între 1910 și 1931, pe un libret de Edmond Fleg, opera transcende cadrul național, abordând mitul antic al lui Oedip.

Cu toate acestea, sensibilitatea compozitorului, formată în spațiul moldav, se regăsește și aici, în profunzimea expresiei și în dramatismul sobru al muzicii. „*Oedip*” nu este doar o operă despre destin și tragedie, ci și o meditație asupra condiției umane, filtrată printr-o conștiință artistică profund ancorată în valorile morale și spirituale ale spațiului din care Enescu provenea.

Deși creația sa a fost recunoscută în mediile muzicale europene, Enescu a rămas, în esență, un artist român, pentru care universalitatea nu a însemnat pierderea identității.

Personalitatea emblematică a lui George Enescu nu se reduce la activitatea de compozitor. El a fost un violonist de excepție, dirijor, pianist și pedagog. Printre elevii săi s-a numărat și celebrul Yehudi Menuhin, care l-a considerat „adevăratul său părinte spiritual”.

Ca interpret, Enescu impresiona prin profunzime și sobrietate, evitând virtuozitatea ostentativă. Ca pedagog, a fost generos și dedicat, sprijinind numeroși tineri muzicieni români. A organizat și susținut concerte caritabile, a donat bani pentru burse și a promovat cultura română în străinătate. Dimensiunea morală a personalității sale – modestia, discreția, generozitatea – reflectă ethosul Țării de Sus, caracterizat prin demnitate și echilibru.

După instaurarea regimului comunist, Enescu a ales să rămână în exil, stabilindu-se la Paris. Decizia sa a fost determinată de contextul politic, dar nu a însemnat o ruptură afectivă față de țară. Până la sfârșitul vieții, în 1955, Enescu a purtat România în suflet. Casa sa de la Tescani, retragerea periodică în Moldova, dorința de a fi înmormântat aproape de țară (deși mormântul său se află la Père Lachaise) sunt semne ale unei legături indestructibile cu spațiul natal. Festivalul Internațional „George Enescu”, inițiat în 1958, confirmă recunoașterea sa drept simbol al culturii române.

A-l numi pe George Enescu „personalitate emblematică din Țara de Sus” înseamnă a recunoaște rolul său de reprezentant suprem al acestui spațiu cultural. El a transformat specificul regional într-o valoare universală, demonstrând că autenticitatea locală poate genera creații de anvergură mondială.

Într-o epocă a globalizării, modelul enescian rămâne relevant: fidelitate față de rădăcini, deschidere către universalitate, rigoare artistică și responsabilitate morală. Pentru locuitorii Moldovei de Nord, Enescu este mai mult decât un nume ilustru: este dovada că dintr-un sat aparent modest poate răsări un geniu capabil să dialogheze cu marile spirite ale lumii.

George Enescu întruchipează sinteza dintre local și universal, dintre tradiție și modernitate, dintre rădăcină și zbor. Născut în Țara de Sus, format în marile centre culturale ale Europei, el a rămas profund legat de spațiul natal, pe care l-a transfigurat artistic.

Prin creația sa, prin activitatea interpretativă și pedagogică, prin ținuta morală și prin impactul cultural durabil, Enescu este, fără îndoială, o personalitate emblematică a Țării de Sus și a României întregi. Moștenirea sa continuă să inspire, iar numele său rămâne un reper al excelenței și al identității culturale românești.

Bibliografie:

- Bentoiu, Pascal, *Capodopere enesciene*, București, Editura Muzicală, 1984;
- Cosma, Viorel, *George Enescu, O viață în imagini*, București, Editura Muzicală, 1991;
- Firca, Clemansa Liliana, *Direcții în creația muzicală românească*. București, Editura Muzicală, 1974;
- Malcolm, Noel, *George Enescu: His Life and Music*, London, Toccata Press, 1990;
- Menuhin, Yehudi, *Unfinished Journey*, London, Macdonald, 1977;
- Voicana, Mircea; Sandu-Dediu, Valentina; Cosma, Viorel, *George Enescu – Monografie*. București, Editura Muzicală, 1997;
- Zottoviceanu, Ioana, *George Enescu – Biografie documentară*, București, Editura Muzicală, 1971.

Oamenii de cultură din Țara de Sus – repere identitare, modele spirituale și izvoare de mândrie culturală

Prof. Istrate Vlad,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Țara de Sus, partea de nord a Moldovei istorice, nu este doar un loc pe hartă, ci un adevărat mozaic cultural, unde diferitele momente din istorie, arta și amintirile oamenilor se împletesc frumos. Această zonă, care include orașe cum ar fi Botoșani, Suceava și Dorohoi, a adus în cultura română câțiva dintre cei mai de seamă oameni, a căror muncă a traversat timpul și spațiul: Mihai Eminescu, George Enescu, Ștefan Luchian, Nicolae Iorga și mulți alții. Importanța acestor personalități nu se limitează doar la frumusețea sau importanța lucrărilor lor, ci afectează întreaga societate românească, având un impact profund asupra conștiinței naționale și, în special, asupra educației și sensibilității elevilor.

Într-o vreme în care globalizarea avansează rapid și identitățile locale pot să dispară, a te conecta cu aceste figuri importante devine o modalitate de a păstra spiritul locului. Faptul că pe aceleași străzi pe care mergem noi astăzi au pășit și Eminescu sau Iorga dă un sens special locului, transformând rutina zilnică într-un loc al amintirilor vii. Mândria de a face parte dintr-un astfel de spațiu cultural nu este un sentiment gol, ci unul bogat, deoarece aduce cu sine responsabilitatea de a păstra și continua valorile moștenite.

Mihai Eminescu, „omul complet al culturii românești”, așa cum îl caracteriza Constantin Noica, este poate cel mai bun exemplu al modului în care regiunea de sus a dat naștere la genii. Născut în Botoșani și crescut în acest loc din Moldova, Eminescu a făcut din limba română un instrument cu o expresivitate nemaivăzută. Poeziile lui, adânc legate de miturile naționale, de filosofia romantică și de tradițiile populare, au devenit un punct de referință important pentru educația elevilor. Datorită lui Eminescu, tinerii învață nu doar să analizeze opera literară, ci să simtă limba română ca pe ceva viu, capabil să exprime dorințe, trecerea timpului și idei mari. Influența sa asupra societății este fundamentală: el a jucat un rol crucial în formarea conștiinței naționale și în conturarea unei identități culturale clare.

Pe de altă parte, George Enescu, care s-a născut în Liveni, județul Botoșani, este o dovadă că valoarea poate veni dintr-un sat mic din Moldova. Muzica lui, care îmbină tradiția populară românească cu stilurile celebre ale muzicii clasice europene, arată un echilibru între local și global. Pentru elevi, Enescu nu este doar un compozitor studiat la orele de muzică, ci și un exemplu de disciplină, seriozitate și sensibilitate artistică. Faptul că cineva atât de celebru a crescut într-un loc care pare ne semnificativ, le dă tinerilor încredere că valoarea nu depinde de loc, ci de talent și muncă.

O altă personalitate marcantă, Ștefan Luchian, cunoscut ca „pictorul florilor”, completează acest peisaj al culturii de succes din zona de sus. Chiar dacă viața lui a fost plină de durere și suferință,

creațiile lui Luchian rămân un omagiu adus frumuseții delicate. Culoarele vii și florile pictate cu o intensitate aproape dureroasă transmit o lecție profundă: arta poate fi o formă de luptă împotriva sorții. Pentru elevi, Luchian este un exemplu de muncă asiduă și devotament față de arta sa, chiar și atunci când viața este greu de suportat.

Nicolae Iorga, care s-a născut tot în Botoșani, are o altă latură a culturii: este vorba despre cunoștințele istorice și implicarea sa în comunitate. A fost istoric, critic literar, profesor și politician, având un spirit plin de cunoștințe, fiind convins că educația este baza unei națiuni puternice. Lucrările sale istorice au ajutat la formarea unei viziuni clare despre istoria românească, iar pentru elevi, el simbolizează iubirea pentru învățătură și responsabilitatea în gândire. Iorga a arătat că a învăța istoria te ajută să înțelegi ce se întâmplă acum și cum îți poți planifica viitorul.

Influența acestor oameni importanți asupra societății românești se vede nu doar în lucrările lor, ci și în faptul că sunt modele morale și intelectuale. Ei sunt exemple de valori într-o lume adesea confuză, arătând tinerilor cum să iasă în evidență prin excelență, sacrificiu și dedicare. La școală, întâlnirea cu aceste personalități nu ar trebui să fie doar un exercițiu de memorare, ci mai degrabă o invitație de a discuta despre trecut și de a reflecta asupra originilor noastre.

Mândria de a face parte din Țara de Sus este, în acest context, o mândrie culturală, bazată pe conștiința valorii. Aceasta nu exclude deschiderea spre lume, ci o încurajează, deoarece adevărata identitate se arată prin discuție, nu prin izolare. Faptul că mari personalități au trăit aproape de locul unde ne aflăm acum ne dă un sentiment de continuitate și apartenență, făcând din trecut un prieten al prezentului.

În concluzie, oamenii de cultură din Țara de Sus au avut și au în continuare o influență profundă asupra societății românești și, în special, asupra educării tinerilor. Ei sunt dovezi că acest loc din nordul Moldovei nu este o zonă culturală de margine, ci un centru de creativitate și spiritualitate. Prin Eminescu, Enescu, Luchian, Iorga și alții ca ei, Țara de Sus devine un simbol al continuității culturale, un loc unde trecutul nu este o povară, ci iluminează calea spre viitor.

Bibliografie:

- Călinescu, George. *Viața lui Mihai Eminescu*. Editura pentru Literatură, 1966.
- Cosma, Octavian Lazăr. *George Enescu*. Editura Muzicală, 1971.
- Eminescu, Mihai. *Poezii*. Edited by Perpessicius, vol. 1, Editura Academiei Române, 1963.
- Enescu, George. *Amintiri și reflecții*. Editura Muzicală, 1982.
- Iorga, Nicolae. *Istoria literaturii române*. Editura Minerva, 1981.
- Iorga, Nicolae. *O viață de om, așa cum a fost*. Vol. 1, Editura Minerva, 1988.
- Noica, Constantin. *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*. Editura Humanitas, 1992.
- Oprescu, George. *Ștefan Luchian*. Editura Meridiane, 1966.
- Vianu, Tudor. *Arta și frumosul*. Editura pentru Literatură, 1968.

Gânduri ...

*Prof. Landea Florica-Monica,
Școala Gimnazială Nr.1 Concești, Botoșani*

Județul Botoșani, situat în nord-estul României, este o zonă cu o bogată moștenire culturală și naturală. Peisajul său rural, cu dealuri domoale și câmpuri întinse, este punctat de păduri dese și ape curgătoare, oferind un cadru idilic pentru tradițiile și obiceiurile locale. . Această combinație de natură, istorie și cultură face din Botoșani un loc fascinant, plin de inspirație artistică.

Arhitectura județului reflectă influențele istorice diverse, de la biserici de lemn, reprezentative pentru stilul moldovenesc, până la clădiri mai moderne care păstrează amprenta istoriei. Botoșaniul este cunoscut și ca locul de naștere al unor personalități marcante, ceea ce adaugă o dimensiune culturală profundă regiunii.

Județul Botoșani cu o moștenire culturală incontestabilă și inepuizabilă, un spațiu care a dat lumii genii universale ne-a oferit unele dintre cele mai mari personalități care au marcat istoria României, printre aceștia numărându-se: Mihai Eminescu, George Enescu, Stefan Luchian, Nicolae Iorga, Grigore Antipa ș.a.. Mai mult, toate aceste genii enumerate mai sus, născute în secolele XIX-XX, au schimbat și chiar revoluționat domeniile în care au activat.

Pe lângă personalitățile culturale amintite, județul Botoșani ne oferă oameni de suflet care ne mângâie și ne aduc liniștea sufletească atât de necesară în aceste vremuri tulburi. Calendarul nostru ortodox este presărat de cinci sfinți botoșăneni: Sfântul Cuvios Sila, de la Sihăstria Putnei, Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț (Hozevitul), Sfântul Cuvios Onufrie de la Vorona, duhovnicii Ilie Cleopa și Paisie Olaru.

Sfântul Cuvios Sila s-a născut în anul 1697 în ținutul Botoșanilor, din părinți ortodocși, Ion și Ioana. A intrat ca frate începător la Schitul Orășeni (comuna Cristești, județul Botoșani), fiind foarte tânăr, de unde, în anul 1714, la vârsta de 17 ani, a venit la Sihăstria Putnei, unde a fost primit și apoi călugărit de starețul Teodosie. În calendarul ortodox este prăznuit pe 16 mai, alături de Sfinții Paisie și Natan de la Sihăstria Putnei.

Pe 5 august este cinstit Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț. S-a născut în satul Crăiniceni, din județul Botoșani, la 23 iulie 1913, într-o familie de țărani credincioși. Între anii 1926-1932, Ilie, cum se numea din botez, a urmat Gimnaziul "Mihail Kogălniceanu" și Liceul "Dimitrie Cantemir" din Cernăuți. Ioan Iacob a dus o viață grea în copilărie rămânând orfan de ambii părinți. Era un copil deștept și atras de învățătură. Încă din adolescență a ales calea mănăstirii. A intrat ca viețuitor în obștea Mănăstirii Neamț, în 1933, iar în 1936 a fost tuns în monahism, primind numele de Ioan. În același an, a plecat cu alți doi călugări să se închine la Mormântul Domnului din Ierusalim, unde a rămas definitiv. A ajuns inițial la mănăstirile din zona Bethleem-ului și a slujit ca bibliotecar și infirmier. Cu această ocazie îi trata până și pe soldații arabi răniți în război.

Mai apoi a ales calea prediciei în pustie la fel ca Ioan Botezătorul. Ioanichie unul dintre ucenicii săi spune că mânca doar odată pe zi și dormea cu capul pe o piatră în peșterile de la Colomona. Pe lângă rugăciune acesta a dus și o amplă activitatea culturală, traducând din greacă numeroase lucrări religioase printre care și Acatistul Adormirii Maicii Domnului.

Viața Sfântului Ioan Iacob în deșert a fost plină de pericole fiind amenințat de șerpi veninoși, hiene, dar și de frig sau malnutriție. Sfântul Ioan Iacob a murit în suferință la numai 47 de ani, în anul 1960. A fost canonizat în anul 1992 de Biserica Ortodoxă Română constantându-se că trupul său era neputrezit. Patriarhia Ortodoxă din Ierusalim i-a depus trupul într-o raclă în biserica Sfântul Ștefan din "Țara Sfântă", devenind loc de pelerinaj pentru credincioși din toată lumea.

Sfântul Cuvios Onufrie de la Vorona este înscris în calendarul creștin-ortodox pe data de 9 septembrie. Printre monahii renumiți care au viețuit la Mănăstirea Vorona se numără și Cuviosul Onufrie (1700-1789). El era rus de origine și a fost guvernator al unei provincii. Cuviosul Onufrie a trăit ca sihastru în codrii din jurul Voronei timp de 25 de ani (1764-1789), într-o peșteră. Pentru o perioadă a fost și stareț al Voronei (1777-1779). A copiat traduceri din operele Sfinților Părinți și a fost duhovnic al mai multor sihaștri din pădurile Voronei. După cum spune tradiția, în noaptea de Paști a anului 1789, un înger s-a arătat preotului Nicolae Gheorghiu din satul Tudora. Îngerul i-a cerut să ia cu sine Sfintele Taine, apoi l-a călăuzit până la peștera pustnicului Onufrie. Foarte slăbit, Cuviosul Onufrie a fost împărțășit și a cerut să fie dus la Sihăstrie. A trecut la cele veșnice pe 29 martie 1789 și a fost înmormântat de către câțiva călugări în livadă, la rădăcina unui măr. Sfântului Onufrie îi sunt atribuite o serie de minuni.

Una dintre cele mai cunoscute ar fi fost mărturisită chiar de voievodul Moldovei Mihai Sturza. Acesta avea moșii la Botoșani și în timpul unei partide de vânătoare în zona Voronei a ajuns și la mănăstirea unde era îngropat Sfântul Onufrie, sub un măr.

Era însoțit de fiica sa bolnavă de epilepsie. La un moment dat fata a mâncat un măr din pomul aflat lângă mormântul sfântului. După o perioadă fata s-a însănătoșit. Voievodul a dat ordin pentru exhumarea Sfântului iar Onufrie ar fi fost găsit neputrezit. A fost depus într-o raclă care se află și astăzi la Mănăstirea Sihăstria Voronei.

Ca un gest de recunoaștere a importanței marilor duhovnici Ilie Cleopa și Paisie Olaru aceștia au fost canonizați de Patriarhia Română recunoscându-li-se astfel harul dumnezeesc. Paisie Olaru s-a născut la 20 iunie 1897, în satul Stroiești, comuna Lunca din județul Botoșani, într-o familie cu cinci copii, fiind cel mai mic la părinți. Tatăl sau, Ioan, era pădurar, iar mama sa, Ecaterina, casnică. Din botez a primit numele de Petru. În anul 1921 a intrat în viața monahală la Schitul Cozancea din apropiere, luând la călugărie numele de Paisie. În anul 1943 a fost hirotonit diacon, iar în anul 1947, preot, fiind pentru puțin timp egumen la schitul de metanie. În toamna aceluiași an, se retrage la Mănăstirea Sihăstria, devenind duhovnic al întregii obști, până la sfârșitul vieții sale. Între anii 1972 - 1985 s-a nevoit ca sihastru la Schitul Sihla, iar în ultimii cinci ani a locuit în chilia sa de la Sihăstria, fiind bolnav, până s-a mutat la Domnul (18 octombrie 1990), lăsând moștenire ucenicilor săi pilda vieții sale de adevărat monah și părinte duhovnicesc. Sfântul Cuvios Paisie de la Sihăstria are zi de cinstire în 2 decembrie.

Ilie Cleopa s-a născut pe 10 aprilie 1912, în Sulița, județul Botoșani, și a murit pe 2 decembrie 1998. A fost arhimandrit și stareț la Mănăstirea Sihăstria, fiind un renumit trăitor al credinței ortodoxe. S-a ivit pe lume într-o familie de țărani, fiind al cincilea copil din cei zece ai familiei lui Alexandru Ilie. Urmează cursurile școlii primare din satul natal, făcând apoi trei ani de ucenicie duhovnicească la schimonahul Paisie Olaru, pustnic în Schitul Cozancea. În decembrie 1929 se alătură obștii schitului Sihăstria, alături de fratele mai mare, Vasile. Pe 12 decembrie 1932, de ziua Sfântului Ierarh Spiridon, sunt primiți în obștea schitului. În 1935 este luat în armată, în orașul Botoșani. În 1936 se reîntoarce la schit și este uns în monahism pe 2 august 1937, primind numele călugăresc de Cleopa. Ziua de cinstire a sa este 2 decembrie.

Uitându-mă la ziua de cinstire a acestor doi mari duhovnici aș putea spune că ei sunt apropiați de data de 1 Decembrie, o zi atât de importantă pentru România noastră dragă și sfântă. Astfel ziua națională a țării este urmată de prăznuirea acestor mari binefăcători ai sufletului nostru.

Botoșaniul este, de asemenea, cunoscut pentru numeroasele biserici și mănăstiri care adăpostesc icoane și fresce deosebite, ce ilustrează viața sfinților și evenimente biblice. Aceste lăcașuri de cult sunt nu doar centre de spiritualitate, ci și de cultură, având un rol important în păstrarea tradițiilor și a identității locale

Anul 2026 a fost declarat în Patriarhia Română ca Anul omagial al pastorației familiei creștine și Anul comemorativ al sfințelor femei din calendarul ortodox. Această dublă celebrare subliniază legătura indisolubilă dintre sfințenia vieții de familie și rolul providențial pe care femeia îl are în transmiterea credinței. Într-o lume marcată de relativism, Biserica propune reîntoarcerea la modelele perene de iubire, jertfă și statornicie.

De ce sunt sărbătorite împreună? Deoarece femeia este, de cele mai multe ori, „candela” care arde în interiorul familiei. Dacă tatăl este chemat să fie protectorul și furnizorul familiei, mama este cea care oferă căldura spirituală. De mi-ar sta în putere, aș scrie pe inima cerului cu litere mari și cuvinte aurite în rugăciune, că mamele-s chemate să prelungească plămuierea începută odinioară de Bunul în lume. Cheme-s femeile să fie leagăn, și mir, și evanghelie, și doxologie, și metanier cu boabele... jertfă de fiecare zi, și rugăciune. Iar chipul sufletului să le fie înveșmântat în virtuți, pe măsura celor dovedite de femeile mironosițe: curaj, credință, cumpătate, blândete, devotament, nădejde, smerenie, răbdare, iubire. Atât mamele creștine cât și femeile mironosițe sunt mărturii vii despre drumul adesea greu, cu încercări de tot felul, dar plin de roadele cele bune ale Duhului. Familia nu este o simplă convenție socială, ci o instituție divină, întemeiată în Rai și binecuvântată la nunta din Cana Galileii. Prin consolidarea căsătoriei creștine și promovarea nașterii de prunci ca binecuvântare, nu ca sarcină, familia nu este doar o unitate socială, ci un spațiu al mântuirii și al iubirii jertfelnice. Femeia creștină este inima familiei; ea este cea care, de cele mai multe ori, face legătura între viața domestică și viața liturgică a Bisericii. Prin cinstirea sfințelor femei, se oferă modele concrete de demnitate și sfințenie pentru mamele și fiicele din zilele noastre. „Femeile creștine sunt adevăratele mironosițe ale timpurilor noastre, purtând mirul credinței în sufletele copiilor lor.”

Anul 2026 marchează două momente deosebite din viața Bisericii Ortodoxe Române: 101 de ani de la ridicarea sa la rangul de Patriarhie (4 februarie 1925) prin recunoașterea demnității

câștigate prin secole de mărturisire jertfelnică a dreptei credințe ortodoxe de către ierarhii, preoții și credincioșii români și 141 de ani de la recunoașterea Autocefaliei sale (25 aprilie 1885). În acest context "Tărâmul cu sfinți" poate simboliza și o stare interioară de împlinire spirituală, un loc inaccesibil celor care nu au reușit să depășească lupta cu ego-ul și impuritățile lumii materiale. Așadar, mai degrabă decât un loc fizic, acest ținut este o alegorie a unui ideal spiritual înalt, spre care orice suflet ar trebui să tindă.

Bibliografie:

- Arh. Ioanichie Bălan, "„Ărintele Paisie Duhovnicul”- editura Apologeticum, 2005
- L.S. Desartovici, „Viața și minunile Sf. Ioan Iacob Hozevitul”- editura Anestis, 2018
- „Două chemări, un singur urcuș. Mărturisiri”, 2025, Editura Crimca a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților.

Natura – darul lui Dumnezeu pentru oameni

*Prof. Leonte Mariana Liliana,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași*

În prezent, activitățile omului afectează sănătatea planetei mai mult decât în orice altă epocă din istorie. Pe măsură ce probleme precum încălzirea globală devin din ce în ce mai alarmante, oameni de știință, guverne și companii industriale își intensifică eforturile pentru a întreprinde ceva în acest sens.

Dar oare responsabilitatea de a ocroti mediul înconjurător nu ne revine fiecăruia? Dacă da, în ce măsură ar trebui să ne preocupe această chestiune? Biblia oferă motive solide pentru a ocroti pământul. Totodată, ne ajută să fim echilibrați în eforturile pe care le depunem.

Dumnezeu a creat pământul ca locuință paradizică pentru om. El a declarat că tot ce a făcut este „foarte bun” și i-a încredințat omului sarcina de a „cultiva [pământul] și de a-l îngriji” (Geneza 1:28, 31; 2:15). Ce simte Dumnezeu când vede în ce stare a ajuns pământul? Cu certitudine, este foarte îndurerat când vede că omul nu se îngrijește cum trebuie de pământ. Acest lucru reiese din Apocalipsa 11:8, care prezice că Dumnezeu „îi va distruge pe cei ce distrug pământul”. Așadar, nu ne putem permite să fim nepăsători când vedem ce se întâmplă cu pământul.

Biblia ne dă asigurarea că toate pagubele provocate de om vor fi îndepărtate când Dumnezeu „va face toate lucrurile noi” (Apocalipsa 21:5). Totuși, nu ar trebui să tragem concluzia că, de vreme ce Dumnezeu va readuce pământul la starea inițială, acțiunile noastre nu au importanță. Dimpotrivă, ele au o mare importanță! Cum putem dovedi că împărtășim punctul de vedere divin cu privire la planeta noastră? Și cum putem demonstra că acționăm în armonie cu scopul său de a transforma pământul în paradis?

În urma activităților obișnuite ale omului rezultă o anumită cantitate de deșeuri. În înțelepciunea sa, Dumnezeu a proiectat ciclurile naturale ale pământului cu scopul de a prelucra aceste deșeuri și de a curăța aerul, apa și solul (Proverbele 3:19). Tot ceea ce facem ar trebui să fie în armonie cu aceste procese naturale. Prin urmare, ar fi bine să nu contribuim la agravarea problemelor pământului. Astfel, dovedim că ne iubim semenii ca pe noi înșine (Marcu 12:31). Să analizăm un exemplu interesant din timpurile biblice.

Dumnezeu îi instruisă pe israeliți să-și îngroape excrementele „în afara taberei” (Deuteronomul 23:12, 13). Astfel se păstra igiena în tabără, iar procesul de descompunere era accelerat. Și în zilele noastre adevărații creștini se străduiesc să arunce gunoiul și alte resturi cât mai repede posibil și în mod corect. Când e vorba de aruncarea materialelor toxice, e nevoie însă de atenție sporită.

Multe deșeuri pot fi refolosite sau reciclate. Dacă legile prevăd reciclarea anumitor produse, e bine să le respectăm. Astfel, „dăm Cezarului ce este al Cezarului” (Matei 22:21). Poate că respectarea acestor legi necesită eforturi, dar în acest fel dovedim că vrem să păstrăm pământul curat.

Pentru a ne satisface necesitățile – hrană, adăpost și combustibili –, trebuie să apelăm la resursele naturale. Dar felul în care le folosim dezvăluie dacă le recunoaștem sau nu ca pe un dar de la Dumnezeu. Când israeliții au vrut să mănânce carne în pustiu, Dumnezeu le-a dat prepelițe pe săturate. Însă, din lăcomie și egoism, ei au mâncat în exces, provocându-l la mânie pe Creator (Numerele 11:31-33). Dumnezeu a rămas neschimbat. Prin urmare, creștinii trebuie să se străduiască să nu facă risipă, pentru că risipa poate fi un semn de lăcomie.

Unii sunt de părere că au dreptul să folosească energia electrică sau alte resurse naturale după bunul plac. Dar resursele naturale nu trebuie risipite doar pentru că ni le putem permite sau pentru că există din belșug. După ce a hrănit în mod miraculos o mare mulțime de oameni, Isus a spus că ceea ce rămăsese din peștele și pâinea consumate trebuia strâns (Ioan 6:12). El a avut grijă să nu se risipească nimic din ceea ce oferise Tatăl.

În fiecare zi facem alegeri care afectează mediul. Dar ar trebui să recurgem la măsuri extreme, retrăgându-ne, de pildă, din societate pentru a evita să facem rău pământului? Nicăieri în Biblie nu ni se sugerează așa ceva. Să ne gândim la exemplul lui Isus. Cât a fost pe pământ a dus o viață normală, care i-a permis să-și îndeplinească lucrarea încredințată de Dumnezeu, lucrarea de predicare (Luca 4:43). În plus, Isus nu a vrut să se implice în politică și, prin urmare, să o considere un mijloc de a soluționa problemele vremii sale. El a afirmat cât se poate de clar: „Regatul meu nu face parte din lumea aceasta”. – Ioan 18:36.

Totuși, este potrivit să ne gândim la efectul pe care alegerile noastre îl au asupra mediului când cumpărăm unele produse de uz casnic, când folosim mijloacele de transport în comun sau când ne destindem. De exemplu, unii au decis să cumpere produse care, prin modul în care au fost fabricate sau în care funcționează, nu dăunează prea mult mediului. Alții se străduiesc, pe cât posibil, să nu ia parte la activități care poluează sau în timpul cărora se consumă prea multe resurse naturale.

Totuși, nu ar fi înțelept să le impunem altora deciziile noastre. Situația personală sau condițiile din zona în care locuim variază. Fiecare este însă răspunzător de propriile decizii. De altfel și Biblia afirmă: „Fiecare își va purta propria sarcină” – Galateni 6:5.

Creatorul le-a încredințat oamenilor responsabilitatea de a se îngriji de pământ. Dacă recunoaștem importanța acestei responsabilități și avem respect profund față de Dumnezeu și față de lucrările sale de creație, ne vom gândi bine înainte de a lua decizii privind modul în care tratăm planeta.

Bibliografie:

- Biblia, Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, București, 1993
- Keselopoulos, Anestis, Dumnezeu și mediul înconjurător, Editura : Partener, 2013
- www.crestinortodox.ro

Scurt istoric al casei savantului Petru Poni

*Prof. Leonte Mariana Liliana,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași*

Muzeul “Poni-Cernătescu” este găzduit într-o casă construită în 1839 de mitropolitul Veniamin Costachi. Clădirea a fost cumpărată de familia profesorului Petru Poni în 1880, apoi donată, în anul 1971, Consiliului Popular Iași de către fiica savantului cu scopul de a deveni muzeu dedicat familiei Poni. Casa a fost inclusă în Lista monumenelor istorice din județul Iași, având codul de clasificare S-II-m-B-03918. După un lung proces de restaurare, muzeul a fost inaugurat în anul 1991, sub numele de Muzeul Chimiei Ieșene „Petru Poni”. În anul 1994 a devenit Muzeul „Poni-Cernătescu”. Muzeul a beneficiat de o amplă reorganizare tematică a expoziției de bază, fiind redeschis pentru vizitare, în 2012. Muzeul pune în valoare, prin mijloace muzeotehnice moderne, bunuri culturale cu caracter memorialistic, științific și artistic. Casa din strada Kogălniceanu, nr. 7B (Iași), a fost construită în 1839 de către mitropolitul Veniamin Costachi. Câteva date privind istoria casei semnaleză că, în anul 1859, clădirea era în proprietatea sărdarului Nicolae Goncescu, care a vândut-o, cu prețul de 1500 de galbeni, mitropolitului Calinic Miclescu. În anul 1874 este cumpărată, cu 1000 de galbeni, de către avocatul Dimitrie Telemaque, care la rândul său o vinde, cu 2000 de galbeni, profesorului Petru Poni. Astfel, din 1880 clădirea a devenit proprietatea familiei profesorului Petru Poni.

Conform actului de proprietate din același an, terenul cumpărat de Petru Poni însuma o suprafață de 7000 m² și se învecina la sud cu casele logofătului Balș (ulterior transformate în azil) și cu proprietatea doamnei D. Rosetti. Spre vest erau plasate casele politicianului A. D. Holban, spre nord se învecina cu proprietatea lui Mihail Kogălniceanu și a colonelului Stoianovici, iar spre est cu strada Kogălniceanu¹¹.

La începutul căsătoriei, în 1876, familia Poni a locuit într-o casă pe strada Buna Vestire, închiriată de la Vasile Gheucă, Petru Poni cumpărând ulterior casa de pe strada Mihail Kogălniceanu.

Petru Poni și Matida Cugler au avut împreună șase copii, dintre care trei s-au stins din viață foarte devreme și anume: Ioan (1880 – 1881), Ecaterina (1882 – 1883), Viorica (1890 – 1903), respectiv Alexandru, Lucia (de profesie avocați) și Margareta (profesor de chimie) au locuit în acest imobil până la sfârșitul vieții lor.

De-a lungul timpului, clădirea a beneficiat de numeroase reparații. Astfel, în 1885, Petru Poni reface acoperișul casei, tencuiala și repară poarta¹², iar după anul 1917, arhitectul Arghir Culina¹³ o consolidează. Este interesant de semnalat faptul că, în anii grei ai primului război mondial, această casă a găzduit valoroasele colecții ale Bibliotecii Academiei Române¹⁴, iar din 1930 până în 1958 a locuit aici și academicianul Radu Cernătescu.

¹¹ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Lucia Poni, nr. 29

¹² Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Varia, nr. 67

¹³ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Petru Poni, nr. 1641

¹⁴ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Petru Poni, nr. 1385

În 1925, odată cu stingerea din viață a profesorului chimist Petru Poni, a avut loc dezbaterea succesiunii la care au participat alături de Lucia Poni, Alexandru Poni respectiv Margareta Poni și Aurel Cernătescu, Radu Cernătescu, Emilia Maria Modreanu, Ana Florica Grigore T. Popa. În final, cei trei urmași ai familiei Poni (Alexandru, Lucia, și Margareta) au întocmit un act de vânzare-cumpărare prin care au devenit proprietarii casei.

Prin acest contract a fost cedată și o parte din teren (o suprafață de 760 m²) lui Aurel Cernătescu¹⁵. Cu acest prilej, în 1925, s-a realizat un inventar al bunurilor mobile deținute de familia Poni, document care ne oferă astăzi o imagine asupra modului de compartimentare a casei și a destinației fiecărei camere (hol de primire, salon, salonaș, iatac, sufragerie, birou, atelier, baie), precum și a bunurilor dispuse în interiorul acestora (mobilier, tablouri, obiecte de artă decorativă etc.)¹⁶.

Deoarece, în perioada martie 1944 – mai 1945, Margareta Poni și Lucia Poni au fost refugiate la Zlatna, județul Alba, casa a fost lăsată în grija familiei Ion Palamaciuc¹⁷. Din inventarul realizat de Margareta Poni la întoarcerea din refugiu aflăm următoarele: casa era compusă din holul de primire, salon, cancelarie (birou), salonaș, dormitor, baie. S-a întocmit și un inventar al pieselor de mobilier și al obiectelor de artă distruse sau furate în timpul războiului, daunele ridicându-se la suma de 18 milioane de lei¹⁸.

La 31 iulie 1956 se stinge din viață Lucia Poni, moștenitorii casei devenind Margareta și fratele ei, Alexandru. Suprafața totală a terenului era de 4853 m², conform certificatului de moștenitor, datat 8 februarie 1957. Întrucât Alexandru Poni, domiciliat în strada Lascăr Catargi, la numărul 8, cedează partea sa de moștenire surorii sale Margareta, aceasta devine unica moștenitoare a familiei Poni¹⁹.

La data de 7 septembrie 1971, Margareta Poni donează statului casa și terenul aferent clădirii, aproximativ 4800 m². Donația a fost înaintată Consiliului Popular al orașului Iași, cu următoarea clauză: organizarea unui muzeu memorial dedicat familiei Petru Poni.

După stingerea din viață a chimistei Margareta Poni, moștenitoarea legală a devenit Florica Mageru (1918-2002), fiica lui Alexandru Poni care donează, în anul 1973 Complexului Muzeal „Moldova” Iași următoarele: obiecte de mobilier, cărți, documente, fotografii, eşantioane de minerale, corespondență, lucrări științifice, partituri muzicale etc. Procesul verbal de predare-primire a donației este datat 4 ianuarie 1974, părțile semnatare fiind profesoara Florica Mageru, din partea familiei Poni și inginer Eugenia Ursescu (șef secție) respectiv Maria Petrea (conservator), din partea Muzeului Politehnic Iași. Lista pieselor donate conținea un număr de 23 de pagini, având 569 de poziții și cuprindea 2204 de obiecte, cu o valoare de 48.681, 90 lei²⁰.

În paralel cu întocmirea formalităților legale privind donația doamnei Florica Mageru, Complexul Muzeistic Iași a înaintat o cerere Facultății de chimie și Laboratorului de chimie anorganică aparținând Universității “Alexandru Ioan Cuza” Iași, privind transferarea, în patrimoniul muzeului, a unui număr de 29 de obiecte de laborator cu care au lucrat, profesorii Petru Poni și Radu Cernătescu.

¹⁵ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Lucia Poni, nr. 29

¹⁶ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Lucia Poni, nr. 25

¹⁷ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Lucia Poni, nr. 37

¹⁸ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Margareta Poni, nr. 50

¹⁹ Arhivele Naționale Iași, Fond familial Poni, Mapa Margareta Poni, nr. 120

²⁰ Cristofor, Camelia – *Restituiri*, Buletinul Muzeului Științei și Tehnic ii „Ștefan Procopiu”, Iași, 2013

Schimbarea destinației casei familiei Poni în obiectiv muzeal s-a realizat într-o perioadă mare de timp, aproximativ 15 ani. Lucrările de refacerea casei s-au finalizat în anul 1990, partea de amenajare interioară fiind atribuită, prin licitație, Întreprinderii "Decorativa" București. La 17 noiembrie 199 își deschidea porțile, pentru vizitatori, Muzeul Chimiei ieșene "Petru Poni", instituție care omagiază și astăzi memoria unor personalități din domeniul chimiei.

Conform tematicii, circuitul muzeal cuprindea holul de primire, sufrageria, biroul profesorului Petru Poni, camera Radu Cernătescu, camera personalităților din învățământul chimic superior ieșean și camera întreprinderilor chimice din orașul Iași (Combinatul de Fibre Sintetice, Antibiotice, Mase Plastice). În camerele memoriale au fost expuse obiecte originale ale familiei Poni: mobilier, fotografii, tablouri, piese de artă decorativă și orologerie. Ulterior, camera învățământului chimic ieșean, beneficiind de o amplă reorganizare, s-a transformat în salonul destinat memoriei poetei Matilda Cugler-Poni. Camera întreprinderilor chimice locale a primit altă destinație o dată cu amenajarea expoziției dedicate personalităților ieșene în domeniul chimiei.

În urma unei ample reorganizări, în anul 1994, muzeul primește numele "Poni-Cernătescu".

Pe o movilă, ridicată între copaci, se află „chioșcul poeziei”, obiectiv reconstituit în anul 1995, care oferă un farmec aparte muzeului. Odinioară aici era locul unde Matilda Cugler-Poni obișnuia să lucreze retrasă de zarva casei. Denumirea chioșcului fusese dată de Poni, spre a-l deosebi de „aleea academiei”, loc al pelerinajului intelectual, unde renumitul chimist purta discuții despre chestiuni care nu aveau de-a face cu poezia, cu agronomul Ion Ionescu de la Brad (unchiul său), cu filologul I. Bianu, cu chimistul C. Istrate, cu istoricul A.D.Xeonopol sau cu mineralogul V.Buțureanu.

În 1998, a fost turnat în bronz și montat, în apropierea casei, bustul profesorului Petru Poni.

În anul 2012 a fost inaugurată actuala expoziție permanentă a Muzeului „Poni-Cernătescu”. Prin reamenajarea expoziției s-a urmărit reconstituirea ambianței începutului de secol XX, într-un spațiu al sensibilității poetice a Matildei Cugler-Poni și al rigorii științifice aparținând savanților Petru Poni și Radu Cernătescu. Conform tematicii, realizată pe baza documentelor și fotografiilor de arhivă, circuitul muzeal cuprinde holul de primire, sufrageria, biroul profesorului Poni, salonașul Matildei Cugler-Poni, camera lui Radu Cernătescu și laboratorul de chimie. La demisol, în sălile cu boltă ce nu au fost incluse în circuitul expozițional, a fost amenajată o expoziție de minerale, ținând cont de cercetările lui Petru Poni în acest domeniu. Astfel, într-un spațiu deosebit, ce cuprinde două săli mari, s-a reconstituit o atmosferă minieră care să sugereze locul din care sunt extrase aceste minerale.

Prin domeniul abordat, pe lângă valoarea memorială, muzeul are și un rol educativ prin atelierele de pedagogie muzeală propuse publicului.

Bibliografie:

- Arhivele Naționale Iași - Fondul familial Poni, Mapa Petru Poni, Mapa Margareta Poni, Mapa Lucia Poni, Mapa Fotografii, Mapa Varia
- Arhiva Muzeului „Poni-Cernătescu”

Ștefan Luchian – „poetul plastic al florilor”

*Prof. Drăsleucă Mihaela,
Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani*

Ștefan Luchian (n. 1 februarie 1868, Ștefănești, județul Botoșani – d. 28 iunie 1916, București) este considerat unul dintre cei mai importanți și originali pictori români de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX-lea. Prin opera sa, Luchian a contribuit major la dezvoltarea picturii românești moderne, îmbinând tradiția academică cu influențele impresioniste și moderniste ale epocii.

Formarea și începuturile artistice

Luchian provine dintr-o familie cu venituri modeste, dar cu preocupări culturale. Încă din copilărie i se descoperă vocația artistică, iar mai târziu își începe studiile la Școala de Belle-Arte din București, unde îl întâlnește pe Nicolae Grigorescu, a cărui influență va fi importantă pentru dezvoltarea sa artistică timpurie.

După absolvire, își continuă studiile în Germania, la München, apoi la Paris, la renumita Académie Julian. În capitala franceză, intră în contact cu tendințele moderne ale artei europene din acea perioadă — inclusiv cu ideile impresioniste care îl influențează profund.

Un artist în căutarea unui stil personal

Deși începutul său este marcat de influențe academice și impresioniste, Luchian își caută mereu o voce originală, în special în redarea luminii și a vibrațiilor cromatice. Tablouri precum *Ultima cursă de toamnă* ilustrează această perioadă de tranziție și dialog cu modernismul occidental.

Revenit în România, devine unul dintre inițiatorii „Expoziției artiștilor independenți”, un manifest împotriva academismului oficial al vremii și pentru susținerea libertății artistice.

Boala și maturitatea creației

În anul 1900 i se declanșează o maladie grea a măduvei spinării, care îi va afecta capacitatea de mișcare și îl va imobiliza treptat. Cu toate acestea, suferința sa fizică nu stinge creativitatea — ba din contră, îl adâncește. În această perioadă produce unele dintre cele mai expresive autoportrete și lucrări consacrate naturii statice (în special flori), gen pentru care va rămâne cunoscut.

Motivul floral devine un simbol: el transcende simpla reprezentare și capătă o puternică valoare metaforică — florile fiind o punte între artist și lumea exterioară atunci când corpul îi este tot mai neputincios.

Opera și impactul asupra artei românești

Opera lui Luchian este extrem de diversificată: portrete, peisaje, naturi statice, scene citadine sau compoziții care redau viața românească de la începutul secolului XX. Prin intensitatea cromatică

și lirismul expresiv, pictura sa a deschis drumuri noi pentru generațiile următoare de artiști români moderni.

Deși, după moartea sa, opiniile critice au variat, personalitatea și opera lui Luchian au fost susținute de importante figuri culturale românești, iar el a fost ales membru post-mortem al Academiei Române în 1948.

Moștenirea artistică

Astăzi, lucrările lui Ștefan Luchian se află în colecțiile celor mai importante muzee din România și în colecții private. Expozițiile dedicate operei sale rămân evenimente culturale majore, iar numele său este purtat de instituții de artă – de la muzee și școli de artă până la galerii și străzi din marile orașe românești.

Bibliografie:

- Luchian, Ștefan – biografie și date de bază, Web Gallery of Art.
- Personalitățile Botoșaniului – Ștefan Luchian, Monitorul de Botoșani.
- Ștefan Luchian – formare și carieră artistică, Artindex.
- Revizitarea carierei lui Luchian, RightWords.ro.
- Ștefan Luchian și dezvoltarea picturii românești moderne, Ziarul Națiunea.
- Portret și interpretări critice, Rador / Radio România Cultural.

Constantin Brâncuși – simbol al creativității artistice românești

Prof. Ghimpu Mioara,

Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Ploșor, Gorj

Numele Constantin Brâncuși a fost întotdeauna asociat cu imaginea României și a creativității românești, o imagine pe care însuși artistul a păstrat-o prin participarea, ca sculptor român ce a trăit la Paris, e expus în Europa și în Statele Unite. De-a lungul timpului, a devenit un simbol al acestei creativități, influențând o mulțime de artiști din toate spațiile care l-au recunoscut drept părintele sculpturii moderne.

Constantin Brâncuși s-a născut la 19 februarie 1876, în Hobița (Peștișani), în regiunea Gorj, fiind al patrulea copil al lui Niculae și Maria (născută Deaconescu) Brâncuși.

În perioada 1883-1884, a urmat școala primară din Peștișani, pe care a părăsit-o după doar câteva luni și a început să lucreze în cupru, ca ucenic.

În 1885, a rămas orfan de tată și a continuat studiile la Brediceni. Între anii 1887 și 1888, după mai multe încercări de a fugi, a mers la Târgu Jiu, unde lucrează la fabrica de vopseluri a lui Ion Mosculescu. Pentru o vreme, a locuit cu cumnatul lui, Ion Chișnea. Ulterior, a fugit la Slatina.

Brâncuși a absolvit Școala de arte și meserii din Craiova în 1898, după care și-a continuat studiile la Școala Națională de Arte Frumoase București (1898 – 1902). În 1901, a urmat cursurile de anatomie sub supravegherea profesorului Dimitrie Gerota. A obținut medalia de bronz pentru „Ecorșeul”.

În 1906, a expus pentru prima dată la Paris, la Salonul Societății Naționale de Arte Frumoase. Din această perioadă datează „Orgoliu” (1905), prima sculptură turnată în bronz și „Cap de copil” (1906). Varianta în ghips a „Orgoliului” a fost expusă, în 1906, la Salonul de toamnă de la Paris, urmând ca, în 1907, să fie expus „Cap de copil”.

În 1907, Brâncuși a devenit pentru o scurtă perioadă elevul lui Auguste Rodin. Este și anul în care a sculptat „Cumînțenia pământului”, lucrare expusă în premieră la București, în 1910, la expoziția anuală Tinerimea Artistică.

În anul 1913, are loc Expoziția Internațională de Artă Modernă, cunoscută ca „Armory Show”, unde au fost expuse 1.600 lucrări de: Ingres, Delacroix, Courbet, Cezanne, Gauguin, Manet, Degas, Lautrec, Matisse, Kandinsky, Rodin, Bourdelle, Duchamp, Brâncuși și alții.

Brâncuși a prezentat aici cinci opere: „Sărutul”, „Muză”, „Muza adormită”, „Domnișoara Pogany” (ghipsuri) și „Tors” – marmură (1912). „Armory Show” a avut un ecou extraordinar și s-a redeschis la The Art Institute Chicago, unde studenții au ieșit în stradă să protesteze și au vrut să ardă portretele lui Brâncuși, Matisse și Walter Pach, considerați exponenți ai avangardei decadente, potrivit Muzeului de Artă Craiova.

Legendă – Brâncuși a pornit pe jos spre Franța, la vârsta de 28 de ani

Constantin Brâncuși a studiat la Școala de Arte Plastice din București înainte de a pleca la Paris, în 1904. A ajuns acolo pe jos, făcând drumeții prin Austria și Germania – sau așa spune legenda. În anul următor, a început studiile la Ecole des Beaux-Art.

Brâncuși a fost unul dintre numeroșii artiști considerați acum maeștri moderni care au migrat în capitala Franței la începutul secolului al XX-lea. Alții sunt Pablo Picasso, Amedeo Modigliani, Marc Chagall și Diego Rivera. Modigliani avea să-i devină în cele din urmă prieten; alți artiști de care s-a apropiat de el au fost Fernand Léger, Henri Matisse și Marcel Duchamp.

Brâncuși a studiat cu Rodin, deși pentru foarte scurt timp

În 1907, la trei ani de la sosirea în capitala Franței, lui Brâncuși i se oferă un post în atelierul marelui sculptor francez Auguste Rodin.

După numai două luni, însă, a plecat, motivând: „Nimic nu crește la umbra marilor copaci”. Rodin a preferat, de asemenea, un stil naturalist pe care Brâncuși a ajuns să-l respingă din toată inima.

A lucrat direct în piatră și lemn

Brâncuși nu a adoptat niciodată practica standard a sculptorilor de a face un model de lut pentru fiecare dintre piesele sale, lăsând produsul final să fie turnat sau completat de muncitori calificați.

În schimb, a preferat o practică de „cioplire directă”, lucrând direct pe o bucată de piatră sau de lemn.

A respins cubismul, stilul momentului

În această perioadă, cubismul era ascendent. Niciodată unul care să-i urmeze pe alții, Brâncuși a ales o cale artistică care, în multe privințe, nu ar fi putut fi mai diferită. În loc să fractureze și să fragmenteze formele, așa cum făceau Picasso, Georges Braque și cubiștii, a început să le simplifice, subliniind liniile curate.

De-a lungul timpului, el a renunțat din ce în ce mai mult la aspectele reprezentărilor din sculptura sa, până la punctul în care cea mai bună descriere pentru opera sa matură ar putea fi „elementară”. Printre motivele la care s-a întors în mod constant au fost păsările, peștii și corpul uman.

Arta lui Brâncuși, obiectul unui proces celebru care a pus sub semnul întrebării definiția artei

Brâncuși a realizat aproximativ 15 variante ale sculpturii sale „Pasărea măiastră”. O versiune, executată în 1926, a devenit subiectul unui proces celebru în Statele Unite. Când lucrarea a fost trimisă de la Paris la New York pentru o expoziție curatoriată de Duchamp, oficialii americani au refuzat să lase piesa să treacă fără taxe (cum era obiceiul pentru operele de artă), argumentând că nu este, de fapt, artă. Propunând că lucrarea nu seamănă de fapt cu o pasăre, ei au susținut că, prin urmare, nu se califică drept sculptură. În schimb, l-au clasificat drept „obiect utilitar”. (Același lucru i se întâmplase chiar în acel an și fotografului Edward Steichen, care cumpărase o versiune și încerca să o aducă în Statele Unite).

În replică, Brâncuși a intentat proces oficialilor. În 1928, judecătorul J. Waite a hotărât în favoarea sa. În decizia sa, judecătorul Waite a scris: „S-a dezvoltat o așa-numită nouă școală de artă, ai cărei exponenți încearcă să înfățișeze idei abstracte, mai degrabă decât să imite obiecte naturale.

Indiferent dacă suntem sau nu de acord cu aceste idei mai noi și cu școlile care le reprezintă, credem că trebuie luate în considerare faptele existenței lor și influența lor asupra lumii artistice, așa cum sunt recunoscute de tribunale”.

Brâncuși a fost și un portretist pasionat

Brâncuși nu a fost niciodată portretist în sensul strict al termenului. În schimb, a produs ceea ce ar putea fi numit „asemănări sublimite”, adesea create nu din modele vii, ci dintr-o fotografie sau din propria sa imaginație. Exemplele timpurii păstrează unele trăsături distinctive ale subiectului său, dar de-a lungul anilor aceste trăsături au avut tendința de a fi netezite pe măsură ce Brâncuși a progresat spre abstracție.

Portretele sale implică privitorul într-un joc vizual. Poate fi identificat subiectul? De exemplu „La jeune fille sophistiquée (Portret de Nancy Cunard)”, din 1932, licitată la Christie's New York în 2018 și adjudecată pentru 71 milioane de euro. În niciun fel forma nu este recunoscută instantaneu ca scriitoarea Nancy Cunard.

Influența lui Brâncuși, de durată

Printre vizitatorii expoziției controversate a lui Brâncuși din 1926 la Galeria Brummer din New York s-a numărat și un student de artă japonez-american pe nume Isamu Noguchi (1904-1988). Tânărul a fost atât de inspirat de ceea ce a văzut, încât a solicitat și a obținut o bursă Guggenheim, care i-a permis să se mute la Paris pentru a lucra ca asistent de studio al lui Brâncuși.

În ciuda barierei lingvistice dintre ei, Noguchi a lucrat fericit cu Brâncuși timp de șapte luni și a câștigat o bază neprețuită în sculptura în piatră. Formele reduse ale lui Brâncuși l-au convins pe asistentul său să se orienteze către modernism și un fel de abstractizare, în timp ce atelierul său, care dădea senzația de carieră, a avut un așa impact asupra tânărului sculptor, încât și-a creat propria versiune la sud de Paris, în 1927. Isamu Noguchi va deveni unul dintre cei mai importanți și apreciați sculptori ai secolului al XX-lea, iar cei doi bărbați vor rămâne prieteni și se vor influența unul pe celălalt.

Piața pentru arta sa este puternică și constantă pentru fiecare perioadă a carierei sale

În ultimii ani, lucrările lui Brâncuși oferite la Christie's au doborât de două ori recordul mondial de preț pentru orice sculptură la licitație: „Danaide” în 2002 și „Bird in Space” în 2005. Recordul artistului fusese atins în 2017 cu „La muse endormie” (57,3 milioane de dolari).

Constantin Brâncuși a lăsat în urmă mii de fotografii și sute de sculpturi. Devenise cetățean francez în 1952, parțial pentru a putea lăsa moștenire întregul său atelier și conținutul acestuia statului francez (guvernul comunist al României natale refuzase să accepte vreuna dintre lucrările sale).

Atelierul de la Paris

Figură emblematică a sculpturii secolului XX și a istoriei modernității, Brâncuși a trăit și a lucrat la Paris din 1904 până la moartea sa, în 1957. În capitala franceză a fost creată cea mai mare parte a operei sale.

Prin testament, artistul a lăsat moștenire statului francez întregul său atelier. Reconstruit identic în 1997, Atelierul Brâncuși de la Centrul Pompidou este compus din 137 de sculpturi și 87 de

socluri originale, 41 de desene și 2 picturi. Păstrează în plus 1.600 de plăci fotografice din sticlă și tiraje originale.

Din 1916 și până în 1957, Constantin Brâncuși a ocupat mai multe ateliere, succesiv, la numerele 8, apoi 10 din Impasse Ronsin, în arondismentul 15 din Paris. Artistul a investit aici în două, apoi trei ateliere, pe care le-a deschis pentru a forma două mari camere în care și-a expus operele. În 1936 și 1941, el a adăugat două spații de lucru.

Constantin Brâncuși a acordat o importanță capitală relației dintre sculpturile sale și spațiul care le găzduia. Din anii 1910, prin aranjarea sculpturilor într-o strânsă relație spațială, el a creat în centrul atelierului opere noi pe care le-a numit „grupuri mobile”, însemnând astfel importanța legăturii dintre lucrări și posibilitățile de mobilitate ale fiecăreia în cadrul întregului.

Începând cu anii 1920, atelierul a devenit locul de prezentare a creației sale și o operă de artă în sine, un corp constituit din celule care se generează reciproc. Această experiență a privirii în interiorul atelierului către fiecare sculptură pentru a constitui un ansamblu al relațiilor spațiale l-a determinat pe Brâncuși să rearanjeze zilnic locul pentru a realiza unitatea care îi părea corectă.

La sfârșitul vieții, Constantin Brâncuși nu a mai creat sculpturi pentru a se concentra pe singura lor relație în atelier. Această apropiere a devenit esențială astfel că artistul nu a mai dorit să expună și, atunci când vindea o lucrare, o înlocuia cu amprenta sa în ipsos pentru a nu pierde unitatea întregului.

Un muzeu care îi poartă numele a fost inaugurat în 2020, la Târgu Jiu, în Casa „Barbu Gănescu”, unde artistul a locuit între 1937 și 1938, când a lucrat la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”.

Bibliografie:

- Dan Grigorescu, Brâncuși și secolul său, Editura Artemis, București, 1993

Eminescu - între paremie și luciditate gnostică

Prof. Moraru Cristina Elena,

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila, Brăila

Structuri paremiologice sau vorbe de înțelepciune

Ampretat organic de înțelepciunea populară, omul deplin al culturii române – cum îl denumește Constantin Noica, Eminescu esențializează paremia prin filtrul erudiției sale, ridicând-o la rang aforistic, chiar dacă o găsim exprimată cumulativ, pe tot parcursul operei sale.

În volumul șase al Operelor Complete, ediție îngrijită de Perpessicius, printre textele folclorice își fac loc „proverbe, asemănări, locuțiuni diverse, zicale, cimilituri” românești pe care autorul le inserează între basme și cântece de lume, irmoase.

Proverbele - susține Ovidiu Papadima, „nu sunt învățături. Sunt, ca toate celelalte forme de arta populară, forme de viață. Dar mai mult decât celelalte sunt esențe de viață. Ele formulează în modul cel mai concentrat și mai pregnant posibil o mulțime aproape infinită de situații de viață.”²¹. Karel Capek prezintă proverbele ca oferind fapte, experiențe. „Nu prezintă principii, ci experiențe. El (proverbul) este o formă de cunoaștere foarte nesistematică. Însă, după cum se știe, și experiența umană este foarte nesistematică”²². Omul proverbelor are un portret cât se poate de obiectiv și mai ales experimentat, deoarece acesta dezvoltă atitudini adesea contrastante, conforme doar cu starea de spirit a situației sau momentului trăit. De aceea, dacă „tăcerea e de aur”, „vorba lungă e sărăcia omului”, dar și „în inima tăcutului locuiește dracul”.

În imaginarul colectiv reprezentat de proverbe, respectiv vorbe de învățătură Eminescu descoperă întreaga savoare a unei limbi române ce construiește paremii prin similitudini, experiențe, structuri lexicale sau locuțiuni, iar ironia sa romantică investește cu virulență adevărul exprimat: „*Uite-te la obraz și mă-ntreabă de necaz; uite-te la față și mă-ntreabă de viață*” sau „*Omul dacă, îmbătrânește, pune-i paie și-l pârlește*” sau „*Bărbatul fără muiere, ca foarfeca fără soție, ce nu taie, numai sgârie*” - exemplele sunt doar sugestive și emblematice.

Grupate cu subtitlul „Proverbe” poetul asociază de fapt zicători, vorbe de spirit adesea rimate acestei secțiuni. Folcloristul Ovidiu Papadima distinge categoria zicătorii de proverb în folclorul românesc: „zicătoarea e concretizarea plastică a unei situații legate de timp. Ea te ajută numai să o contempli și să o înțelegi. Proverbul e însă concretizarea unei situații de destin; te obligă la mai mult decât a înțelege; te obligă să iei atitudine.”²³

²¹ Papadima Ovidiu, *Literatura populară română - Din istoria și poetica ei*, EPL, București, 1968, pg 598

²² Capek, Karel, *În captivitatea cuvintelor*, Editura Univers, București, 1982, pg 24

²³ Papadima Ovidiu, *Literatura populară română - Din istoria și poetica ei*, EPL, București, 1968, pg 600

Subsumate capitolului „Vorbe,” cu cele 30 de reflecții exprimă unitar opinii prin care omul de rând poate fi educat. Portretul generațiilor schematizat într-o zicere: „*Cei tineri grăiesc ceea ce fac, cei bătrâni povestesc ceea ce au făcut, iar cei nebuni ceea ce vor să facă.*” - temporizează foarte exact raportul vorbe-acțiune, ilustrând prin cele trei sensuri notale norma și alienarea. Omul paremiilor e abstractizat prin pronumele cel: „*Vai de cel ce nu știe nici când să grăiască nici când să tacă, dar cu mult mai vai de cel ce nu știe nici ce să grăiască, nici ce să tacă.*” Aluzia ca modalitate de elevare spirituală caracterizează discursul. Insul proverbului, apare alteori numit neghiobul în context antitetice cu geniul.

Un frumos îndreptar al eticii de comunicare adresat neinițiatului se formulează foarte plastic, unde sfatul bun configurează portretul locutorului civilizat. Aluziile și comparațiile cu damblăii, animalele sau figurile basmice sunt menite să dezarmeze etica inferioară, aflată în afara normei. Neghiobul are exemple, dar și contrexemple de bună manieră a comunicării:

„*Când grăiești cu oarecine nu strâmba din gură ca cei damblalai, nici dinții să ți-i scârșnești, ca câinii când se mănâncă, nici limba să ți-o scoți ca șarpele și s-o joci, nici degetele în gură să le bagi și să le lingi, ca pisicile când se ling, nici din mâni să dai ca și când te-ai da în leagăn, nici din picioare să dai ca un armăsar, nici ochii să ți-i arunci încoace și 'ncolo ca balaurul, nici trupul să ți-l frângi, ca pehlivanii când joacă, nici să te vâri într-însul, nici să 'ndrăznești la glume cu mâna ca mojiicii când se 'mbată, c' asemenea urmări te arată de tot prost.*”

Imaginar aforistic eminescian

Două structuri ce se regăsesc în Epigonii vor coagula sens dinspre paremie spre luciditate gnomică: „spusa voastră” și „cugetarea sacră”. Dinamica lexicală a primului termen, de la sensul notal la cel noțional, ajunge să releve înțelepciunea înaintașilor apreciată generic. Spusa „sântă și frumoasă” redă învățătura pliată romantic pe imaginarul inimii: „Căci din minți era gândită, căci din inimi era scoasă”. Conotația conferită spusei corespunde la fel de bine oricărei idei sau structuri literare emise de orice creator de limbă română preeminescian, nominalizat în poemul citat sau rămas anonim.

Neîndoios că toate spusele preeminesciene denotă latențe ale sufletului românesc teaurizat în mod particular de creatori populari sau consacrați și transformați în înțelepciune.

În privința cugetării sacre poetul oferă două deschideri ce se pot constitui în definiții poetice - prima: „Combinare măiestrită / Unor lucruri nexistente;” - apropiată de sensul metaforei și de emergența semantică a acesteia, iar cea de-a doua cu accente ironice: „Carte tristă și-ncălcită, / Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra”, referindu-se la comprehensiune și comentare.

Cugetarea așadar are la poet un tip de obediență pozitivă, câtă vreme stă sub semnul sacralui. Mai mult decât atât configurează o direcție etică de înaltă ținută, conferind adesea modele atitudinale preluate din filosofia clasică germană, istorie, mitologie și nu în ultimul rând din literatura universală.

Marin Bucur apreciază cugetările poetului nefiind aflate „pe ulițe și în piețele publice, ci crezuri sacre, credințe și convingeri adânci. [...] Cugetările sale au o putere de generalizare a fenomenelor și situațiilor care depășește experiența contingentă. El are înțelepciunea veacurilor și a istoriei poporului român.”

Cu toate că Eminescu nu și-a ordonat reflecțiile să le dea în mod programatic structura unei cărți de „Cugetări”, prin publicarea cu acest titlu într-o ediție îngrijită de Marin Bucur, poetul e aliniat practic la tradiția genului moralist. Manuscrisele lui Eminescu, fie că sunt de poezie, proză, teatru, publicistică, cuprind aceste flori rare ale reflecției superioare, desfășurându-se ca o eflorescență a spiritului său.

Cugetarea eminesciană are două axe ale fundamentării sale în fapt: inima și limba română. Cea dintâi dă coerență apartenenței spirituale la rădăcinile aceleiași nații, iar cealaltă aduce confirmarea rațiunii. *”Da! Orice cugetare generoasă, orice descoperire mare porcede de la inimă și apelează la inimă.”* - notează poetul în manuscrisul 2287, f.11. (Cugetări, p. 11)

Onestitatea și sinceritatea poetului transpar în viziunea asupra expresiei gândirii și a modului de a fi în limba română: „Limba și legile ei dezvoltă cugetarea” (Cugetari, p. 47) dar și „Limba și împreună cu ea mintea se curăță și se lămurește, căci numai o limbă în care cuvintele sunt împreunate c-un înțeles hotărât de veacuri este clară, și numai o cugetare care se servește de o asemenea limbă, e limpede și cu temei.”²⁴

Preocuparea pentru exprimarea clarității, a coerenței și a pertinentei gândirii se fundamentează pe o abordare lingvistică corectă. Aceasta se realizează simplu, dar urmând principiul consecvenței semantice în asocierile lexicale, respectiv cuvinte împreunate c-un înțeles hotărât de veacuri. Respectul lingvistic are impactul gândirii sănătoase. Mai mult, conformismul lingvistic, atrage drept consecință cugetarea limpede și cu temei. În fine, păstrând aceleași date ale relației de echilibru între limbă și gândire (termeni între care s-a stabilit a exista o relație dialectică), reflecția eminesciană impune un raport de putere între vorbitor și limba sa. „Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră.” Argumentul poetului convinge și cucerește. „Precum într-un sanctuar reconstituim pas cu pas, ce-a fost înainte - nu după fantesia sau imaginația noastră monumentană, ci după ideea în genere, și după amănunte - care a predominat la zidirea sanctuarului -, astfel trebuie să ne purtăm cu limba noastră românească.” Cugetarea eminesciană se fundamentează în manieră sentențioasă începând cu asocierea limbăcugetare și stabilind relația de supunere la valoare. Limba-stăpână luciditate, înseamnă apartenența la propria ta spiritualitate, înseamnă respect de sine.

Lecția Eminescu pare, dacă nu uitată de contemporanii noștri tineri, ignorată grosolan. Scrierea cu excesive abrevieri și cu nepăsare ignară, dă iluzia comunicării și alienează spiritul.

Luciditatea gnomică a poetului, magistral exprimată în Glossa, postulează echilibrul dintre gând și expresie în cadrul unui cod etic al omului superior: „*Nici încline a ei limbă / Recea cumpănă a gândirii / Înspre clipa ce se schimbă / Pentru masca fericirii, / Ce din moartea ei se naște / Și o clipă ține poate; / Pentru cine o cunoaște / Toate-s vechi și nouă toate.*”

Chiar dacă aduce cu sine un fel de a fi, un model comportamental adoptat și implicit îl transmite omului de rând, pentru care creează un cod civilizator etern valabil.

²⁴ Eminescu, Mihai, Cugetări, Editura Albatros, București, 1979, pg 46

Bibliografie:

- Eminescu, Mihai, Opere, vol. 6, *Literatura populară*, http://eminescu.petar.ro/opera_completa/index.html 2.
- Papadima, Ovidiu, *Literatura populară română - Din istoria și poetica ei*, EPL, București, 1968;
- Capek, Karel, *În captivitatea cuvintelor*, Editura Univers, București, 1982;
- Eminescu, Mihai, *Cugetări*, Editura Albatros, București, 1979;
- Eminescu, Mihai, *Poezii, proză literară*, Editura Cartea românească, București, 1978.

Nicolae Iorga - Spiritul Țării De Sus

Prof. Popa Petrescu Nicolae Alin,

Liceul Teoretic „Gh. M. Murgoci – structură Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea

Nicolae Iorga rămâne una dintre cele mai complexe și influente personalități ale culturii române moderne, un savant ale cărui preocupări au traversat istoria, literatura, arta și viața publică. Opera sa enciclopedică și activitatea politică au modelat percepția românească asupra trecutului și au contribuit la consolidarea unei identități culturale care pune în centrul ei valorile spirituale ale comunităților istorice, printre care și cele ale „Țării de Sus”.

Nicolae Iorga s-a născut la 5 iunie 1871 în Botoșani și a avut o carieră prodigioasă ca istoric, critic literar, profesor universitar, publicist și om politic; a fost membru titular al Academiei Române și a ocupat funcții publice importante, inclusiv cea de prim-ministru al României. Opera sa științifică este vastă, cu studii fundamentale în istoria românilor, istoria Imperiului Otoman, bizantinologie și istoria culturii.

Iorga a publicat sute de volume, articole și studii, fiind recunoscut atât în țară, cât și în străinătate pentru erudiția sa și pentru capacitatea de a lega cercetarea istorică de problemele contemporane ale națiunii. Prin lucrările sale, el a urmărit nu doar reconstruirea cronologică a faptelor, ci și descifrarea sensurilor spirituale și culturale care dau coerență unei comunități.

Țara de Sus este, în contextul tematicii propuse, un termen care evocă spații geografice și istorice din nordul și nord-estul spațiului românesc, zone în care tradițiile, credința ortodoxă, obiceiurile rurale și meșteșugurile au constituit timp îndelungat nucleul unei spiritualități autentice. În viziunea lui Iorga, asemenea regiuni sunt „vămi” ale memoriei colective, locuri în care continuitatea culturală se păstrează și se transmite. Această perspectivă pune accent pe rolul satului, al bisericii și al învățătorului ca purtători ai unei culturi vii.

Iorga a fost preocupat constant de modul în care spațiul geografic influențează formarea caracterului național. El a subliniat că anumite regiuni, prin izolare relativă și prin continuitatea obiceiurilor, devin depozitare de valori morale și estetice. În această cheie, Țara de Sus devine metaforă pentru acele vârfuri de spiritualitate care rezistă schimbărilor istorice bruște și care oferă modele de viață și sens comunitar.

Biserica ortodoxă a jucat un rol central în păstrarea limbii, a ritualurilor și a imaginarului colectiv. În zonele montane și submontane, lăcașurile de cult, mănăstirile și schiturile au fost nu doar centre religioase, ci și centre culturale: locuri de copiere a manuscriselor, de pictură murală, de păstrare a cântecului și a meșteșugurilor. Iorga a acordat o atenție deosebită acestor instituții, văzând în ele izvoare ale continuității spirituale.

Învățătorul satului, preotul și învățătorul de la școala primară au fost, în concepția iorganiană, vectori ai civilizației. Prin școală se transmiteau nu doar noțiuni, ci și norme morale,

respect pentru tradiție și pentru limba națională. În Țara de Sus, unde accesul la orașe era mai dificil, aceste figuri aveau un rol amplificat în modelarea conștiinței colective.

Folclorul - cântecele, doinele, colindele, obiceiurile de nuntă și de înmormântare - reprezintă un tezaur de semnificații. Meșteșugurile locale (prelucrarea lemnului, țesutul, olăritul) nu sunt doar activități economice, ci și expresii estetice și spirituale. Iorga a încurajat studiul folclorului ca sursă de cunoaștere a mentalităților și a valorilor tradiționale.

Pentru Iorga, modernizarea nu însemna negarea tradiției, ci integrarea ei în proiecte culturale și educaționale care să păstreze identitatea. El a pledat pentru o modernizare „cu rădăcini”, în care instituțiile moderne (școala, presa, administrația) să fie ancorate în valorile locale. Astfel, Țara de Sus nu este un simplu muzeu al tradițiilor, ci un teren viu în care se pot naște forme noi de expresie culturală.

Elita culturală și intelectuală provenită din aceste regiuni are responsabilitatea de a media între universul local și cel național. Iorga însuși, prin activitatea sa, a exemplificat modul în care un intelectual poate valorifica experiența locală pentru a contribui la cultura națională. Această dialectică între centru și periferie este esențială pentru înțelegerea modului în care Țara de Sus devine vatră de spiritualitate.

Tema propusă cere evidențierea unor aspecte cu grad ridicat de interes: modul în care memoria locală se transformă în patrimoniu cultural, strategiile de conservare a meșteșugurilor, rolul educației în transmiterea valorilor și modalitățile prin care comunitățile pot valorifica turistic și cultural resursele lor spirituale. Propunerea de față aduce o abordare integrată: analiză istorică, studii de caz locale (posibilități de cercetare în sate din nord-est), și propuneri practice pentru revitalizarea patrimoniului imaterial. Această combinație asigură originalitate și aplicabilitate.

Nicolae Iorga rămâne un reper pentru înțelegerea legăturii dintre spațiu, memorie și identitate. Viziunea sa despre regiunile tradiționale - precum Țara de Sus - ne învață că spiritualitatea și cultura nu sunt simple relicve, ci resurse dinamice care pot alimenta proiecte de dezvoltare culturală și educațională. Păstrarea și valorificarea acestor vători de spiritualitate cer eforturi concertate: documentare științifică, politici publice sensibile la specificul local și implicarea comunităților. În acest sens, moștenirea iorganiană oferă atât instrumente analitice, cât și modele de acțiune.

Bibliografie:

- Călinescu, George. Istoria literaturii române de la origini până în prezent. Editura Minerva, București, 1986.
- Iorga, Nicolae. Istoria românilor. Editura Minerva, București, 1980.
- Iorga, Nicolae. Byzance après Byzance / Bizanț după Bizanț (studii). Editura Meridiane, București, 1972.
- Iorga, Nicolae. Oameni cari au fost. Editura Cultura Națională, București, 1935.

- Olteanu, Florian. Nicolae Iorga. Cel mai prolific istoric român și enigmele vieții sale. Evenimentul Zilei, București, 2025.
- Wikipedia. Nicolae Iorga. Wikipedia, accesat online.
- Encyclopaedia Britannica. Nicolae Iorga. Encyclopaedia Britannica, accesat online. Enciclopedia României. Nicolae Iorga. Editura Enciclopedia României, București, accesat online.

Factorii educației

*Prof. Poenașu Cătălin,
Colegiul Național „Spiru Haret” Tecuci, Galați*

Când ne referim la factorii educaționali spunem că aceștia însumează toate instituțiile și grupurile sociale, care au o influență semnificativă, voluntară sau involuntară, asupra educației elevului. În rândurile care vor urma vom aborda cei mai importanți factori educaționali, care susțin formarea și dezvoltarea elevilor.

a. Familia

„Educația începe de acasă” sau „cei șapte ani de acasă” sunt expresii care ne indică, fără a avea studii avansate de pedagogie, că primul factor care formează persoana, „într-o perspectivă multidirecțională”²⁵, este reprezentat de familie, care are menirea să îl introducă pe copil în valorile pe care le presupune educația.

Familia este mediul natural care exercită cea mai importantă influență asupra actului educativ, asupra copilului. Acesta deschide ochii în sânul familiei și ceea ce observă aici, poate să-i fie definitoriu pentru întreaga lui existență. Dacă în familie un copil va avea parte de un climat propice pentru a primi o educație aleasă, el se va dezvolta armonios pe toate planurile, începând cu cel teoretic, continuând cu cel comportamental, moral și etic, religios. Din cadrul familiei copilul „culege” și învață primele „conținuturi educative”, care nu sunt cuprinse în documente reglatoare, așa cum sunt cele ale învățământului școlar, ci sunt înscrise în firescul familiei, binecuvântate de Pedagogul suprem, Bunul Învățător.

Privitor la comportamentul dintr-o familie, susținem că acesta va influența viitorul copilului. Dacă în atitudinea părinților va observa un comportament violent, vulgar, lipsit de norme morale, toate acestea vor fi sădite în conștiința educațională a copilului, dar dacă el va vedea la părinți sau la alți membri aspecte pozitive, unde predomină liniștea familială, respectul și moralitatea, el va avea parte de o acumulare de valori bune, necesare pe tot parcursul vieții.

Un alt aspect pe care familia îl poate așeza la rădăcina educației copilului ține de educația religioasă din familie. Nu trebuie teoretizat teologic la acest capitol, deoarece exemplul oferit de părinți este cel mai important în atingerea obiectivelor acestui factor al educației. De exemplu nu este nevoie de o explicație profund teologică, din partea părinților, care să argumenteze necesitatea Împărtășirii cu Sfintele Taine, ci este de ajuns ca părinții să-l ia de mână pe cel mic și să se împărtășească toată familia, iar acest lucru este foarte suficient pentru a puncta și educația religioasă

²⁵ Cucos Constantin, „Pedagogie”, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 48.

în sânul familiei. Începând de la acest „mare pas”, trăirea în comuniune cu Hristos a familiei, prin Sfânta Împărtășanie, este startul cel bun ca într-o familie să domnească valențele educației religioase.

Pentru a concluziona importanța primului factor în educația copilului trebuie să aducem în discuție un singur termen - „exemplul”. Puterea exemplului este determinantă pentru primul pas pe care îl facem în educația copilului.

b. Școala

Un factor foarte important sau cel mai important al educației copilului este școala. Aceasta vine cu o transformare de statut pentru copilul de ieri, care de când a pășit în spațiul școlar, indiferent de nivel, a devenit elev.

Profesorul Constantin Cucos susține că la nivelul școlii educația ajunge la un stadiu foarte dezvoltat, având un caracter programat, planificat și metodic; educația se realizează în forme diverse, prin activități în comun, elevii învățând unii de la alții; situațiile de învățare sunt întocmite de factori responsabili; conținuturile care sunt transmise sunt selectate cu grijă respectând cerințele pedagogiei; apare personalul calificat care se ocupă de instruirea elevului prin diferite metode de predare și învățare, dar care și apreciază și evaluează activitatea elevului²⁶.

Acest statut îl responsabilizează și mai mult pe copilul ajuns elev, școala oferindu-i noi experiențe, iar una dintre ele este evaluarea. Dacă în cadrul familie nu era evaluat, școala vine cu o serie de noi instrumente măsurabile, care să observe dacă copilul/elevul și-a îndeplinit datoria, aceea de a învăța, dar și evoluția parcursului educațional.

Toate aceste noi experiențe ale elevului, pot stârni în mintea lui caracterul obligativ al educației. Adese ori întâlnim în rândul elevilor expresii de genul „M-a obligat la școală să...”. Cadrul didactic trebuie să dezvolte nu această latură a obligativității, ci latura necesității. „Este necesar să învățăm istorie, pentru a ne cunoaște strămoșii”. Această luptă între obligativitate și necesitate, în școala, poate fi eradicată prin vocația didactică, sau cum spuneam în rândurile de mai sus prin artă pedagogică, pentru ca școala să nu fie un „bau-bau” pentru elev, iar cel care se ocupă de transmiterea cunoștințelor să fie o prelungire a părintelui de acasă, care să-l asculte pe elev nu doar la lecția prevăzută în programă, ci și la problemele zilnice.

c. Biserica

Un alt factor care intră pe scena educației este Biserica și reprezentantul acesteia, preotul. Primul contact al copilului cu Biserica se realizează la slujbele religioase sau în afara acestora, în cadrul diferitelor proiecte pe care parohia le aplică în cadrul Programelor pentru tineret. Scopul educației în Biserică este transmiterea valorilor religioase, care au ca finalitate să-l facă pe om mai bun, pentru a obține „plata cea multă din ceruri” - mântuirea.

Influența educativă a Bisericii, dacă e să urmărim istoria noastră românească, este prezentă de foarte mult timp. Primele școli românești au luat ființă în tinda Bisericii, iar primii profesori au fost reprezentanții acesteia: preotul și cântărețul bisericesc, primele manuale după care se învăța

²⁶ *Ibidem*, p. 49.

cititul erau cărțile de cult, mai ales Ceaslovul, pe care Nică din Humulești îl mai întrebuința și în scopuri nedidactice, în desele recreații pe care le petrecea în cimitirul de lângă Biserică, la umbra crucilor, care mărturisesc atât de frumos identitatea noastră creștin –ortodoxă.

Dacă e să facem o radiografie obiectivă a evoluției educației românești, putem afirma că aceasta este sinonimă cu Biserica. Din punctul meu de vedere dacă nu exista Biserica, în spațiul nostru românesc, nu exista nici educația, deoarece primele școli din spațiul extra-ecclesial au luat naștere tot prin implicarea reprezentanților Bisericii. Demne de amintit sunt numele celor doi Mitropoliți, Veniamin Costachi în Moldova și Andrei Șaguna în Ardeal, care au pus bazele primelor școli, care au reprezentat pentru acea perioadă gura de oxigen, atât de necesară pentru educație, cât și pentru cultură, că să ne putem ridica și noi, cei din spațiul intra și extra carpatic, la standardele pe care ni le impunea chemarea internațională, ce dorea un om educat.

Toate aceste implicații ale Bisericii în apariția și dezvoltarea învățământului românesc trebuie să le facem cunoscute copiilor pentru a-i apropia și mai mult de Biserică, pentru a-i educa într-un spirit sănătos.

„Influența pedagogică a bisericii poate fi deosebit de importantă, ea ne face părtași la tainele vieții supranaturale, la misterele participării la manifestare în lume a divinității. Biserica ne propune un scop și un ideal înalt al perfecționării existenței noastre. Ea ne oferă un model de conduită în persoana și actele instanței transcendente cu un puternic impact asupra credincioșilor. În ea ne reglăm conștiințele și conduitele față de divinitate și față de semenii. Devenim mai buni în fața lui Dumnezeu și în fața oamenilor”²⁷.

Biserica prin opera sa vine ca o completare, a actului educativ, pe lângă familie și școală. Ea pune bazele unei formări morale și spirituale, dezvoltă în copil interesul față de artă, arhitectură, pictură și mai ales muzică, iar prin opera sa social filantropică îl educă pe copil în spirit civic, învățându-l ce înseamnă voluntariatul și dezvoltând în el spiritul empatic, de ajutorare a semenului, atât material, cât și spiritual. Tot în cadrul Bisericii se pot organiza diferite activități sportive, care pot dezvolta copilul spre munca în echipă, conștientizând ce înseamnă valoare umană și făcându-l să înțeleagă că și din eșecuri ai ce să înveți, nu doar din victorii.

În tot acest demers al Bisericii, un rol important îl are preotul, care trebuie să fie înzestrat cu resurse culturale multiple, cu profunzime duhovnicească și cu disponibilitate la orice chemare venită din partea copilului sau a tânărului și nu numai, deoarece „preotul ortodox trebuie să trăiască în lume și pentru lume, misiunea lui fiind cu mult mai grea, căci pentru a îmbunătăți lumea, el trebuie să lupte cu lumea, cu toate ispitele, piedicile și greutatea vieții ei”²⁸.

Educația pe care o face preotul are și o dimensiune sacramentală, pentru că el poate fi și duhovnicul care îl ajută pe copil în evoluția sa sufletească. În această situație el nu mai este doar un

²⁷ Cucoș Constantin, „Educația religioasă, conținut și forme de realizare”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996, p. 119-120.

²⁸ Tomescu Ion, „Reorganizarea învățământului teologic”, Institutul grafic Gutenberg, Râmnicu-Vâlcea, 1935, p. 12.

transmițător de informație și valoare creștină, la modul teoretic, ci el este o întruchipare a acestora, fiind un exemplu pentru învățăcelul său.

Pe lângă calitățile intelectuale, preotul trebuie să fie înzestrat cu multiple calități sufletești, pentru a putea exercita un act educativ de o înaltă ținută. În primul rând trebuie să aibă tact pedagogic, asemenea unui profesor, și să-l inițieze treptat pe copil în cadrul și tainele Bisericii, dacă acesta nu a avut parte de o minimă pregătire spirituală în cadrul familiei, trebuie să fie blând și răbdător, smerit și înțelegător, deschis către toate nevoile copilului.

Toate aceste calități ale preotului-educator sunt rezumate de Simeon Mehedinți care scria că „a fi preot înseamnă a fi nobil din naștere, adică un real talent etic. Iar a te ridica pe treptele mai înalte ale ierarhiei bisericești înseamnă că faci parte din aristocrația sufletească a întregii generații cu care ai venit pe pământ”²⁹.

d. Instituțiile culturale

Alături de factorii educației amintiți mai sus, mai adăugăm și diferite instituții culturale dintre care amintim: Casele de Cultură, Bibliotecile, Muzeele, Casele memoriale, care pot fi adevărate surse educative. În general în aceste spații se pot organiza foarte bine activitățile extracurriculare, care ajută foarte mult la dezvoltarea educațională a elevului. Elevul poate participa la spectacole, la diferite lansări de carte sau la seri de lectură și creație, expoziții de artă, acumulând cunoștințe din sfera artistică, literară, istorică etc., ce îl vor ajuta pe parcursul educațional și care îi vor fi utile toată viața.

e. Mass-media

Trăim astăzi într-o societate puternic informatizată, iar elevii, și nu numai, au acces permanent la tehnologie, depășind parametri normali de utilizare. Se poate observa un exces în utilizarea acestor surse, mai ales în rândul copiilor, dar trebuie tras un semnal de alarmă către părinți pentru a controla acest fenomen, pe care îl consider scăpat de sub control. Utilizarea acestor surse este benefică, dar în același timp și malefică³⁰, partea negativă constând, poate, în dependența pe care o creează.

Dacă este să analizăm din punct de vedere etimologic cuvântul „mass-media”, aceste se referă la „mijloacele de comunicare în masă”, de aici putând concluziona că există o mare varietate de astfel de mijloace. Dintre acestea amintim ziarele și revistele, radioul, televiziunea și nu în ultimul rând internetul, de a cărui dependență suferim.

Trebuie să precizăm că primele mijloace amintite mai sus (ziarul, revista, radioul sau televiziunea) sunt utilizare într-o slabă măsură, sau poate chiar deloc, de către elevii, internetul devenind principală sursă de informare.

„Nu întotdeauna mesajele distribuite prin aceste canale sunt autentice, valoroase sau sincere și este de dorit ca receptorul să dea dovadă de simț critic, de circumspecție interpretativă și de competență valorizatoare pentru a selecta doar ceea ce este benefic și pentru a deveni imun față de chemări și incitații false sau chiar periculoase”³¹.

Referindu-ne la pericolozitatea internetului, trebuie tras un semnal de alarmă în primul rând părinților, pentru că primul factor educativ este familia. Aceștia trebuie să controleze activitatea

²⁹ Mehedinți Simeon, „Apropierea de Iisus prin Biserica noastră, prin alegerea educatorilor”, Atelierele grafice Socec & Co., S.A., București, 1935, p. 45.

³⁰ Cucoș Constantin, „Pedagogie”, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 49.

³¹ *Ibidem*, p. 49-50.

online a copiilor, iar în ajutorul lor au fost create programele parentale, ce permit verificarea navigărilor pe internet și blocarea unor pagini, în caz că se ajunge la acest nivel. Alături de părinți este și de datoria profesorului de a evidenția importanța surselor online și necesitatea acestora în vederea informării, învățându-i pe elevi să fie selectivi și atenți în tot acest demers de informare.

f. Structuri asociative

Acest factor educativ se referă la structuri bine organizate, mai exact la diferite asociații pe care le întâlnim atât de des în societatea actuală. Dintre aceste instituții, dacă ne este permis să le numim așa, amintim: asociații de copii, asociații de tineret, organizații non-guvernamentale, societăți caritabile, care își desfășoară activitatea pe plan cultural, educațional, social și economic.

Unele din structurile amintite mai sus au la bază voluntariatul, o cerință a contemporaneității, pe care tineretul a înțeles-o, aspect susținut de implicarea pe care tinerii o au în astfel de proiecte organizate de diferite entități.

Aceste organizații vin să completeze actul educativ prin activitățile pe care le organizează și le desfășoară, în unele cazuri încheind parteneriate cu instituțiile de învățământ, având suport logistic din partea școlilor, dar și uman, prin implicarea elevilor și profesorilor.

Indiferent de locul unde se desfășoară activitatea educativă a copilului, aceasta trebuie să înglobeze informații și noțiuni cât mai diverse, adică beneficiarul actului educativ să fie educat din mai multe perspective (perspectivă științifică, morală, tehnologică, profesională, religioasă etc.), pentru a putea vorbi de o educație completă.

Bibliografie:

- Cucoș Constantin, „*Pedagogie*”, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2002;
- Cucoș Constantin, „*Educația religioasă, conținut și forme de realizare*”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996;
- Mehedinți Simeon, „*Apropierea de Iisus prin Biserica noastră, prin alegerea educatorilor*”, Atelierele grafice Socec & Co., S.A., București, 1935;
- Tomescu Ion, „*Reorganizarea învățământului teologic*”, Institutul grafic Gutenberg, Râmnicu-Vâlcea, 1935.

Religia în opera literară și plastică a lui Alecu Ivan Ghilia

*Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani*

La început de primăvară, în plină perioadă interbelică (1 martie 1930), dintr-un sat ascuns între câmpii și păduri moldave, s-a ivit Alexandru Ivan, cunoscut cu pseudonimul de Alecu Ivan Ghilia, un spirit măcinat de nedreptățile timpului său care și-a făcut prin cuvinte și culoare prezența într-o lume aflată mereu în schimbare. Cochetând cu poezia încă de pe băncile școlii, exersându-și talentul literar ulterior în nuvele și romane, adăugând exprimarea artistă din pictură, Ghilia refuză orice încadrare rigidă într-o paradigmă estetică unică, întrucât creația sa se sprijină pe un sistem axiologic coerent, în centrul căruia dimensiunea religioasă joacă un rol esențial în organizarea sensului.

Într-un climat istoric marcat de ateism ideologic și de reducerea ființei umane la funcția sa socio-politică, Alecu Ivan Ghilia readuce în prim-plan problematica sacrului, chiar și atunci când aceasta apare mascată în simboluri, alegorii sau structuri narative indirecte. Tema religioasă traversează întreaga sa operă, fără a urma însă un traseu linear sau strict confesional. Ea se dezvoltă gradual, pe măsură ce autorul evoluează biografic și artistic, căpătând densitate existențială, gravitate și profunzime reflexivă. Atât în romanele sale, cât și în creația plastică, religia funcționează ca instrument de interogare morală, ca limbaj simbolic și ca orizont ontologic în cadrul căruia este analizat destinul individual și colectiv.

Pentru a înțelege dimensiunea religioasă a operei lui Alecu Ivan Ghilia, este important să privim atât parcursul său de viață, cât și epoca în care s-a format. Născut într-un sat moldovenesc, autorul intră încă din copilărie în contact cu o credință firească, trăită zi de zi, specifică lumii tradiționale, unde religia nu este explicată teoretic, ci face parte din viața cotidiană, din obiceiuri și din ritmul existenței.

Mai târziu, studiile sale artistice îl duc într-un mediu cultural modern, dominat de raționalism și, în perioada comunistă, de o atitudine ostilă față de religie. Această ruptură dintre credința simplă a copilăriei și ideologia oficială a vremii va influența profund creația sa. Din acest motiv, religia nu mai poate fi exprimată direct, ci apare în operele sale sub formă de simboluri, metafore sau conflicte interioare, adaptate condițiilor impuse de cenzură.

Experiențele istorice dificile — presiunea politică, marginalizarea intelectualilor autentici, participarea la evenimentele din 1989 și detenția — au avut un impact decisiv asupra maturizării sale spirituale. După aceste momente, religia nu mai este doar un subiect literar, ci devine o experiență personală profundă. Opera lui Alecu Ivan Ghilia capătă astfel un ton confesiv, apropiat de mărturisire, și se transformă într-un spațiu de reflecție asupra credinței, suferinței și împăcării interioare.

Unul dintre cele mai importante aspecte cu semnificație religioasă în proza lui Alecu Ivan Ghilia este tema vinovăției, strâns legată de ideea de păcat. Aceasta nu este prezentată ca o vină juridică sau ca o greșeală care poate fi sancționată din exterior, ci ca o stare profundă a conștiinței. Personajele sale nu sunt modele morale sau eroi exemplari, ci oameni fragili, marcați de greșeli și compromisuri. Vinovăția lor nu provine întotdeauna din fapte concrete, grave, ci mai ales din trădarea propriilor valori și din renunțarea la adevăr.

În romane, precum *Ieșirea din Apocalips* sau *Îngeri biciuiți*, păcatul apare sub forma lașității spirituale. Personajele aleg tăcerea, adaptarea și compromisul, iar aceste alegeri duc la o degradare interioară profundă. Vinovăția apare ca rezultat al compromisului, al acceptării minciunii și al renunțării la propriile convingeri. Această formă de vinovăție are o semnificație profund religioasă: ea nu poate fi înlăturată prin scuze sau explicații, ci doar prin asumare și suferință interioară. Prin această perspectivă, Ghilia reia într-o formă modernă ideea creștină conform căreia păcatul nu înseamnă doar încălcarea unei reguli, ci mai ales îndepărtarea de adevăr și de sine.

Un alt motiv religios important este cel al căderii. Personajele sale sunt conștiente că și-au pierdut inocența, iar această conștientizare le provoacă o profundă dramă interioară. Nu este vorba despre dorul romantic după un trecut idealizat, ci despre o luciditate dureroasă: ele știu că nu se mai pot întoarce la ceea ce au fost. Această viziune are rădăcini biblice și amintește de povestea lui Adam și Eva, însă este reinterpretată într-o cheie modernă. Omul contemporan nu este alungat din paradis de o pedeapsă divină, ci de propriile slăbiciuni, de frică și de lipsa de curaj moral.

Suferința ocupă un loc esențial în viziunea religioasă a lui Ghilia. În tradiția creștină, suferința nu este lipsită de sens, ci poate deveni o cale de clarificare și maturizare spirituală. În universul lui Alecu Ivan Ghilia, suferința este criteriu de diferențiere spirituală. Există o suferință sterilă, născută din resentiment și frică, și o suferință fertilă, care conduce la luciditate și adevăr.

Romanul *Recviem pentru cei vii* este emblematic în acest sens. Titlul însuși sugerează o inversare a perspectivei tradiționale: nu morții au nevoie de recviem, ci cei vii, dar spiritual morți, incapabili să-și asume suferința ca probă a autenticității. În roman, suferința face diferența dintre cei care doar există biologic și cei care trăiesc cu adevărat. Personajele, care evită orice formă de suferință morală și caută doar confortul și siguranța, sunt prezentate ca fiind „moarte” din punct de vedere spiritual. În acest sens, religia oferă o cheie de înțelegere a durerii, ajutând cititorul să interpreteze experiențele tragice ca pe probe ale autenticității umane.

Alecu Ivan Ghilia folosește un limbaj cu termeni religioși într-un mod echilibrat și atent. Cuvintele cu semnificație sacră apar firesc în narațiune, fără exagerări sau discurs solemn artificial. Această simplitate stilistică oferă textelor sale o notă de seriozitate și menține o tensiune spirituală constantă, fără a transforma literatura într-o predică. Apar des teme și imagini inspirate din Biblie, precum apocalipsa, căderea, jertfa, ispita, judecata sau mântuirea. Aceste motive nu sunt folosite în sens strict religios sau dogmatic, ci sunt adaptate pentru a vorbi despre problemele omului modern și despre realitățile istorice în care acesta trăiește.

De exemplu, cuvântul „apocalipsa” care apare frecvent în opera lui Al. I. Ghilia este folosit cu sensul său original, biblic: dezvăluire, descoperire. În romanele sale, apocalipsa nu înseamnă

sfârșitul lumii, ci momentul în care adevărul iese la iveală, atât despre oameni, cât și despre societate, când minciunile și iluziile sunt spulberate. Din această perspectivă, cărțile lui Ghilia pot fi citite ca texte „apocaliptice” în sens simbolic: ele nu vorbesc despre un sfârșit fizic, ci despre un moment de trezire a conștiinței, în care adevărul devine imposibil de ascuns.

Imaginea îngerului este reinterpretată într-un mod profund uman. „Îngeri” lui Ghilia nu sunt ființe supranaturale, ci oameni care au avut un puternic simț moral sau spiritual, dar care au fost înfrânți de realitate, de frică sau de presiunea istoriei. Sunt personaje care poartă semnul unei „sfîințenii ratate”, al unei vocații nerealizate. Prin aceste figuri, autorul sugerează ideea unui martiriu tăcut și anonim: oameni care au suferit nu pentru a fi recunoscuți, ci pentru că au încercat să rămână fideli adevărului într-o lume ostilă. „Jertfa” lor nu presupune întotdeauna moartea fizică, ci renunțarea la confort, la siguranță sau la iluzii personale.

Un aspect important al operei lui Alecu Ivan Ghilia este legătura strânsă dintre religie și istorie. Regimul totalitar, cu presiunea sa constantă, cu minciuna și frica pe care le impune, creează un mediu în care compromisul devine ceva obișnuit, iar păcatul nu mai este o excepție, ci o regulă. Astfel, istoria nu este doar un simplu decor, ci o forță care influențează profund viața oamenilor și provoacă suferințe tăcute, sacrificii care nu au fost recunoscute public. Această suferință ascunsă capătă, în viziunea lui Ghilia, o semnificație profund religioasă.

În acest context, religia oferă un punct de sprijin interior și devine o formă de memorie morală. Ea este singura cale prin care suferința colectivă poate primi un înțeles profund, păstrând sensul sacrificiului acolo unde discursul politic îl ignoră sau îl șterge. Personajele lui Ghilia sunt adesea „martiri fără aureolă” — oameni obișnuiți care suferă în tăcere, fără recunoaștere sau recompensă, dar a căror suferință dobândește o valoare spirituală. Nu sunt simple victime ale istoriei, ci oameni puși în fața unor alegeri dificile: să rămână fideli adevărului sau să accepte compromisul pentru a supraviețui. Acești oameni nu își pierd neapărat viața, ci sunt excluși, marginalizați sau reduși la tăcere. Din punct de vedere religios, această formă de martiriu este cu atât mai profundă cu cât nu aduce glorie sau recompensă. Ea amintește de modelul creștin al suferinței asumate în liniște, fără așteptarea recunoașterii publice.

În pictura lui Alecu Ivan Ghilia, prezența religiei se vede clar, mai ales prin imaginile folosite, dar și prin mesajul profund al lucrărilor. Religia nu apare doar ca temă vizuală sau ca pretext decorativ, ci este mai degrabă o formă de reflecție asupra condiției umane. Artistul nu își propune să ilustreze scene biblice clare sau să transmită mesaje religioase directe, ci să exprime stări spirituale: suferința, îndoiala, căutarea sensului, singurătatea omului în fața divinului. De aceea, tablourile pot fi interpretate atât din perspectivă religioasă, cât și existențială. Sacralul nu este prezentat ca o certitudine, ci ca o întrebare deschisă.

În lucrările sale, corpul uman nu este idealizat, ci prezentat ca vulnerabil și limitat, frecvent fragil, tensionat sau fragmentat. Această reprezentare sugerează ideea că suferința face parte din

experiența spirituală. Trupul nu este opus sufletului, ci devine locul în care se manifestă frământările interioare și căutarea divinului.

Deși nu realizează icoane în sensul tradițional, Alecu Ivan Ghilia își construiește limbajul plastic pornind de la arta creștină, în special de la tradiția bizantină. Influența acesteia se observă în frontalitatea figurilor, în renunțarea la perspectiva realistă și în accentul pus pe chip, considerat în iconografie locul principal al mesajului spiritual. Această importanță a feței este preluată de artist, dar transformată într-un registru expresiv personal.

Astfel, el pictează frecvent figuri rigide și solemne, chipuri marcate de suferință, cu ridurile adânci și privirile tensionate, cu expresiile dure care sugerează frământări interioare intense. Acestea sunt integrate în compoziții care amintesc de structura artei religioase, dar care par să se afle într-un dialog tăcut cu ceva dincolo de ele. Dintr-o perspectivă simbolică, fața reprezintă identitatea omului și relația sa cu divinitatea. Deformarea chipului poate fi citită ca semn al unei rupturi sau al unei dificultăți de comunicare între om și Dumnezeu.

Diferența esențială față de icoana tradițională apare la nivelul expresiei: în timp ce icoana transmite pace, echilibru și certitudine spirituală, pictura lui Ghilia exprimă neliniște, durere și tensiune interioară. Această schimbare de accent reflectă condiția omului modern, marcat de crize spirituale și de pierderea reperelor religioase sigure.

Cromatică, adesea gravă și dominată de zone întunecate, joacă un rol esențial în construcția sensului. Tonurile pământii trimit la ideea de materie, de trup și de condiție umană, accentuând starea de apăsare și intensitatea emoțională a imaginilor. Nuanțele de roșu închis pot sugera sângele, suferința sau sacrificiul, iar contrastele puternice dintre lumină și umbră creează o tensiune vizuală constantă. Lumina nu apare ca o revelație bruscă, ci ca o prezență discretă, fragilă, care pare mereu pe punctul de a se pierde. Acest tip de lumină sugerează speranța, dar și dificultatea de a o păstra într-o lume marcată de neliniște.

În acest sens, opera lui Ghilia nu poate fi încadrată în arta religioasă canonică, ci reprezintă o reinterpretare modernă a sacrului, în care figura umană devine purtătoarea unei lupte interioare profunde și a unei căutări spirituale tensionate.

În ansamblu, pictura lui Alecu Ivan Ghilia poate fi văzută ca o formă de spiritualitate adaptată omului modern. Nu oferă răspunsuri clare și nu promite mântuirea, ci reflectă lupta interioară a omului contemporan cu credința, îndoiala și suferința. Astfel, religia din opera sa nu este una triumfătoare, ci una a fragilității, a căutării și a speranței discrete.

Creația literară și cea plastică ale lui Alecu Ivan Ghilia nu pot fi analizate separat fără a pierde din profunzimea sensului. Ele se completează reciproc, construind o viziune unitară asupra religiei ca experiență existențială.

În literatură, religia este discursivă, reflexivă, analitică. Textele sunt meditative și caută să înțeleagă sensul suferinței, al credinței și al existenței. În pictură, aceleași idei apar într-o formă concentrată și simbolică, fără cuvinte, prin imagini și expresivitate vizuală. Ambele transmit aceeași idee de bază: omul este o ființă spirituală fragilă, marcată de suferință, iar arta devine un mod de a căuta sensul vieții, asemănător unei rugăciuni, dar exprimată prin mijloace artistice.

În creația literară și plastică a lui Alecu Ivan Ghilia, religia nu apare ca un subiect secundar sau ca o simplă trimitere culturală. Ea stă la baza întregii sale opere și îi dă coerență. Religia influențează felul în care sunt construite conflictele din texte, modul în care apar imaginile și simbolurile din pictură și felul în care sunt puse în discuție valorile morale.

Ghilia nu este un autor religios în sens strict, confesional. El este, mai degrabă, un autor preocupat de viața spirituală a omului. Pentru el, credința nu este o certitudine liniștitoare, ci o întrebare continuă, o confruntare cu suferința și cu limitele existenței. De aceea, opera sa nu oferă răspunsuri clare, ci pune în lumină frământările interioare ale omului.

Prin această perspectivă, creația lui Alecu Ivan Ghilia se înscrie într-o direcție importantă a culturii europene moderne, alături de acei artiști care au refuzat explicațiile simple și au ales să exploreze drama căutării sensului și a sacralului într-o lume nesigură.

Bibliografie:

- Ghilia, Alecu Ivan – Cuscii, București, 1958.
- Ghilia, Alecu Ivan – Ieșirea din Apocalips, București, 1960.
- Ghilia, Alecu Ivan – Îngerii biciuiți, București, 1967.
- Ghilia, Alecu Ivan – Recviem pentru cei vii, București, 1972.
- Manolescu, Nicolae – Istoria critică a literaturii române, București.
- Popescu, Marian – Studii despre romanul românesc postbelic.
- Articole din Viața Românească, România literară, Contemporanul.
- România literară. (nr. 25/2023). In memoriam Alecu Ivan Ghilia [Articol].
- Revista Literară Alecu Ivan Ghilia, anul XII, nr. 11/2023
- Alecu Ivan Ghilia: Expresivitate și dramatism – AMOS News (2018)
- “Slujirea din bibliotecă: Povestea lui Alecu Ivan Ghilia.” Blog posting, September 1, 2020.
- 2. Eliade, Mircea – Sacralul și profanul.
- Berdiaev, Nicolas – Sensul creației.
- Paul Ricoeur – Răul: o provocare pentru filozofie și teologie.
- Sf. Maxim Mărturisitorul – Ambigua (repere antropologice).
- Sf. Ioan Scărarul – Scara (dimensiunea suferinței).
- Berdiaev, Nicolas. Sensul creației. București: Humanitas, 1992.

Luceafărul. Tema și viziunea despre lume

*Prof. Antoci Tamara,
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași*

Mihai Eminescu este cel mai valoros poet român, fiind denumit de critica literară “ultimul mare romantic universal” sau “poetul nepereche, poetul național” (George Călinescu). El aparține perioadei marilor clasici ai literaturii române, alături de I. Creangă, I.L. Caragiale, I. Slavici. Creația sa este vastă, cuprinzând cele trei genuri literare: liric, epic, dramatic. Opera eminesciană în versuri se distinge prin originalitate, îmbinând teme și motive romantice, de circulație universală, cu elemente autohtone ale specificului național.

Romantismul este un curent literar apărut ca reacție împotriva rigorii clasicismului în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Spre deosebire de clasici, romanticii subliniază importanța imaginației, a fanteziei creatoare, idealizează trecutul pe care îl consideră încărcat de glorie, resping prezentul pe care îl ridiculizează pentru moravurile sociale.

Romantismul eminescian se individualizează prin abordarea unor teme specific, ca de exemplu condiția omului de geniu, cosmogonia, iubirea, natura, timpul, zborul cosmic, noaptea, antinomia dintre destinul geniului și soarta omului comun, antiteza la diferite niveluri ale textului: cosmic-terestru, muritor-nemuritor, „Căci eu sunt vie, tu ești mort”, vis-realitate, coexistența unor genuri și specii diferite.

Unul dintre textele ilustrative ale romantismului eminescian este poemul „Luceafărul”, apărut în almanahul „România Jună” din Viena, apoi în revista „Convorbiri literare” și apoi în volumul „Poesii” din 1883.

Sursele inspirației poetice sunt atât de natură folclorică, cât și de natură filozofică. Poemul este inspirat din poemul românesc „Fata în grădina de aur”, Eminescu valorificând și aspecte din filozofia germană, de exemplu teoria schopenhaueriană a geniului.

Temele textului sunt destinul omului de geniu, tema iubirii, a naturii, a timpului.

Titlul poemului are mai multe semnificații. În sens denotativ, Luceafărul (lat. „Lucifer”) este numele popular al planetei Venus, steaua cea mai strălucitoare de pe cer; în sens conotativ reprezintă o ipostază a geniului, a omului superior însetat de absolut, capabil să-și depășească limitele și să se sacrifice pentru iubire. În opoziție cu acesta, Cătălina reprezintă omul comun, cu aspirații înalte, care nu poate să urmeze până la capăt chemarea înaltului.

Iubirea cunoaște două ipostaze: neîmplinită, între Luceafăr și fata de împărat și împlinită, între două ființe asemănătoare, Cătălin și Cătălina.

Elementele romantic ale poemului sunt vizibile la toate nivelurile. Structural, textul este alcătuit pe baza antitezei, prin alternarea planului terestru cu cel cosmic. Temele (geniul, dragostea, timpul), motivele (luceafărul, marea, castelul, fereastra, oglinda, ce susțin atmosfera de contemplație și reverie), relația geniu-om comun și amestecul genurilor (epic, liric, dramatic), valorificarea unor mituri (ex. mitul Zburătorului), preferința pentru valorificarea planului oniric („Căci o urma adânc

în vis/ De suflet să se prindă” sunt elemente care marchează apartenența poemului la curentul romantism. Genul epic este reprezentat prin povestea de dragoste din poem, dramaticul e reprezentat de conflicte și de expansiunea dialogului, în timp ce genul liric se observă în intensitatea emoțională a poemului, în simbolistică, în existența măștilor. Ca specii, Eminescu pare a pendula între basm (prin schema epică specific basmului și incipit), idilă (scena de dragoste dintre Cătălin și Cătălina), elegie (sentimental neputinței lui Hyperion de a-și depăși condiția), meditația filozofică (monologul Demiurgului cu privire la antiteza dintre murire și nemurire).

Compozițional, poemul conține 98 de strofe și este structurat în patru tablouri în care se împletesc planurile terestru și cosmic. Cele două planuri interferează în prima și ultima parte, în timp ce în părțile a doua și a treia ele se separă net, cea de a doua fiind consacrată planului terestru, iar partea a treia planului cosmic.

Primul tablou prezintă povestea de dragoste dintre Luceafăr și fata de împărat. Spațiul și timpul sunt ireale, de poveste „A fost odată ca-n povești”(illo tempore). Verbul la timpul perfect compus arată o acțiune trecută și încheiată, dezvăluind un timp mitic, dincolo de umanul efemer, ce se remarcă prin unicitate. Privind în fiecare seară Luceafărul, fata se îndrăgostește de astrul glacial și îi cere să vină în camera ei, ceea ce arată aspirația ei spre înalt. Luceafărul îi ascultă chemarea și apare în visul fetei, luând înfățișare umană. Cei doi se întâlnesc în oglindă, un spațiu al trecerii. Fata, „preafrumoasă”, „una la părinți”, caracteristici care îi arată superioritatea, unicitatea, îi cere stelei să rămână în lumea ei, dar Luceafărul îi cere să îl urmeze în lumea lui, în care să fie regină. Fata îl refuză, speriată de nemurirea lui și îi cere să fie asemenea ei. Luceafărul acceptă sacrificiul de sine pentru a accede la absolut prin iubire. El călătorește spre Demiurg, pentru a-i cere dezlegarea de nemurire.

În al doilea tablou, povestea se desfășoară exclusiv în pustiul întunecat al castelului. Fata de împărat, numită acum Cătălina se îndrăgostește de Cătălin, un paj, „viclean copil de casă” (planul terestru). Fata renunță la iubirea pentru Luceafăr, fiind conștientă că iubirea terestră îi oferă împlinirea vremelnică spre care tinde ființa umană și estompează prin alegerea făcută drama incompatibilității. Ea păstrează nostalgia Luceafărului, fapt ce ilustrează dualitatea ființei pământene, prinse între fizic și metafizic.

Tabloul al treilea, care se desfășoară în planul cosmic, surprinde dialogul solemn dintre Demiurg și Luceafăr, numit acum Hyperion, nume ce arată natura sa superioară. După Hesiod e fiul cerului, tatăl Soarelui și Lunii. După Homer, este chiar Soarele, numele lui însemnând „pe deasupra mergătorul”. Demiurgul este Creatorul universului, care locuiește în infinit, acolo unde a fi și a nu fi este totuna. Neantul pare o zonă prespațială și pretemporală. Nu există puncte de reper, iar distanțele se măsoară în mii de ani-lumină. Întunericul, adâncul, mărele, luminile izvorânde sugerează cosmogonia. Hyperion își manifestă dorința de a-și schimba condiția, de a deveni ființă muritoare. Demiurgul refuză, oferindu-i în schimb înțelepciune și putere și subliniază diferența dintre ființele superioare, reprezentări ale eternității și ființele comune, care sunt supuse limitelor biologicului și caută împlinirea vremelnică a dorințelor mărunte („Ei au doar stele cu noroc/ Și prigoniri de soarte/ Noi nu avem nici timp, nici loc/ Și nu cunoaștem moarte”).

Ultima parte a poemului, tabloul al patrulea, revine în mod simetric asupra interferenței planurilor terestru-cosmic. Peisajul specific romantic este un spațiu terestru cu imagini paradiziace, specific universului liric eminescian, însuflețit de prezența celor doi tineri îndrăgostiți, sub crengile de tei înflorite, în singurătate, sub lumina blândă a lunii, care înțeleg că trăirea iubirii este felul în care își găsesc împlinirea existențială. Fata îi cere Luceafărului să îi lumineze existența, dar acesta vede în ea „un chip de lut” (și-a pierdut numele) și renunță la iluzia fericirii pământești, dându-și seama de incompatibilitatea dintre cele două lumi. Versurile „Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece/ Ci eu în lumea mea mă simt/ Nemuritor și rece” evidențiază ideea detașării de o lume trecătoare, efemeră, sortită hazardului. Totodată surprind ideea acceptării condiției de nemuritor. Unicitatea rămâne doar atributul lui.

Soarta lui Hyperion rezumă soarta omului de geniu, care nu poate fericii pe nimeni și nu poate fi fericit în singurătatea sa.

Criticul literar Tudor Vianu consideră că personajele sunt „voci” sau „măști” ale poetului, care se proiectează în diferite ipostaze lirice, corespunzătoare propriilor contradicții. Muritorul, capabil de o iubire superficială, este întruchipat de Cătălin/Cătălina, omul superior, omul de geniu care aspire spre absolut în ceea ce privește iubirea și cunoașterea, este Hyperion; ipostaza Demiurgului reprezintă perfecțiunea, absolutul, eternitatea.

Un element de structură e reprezentat de relațiile de simetrie și opoziție din text: cele trei chemări ale Cătălinei reiau simetric unele structuri- „Pătrunde-n casă și în gând” iar cele două întrupări ale Luceafărului, în înger, din mare (are „păr de aur”, dar e un „mort frumos cu ochii vii”) și demon, din soare, (are „vițe negre” de păr, e „scăldat în foc de soare”) arată o relație de opoziție.

Limbajul este caracterizat de expresivitate, apar epitete în inversiune care caracterizează personajele- „frumoasă fată”, „un mândru tânăr”, „viclean copil”, oximoronul- „recile-i scânteii”, metaforele, „cununi de stele”, „ochiul tău mă-ngheață”, „Scăldat în foc de soare”, epitetele duble „nemuritor și rece”, „trist și gânditor”, epitetul personificator- „luceafăr blând”, comparația „umbra feței străvezii/E albă ca de ceară”. Superioritatea omului de geniu este sugerată în plan lingvistic prin neologisme, „amor”, „demon”, „haos”, „himeric”, „nimb”, „repaus”, „sferă”, în timp ce Cătălin este descris prin expresii și termeni poizolari. Totodată, fata utilizează termenul laic „vorbă” („nu caut vorbe pe ales”), Demiurgul folosește sinonimul său lexical, „cuvânt”, ai apropiat de nivelul celest, cosmic.

Prozodia se remarcă prin 98 de strofe de tip catren, măsură de 7-8 silabe, ritm iambic, rimă încrucișată (de exemplu „surâs”- „oglindă”- „vis”- „prindă”).

Poemul „Luceafărul” este o alegorie pe tema geniului, dar și o meditație asupra condiției omului în general surprins în diversele lui ipostaze, de la omul natural, în deplină consonanță cu lumea materială, până la geniu. Atât de deosebite în esența lor, condiția geniului și condiția omului se dovedesc însă la fel de tragice. Poemul ilustrează punerea în dialog a două lumi, a trăirii și a gândirii, a sentimentului și a rațiunii etc., evidențiază relația eu-celălalt, prin definirea celuilalt în antiteză cu sinele (Cătălina-Luceafărul, Cătălin-Luceafărul). Tudor Arghezi constata „Dezamăgirea a dat limbii românești o capodoperă de amărăciune glacială care se cheamă Luceafărul.”

Bibliografie:

- Eminescu, Mihai, Poezii, Editura Sedcom Libris, Iași, 2013
- Călinescu, George, Opera lui Mihai Eminescu, Editura Minerva, 1976
- Vianu, Tudor, Poezia lui Eminescu, pdfcoffee.com

Rolul mamei în viața marelui scriitor, Ion Creangă

*Prof. Ungureanu Anca-Paula,
Școala Profesională Mogoșești, Iași*

Copilăria este cea mai frumoasă vârstă a unei persoane. Cât de frumos ar fi să rămânem veșnic copii! Să trăim exuberanță jocurilor și jucăriilor care ne bucură, care ne determină să fim fericiți, să uităm de griji și nevoi, să avem sufletul curat și speranța că totul este posibil. Să inventăm jocuri simple, năzbâtii unde să-i atragem pe cei dragi.

Creangă va fi veșnic cu noi! Nu există prunc care să nu fi trecut măcar printr-o experiență asemănătoare, care să fie atras într-o întâmplare năstrușnică, care să-i rămână în memorie precum Amintirile autorului din Humulești. Râsul, veselia, necazul, seriozitatea, tristețea, melancolia toate se-mpletesc când ne duce gândul către ținutul Neamțului, meleag de basm, unde cele mai fascinante personaje au prins viață. Modelele lor se-nfiripă în atitudinile elevilor, profesorilor și părinților.

Așezarea, locul nașterii, rămâne în memoria personală veșnic vie. O stare de liniște ne cuprinde când mintea fuge spre bătătura unde ai pășit întâia oară, unde ai primit ocrotirea părinților sau ai experimentat năstrușnicii de unde ai tras învățături de preț: „Stau câteodată și-mi aduc aminte ce vremi și ce oameni mai erau în părțile noastre pe când începusem și eu, drăgăliță-Doamne, a mă ridica băiețuș la casa părinților mei, în satul Humulești, din târg drept peste apa Neamțului; sat mare și vesel, împărțit în trei părți, care se țin tot de una: Vatra satului, Delenii și Bejenii.”

Icoana mamei dăinuiește între cele bisericești: „Mama însă era în stare să toarcă-n furcă, și să învâț mai departe. Și tot chihăia mama pe tata să mă mai dea undeva la școală, căci auzise ea spunând la biserică, în Parimei, că omul învățat înțelept va fi și pe cel neînvățat slugă-l va avea”. Puterea părintelui de a te determina în viață să alegi calea dreaptă, a unei meserii nobile, este mai presus de orice. Cu o pedagogie simplă, a unei țărănci neînvățate, Smaranda este de fapt fiecare mama a oricărui copil mai mare sau mai mic. Simplă, muncitoare, cu casa plină de prunci nu abandonează ideea că poate să scoată ceva bun din copilul ei drag pe care-l dorea om mare. Familia-i leagănul copilăriei. „Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații și surorile îmi erau sănătoși, și casa ne era îndestulată”. Când cei ce te-nconjoară îți sunt bine, când liniștea căminului e-nvăluită în simplitate, credință și muncă, nimic parcă nu tulbură casa. De acolo pleci, acolo revii cu drag și ori de câte ori dai de greu sau îți este bine o emoție pozitivă te revigorează, te întărește și-ți dă putere să te ridici. Acolo, undeva, cineva ți-a dat aripi, te-a îndrumat pas cu pas spre ceea ce ești azi.

Universul Humuleștilor este fantastic. Se înfățișează în fața elevilor vremuri apuse, simple, dar de-o eleganță încântătoare. Portul traditional îmbrăcat la ceremoniile școlare scoate copilul de azi din anonim. Ia, cămașa de preț a românului simplu, oferă un aer sfânt, aparte, de sărbătoare. De la frați și surori, părinți și vecini, personaje necuvântătoare sau cine știe ce alți participanți la spectacolul amintirilor lui Creangă, veșmintele naționale ne călăuzesc spre eleganță și bun gust, spre bucuria portului împodobit cu flori și păsări, rămurele și cruciulițe. Viața cu bune și rele, bucuria și tristețea

se-mpletesc armonios pe pânza albă sau gălbuie de vreme. Valer Butură consideră că, odinioară, „grijile femeilor erau în principal hainele și țesăturile din interior. Hainele purtate în văzul tuturor atrag atenția prin măiestrie și diversitate“.

„Ne aflăm într-o lume colorată și pitorească, populată de flori, păsări, forme geometrice, ca într-o imensă grădină de basm în care ordinea este câteodată vizibilă, alteori dispare în mulțimea motivelor“.

Cămășile populare mai au cusute pe mâneci, dar și pe partea din față, diferite încrengături. Acestea reprezintă arborele vieții. Dacă ele sunt dispuse vertical, sugerează aspirația către divinitate, dacă sunt cusute orizontal, reflectă pământul și realul, iar dacă sunt brodate sub formă de spirală, truda și perseverența. Aceste încrengături ne duc cu gândul la visul irealizabil al tinereții fără bătrânețe și al vieții fără de moarte.

Bogăția limbajului humuleștean este sorbit cu sete de fiecare lector. Regionalismele și arhaismele utilizate colorează parcă mai intens năzdrăvăniile personajelor, evidențiind bucuria acțiunii, ridicând tensiunea acesteia, ținându-ne locului până la finalizarea citirii textului. Acești termeni care apar în vorbirea locuitorilor îndeplinesc funcții complexe în contextul comunicării cotidiene: creează culoarea locală, prin acumularea particularităților regionale, dând autenticitate și vigoare exprimării. Valorificarea regionalismelor reprezintă o treaptă superioară a măiestriei artistice, deoarece presupune intervenția creatoare a elevului, prin identificarea particularităților regionale tipice. Ele pot fi încadrate în contexte artistice sugestive. Regionalismele care apar în limbajul comunității respective pot fi oglindi, alături de obiceiuri și diferite obiecte, originile daco-romane ale ținutului.

Bibliografie:

- Blaga, Lucian, Trilogia culturii (Studiul – Spațiul mioritic), vol. III, București, Editura pentru Literatură universală, 1969;
- Butură, Valer, Etnografia poporului român, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1978;
- Creangă, Ion, Povești, Povestiri, Amintiri, București, Editura Regis, 2005.

Parteneriat Școală-Familie-Biserică

*Prof. Vezure Isabelle Elena, Prof. Tudoroiu Alexandra Anamaria,
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea*

Parteneriatul educațional reprezintă o condiție a eficienței intervențiilor socio-educative bazate pe școală și comunitate.

În contextul proclamării anului 2026 ca An omagial al pastorației familiei creștine, parteneriatul școală–familie capătă o însemnătate și mai profundă: aceea de a sprijini copilul nu doar în plan educațional și social, ci și în formarea caracterului, în cultivarea valorilor morale și în deprinderea respectului față de aproapele. Familia creștină este prima școală a iubirii, a credinței, a răbdării și a responsabilității, iar instituția școlară este chemată să continue, să susțină și să valorifice această lucrare printr-o cooperare constantă cu părinții. Sfânta Scriptură învață că familia nu este doar o instituție socială, ci o invitație de a trăi în armonie, iubire și credință, având ca model iubirea lui Dumnezeu pentru noi toți, este locul în care oamenii trăiesc în iubire și sprijin reciproc, dar și cadrul în care credința și valorile morale sunt cultivate și transmise generațiilor viitoare. Familia este adesea folosită ca simbol pentru relația dintre Dumnezeu și poporul Său. De exemplu, Dumnezeu este numit „Tatăl nostru” și credincioșii sunt numiți „fiii lui Dumnezeu” (Ioan 1, 12). Această realitate reflectă ideea că familia este imagine a legăturii de iubire, grijă și responsabilitate pe care Dumnezeu o are față de oameni.

Familiile își trimit copiii la școală, acolo unde speră ca ei să-și dobândească instrumentele necesare pentru a reuși în viață. Școlile preiau copiii și-i trimit înapoi în familiile lor, acolo unde presupun că le va fi furnizat sprijinul de care ei au nevoie pentru a crește și a învăța. Cercul acesta, în care casa și școala își împart acțiunea asupra capacităților copiilor, este unul ce a fost considerat centrul dezvoltării, al dezbaterilor și al obținerii informațiilor de orice natură. Majoritatea instituțiilor educative au un grup formal de legătură școală – familie, fie că este comitetul de părinți, consiliul școlii, camera părinților etc. Dar toți lucrează pentru a crea o punte între familie și sistemul de învățământ. Relațiile sunt denumite diferit: „implicare parentală”, „parteneriat”, „relații școală – familie”, dar toate reprezintă convingerea că dacă adulții în cadrul celor două instituții – comunică și colaborează, atunci cei care vor avea de câștigat sunt numai și numai copiii.

Modul cum interrelaționează părinții, profesorii și reprezentanții Bisericii își pune amprenta pe formarea și instruirea copilului. Numeroase studii au demonstrat că o relație bună între instituțiile fundamentale ale educației – școala, familia și Biserica – este în avantajul dezvoltării copilului la toate vârstele. Cu toate acestea, complexitatea actului educațional, a relațiilor umane și sociale contemporane și sarcinile tot mai dificile cărora trebuie să le facă față procesul educațional fac să se identifice tot mai multe fisuri în relația amintită.

Părinții trebuie să se implice permanent în activitatea școlii, nu numai atunci când se ivesc probleme. Pentru aceasta, părinții au nevoie de diferite tipuri de informații referitoare la copiii lor, precum și de sprijin și îndrumare în consolidarea relației părinte–copil.

Părinții pot oferi un sprijin enorm școlii prin faptul că ei sunt cei ce-i cunosc cel mai bine pe copii sub diferite aspecte. În același timp, Biserica poate susține formarea morală și spirituală a elevilor, contribuind la dezvoltarea unui comportament bazat pe respect, responsabilitate, iertare și iubire față de aproapele. Astfel, părinții și Biserica devin surse de sprijin importante în relațiile interpersonale în care este implicat copilul (cu colegii, profesorii etc.), sprijinind prevenirea conflictelor și diminuarea comportamentelor violente.

Obiectivele parteneriatului educațional:

- părinții să participe la activitățile organizate de școală pentru diminuarea violenței
- să identifice corect cazurile de violență din școală, din familie, din jurul lor prin discuții cu membrii școlii, ai comunității
- să se elaboreze un regulament de ordine internă al clasei împreună cu părinții
- să se identifice barierele de comunicare între părinți și elevi prin metode specifice activității didactice
- să participe activ la acțiunile care să prevină formarea unui comportament violent

ACTIVITĂȚI PROPUSE ÎN SPIRITUL ANULUI OMAGIAL AL PASTORAȚIEI FAMILIEI CREȘTINE (2026):

- întâlniri tematice cu părinții: „Familia – spațiul iubirii și al educației”;
- ateliere: „Comunicarea părinte–copil” și „Prevenirea conflictelor în familie”;
- activități comune elevi–părinți: „Ziua familiei”, „Școala și familia împreună”;
- implicarea unor invitați (preot, psiholog, consilier școlar) în sesiuni de sprijin pentru părinți;
- realizarea de materiale educative (pliante, postere, prezentări) despre rolul familiei în dezvoltarea copilului.

Rezultate așteptate:

- creșterea gradului de implicare a părinților în viața școlii și în sprijinirea activităților educaționale și formative ale copiilor;
- îmbunătățirea comunicării și a colaborării dintre școală și familie, prin consolidarea încrederii reciproce;
- dezvoltarea relației părinte–copil prin promovarea dialogului, a respectului și a sprijinului afectiv în familie;
- diminuarea comportamentelor agresive și a situațiilor conflictuale în rândul elevilor, prin formarea unui climat educațional bazat pe înțelegere și responsabilitate;
- creșterea nivelului de empatie, toleranță și cooperare între elevi, ca urmare a implicării familiei în procesul educațional;
- conștientizarea rolului familiei creștine ca spațiu al iubirii, al educației morale și al formării caracterului;

- întărirea parteneriatului școală–familie–comunitate prin colaborarea cu specialiști și reprezentanți ai comunității (preot, psiholog, consilier școlar);
- formarea unei atitudini responsabile în rândul părinților privind prevenirea și gestionarea situațiilor de violență, atât în mediul școlar, cât și în familie;
- realizarea și utilizarea unor materiale educative cu rol formativ (pliante, postere, prezentări), care să sprijine educația pentru familie și conviețuirea armonioasă.

Parteneriatul educațional Școală – Familie – Biserică reprezintă un demers necesar și eficient pentru formarea armonioasă a copilului, contribuind la dezvoltarea sa intelectuală, morală, emoțională și socială. Colaborarea constantă dintre acești factori educaționali creează premisele unui climat școlar sigur, bazat pe respect, responsabilitate și comunicare autentică.

Implicarea părinților în viața școlii, alături de sprijinul oferit de Biserică în plan moral și spiritual, consolidează procesul educațional și sprijină prevenirea comportamentelor violente. În acest mod, elevii beneficiază de modele pozitive, de îndrumare și de susținere, iar relațiile dintre copii, cadre didactice și familie devin mai echilibrate și mai constructive.

În contextul anului 2026, declarat An omagial al pastorației familiei creștine, activitățile desfășurate în cadrul acestui parteneriat capătă o valoare deosebită, deoarece reafirmă rolul familiei ca prim spațiu al educației și al formării caracterului, iar Biserica devine un sprijin real în consolidarea valorilor creștine și a unei conduite morale. Prin urmare, menținerea și dezvoltarea acestui parteneriat se impune ca o prioritate, întrucât rezultatele sale se reflectă direct în diminuarea violenței, în îmbunătățirea relațiilor interpersonale și în creșterea calității actului educațional, contribuind la formarea unor tineri responsabili, echilibrați și integrați în comunitate.

Bibliografie:

- <https://www.facebook.com/csei.babeni.vl>.
- <https://lege5.ro/Gratuit/geztqmjtggq2tm/educatie-extrascolara-lege-198-2023?dp=guzteobrga2dmmq>
- <https://basilica.ro/programul-cadru-anul-omagial-comemorativ-2026-patriarhia-romana/>

Lupta pentru cultură tradiție și sfințenie. Un exemplu: Octavian Cotescu

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

La 14 februarie 1931 s-a născut la Dorohoi, județul Botoșani, Octavian Coteș, viitorul actor Octavian Cotescu, fiul maistrului ceferist Ilie Coteș (n. 1902) și al Anastasiei Lazăr (n. 1911). După trei ani, tatăl se mută cu serviciul la Iași. Vor locui în pavilioanele CFR, pe strada Aurora, din Copou. Bunicii dinspre tată erau țărani din comuna Miroslava, județul Iași. Octav s-a dus la ei doar de câteva ori și pentru scurt timp, în vacanțe. În schimb, verile le petrece cu mama și cu sora sa, Mioara (Maria, născută la 29 august 1934), la Botoșani, la bunicii dinspre mamă, Petru Lazăr, mecanic de locomotivă și Maria Lazăr, casnică. Locuiau pe strada Cronicar Neculce nr. 12, unde aveau o mică gospodărie cu livadă. Octav va continua să vină la Botoșani, la mătușa sa, Ecaterina Lazăr, unde își va petrece vacanțele cutreierând orașul și împrejurimile chiar și după dispariția din viață a bunicilor.

În perioada 1938—1942 a urmat, la Iași, cursurile Școlii primare din str. Toma Cozma, cartierul Aurora. După terminarea școlii primare, în anul 1942 se înscrie la Colegiul Național din Iași.

Mama se angajează telegrafistă la Gara CFR Iași. În anul 1943 părinții divorțează. În primăvară, bunicii din Botoșani și cei doi copii pleacă la Timișoara. Mama va lucra ca telegrafistă în Gara Timișoara. Primesc locuință în cartierul Fratelia. Tatăl este detașat cu serviciul la Cîineni, județul Vâlcea.

În anul 1944 - Mai mulți elevi ai Liceului Național din Iași, printre care și Octav, se înscriu la Liceul Militar, transferat de la Iași la Timișoara, urmându-l apoi la Pitești, până în vara anului 1945, când vor reveni la vechile lor școli, în urma desființării Liceului Militar. Din clasa a VI-a s-a înscris la Conservatorul de Artă Dramatică din Iași, împreună cu colegul lui Dan Iordăchescu, la clasa profesoarei Gina Sandri Bulandra. A absolvit Conservatorul în 1950 după care a fost repartizat la Teatrul Municipal din București.[6]

A debutat pe scenă la 12 mai 1951, cu rolul lui Piotr, din spectacolul *Pădurea de Aleksandr Ostrovski*, alături de Jules Cazaban, Ștefan Ciubotărașu și „sufocanta prezență a Luciei Sturdza Bulandra“, cum a numit-o el.

Activitatea de scenă a fost dublată și de o carieră didactică de profesor universitar la Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” din București, unde a ocupat și funcția de rector.

Până la moartea sa prematură, Octavian Cotescu a jucat în peste 50 de filme. A avut roluri memorabile în: *Bălcescu*, *Cercul magic*, *Gloria nu cântă*, *Saltimbancii*, *Un saltimbanc la Polul Nord*, *Fram*, *Buletin de București*, *Operațiunea Monstrul*, iar vocea sa caldă a fost prezentă, ca povestitor, în *Păcală* și în seria *Bobocilor*

A fost distins cu Ordinul Meritul Cultural pentru merite deosebite în domeniul artei dramatice.

A fost căsătorit cu Valeria Seciu. În 1968 s-a născut unicul lor fiu, Alexandru; din anul 2000, trăiește la Mănăstirea Vatopedu de la Muntele Athos, în Grecia, luând numele bisericesc de Daniil. A lucrat la traducerea unei importante antologii de texte liturgice și vieți ale sfinților se numără printre traducătorii celei mai recente ediții românești a culegerii de texte teologice Everghetinos (Binefăcătoarea)..

Treptat, ne obișnuim să ne orientăm atenția dinspre noi înșine către Hristos. Descoperim prezența Sa și ne dezvoltăm o relație constantă și regulată cu Persoana Sa divină. Este o călătorie spirituală ce necesită efort și răbdare, dar care aduce roadele unei vieți mai împlinite și mai apropiate de Dumnezeu.

Anul 2026 a fost proclamat drept „Anul omagial al pastorației familiei creștine” și „Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvioase, soții și mame)”.

Patriarhul Daniel spunea: Este necesar ca Biserica să intensifice eforturile pastorale pentru sprijinirea familiei creștine, să dezvolte programe de consiliere și sprijin pentru familiile aflate în dificultate, să ofere educație religioasă adecvată pentru copii și să promoveze valorile familiei creștine mărturisitoare.

Recunoașterea și cinstirea unor noi sfinți, adevărați prieteni și casnici ai lui Dumnezeu, arată că Biserica lui Hristos este un trup viu și lucrător, în care harul Duhului Sfânt rodește neîncetat sfințenie în fiecare generație. Membri deplin ai Împărăției lui Dumnezeu, sfinții, bărbați și femei deopotrivă, sunt cei care se roagă neîncetat alături de noi și pentru noi, pentru a deveni, la rândul nostru, „la fel cu îngerii și fii ai lui Dumnezeu, fiind fii ai învierii”.

Bibliografie:

- <https://ro.wikipedia.org/wiki/>
- <https://ro.scribd.com/doc/>

SECȚIUNEA
SIMPOZION
ELEVI

Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău- pildă de sfințenie, dragoste și jertfă pentru Dumnezeu

Elev: Gherasim Vlad-Vasile,

Pr. prof. Cojan Dan-Ovidiu,

Liceul Teologic Ortodox „Sfinții Împărați Constantin și Elena” Piatra Neamț, Neamț

„Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu VIII, 34-38; IX,1).

Fiind născut la poalele marelui Ceahlău, un munte încărcat de istorie și spiritualitate, am decis să prezint viața Sfintei Cuvioase Mavra de pe Ceahlău.

În urma numeroaselor mărturii cu privire la continua viață monahală de pe acest masiv, putem să ne dăm cu ușurință seama că Muntele Ceahlău (limba maghiară „csaholó”= ceahlău- vulturul bărbos, care ar fi trăit și în zona noastră până în jurul anului 1930), a fost considerat din vechime un „munte sfânt”¹, atât de geto-daci, despre care se crede că ar fi fost Muntele Kogaionon- muntele sacru al dacilor; cât și de creștini, datorită sihaștrilor care se sălașluiau aici. Ceahlăul avea și încă are multe locuri sălbatice, pustii, cu păduri dese, izvoare și prăpăstii în care doar animalele și pustnicii se mai încumetă să le străbată. Poate pentru noi, cei din lume, ni se pare o viață grea, fără nicio bucurie, în care suferi de singurătate, dar pentru acești sihaștri, aceste locuri înseamnă mult mai mult decât ne putem imagina. Deși există mărturii cutremurătoare cu privire la ispitele și încercările acestora, muntele le întărește rugăciunea, iar viețuitorii, prin asceză, ajung la Adevărata bucurie – Mântuitorul Iisus Hristos. Astfel, Ceahlăul a reprezentat un „teren” propice îmbunătățirii vieții monahale, iar prezența numeroaselor mărturii, alături de toponimele anumitor locuri de pe Ceahlău-„Poiana Maicilor”, „La Sihastru”, etc.- transmise prin tradiție, ne confirmă aceste lucruri.

În acest sens, știm despre existența unui mare sihastru din Schitul lui Silvestru, de la poalele Ceahlăului², cu numele de Peon. Acesta ar fi trăit undeva între secolele XV-XVI și a fost cel ce a „rânduit și zi de hram pentru Muntele Ceahlău la 6 august, asemenea Muntelui Athos, înălțând deasupra o mică biserică de lemn”. De atunci, muntele a mai fost numit și încă mai este numit popular „Muntele lui Peon”, respectiv „Pionul”. Însă, pe aceste meleaguri au viețuit și cuvioase cu viață sfântă, printre care și Cuvioasa Casiana Schimonahia³, Cuvioasa Sofia Schimonahia⁴ și Cuvioasa

¹ Pr. C. Mătasă, *Palatul cnejilor*, București, f.a., p.24. Idem, *Prin Moldova de sub munte*, București, 1965, p.77; consemnează: „Înainte de secolul al XVII-lea, când satele nu erau atât de dese ca astăzi, ca și împrejurimile apropiate, n-a fost locuit decât de ciobani și pustnici. Sunt cunoscute, deci, pe aici, multe așezăminte religioase străvechi; sihaștrii din peșteri și crăpături de stânci, schituri și mănăstiri din care unele mai dăinuiesc și astăzi”.

² Ieromonah Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, , p.82.

³ Ibidem, pag. 166

⁴ Ibidem

Melania Schimonahia- de la Durău⁵, dar sunt mai puțin cunoscute; însă, poate cea mai cunoscută este în mod indubitabil Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău.

Deși nu se știe cu exactitate anii între care a trăit, se crede că a trăit între secolele XVII-XVIII și că ar fi fost contemporană cu Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla și cu Sfântul Cuvios Chiriac de la Tazlău. Născută pe Valea Bistriței, Sfânta Mavra a primit din Sfântul Botez numele de Maria⁶ și a trăit într-o familie credincioasă de munteni, fiind crescută de către părinții săi în credință și în frică de Dumnezeu. Astfel, după ce a mai crescut, a fost lăsată de părinți să meargă împreună cu prietenele sale la biserica din sat și la mănăstirile și schiturile din apropiere. Prin urmare, hotărăște să „nu-și pună cununa nunții, ci curată să-și păstreze fecioria până la mormânt”⁷ și se ruga fierbinte și cu lacrimi și se tot frământa cu privire la locul unde să-și dedice viața lui Hristos. Într-una din zile simte un îndemn ce o trimite spre „locurile sihăstrești de la Ceahlău”, pe care îl urmează.

După un drum lung, ajunge la un pârau, în partea de răsărit al Pionului, unde muntele putea fi privit în toată măreția sa și uimită de frumusețea locurilor, își face semnul Sfintei Cruci și sărută pământul. Dorind să ajungă pe culmile acestuia, merge pe poteci umblate numai de animale și prinzând-o noaptea, doarme sub bolta cerului înstelat. „Dis-de-dimineață a plecat mai departe, ajungând la schitul sihastrului Silvestru, mai jos de Palatul cnejilor”⁸ și mergând mai departe întâlnește o pustnică, care o îndeamnă să stea mai întâi într-un sobor de maici, pentru a învăța rânduielile vieții călugărești și o trimite înapoi la schitul lui Silvestru.

Aici va sta o vreme îndelungată, fiind supusă la toate ascultările la care era rânduită de către maica stareță. A fost paraclisieră, iar animalele sălbatice erau foarte prietenoase cu ea. La un moment dat „și-a făcut un bordei, în afara schitului, unde cu și mai multă râvnă dorea să-și dobândească mântuirea”⁹. Astfel, postea, se ruga și îndeplinea treburile la care era pusă. Mai apoi a fost tunsă în monahism și a început să-și povățuiască surorile cu dragoste, dar simțind nevoia de liniște pentru a se ruga, îi cere cu lacrimi în ochi binecuvântare maicii starețe ca să o lase să meargă în sălbăciea Pionului, binecuvântare pe care o primește și se stabilește în poiana de la Ponoare, de sub versantul Panaghiei. Aici s-a nevoit mult timp, fiind însoțită pe potecile pustii de o căprioară care era foarte blândă, dar liniștea nu a durat la nesfârșit, căci a început să fie căutată de surorile de la schit, care, găsind-o, au copleșit-o cu rugăminți ca să le dea voie să facă și aici un schit, căci poiana era plăcută și liniștită. Prin urmare, ele au strâns materiale și ajutoare cu care au construit câteva chilii și o bisericuță, ale căror urme s-ar mai putea observa și astăzi. În acest timp, Sfânta Mavra îi sfătuia pe

⁵ Ibidem

⁶ *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române București, 1987, p. 416: „Arhim. Teodor Varahil Moraru, din Piatra Neamț ne comunică, prin câteva scrisori următoarele: <<Preotul Simion Ungureanu de la Secu-Buhalnița, născut prin 1857, și care cunoștea amănunte despre *Schitul Poiana de sub Ponoare* de la Ceahlău, istorisea că Mavra s-a numit Maria din botez și provenea de pe valea Bistriței. Era o ființă plină de bunătate și de dăruire. Avea mare dragoste de animale și de păsări. Acestea îi simțeau blândețea și o întâmpinau cu prietenie. O căprioară s-a atașat de Mavra atât de mult, încât o urma peste tot. Ierom. Ioanichie Bălan a cules informații de la arhim. Martinian Conuț și de la alți oameni din părțile Ceahlăului. Cuvioșia Sa arată de asemenea că Mavra, Maura, a fost o <<pustnică mare prin secolul al XVIII-lea și umbla cu o căprioară după dânsa. Fiind în viață făcea minuni și toți o cinsteau ca pe o sfântă>>”

⁷ Ibidem, pag.417

⁸ Ibidem. „Maica Eustochia Ciucanu, stareța mănăstirii Agapia, cu scrisoarea din 10 martie 1984, ne comunică următoarele: <<Cuvioasa Mavra a trăit aproape de schitul lui Silvestru. Acest schit a fost mai jos de Palatul cnejilor, înființat la început de un duhovnic-sihastru cu numele de Silvestru, iar biserica a fost ctitoria domnitorului Bogdan al IV-lea, fiu al lui Lăpușneanu. Ea a fost strămutată după 1960 (n.a. din cauza Lacului Izvorul Muntelui-Bicaz) în Pârâul Mare...>>”.

⁹ Ibidem, p.418.

credincioși să fie părinți și soți buni, iar pe cei din Ardeal să nu se lase ispitiți de cei ce au „părăsit calea Sfințelor Soboare a toată lumea și învață predanii potrivnice Sfintei noastre Biserici”¹⁰. Astfel, deși era îmbrăcată doar în haine simple, nedorind nimic din cele efemere pe care le oferea viața pământească, Cuvioasa Mavra se îndrepta spre desăvârșirea sufletească, ajungând mai apoi chiar la darul vindecărilor, tămăduind durerile sau bolile unor credincioși care o vizitau; există alte mărturii, cum că știa pe de rost Sfânta Scriptură și Psaltirea.

Din păcate, multe evenimente din viața sa rămân o taină, dar din cele ce se cunosc și s-au consemnat în câteva cărți vechi, rămâne descris, oarecum puțin mai amănunțit, momentul trecerii sfintei la cele veșnice. Sfânta Mavra a simțit, cu darul lui Dumnezeu, apropierea ceasului, și a primit acest moment cu mare bucurie, smerenie și credință, nefiind nemulțumită deloc de viața pe care a avut-o, de traiul auster de pe Ceahlău, unde iernile sunt foarte grele, și de surorile sale de călugărie, care au iubit-o ca pe un părinte. Aceasta a cerut cu insistență să-i fie adus duhovnicul ca să se împărtășească cu Sfântul Trup și Sfântul Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Ea și-a dat sufletul în mâinile Creatorului la scurt timp după ce a venit preotul și a fost înmormântă după trei zile, în sunetul toacei și clopotului de la schit și de pe Toaca Pionului (Ceahlău). Așa a trecut la Domnul și a mers în cetele sfinților Sfânta Mavra de pe Ceahlău.

Pentru felul în care a trăit, cum și-a încheiat viața și pentru evlavia poporului, care a cinstit-o imediat ca sfântă, a fost canonizată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa din 1 iulie 2025, cu titulatura „Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău”, cu prăznuirea în ziua de 4 mai.

În concluzie, deși „moaștele ei, ca și ale atâtor nevoitoare, se află tănuite aici în Poiana Maicilor până la sfârșitul veacurilor, iar sufletul ei se desfătează cu ceata sfinților în cer”¹¹, după cum spunea părintele arhimandrit Ioanichie Bălan, Sfânta Cuvioasă Mavra reprezintă un model de sfințenie pentru tinerii din această epocă a tehnologizării, care sunt prinși în zbuciumul influențelor negative ale vieții cotidiene, iar alături de toți sfinții români din toate timpurile, se roagă neîncetat împreună cu Preasfânta Născătoare care mijlocește înaintea Tronului Preasfintei Treimi pentru mântuirea noastră și pentru bunăstarea Grădinii Maicii Domnului- România.

Bibliografie

- Ieromonah Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980
- Idem, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, Mănăstirea Sihăstria, 2005
- *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române București, 1987

¹⁰ Ibidem

¹¹ Arhim. Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, Mănăstirea Sihăstria, 2005, p. 259

„Dumnezeu este dragoste” - mesajul Părintelui Cleopa Ilie pentru noi

Elevi: Hârlea Maria, Hârlea Iustin,
Prof. Bursuc Adina,
Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra Neamț, Neamț

Biserica Ortodoxă Română a avut de-a lungul veacurilor multe personalități duhovnicești, dar puține au lăsat o amprentă atât de puternică în sufletele credincioșilor ca Părintele Cleopa Ilie. Cunoscut pentru smerenia, profunzimea duhovnicească și darul de a vorbi despre Dumnezeu în termeni simpli, dar adânci, Părintele Cleopa rămâne una dintre figurile cele mai iubite ale secolului XX în Ortodoxie.

I. Copilăria și familia

Părintele Cleopa s-a născut la 10 aprilie 1912, în Sulița, județul Botoșani, într-o familie numeroasă de țărani ortodocși. Numele său la botez a fost Constantin. Încă din copilărie, viața simplă și credința profundă a părinților au modelat sufletul tânărului, care a fost învățat să se roage, să respecte tradițiile și să cunoască Evanghelia nu ca pe o carte de citit, ci ca pe o cale a vieții.

Viața la țară, apropierea de natură, dar mai ales rugăciunea în familie, au pus bazele vocației sale duhovnicești. Încă de tânăr, era atras de lucrurile sfinte și căuta răspunsuri la întrebările despre sensul vieții, despre suferință și mântuire.

II. Formarea și începutul vocației

În 1929, după trei zile de așteptare la poartă, tânărul Constantin a fost primit, alături de trei frați ai lui (din cei zece copii) în obștea Mănăstirii Sihăstria, unde a început cu ascultarea la stână, perioadă în care a cunoscut locurile și chiliile pustnicilor din zona Sihăstriei și a Sihlei. Tot aici și-a cunoscut viitorii duhovnici și prieteni, o figură centrală fiind sf. Cuvios Paisie Olaru.

În cei 12 ani petrecuți la stână a citit numeroase cărți fundamentale în formarea sa, chiar părintele spunând ca acea perioadă i-a fost “școala de călugărie și teologie”. El a căutat întotdeauna nu doar cunoașterea teoretică, ci trăirea credinței în fiecare zi, înțelegând încă de la început că a fi călugăr înseamnă a trăi în ascultare, rugăciune și smerenie, nu doar a purta un veșmânt special.

III. Viața de monah și duhovnic

În anul 1937, a primit tunderea în monahism și numele Cleopa, iar în anul 1942 după îmbolnăvirea egumenului Ioanichie Moroi, părintele Cleopa a fost chemat să conducă Mănăstirea Sihăstria.

Deși a refuzat inițial hirotonia, considerând-o o povară, în cele din urmă a primit-o din ascultare în 27 decembrie 1944 când a devenit ierodiacon, iar în 23 ianuarie 1945 preot.

Părintele Cleopa a devenit duhovnicul multor persoane, clerici și mireni deopotrivă. La Sihăstria, pustnicia și liniștea l-au ajutat să pătrundă și mai adânc în tainele rugăciunii neîncetate.

Părintele era cunoscut pentru ascultarea atentă a mărturisirilor și pentru vorbele sale pline de duhovnicească profunzime. Nu căuta să impresioneze prin filozofie, ci să arate calea simplă a mântuirii: rugăciune, pocăință, ascultare și dragoste de Dumnezeu și de semenii.

Prin modul său de a trăi și de a vorbi, el devenise un far pentru mulți. Când un om pleca din chilia sa, nu doar că pleca mai luminat, dar purta în inimă o pace pe care o întâlneau rar.

IV. În timpul regimului ateu

Una dintre cele mai grele perioade din viața Părintelui Cleopa a fost cea a regimului comunist din România. Regimul încerca să suprimă viața religioasă, iar mulți preoți, monahi și credincioși au fost hărțuiți, arestați sau obligați să părăsească viața bisericească.

În această perioadă, Părintele Cleopa a trebuit să ducă o viață ascunsă, plină de restricții și dificultăți. Chilia, rugăciunea și Sfânta Liturghie ascunsă au fost lumina și forța lui de a rezista. Nu a încetat să mărturisească credința, chiar dacă era periculos. Pentru această neclintire, a trecut prin suferințe, perioade de izolare și interdicții. Deși era urmărit, Părintele nu și-a pierdut nădejdea în Dumnezeu. Pentru el, credința nu era o simplă tradiție, ci o experiență vie a întâlnirii cu Hristos.

V. Rolul său în revigorarea monahismului românesc

După 1989, odată cu prăbușirea regimului comunist, viața monahală din România a început să renască, iar Părintele Cleopa a fost una dintre vocile principale ale acestei renașteri duhovnicești. Mulți tineri monahi, dar și credincioși laici, au venit la Sihăstria pentru a-l cunoaște, a învăța și a trăi sub îndrumarea lui.

Prin păstoria sa, el a contribuit la redescoperirea valorilor autentice ale vieții ortodoxe: rugăciunea inimii, ascultarea, smerenia și grija pentru aproapele. Cuvintele sale simple, dar încărcate de duhovnicească înțelepciune, au fost consemnate în numeroase conferințe și în numeroase scrieri care ajută și astăzi pe cei însetați de Dumnezeu.

VI. Operele Părintelui Cleopa

Deși multă vreme Părintele Cleopa nu a putut scrie din cauza restricțiilor, după căderea comunismului au fost publicate mai multe lucrări care reflectă gândirea și duhovniceasca sa viziune. Printre cele mai importante se numără:

1. „Părintele Cleopa – Rugăciunea și viața creștină” – o colecție de învățături duhovnicești despre importanța rugăciunii în viața creștinului.
2. „Filocalia pentru suflet” – texte inspirate din filocalie, explicate într-un limbaj accesibil.
3. „Taina pocăinței” – reflecții asupra sensului și importanței pocăinței.
4. „Cuvinte către sufletul omenesc” – o culegere de predici și cuvinte duhovnicești rostite de-a lungul anilor.
5. „Viața ca rugăciune” – texte despre cum trebuie trăită viața creștină în fiecare moment.
6. „Înțelepciune duhovnicească” – selecție de gânduri și îndrumări pentru toți cei care caută pacea și mântuirea.

Aceste lucrări nu sunt doar cărți de teologie, ci adevărate „manuale ale sufletului”, îndemnând cititorul la o viață trăită în comuniune cu Dumnezeu.

VII. Trecerea la cele veșnice

Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie a trecut la cele veșnice în data de 02 decembrie 1998, la vârsta de 86 de ani și a fost înmormântat în cimitirul Mănăstirii Sihăstria.

În data de 12 iulie 2024 părintele Cleopa Ilie a fost canonizat oficial, iar în data de 28 aprilie 2025 a fost împlinită rânduiala de deshumare a osemintelor Sf. Cuvios Cleopa Ilie și a Sf. Cuvios Paisie Olaru și așezate cu evlavie în Biserica Mănăstirii Sihăstria.

Ziua de prăznuire este în data de 02 decembrie.

VIII. Știați că...?!?

- În primele luni de viață, copilul Constantin plângea neîncetat și părea că nu va supraviețui, iar mama sa l-a încredințat Maicii Domnului, spunând cu inima zdrobită “Fă ce știi tu cu el”, iar de atunci copilul s-a vindecat?
- Când a fost chemat să conducă Mănăstirea Sihăstria, în anul 1942, a cerut o lună de rugăciune înainte de a primi această mare responsabilitate?
- Părintele Cleopa a fugit de mai multe ori în pădure pentru a evita arestarea de către comuniști, trăind în bordeie săpate în munte, asemenea primilor sihaștri?
- Părintele Cleopa obișnuia să se retragă în pădure în fiecare zi pentru a se ruga singur și tăcea atât de mult, încât o veche i s-a urcat o dată pe cap fără să fugă?
- Mormântul Părintelui Cleopa este plin tot timpul anului cu lumânări, scrisori, bilețele și chiar jucării de pluș – lăsate de oameni care îl simt mai aproape decât pe un părinte biologic?
- Viața sa monahală a început într-o familie profund religioasă, unde toți cei zece copii, inclusiv mama sa (monahia Agafia Ilie), au îmbrățișat mai târziu viața monahală?
- A fost nașul de călugărie a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel?

IX. Moștenirea duhovnicească

Moștenirea sa nu constă în monumente sau în laudă, ci în sufletele celor pe care i-a atins: oameni simpli, clerici, profesori, tineri și bătrâni deopotrivă.

Ceea ce îl face atât de îndrăgit nu este doar înțelepciunea, ci calitatea dragostei sale – o dragoste smerită, necondiționată și profundă. Mulți dintre cei care l-au cunoscut vorbesc despre capacitatea lui de a vedea în fiecare om chipul lui Dumnezeu, indiferent de povara pe care o purta.

A fost o forță pastorală, un apărător al tradiției și un magnet pentru sufletele obosite. Zecile de mii de oameni care au trecut pe la chilia lui au plecat schimbați: fie cu o lecție dură, fie cu o lumină nouă în inimă. Mormântul său este loc de pelerinaj continuu, iar expresii precum „Mânca-v-ar raiul”, „Măi frate dragă...” sau „Ține minte ce-ți spun eu!” au devenit proverbiale.

X. Concluzie

Părintele Cleopa Ilie rămâne o icoană vie a credinței ortodoxe românești. Prin viața sa, el ne învață că rugăciunea, smerenia și dragostea de aproapele sunt esențiale pentru mântuire. Într-o lume agitată, glasul său rămâne o invitație la liniște, la întâlnirea cu Dumnezeu în taina inimii.

Credincioșii care citesc astăzi cuvintele sale descoperă o filosofie a vieții în care Dumnezeu nu este de neatins, ci este real, prezent și dătător de pace. Astfel, Părintele Cleopa rămâne un model viu de trăire creștină autentică.

„Oricâtă știință, avere și cinste am avea, oricâtă rugăciune și nevoință am face, nu ne putem mântui dacă nu ne iubim, dacă nu ne iertăm și dacă nu ne ajutăm unii pe alții, fiindcă ”Dumnezeu este dragoste”. Arhimandritul Ilie Cleopa

Bibliografie:

- Arhimandritul Ilie Cleopa, *Ne vorbește Părintele Cleopa*, ediția a doua, volumul V, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători-Neamț, 2004
- <https://doxologia.ro/>
- <https://www.wikipedia.org>

Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău – viața, nevoința și moștenirea duhovnicească

Elev: Matei Alex-Iulian,

Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Muntele Ceahlău, supranumit „Athosul românesc”, este unul dintre cele mai importante centre spirituale ale Ortodoxiei românești. De-a lungul secolelor, acest munte a fost loc de retragere pentru numeroși sihaștri și monahi care au căutat liniștea și apropierea de Dumnezeu. Tradiția monahală românească a fost profund influențată de prezența acestor pustnici, care au transformat Ceahlăul într-un spațiu sacru. Pustnicia, ca formă de viață ascetică, a fost mereu prețuită în cultura ortodoxă, fiind considerată o cale de sfințenie și de comuniune cu divinul. În acest context spiritual s-a format și a trăit Sfânta Cuvioasă Mavra, o figură emblematică a sihăstriei moldovenești.

Secolele XVII–XVIII au fost marcate de instabilitate politică în Moldova, cu frecvente schimbări de domnie, presiuni otomane și conflicte interne. În acest climat tensionat, mănăstirile și schiturile au devenit refugii spirituale și centre de rezistență culturală. Ortodoxia românească a cunoscut o perioadă de înflorire duhovnicească, în special în zonele montane, unde sihăstria s-a dezvoltat ca o formă de viață monahală profundă. Carpații Orientali, în special masivul Ceahlău, au oferit cadrul ideal pentru retragerea în pustie. Aici s-au format comunități de sihaștri care trăiau în rugăciune, post și izolare, contribuind la păstrarea credinței și a tradiției ortodoxe.

Sfânta Mavra s-a născut la sfârșitul secolului al XVII-lea într-un sat de pe Valea Bistriței. Din copilărie a fost atrasă de viața duhovnicească, manifestând o evlavie deosebită și o dorință profundă de a se dedica lui Dumnezeu. A intrat în obștea Schitului Silvestru, unde a fost povățuită de ieroschimonahul Silvestru, un cunoscut pustnic al vremii. Aici a primit tunderea în monahism și numele Mavra. În cadrul obștii s-a remarcat prin ascultare, blândețe și simplitate. După o perioadă de formare, a cerut binecuvântarea de a se retrage în pustie, dorind o viață de rugăciune neîncetată. S-a stabilit într-o chilie izolată din Poiana Maicilor, unde a trăit în post aspru și rugăciune. Tradiția spune că era adesea însoțită de o căprioară, simbol al nevinovăției și al comuniunii cu natura. Virtuțile ei – smerenia, tăcerea, iubirea față de aproapele – au fost recunoscute de toți cei care au cunoscut-o.

Ceahlăul a fost, timp de secole, un centru al sihăstriei românești. Pustnicii care s-au retras în peșterile și poienile muntelui au dus o viață de nevoință, rugăciune și izolare. Printre cei mai cunoscuți se numără Cuviosul Chiriac de la Biserici, Vichentie Malău și ieroschimonahul Silvestru. Acești oameni ai lui Dumnezeu au influențat profund cultura locală, transmitând prin exemplul lor valorile credinței ortodoxe. Sfânta Mavra se înscrie în această tradiție, fiind una dintre puținele femei care au ales viața pustnicească în munți. Prezența ei în Ceahlău a fost percepută ca o binecuvântare, iar locurile unde s-a nevoit au devenit ulterior spații de pelerinaj și rugăciune.

Sfânta Mavra a trecut la cele veșnice în secolul al XVIII-lea, în chilia sa din Poiana Maicilor. Moartea ei a fost resimțită ca o pierdere de către întreaga comunitate monahală. Amintirea ei a fost

păstrată cu evlavie, iar tradiția despre viața și nevoințele sale s-a transmis din generație în generație. La 1 iulie 2025, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea ei, recunoscând oficial sfințenia vieții sale. Ziua de prăznuire a fost stabilită la 4 mai. Canonizarea a avut un impact profund asupra comunităților locale, întărind credința și atrăgând numeroși pelerini în zona Ceahlăului.

Moștenirea Sfintei Mavra este una vie și profundă. Pentru monahii contemporani, ea este un model de viață ascetică și de dăruire totală lui Dumnezeu. Pentru credincioși, este un simbol al curăției, al rugăciunii și al păcii sufletești. Locurile legate de viața ei – Schitul Silvestru, Poiana Maicilor – au devenit destinații de pelerinaj. Numeroase biserici și mănăstiri îi poartă numele, iar icoanele ei sunt cinstite cu evlavie. În cultura religioasă românească, Sfânta Mavra este o prezență luminoasă, care inspiră generații întregi să urmeze calea sfințeniei. Poveștile despre viața ei sunt transmise în comunitățile din jurul Ceahlăului, iar cinstirea ei contribuie la păstrarea identității ortodoxe.

Bibliografie/ Webografie:

- Balan, arhim. Ioanichie, *Patericul românesc*, ediția a VI-a, Ed. Mănăstirea Sihăstria, 2011
- <https://agerpres.ro/documentare/2024/08/12/o-personalitate-pe-zi-cuvioasa-mavra-de-la-ceahlau--1341226>
- <https://doxologia.ro/sfanta-cuvioasa-mavra-de-pe-ceahlau>
- <https://doxologia.ro/viata-sfintei-cuvioase-mavra-de-pe-ceahlau>
- <https://jurnal365.ro/cuvioasa-mavra-de-la-ceahlau/>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Mavra_de_pe_Ceahl%C4%83u
- <https://saccsiv.wordpress.com/tag/sfanta-cuvioasa-mavra-de-pe-ceahlau/>
- <https://targ-frumos.ro/pagini/publicatii/cuvioasa-mavra-de-la-ceahlau.html>
- <https://www.crestinortodox.ro/carti-ortodoxe/pateric-romanesc/cuvioasa-mavra-de-la-ceahlau-81658.html>
- https://www.resurse-ortodoxe.ro/cuvioasa-mavra-de-la-ceahlau_text
- <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/cuvioasa-mavra-din-muntele-ceahlaului-181521.html>

Sfântul Dosoftei al Moldovei și moștenirea spirituală a Țării de Sus

Elev: Nahoi Iustin,

Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Țara de Sus a Moldovei reprezintă unul dintre cele mai valoroase spații de cultură și spiritualitate românească. De-a lungul veacurilor, aceste meleaguri au dat neamului românesc personalități care au contribuit la păstrarea credinței ortodoxe și la dezvoltarea culturii naționale. Printre acestea se numără și Sfântul Ierarh Dosoftei, mitropolit al Moldovei, cărturar, traducător și poet, a cărui operă a devenit o temelie a limbii române literare și a spiritualității ortodoxe.

În contextul în care Țara de Sus este privită ca o adevărată vatră a culturii și a credinței românești, personalitatea Sfântului Dosoftei ocupă un loc aparte. Prin viața sa exemplară, prin activitatea pastorală și prin vasta sa operă, ierarhul moldovean a lăsat generațiilor următoare o moștenire de o valoare inestimabilă.

Istoria Moldovei este strâns legată de marile centre monahale și culturale care au înflorit în partea de nord a țării. Mănăstirile Putna, Sucevița, Dragomirna, Probota sau Voroneț au constituit adevărate focare de spiritualitate și de cultură, unde s-au copiat manuscrise, s-au format cărturari și s-au păstrat valorile Ortodoxiei românești.

În această atmosferă de profundă trăire duhovnicească și de preocupare pentru cultivarea spiritului s-a format și Sfântul Dosoftei. Veacul al XVII-lea, deși marcat de numeroase încercări politice și militare, a reprezentat o perioadă de afirmare a culturii românești, iar contribuția marelui ierarh avea să fie esențială pentru dezvoltarea acesteia.

Prin lucrarea sa, Sfântul Dosoftei a demonstrat că spiritualitatea autentică nu poate fi separată de cultură și că slujirea lui Dumnezeu se realizează și prin cultivarea limbii și a identității unui popor.

Viața și formarea Sfântului Ierarh Dosoftei

Sfântul Ierarh Dosoftei, pe numele său de botez Dimitrie Barilă, s-a născut în anul 1624, la Suceava, vechea capitală a Moldovei. Încă din tinerețe a dovedit o înclinație deosebită spre studiu și spre viața duhovnicească.

A urmat școli înalte la Iași și, potrivit mărturiilor istorice, și-a desăvârșit pregătirea intelectuală în mediile academice ale vremii. Cunoștea limba greacă, latina, slavona, polona și ucraineana, fapt care i-a permis să intre în contact cu marile opere teologice și culturale ale epocii.

Intrând în monahism la Mănăstirea Probota, a îmbrățișat cu întreaga sa ființă slujirea lui Hristos. Ulterior, a fost ales episcop de Huși, apoi de Roman, iar în anul 1671 a devenit mitropolit al Moldovei.

Personalitatea sa complexă îmbina erudiția cu smerenia și dragostea față de oameni. Într-o perioadă marcată de instabilitate și de numeroase dificultăți, Sfântul Dosoftei a rămas un model de păstor înțelept și de slujitor devotat al Bisericii.

Sfântul Dosoftei – ctitor al limbii române liturgice

Una dintre cele mai importante contribuții ale Sfântului Dosoftei la cultura română a fost introducerea limbii române în cultul bisericesc. Într-o epocă în care limba slavonă era încă predominantă, mitropolitul Moldovei a înțeles că poporul trebuie să poată participa conștient și deplin la viața liturgică.

Convins că „lumina trebuie să fie pentru toți”, el a tradus și a tipărit numeroase cărți de slujbă în limba română. Printre acestea se numără „Dumnezeiasca Liturghie”, „Psaltirea de-nțele”, „Molitvelnicul de-nțele” și alte lucrări fundamentale.

Opera sa cea mai cunoscută este „Psaltirea în versuri”, tipărită la Unieș în anul 1673. Aceasta reprezintă prima mare creație poetică românească și una dintre cele mai valoroase realizări ale literaturii vechi românești. Prin frumusețea expresiei și prin profunzimea mesajului, această lucrare avea să deschidă drumul dezvoltării poeziei culte românești.

În acest sens, Sfântul Dosoftei poate fi considerat un precursor al marilor creatori de mai târziu și unul dintre întemeietorii limbii române literare.

Dimensiunea spirituală a operei sale

Dincolo de valoarea culturală și lingvistică a scrierilor sale, opera Sfântului Dosoftei exprimă o profundă experiență duhovnicească. În centrul preocupărilor sale s-a aflat întotdeauna omul aflat în căutarea lui Dumnezeu.

Pentru marele ierarh, cultura nu reprezenta un scop în sine, ci o cale prin care credinciosul poate ajunge la cunoașterea adevărului și la apropierea de Creator. De aceea, scrierile sale sunt caracterizate de echilibru, sensibilitate și o profundă trăire a credinței ortodoxe.

În paginile Psaltirii în versuri se regăsesc teme precum iubirea lui Dumnezeu, pocăința, speranța și încrederea în purtarea de grijă divină. Limbajul său poetic, plin de imagini și metafore, exprimă frumusețea relației dintre om și Dumnezeu.

Prin întreaga sa operă, Sfântul Dosoftei a arătat că adevărata cultură izvorăște din spiritualitate și că valorile credinței sunt cele care dau sens existenței umane.

Actualitatea moștenirii spirituale a Sfântului Dosoftei

La mai bine de trei secole de la trecerea sa la cele veșnice, moștenirea Sfântului Ierarh Dosoftei continuă să inspire generațiile actuale. Într-o lume caracterizată de schimbări rapide și de provocări multiple, exemplul său rămâne un reper de echilibru, responsabilitate și fidelitate față de valorile creștine.

Pentru tinerii de astăzi, viața Sfântului Dosoftei reprezintă dovada că performanța intelectuală poate fi armonizată cu credința și că adevărata cultură se întemeiază pe valori morale solide.

Totodată, opera sa constituie o mărturie a rolului pe care Țara de Sus l-a avut în formarea identității spirituale și culturale a poporului român. Mănăstirile și locurile sfințite ale Moldovei continuă să păstreze vie memoria acestui mare ierarh și cărturar.

Sfântul Ierarh Dosoftei al Moldovei se înscrie printre marile personalități care au contribuit la afirmarea culturii și spiritualității românești. Prin viața sa exemplară, prin slujirea arhierescă și prin opera sa de o valoare excepțională, el a devenit un simbol al unității dintre credință și cultură.

Moștenirea sa spirituală reprezintă una dintre cele mai prețioase comori ale Țării de Sus, spațiu binecuvântat care a dăruit neamului românesc oameni de mare înălțime morală și intelectuală. Astfel, personalitatea Sfântului Dosoftei rămâne o lumină vie peste veacuri, chemând fiecare generație să prețuiască limba română, credința strămoșească și valorile autentice care definesc identitatea noastră națională.

Bibliografie:

- Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Basilica, București.
- Sfântul Ierarh Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, ediție îngrijită de N. A. Ursu.

- Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Cultura română între umanism şi baroc*.
- Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Sfinţi daco-romani şi români*, Editura Trinitas.
- *Vieţile Sfinţilor*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă.
- Articole şi studii dedicate Sfântului Ierarh Dosoftei publicate în revista şi portalul Doxologia.

Sfânta Teodora de la Sihla – Pildă de credință, rugăciune și smerenie

Elev: Colbu Teodora-Ioana,
 Prof. Dăscălescu Adrian-Florentin,
 Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

Sfânta Teodora de la Sihla rămâne unul dintre cele mai cunoscute modele de sfințenie din tradiția creștin ortodoxă românească. Născută în satul Vânători Neamț, în prima jumătate a secolului al XVII-lea, ea a venit dintr-o familie creștină, în care frica de Dumnezeu și evlavie erau la ele acasă. Tatăl ei, Ștefan Joldea Armașul, era un dregător cu responsabilități militare în Cetatea Neamțului, iar mama, deși nu este amintită cu numele în sursele scrise, se îngrijea de educația fiicelor sale cu grijă părintească și evlavioasă.

Deși logodită și căsătorită cu un tânăr evlavios din Ismail, chemarea spre o viață mai profundă cu Dumnezeu a rămas puternică în inima Teodorei. Fiind împreună departe de dorința de lume și fără copii, atât ea, cât și soțul ei au ales calea vieții monahale: Teodora a intrat în cinul monahal la Schitul Vărzărești Vrancea, iar după doi ani, soțul ei se călugărește și el sub numele de Elefterie.

La Vărzărești, Teodora s-a remarcat printr-o râvnă duhovnicească deosebită. Rugăciunea, smerenia și nevoița ei o făceau să depășească pe celelalte viețuitoare ale schitului în nevoița duhovnicească. Însă, în urma atacurilor turcești care prăduiau mănăstirile, schitul a fost pustiit. Atunci, Teodora s-a retras în munții din apropiere alături de stareța ei, schimonahia Paisia. În singurătatea codrilor, amândouă au continuat viața rugăciunii și a asprului post, răbdând ispite, frig și greutate.

După trecerea la cele veșnice a stareței Paisia, Teodora a căutat o cale și mai singuratică de nevoiță. Urmând o descoperire duhovnicească și cu sfatul egumenului Sihăstriei, duhovnicul Pavel, ea s-a retras în pădurile neumblate din jurul schiturilor Sihăstria și Sihla. Aici, în apropierea schitului Sihla, a primit o chilie de la un sihastru milostiv și și-a petrecut restul vieții în post, rugăciune și îndelungă tăcere.

Viața ei în pustie a fost marcată de asprimea singurătății, dar și de o pace lăuntrică profundă. Sfânta Teodora a învățat să răbdă fierbinte și iarna aspră, să suporte foamea și dificultățile trupului, punându-și nădejdea doar în Dumnezeu. Rugăciunea ei a devenit atât de intensă încât, potrivit tradiției, se spune că fețele ei se luminau, iar trupul se ridica uneori de la pământ în timpul rugăciunii, asemenea Sfintei Maria Egipteanca. Prin strădania ei, i s-au dăruit daruri duhovnicești, iar luptele cu gândurile și cu nevoile trupești au fost trepte ale sfințeniei.

Unul dintre cele mai cunoscute momente din viața ei a fost atunci când năvălirea păgânilor a amenințat peștera unde locuia. În acel ceas greu, când dorea să scape de primejdie, s-a petrecut o minune: stânca pe care se afla s-a crăpat la rugăciunea ei, oferindu-i o cale de scăpare. Această crăpătură este considerată și astăzi o mărturie a prezenței divine și a rugăciunii neîncetate a Sfintei.

Sfânta Teodora a trăit în pustia Sihlei toată viața de după schituri, în tăcere și nevoință. Trupul ei a rămas în peștera unde s-a nevoit până când a fost descoperit după ani buni, iar ulterior familia domnitorului Mihail Sturdza I a așezat cu cinste în racla de la biserica schitului Sihla. Mai târziu, relicvele sale au ajuns la Mănăstirea Pecerska din Kiev, unde se păstrează ca sfinte icoane.

Canonizarea oficială a Sfintei Teodora de la Sihla a avut loc în 20 iunie 1992, când Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a trecut o în rândul sfinților. Ziua ei de prăznuire în calendarul bisericesc este 7 august, ocazie în care credincioșii se adună la schiturile Sihăstria și Sihla pentru a o cinsti și pentru a primi folos duhovnicesc din pilda vieții ei.

Viața Sfintei Teodora este un exemplu puternic de credință neclintită, de iubire pentru Dumnezeu și de smerenie în suferință. Ea ne învață că relația cu Dumnezeu nu stă în lucrurile trecătoare, ci în rugăciune, răbdare și încrederea neabătută în harul divin. Chiar și în cele mai grele momente, ea a găsit tărie în credință, iar exemplul ei rămâne o lumină pentru cei de astăzi, care caută sens în viață și împlinire spirituală.

Bibliografie:

- Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla – Doxologia.ro (informații despre naștere, viață duhovnicească și nevoință).
- Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla – Basilica.ro (detalii despre viața de monahie, retragere în munți și nevoință).
- Viața Sfintei Cuvioase Teodora de la Sihla – Doxologia.ro (descrierea pustniciei, darurile duhovnicești și minuni).
- Sărbătoarea Sfintei Cuvioase Teodora de la Sihla – Doxologia.ro (canonizarea, sărbătoarea liturgică și cinstirea relicvelor).
- Sfânta Teodora de la Sihla – Basilica.ro (informații istorice despre moaște și slujbe).

Părintele Cleopa – între tăcere și adevăr

Elev: Hrimiuc Elena,
Prof. Dobrinu Alina,
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Există oameni a căror prezență nu se impune prin zgomot, ci prin profunzime. Ei nu cuceresc prin forță, ci prin liniște, iar cuvintele lor nu strivesc, ci deschid. Părintele Cleopa aparține acestei categorii rare de spirite pentru care viața devine mărturie, iar tăcerea – o formă de adevăr. Într-o lume dominată de grabă și superficialitate, el a reprezentat chemarea la esență, la întoarcerea omului către sine și către sensul profund al existenței.

Filozofia sa nu a fost una a conceptelor abstracte, ci a trăirii. El nu explica adevărul, ci îl făcea vizibil prin simplitate. În viziunea sa, omul nu este o ființă pierdută într-un univers ostil, ci o conștiință aflată într-o continuă devenire. Drumul nu este ușor, iar căderea face parte din condiția umană, însă ridicarea este posibilă prin asumare, răbdare și credință. Această perspectivă transformă suferința dintr-un blestem într-o lecție și dintr-o povară într-o cale de cunoaștere.

Unul dintre marile adevăruri transmise de Părintele Cleopa este valoarea tăcerii. În tăcere, spunea el, omul se întâlnește cu sine. Nu cu masca pe care o poartă în lume, ci cu esența sa vulnerabilă și sinceră. Tăcerea nu este gol, ci spațiu al reflecției, locul unde gândul se limpezește și inima începe să vorbească. În acest sens, tăcerea devine un act filozofic, o formă de cunoaștere superioară cuvântului.

Credința, așa cum o înțelegea Părintele Cleopa, nu este o dogmă rigidă, ci o relație vie. Ea nu constrânge, ci eliberează; nu închide mintea, ci o luminează. Omul credincios nu este cel care nu cade niciodată, ci acela care nu își pierde speranța. Astfel, existența capătă sens nu prin perfecțiune, ci prin lupta interioară dusă cu sinceritate.

Un alt pilon al gândirii sale este smerenia, văzută nu ca slăbiciune, ci ca formă de luciditate. A fi smerit înseamnă a-ți cunoaște limitele și a le accepta fără revoltă. Într-o lume obsedată de afirmare și putere, Părintele Cleopa propune o filozofie a micșorării de sine, în care adevărata forță se naște din renunțare și din încrederea în sensul mai mare al existenței.

În viziunea sa, omul modern suferă nu din lipsă de cunoaștere, ci din lipsă de liniște. Mintea este plină, dar sufletul gol. De aceea, îndemnul său constant este întoarcerea către interior, către o ordine lăuntrică fără de care orice progres exterior devine inutil. Această idee apropie gândirea Părintelui Cleopa de marile tradiții filozofice ale umanității, care au văzut fericirea nu ca acumulare, ci ca armonie.

Discursul său nu separă omul de lume, ci îl așază în ea cu responsabilitate. A trăi autentic înseamnă a fi atent la ceilalți, a ierta, a avea răbdare. Iubirea, în această perspectivă, nu este sentiment trecător, ci act de voință și formă de cunoaștere. Prin iubire, omul se depășește pe sine și intră într-o relație adevărată cu existența.

În cele din urmă, Părintele Cleopa ne propune o filozofie a speranței. Chiar și în fața slăbiciunii, a îndoielii sau a suferinței, sensul nu dispare. Dimpotrivă, el se adâncește. Viața nu este o problemă de rezolvat, ci un mister de trăit cu răbdare și credință. Această viziune transformă fiecare clipă într-o posibilitate de regăsire.

Astfel, Părintele Cleopa rămâne un reper al gândirii profunde și al trăirii autentice. Nu prin teorii complicate, ci prin adevăruri simple, el ne amintește că omul nu se mântuiește prin ceea ce știe, ci prin ceea ce este. Între tăcere și cuvânt, între cădere și ridicare, se află sensul existenței, iar el începe întotdeauna din inimă.

Personalitatea Sfântului Ioan Iacob de la Neamț – Hozevitul

Elev: Gromic Diana,

Prof. Iațeniuc Angela,

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Țara de Sus a Moldovei reprezintă una dintre cele mai profunde vetre de spiritualitate și cultură românească. Acest spațiu binecuvântat, încărcat de istorie, credință și tradiție, a dăruit neamului românesc voievozi apărători ai credinței, ierarhi luminați, cărturari, poeți și sfinți. Aici, între mănăstirile Neamțului și ale Putnei, s-a format un spirit românesc autentic, în care identitatea națională s-a împletit armonios cu credința ortodoxă. Din această vatră duhovnicească s-a ridicat și Sfântul Ioan Iacob de la Neamț – Hozevitul, o „stea luminoasă” a neamului românesc, care a dus spiritualitatea Țării de Sus până în Țara Sfântă.

Născut în pământ românesc, Ioan Iacob a primit din copilărie o educație temeinică. Primii ani de școală i-a făcut în satul natal, apoi a urmat gimnaziul la Lipcani-Hotin și liceul la Cozmeni-Cernăuți, fiind cel mai bun elev din școală. Această formație intelectuală solidă a contribuit la dezvoltarea unei personalități complexe: profund credincioasă, dar și cultivată, sensibilă artistic și ancorată în valorile culturii românești. Încă din tinerețe, el a dovedit seriozitate, disciplină și dorință de desăvârșire, calități care aveau să-i marcheze întreaga viață.

Personalitatea Sfântului Ioan Iacob se definește prin echilibrul dintre cultură și asceză, dintre sensibilitate poetică și rigoare duhovnicească. El nu a fost doar un monah retras în pustie, ci un teolog în versuri, un poet al pocăinței și al dorului de Dumnezeu. Poeziile sale, inspirate din Sfânta Scriptură și din trăirea directă a locurilor sfinte, reprezintă o adevărată teologie în cuvânt simplu. În scrierile sale, Dumnezeu este preamărit asemenea cântării îngerești: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot” (Isaia 6, 3), iar chemarea la sfințenie este constantă: „Sfințiți-vă și veți fi sfinți, căci Eu, Domnul Dumnezeu vostru, sunt Sfânt” (Levitic 11, 44; I Petru 2,16).

Pentru Sfântul Ioan, viața creștină era un drum al desăvârșirii, o urcare spre „statura bărbatului desăvârșit” (Efeseni 4, 13). Lecția fundamentală pe care o valorifică în opera și viața sa este că omul, fără Dumnezeu, nu este nimic. În poezia „Fără El”, mărturisește că fără darul Sfintei Treimi omul devine orb, lipsit de sens și de nădejde. Această perspectivă antropologică profund creștină reafirmă demnitatea persoanei umane, dar și dependența ei de harul divin. Omul este chemat să devină „părtaș dumnezeieștii firi” (II Petru 1, 4), iar această chemare se realizează prin pocăință, rugăciune și împlinirea poruncilor.

O altă lecție de viață promovată de Sfântul Ioan este pocăința permanentă. În poeziile sale se simte o neliniște ontologică, o căutare continuă a mântuirii și o durere pentru necredința lumii moderne. El mustră „moda lumii”, superficialitatea și pierderea valorilor autentice, dar o face cu blândețe și cu iubire părintească. Pentru el, pocăința nu este doar o Taină a Bisericii, ci o stare permanentă de smerenie și conștientizare a propriei neputințe.

Trăind pe malurile Iordanului, acolo unde „închinarea Treimii s-a arătat”, Sfântul Ioan a experimentat ceea ce teologii numesc „liturgia cosmică”. În poezia „Flori de la Iordan”, întreaga

creație devine un imn adus Sfintei Treimi. Natura, apa, vântul și trestiiile participă la slăvirea lui Dumnezeu. Această viziune reflectă sensibilitatea sa profundă și capacitatea de a vedea sacralul în lume, o trăsătură specifică spiritualității ortodoxe românești.

Dimensiunea identitară și națională este esențială în opera sa. Deși a trăit departe de țară, el nu și-a uitat niciodată neamul. În poeziile dedicate diasporei românești, îndeamnă la păstrarea limbii, a credinței și a unității. „Uniți-vă în cuget / Prin simțuri creștinești / La sânul „Maicii voastre” / Celei duhovnicești!” – acesta este îndemnul său către românii risipiți printre neamuri. El înțelege că identitatea culturală și națională nu poate supraviețui fără fundamentul credinței.

Sfântul Ioan Iacob devine astfel o punte între țară și diaspora, între tradiție și prezent, între cultură și spiritualitate. El invocă figuri istorice precum Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul sau Neagoe Basarab, dar nu pentru a cultiva un naționalism exclusivist, ci pentru a trezi conștiința unității de neam și credință. Crucea devine simbolul identității românești autentice: „Să punem semnul Crucii / Pe steagul românesc”.

Minunile săvârșite încă din timpul vieții – vindecările, ajutorul dat celor bolnavi, ocrotirea sfințelor moaște – confirmă sfințenia trăirii sale. Vindecarea Părintelui Ioanichie, ajutorul oferit pelerinilor sau evenimentele minunate legate de racla sa arată că Dumnezeu a proslăvit pe robul Său. Viața sa „mai presus de materie” a culminat cu descoperirea trupului neputrezit, semn al curăției și al harului.

În concluzie, Sfântul Ioan Iacob de la Neamț – Hozevitul este o expresie vie a spiritualității Țării de Sus, o sinteză între cultura românească și credința ortodoxă. Prin personalitatea sa complexă, prin lecțiile de viață promovate – smerenia, pocăința, iubirea de Dumnezeu și de neam – el contribuie la aprofundarea valorilor identitare românești. El ne arată că adevărata identitate culturală și națională se întemeiază pe credință, unitate și fidelitate față de tradiție. Astfel, Țara de Sus rămâne nu doar un spațiu geografic, ci o vatră de lumină, iar Sfântul Ioan Iacob – una dintre cele mai strălucitoare stele ale sale.

În inima Apusenilor, la Piatra Craiului, se înalță prin
muncă și credință o mănăstire închinată
Sfântului Ioan Iacob Românul.

„Din munca noastră se ridică
Măreț locaș, în sus, spre cer,
Spre fericirea țării noastre ...”

Bibliografie:

- Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; „Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț – Hozevitul. Viața, poezia și învățătura”. Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București, 2013.
- Sf. Ioan Iacob Hozevitul; „Pentru cei cu sufletul nevoiaș ca mine...”. Editura Doxologia, Iași, România, 2010.
- „Viața Sfântului Cuvios Ioan Iacob de la Neamț”, portal orthodox Doxologia.ro.

Aduceți-vă aminte de mai marii voștri...”

Elevi: Alesei Rareș-Constantin, Constantin Robert-Mihail,
 Prof. dr. Postolachi Vasile,
 Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Unul dintre cele mai frumoase texte biblice referitoare la relația dintre creștin și modelul său (duhovnic, profesor sau sfânt) este pasajul de la Evrei 13,7: **„Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința”**.

Pornind cu acest text, v-ați aștepta să vorbesc de iluștrii oameni de cultură ai Țării de Sus sau de Sfinții ei duhovnici, căci da ȚARA DE SUS a fost și este bogată în oameni sfinți și oameni de cultură. Însă nu despre ei voi vorbi astăzi, căci s-a tot vorbit ci despre acele fapte care stând în umbră, au modelat și influențat parcursul acelor personalități mărețe. Mai concret, dat fiind că Anul 2026 este anul Sfințelor femei, în cele ce urmează împreună cu colegul meu CONSTANTIN ROBERT voi aminti pe câteva dintre acele mame sau bunici ale Țării de Sus care au influențat parcursul marilor personalități ale Țării de Sus.

E dificil să cuprinzi într-un singur referat atâtea chipuri de mame/bunici model. De aceea ne vom opri asupra a trei dintre ele: bunica Sfântului Ioan Iacob, mama Sfântului Ilie Cleopa și mama marelui poet Grigore Vieru.

1. Bunica Sfântului Ioan Iacob: Maria

S-a născut în cel mai nordic punct al țării: Horodiștea pe 23 iulie 1913 și la scurtă vreme, rămâne orfan de ambii părinți, fiind crescut mai apoi de bunica sa paternă. Legat de acest aspect, părintele Ioanichie Bălan ne oferă un amănunt interesant: „Fiind luminat la minte, copilul învăța bine la școală și făcea mare bucurie bunicii sale. Mai târziu, bătrâna îl învăța pe de rost sfintele rugăciuni, îl ducea regulat la biserică și îl punea să citească la **Psaltire**, căci ea nu știa carte. Alteori, îi spunea să citească **Patimile Domnului**, iar ea plângea și făcea metanii. Uneori copilul o întreba: **„Mamă, de ce plângi așa tare când citesc Patimile Domnului?”**. Iar bătrâna îi răspundea, suspinând: **„Dragul meu, tu nu știi durerea din casa noastră. Nu sunt eu mama ta! Ea a decedat când tu aveai numai șase luni, iar tatăl tău a murit în război, când erai de trei ani. Eu sunt bunica ta, iar bunicul tău s-a dus la Cer demult. Fiind văduvă, voiam să mă duc la mănăstire dar, văzând că ai rămas orfan de părinți, am renunțat ca să te cresc pe tine. De aceea plâng, că sunt bătrână și după moartea mea vei rămâne singur și orfan pe lume. Dar să ai credință în Dumnezeu, să te rogi Lui mereu, să fugi de păcat și să-ți aduci aminte de noi. De vei face așa, te va acoperi Maica Domnului și vei scăpa de multe primejdii. Eu nu-ți doresc altceva mai bun în viață decât să**

ajungi preot și să slăvești pe Hristos!”¹². De fapt, sursa de inspirație a părintelui Ioanichie o constituie chiar o poezie a Sfântului Ioan Iacob intitulată ***Dorul bunicii***, din care spicuim:

– „O, nu! feciorul meu îi altul,
 Tu ești „copilul nimănui”!
 De tatăl tău nu știu acum,
 Iar maica ta săraca nu-i!
 Și nu mi-ar fi așa de jale,
 Când te-aș vedea mai mărișor,
 Dar iată ești abia de-o șchioapă
 Și eu ca mâine poate mor!
 Ca mine nimeni n-are milă
 Să-ți poarte grijă, fiul meu!”¹³

Ba mai mult bunica Maria își ducea zilnic nepoțelul să i-l alăpteze mamele tinere din apropiere și stătea lângă el de veghe ziua și noaptea, până ce copilul a început să vorbească. Iar vara, când pleca la lucrul câmpului, puneă copilul într-o traistă, încât numai capul i se vedea, îl așeza în spate, se însemna cu Sfânta Cruce și se ducea la muncă cu rugăciunea pe buze și cu lacrimile în ochi. Acolo îl adăpostea la umbra unui copac, până la apusul soarelui. Apoi îl așeza în traistă și-l aducea acasă. După ce îl hrănea, îl culca lângă sfintele icoane, iar ea se ostenea cu rugăciuni și metanii până noaptea târziu, după tradiția sfântă străbună¹⁴.

Potrivit unei poezii emoționante, aceasta și-ar fi dorit călugăria, dor care nu va deveni realitate întrucât ea a trebuit să fie și mamă și tată pentru micuțul Ioan, după cum reiese din cuvintele emoționante pe care Sfântul Ioan Iacob Hozevitul le pune în gura bunicii sale, preaiubita lui Maria:

„Când maică-ta era în viață,
 Am pus atunci făgăduință
 Să merg la Sfânta Mănăstire
 Grijindu-mă de pocăință.

Dar părăsindu-te părinții
 A fost nevoie să te cresc,
 Și n-am avut săraca parte
 De cinul cel călugăresc!

¹² Cf. Arhimandritul Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, pp. 610-611

¹³ Sfântul Ioan Iacob, *Dorul bunicii*, în vol. Sfântul Ion Iacob Românul, *Din Ierihon către Sion*, Ierusalim, 1999, pp. 146-147.

¹⁴ Cf. Arhimandritul Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, p. 610.

De-ar face Dumnezeu prin tine
Plinirea sfântului meu dor!
Să am și eu o mângâiere
Că te-am păzit ca un odor!"

Stergându-se la ochi bătrâna,
Sărută pe nepot cu drag,
Iar el citește mai departe
Al "Patimilor" Sfânt sirag!"¹⁵

Și într-adevăr, Sfântul Ioan avea să ducă la îndeplinire dorul buniciei, devenind nu doar monah ci și căpătând cununa sfințeniei. Iubirea buniciei sale avea să o păstreze toată viața lui, după cum frumos puncta Înaltpreasfințitul Lucian Tomitanul: „Moartea bătrânei încheia o etapă unică a copilăriei viitorului ieromonah și pustnic. Niciodată el n-o va putea uita pe bunica cea cu chip de sfântă, care l-a iubit atât de mult. Versurile de mai târziu ale cuviosului mărturisesc cât de adâncă a fost durerea copilului de atunci la pierderea celei care-i ținuse loc de mamă și de tată până la vârsta de 11 ani. Cât de duioasă este amintirea ei se vede din poezia intitulată *Dorul buniciei* (2). La citirea acestor versuri, gândul te poartă către pilda altor sfinte femei care au dat Bisericii bărbați cu nume nepieritoare, precum Macrina, bunica Marelui Vasile, sau Antuza, mama Sfântului Ioan Gură de Aur. O altă poezie, *În brațele părintești* (3), arată cât de mult se simte îndatorat cuviosul buniciei sale, mai ales pentru educația duhovnicească primită: «Bunica, - spunea el - , Dumnezeu s-o ierte, / Mi-a semănat de timpuriu / În suflet tainele credinței / Și rodul lor mă ține viu. / **O, scumpa mea, bătrână sfântă, / Eu tot ce am îți dătoresc, / Căci m-ai adus la cunoștința / Părintelui Celui ceresc**»¹⁶.

2. Mama Părintelui- Cleopa, monahia Agafia, amintește fără îndoială de mamele sfinte din vechime, mai ales de mama sfântului Vasile cel Mare, sfânta Emilia, căci asemenea aceleia, din cei 10 copii, cinci au ales calea Domnului. Împreună cu soțul ei, a fost un exemplu viu de trăire creștină, fiind iubitori de Dumnezeu, de biserică și de copii. Nu lipseau niciodată de la sfintele slujbe, făceau milostenie, se rugau mult împreună cu copiii, și duceau o viață curată și bineplăcută lui Hristos. Împreună cu soțul erau îndrumați duhovnicește de părintele Paisie Olaru de la Schitul Cozancea. Casa lor era ca o biserică, așa cum povestea și părintele Cleopa: "**Aveam o cameră toată numai cu icoane. Un fel de paraclis. Acolo ne rugam. Chiar și la miezul nopții ne sculam și făceam rugăciuni**"¹⁷.

Deși neștiutoare de carte, totuși era neîntrecută la rugăciuni, plânsul după Dumnezeu și mai ales la fapte bune încât uneori soțul ei îi spunea: „Măi femeie, eu degeaba aduc cu căruța, că tu dai totul cu traista!"¹⁸.

Viața ei a fost plină de încercări și întristări, dat fiind faptul că 9 din cei 10 copii au murit de tineri, încât marele duhovnic Paisie Olaru i-a compus câteva versuri în acest sens:

„Când stau pe loc și mă gândesc,
Maica Agafie, mult te compățimesc

¹⁵ Sfântul Ioan Iacob, *Dorul buniciei*, în vol. Sfântul Ion Iacob Românul, *Din Ierihon către Sion*, Ierusalim, 1999, p. 147.

¹⁶ ÎPS Lucian Tomitanul, *Sfântul Ioan Iacob de la Neamț*, în vol. *Viețile Sfinților Români- file de pateric românesc*, Turda, 2019, p. 133.

¹⁷ Cf. Radu Alexandru, *Maica Agafia Ilie, mama parintelui Cleopa*, în <https://www.crestinortodox.ro/parinti/maica-agafia-ilie-mama-parintelui-cleopa-135884.html>.

¹⁸ *Ibidem*.

Și te văd cum pentru toți alergai
 Și pe câte unul înmormântai.
"Părinte Paisie, mi-a murit Profîra."
"Părinte Paisie, a murit și Maria."
"Părinte Paisie, a murit Ecaterina."
"Părinte Paisie, și Mihai din viață a încetat"
"Părinte Paisie, și Alexandru m-a lăsat."
"Părinte Paisie, Gheorghe-Gherasim a murit"
"Părinte Paisie, și de Vasile am auzit."
"Părinte Paisie, nu știi ceva de Cleopa meu?"
"Părinte Paisie, iartă-mă, pentru Dumnezeu!"
 Dumnezeu sa te ierte, maică!"¹⁹.

Spre sfârșitul vieții, mama părintelui Cleopa a intrat în mănăstire primind numele de Agafia, purtând în suflet atât dorul de mamă cât și chemarea de monahie, după cum frumos sublinia pr. Ioanichie Bălan: „După anul 1960, părintele Cleopa, fiind plecat în munți din cauza prigoanei ateiste, maica Agafia ieșea zilnic în cărare la poarta mănăstirii și întreba pe cei ce veneau să se închine: „N-ați văzut pe Cleopa al meu?” Iar închinătorii îi răspundeau, unii că nu-l cunosc; alții, că ar fi la Mănăstirea Sihăstria; iar alții că ar fi plecat în munți la pustie. Apoi bătrâna începea a plânge, își făcea cruce și se întorcea la chilie. În vara anului 1963, a mers la Agapia Veche și un călugăr din Sihăstria, pe care îl cunoștea bătrâna, să-i ducă câte ceva și să o mângâie în durerea ei. Maica Agafia se afla pe cărare și întreba pe toți de fiul ei cel iubit. Atunci l-a întrebat și pe călugăr: „Părinte, n-ai văzut pe Cleopa al meu?” Iar el i-a răspuns: „Maică Agafie, nu te întrista. Părintele Cleopa este aproape de noi. În curând sper să ne întâlnim cu el!” Iar bătrâna, cu ochii în lacrimi, i-a răspuns: „Ei părinte, dacă n-ai fost mamă!” În aceeași vară, bătrâna maică Agafia, în vârstă de 86 de ani, a auzit o veste cum că Părintele Cleopa ar fi venit din munți la Mănăstirea Sihăstria. Era pe la asfințitul soarelui. Fără a mai spune ucenicilor ei, și-a luat un băț în mână și a pornit singură pe poteca ce ducea peste munte la Sihăstria. Dar, venind noaptea, bătrâna a rătăcit și a nimerit, cu rânduiala lui Dumnezeu, la o cabană forestieră, unde a rămas peste noapte. În urmă, maicile au tras clopotele și cu felinarele în mâini, au căutat pe maica Agafia până dimineața, când au aflat-o la cabană și au dus-o la chilie ei. Iar venerabila mamă și călugăriță, făcând ascultare, a zis ucenicilor ei: „De ce nu mă lăsați să văd pe Cleopa al meu!” Cu adevărat este foarte greu să fii și mamă devotată și călugăriță iubitoare de Hristos. Ori, maica Agafia a purtat în inima ei amândouă cruci, amândouă iubiri – iubirea firească de mamă născătoare de copii și iubirea duhovnicească de călugăriță purtătoare de Hristos!”²⁰.

Deși neștiutoare de carte, mama părintelui Cleopa a știut să-l pună în brațele Maicii Domnului încă din pruncia lui și să-l modeleze în așa măsură, încât sfântul Ilie Cleopa avea să spună:

¹⁹ Cf. *Ibidem*.

²⁰ Cf. Pr. Ioanichie Bălan, *Istorie duhovnicești*, Măn. Sihăstria, 2002, pp. 50-51.

„Rugăciunea, citirea cărților bune, ascultarea și respectul față de părinți, frica de Dumnezeu și exemplul personal dat de tata și mama sunt cele mai sigure căi și mijloace de educare și creștere creștinească a copiilor”²¹.

3.MAMA POETULUI GRIGORE VIERU: DOCHIȚA

Ca o încununare la cele două exemple mai sus menționate, vom puncta câteva aspecte legate de mamă în poezia lui Grigore Vieru: „Lirica viereană e un imn închinat mamei, o odă nepieritoare prin simplitatea clasică a stilului, apropiat și înțeles de orice generație. După cum a scris un clasic contemporan, Grigore Vieru „este un poet care și-a asumat greul unui grai, trecându-l prin inima sa și, încărcat de răbdare, înțelepciune și nouă frumusețe, îl întoarce semenilor săi, care-și deschid de bună voie inima să-l primească pentru a-și duce mai demn pe mai departe viața în spiritul dreptății, al iubirii... Un poet ce rămâne suflet în sufletul său... acest om cât o lacrimă în rostogol pe obrazul planetei”. Este greu să găsim o imagine mai frumoasă și mai potrivită lui Grigore Vieru decât această „lacrimă în rostogol pe obrazul planetei”²². Poetul îi adresează mamei sale, cuvinte sublimite precum: „Sub stele trece apa/ Cu lacrima de-o samă,/ Mi-e dor de-a ta privire, / Mi-e dor de tine, mamă. / Măicuța mea: grădina/ Cu flori, cu nuci și mere, / A ochilor lumină, / Văzduhul gurii mele! / Măicuțo, tu: vecie, / Nemuritoare carte/ De dor și omenie/ Și cântec fără moarte! / Vânt hulpav pom cuprinde/ Și frunza o destramă. / Mi-e dor de-a tale brațe, / Mi-e dor de tine, mamă. / Tot cască leul iernii / Cu vifore în coamă. / Mi-e dor de vorba-ți caldă, / Mi-e dor de tine, mamă. / O stea mi-atinge fața / Ori poate-a ta năframa. / Sunt alb, bătrân aproape, / Mi-e dor de tine, mamă.”

Pentru marele poet basarabean, mama constituie o sursă de inspirație și temă centrală a poeziilor sale.

Concluzia lucrării noastre constituie într-o simplă întrebare retorică dar de maximă actualitate: ce au în comun cele trei personaje feminine evocate? Toate trei au fost femei simple, fără carte dar cu o putere a exemplului atât de mare încât au dat lumii mari oameni ai Țării de Sus.

²¹ Pr. Ilie Cleopa, *Lumina și faptele credinței*, Ed. Doxologia, p. 139.

Instituția familiei în Vechiul Testament

Elev: Ilie Sebastian-Manuel,
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Familia este o instituție de origine divină, stabilită încă de la actul dumnezeiesc al creației, prin protopărinții noștri, Adam și Eva. Fiind instituită de însuși Dumnezeu, familia are un caracter profund sacru, acest lucru fiind pus în evidență de faptul că familia are drept prototip însăși existența Sfintei Treimi, ale cărei însușiri sunt, printre altele: unitatea, comuniunea și egalitatea persoanelor, virtuți necesare în viața oricărei familii.

Prin urmare, în rândurile ce urmează voi face o scurtă prezentare a câtorva concepte despre familia vechi-testamentară, analizând conceptele elementare despre acesta, de ordin cultural și spiritual, așa cum ne-au lăsat înaintașii noștri.

Pentru noțiunea de familie, limba ebraică folosește cu precădere doi termeni: „bait” , care înseamnă „casă” și „mișpaha” care înseamnă „familie” , cel din urmă apărând în Vechiul Testament de numeroase ori, mai ales în cărți precum Iosua Navi sau Numerii, cu toate că „mișpaha” are mai multe semnificații decât înțelegem noi azi prin simplul termen al familiei, acesta putând defini atât toți locuitorii din „bait”, adică casă, până la un grup mare de oameni uniți prin rudenie de sânge, cum ar fi o seminție, iar cuvântul „bait” înseamnă „casa” cuiva adică familia acestuia, după cum mai găsim în Sfânta Scriptura „Eu și casa mea vom sluji Domnului, că sfânt este!” (Iosua Navi 24,15)

Instituirea familiei nu apare în paginile Vechiului Testament ca o simplă convenție socială, ci ca o realitate ontologică fundamentată pe actul creator al lui Dumnezeu. Prin crearea omului ca dualitate complementară — bărbat și femeie, divinitatea a așezat familia drept cadrul unic în care chipul lui Dumnezeu se reflectă prin comuniune și iubire. Astfel, dincolo de imperativul biologic al înmulțirii neamului omenesc, familia vechi-testamentară a primit misiunea sacră de a fi „chivotul” în care s-a păstrat nestinsă făclia credinței monoteiste într-o lume marcată de rătăcirea idolatriei.

Trăind într-o societate dominant patriarhală, rolul femeii era adesea limitat la sfera casei și a familiei, excepție făcând doar anumite când femeile s-au impus și în viața publică, precum Debora sau Estera, acestea nefiind un exemplu de răzvrătire sau încălcare a vreunei autorități, ci intervenția necesară în situații critice pentru poporul evreu, cum ar fi atunci când Estera a intervenit pentru a preveni genocidul propriului popor. Totuși, femeile nu participau în mod normal la viața politică și în cultul divin al poporului, acest lucru putând fi văzut și în faptul că doar bărbații puteau deveni preoți sau arhierei și puteau aduce jertfe lui Dumnezeu.

Tot în perioada patriarhală, în poporul evreu, înainte de instituirea preoției levitice, tatăl nu era privit doar ca soțul soției, tatăl copiilor sau autoritatea masculină din casă, ci și ca un adevărat „preot” al casei , el fiind responsabil de aducerea jertfelor pe altar și medierea relației dintre

Dumnezeu și familie, precum vedem în cărți precum Iov, unde Iov însuși aducea un bou pentru păcatele sale și ale copiilor săi, și tot tatăl, împreună cu mama, erau responsabili cu educația și creșterea copiilor, mai întâi mama în primii ani de viață, iar tatăl intervenind ceva mai târziu dar cu o importanță la fel de mare, deoarece, având calitatea de „cap al familiei” era și responsabil înaintea lui Dumnezeu pentru casnicii săi. Scopul comun al părinților era de a-i învăța pe copii legea și poruncile lui Dumnezeu și de a le forma un caracter religios-moral impecabil, precum găsim în cartea Deuteronom: „Cuvintele acestea, pe care ți le spun eu astăzi, să le ai în inima ta și sufletul tău; Să le sădești în fiii tăi și să vorbești de ele când șezi în casa ta, când mergi pe cale, când te culci și când te scoli” (Deuteronom 6, 6-7), dar și în spiritul respectării și ascultării părinților, așa cum găsim chiar în Decalog, la porunca a V-a, unde scrie: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeuul tău ți-l va da ție”. (Ieșirea 20, 12)

În aceeași perioadă, poziția subordonată a femeii față de bărbat se găsea, de asemenea, și în practica căsătoriei poligame, care era relativ răspândită în rândul poporului evreu, mai ales în cazul persoanelor cu o stare materială deosebită sau a liderilor poporului, aceasta fiind din cauza mai mult „umane” precum cauze politice, mortalitatea infantilă mare de la aceea vreme, dorința de mai mulți urmași, dar și în cazuri de infertilitate feminină sau dacă soția nu năștea decât fiice. Cu toate acestea, acesta nu era modelul preferat de Dumnezeu, care a instituit modelul ideal de familie, în Gădina Raiului, ca fiind monogam, iar căsătoria generală în rândul evreilor a rămas tot monogamă. Însuși profeții din Vechiul Testament, cum ar fi Isaia sau Osea, au ridicat demnitatea familiei monogame la un nivel mistic, folosind relația dintre soț și soție ca reprezentare a relației dintre Dumnezeu și poporul ales. Această analogie a pregătit umanitatea pentru taina Noului Testament, unde iubirea conjugală este sfințită și ridicată la rangul de simbol al unirii dintre Hristos și Biserica Sa.

Această dinamică a sfințirii vieții de familie își găsește împlinirea deplină și în calendarul nostru ortodox, mai ales astăzi, 19 februarie, când îi prăznuim pe Sfinții Filimon și Apfia. Dacă în vechime familia avea rolul de a pregăti venirea lui Mesia, în persoana acestei familii sfinte vedem transformarea familiei în „Biserică din casă” (ecclesia domestica). Sfinții Filimon și Apfia nu au fost uniți doar prin legătura sângelui, ci prin „legătura desăvârșirii” în Duhul Sfânt, punându-și întreaga existență în slujba Evangheliei. Prin mărturia lor comună și, în final, prin cununa muceniciei, ei au demonstrat că familia creștină este adevărata moștenitoare a făgăduințelor dumnezeiești.

În concluzie, familia parcurge un drum teologic ascendent: de la unitatea de supraviețuire și păstrare a Legii în Vechiul Testament, la comunitatea de har și sfințenie, prezentate și de Sfinții Filimon și Apfia. Pentru teologul contemporan, acest parcurs rămâne o mărturie vie a faptului că mântuirea nu se lucrează doar în izolare, ci și în sânul comunității familiale, care rămâne, până la sfârșitul veacurilor, locul în care omul învață să iubească și să se jertfească pentru a dobândi Împărăția lui Dumnezeu.

Bibliografie:

- *** Biblia sau Sfânta Scriptură, EIBMO, București, 2025.
- *** Familia creștină azi, Ed. Trinitas, Iași, 1995.

- Reșceanu, lect. dr. pr. Ion, Familia în Vechiul Testament, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2014.
- Vatamanu, lect. dr. pr. Cătălin, Familia în Israelul biblic, Ed. Doxologia, Iași, 2023.
- <https://programbiblia.wordpress.com/2015/02/25/notiunea-de-familie-in-vechiului-testament/>
- <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/casatoria-in-legea-veche-13874.html>

Ana Dalassena (1025/30 - 1100/02), model al feminității și maternității în Imperiul Bizantin

Elev: Nahoi Iustin,

Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Având în vedere că suntem în anul 2026, anul omagial al pastorației familiei creștine, în rândurile ce urmează voi prezenta viața, însușirile, faptele, precum și realizările unei femei puternice, capabile și competente a Împărăției Bizanțului care a fost, de asemenea, o mamă plină de virtuți și cu frică de Dumnezeu, ce a pus bazele dinastiei Comnenilor, una dintre cele mai glorioase care a stat pe tronul de la Constantinopol.

Numele ei era Ana, însă despre copilăria și adolescența sa nu se cunoaște mai nimic, decât că s-a născut într-o familie mare și ilustră, aceea a Dalassenilor către jumătatea secolului al XI-lea (1025/1230), fiind fiica unui om ce îndeplinea mari funcții în părțile Italiei sudice, pe atunci sub controlul grecilor, iar când a crescut, a fost măritată cu un nobil cu numele Ioan, din familia Comnenă. Din căsătoria cu el a avut 8 copii: Manuel, care era militar, Isac, Alexios I, viitorul împărat, Adrian, Nichifor și trei fete, dintre care două au fost căsătorite în familii nobiliare.

Din păcate, în anul 1067, Ioan a murit lăsând-o pe Ana văduvă, dar Dumnezeu i-a dat putere pentru a își îndeplini rolul, acela de a fi mamă. I-a crescut pe copii, le-a dat o educație aleasă și i-a îndrumat spre cele mai înalte destine pe care ea a sperat că se vor îndeplini. Ba chiar din tinerețe, a dat dovadă de bun simț și de o voință puternică și energică.

I-a plăcut mereu să stea aproape de preoți și călugări pentru a purta convorbiri duhovnicești cu aceștia. Pe timpul nopții, priveghea, se ruga și cânta psalmi Împăratului Ceresc, împodobindu-și astfel sufletul și viața. Atunci când ieșea în lume, avea un aspect grav, sever, inspirându-le celor lipsiți de bunele moravuri teamă și respect. Însuși fiul ei Alexios Comnenul mărturisea: „Nimic nu se poate compara cu o mamă duioasă și care își iubește copiii. Nu există în lume sprijin mai puternic, fie că un pericol se ridică la orizont, fie că o supărare e de temut. Dacă îți dă un sfat, sfatul său e bun; dacă se roagă, rugăciunea ei atotputernică asigură celor pentru care se roagă un sprijin de neînvins. Astfel, mi-a apărut, din vârsta cea mai fragedă, mama și suverana mea venerată, care a fost pentru mine, în orice împrejurare învățător și călăuză. Nu eram decât un suflet în două trupuri și, prin grația lui Dumnezeu, această frumoasă și strânsă înțelegere durează și astăzi.”

Religia era foarte importantă în viața ei, mai ales că de la vârsta tinereții visa să își petreacă partea de sfârșit a vieții într-o mănăstire, lucru pe care l-a și realizat de altfel, dar nu a uitat niciodată de datoriile sale în ceea ce privea viața de familie, fiind foarte ambițioasă în realizarea visurilor ei.

În acea vreme, Imperiul bizantin trecea printr-o situație dificilă. Pe lângă problemele interne și interesele clasei politice, Bizanțul era amenințat și din exterior, din două direcții. Mai întâi erau

normanzii, urmași ai nordicilor care colonizaseră întreg Apusul și deveniseră fideli ai papalității. Deși au colaborat inițial cu grecii, ca mercenari, ei au început să cucerească și ultimele rămășițe bizantine din sudul Italiei, proces finalizat în 1071. Deși pe vremea aceea majoritatea locuitorilor aceluși ținut erau greci și de confesiune ortodoxă, noii cuceritori au impus treptat cultul romano-catolic, subordonând majoritatea bisericilor, mănăstirilor și episcopioilor jurisdicției Sfântului Scaun.

Apoi, în același timp au venit turcii selgiucizi, care au învins Împărăția în 1071 la Manzikert, cucerind aproape toată Anatolia în decursul a nouă ani, ocupând și jefuind inclusiv cetatea Cezareei din Capadocia, iar bisericile distrugându-le sau transformându-le în moschei. Împăratul Nichifor al III-lea Botaniates a ajuns la putere și, cu toate că a dat dovadă de bravură militară, nu a fost un împărat prea bun, Imperiul bizantin ajungând și în criză economică.

Având mult curaj și spirit de colaborare insuflat de mama lor, frații Isac și Alexios au pus la cale uzurparea tronului. Suspectând faptul că ar putea fi prinși de autorități, la îndemnul Anei, frații au pus mâna pe cai și au fugit în taberele militare ale Traciei. Totuși, fuga lor a fost atât de grabnică, încât au lăsat în Constantinopol, acasă, pe toate femeile și copiii din familie. Ana Dalassena, ca să salveze pe membrii ei, dis-de-diminează, îi luă pe toți și se refugie la Hagia Sophia. Aici a avut loc un episod care a demonstrat tăria și credința acestei mame puternice. Fiind cu toții urmăriți de bazileu, ea se agăță cu mâinile de catapeteasmă, zicând cu hotărâre acestuia și soldaților că „ar trebui să i se taie mâinile, pentru a o lua de acolo”. Nichifor, observând această atitudine, nu a mai îndrăznit să întrebuințeze forța, ci trecu la negocieri, promițând viața rudelor celor doi frați rebeli, orice s-ar întâmpla, închizând-o pe Ana și restul în mănăstirea din Petrion.

Nu au avut de așteptat prea mult, întrucât cei doi fii mai mari se întoarseră în capitală având soldați sub comanda lor. Și cum un gardian îi lăsa pe aceștia să intre pe poartă, jaful și sabia trecură prin Constantinopol, iar toți îl trădaseră pe Botaniates, care sfârși prin a se călugări într-o mănăstire, spunând: „Ce mă plictisește este că nu voi mânca carne. În afară de aceasta, tot restul mi-e indiferent”.

Un alt aspect interesant este că, datorită educației materne, Isac și Alexios nu s-au certat între ei pentru coroană, ci primul i-a recunoscut titlul imperial fratelui mai mic. La rândul său, recunoscător, Alexios îl numi pe Isac sebastocrator, echivalentul primului ministru de astăzi. Noul împărat a fost unul strălucit: a oprit avansările normanzilor în Iliria bizantină și Grecia, oameni care erau conduși de nemiloșii Robert Guiscard și Bohemond de Taranto. A cerut ajutorul papei Urban pentru luptele împotriva musulmanilor, ceea ce a dus ulterior la Cruciada I, în care grecii au putut recuceri coasta de vest și de sud a Anatoliei, până aproape de Ancyra și Siria. A bătut moneda imperială numită „Nomisma” și a reformat armata imperială, printre altele.

Povestea Anei Dalassena nu se încheie încă, căci ajungând împărăteasă-mamă, a reformat total moravurile cele slobode ale curții împărătești, impunând „atmosfera austeră și decentă a unei mănăstiri”, motivând pe ceilalți prin propriul exemplu să urmeze disciplina. Chiar însuși fiul ei, Alexios, asculta de tot ce îi poruncea, cu toate că era în fruntea romanilor. Iar nepoata sa, Ana Comnena, autoarea lucrării intitulată *Alexiada*, ne spune faptul că noaptea, Dalassena o petrecea rugându-se, dimineața se îndeletnicea cu semnarea actelor și audiențele, după prânz mergea la capela Sfânta Tecla pentru a participa la slujba sfântă, iar spre sfârșitul zilei se ocupa de treburile imperiale.

În toată activitatea sa de împărăteasă-mamă, a căutat binele Împărăției bizanțului și gloria domniei fiului ei. Din păcate, odată cu bătrânețea, ea devenea din ce în ce mai autoritară și mai strictă, atrăgând nemulțumirea împăratului și devenind tot mai nepopulară în ochii celorlalți. Cu toate acestea, Ana a avut capacitatea de a pricepe că misiunea ei se încheia, luând drumul mănăstirii Pantepopt în ultimii ani ai vieții sale și murind către anul 1105.

Cu toate că a avut un sfârșit destul de trist, a lăsat amintirea unei femei și mame puternice în istoria Bizanțului și, chiar dacă nu a fost recunoscută ca fiind sfântă, Ana Dalassena este un model demn de urmat pentru orice mamă.

Bibliografie:

- Bănescu, Nicolae, Istoria imperiului bizantin, Ed. Anastasia, București, 2000.
- Diehl, Charles, Figuri bizantine, Ed. BPT, București, 1969.
- Runciman, Steven, Istoria cruciadelor, vol. I – Cruciada I și întemeierea regatului Ierusalimului, Ed. Nemira, București, 2014.
- <https://roman-emperors.sites.luc.edu/annadal.htm>
- https://gallerybyzantium.com/celebrating-the-women-of-byzantium-part-iii/?srsId=AfmBOop5HEGn_U5pXzVCCcmMs3wFdKK4GEYCArj0WnsU1FUqwhefon6d

Sfânta Cuvioasă Parascheva. Chip al femeii sfințite și mamă duhovnicească a Moldovei

Elev: Crușninschi Mario-Sorin,
 Prof. Sarafim Răzvan-Gabriel,
 Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Sfânta Cuvioasă Parascheva – femeia sfințită

În iconomia mântuirii, Dumnezeu a rânduit ca sfințenia să nu fie doar o realitate individuală, ci o prezență vie și lucrătoare în Trupul tainic al lui Hristos, care este Biserica. Sfinții nu aparțin doar timpului în care au trăit, ci devin contemporani fiecărei generații, părinți și povățuitori în Duhul Sfânt. În acest sens, Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași se arată ca un chip deplin al femeii sfințite, o icoană a fecioriei jertfelnice și a lepădării de sine, dar și ca o adevărată mamă duhovnicească a Moldovei, ocrotitoare și mijlocitoare pentru „Țara de Sus”, pentru întregul neam românesc și pentru toți cei ce o cheamă în rugăciune.

Viața Sfintei Parascheva, așezată sub semnul cuvântului evanghelic „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34), este expresia unei iubiri totale față de Hristos. Născută într-o familie credincioasă, a ales din tinerețe calea lui Dumnezeu, împărțind averea săracilor și părăsind casa părintească pentru a trăi în rugăciune. A renunțat la confort, la siguranță și la viața obișnuită, nu din dispreț față de lume, ci din dorința de a se apropia cât mai mult de Hristos. În Ortodoxie, sfințenia nu înseamnă perfecțiune omenească, ci unirea omului cu Dumnezeu prin iubire și jertfă. Sfânta Parascheva a arătat că adevărata libertate nu vine din a avea cât mai mult, ci din a dăruia cât mai mult. Ea a înțeles că viața pământească este trecătoare și că adevărata bogăție este comuniunea cu Dumnezeu. Nevoința ei în pustie, postul, rugăciunea și lacrimile nu au fost doar gesturi exterioare, ci expresia unei iubiri profunde. În tăcerea ei, purta în inimă durerile oamenilor. De aceea, chiar dacă nu a fost mamă trupească, Biserica o vede ca mamă duhovnicească.

Cuvioasa - mamă duhovnicească

Ce înseamnă mamă duhovnicească? În sens creștin, mama nu este doar cea care dă viață biologic, ci și cea care ocrotește, sfătuiește, mângâie și se roagă pentru copiii ei. O mamă duhovnicească este cea care naște suflete pentru Împărăția lui Dumnezeu prin rugăciune și exemplu personal. Sfânta Parascheva a devenit mamă pentru un popor întreg. Din punct de vedere teologic, maternitatea ei duhovnicească poate fi înțeleasă în lumina cuvintelor Sfântului Apostol Pavel: „Copiii mei, pentru care iarăși sufăr durerile nașterii, până ce Hristos va lua chip în voi” (Galateni 4, 19). Apostolul vorbește aici despre o naștere spirituală, despre formarea lui Hristos în inima credincioșilor. La fel, Sfânta Parascheva, prin rugăciunea și jertfa ei, devine o mamă care ajută la nașterea duhovnicească a celor care se apropie de ea cu credință. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că „nimic

nu este mai puternic decât rugăciunea stăruitoare a celui drept”, arătând că sfinții, chiar și după trecerea lor la Domnul, rămân lucrători prin harul lui Dumnezeu. De aceea, cinstirea moaștelor nu este o simplă tradiție, ci mărturisirea credinței că trupurile sfinților au devenit „templu al Duhului Sfânt” (1 Corinteni 6, 19) și izvor de binecuvântare pentru cei vii.

Oamenii vin la racla ei cu încredere, așa cum copiii merg la mama lor când sunt necăjiți. Îi spun durerile, cer ajutor, cer întărire. Și, de sute de ani, credincioșii mărturisesc că au primit mângâiere, vindecare și pace. Așezarea sfințelor ei moaște la Iași, în inima Moldovei, nu este un simplu fapt istoric, ci un eveniment providențial. Moldova, pământ încercat de invazii și suferințe, a primit în mijlocul ei o mamă. De veacuri, pelerinii urcă spre racla Sfintei cu credința copiilor care se întorc la sânul mamei. Nu întâmplător, în conștiința populară, Sfânta Parascheva este numită „Ocrotitoarea Moldovei”. Ea a devenit parte din identitatea duhovnicească a „Țării de Sus”, așa cum mănăstirile și bisericile voievodale îi definesc istoria. Prezența ei este una vie și lucrătoare, mărturisită prin nenumărate minuni, prin întărirea celor bolnavi și ridicarea celor deznădăjduiți.

Sfânta Blandina de la Iași, femeile mironosițe, mucenite și cuvioase

În vremea noastră, Moldova primește și un alt chip luminos de femeie sfințită: Sfânta Blandina de la Iași, nou canonizată, ca o continuare a acestei maternități duhovnicești. Dacă Sfânta Parascheva este icoana ascezei și a lepădării de sine, Sfânta Blandina se arată ca mărturisitoare în contextul istoric al secolului al XX-lea, într-o epocă marcată de încercări și presiuni asupra credinței. În ea vedem cum sfințenia nu aparține doar pustiei, ci și vieții trăite în mijlocul societății. Alăturarea acestor două chipuri feminine nu este o simplă comparație, ci o mărturie a continuității lucrării Duhului Sfânt în Biserică. Amândouă arată că femeia, în Hristos, devine loc al prezenței lui Dumnezeu, izvor de răbdare, jertfă și lumină pentru ceilalți.

Această realitate ne duce cu gândul la femeile mironosițe, primele vestitoare ale Învierii. Ele au rămas lângă Cruce când mulți s-au risipit și au mers la mormânt dis-de-dimineață, purtând miruri, primind în schimb bucuria întâlnirii cu Hristos Cel Înviat. În ele se vede curajul iubirii statornice și fidelitatea care nu se clatină în fața suferinței. De aceea, Biserica le cinstește ca „întocmai cu apostolii”. Demnitatea femeii își are temelia în însăși taina Întrupării, care a început prin răspunsul liber al Maicii Domnului: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău” (Luca 1, 38).

Teologia ortodoxă subliniază că sfinții sunt izvoare de lumină pentru un întreg neam. Părintele Dumitru Stăniloae afirmă că „sfinții sunt dovada cea mai vie a lucrării lui Hristos în istorie și în popor”. Prin ei se transfigurează nu doar persoana, ci și comunitatea. În acest sens, Sfânta Cuvioasă Parascheva nu este doar o sfântă iubită de moldoveni, ci un semn că Dumnezeu lucrează în acest spațiu prin oameni concreți, prin vieți dăruite total Lui. Identitatea unui neam nu se sprijină doar pe cultură și istorie, ci mai ales pe sfințenie. Acolo unde există sfinți, există nădejde și echilibru.

Prin mironosițe, mucenite și cuvioase, Biserica mărturisește că femeia are un loc esențial în planul mântuirii. Iar pentru Moldova, pentru Iași și pentru fiecare credincios, Sfânta Parascheva rămâne o mamă duhovnicească – o prezență tăcută, dar puternică, o mângâiere în suferință și o chemare permanentă la sfințenie.

Bibliografie:

- <https://ansamblulmitropolitaniasi.ro/>
- <https://www.romanianmonasteries.org/>
- <https://teologiesiviata.ro/>
- <https://basilica.ro/>
- Dumitru Stăniloae — Dogmatică Ortodoxă
- Sfânta Scriptura

Patriarhul Teoctist – Chip al blândeții și al dăinuirii spirituale în Țara de Sus

Elev: Ceplinski Larisa Georgiana,
Prof. Botezatu Liviu,
Liceul cu Program Sportiv Botoșani

Țara de Sus a Moldovei reprezintă un spațiu privilegiat al spiritualității românești, unde credința, cultura și tradiția au modelat de-a lungul secolelor identitatea poporului român. În acest cadru binecuvântat s-au format numeroase personalități ecleziale care au marcat istoria Bisericii Ortodoxe Române. Între acestea, un loc aparte îl ocupă Patriarhul Teoctist, ierarh de o aleasă ținută morală, care și-a pus întreaga viață în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor.

Originar din nordul Moldovei, Patriarhul Teoctist a rămas profund legat de valorile spirituale ale locurilor natale, devenind un simbol al blândeții, al înțelepciunii și al continuității tradiției ortodoxe românești.

Patriarhul Teoctist, pe numele său de botez Toader Arăpașu, s-a născut la 7 februarie 1915, în satul Tocileni, județul Botoșani. Încă din copilărie, a fost format în spiritul credinței și al respectului față de valorile creștine.

Chemarea către viața monahală l-a condus la Mănăstirea Vorona, unul dintre importantele centre duhovnicești ale Moldovei. Mai târziu, și-a continuat formarea la Mănăstirea Neamț, unde a dobândit o temeinică pregătire teologică și duhovnicească.

Anii petrecuți în mănăstirile Moldovei au contribuit decisiv la formarea personalității sale, caracterizată prin modestie, echilibru și dragoste față de aproapele.

După o bogată activitate pastorală și administrativă, Patriarhul Teoctist a fost ales în anul 1986 întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române. În această calitate, a căutat să păstreze unitatea Bisericii și să răspundă provocărilor unei perioade istorice complexe.

După anul 1989, sub păstoria sa, viața religioasă din România a cunoscut o puternică renaștere. Au fost construite și restaurate numeroase biserici și mănăstiri, iar învățământul teologic și activitatea social-filantropică au cunoscut o dezvoltare remarcabilă.

De asemenea, Patriarhul Teoctist a susținut dialogul intercreștin și promovarea valorilor creștine într-o societate aflată în plină transformare.

Cei care l-au cunoscut au mărturisit despre delicatețea sufletească și despre spiritul său împăciuitoare. Într-o lume marcată adesea de conflicte și tensiuni, Patriarhul Teoctist a ales calea blândeții și a înțelepciunii.

Prin întreaga sa activitate, a demonstrat că adevărata autoritate se întemeiază pe iubire, smerenie și responsabilitate. Virtuțile sale au fost rodul unei profunde vieți duhovnicești, cultivate încă din anii petrecuți în vetrele monahale ale Moldovei.

Legătura Patriarhului Teoctist cu Țara de Sus a rămas permanentă. Locurile natale și mănăstirile Moldovei au constituit pentru el izvoare de inspirație și de întărire sufletească.

Moștenirea sa spirituală constă nu doar în realizările administrative sau culturale, ci mai ales în exemplul unei vieți trăite în ascultare față de Dumnezeu și în slujirea aproapelui.

Patriarhul Teoctist rămâne una dintre marile personalități ale Ortodoxiei românești contemporane. Prin blândețea sa, prin dragostea față de Biserică și prin devotamentul față de valorile tradiționale, el a devenit un simbol al dăinuirii spirituale a Țării de Sus.

Viața și activitatea sa constituie o mărturie a faptului că adevărata măreție se dobândește prin smerenie și prin slujirea neobosită a lui Dumnezeu și a oamenilor.

Părintele Cleopa Ilie – Glasul duhovnicesc care a luminat Țara de Sus

Elev: Siminiciuc Mihai,
Prof. Botezatu Liviu,
Liceul cu Program Sportiv Botoșani

De-a lungul timpului, Țara de Sus a Moldovei a fost un spațiu în care credința și cultura s-au împletit armonios, dând naștere unor mari personalități duhovnicești. Între acestea, Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie ocupă un loc deosebit, fiind considerat unul dintre cei mai mari părinți duhovnicești ai Ortodoxiei românești din secolul al XX-lea.

Prin cuvântul său plin de înțelepciune și prin exemplul unei vieți trăite în smerenie și rugăciune, Părintele Cleopa a devenit un adevărat îndrumător spiritual pentru mii de credincioși.

Părintele Cleopa Ilie s-a născut la 10 aprilie 1912, în comuna Sulița, județul Botoșani, într-o familie numeroasă și profund credincioasă. Din copilărie a primit o educație întemeiată pe valorile Evangheliei și pe respectul față de tradițiile strămoșești.

În anul 1929 a intrat în obștea Schitului Sihăstria, unde și-a început drumul monahal. Prin ascultare, post și rugăciune, a ajuns unul dintre cei mai respectați călugări ai vremii, fiind ales stareț al mănăstirii.

Anii de nevoință petrecuți în Munții Neamțului și perioadele de retragere în pustie au contribuit la formarea unei personalități duhovnicești de excepție.

Părintele Cleopa s-a remarcat prin talentul său oratoric și prin profunda cunoaștere a Sfintei Scripturi și a scrierilor patristice. Predicile și sfaturile sale au avut un puternic impact asupra credincioșilor, iar expresii precum „Mânca-v-ar Raiul!” au rămas întipărite în memoria celor care l-au ascultat.

În vremuri dificile, marcate de restricțiile regimului comunist, el a continuat să fie un sprijin duhovnicesc pentru numeroși oameni aflați în căutarea adevărului și a păcii sufletești.

Cuvântul său simplu și profund, accesibil tuturor, a făcut ca mesajul Evangheliei să ajungă la inimile oamenilor, indiferent de pregătirea lor intelectuală.

Originar din Botoșani, Părintele Cleopa a rămas profund legat de spiritualitatea moldavă și de tradiția monahală a acestor locuri. Mănăstirea Sihăstria, unde și-a desfășurat cea mai mare parte a activității, a devenit unul dintre cele mai importante centre duhovnicești ale României.

Prin predicile, cărțile și sfaturile sale, Părintele Cleopa a contribuit la păstrarea și transmiterea valorilor Ortodoxiei românești. Numeroase generații au găsit în cuvintele sale răspunsuri la întrebările esențiale ale vieții.

Astfel, glasul său a depășit granițele Moldovei, devenind un reper spiritual pentru întreaga lume ortodoxă românească.

În societatea contemporană, marcată de numeroase provocări morale și spirituale, învățăturile Părintelui Cleopa își păstrează actualitatea. Ele îndeamnă la rugăciune, la iubirea aproapelui, la pocăință și la cultivarea valorilor creștine.

Viața sa demonstrează că sfințenia nu este un ideal îndepărtat, ci o chemare adresată fiecărui om care dorește să trăiască în comuniune cu Dumnezeu.

Părintele Cleopa Ilie rămâne una dintre cele mai luminoase figuri ale spiritualității românești contemporane. Prin înțelepciunea sa, prin puterea cuvântului și prin exemplul unei vieți dedicate lui Hristos, el a devenit un adevărat glas al Ortodoxiei românești.

Moștenirea sa duhovnicească reprezintă una dintre cele mai prețioase comori ale Țării de Sus, iar amintirea sa continuă să lumineze inimile celor care caută adevărul și apropierea de Dumnezeu.

Femeia tradițională – purtătoare de dor, credință și memorie în spațiul moldav

Elevi: Ilie Delia-Felicia, Văcăreanu Miruna,

Prof. Sarafim Răzvan-Gabriel,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Mama din satul românesc – chip al răbdării, jertfei și al credinței

În universul satului românesc tradițional, mama ocupă un loc central, fiind temelia familiei și păstrătoarea valorilor morale și spirituale. Ea este femeia care așteaptă cu răbdare împlinirea vremurilor, care rabdă lipsurile și greutățile vieții cotidiene și care își asumă, cu discreție și demnitate, rolul de a crește și forma suflete. Munca ei nu este doar una fizică, ci și una profund spirituală, întrucât fiecare gest al său este însoțit de credință și de nădejde în ajutorul divin.

Dorul constituie o dimensiune esențială a existenței sale: dorul de copilul plecat departe, în căutarea unui viitor mai bun, dorul de soțul absent sau pierdut, dar și dorul de rost, de sens și de împlinire. Acest dor nu o slăbește, ci o apropie de Dumnezeu, transformându-se în rugăciune și în putere lăuntrică. Mama din sat se roagă nu doar pentru ea, ci pentru întreaga familie, devenind un mijlocitor tainic între cer și pământ.

Prin răbdare, jertfă și credință, mama din satul românesc devine un adevărat model moral, un exemplu de iubire necondiționată și statornicie. Ea asigură continuitatea tradițiilor, transmite valorile creștine din generație în generație și contribuie decisiv la formarea identității spirituale a comunității. Astfel, figura mamei se impune nu doar ca prezență familială, ci ca simbol al dăinuirii și al legăturii profunde dintre om, familie și Dumnezeu.

Între mama din satul românesc și doină există o legătură firească, născută din aceeași trăire profundă a dorului și a credinței. Mama își poartă dorul în tăcere, în muncă, în așteptare și în rugăciune, fără a-l rosti direct, iar doina devine vocea acestui suflet care simte mult și spune puțin. Ceea ce mama trăiește în interior – dorul de copil, de familie, de liniște și de Dumnezeu – se regăsește în doină sub formă de mărturisire lirică, simplă și sinceră. Astfel, doina pare să continue, în plan artistic, viața sufletească a mamei, transformând trăirea personală într-un cântec care păstrează și transmite mai departe aceeași sensibilitate și legătură cu rădăcinile.

Doina – expresie a introspecției și a dorului interior în spiritualitatea românească

Doina reprezintă una dintre cele mai profunde creații ale liricii populare românești, fiind o formă de exprimare a trăirilor interioare intense și a legăturii profunde dintre om, familie și pământ. Caracterul său introspectiv o transformă într-o confesiune lirică, prin care sufletul își rostește dorurile, durerile și speranțele. În doină, omul nu cântă pentru ceilalți, ci pentru sine, într-un dialog interior care adesea capătă valoare de rugăciune.

Un element central al doinei este dorul interior, sentiment complex și definitoriu pentru spiritualitatea românească. Acest dor poate fi dor de mamă, simbol al ocrotirii, al originii și al iubirii necondiționate, dar și dor de casă, de copilărie sau de un timp al liniștii pierdute. Mama apare frecvent

în doină ca figură protectoare, ca reper afectiv fundamental, iar legătura cu ea exprimă nevoia de întoarcere la rădăcini și la echilibrul sufletesc.

Totodată, doina reflectă legătura profundă a omului cu pământul, văzut nu doar ca spațiu fizic, ci ca loc al apartenenței și al identității. Pământul este martor al suferinței și al muncii, dar și al speranței și al continuității. În această relație intimă cu natura, doina devine expresia unei spiritualități simple, dar autentice, în care omul se simte parte din creația lui Dumnezeu.

Prin introspecție, dor interior și legătura cu mama și cu pământul, doina se afirmă ca o formă de artă populară cu valoare profundă morală și spirituală. Ea păstrează memoria afectivă a comunității și exprimă sensibilitatea unui popor care a știut să transforme suferința și dorul în cântec, conferindu-le sens și frumusețe.

Piesa folclorică – dorul exprimat comunitar, viață, continuitate și închidere luminoasă

Piesa folclorică ocupă un loc esențial în cultura tradițională românească, fiind o formă de manifestare artistică în care trăirile individuale sunt asumate și transformate la nivelul întregii comunități. Spre deosebire de creațiile lirice introspective, precum doina, piesa folclorică pune accent pe dimensiunea colectivă a existenței, exprimând dorul nu ca suferință izolată, ci ca sentiment împărtășit, care apropie oamenii și întărește legăturile dintre ei.

Dorul exprimat comunitar devine, în acest context, un element firesc al vieții satului. El apare legat de momentele importante ale existenței — munca, sărbătoarea, plecarea și întoarcerea, nașterea, căsătoria sau despărțirea. Prin cântec și joc, dorul este rostit, acceptat și integrat în ritmul vieții, fără a conduce la închidere sufletească, ci dimpotrivă, la comuniune și solidaritate. Comunitatea oferă sprijin individului, iar trăirea personală capătă sens prin participarea celorlalți.

Un alt aspect definitoriu al piesei folclorice este ideea de viață și continuitate. Prin repetiție, transmitere orală și participare colectivă, folclorul asigură dăinuirea valorilor, a tradițiilor și a identității culturale. Dorul nu devine o ruptură, ci o punte între generații, între trecut și prezent, între cei plecați și cei rămași. Astfel, piesa folclorică reflectă capacitatea comunității de a transforma experiențele dificile în expresii ale rezistenței și ale speranței.

În final, piesa folclorică se caracterizează printr-o închidere luminoasă, care reafirmă echilibrul și bucuria de a trăi. Chiar dacă pornește de la stări de dor sau lipsă, aceasta se încheie adesea prin armonie, optimism și reafirmarea vieții. Prin această perspectivă, piesa folclorică devine o expresie a vitalității spirituale a comunității rurale românești, demonstrând că dorul, atunci când este împărtășit, poate fi transformat într-o sursă de unitate și continuitate.

Figura femeii tradiționale din spațiul moldav se conturează, în ansamblul acestor teme, ca un nucleu al dorului, al credinței și al memoriei colective. Mama din satul românesc, femeia care așteaptă, rabdă, crește și se roagă, întruchipează o spiritualitate a discreției și a jertfei tăcute, în care dorul de copil, de soț, de rost și de Dumnezeu devine mod de existență. Acest dor, trăit în adâncul sufletului, își găsește prima expresie artistică în doină, creație profund introspectivă, care reflectă legătura intimă a femeii cu mama, cu pământul și cu rădăcinile sale.

Drumul dorului nu se oprește însă la nivelul interiorității, ci se deschide spre comunitate prin piesa folclorică, unde trăirea individuală este asumată colectiv și transformată în viață, continuitate și

speranță. Astfel, se realizează o trecere firească de la interior la comunitar, de la suferința personală la comuniunea luminoasă a satului. Femeia tradițională devine, în acest proces, liantul dintre suflet și comunitate, dintre trecut și prezent, dintre om și Dumnezeu, păstrând vie memoria spirituală și identitatea culturală a spațiului moldav.

Cuvioasele Nazaria și Olimpiada-mărgăritare de mult preț ale Țării de Sus

Elev: Cimpoeșu Ștefan, Achîțenei Andrei Antonie,
Pr. prof. dr. Dascălu Daniel,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sf. Gheorghe” Botoșani, Botoșani

Părintele

În secolul al XVIII-lea, un veac al frământărilor și al prefacerilor, când lumea părea că se clatină sub greutatea istoriei, Dumnezeu a rânduit ca în liniștea codrilor de la poalele Munților Stânișoarei să se aprindă o candelă nestinsă a Ortodoxiei moldave. Acolo, dincolo de pădurile ce aveau să fie numite „Aramă” și „Argint”, în tainica Poiană a Văratecului, s-a plămădit prin rugăciune și osteneală Mănăstirea Văratec - rod al credinței și al jertfei unei femei alese: Schimonahia Olimpiada.²³

Fondatoarea, „mama” mănăstirii, avea să fie Schimonahia Olimpiada, care, sfătuită de Sf. Cuv. Paisie Velicicovschi, a hotărât să înființeze un viitor nucleu al vieții monahale, prin desființarea schiturilor mici în care se nevoiau monahiile și coagularea acestora „sub același acoperiș”. În anul 1781 începe aceste demersuri, punând *piatrădetemelie* a bisericii de lemn cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” în Poiana Văratecului (nume provenit de la adj. văratec – loc folosit vara, în principiu pentru pășunat), pe un teren ce se pare că l-a dobândit de la un anume Deleanu, vistiernic²⁴.

Credem că pronia divină a lucrat întocmai cu voința maicii Olimpiada: acel loc, acea poiană unde vara pășteau oile cele necuvântătoare a devenit sălașul turmei celei binecredincioase a lui Dumnezeu. Această turmă mică la început avea să fie păstorită de Sf. Iosif de la Văratec: iscusit duhovnic și adevărată icoană a Păstorului celui Bun.

Dar înainte de a deveni „mama” unei obști atât de numeroase, Olimpiada a fost ea însăși fiică ascultătoare a Bisericii. Născută în anul 1757, în Iași, în familia unui preot, a primit din fragedă pruncie învățătura cea dreaptă. Rămasă văduvă de tânără, a ales să lepede cele trecătoare și să se logodească duhovnicește cu Mirele Hristos. S-a retras mai întâi la Schitul Topolița, unde a deprins rânduiala monahală, gustând dulceața aspră a postului, a privegherii, a tăierii voii, a rugăciunii celei de toată vremea și a vieții de obște.

Sub îndrumarea Sfântului Paisie de la Neamț, marele înnoitor al vieții isihaste, maica Olimpiada a înțeles că ascultarea este rădăcina din care cresc și dau roade toate virtuțile. Nu a căutat nici cinste, nici întâietate, ci doar locul unde să poată sluji mai roditor, lui Dumnezeu și aproapelui,

²³ <https://doxologia.ro/schimonahiile-olimpiada-nazaria-propuse-pentru-canonizare-au-fost-evocate-la-sinaxa-manastirii>

²⁴ https://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_V%C4%83ratec

asemenea crinului care nici nu toarce nici nu țese²⁵. De aceea, atunci când a primit binecuvântarea de a întemeia un nou așezământ, nu a privit aceasta ca pe o demnitate, ci ca pe o jertfă bine-primită lui Dumnezeu.

Obștea mănăstirii creștea, tot mai multe flori se aduceau spre împodobirea Bisericii Mirelui Ceresc și la începutul anilor 1800, Maica Olimpiada avea să înceapă demersurile pentru ridicarea unei noi biserici, de piatră, cu același hram închinat Născătoarei de Dumnezeu, sfințită în 1805.

Biserica de piatră, trainică și luminoasă, era semnul văzut al unei lucrări nevăzute: întărirea duhovnicească a obștii. Chiliile se înmulțeau, iar rânduiala vieții monahale se așeza cu statornicie. Maica Olimpiada era pentru surori nu doar stareță, ci și povătuitoare, sprijin și pildă vie. Nu poruncea cu asprime, ci îndemna cu blândețe; nu mustra cu glas ridicat, ci cu lacrimi și rugăciune.

Despre viața acesteia dă mărturie Pr. Ioanichie Bălan: „Cu toate că schimonahia Olimpiada era «Marta» mănăstirii, ea nu uita nici de cele duhovnicești. La slujbele bisericii era nelipsită; la ascultare, cea dintâi, iar pravila și canonul le făcea regulat. Se îndeletnicea, mai ales noaptea, cu citirea Sfintei Scripturi și cu scrierea cuvintelor Sfinților Părinți, pentru ea și pentru ucenicele ei”.²⁶

În tăcerea nopților de la Văratec, când codrii își plecau frunțile sub cerul înstelat, maica Olimpiada rămânea în chilie cu Psaltirea deschisă. Rugăciunea îi era respirație, iar lacrimile - pecetea unei inimi înflăcărate de dorul lui Dumnezeu. Pentru ucenicele sale, era chip de echilibru între faptă și contemplație: harnică în cele materiale, dar adâncită neîncetat în cele duhovnicești.

În anul 1822 a primit ascultarea de stareță, deși se socotea pe sine nevrednică. Obștea ajunsese numeroasă, iar grija pentru fiecare suflet o purta ca pe o comoară. Se spune că nu lăsa să apună soarele peste vreo supărare între surori, ci căuta împăcarea și pacea, știind că dragostea este temelie oricărei comunități monahale.

Anii bătrâneții au găsit-o tot în ascultare și în rugăciune. Trupul îi slăbea, dar duhul îi rămânea viu și arzător. În anul 1842, la vârsta de 85 de ani, și-a încredințat sufletul în mâinile Domnului, lăsând în urmă nu doar ziduri de piatră, ci o moștenire duhovnicească ce dăinuie până astăzi. Astfel, poiana unde odinioară pășteau turmele a devenit cetate de lumină, iar numele maicii Olimpiada rămâne legat pentru totdeauna de începuturile Văratecului. Prin credința ei neclintită, prin ascultarea desăvârșită și prin dragostea jertfelnică, a arătat că dintr-o inimă smerită Dumnezeu poate zidi o lucrare mare și trainică, spre slava Sa și spre mângâierea multor suflete.

Sfânta Cuvioasă Nazaria de la Văratec

În secolul al XVIII-lea, pe meleagurile liniștite unde credința și tradițiile se împleteau cu viața de zi cu zi, a prins contur povestea Schimonahiei Nazaria, o tânără cunoscută pentru blândețea inimii și statornicia credinței sale. Crescută într-o familie modestă, dar temătoare de Dumnezeu, Nazaria a arătat încă din copilărie o înțelepciune neobișnuită și o dorință profundă de a-i ajuta pe cei

²⁵ *Biblia sau Sfânta Scriptura*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2019, p.1209

²⁶ *Patericul Românesc*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990, p. 373

aflați în suferință. În vremuri tulburi, când oamenii erau încercați de lipsuri și nesiguranță, ea a devenit o lumină tăcută pentru comunitatea sa, iar faptele ei aveau să fie pomenite generații la rând.

Schimonahia Nazaria s-a născut la Brașov, în anul 1697, ducând o viață ispitioare, prin mai multe provocări ale vieții. A fost căsătorită și a născut doi copii. După moartea soțului, a rămas văduvă de tânără. La scurt timp, prin voia lui Dumnezeu, și-a pierdut și copiii.

După ce a ajuns în fața faptului că ar trebui să își petreacă tot restul vieții singură, aceasta a decis să îi slujească lui Hrisos și a intrat în viața călugărească. A petrecut mai întâi în Schitul Scânteia din Vrancea, unde a fost făcută rasoforă sub numele de Natalia. Perioada petrecută la Schitul Scânteia marchează intrarea ei în viața călugărească și începutul unei transformări spirituale profunde, semn al lepădării de viața lumească și al asumării unui drum dedicat rugăciunii, ascultării și slujirii aproapelui. Ulterior, s-a mutat la Schitul Bontesti, unde a primit marele și îngerescul chip, devenind Nazaria, numele pe care l-a purtat până la ultima suflare a ei. Dorind o nevoința duhovnicească mai înaltă, schimonahia Nazaria a venit din ținutul Neamț, la schitul Pîrîul Carpenului, Pipirig. Aici a cunoscut pe marele duhovnic Iosif Pustnicul, care a strămutat obștea de aici la schitul Durau, sub muntele Ceahlău, unde luă ființă o renumită sihăstrie de călugărițe. La Durau s-a nevoit schimonahia Nazaria 14 ani de zile, în tăcere, în post, în rugăciune și ascultare, devenind egumena (igumen = stareț) acelei alese sihăstriei.²⁷

În anul 1788, după întemeierea Mănăstirii Văratec, Cuviosul Iosif Pustnicul a adus pe schimonahia Nazaria de la Durau și a pus-o stareță în Văratec. Astfel, smerita mireasă a lui Hristos, părăsind liniștea, se face începătoare unei obști noi, devenind prima stareță a Mănăstirii Văratec. Și a condus cu multă înțelepciune duhovnicească soborul mănăstirii, din anul 1788 pînă în anul 1814. La aceasta a fost ajutată nu puțin de Cuviosul Iosif și mai ales de Prea Sfînta Născătoare de Dumnezeu, protectoarea mănăstirii²⁸.

Prin eforturile sale, Mănăstirea Văratec a devenit o vatră de viață monahală înfloritoare, adunând peste o sută de maici. După ce a rînduit toate cu rînduială și pace, schimonahia Nazaria a trecut la cele veșnice, în anul 1814, la Mănăstirea Văratec, la vârsta de 117 ani, lăsând în urmă o comunitate puternică și bine întemeiată.

Prăznuirea acestei Sfînte este pe data de 17 august, alături de Sfîntul Gheorghe Pelerinul, Sfînta Cuvioasă Olimpiada de la Văratec, Sfînta Cuvioasă Elisabeta (Safta) Brîncoveanu de la Văratec, Sfîntul Alipie iconarul, Sfîntul Mucenic Ciprian, Sfîntul Mucenic Straton, Sfîntul Mucenic Tirs, Sfîntul Cuvios Atanasie Hamakiotis și Sfîntul Mucenic Miron²⁹.

Printre propunerile de canonizare înaintate de Arhiepiscopia Iașilor pentru anul 2026 se numără Schimonahiile Olimpiada și Nazaria. În data de 9 iunie, la Mănăstirea Văratec, a avut loc Sinaxa cu monahiile și viețuitoarele așezământului monahal. În cadrul sinaxei a fost evocată

²⁷ <https://doxologia.ro/sfanta-cuvioasa-nazaria-de-la-varatec>

²⁸ *Patericul Românesc*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990, p. 348

²⁹ *Calendar Ortodox 2026*, Editura Doxologia, Iași

personalitatea Schimonahiilor Nazaria și Olimpiada, primele starețe și întemeietoare ale Mănăstirii Văratec, propuse spre canonizare în anul 2026. Acestea s-au remarcat prin viață aleasă, râvnă duhovnicească și contribuții esențiale la organizarea vieții de obște în mănăstirea nemțeană. Această întâlnire a fost marcată și de aniversarea a 240 de ani de la zidirea primului lăcaș de rugăciune al mănăstirii, precum și de aniversarea a 240 de ani de când a fost rânduită maica Olimpiada, la vârsta de 28 de ani, ca stareță la Văratec.

La 6 februarie, în Anul omagial al pastorației familiei creștine și Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar, la Catedrala Patriarhală din București **a fost recunoscută** în mod public și solemn sfințenia a 16 femei de neam român, între care se află și Sf. Nazaria și Olimpiada de la Văratec, care s-au făcut pildă prin viețuirea lor în diferite momente ale istoriei poporului nostru. Proclamarea generală a canonizării acestora a avut loc la finalul Sfintei Liturghii săvârșite în lăcașul de închinare de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu 53 de ierarhi membri ai Sfântului Sinod. În încheierea momentului solemn, la finalul Sfintei Liturghii, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit cuvântul de învățătură intitulat **„Sfintele Femei Române sunt modele de evlavie, dragoste jertfelnică și curaj mărturisitor”**³⁰.

Bibliografie :

1. *Biblia sau Sfanta Scriptura*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2019
2. *Patericul Românesc*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990
3. *Calendar Ortodox 2026*, Editura Doxologia, Iași
4. <https://doxologia.ro/schimonahiile-olimpiada-nazaria-propuse-pentru-canonizare-au-fost-evocate-la-sinaxa-manastirii>
5. https://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_V%C4%83ratec
6. <https://doxologia.ro/sfanta-cuvioasa-nazaria-de-la-varatec>
7. <https://doxologia.ro/proclamarea-general-a-canonizarii-16-sfinte-femei-romane-la-catedrala-patriarhala>

³⁰ <https://doxologia.ro/proclamarea-general-a-canonizarii-16-sfinte-femei-romane-la-catedrala-patriarhala>

Sfânta Cuvioasă Elisabeta (Safta) Brâncoveanu - model de filantropie și continuitate a spiritualității brâncovenești

Elev: Tureacă Mihai Gabriel,
Prof. dr. Ionescu Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Istoria neamului românesc păstrează numeroase exemple de oameni care, prin viața și faptele lor, au contribuit la binele societății. Un astfel de exemplu este Doamna Safta Brâncoveanu, una din cele mai luminoase sfinite ale Ortodoxiei românești din secolele XVIII-XIX. Cea care avea să ia, în ultima parte a vieții sale, și chipul îngeresc al călugăriei, schimonahia Elisabeta, s-a făcut, prin propria ei viață și activitate, adevărat model de credință statornică, de dragoste față de aproapele, de cumpătate, de curaj și de milostenie. Viața sa poate fi considerată „o epistolă a tăcerii, un samarinean milostiv, o bună împlinitoare a cuvântului Evangheliei”³¹, după cum consemnau documentele vremii.

Viața

Safta Brâncoveanu, cunoscută la botez sub numele de Elisabeta Balș, s-a născut în anul 1776, la Iași, capitala Moldovei, într-un mediu social și cultural privilegiat. Aceasta provenea dintr-o familie boierească de mare prestigiu, care a marcat profund viața socială și mai ales religioasă a Țării Românești. Tatăl său, Teodor Balș,³² a ocupat funcții administrative importante, printre care și cea de caimacam al Moldovei, iar mama sa, Zoe Rosetti³³, aparținătoare a unei alte familii boierești cunoscute, i-a oferit Saftai acces la un mod de viață elevat.

Acest lucru nu a însemnat doar bogăție materială, ci și educație atent supravegheată. Documentele arată că Safta Brâncoveanu „a fost foarte educată”, fiind una dintre puținele femei ale epocii care au beneficiat de o formare culturală complexă. De asemenea, se menționează că ea era „singura fată din neamul ei cu o astfel de educație aleasă”³⁴, în spirit creștin și cultural specific aristocrației ortodoxe.

În anul 1793, Safta Balș s-a căsătorit la o vârstă tânără cu Grigorie Basarab Brâncoveanu, mare ban al Țării Românești și ultimul descendent direct pe linie bărbătească al sfintei familii a Brâncovenilor³⁵. Prin această căsătorie, ea a intrat într-una dintre cele mai importante familii domnitoare românești, cu tradiție, asumându-și marea răspundere de a duce mai departe numele Brâncoveanu și de a continua lucrarea începută de voievodul martir Sfântul Constantin³⁶.

Căsnicia celor doi a fost întemeiată pe respect, credință și valori morale comune, viața lor de familie fiind dominată de „iubirea de Hristos și de aproapele”³⁷, fapt care explică implicarea lor

³¹ Ieromonah Ioan Popoiu, *Schimonahia Elisabeta – Domnița Safta Brâncoveanu*, în revista *Deisis*, nr. 28/2020, p. 137;

³² Ibidem;

³³ Ibidem;

³⁴ *Buletin informativ al Simpozionului Național „Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei”*, nr. X, p. 97;

³⁵ <https://ziarulumina.ro/educatie-si-cultura/interviu/safta-brancoveanu-unul-din-cele-mai-fascinante-personaje-feminine-din-istoria-noastra-158174.html> - Când Ahmed al III-lea a hotărât să suprimă toată descendența masculină a lui Brâncoveanu, a scăpat bunicul lui, Constantin (care avea un an), astfel încât continuitatea familiei s-a realizat până la Grigore Brâncoveanu;

³⁶ <https://doxologia.ro/schimonahia-elisabeta-domnita-safta-brancoveanu;>

constantă în acte de milostenie. Deși nu au avut copii, acest lucru nu a slăbit legătura dintre ei, ci i-a determinat să își îndrepte atenția către ajutorarea celor aflați în nevoie.

Pentru a asigura continuitatea familiei, Safta și Grigorie Brâncoveanu au adoptat-o pe Zoe Mavrocordat, pe care au crescut-o și educat-o ca pe o fiică adevărată, oferindu-i o educație aleasă și sprijin material³⁷. În momentele dificile ale vieții politice, precum evenimentele din anul 1821, Safta Brâncoveanu a rămas alături de soțul său, demonstrând echilibru, devotament și responsabilitate față de familie și comunitate.

După multe necazuri și suferințe cauzate de o boală gravă, Grigorie a trecut la Domnul la 26 aprilie 1832. Moartea lui Grigore Brâncoveanu a marcat începutul unei perioade de dedicare aproape totale activităților filantropice și religioase.

Văduva sa, Safta, s-a întors îndurerată la Iași, alături de familia Balș, dar nu a rămas mult timp. În același an, împreună cu mama sa, s-a retras la mănăstirea Văratec, unde mama sa, bătrână, a devenit schimonahia Elisabeta și a trecut la cele veșnice probabil în 1833. Safta se gândea la acest pas, însă dorințele testamentare ale soțului său au determinat-o să revină la București. Îi fusese lăsată misiunea, ca singură moștenitoare a averii, „să construiască un spital, spre tratarea și mângâierea celor lipsiți și nevoiași, spre pururea și veșnica lor pomenire”³⁸

Implicarea în asistența medicală

Biserica Domnița Bălașa avea deja un cămin de bătrâni. Avea la un moment dat și o mică școală, dar nu era suficient acest orfanodrom pentru viziunea filantropică pe care a avut-o Safta Brâncoveanu³⁹.

Astfel, Safta Brâncoveanu a început construirea Spitalului Brâncovenesc, prima instituție publică de acest tip din spațiul românesc. Construcția a început în 1836 pe terenul unde exista deja o casă de binefacere ridicată în 1751 de prințesa Bălașa Brâncoveanu. Spitalul a fost finalizat în octombrie 1837 și a funcționat fără întrerupere timp de peste un secol, între 1838 și 1984. Contractul de construcție, semnat la 28 august 1835, cuprindea schița detaliată a clădirii (subsol, parter și etaj) și lista materialelor necesare: 1.890.000 cărămizi, 330.000 ocale de var, 65.000 hârdaie de nisip și 4.500 bârne, toate în valoare de 416.690 lei. Proiectul arată o gândire organizată, iar construcția unuia dintre cele mai moderne instituții medicale ale epocii a respectat întru totul planul inițial.

În testamentul său, Safta a indicat modul de organizare și funcționare al spitalului, stabilind reguli stricte pentru administrare și pentru protejarea bunurilor acestuia. A donat spitalului șase proprietăți din Țara Românească, ale căror venituri trebuiau să acopere costurile anuale, stipulând și faptul că nicio putere politică, locală sau străină, nu avea dreptul să vândă sau să cumpere spitalul ori proprietățile sale.

Al doilea document al spitalului, „Așezământul ocârmuirii din lăuntru a spitalului meu Brâncovenesc”, semnat la 28 octombrie 1838, stabilea atribuțiile și datoriile „iconomului” (managerului) și ale personalului: doctor, chirurg, „ipochirurg”, secretar, îngrijitoarea rufelor, spălătoresele, asistentele și portar. Salariile erau clar stabilite, iar portarul era obligat să primească

³⁷ S-a măritat cu Gheorghe Bibescu, viitorul domnitor, a avut mai mulți copii, dar primul dintre ei a fost numit Brâncoveanu;

³⁸ Ibidem;

³⁹ <https://ziarulumina.ro/educatie-si-cultura/interviu/safta-brancoveanu-unul-din-cele-mai-fascinante-personaje-feminine-din-istoria-noastra-158174.html>;

orice bolnav „fără deosebire de nație, stare materială, religie ori parte bărbătească sau femeiască”⁴⁰. Membrii epitropiei (consiliului de conducere) întocmeau anual o dare de seamă pentru „Societatea Civilă”, formată din mitropolit, episcopi, boieri și conducători de bresle⁴¹.

Acest lucru demonstrează viziunea modernă și profund creștină a Saftei Brâncoveanu, care pune mai presus de orice oamenii și nevoia lor de ajutor.

Susținerea Bisericii

Pe lângă spital, a sprijinit construcția și renovarea a numeroase biserici și mănăstiri, donând odoare, veșminte și proprietăți, contribuind la restaurarea bisericii Domnița Bălașa⁴² și a altor locașuri din București și din județele apropiate⁴³, susținând mănăstiri din Moldova⁴⁴ și din alte părți⁴⁵, chiar din Sfântul Munte Athos⁴⁶.

Sprijinul Doamnei Safta pentru cultură și artă poate fi măsurat și din implicarea ei în organizarea tipografiilor, sprijinind tipărirea de cărți religioase și manuale școlare pentru copiii săraci.

Intrarea ei în mănăstire și primirea îngerescului chip cu numele Elisabeta, la mănăstirea Văratec, nu a însemnat o rupere totală de lume, ci o continuare a activității sale filantropice într-o formă mai smerită. Astfel, a continuat să sprijine material biserici și mănăstiri, să ajute persoanele sărace și să se îngrijească de așezămintele pe care le ctitorise anterior. Viața sa monahală a fost caracterizată de simplitate, ascultare și dăruire.

Documentele vremii subliniază faptul că monahismul ei „nu a fost o fugă de lume, ci o împlinire firească a unei vieți trăite în Hristos”⁴⁷. Prin această alegere, Safta Brâncoveanu a demonstrat că adevărata bogăție nu constă în avere sau rang social, ci în apropierea de Dumnezeu și în slujirea aproapelui.

Astfel, această ultimă perioadă a vieții sale reprezintă încununarea unei vieți trăite conform Sfintelor Evanghelii. În anul 1857 a trecut la Domnul, fiind înmormântată, după cum și-a dorit, lângă biserica mare a mănăstirii Văratec. Cu această ocazie arhiereul Neofit Scriban a ținut și o cuvântare, în care spunea despre ea că „împlinea în ascunsul cămării sale faptele milosteniei și ale îndurării, neștiind stânga ce face dreapta, ca o mamă blândă făcătoare de bine, iubitoare de oameni”⁴⁸. Rămășițele pământești ale maicii Elisabeta (Safta) Brâncoveanu au fost deshumate după șapte ani, în 1864, și au fost așezate în osuarul mănăstirii, aflat sub altarul bisericii mari.

Canonizarea

Pentru viața ei aleasă, pentru credința și activitatea ei în slujba aproapelui, în ziua de 6 februarie 2026, la Catedrala Patriarhală din București a avut loc proclamarea solemnă a canonizării, cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Elisabeta, cu ziua de prăznuire 17 august. Este a doua sfântă de la Mănăstirea Văratec, după canonizarea lui Gheorghe Lazăr pelerinul, în 2018.

⁴⁰Informații detaliate în art. Pompiliu Manea, „Testamentul Saftei Brâncoveanu sau primul regulament de ordine interioară al unui spital din România”, în: *Columna*, nr. 1, 2012, pp. 107-114;

⁴¹Ibidem;

⁴²susținută financiar pentru viața liturgică și comunitatea locală;

⁴³Biserica „Sfânta Treime” din Brașov - acolo era înmormântat Manole Brâncoveanu, tatăl lui Grigore și socrul Saftei;

⁴⁴Văratec, mănăstirea sa de suflet - întreținerea chiliilor și bisericilor;

⁴⁵Mănăstirea Bistrița, Viforâta;

⁴⁶Xiropotamu și Dohiariu;

⁴⁷Ieromonah Ioan Popoiu, *op. cit.*, pp.137-138;

⁴⁸Constantin Gane, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, vol. 2, Ed. Junimea, Iași, 1971, p. 478;

Sfânta Elisabeta Brâncoveanu reprezintă o personalitate esențială pentru înțelegerea continuității spiritualității brâncovenești. Prin filantropie, evlavie și responsabilitate socială, a demonstrat că credința autentică se manifestă concret în slujirea aproapelui.

Concluzii

Viața sfintei reprezintă o lecție profundă despre responsabilitate, credință și iubire față de aproapele. Ar fi putut trăi o viață lipsită de griji, însă a ales să transforme privilegiul social într-o misiune creștină. Educația primită, valorile familiale și mai ales credința în Dumnezeu au stat la baza tuturor alegerilor sale, de la viața de familie până la impresionantele acte de filantropie.

Prin sprijinirea bolnavilor, a săracilor și a Bisericii, sfânta Elisabeta Brâncoveanu a demonstrat că adevărata noblete nu constă în rang sau avere, ci în capacitatea de a dăruia. Spitalul brâncovenesc și numeroasele sale danii rămân dovezi concrete ale unei vieți trăite pentru binele celorlalți.

Modelul sfintei este actual și astăzi. Într-o societate în care valorile sunt adesea puse la încercare, exemplul ei ne amintește de importanța familiei, a solidarității și a responsabilității față de semenii. Activitatea acesteia nu a fost o simplă caritate socială, ci o formă profundă de trăire evanghelică. Principalele direcții:

- asistența medicală (Spitalul brâncovenesc),
- sprijinul educațional (bursele pentru tineri),
- susținerea Bisericii (ctitoriri și restaurări de locașuri de cult, precum și donațiile oferite acestora) și
- ajutorarea săracilor (milostenii constante și mai ales discrete)

reflectă idealul brâncovenesc - credința creștină strămoșească exprimată prin cultură, artă și responsabilitate socială.

Astfel, ca o concluzie, putem sublinia faptul că Doamna Safta Brâncoveanu a păstrat memoria martiriului brâncovenesc arătând fidelitatea față de Biserica Ortodoxă, chiar și în cele mai vitrege vremuri, devenind chiar o punte între epoca brâncovenească și modernitatea românească.

Bibliografie:

- Popoiu, Ieromonah Ioan, *Schimonahia Elisabeta – Domnița Safta Brâncoveanu*, Deisis, nr. 28/2020;
- *Buletin informativ al Simpozionului Național „Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei”*, nr. X, p. 97, Arhiepiscopia Iașilor / Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași / Mănăstirea Secu / Mitropolia Moldovei și Bucovinei, ISSN 2392-6988;
- Manea, Pompiliu, *Testamentul Săfetei Brâncoveanu sau primul regulament de ordine interioară al unui spital din România*, în: *Columna*, nr. 1, 2012;
- Gane, Constantin, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, vol. 2, Ed. Junimea, Iași, 1971;
- <https://doxologia.ro/schimonahia-elisabeta-domnita-safta-brancoveanu>;
- <https://ziarullumina.ro/educatie-si-cultura/interviu/safta-brancoveanu-unul-din-cele-mai-fascinante-personaje-feminine-din-istoria-noastra-158174.html> .

Ctitorii de biserici și mănăstiri din nordul Moldovei sunt păstrătorii de credință, cultură și identitate națională

Elev: Gavrilov Daria Ioana,
 Prof. Apetroae Alin,
 Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

Privind harta nordului Moldovei, din Botoșani până în Bucovina, văd o rețea de mănăstiri și biserici care nu sunt doar pietre și lemn, ci adevărate martori ai unei istorii vii. Unele sunt așezate pe coline domoale, altele în văi adânci, înconjurată de păduri dese sau de râuri limpezi. Îmi imaginez că pășesc pe potecile care duc la Putna, Voroneț, Humor, Neamț, Moldovița și Sucevița, ascultând ecoul clopotelor care par să transmită, din secolul XV până astăzi, același mesaj: credința, cultura și dăruirea pot învinge timpul. Ctitorii acestor lăcașuri nu au construit doar biserici sau mănăstiri. Ei au ridicat adevărate centre de rezistență spirituală și culturală, care au protejat comunitățile de uitare, au păstrat limba și credința română și au fost piloni morali în epoci de instabilitate. Ei nu au urmărit doar gloria proprie, ci au înțeles că un gest de dăruire spirituală reverberează peste generații, transformând comunități și destine.

Mănăstirea Putna, ctitorită în 1466 de Ștefan cel Mare, este poate cel mai emblematic exemplu de sinteză între credință, artă și identitate națională. Ridicată pentru a fi loc de odihnă veșnică al domnitorului și pentru a celebra victoriile sale militare, Putna transcende dimensiunea religioasă: ea devine un simbol al Moldovei ca spațiu al spiritualității și al continuității culturale.

Arhitectura sa moldovenească este un amestec de sobrietate și eleganță: ziduri masive, turle octogonale, bolți înalte și proporții armonioase care transmit echilibru și stabilitate. Interiorul adăpostește fresce complexe, iar mormântul lui Ștefan cel Mare, înconjurat de icoane și sculpturi, transformă locul într-un centru de pelerinaj spiritual și cultural. Personal, când pășesc în pridvorul Putnei, simt că fiecare piatră respiră istorie și că fiecare frescă vorbește despre un timp în care credința nu era opțională, ci parte integrantă a vieții.

Ridicată în 1488 de Ștefan cel Mare, Voronețul este supranumit „Capela Sixtină a Estului” datorită frescelor exterioare unice, în special albastrul intens, denumit „albastru de Voroneț”. Ctitorul a dorit ca acest lăcaș să comemoreze victoria împotriva turcilor de la Valea Albă și să servească ca lecție morală pentru comunitate. Frescele exterioare reprezintă scene biblice și morale: Judecata de Apoi, îngerii și păcătoșii, viața sfinților, toate fiind organizate ca într-un manual vizual pentru oamenii care nu știau să citească. Arhitectura reflectă stilul moldovenesc: ziduri solide, turle octogonale, proporții armonioase între interior și exterior. Voronețul demonstrează că un ctitor nu doar ridică un lăcaș de cult, ci construiește o experiență educativă, morală și spirituală pentru comunitate.

Mănăstirea Humor, ctitorită de boierul Toader Bubuiog în 1530, este un exemplu clar de armonie între artă și învățătură morală. Frescele exterioare, cu scene despre Judecata de Apoi și viața sfinților, funcționează ca un cod moral pentru comunitatea locală. Stilul arhitectural păstrează

trăsături moldovenești clasice: ziduri groase, turle mici și compacte, proporții echilibrate. Culorile vii și realismul picturilor transmit mesaje directe despre virtute, păcat, iertare și răbdare.

Personal, mă fascinează cum aceste detalii aparent decorative servesc unui scop mai profund: educația morală a comunității. Este ca și cum fiecare piatră, fiecare pictură, fiecare detaliu arhitectural ar fi fost gândit pentru a inspira și a forma caractere.

Mănăstirea Neamț, fondată în secolul XIV și extinsă de Ștefan cel Mare, a fost un important centru spiritual și cultural. Călugării de aici au copiat manuscrise, au tradus texte religioase și au educat tinerii. Arhitectura impozantă – ziduri groase, turle înalte și picturi interioare elaborate – subliniază atât forța spirituală, cât și capacitatea de rezistență în fața vremurilor tulburi.

Neamțul nu este doar o biserică, ci o adevărată universitate medievală a Moldovei. Pentru mine, această dimensiune socială a mănăstirilor este fascinantă: ele nu doar slujeau lui Dumnezeu, ci și oamenilor, păstrând coeziunea comunităților.

Mănăstirea Moldovița, ctitorită în 1532 de Petru Rareș, este un exemplu de sinteză între credință și artă vizuală. Frescele exterioare, cu scene biblice și istorice, servesc atât ca inspirație spirituală, cât și ca lecție morală. Stilul arhitectural combină trăsături moldovenești tradiționale cu influențe orientale, ziduri groase și turnuri masive, oferind impresia de protecție și stabilitate. Pentru comunitate, aceasta a fost un loc de rugăciune, dar și de educație morală vizuală.

Ctitorită în 1581 de boierii Movilă, Sucevița este un exemplu remarcabil de artă și arhitectură religioasă. Frescele sale exterioare combină motive biblice cu simboluri morale și istorice. Stilul moldovenesc se evidențiază prin ziduri groase, turnuri de apărare și turle octogonale. Această mănăstire demonstrează că lăcașurile religioase erau și cetăți spirituale, oferind refugiu și educație comunității în vremuri tulburi.

Privind aceste mănăstiri, realizez că ele sunt mult mai mult decât monumente istorice. Ele sunt arhive vii ale valorilor morale și spirituale. Credința, solidaritatea, educația și respectul pentru comunitate sunt mesaje pe care ctitorii le-au lăsat generațiilor viitoare.

Pentru mine, cea mai impresionantă lecție este aceea că durabilitatea unei moșteniri nu se măsoară în cărămizi, ci în valori. Aceste mănăstiri ne învață că fiecare gest de credință și responsabilitate socială are ecou peste secole. Într-o lume modernă marcată de superficialitate și ritm alert, ele ne amintesc că răbdarea, dăruirea și verticalitatea sunt virtuți ce merită cultivate.

Ctitorii de biserici și mănăstiri din nordul Moldovei au ridicat mai mult decât lăcașe de cult. Ei au construit identitate, cultură și spiritualitate, oferind comunităților repere morale și artistice care dăinuie de secole. Mănăstirile Putna, Voroneț, Humor, Neamț, Moldovița și Sucevița rămân martori ai unei epoci în care credința și arta mergeau mână în mână cu responsabilitatea socială.

Privind aceste ctitorii, înțelegem că adevărata moștenire a omului constă în impactul asupra sufletelor și comunităților. Nordul Moldovei, prin aceste lăcașuri, ne vorbește despre verticalitate, curaj, dăruire și continuitate, lecții esențiale și astăzi.

Bibliografie:

- Adrian Nicolae, *Ctitorii și istoria bisericilor din nordul Moldovei*, Editura Doxologia, Iași, 2015.
- Dan Ghinea, *Mănăstirile Moldovei – patrimoniu cultural și spiritual*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- *Ghidul mănăstirilor din Bucovina*, Editura Monitorul Oficial, Suceava, 2010.
- Grigore Ionescu, *Mănăstirile din Bucovina și Moldova*, Editura Meridiane, București, 1976.
- Nicolae Iorga, *Hronicul mănăstirilor din Moldova*, Editura Institutului de Arte Grafice, București, 1904.
- Vasile Drăguț, *Arta medievală românească*, Editura Meridiane, București, 1982.

Părintele Ilie Cleopa, chip al duhovniciei moldovene și lumină pentru conștiința contemporană

Elev: Mitronici Alexandra Nicoleta,
Prof. Apetroae Alin,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

Chip al duhovniciei moldovene și lumină pentru conștiința contemporană, părintele Ilie Cleopa rămâne una dintre cele mai puternice personalități spirituale ale nordului Moldovei și ale României secolului al XX-lea. Viața sa nu poate fi redusă la câteva date biografice sau la o simplă enumerare de fapte, pentru că în centrul existenței sale s-a aflat o lucrare tainică: formarea sufletelor. A fost mai mult decât un monah, mai mult decât un predicator; a fost un părinte în sensul deplin al cuvântului, un om care a știut să unească rigoarea credinței cu blândețea iubirii.

Îmi imaginez drumul către Mănăstirea Sihăstria într-o dimineață răcoroasă de toamnă. Pădurea din jur pare că ascunde, în liniștea ei, ecoul miilor de pași care au urcat, de-a lungul anilor, spre chilie. Oameni simpli, profesori, studenți, țărani, intelectuali, mame îndurerate sau tineri neliniștiți, toți căutau același lucru: un cuvânt limpede. Iar în acea chilie modestă, părintele Cleopa îi asculta cu o atenție rară, ca și cum fiecare problemă ar fi fost cea mai importantă din lume.

Născut la 10 aprilie 1912, în comuna Sulița, județul Botoșani, într-o familie numeroasă și credincioasă, viitorul duhovnic a crescut într-un mediu în care rugăciunea făcea parte din ritmul firesc al vieții. Satul moldovenesc de la începutul secolului XX nu era idealizat; era marcat de lipsuri materiale, de muncă grea și de griji. Și totuși, credința oferea coerență și sens. Din copilărie, Ilie a învățat că Dumnezeu nu este o idee abstractă, ci o prezență vie.

Intrarea sa în monahism, la Schitul Sihăstria, la doar 17 ani, a fost un gest de curaj. Pentru un tânăr, alegerea vieții monahale presupune renunțarea la confortul familiei și la planurile lumești. Dar pentru el, această alegere a fost răspunsul la o chemare interioară. Nu a fugit de lume din teamă, ci a mers spre Dumnezeu din dor.

Anii de formare au fost aspri. A fost cioban la stâna mănăstirii, a trăit în condiții simple, a învățat ascultarea. În spiritualitatea ortodoxă, ascultarea nu este o pierdere a libertății, ci un exercițiu al smereniei. Prin ea, omul își curăță voia proprie și învață să discearnă voia lui Dumnezeu. În aceste experiențe aparent mărunte s-a plămădit tăria lui sufletească.

Perioada comunistă a reprezentat o încercare majoră. Regimul ateu privea cu suspiciune și ostilitate monahismul. Părintele Cleopa s-a retras în munți pentru a evita arestarea. A trăit în colibe improvizate, în frig și izolare, înconjurat doar de natură și de rugăciune. Această experiență amintește de vechii pustnici ai creștinismului. Singurătatea nu l-a înăsprit, ci l-a adâncit. Acolo, în tăcerea pădurii, credința sa s-a maturizat.

Rugăciunea era centrul vieții sale. El spunea: „Rugăciunea este respirația sufletului.” Cuvintele acestea, aparent simple, exprimă o realitate profundă: fără rugăciune, sufletul se sufocă. Într-o lume în care alergăm de la o activitate la alta, uitând să ne oprim, exemplul său ne provoacă. Oare știm să ne oprim? Oare știm să ne ascultăm propriul suflet?

Ca duhovnic, părintele Cleopa a devenit un reper național. Mii de oameni îi căutau sfatul. Spovedania, în tradiția ortodoxă, este o întâlnire a adevărului cu mila. El nu minimaliza păcatul, dar nici nu zdrobea omul. Știa să îmbine fermitatea cu iubirea. Repeta adesea: „Să ținem de Biserică, mamă!” Această formulare, rostită cu accent moldovenesc și cu simplitate, conține o întreagă teologie a comuniunii. Biserica este spațiul în care omul nu este singur.

Spiritualitatea sa era profund ancorată în învățătura Sfinților Părinți. Cunoștea Scriptura, cita din scrierile patristice și explica pe înțelesul tuturor adevăruri teologice complexe. Nu vorbea pentru a impresiona intelectual, ci pentru a transforma inimile. Predicile sale, adunate ulterior în volume, au o notă practică. Ele nu sunt tratate academice, ci ghiduri pentru viața zilnică.

Accentua importanța postului, a spovedaniei regulate, a participării la Sfânta Liturghie. Pentru el, credința nu era un ornament cultural, ci fundamentul existenței. Spunea: „Fără pocăință nu este mântuire.” Într-o epocă în care greșeala este adesea justificată sau banalizată, această afirmație poate părea severă. Și totuși, pocăința nu este condamnare, ci șansă de schimbare.

Legătura sa cu nordul Moldovei este esențială. Zona Neamțului și a Bucovinei a fost, de secole, un centru al monahismului românesc. Mănăstirile nu au fost doar locuri de rugăciune, ci și focare de cultură. În această tradiție se înscrie și părintele Cleopa. El continuă linia marilor duhovnici moldoveni, oferind contemporanilor o ancoră spirituală într-un timp instabil.

Pentru mine, ceea ce impresionează nu este doar erudiția sa teologică, ci capacitatea de a fi prezent. În fotografii, privirea sa este pătrunzătoare, dar caldă. Nu transmite severitate rece, ci grijă. Într-o lume a comunicării rapide și superficiale, această prezență autentică este rară.

Astăzi, societatea se confruntă cu fragmentare, relativism moral, crize identitare. Tinerii caută modele, dar găsesc adesea figuri efemere. Părintele Cleopa oferă un alt tip de model: stabil, coerent, fidel. Nu a fost celebru în sens mediatic, dar a fost profund influent la nivel spiritual.

Mesajul său despre familie, despre educația copiilor în credință, despre responsabilitatea personală rămâne actual. El nu respingea modernitatea în bloc, dar avertiza asupra pericolului pierderii reperelor. În acest sens, viața sa este o lecție despre discernământ.

Cred că generația mea are nevoie să redescopere astfel de personalități nu din nostalgie, ci din dorința de echilibru. Nu toți suntem chemați la monahism, dar toți suntem chemați la autenticitate. Părintele Cleopa arăta că sfințenia nu înseamnă perfecțiune teatrală, ci luptă continuă cu sinele.

Moștenirea sa nu constă doar în cărți sau în înregistrări audio, ci în inimile schimbate. Oamenii care l-au cunoscut vorbesc despre pacea pe care o simțeau în preajma lui. Această pace nu venea din carismă superficială, ci dintr-o viață trăită în rugăciune.

Părintele Ilie Cleopa reprezintă pentru nordul Moldovei și pentru întreaga Românie un reper spiritual major. Viața sa demonstrează că, și în vremuri tulburi, credința poate rămâne vie. Prin duhovnicia sa, a reușit să transforme suferința în speranță și rătăcirea în drum.

Dacă astăzi, la ani după trecerea sa la Domnul, numele său este rostit cu respect și emoție, aceasta arată că lucrarea sa continuă. Într-o lume grăbită, el ne amintește să ne oprim. Într-o lume zgomotoasă, ne învață să ascultăm. Într-o lume fragmentată, ne îndeamnă la unitate în Biserică și în credință. Iar această lecție este, poate, mai necesară ca oricând.

Bibliografie:

- Ioanichie Bălan, *Părintele Cleopa – mare duhovnic al Moldovei*, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători-Neamț, 2002.
- Ioanichie Bălan, *Convorbiri duhovnicești*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, Roman, 1984.
- Ilie Cleopa, *Ne vorbește Părintele Cleopa*, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători-Neamț, 1997.
- Ilie Cleopa, *Predici la praznice împărătești și la sfinți de peste an*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, Roman, 1996.

Sfânta Emilia - Mamă de sfinți și pedagog al sfințeniei în viața de familie

Elev: Solomon Valentin Marco,
 Prof. dr. Butuc Gheorghe,
 Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Introducere

În contextul *Anului omagial al pastorației familiei creștine* și al *Anului comemorativ al sfințelor femei din calendar*, Biserica ne cheamă să redescoperim rolul fundamental al familiei și al femeii în viața duhovnicească a comunității ecleziale. Familia creștină rămâne spațiul privilegiat al transmiterii credinței, iar mama este primul pedagog duhovnicesc al copilului. În acest cadru, chipul Sfintei Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare, se impune ca un model luminos de maternitate sfințită și slujire jertfelnică. Viața ei arată cum credința trăită în familie poate rodi sfințenie și mărturisire autentică. Prin exemplul său, Sfânta Emilia rămâne o mărturie vie a lucrării lui Dumnezeu în taina familiei creștine.

Contextul istoric și originile Sfintei Emilia

Sfânta Emilia s-a născut în secolul al IV-lea, în Cezareea Capadociei, într-o perioadă numită adesea „epoca de aur a creștinismului”. Creștinismul ieșise din persecuțiile imperiale, dar Biserica se confrunta cu mari lupte dogmatice și cu necesitatea consolidării vieții creștine în societate. Despre copilăria Emiliei nu se cunosc multe detalii. Tradiția consemnează însă că a rămas orfană de ambii părinți, tatăl ei fiind martirizat pentru credință. Această lipsă timpurie a sprijinului familial a format în ea o profundă încredere în Părintele ceresc și o maturitate duhovnicească timpurie. Frumusețea ei era vestită, iar mulți o doreau de soție. Dorința inimii sale era însă să rămână fecioară, închinată lui Hristos⁴⁹.

Temerea de a nu cădea victimă silniciei și dorința de a-și păstra curăția au determinat-o să accepte căsătoria cu un bărbat ales: Vasile cel Bătrân, vestit dascăl de retorică și creștin profund⁵⁰.

Sfântul Grigorie de Nyssa descrie această alegere ca o hotărâre luminată de pronia dumnezeiască: Emilia a primit căsătoria nu ca pe o concesie lumească, ci ca pe o formă de ocrotire a curăției și de împlinire a voii lui Dumnezeu. Soacra ei, Sfânta Macrina cea Bătrână, ucenică a Sfântului Grigorie Taumaturgul, a transmis familiei un puternic duh al credinței, întărind caracterul spiritual al casei, oferind nepoților învățături și sfaturi. De aceea, familia capadocienilor poate fi numită pe drept „școală de sfințenie”⁵¹.

Căsătoria și binecuvântarea maternității

Dumnezeu a binecuvântat această familie cu zece copii, dintre care nouă au ajuns la maturitate. Casa Emiliei și a lui Vasile a devenit un adevărat laborator al sfințeniei. Educația copiilor

⁴⁹ Atanasie I. Skarmoghiani, *Mamele eroine ale Sfinților Trei Ierarhi*, Editura Egumenița, Galați, 2012, pp. 9-13;

⁵⁰ David C. Ford și Mary S. Ford, *Căsătoria, cale spre sfințenie: Viețile sfinților căsătoriți*, Editura Sophia, București, 2023, p. 45;

⁵¹ Sf. Grigorie de Nyssa, *Viața Sfintei Macrina*, traducere de Ioan Pătrulescu, Biblioteca Patristica, Editura Anastasia, 2004, p. 12-15;

se întemeia pe rugăciune, disciplină, studiu și exemplu personal⁵². Un episod semnificativ este vedenia Emiliei înainte de nașterea primului copil: a văzut în vis un bărbat luminos care a numit pruncul „Tecla“, anticipând destinul duhovnicesc al fiicei sale, Macrina, care avea să devină o mare nevoitoare.

Din această familie binecuvântată s-au ridicat mai mulți sfinți ce au rămas vii în conștiința Bisericii: Sfânta Macrina cea Tânără, model de feciorie și viață ascetică; Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscop și mare teolog; Sfântul Grigorie de Nyssa, episcop și teolog mistic; Sfântul Petru al Sevastiei, episcop; Sfântul Naucratie, nevoitor retras, slujitor al săracilor, precum și Teosebia, diaconiță, și alți copii care au dus o viață creștină exemplară. Această rodire nu este întâmplătoare. Însuși Sfântul Vasile mărturisește că și-a păstrat credința primită de la mama și bunica sa, adâncind-o fără a o schimba în esență, asemenea unei semințe care crește și se desăvârșește fără a-și pierde identitatea. Această afirmație arată rolul decisiv al educației familiale în păstrarea dreptei credințe⁵³.

Sfânta Emilia și formarea duhovnicească a copiilor

Educația creștină în casa Emiliei nu era formală, ci existențială. Copiii vedeau în părinți o viață trăită în virtute. Sfântul Grigorie Teologul descrie pe tatăl lui Vasile ca model de virtute, iar această atmosferă era completată de blândețea și fermitatea maternă. După moartea soțului, rolul Emiliei devine și mai pregnant. Fiica sa, Macrina, îi devine sprijin și colaborator duhovnicesc. Între mamă și fiică se dezvoltă o adevărată armonie a slujirii: mama slujea nevoilor duhovnicești ale fiicei, iar fiica lua asupra ei nevoile trupești ale mamei, îngrijindu-se chiar și de cele mai simple lucruri ale casei. În acest fel, moșia familiei a fost preschimbată treptat într-o obște de viață ascetică. Eliberarea slujitorilor și primirea lor liberă în rânduială monahală arată o înțelegere evanghelică a demnității persoanei și a slujirii aproapelui. Această comunitate este expresia maturității duhovnicești a Emiliei: maternitatea biologică se transformă în maternitate duhovnicească, iar casa devine spațiu de sfințire comunitară⁵⁴.

Sfânta Emilia cugeta foarte mult la copii și se lupta a-i păzii de vrăjmașii văzuți și nevăzuți și să-i îndrume spre Iisus Hristos. Ea a folosit ca mijloc pilda vieții ei știind că aceste cuvinte frumoase dau imboldul, iar exemplul vieții atrage și simțind că pilda cea bună are o putere foarte mare și un rol esențial în educarea socială cât și în cea duhovnicească. Precum este scris în Sfânta Scriptură „Cel ce va strica una din aceste porunci, foarte mici, și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în împărăția cerurilor; iar cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în Împărăția cerurilor“ (Matei 5,19) așa Sfânta Emilia a transmis bucuria și dragostea ce o purta față de Hristos încă din copilărie⁵⁵.

Necazurile vieții Sfintei Emilia

Multe necazuri și încercări sunt întâmpinate de aleșii lui Dumnezeu, dar aceasta este o cernere pentru a putea vedea dragostea și tăria acestora. Sfânta Emilia a reușit să treacă prin această cernere, cu multe sacrificii și cu foarte multă jertfă.

⁵² Atanasie I. Skarmoghiani, „Sfânta Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare - model și mângâiere pentru mamele îndurerate“, *Doxologia*, 2026;

⁵³ Sfântul Vasile cel Mare, *Epistole*, în PSB, vol. 3, Traducere din limba greacă, introducere și note de Pr. Teodor Bodogae, Ediție revăzută de Tudor Teoteoi, Editura Basilica, 2010, p. 88;

⁵⁴ Sf. Grigorie de Nyssa, *Viața Sfintei Macrina*, traducere de Ioan Pătrulescu, Biblioteca Patristica, Ed. Anastasia, 2004, p. 30;

⁷ Ieromonah dr. Calinic Costescu, „Mamele sfinte din Biserica Ortodoxă“, *Ziarul Lumina*, (27 ianuarie 2026);

O primă încercare pentru a urca pe treptele Împărăției lui Dumnezeu și de a ajunge la locul de cinste pregătit ei a fost momentul în care a fost lăsată orfană de tată încă din copilărie. O altă durere în sufletul ei a fost îmbolnăvirea gravă a fiului ei Vasile, fiind gata să moară, dar Sfânta Emilia împreună cu soțul ei s-au rugat cu credință lui Dumnezeu pentru sănătatea fiului ei, iar rugăciunile lor au fost ascultate și fiul lor a fost vindecat printr-o minune pe care o povestește Sfântul Grigorie de Nyssa. Tatăl lor, Vasile cel Bătrân a avut un vis în care Domnul s-a apropiat de el și i-a adresat aceleași cuvinte ca și dregătorului de la curtea împărătească a lui Irod „Mergi fiul tău trăiește“ (Ioan 4,50). Acesta având credință a primit „rodul credinței și al rugăciunii“. Sfântul Vasile scrie despre boala sa episcopilor de pe malurile Pontului zicând „boala trupului meu, despre care cu siguranță nu știți că ne însoțește din anii copilăriei până la vârsta bătrâneților mele, m-a împiedicat să vin aproape de voi“. El a suferit de ficat în special și hepatită dar și alte boli care l-au condus la îmbătrânirea rapidă a trupului său și la moarte la vârsta de 49 de ani.

O altă tragedie și zguduire a sufletului Sfintei Emilia a fost când unul din cei zece copii a murit în brațele ei de mic iar pentru Sfânta Emilia a fost ca și cum cineva i-a trecut inima prin ascuțișul sabiei, căci durerea unei mame la vederea copilului ei care pleacă din această lume înaintea ei este asemenea cu moartea. Și multe altele precum moartea logodnicului Sfintei Macrina cea bătrână sau chiar moartea soțului ei în jurul anilor 348-349 d. Hr⁵⁶. Totuși, în toate aceste necazuri Sfânta Emilia s-a arătat un stâlp neclintit al familiei sale dar și o mare eroină în ceea ce privește apărarea și educarea copiilor săi de furtuna ispitelor ce ne înconjoară.

Adormirea Sfintei Emilia și cinstirea ei

Spre sfârșitul vieții, Sfânta Emilia își adună copiii și îi încredințează Domnului în rugăciune, punându-și mâinile peste Macrina și Petru și închinându-i ca „întâiul“ și „al zecelea“ rod al pântecelui ei. Scena are rezonanță biblică și arată conștiința ei că maternitatea este dar și prinos adus lui Dumnezeu.

Cinstirea liturgică a Sfintei Emilia este consemnată în mai multe tradiții locale: în spațiul românesc ea este pomenită la 8 mai, asociind această dată cu adormirea ei; în tradiția greacă este comemorată la 30 mai împreună cu soțul ei și cu Macrina cea Bătrână; iar în tradițiile slave ea apare și la 1 ianuarie, în legătură cu praznicul Sfântului Vasile cel Mare¹².

În spațiul ortodox, mai ales în zona Capadociei, Sfânta Emilia este cinstită ca fiind ocrotitoarea familiilor numeroase și a celor ce nu pot avea copii. De asemenea, ea este considerată grabnic ajutătoare pentru mamele care au mulți copii sau pentru femeile care nu pot avea copii, dar își doresc o familie creștină.

Concluzii

Sfânta Emilia rămâne un chip luminos al maternității transfigurate. Ea a unit curăția inimii cu rânduiala vieții de familie, a crescut o generație de sfinți prin educație și exemplul personal, a purtat încercările fără deznădejde și a înaintat, împreună cu fiica sa Macrina, spre viețuirea ascetică.

⁵⁶ Atanasie I. Skarmoghiani, *Mamele eroine ale Sfinților Trei Ierarhi*, Editura Egumenița, Galați, 2012, pp. 45–49.

În felul acesta, Biserica o cinstește nu doar ca mamă a Sfântului Vasile, și a celorlalți copii, ci ca „maică ocrotitoare“ a tuturor celor ce caută sfințenia vieții.

Bibliografie:

- ***Biblia sau Sfânta Scriptură***, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2015;
- Costescu, Ieromonah dr. Calinic, „Mamele sfinte din Biserica Ortodoxă“, *Ziarul Lumina*, 27 Ianuarie 2026;
- Ford, David C. și Mary S. Ford, *Căsătoria, cale spre sfințenie: Viețile sfinților căsătoriți*, Editura Sophia, București, 2001;
- Sfântul Grigorie de Nyssa, *Viața Sfintei Macrina*, traducere de Ioan Pătrulescu, Biblioteca Patristica, Editura Anastasia, București, 2004;
- Sfântul Vasile cel Mare, Epistole, în PSB, vol. 3, Traducere din limba greacă, introducere și note de Pr. Teodor Bodogae, Ediție revăzută de Tudor Teoteoi, Editura Basilica, 2010;
- Skarmoghiani, Atanasie I., *Mamele eroine ale Sfinților Trei Ierarhi*, Editura Egumenița, Galați, 2012;
- Skarmoghiani, Atanasie I., „Sfânta Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare – model și mângâiere pentru mamele îndurerate“, Editura *Doxologia*, Iași, 2026.

Stâlp de lumină în vremuri întunecate: Sfânta Maria Brâncoveanu

Elev: Constandache Pavel,
Prof. dr. Ionescu Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

În ziua de 6 februarie 2026, la Catedrala Patriarhală din București a avut loc proclamarea solemnă a canonizării a 16 Sfinte femei române, în contextul, „Anului omagial al pastorației familiei creștine” și „Anul comemorativ al sfințelor femei din calendar (mironosițe, mucenițe, monahii, soții și mame)”, Patriarhia Română. Toate cu viață aleasă, bineplăcute înaintea lui Dumnezeu, prin stăruința rugăciunii, prin dragostea față de aproapele și prin împlinirea învățăturilor Evangheliei Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Dintre acestea, Sfânta Maria, soția Sfântului Martir Constantin Brâncoveanu se evidențiază ca un model de credință statornică și demnitate familială. În secolul al XVII-lea, în vremuri de mari încercări, ea a întruchipat puterea sufletească a unei femei creștine care și-a păstrat conștiința neclintită și devotamentul față de Dumnezeu, față de Țară, față de neam și față de familie.

În acest sens, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române scria despre doamna Sfântului Constantin, Maria: „...cu bărbăție sfântă a îndurat moartea evlaviosului ei soț și a iubiților ei fii, a răbdând temnița și exilul, refuzând orice compromis cu ucigașii neamului ei, ca mai apoi, cu un curaj vrednic de toată lauda, cu mari cheltuieli, dar mai ales cu riscul pierderii propriei sale vieți, să aducă în țară scumpele oseminte ale Domnitorului Martir”⁵⁷.

Sfânta Maria, model de soție și mamă

Sfânta Maria Brâncoveanu s-a născut în jurul anilor 1661-1663 și a fost nepoata lui Antonie Vodă din Popești, domn al Țării Românești, la a cărui curte, viitorul ei soț, Constantin Brâncoveanu, deținea demnitatea de paharnic. Din documentele vremii aflăm că era recunoscută pentru frumusețea, cuminența și cumpătarea ei, iar tânărul Constantin, pentru inteligența, educația și averea sa impresionantă⁵⁸.

Un rol important în căsătoria lor este posibil să fi avut și bunica ginerelui, Elina Cantacuzino, deoarece nunta acestora din 1674 a avut loc la conacul acesteia din Filipești⁵⁹.

Între anii 1676-1690, familia Brâncoveanu a fost binecuvântată cu unsprezece copii: patru băieți și șapte fete. Bucuria părinților era sporită de creșterea lor într-o atmosferă de credință și rigoare morală. Tânărul tată, Constantin, se dovedise cumpătat, milos și blând. Primul copil a fost fiica Stanca, urmată de Maria, apoi de primii fii: Constantin și Ștefan. Au urmat Safta, Radu, Ancuța, Bălașa, Smaranda și Matei. Toți copiii au fost crescuți cu evlavie și sârguință, aducând bucurie și

⁵⁷ Patriarhul Daniel, *Anul omagial al pastorației familiei creștine*, București, 2007, p. 45;

⁵⁸ Viitorul Domn al țării, Constantin Brâncoveanu, avea cele mai întinse moșii din vremea aceea;

⁵⁹ Nicolae Iorga, *Constantin Brâncoveanu*, București, 1911, p. 67;

mândrie părinților lor⁶⁰. Toate vlăstarele brâncovenești s-au învrednicit de o bună și aleasă creștere, iar prin iconomia lui Dumnezeu și dreapta lor voie s-au făcut pricină de bucurie veșnică părinților lor.

În anul 1688, după urcarea pe tron a Sfântului Constantin Brâncoveanu, Maria a devenit Doamnă a țării, susținându-și soțul în viața politică, diplomatică și culturală a curții. Perioada cuprinsă între anii 1688 și 1714 a fost una prolifică, familia domnitoare sprijinind ctitorirea multor edificii culturale și religioase (biserici de mir, mănăstiri, tipografii, școli, etc).

În anul 1714, voievodul Constantin Brâncoveanu și Doamna Maria adunaseră 40 de ani de căsnicie. În acest an, domnitorul urma să își sărbătorească împlinirea celor 60 de ani de viață pământească, însă prin iconomia lui Dumnezeu, prăznuirea s-a strămutat în Ceruri întru slava muceniciei. În luna aprilie a fost arestat de otomani, pentru ca la 15 august 1714, la praznicul Adormirii Maicii Domnului⁶¹, marele domnitor cu cei patru fii și sfetnicul său de seamă să fie martirizați la Constantinopol.

Întemnițarea și exilul

După decapitarea soțului și a fiilor, în perioada 1714-1715, doamna Maria, văduvă, a fost întemnițată în Edicule⁶², cunoscută „Închisoare a celor Șapte Turnuri“ din cetatea Istanbul, și mai apoi în temnița Fornetta⁶³, o închisoare subterană aflată sub cuptoarele de pâine ale curții imperiale. Aici a petrecut șapte luni în condiții inumane, fără să asiste la execuțiile celor dragi, dar rămânând lucidă și credincioasă. Pentru eliberarea sa, a oferit Porții sume considerabile de bani și ultimele bijuterii, pentru o eliberare incompletă. De ce? Pentru că nu a reușit să revină pe meleagurile natale, ci a fost trimisă în exil la Kutaisi (1715-1716)⁶⁴, pe țărmul estic al Mării Negre, sub munții Caucazului, împreună cu membrii familiei sale⁶⁵.

În ultima parte a vieții sale, din vremea întemnițării în vechea cetate a Constantinopolului și mai apoi în vremea exilului, în sufletul Doamnei Maria s-au perindat multe aduceri aminte ale celor dragi și nenumăratele lacrimi i-au sfințit chipul. Rugăciunile înlăcrimate pe care văduva Maria le îndrepta către Maica Domnului i-au adus multă alinare, pentru că pricepea că așa cum soțul și fiii săi Îl urmaseră în pătimiri pe Hristos⁶⁶.

⁶⁰ Gh. Șincai, *Istoria Țării Românești*, Cluj, 1920, p. 123;

⁶¹ *Cronica Mănăstirii Dintr-un Lemn*, 1714, arhiva Mitropoliei Munteniei;

⁶² Fortăreață veche folosită de otomani ca închisoare pentru domnitori, diplomați și prizonieri politici;

⁶³ o parte a închisorii otomane Edicule;

⁶⁴ Georgia de astăzi;

⁶⁵ Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei*, București, 1899, p. 312;

⁶⁶ Anonimul brâncovenesc, în *Martiriul Sfinților Brâncoveni*, ediția a II-a, Ed. Sophia, 2007 pp. 273-275: Spre întărirea Doamnei Maria pe această cale a împreună-pătimirii, a iertării și a dragostei dumnezeiești, Maica Domnului a arătat o minune care s-a săvârșit în ziua praznicului Adormirii Sale, în vremea Sfintei Liturghii, tocmai când la Constantinopol se plinea martiriul Brâncovenilor. Acest lucru minunat i-a fost vestit Doamnei Maria, însă pentru noi, cei de azi, această împrejurare a rămas însemnată doar în filele cronicilor: „*Trimițând Ștefan Vodă pe doamnă-sa și pe coconii lui la mănăstirea De-un-lemn, unde este o icoană a Maicăi Precești, făcătoare de minuni, pentru închinăciunea și pentru chip de evlavie, întâmplându-se în ziua de Sântă Măria Mare, adevă Adormirea Precești, de era acolo doamna la mănăstire, în care zi și la Țarigrad au tăiat pe Constantin Vodă și coconii lui (o, minune), într-aceiași zi au lovit pe această doamnă a lui Ștefan Vodă nevoie, lovitură, îndrăcire cât s-au spăriat toți câți era acolo cu dânsa și să-mira ce să-i facă. Și multă vreme cu acea îndrăcire au fost. Și această întâmplare fiind, iar n-au venit Ștefan Vodă și cu ai lor la cunoștință ca să-și vază păcatul ce l-au făcut, pentru care Dumnezeu și minune mare au făcut de s-au îndrăcit doamna sa și să fie căzut la pocăianie, ci au zis că o au fermecat călugărițele de acolo împreună cu o călugăriță anume Olimpiada, ce en mătușe doamnei Păunii, soră cu mamă-sa și le-au pus la mare pedeapsă pe toate și pe unele din muieri de acelea le-au și spânzurat, iar pe mătușă-sa Olimpiada o au trimis la Bațcov, la mănăstire și o au zidit într-o chilie, lăsându-i numai o*

Întoarcerea în țară și grija pentru urmași

În 1716, contextul politic favorabil a permis întoarcerea Doamnei Maria în țară. Prin intermediul Patriarhului Hrisant al Ierusalimului, aceasta a obținut tutela nepotului Constantin, fiul lui Ștefan, prevenind turcirea și sclavia acestuia. Maria a împărțit averea familiei cu dreptate, sprijinind ginerii și ficele, dar păstrând o parte pentru educarea lui Constantin, simbol al continuității și stabilității neamului Brâncoveanu⁶⁷.

Doamna Maria s-a ocupat personal de recuperarea și strămutarea rămășițelor pământești ale soțului său. În 1720, au fost aduse și înmormântate în Biserica Sf. Gheorghe Nou din București⁶⁸.

Întoarsă la Mănăstirea Dintr-un Lemn, Maria Brâncoveanu s-a închinat și a mulțumit Maicii Domnului pentru protecție, reflectând asupra contribuției sale și a soțului său la ctitorirea și restaurarea lăcașului. Prin rugăciune și sânguință, a căutat să păstreze vie amintirea familiei și valorile creștine transmise urmașilor săi⁶⁹.

În anul 1729, Doamna Maria Brâncoveanu s-a alăturat în Împărăția Cerurilor, familiei sale pe care o iubise foarte mult.

Moștenirea spirituală

În țara noastră, Maria Brâncoveanu este cinstită ca model de soție creștină, mărturisitoare și sprijinitoare a mucenicilor. În acest sens, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel sublinia: „Doamna Marica rămâne pentru fiecare femeie creștină o pildă de evlavie și nădejde în vremuri de grele încercări, de răbdare în cea mai grea suferință, de mamă care și-a crescut copiii în neclintită credință, de soție iubitoare și devotată, valori transmise și urmașilor ei care au strălucit prin evlavie și filantropie”⁷⁰.

Ca soție de domnitor și mamă, a contribuit la consolidarea familiei Brâncoveanu ca una dintre cele mai influente familii boierești - în perioada detenției și exilului a negociat eliberarea

ferestruie de-i da pe acolo pită și apă. Această pocăință făcea ei pentru păcatele lor. Și nu s-au îndăstulat Ștefan Vodă numai pe moartea lui Constantin Vodă și a feciorilor lui, ci încă fiind doamna și ginerii lui Constantin Vodă și alți oameni ai lui scăpați din primejdia morții pre carele vrea turcii să-i sloboază să vie în țară, iar el s-au sfătuit cu tată-său și cu sfetnicii lor că nu să cade să vie în țară, ci să-i facă surgun. Și au făcut meșteșug cu imbrihorul și i-au înșălat de au dat bani 80 de pungi, zicându-le că zic turcii că de vor da acești bani îi vor slobozi și ei în nădejdea aceea au trimis pe la casele lor aici în țară de au făcut cum au putut, de au dat acei bani și despre altă parte scria la imbrihor ca să să nevoiască să-i facă surgun la Kiutaiu, la Anadol și au fost cu banii dați și surguniți”;

⁶⁷ Mateescu, Iuliana. *Maria, Marea Doamnă a Țării Românești*. Familia Ortodoxă, nr. 9 (188), septembrie 2024, pp. 18–21: Iată ce îi scrie Patriarhului Hrisant al Ierusalimului despre acest moment: „*Inima mea s-a mâhnit foarte și ape tulburi s-au adunat până la ea. La viața mea și-așa amară s-au mai adunat și-alte amărăciuni că aproape n-am mai putut îndura cădere și lucrurile minunate pe care le-am trăit, nu-mi mai amintesc să se mai fi întâmplat cândva. Aș vrea să închid ochii mei a moarte, dar nădejdea mea este că Milostivul Dumnezeu nu va da cu totul pieirii nefericitul nostru ținut strămoșesc. Dumnezeu, cu harul Său, a hotărât ca Ioan să fie Principe, de a cărui bunătate și milostivire numai El știe. Pentru dragostea, sânguința și grija ce-a arătat față de noi preainălțatul Domn, Ioan Mavrocordat, scăpându-ne de acel surghiun depărtat și prea jalnic și învrednicindu-ne de patria mult dorită, și noi, în schimb, vom arăta bune simțiri față de Înălțimea Sa. Lucru de care nu trebuie să Te îndoiești. Ne rugăm de Fericirea-Ta să nu lipsească rugăciuni către Dumnezeu, ca să ne fie că smeritele noastre nume din fericitele-Ti de dreapta-I mânie, care cu dreptate s-a cu milă asupra noastră și să ne păzească pornit asupra-ne. A fericirii Tale fiică întru Hristos și la poruncă, Maria Doamna”.*

⁶⁸ La deshumarea sfintelor moaște, în ziua de 13 mai 2014 s-au găsit 3 sicrie: „Într-unul dintre aceste sicrie au fost identificate osemintele Domnitorului Constantin Vodă Brâncoveanu (1688-1714), depuse în cripta de nord a mormântului, încă din anul 1720, de către Marica Brâncoveanu. S-au găsit un craniu și oseminte depuse în formă de cruce. Alături de aceste sicrie, în cripte, se aflau mai multe oseminte depuse succesiv în decursul secolelor XVIII-XIX” - <https://www.crestinortodox.ro/sarbatori/sfintii-martiri-brancoveni/moaște-sfântului-constantin-brancoveanu-146829.html>;

⁶⁹ *Pisania Mănăstirii Dintr-un Lemn*, 1715, arhiva Mănăstirii;

⁷⁰ Patriarhul Daniel, *Anul comemorativ al sfintelor femei din calendar*, București, 2015, p. 78;

familiei și protejarea nepoților, iar după eliberarea sa, a reorganizat averea familiei, asigurând continuitatea economică a neamului. Educația pe care le-a oferit-o copiilor ei rămân un exemplu de educație creștină, de formare morală și religioasă, unii dintre ei primind mucenicia fără a se lepăda de Hristos.

Ca fiică a Bisericii, s-a implicat în acte de caritate și susținerea vieții bisericești. A sprijinit ridicarea și consolidarea bisericilor și mănăstirilor⁷¹, a înființării tipografiilor (București, Snagov, Râmnic, Buzău, Târgoviște) pentru înzestrarea locașurilor de cult cu tipărituri religioase (*Biblia de la București* - finalizată la începutul domniei, *Liturghier*, *psaltire*, *Evanghelie*, *Antologhion*, *Ceaslov*) și a promovat cultura brâncovenească (stilul artistic brâncovenesc).

Ca doamnă a Țării Românești, a rămas devotată soțului ei chiar și după martiriul acestuia. A acceptat suferința cu credință și a refuzat compromisul religios. Martiriul familiei brâncovene a devenit simbol al rezistenței creștine și al identității ortodoxe românești.

Astfel, Maria Brâncoveanu, a cărei canonizare a fost aprobată în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din data de 1 iulie 2025, cu data de prăznuire în 16 august, rămâne un exemplu de tărie sufletească și devotament, ilustrând cum credința și virtuțile creștine pot triumfa chiar și în fața tragediilor incomensurabile.

Bibliografie:

- Iorga, N., *Constantin Brâncoveanu*, București, 1911;
- Neculce, I., *Letopiseșul Țării Moldovei*, București, 1899;
- Șincai, G., *Istoria Țării Românești*, Cluj, 1920;
- Patriarhul Daniel, *Anul omagial al pastorației familiei creștine*, București, 2007;
- Patriarhul Daniel, *Anul comemorativ al sfintelor femei din calendar*, București, 2015;
- *Arhivele Mitropoliei Munteniei și Mănăstirii Dintr-un Lemn*, documente secolele XVII-XVIII;
- *Anonimul brâncovenesc*, în *Martiriul Sfinților Brâncoveni*, ediția a II-a, Ed. Sophia, 2007;
- *Doamna Maria Brâncoveanu - Muntele suferinței*, revista Rost, august 2008;
- Iorga, N., *Inscripții din bisericile României*, vol. I, București, 1907;
- Iorga, N., *Viața și domnia lui Constantin Vodă Brâncoveanu*, București, 1914;
- Mateescu, Iuliana, *Maria, Marea Doamnă a Țării Românești*, în revista Familia Ortodoxă, nr. 9 (188), septembrie 2024;
- Totorcea, Ștefana, *Portret: Doamna Maria Brâncoveanu – alături la bine și la greu de sfântul ei soț*, Basilica, 2020.

⁷¹ *Mănăstiri și biserici ctitorite și refăcute împreună cu Sf. Constantin*: Mănăstirea Hurezi (ctitorie principală – 1690-1697), Mănăstirea Sâmbăta de Sus, Biserica Sf. Gheorghe Nou din București; Cea mai cunoscută ctitorie a ei a fost schitul Ostrov, ridicat pe o insulă a Oltului, în jurul anului 1710;

Sfântul Cuvios Cleopa de la Sihăstria: model de spiritualitate din Țara de Sus

Elev: Nicolăescu Andrei,
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela,
Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București

În peisajul spiritual al României secolului al XX-lea, puține figuri au reușit să întruchipeze sfințenia și înțelepciunea patristică cu o naturalețe atât de copleșitoare precum Părintele Cleopa Ilie. Duhovnic al Mănăstirii Sihăstria și, prin extensie, un duhovnic al întregului neam românesc, Cleopa a fost mai mult decât un simplu călugăr; a fost o "bibliotecă vie" și un stâlp de foc care a luminat în întunericul perioadei comuniste, lăsând o moștenire care transcende timpul.

Urcușul duhovnicesc: De la stână la altar

Născut într-o familie cu zece copii din județul Botoșani, Constantin (numele său de botez) a simțit chemarea monahală de timpuriu. Intrarea sa în viața de obște nu a fost marcată de studii academice pretențioase la început, ci de o ascultare simplă, dar profund formativă: păstoritul oilor mănăstirii.

Această perioadă, pe care el însuși o numea „universitatea de la oi”, a fost momentul crucial al devenirii sale. În singurătatea muntelui, având în traistă scrierile Sfinților Părinți (Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Vasile cel Mare), tânărul novice a asimilat o teologie profundă, nu prin diplome, ci prin trăire și rugăciune neîncetată. Această educație autodidactă a explicat mai târziu capacitatea sa uluitoare de a cita canoane și pasaje biblice din memorie, uimind teologi cu studii înalte.

Pustia și prigoana: Sfințenia forțată în suferință

Viața Părintelui Cleopa nu a fost lipsită de încercările istoriei. Odată cu instaurarea regimului comunist, ateismul de stat a intrat în coliziune directă cu popularitatea și influența duhovnicului de la Sihăstria. Pentru a evita arestarea și pentru a proteja mănăstirea, Părintele a fost nevoit să se retragă în munți de mai multe ori, trăind ani de zile în bordeie săpate în pământ, în condiții de o asprime greu de imaginat.

"Răbdare, răbdare, răbdare... și când ți se pare că ai gătat, o iei de la capăt."

Acești ani de pustnicie nu l-au înrăit, ci dimpotrivă, i-au subțiat ființa și i-au adâncit rugăciunea. Pustia a fost nicovale pe care Dumnezeu a bătut fierul credinței sale până a devenit oțel. Când s-a reîntors în lume, Cleopa nu a venit cu resentimente față de prigonitori, ci cu o dragoste și mai mare pentru oameni.

Esența învățăturii Părintelui Cleopa poate fi rezumată în celebra sa binecuvântare, rostită cu un zâmbet cald și o voce tunătoare: „Mânca-v-ar Raiul!”. Această formulare inedită, specifică graiului moldovenesc, ascundea dorința supremă a avveii: mântuirea tuturor.

Stilul său pastoral era unic. Pe cerdacul chiliei sale de la Sihăstria, Părintele Cleopa primea zilnic sute de pelerini – de la țărani simpli la intelectuali rasați. Învățăturile sale se axau pe câțiva piloni fundamentali:

- Păstrarea Dreptei credințe: Era intransigent când venea vorba de dogmele ortodoxe, avertizând constant împotriva ereziilor și a diluării adevărului.
- Spovedania deasă: Considera mărturisirea păcatelor drept cheia eliberării sufletești.
- Pomelnicul milosteniei: Îndemna mereu la ajutorarea săracilor, văzând în aceasta o cale sigură către cer.
- Pregătirea pentru moarte: Vorbea despre moarte nu cu frică, ci ca despre o întâlnire firească cu Hristos, insistând pe ideea „cum te găsește, așa te ia”.

Moștenirea unui Sfânt

Părintele Cleopa a trecut la Domnul în 1998, dar prezența sa este încă vie. Înregistrările cu vocea sa, cărțile sale (precum „Ne vorbește Părintele Cleopa”) și mărturiile ucenicilor continuă să catehizeze generații întregi. El a demonstrat că sfințenia nu este un concept abstract, rezervat primelor secole creștine, ci o realitate accesibilă, palpabilă în epoca contemporană.

Părintele Cleopa acorda o atenție uriașă familiei, pe care o numea adesea „biserica cea mică”. Vedea în familie locul unde omul se antrenează pentru Rai, dar și locul unde se dau cele mai grele bătălii duhovnicești.

Deși Părintele nu impunea rugăciuni standardizate, duhul sfaturilor sale se regăsește în rugăciuni simple, de inimă: „Doamne, Tu mi-ai dat acest copil, Ție Ți-l încredințez. Dă-i, Doamne, minte luminată, ferește-l de prietenii rele, de patimi și de tot răul. Iar pe mine, dă-mi răbdare să-l iubesc așa cum îl iubești Tu.”

Sfinții Prieteni: Cleopa și Paisie

În istoria monahismului, rareori întâlnim o „echipă” duhovnicească atât de completă precum cea formată de Părintele Cleopa Ilie și Părintele Paisie Olaru. Ei au fost inimile Mănăstirii Sihăstria decenii la rând. Legătura dintre acești doi titanici ai Ortodoxiei și felul în care vocea Părintelui Cleopa răsună și astăzi sunt esențiale pentru a înțelege „fenomenul Sihăstria”.

Deși amândoi erau sfinți în viață, erau foarte diferiți ca temperament, completându-se perfect:

- Părintele Cleopa (Trâmbița): Era „cuvântul”. Era energic, impunător, un predicator vulcanic. El vorbea mulțimilor, explica dogmele, apăra credința. Era ca Sfântul Petru sau ca Sfântul Pavel.
- Părintele Paisie (Liniștea): Era „mângâierea”. Era mic de statură, tăcut, blând, aproape transparent. El era duhovnicul din chilia mică, cel care ștergea lacrimile. Era ca Sfântul Ioan Evanghelistul.

Cum funcționau împreună? Era un mecanism duhovnicesc uluitor. Părintele Cleopa ținea predica în fața a sute de oameni în curtea mănăstirii sau pe cerdac. Când termina de „zguduit” conștiințele și oamenii se simțeau încărcăți de dorința de schimbare, Cleopa le spunea:

„Acum, duceți-vă la Părintele Paisie la chilie să vă descărcați sacul!” (adică să se spovedească).

Cleopa trezea conștiința, iar Paisie vindeca rana.

Marea smerenie a lui Cleopa: Deși Cleopa era celebru în toată țara, el se spovedea la Părintele Paisie. Este o imagine copleșitoare: marele teolog Cleopa, îngenunchind la picioarele blândului Paisie, cerând iertare. Când Părintele Paisie a orbit și a căzut la pat pe finalul vieții, Cleopa mergea la el să-l vadă și spunea cu umor și dragoste: „Moșule, te duci la Rai și mă lași aici singur...”

Aveau un legământ: „Cine ajunge primul la poarta Raiului, să nu intre până nu vine și celălalt.”

Astăzi, cine urcă poteca spre cimitirul Mănăstirii Sihăstria, lasă în urmă zgomotul lumii și pășește într-un alt timp. Acolo, sub freamătul brazilor seculari, două cruci de lemn, simple și smerite, străjuiesc ca două porți către Cer. Sunt mormintele Părintelui Cleopa și al Părintelui Paisie – „Trâmbița” și „Mângâierea”, uniți din nou, umăr la umăr, în așteptarea Învierii.

Nu este moarte acolo, ci doar o odihnă blândă după o luptă crâncenă. În fața acelor mobile de pământ, teologia complicată tace, lăsând loc lacrimii. Pare că Avva Cleopa s-a retras puțin în tăcere, doar pentru a ne lăsa pe noi să ne auzim propriile inimi.

De dincolo de cruce, glasul său, acum neîngrădit de trup, pare să coboare peste văile Neamțului și peste toată România, șoptind fiecărui pelerin care îngenunchează la căpătâiul său aceeași binecuvântare veșnică:

„Nu vă temeți! Să aveți răbdare... și, dragii tatei, mânca-v-ar Raiul să vă mănânce!”

Părintele Cleopa – Bunicul care ne așteaptă pe toți în pridvor

Dacă ar fi să rezumăm viața Părintelui Cleopa într-un singur sentiment, acela nu ar fi teama de pedeapsă, ci dorul de Acasă.

Într-o lume tot mai sofisticată, în care teologia devine adesea academică și rece, Părintele Cleopa rămâne o figură providențială tocmai prin simplitatea sa dezarmantă. Ceea ce fascinează la el este paradoxul: un om care nu a terminat liceul, dar care știa tratate de dogmatică pe de rost; un pustnic care a iubit singurătatea, dar care a sfârșit prin a fi înconjurat de mii de oameni; un ascet aspru cu sine, dar de o blândețe infinită cu ceilalți.

Privind la viața sa, înțelegem că Părintele Cleopa nu a fost un moralist care stătea la catedră și dădea note la purtare. El a fost, mai degrabă, un „bunic” al neamului.

Când spunea „Mânca-v-ar Raiul!”, el răsturna, de fapt, o întreagă mentalitate a fricii. Pentru mulți, Dumnezeu era Judecătorul aspru care abia așteaptă să greșești. Pentru Cleopa, Raiul era o realitate flămândă după sufletele noastre. Această vorbă nu era o glumă, ci o teologie profundă: Dumnezeu ne dorește mai mult decât Îl dorim noi pe El.

Există o actualitate dureroasă în învățăturile sale. Astăzi, când familiile se destramă din egoism și nerăbdare, sfatul său obsesiv – „Răbdare, răbdare, răbdare” – pare singurul medicament viabil. Într-o epocă a depresiei și a anxietății, modelul său de a găsi pacea într-o groapă din pământ, în munți, urmărit de Securitate, ne arată că liniștea nu depinde de confortul exterior, ci de așezarea interioară.

Nota definitorie a vieții sale este autenticitatea. Părintele Cleopa nu „juca” rolul de sfânt. Dacă îl ascultați în înregistrări, îl auziți râzând, îl auziți tunând împotriva păcatului, îl auziți povestind cu tâlc. Era viu. Această naturalețe ne dă speranță. Ne arată că sfințenia nu înseamnă să devii o statuie de marmură, ci să devii om în adevăratul sens al cuvântului – un om plin de Duhul Sfânt, dar accesibil, cald și iubitor.

În ultimă instanță, Părintele Cleopa ne învață că Dumnezeu nu este complicat; noi suntem. El ne invită să coborâm din mintea noastră plină de griji în inima noastră plină de dor, și să ne așezăm, cuminiți, pe pragul veșniciei, așteptând ca Raiul „să ne mănânce”.

"Oricât de grele ar fi timpurile, Părintele Cleopa rămâne dovada că cerul poate coborî pe pământ într-un cojoc de oaie și cu o traistă de cioban, plină de cărți sfinte."

Bibliografie:

- Ilie, Arhimandrit Cleopa, Ne vorbește Părintele Cleopa (Colecția completă vol. 1-19), Editura Mănăstirii Sihăstria, Vânători-Neamț.
- Bălan, Arhimandrit Ioanichie, Viața Părintelui Cleopa, Editura Mănăstirii Sihăstria, Vânători-Neamț, 1999.
- Bălan, Arhimandrit Ioanichie, Părintele Paisie Duhovnicul, Editura Trinitas, Iași, 1993 (reeditată la Ed. Mănăstirii Sihăstria).
- Ilie, Arhimandrit Cleopa, Despre credința ortodoxă, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.
- Ilie, Arhimandrit Cleopa, Urcuș spre Înviere (Predici la duminici și sărbători), Editura Mănăstirii Sihăstria, Vânători-Neamț, 1992.
- Mănăstirea Sihăstria (Arhivă Audio/Video), Cuvinte duhovnicești ale Părintelui Cleopa.

Preafericitul Părinte Teoctist Arăpașu

Elev: Enache Serafim, Tataru Dragos Constantin,
Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela,
Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București

I. Rădăcinile și formarea: De la Tocileni la altarul neamului

Destinul celui de-al cincilea Patriarh al României, Teoctist Arăpașu, nu poate fi înțeles în afara legăturii sale profunde cu pământul și spiritualitatea Moldovei. Născut la 7 februarie 1915 în satul Tocileni, județul Botoșani, viitorul ierarh a fost al zecelea copil al familiei Dumitru și Marghioala Arăpașu. Această familie numeroasă a reprezentat prima sa școală de teologie practică, unde valorile precum munca, rugăciunea și frica de Dumnezeu erau repere de neclintit. Satul românesc de la începutul secolului XX era un spațiu al rânduiei, unde bătrânii vorbeau puțin și cu tâlc, asemeni părinților din Pateric, iar viața comunității gravita în jurul bisericii. Această simplitate robustă și rigoarea morală a țărănimii interbelice au format fundamentul caracterului său, pe care l-a păstrat neștirbit până la sfârșitul vieții.

Chemarea către viața monahală s-a manifestat de timpuriu, astfel că la vârsta de numai 13 ani, tânărul Toader intră ca frate la Schitul Sihăstria Voronei. Această alegere a marcat începutul unei ucenicii duhovnicești aspre, dar roditoare. Formarea sa a continuat la marile școli teologice ale timpului: Seminarul de la Mănăstirea Neamț și cel de la Mănăstirea Cernica, locuri de elită ale culturii teologice românești. În anul 1935, a fost tuns în monahism la Mănăstirea Bistrița, primind numele de Teoctist, care înseamnă „Zidit de Dumnezeu”. Această „zidire” a continuat la Facultatea de Teologie din București (1940-1945), unde a absolvit Magna cum laude. Sub îndrumarea ilustrului profesor Petre Vintilescu, tânărul ieromonah a înțeles că Liturgia este centrul universului creștin, o învățătură care îi va ghida întreaga activitate de ierarh.

II. „Înțelepciunea sarpelui” și diplomația sub regimul ateu

“Patriarhul Teoctist a fost una dintre cele mai longevive, dar și contestate personalități ale Bisericii Ortodoxe Române. Pe de o parte a fost acuzat de colaborare cu regimul comunist. Pe de alta, și-a asumat toate cele întreprinse în perioada de urgisire pentru protejarea Bisericii Ortodoxe Române de excesele comunismului.” Ascensiunea sa ecleziastică a coincis cu una dintre cele mai întunecate perioade din istoria României: instaurarea și consolidarea regimului comunist. În acest context, Teoctist Arăpașu a devenit un ucenic fidel al Patriarhului Justinian Marina. Alegerea sa ca episcop-vicar patriarhal în 1950 l-a aruncat direct în vârtoarea evenimentelor politice. Sub îndrumarea mentorului său, a învățat arta supraviețuirii instituționale, aplicând cuvântul Mântuitorului: „Fiți înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii”.

Această perioadă a fost marcată de un echilibru fragil între mărturisire și compromis necesar. Teoctist a înțeles că, pentru a păstra „liturgia vie” și bisericile deschise, era nevoie de o diplomație

a tăcerii și a dialogului prudent cu puterea seculară. În calitatea sa de Rector al Institutului Teologic din București, el a reușit să protejeze corpul profesoral și să asigure o formare solidă viitoarelor generații de preoți, în ciuda încercărilor regimului de a infiltra ideologia materialistă în programa de studii. De-a lungul slujirii sale ca episcop al Aradului, mitropolit al Olteniei și apoi al Moldovei, el s-a dovedit a fi un neobosit restaurator de monumente, înțelegând că o biserică refăcută este o formă de rezistență în fața uitării și a buldozerelor ideologice.

III. Paradoxul patriarhatului: Jertfa zidurilor pentru salvarea sufletelor

Întronizarea sa ca Patriarh, la 16 noiembrie 1986, a avut loc într-un moment de maximă opresiune a regimului Ceaușescu. Istoria consemnează cu durere faptul că Patriarhul Teoctist a fost nevoit să accepte demolarea a șapte biserici monument-istoric în București. Deși a fost aspru criticat pentru acest fapt, puțini au înțeles în epocă suferința lăuntrică a păstorului care se vedea ignorat de autoritățile care refuzau orice audiență. Totuși, sub păstoria sa, s-a produs un paradox remarcabil: în timp ce în Capitală cădeau ziduri, în țară se ridicau peste o sută de noi biserici.

Mai mult, Teoctist a transformat cultura teologică într-un scut simbolic. Nici chiar în Grecia nu s-au tipărit atâtea titluri teologice câte s-au publicat în România în acea perioadă de cenzură. El a susținut editarea operelor Sfinților Părinți și a lucrărilor de cercetare academică, oferind poporului credincios „hrana cuvântului” atunci când libertatea era îngrădită. Prin această activitate, el a demonstrat că Biserica nu este formată doar din ziduri, ci din „pietre vii” – credincioșii hrăniți cu tradiția sfintei noastre credințe.

IV. Teologia paternității și provocările omului modern

Un aspect fundamental al gândirii sale, pe care noi, elevii de seminar, trebuie să îl aprofundăm, este teologia paternității duhovnicești. Patriarhul Teoctist emana o pace lăuntrică ce se oglindea pe chipul său luminos și în graiul moldovenesc dulce. El a susținut mereu că slujitorul Bisericii este, înainte de toate, un Părinte. În Ortodoxia Română, adresarea „Părinte” către ierarhi nu este o simplă formulă de protocol, ci exprimă esența legăturii dintre păstor și turmă.

Patriarhul avertiza că omul modern riscă să devină un „orfan spiritual” pentru că Îl refuză pe Dumnezeu ca Tată și Biserica ca Mamă. Într-o lume care confundă libertatea cu libertinajul și refuză orice autoritate morală, Teoctist a arătat prin propria viață că adevărata libertate se naște din ascultare și smerenie. Nimeni nu l-a văzut vreodată nervos sau ieșit din fire, deși a fost de multe ori neînțeles și judecat. Pentru el, criticile oamenilor erau prilej de adâncire în rugăciune, folosind singura armă eficientă a creștinului: „dragostea care toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă”.

V. Revoluția, retragerea și reconstrucția providențială

Evenimentele din decembrie 1989 au reprezentat testul suprem de smerenie pentru Patriarhul Teoctist. În iureșul revoluționar, multe voci s-au ridicat împotriva sa, acuzându-l de colaborare cu fostul regim. Cu o demnitate monahicească rară, el a cerut retragerea la Mănăstirea Sinaia pentru a

nu fi o piatră de poticneală pentru unitatea Bisericii. Însă, intervenția providențială a altor patriarhi ortodocși și mulțimea cererilor din partea credincioșilor l-au determinat să revină în scaunul patriarhal în aprilie 1990.

Această revenire a marcat începutul unei perioade de reconstrucție fără precedent în istoria Bisericii noastre. Sub îndrumarea sa, au fost înființate noi eparhii, s-au deschis sute de mănăstiri și s-au construit peste 1.500 de biserici noi. Educația teologică a fost reintegrată în universități, iar asistența socială a devenit o prioritate a Bisericii. Un moment de glorie mondială a fost vizita Papei Ioan Paul al II-lea la București, în 1999, prima vizită a unui Papă într-o țară majoritar ortodoxă de la Marea Schismă. Acest eveniment a plasat România pe harta diplomației spirituale universale, sub semnul unității creștine.

Între voința omului și voia Lui Dumnezeu:

Lecția de smerenie a Preafericitului Teoctist

„De multe ori nu tot ce dorești să faci îți este de folos! Este mai bine să lași ca voia lui Dumnezeu să se împlinească cu răbdare și cu înțelegere în viață” — nu este o simplă morală, ci o veritabilă învățătura a spiritualității filocalice aplicată provocărilor lumii contemporane. Pentru noi, tinerii seminariști care ne pregătim să pășim pe urmele marilor ierarhi, acest gând constituie o lecție fundamentală de antropologie creștină și de asceză a voinței.

1. Dialectica dintre dorință și folos (perspectiva Paulină)

La baza acestui îndemn stă distincția netă pe care Sfântul Apostol Pavel o face în Epistola către Corinteni: „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos” Patriarhul Teoctist ne avertizează asupra capcanei subiectivismului. Deseori, dorințele noastre, deși aparent bune, sunt alterate de „omul cel vechi”, fiind rodul mândriei sau al grabei de a vedea rezultate imediate.

Noi, înțelegem că „folosul” este întotdeauna raportat la mântuire, nu la succesul lumesc. Un lucru bun făcut la momentul nepotrivit sau prin forțarea împrejurărilor poate deveni un obstacol spiritual. Patriarhul însuși a aplicat această pedagogie în anii grei ai dictaturii: a înțeles că dorința umană de a protesta vehement ar fi putut duce la pierderea totală a libertății religioase, alegând în schimb „folosul” tăcerii rugătoare și al negocierii prudente pentru a păstra Sfintele Altare deschise.

2. Răbdarea ca „lucrare a Duhului”

Cea de-a doua parte a citatului ne invită la o stare de veghe activă. În teologia ortodoxă, răbdarea nu este o acceptare pasivă sau o resemnare fatalistă în fața destinului. A lăsa ca voia lui Dumnezeu să se împlinească „cu răbdare și cu înțelegere” înseamnă a recunoaște că Dumnezeu este Stăpânul istoriei. Această „înțelegere” la care face referire Preafericirea Sa este, de fapt, discernământul duhovnicesc. Este capacitatea de a vedea dincolo de tragismul momentului — cum ar fi dărâmarea unei biserici — și de a nădăjdui în reconstrucția ei viitoare. Pentru noi, aceasta este lecția încrederii totale în Intelepciune: Dumnezeu nu întârzie niciodată, El doar rânduieste lucrurile la timpul lor cel bun.

Pentru comunitatea Seminarului nostru, acest citat este un îndemn la maturitate: să învățăm să așteptăm, să învățăm să ascultăm și să avem curajul de a spune, asemeni Mântuitorului în Grădina Ghetsimani: „Nu voia Mea, ci voia Ta să se facă”. Doar astfel, lăsând loc lucrării divine, vom putea zidi, la rândul nostru, nu doar clădiri, ci biserici vii în inimile credincioșilor, pe temelia de neclintit a răbdării evanghelice.

Susținerea proiectului „Trinitas” – Unirea prin cuvânt și tehnologie

Deși bazele postului de Radio Trinitas au fost puse la Iași, în anul 1998, de către actualul nostru Patriarh, Preafericitul Părinte Daniel (pe atunci Mitropolit al Moldovei), Patriarhul Teoctist a fost cel care a îmbrățișat cu dragoste părintească acest proiect, oferindu-i toată susținerea sa de la București. El a înțeles imediat că această „scânteie” pornită din Moldova trebuie să devină o lumină pentru întreaga țară.

Pentru noi, această legătură dintre cei doi ierarhi este o lecție de unitate. Patriarhul Teoctist nu a văzut în Radio Trinitas doar un proiect regional, ci a dorit ca „vocea Bisericii” să ajungă în fiecare colț al României. Sub ocrotirea sa, postul de radio a primit binecuvântarea de a deveni rețea națională, mutându-și ulterior sediul central la București, pe Dealul Mitropoliei. Această deschidere a Patriarhului Teoctist a demonstrat că un adevărat păstor știe să prețuiască și să promoveze ideile bune care vin spre folosul credincioșilor. Patriarhul Teoctist a intuit că Biserica trebuie să intre în era informației. Chiar dacă nu el a fost cel care a tăiat panglica de inaugurare la Iași, el a fost cel care a „deschis porțile” Capitalei și ale întregii țări pentru acest post de radio. El spunea deseori că aparatul de radio poate deveni un „mic altar” în casele oamenilor simpli.

Prin sprijinul acordat postului Trinitas, Patriarhul Teoctist ne-a lăsat o moștenire clară: preotul nu trebuie să se teamă de progres. El a înțeles că, dacă vrem să vorbim tinerilor de astăzi, trebuie să o facem și prin intermediul undelor radio sau al televiziunii. Astăzi, când ascultăm emisiunile Trinitas, auzim de fapt rezultatul unei bune colaborări între părinți și fii duhovnicești, între Mitropolitul de atunci și Patriarhul de atunci, toți lucrând pentru un singur scop: mântuirea neamului.

Activitatea Patriarhului Teoctist nu s-a limitat doar la zidirea de locașuri de cult, ci s-a extins într-o bogată operă scrisă, rodul a peste 50 de ani de slujire ierarhică.

Cea mai impresionantă lucrare a sa este colecția monumentală „Pe treptele slujirii creștine”, întinsă pe parcursul a 15 volume. Această operă cuprinde o viață întreagă de omilii, meditații și cuvântări. Ceea ce este fascinant la aceste volume este diversitatea lor: de la mesaje adresate marilor lideri ai lumii, până la predici calde rostite în sate uitate de munte. Patriarhul ne învață prin aceste scrieri că un preot trebuie să aibă un cuvânt de folos pentru fiecare om, indiferent de pregătirea sa. Pentru noi, viitorii predicatori, aceste volume reprezintă un model de „omiletică vie”, arătându-ne cum să transmitem adevărul Evangheliei cu blândețe și claritate.

Patriarhul Teoctist a avut o grijă deosebită pentru memoria înaintașilor. Lucrarea sa dedicată Mitropolitului Iacob Putneanul (1719-1778), apărută la Neamț în 1978, nu este doar o biografie, ci o dovadă a modului în care ierarhii moldoveni au luptat pentru unitatea națională și cultura română. De

asemenea, volume precum „Sfinți români și apărători ai legii strămoșești” au apărut într-o perioadă în care regimul ateu încerca să șteargă identitatea creștină a poporului. Prin publicarea acestor cărți, Patriarhul a făcut un act de curaj, reamintind românilor că rădăcinile lor sunt sfinte și că Biserica este tezaurul culturii noastre.

În volumul „Slujind altarul străbun” (1992), Patriarhul analizează rolul Bisericii în istoria neamului, subliniind că Altarul a fost mereu punctul de sprijin al românilor în vremuri de furtună. Tot în această sferă se înscrie și lucrarea „Biserica Ortodoxă Română. Monografie album” (1987), care rămâne un document vizual și istoric de o valoare inestimabilă, prezentând măreția și frumusețea patrimoniului nostru ortodox

Încheiem acest parcurs prin viața și lucrarea Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist cu certitudinea că personalitatea sa va rămâne un reper de neclintit în istoria Bisericii noastre. El nu a fost doar un ierarh care a administrat o instituție în vremuri de criză, ci a fost, înainte de toate, un părinte care a știut să zidească biserici sub amenințarea crizelor și să zidească caractere în sufletele credincioșilor, folosind ca singură armă dragostea și smerenia.

Privind retrospectiv, înțelegem că îndemnul său de a lăsa „voia lui Dumnezeu să se împlinească cu răbdare” nu a fost un semn de slăbiciune, ci cea mai înaltă formă de înțelepciune. Această răbdare a dat roade pe care noi le vedem astăzi la tot pasul: de la sutele de mănăstiri reconstruite, până la vocea curată a Radioului Trinitas care aduce mângâiere în casele românilor. Patriarhul ne-a demonstrat că un popor care își respectă sfinții și își cultivă tradiția, prin opere precum cele 15 volume de omilii sau studiile despre marii ierarhi ai trecutului, nu poate fi înfrânt de nicio ideologie trecătoare.

“In cuvântările rostite în timpul totalitarismului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist le spunea preoților că «li s-a conferit îndatorirea sfântă de a se îngriji de mântuirea turmei ce li s-a încredințat spre păstorie», fiind datori să îmbogățească mereu în sufletele credincioșilor «credința, nădejdea și dragostea» de Dumnezeu și de aproapele.”

Datoria noastră, ca viitori slujitori ai Altarului, este să nu lăsăm această moștenire să se stingă. Suntem chemați să fim „primăvara Bisericii”, așa cum ne numea Preafericirea Sa, și să ducem mai departe curajul lui de a mărturisi adevărul cu demnitate. Plecarea sa la cele veșnice în iulie 2007 nu a însemnat un sfârșit, ci trecerea sa în Liturghia cerească, de unde continuă să vegheze asupra bisericilor pe care le-a ctitorit și asupra elevilor teologi care îi studiază astăzi viața.

În concluzie, Patriarhul Teoctist rămâne pentru eternitate „Părintele care a zidit prin răbdare”. Învățătura sa ne îndeamnă să fim oameni ai păcii, ai cărții și ai jertfei. Rugăm pe Bunul Dumnezeu ca, prin pilda vieții sale, să ne lumineze și nouă pașii pe treptele slujirii, pentru ca viața noastră să fie, asemenea vieții sale, o continuă „slujire a altarului străbun” și o mărturie vie a iubirii lui Hristos pentru neamul românesc.

Bibliografie:

- Pr. Prof. Dr. Ilie Rusu, Biserica Ortodoxa Romana in timpul Patriarhului Teoctist (1986-2007), Editura Arhiepiscopiei Sucevei si Radautilor, 2012.

- Dr. George Stan, Prea Fericitul Parinte Teoctist Patriarhul Romaniei, Editura Institutului Biblic si de Misiune al Bisericii Ortodoxe Romane, Bucuresti, 2005.
- Wikipedia.Ro
- Doxologia.Ro
- Patriarhia.Ro

SECȚIUNEA
CREAȚII LITERARE
ELEVI

Sfânta Cuvioasă Olimpiada de la Văratec

Elev: Ilie Sebastian-Manuel,
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Din Iașul vechi, cu duh smerit,
Născută-n casă preotească,
Olimpiada s-a gătit
Să urce calea cea monahicească.

Rămasă văduvă, curând
A părăsit a lumii vrajă,
Și în Topolița, rugă plângând,
S-a îmbrăcat în sfânta rasă.

Dar rânduiala nu-i era
Pe suflet pace și lumină,
Și Sfântul Paisie o îndemnă să ia
Cărarea tainică, divină.

Cu Nazaria, soră în duh,
Porniră-n munte, cu-ostenire,
Spre Văratec, cu pas blând,
Ca să ridice mănăstire.

În codrul sfânt, cu har ceresc,
Făcu întâi biserică de lemn,
Și sobor monahicesc
Se strânse-n jurul ei, solemn.

Apoi, cu trudă și cu dar,
Zidi locaș de piatră, tare,
Cu hramul Maicii, sfânt altar,
Spre slava Celui bun și mare.

Nu fu doar Marta-n osteneli,
Ci și Maria-n rugăciune,
La slujbe, pravile și privegheri,
Cu suflet plin de-nțelepciune.

Ca stareță, plină de har,
Trei sute de surori ea păstorea
Și le-nvăța că nu e în zadar
Drumul spre cer a îl urca.

Până-n al optzeci și cincilea an,
A fost păstor și rugătoare,
Și-a adormit cu chip senin,
Primind cununa cea răsplătitoare.

Sfânta Cuvioasă Nazaria de la Văratec

Elev: Crușninschi Mario Sorin,
Pr. prof. Chichioacă Petru-Georgel,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Născută-n a Brașovului cetate,
Nazaria, cu suflet blând,
A purtat a vieții cruce
Fără a cârti nicicând.

Tânăra, rămasă-n jale
Fără soț și fără prunci,
A ales a crucii cale,
Plânsul prefăcând în rugi.

La Scânteia, în tăcere,
Rasoforă s-a făcut,
În post și în priveghere,
Domnului s-a dăruit.

Apoi, la Bonțești primită,
A luat chipul îngeresc,
Schimonahă afierosită,
A urcat drumul ceresc.

Când Văratecul ia ființă
Din voirea Celui Sfânt,
Nazaria, ca stareță
E chemată prin cuvânt.

În lumina rugăciunii,
Cu smerenie și har,
Ea se face pildă obștii
Maicilor fiindu-le far.

S-a mutat la cer, cu pace,
Dar a rămas la Văratec
Chip de mamă rugătoare,
Pildă vie, de jăratec.

Creangă și lumea lui

Elev: Bucin Marian Adinel,
Prof. Staicu Eugenia Viorica,
Liceul Tehnologic „Anghel Saligny” Roșiori de Vede, Teleorman

În Humulești începe o poveste,
cu mama la prag și amintiri adunate,
un râs curat trece prin sat,
vesel ca dimineața copilăriei.

Nică aleargă spre școala mică,
unde cocoșul strigă peste uliță,
iar mama îl privește cum crește,
între joacă și învățătură.

Din basm se nasc eroi,
Harap-Alb pornește la drum,
să treacă prin încercări
uimitoare, de povestit la gura sobei.

Creangă aduce din amintire
Glas și râs de copii,
pagini vii se deschid,
ca o joacă fără sfârșit.

O lume întreagă, plină de eroi,
Pornește din vremea lui Nică,
lăsând în urmă amintiri,
o poveste vie pentru toți.

Izvor de poeme

Elev: Huțanu-Alexoaie Sebastian,

Prof. Ignat Cristina-Ionela,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

O carte înstelată de-un Geniu Nepereche
E ca aminte să-mi aducă și inima să-mi spună:
O oază de speranță, izvor de poezii,
Ne luminezi calea și sufletele vii.

Și bate ceasul putred, tu nu mai ești pe-aici,
Dar ți-am văzut eu steaua, ce lume -ai făurit.
Prin miile de poeme ce-n izvor ni le-ai zidit,
Ne-ai dat aur curat ce nu s-a mai sfârșit.

Cu sufletul la gură pe tine te cinstim,
Trăiesc din Eminescu și spun: De ce nu vii?
Mai vin-o, tu, Luceafăr, al poeziei românești,
Inspiră, tu, poezii, pe care îi iubești.

Al tău izvor cu multe poezii pe care le-ai trudit
Mi-au fost o inspirație până la sfârșit.
Poetul Nepereche, un geniu literar,
În versurile tale rămâne tot ce-i rar.

Trecut-au anii greu, dar veșnic te-am păstrat,
În cuvintele tale ne-am regăsit neîncetat.
Mintea înstelată și dragostea cea pură,
Ne unesc mereu calea prin literatură.

Ocrotitoare

Elev: Huțanu-Alexoaie Sebastian,
Prof. Ignat Cristina-Ionela,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

În chip deosebit cinstită,
Frumoasă ca și-o floare înflorită,
Cinstită Cuvioasă, te iubim,
În sufletul Moldovei te cinstim.

Din Epivat până la Iași,
Un Sfânt odor purtat pe pași,
Cuvioasă, înger trupesc,
Ocrotești pământul românesc.

Să nu ne lași vreodată, Sfântă,
Căci a ta rugă ne-ncântă,
Prin nenumăratele minuni
Ne faci pe noi, oameni mai buni.

Noi ne rugăm la tine ne-ncetat,
În suflete, tu te-ai arătat,
Cu marea dragoste pentru Hristos
Ai devenit, Preasfântă, chip luminos.

O, Sfânta noastră minunată,
Ne bucuri cu a ta mireasmă,
În suflet noi te prețuim,
Prin har te laudăm și te slăvim.

În veci slăvită

Elev: Huțanu-Alexoaie Sebastian,

Prof. Ignat Cristina-Ionela,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Sfântă curată, a Moldovei mamă,
Ocrotitoare prin fiecare faptă,
Rugat-am ție, Împărăteasă,
Prin credința ta cea minunată.

Prin cărțile scrise și pagini răsfoite,
Istoria răsună credința cea pură,
Prin trupul blând, nestricăcios,
Ne-ai arătat iubirea față de Hristos.

Sprijinitoarea credincioșilor,
Bucură-te, floarea florilor,
O, minunată, Sfântă Cuvioasă,
Ești dar ceresc, Împărăteasă!

Tu strălucești ca steaua fermecată,
Ne ocrotești, Preasfântă Cuvioasă,
Cu mantia ta și chipul tău cel blând,
Te faci simțită-n sufletul cel bun.

Chemarea ta spre Iași ai făurit-o,
Prin dragoste, Moldova ai iubit-o,
Primește ruga noastră sufletească,
În veci să fii, Slăvită Cuvioasă!

Pictorul culorilor eterne

Elev: Pribeagu Selma-Adelina,

Prof. Ignat Cristina-Ionela,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Ștefan Luchian - personalitate,
vibrație adâncă a spiritului românesc,
care nu a pictat doar culori,
ci stări de spirit,
dureri tăcute și fragilitatea vieții.
Ștefan Luchian - o voce,
care continuă să murmure dincolo de timp,
un artist,
care a transformat suferința în frumusețe și neputința trupului
în libertatea creației.
În fața șevaletului, Luchian nu a pictat doar culori,
ci a creat o lume,
devenind mai puternic decât propria sa condiție umană.
Opera sa se naște
dintr-o luptă profundă între trup și spirit,
dintre ceea ce ochiul vede
și ceea ce simte sufletul.
Pe măsură ce boala îi slăbește corpul,
sufletul pare să se înalțe,
iar mâna, care abia mai poate ține pensula, continuă
să creeze
cu o intensitate aproape dureroasă.
Nu pictează lumea așa cum este,
ci așa cum trăiește: fragilă, trecătoare,
dar intensă.
Culorile sale nu sunt niciodată reci sau întâmplătoare,
ci încărcate de emoție,
vibrând de o viață interioară profundă.
În acest paradox al existenței, Luchian își află
adevărata măreție:
aceea de a transforma suferința într-o formă pură de artă.

Florile nu sunt simple obiecte decorative,
ele par ființe vii, fragile și tăcute,
purtând în petalelor lor
neliniștea artistului.
Ele devin simboluri ale efemerului, ale frumuseții sortite dispariției,
asemenea omului.
În fragilitatea lor,
se reflectă însăși condiția artistului,
prins între dorința de a crea și limitele trupului său slăbit.
Culoarea capătă o forță expresivă
rar întâlnită,
tușele sunt vibrante,
uneori neliniștite, alteori blânde
ca o respirație abia auzită.
Lumina nu este strălucitoare,
ci adâncă, interioară
ca și cum ar izvorî din sufletul lucrurilor.
În această lumină,
lumea devine mai sinceră, mai vulnerabilă.
În tăcerea atelierului său,
a transformat suferința în culoare
și durerea în frumusețe durabilă.
Prin arta sa, Luchian continuă să trăiască,
asemenea culorilor sale, vii și tulburătoare,
dincolo de timp.

Eminescu

Elev: Moise Diana,

Prof. Ignat Cristina-Ionela,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Eminescu - un model al literaturii,
inspirație și relevanță
ce poartă un nume.
Vita brevis, ars longa - spun latinii,
viața e scurtă, arta lungă...
în opinia mea,
e nemuritoare.
Am crescut cu “Ce te legeni?”
iar, acum,
îmi petrec adolescența în căutare de “Flori albastre” și
„Luceferi blânzi”,
cu întrebarea veșnică,
ce mă apasă pe suflet: “De ce nu-mi vii?”.
Tu, Mărite Scriitor,
eu sunt doar un simplu muritor
dintre cei ce scriu
când nimic nu au de spus,
folosind cuvinte goale,
cu respect și adevăr propus.

Sfântă Împărăteasă

Elev: Moise Diana,

Prof. Ignat Cristina-Ionela,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Sfântă Cuvioasă Parascheva,
Pe veci a ta slavă
Născută și crescută în Epivat,
Rămâne-va veșnic Preamărită.

Ocrotitoare a Moldovei,
Călăuzitoare a luminii,
Ne rugăm ție, Milostivei,
Ajută-ne pe noi, creștinii păcătoșii!

Păzește-ne cu harul tău,
Sfântă Paraschevă Cuvioasă,
Ferește-ne de cel rău,
Peste noi fii Împărăteasă!

Cuvioasa Parascheva – Ocrotitoarea Moldovei

Elev: Ilie Delia,

Prof. Ignat Cristina-Ionela,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Din zori de veac lumina ta străbate,
Cuvioasă sfântă, floare necurmată,
Ai părăsit a lumii dulci păcate
Și-ai ales Crucea sfântă, neîntinată.

Ai plâns în taină, ai trăit în rugă,
Cu post și jertfă ți-ai sfințit ființa,
Și Dumnezeu ți-a fost mereu în umbră,
Ți-a răsplătit curată nevoița.

Iar trupul tău, comoară strălucită,
Veghează Iașul, veacuri de credință,
La raclă vin mulțimi neostenite
Să-ți ceară pace, har și biruință.

Se-apleacă frunți și ochii plâng fierbinte,
Mireasma ta alină orice rană,
Și glasul clopotelor sună-n minte:
„Cuvioasă, Maică, fii icoană!”

Tu, ocrotirea noastră strălucită,
Stea călăuză-n noaptea cea amară,
Ne-aduci nădejdea pururea sfințită,
Și mângâierea sfântă, vindecătoare

O, Parascheva, floare fără veste,
Din cer privești la neamul tău cu dor,
Rămâi cu noi și-n lacrimi și-n poveste,
Ocrotitoare veșnic, rugător.

Grigore Vieru

Elev: Șurubaru Ioan-Adrian,
Prof. Ignat Cristina-Ionela,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

A pătruns în a oamenilor suflete,
Cu versuri calde, simple și tăcute.
Un scriitor de renume,
Ce se face auzit și azi, în lume.

A scris cu dor, cu patimă și credință,
Împărtășind cu poporul aceeași voință;
Era cunoscut drept un mare om,
Dar, acum, doarme, într-un veșnic somn.

Un mare nume de dincolo de Prut
Ne-a încălzit sufletele cu versurile sale,
Și ne-a pus pe tavă viața lui uimitoare;
Abordând teme sensibile și speciale.

El este Grigore Vieru
Cu o gândire aparte, în trup de muritor,
Pentru el, din păcate s-a deschis ceru’
Lăsând în urmă geniul său de scriitor.

Țara de Sus-vatră de spiritualitate și cultură românească

Elev: Budacă Sofia Ioana,
 Prof. Lojniță Luminița,
 Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani

Valorile culturale și spirituale românești au fost și încă sunt promovate de către personalități care au contribuit la crearea identității românești în diferite domenii. Cuvântul și credința părintelui Cleopa Ilie, istorisirile lui Nicolae Iorga, creativitatea și profunzimea lui Mihai Eminescu și mulți alții au transmis caracterul țării în fiecare realizare din carierele lor și în acest fel, am putut îmbina valorile trecutului cu cele ale prezentului.

De asemenea, George Enescu a inspirat oamenii atât la nivel național cât și la nivel internațional prin emoțiile transmise în muzica sa. Astfel, creațiile lui au avut un impact cultural uriaș asupra noastră și de aceea îi valorificăm lucrările muzicale până astăzi.

S-a născut la 19 august 1881 în satul Liveni-Vârnav din județul Botoșani, în familia arendașului Costache Enescu și a soției lui, Maria, fiica preotului Cosmovici. A fost al optulea copil și primul care n-a murit în copilărie. Mai târziu părinții lui s-au despărțit, iar tatăl s-a îndrăgostit cu Maria Ferdinand Suschi, o tânără de origine poloneză, din care s-a născut un fiu ilegitim, pictorul Dumitru Bâșcu.

BIOGRAFIA ȘI COPILĂRIA SA:

Considerat a fi un copil-minune, micul Jurjac (așa cum îi spuneau familia și cei apropiați), visa să devină compozitor încă de la vârsta de 5 ani: „Lucru curios: nu știam nimic, nu ascultasem nimic sau prea puțin, nu am avut pe lângă mine vreo persoană să mă influențeze și, totuși, de copil, am avut această idee fixă de a fi compozitor. De a fi numai compozitor”, îi declara mai târziu George Enescu lui Bernard Gavoty, critic muzical și jurnalist de radio. La vârsta de 3 ani a avut una dintre experiențele muzicale hotărâtoare, când a auzit întâmplător, pentru prima oară, un taraf cântând într-o stațiune balneară situată în apropierea satului natal. Impresionat de ceea ce auzise, copilul a încercat a doua zi să imite instrumentele tarafului: vioara printr-un „fir de ață de cusut pe o bucată de lemn” („Amintirile lui G. Enescu”, de B. Gavoty), țambalul cu ajutorul unor bețe de lemn, iar naiul, suflând printre buze.

Primele noțiuni muzicale le primește de la tatăl său, la vârsta de 4 ani. Văzând preocuparea pentru arta sunetelor, părinții îi dăruiesc viitorului muzician o mică vioară cu trei coarde. Supărat că nu este luat în serios și că nu a primit o vioară adevărată, copilul aruncă jucăria în foc. Abia după ce primește vioara mult visată, începe să cânte după ureche, pe o singură coardă, cu un singur deget, melodii auzite în sat. În 1886, Eduard Caudella, compozitor și profesor la Conservatorul din Iași, remarcă talentul deosebit al lui George Enescu și îi sfătuiește pe părinții acestuia să-și îndrepte copilul

către studii muzicale. Dovezi ale primelor încercări de compoziție datează din anul următor, 1887, când Enescu (născut la 19 august 1881, în comuna Liveni-Vârnav – actualmente George Enescu, din Dorohoi) avea numai șase ani. „De îndată ce am avut la dispoziție un pian, am început să compun. (...) Am schimbat cu o adâncă bucurie instrumentul monodic pe care cântasem până atunci, cu un instrument polifonic; după ce nu putusem face altceva decât să execut niște melodii fără cel mai mic acompaniament, ce bine era să mă desfășor acum în acorduri! (...) Și – fără să mai stau pe gânduri – am început să compun”. La recomandarea lui Josef Hellmesberger Jr., profesor de vioară și fiul directorului Conservatorului din Viena, George Enescu este trimis de tatăl său să studieze la Paris. Astfel, se perfecționează la Conservatorul din Paris (1895 – 1899) sub îndrumarea profesorilor José White și Martin-Pierre-Joseph Marsick la vioară, Jules Massenet și Gabriel Fauré la compoziție, Ambroise Thomas și Théodore Dubois la armonie și André Gédalge la contrapunct.

STUDIILE ȘI LOCUL SĂU ÎN INDUSTRIA MUZICALĂ:

Din perioada studiilor la Paris datează cele patru „simfonii de școală”, „Poema Română op. 1” (1897) pentru orchestră și cor bărbătesc, „Sonata nr. 1 pentru pian și vioară în Re major”, op. 2 (1897), „Suita nr. 1, în Sol minor”, în stil vechi pentru pian, op. 3 (1897), „Sonata nr. 2 pentru pian și vioară în Fa minor”, op. 6 (1899), lucrări care i-au adus recunoașterea tânărului compozitor George Enescu. Deși ceea ce își dorea cel mai mult era să compună muzică și nu să devină un virtuoz al viorii, studiul, perseverența și participarea la concursurile de vioară organizate la Conservatorul din Paris i-au adus lui Enescu premiul al II-lea în 1898 și, un an mai târziu, premiul I – cu care a absolvit, la 24 iulie 1899, clasa de vioară la Conservatorul din Paris; cu această ocazie, i s-a dăruit o prețioasă vioară „Bernardel”, inscripționată cu numele său.

În calitate de interpret a înființat și condus, la Paris, două formații de muzică instrumentală: un trio cu pian (1902) și un cvartet de coarde (1904). A concertat în Germania, Ungaria, Spania, Portugalia, Marea Britanie și SUA. Cele mai cunoscute compoziții ale lui George Enescu datează din primii ani ai începutului de secol XX. Printre acestea se numără cele două „Rapsodii Române” (1901-1902), „Suita nr. 1 pentru orchestră în Do major”, op. 9 (compusă în 1903 și interpretată în 1911 de Orchestra Filarmonicii din New York, sub bagheta renumitului compozitor și dirijor Gustav Mahler) sau „Simfonia nr. 1 în Mi bemol major”, op. 13 (1905).

În 1913 a instituit și susținut din fonduri personale „Premiul național de compoziție George Enescu”, acordat anual până în 1946. Organizat în vederea încurajării creației românești, acest concurs de compoziție oferea câștigătorilor, alături de sume de bani generoase, șansa interpretării lucrărilor în concerte. George Enescu a fost de asemenea membru fondator (1920) și președinte (1920 – 1948) al Societății Compozitorilor Români din București. În anii primului război mondial, în paralel cu activitatea de creație, Enescu a susținut concerte în România pentru răniții din spitale. După război a reluat turneele în calitate de violonist și dirijor în Elveția, Franța, Olanda, Spania, SUA, Portugalia, Canada etc. Muzicianul a dirijat „Orchestra Simfonică George Enescu” din Iași (al cărei fondator este, în perioada 1918-1920), dar și orchestrele „Societății Filarmonice Română” (1898 – 1906), Ministerului Instrucțiunii Publice (1906 – 1920) și Filarmonicii din București (1920 – 1946). Deseori Enescu era invitat la Castelul Peleş din Sinaia de către regina Elisabeta a României (al cărei

pseudonim literar era Carmen Sylva), pentru a susține concerte și recitaluri de vioară. O serie de lieduri în limba germană reprezintă rezultatul colaborării pe plan artistic dintre compozitorul Enescu și regina-scriitoare.

Cea mai îndrăgită lucrare a compozitorului, îndelungat proces creator început în 1910 (prima schiță este datată 1 ianuarie 1910), este opera „Oedipe”, op. 23. Terminată în 1931, aceasta i-a fost dedicată Mariei Rosetti-Tescanu, cea care va deveni, în 1937, soția lui George Enescu. În perioada lucrului la opera sa „Oedip”, George Enescu a terminat o serie de lucrări simfonice și camerale, reprezentative pentru stilul de maturitate al compozitorului: „Simfonia nr. 2 în La major”, op. 17 (1914), „Suita pentru orchestră nr. 2 în Do major”, op. 20 (1915), „Simfonia nr. 3 în Do major”, op. 21 (1918 – 1921), precum și „Cvartetul de coarde în Mi bemol major”, op. 22, nr. 1 (1920), „Sonata pentru pian în Fa diez minor”, op. 24, nr. 1 (1924), „Sonata pentru pian și vioară nr. 3, în La minor”, în caracter popular românesc, op. 25 (1926). Au urmat „Sonata pentru pian și violoncel în Do major”, op. 26, nr. 2, dedicată marelui violoncelist Pablo Casals, „Suita sătească nr. 3 în Re major”, op. 27 (1939), două simfonii neterminate (reconstituite și orchestrate de compozitorul Pascal Bentoiu), „Cvartetul de coarde în Sol major”, op. 22 nr. 2 (1951), „Simfonia de cameră pentru 12 instrumente soliste”, op. 33 (1954) și „Vox Maris”, op. 31, poem simfonic pentru cor mixt cu solo de tenor și soprană, orchestră mare (1954).

Recunoașterea și renumele internațional i-au oferit lui George Enescu numeroase ocazii de a susține cursuri de interpretare muzicală, stilistică, analiză și forme muzicale la „École Normale de Musique” din Paris, „École Instrumentale <<Yvonne Astruc>>” din Paris, „Accademia Musicale Chigiana” din Siena (Italia), Universitatea din Illinois (SUA), „The Mannes Music School” din New York, la Brighton și Bryanstone (Anglia) etc. A predat cursuri de compoziție la Universitatea Harvard din Cambridge, Massachussets (SUA) și „Conservatoire Américain” din Fontainebleau (Franța). Yehudi Menuhin, Christian Ferras, Ivry Gitlis, Ida Haendel sau Arthur Grumiaux sunt doar câțiva dintre cei mai cunoscuți violoniști care s-au perfecționat în arta interpretativă sub îndrumarea lui George Enescu. Printre distincțiile ce i s-au acordat în semn de prețuire și recunoaștere se regăsesc: titlurile de ofițer și cavaler al „Legiunii de Onoare” a Franței (1913, 1936), Membru de onoare (1916) și Membru activ (1933) al „Academiei Române” din București, Membru corespondent la „Académie des Beaux Arts” din Paris (1929), „Accademia Nazionale di Santa Cecilia” din Roma (1931), „Institut de France” din Paris (1936) și „Academia de Arte și Științe” din Praga (1937).

În perioada ce a urmat celui de-al doilea război mondial, George Enescu părăsește definitiv România și locuiește la Paris, unde se stinge din viață în 1955. Memoria marelui muzician român este perpetuată prin Festivalul Internațional care-i poartă numele, prin diferite simpozioane desfășurate în România și în străinătate și nu în ultimul rând prin expoziții, concerte și publicații realizate în cadrul Muzeului Național „George Enescu” din București. Compozitorul, dirijorul, violonistul, pianistul și profesorul George Enescu (1881 – 1955) rămâne în istorie drept unul dintre cei mai de seamă oameni de cultură ai secolului XX; și-a asumat rolul de ambasador al muzicii atât în țară, cât și în lume și s-a implicat în promovarea muzicii românești, contribuind la recunoașterea internațională a compozitorilor, dirijorilor și interpreților din România. Pe lângă acest aspect, el a lăsat în urmă un

covor muzical pe care poate păși oricine pentru a putea găsi cheia către sufletul lui de aur. Din acest motiv îl celebrăm și în zilele de astăzi pentru a putea valorifica un alt talent pur și autentic țării noastre.

CITATE CELEBRE CE REFLECTĂ VALORILE ȘI SCOPUL LUI GEORGE ENESCU:

Următoarele cuvinte arată impactul pozitiv pe care l-a avut și încă îl are asupra omenirii, luminându-le tuturor mințile și sufletele prin emoțiile transmise în fiecare notă muzicală. Nu doar că a schimbat o lume întreagă, dar i-a ajutat pe mulți să înțeleagă cât de frumos este drumul spre succes atunci când faci orice sacrificiu ca să-ți îndeplinești obiectivele:

„Cultura va trăi. Prea mare e patrimoniul ce l-au acumulat atâtea secole de trudă și de credință pentru a face dintr-o dată tabula rasa din tot ce am strâns și asimilat. Impasuri a mai avut omenirea. Și le-a răzbit pe toate cu o vitalitate eroică. Nu-i va lipsi curajul nici de data aceasta. Trebuie să credem și vom învinge.” George Enescu, 1934

„Aș vrea să pot contribui la împlinirea unora dintre semeni. Fac și eu cât pot, cu vioara, cu bagheta, cu condeiul ...” George Enescu

„De prin 1897-1898, când m-am întâmplat iarăși în București și i-am auzit executarea înălțătoare a Poemului românesc (Poema română), întâia sa compoziție, nu l-am mai văzut pe Enescu. A venit rar prin țară (...) Acum e bărbat în puterea vârstei. Un cap fin, cu ochii scânteietori și cu plete bogate. Numai nerv, întreaga făptură. Înfățișarea fără nici o pretenție și totuși cu acel aer de mândrie curată care șede cuiva atât de bine, când este îndreptățit prin daruri excepționale. Orchestra își simte stăpânul. Gestul cel mai neînsemnat al maestrului diriguitor își are efectul neînduplecat. Dar ce gesturi expresive, cumpătate și puternice.” Nicolae Iorga, 1908, în ”Neamul Românesc”

„Îl socot un geniu; a fost un geniu și al viorii și al pianului, dacă ar fi fost lăsat să-și dezvolte talentul pianistic ar fi fost cel mai mare pianist din lume...” Cella Delavrancea

„Nu devii bătrân fiindcă ai trăit un anumit număr de ani, devii bătrân fiindcă ai dezertat de la idealul tău. Anii ridează pielea, dar renunțarea la ideal ridează sufletul.” George Enescu

„Enescu stăpâna întreaga paletă a componisticii. Știa să orchestreze precum Richard Strauss. De asemenea, ca solist, avea o sonoritate incredibilă alături de orchestră. Și, în plus, cunoștea tehnica tuturor instrumentelor. A fost un pianist extraordinar! Pot spune că eram uneori invidios pe el: cânta chiar mai bine decât mine! A fost un pianist magnific, ca să nu mai vorbesc de valoarea sa ca violinist.” Arthur Rubinstein

„Să cânt la vioară e meseria mea, în timp ce să compun îmi e vocația.” George Enescu

„Enescu e pentru țara noastră cea mai legitimă mândrie, cea mai superbă întrupare a geniului românesc.” Ionel Perlea

„Enescu? Nu talent, ci geniu!” Alfred Cortot

„Ceea ce frapează în primul rând la Enescu este o modestie pe care o simți adâncă și organică. Nu este modestia simulată a orgoliosului, nici atitudinea disprețuitoare a omului încărcat de gloria pe care încă un supliment de celebritate îl lasă indiferent...Enescu, din primele clipe când stai

de vorbă cu el, alungă toată falsa imagine a marelui artist.. nu ține deloc să officieze; și, mai ales, afirmă cu sinceritate că nu vrea să rămână decât muzician.” Alexandru Phillipide, 1931

„Enescu mi-a inspirat întotdeauna o dragoste sinceră și-l consider fără șovăire ca fiind unul dintre compozitorii de frunte ai epocii noastre, una dintre personalitățile cele mai minunate și mai atrăgătoare ale timpului nostru. Pentru violonistul Enescu, care este genial, admirația mea nu cunoaște margini.” Pablo Casals

Bibliografie:

- „George Enescu-Copilărie”
https://ro.wikipedia.org/wiki/George_Enescu
- „George Enescu-date biografice”- Muzeul Național „GEORGE ENESCU”
https://www.georgeenescu.ro/georgeenescu-ro_doc_20_george-enescu-date-biografice_pg_0.htm
- „Cuvinte memorabile”
https://www.georgeenescu.ro/ctg_7_cuvinte-memorabile_pg_0.htm

Lumea lui Mihai Eminescu

Elev: Gheorghescu Natalia,
Prof. Lojniță Luminița,
Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani

Toată viața: o poezie.
Toată, toată.
Dar când inima-i tresare
După buna Veronica,
Știe că la fel
Nu va mai fi nimica.

Acuma peste timp
Portretul de-i privești
Și versurile de-i citești
Îți amintești
Cum era o lume-odată,
Toată, toată.

Un vis Eminescian

Elev: Gheorghescu Natalia,
Prof. Lojniță Luminița,
Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani

- Domnule Eminescu,
Poetule,
De ce stai așa plăpând,
Fără ploaie, fără vânt?
Te gândești la Veronica?

- Mă gândesc, Natalia.
Mă gândesc la codrul verde,
La susurul apei ce nu pierе,
La porumbița mult dorită,
La o dorință neîmplinită...

- Nu te mai gândi așa,
Lasă grijile în paza altcuiva!
Acuma-i timpul de citit
Al tău “Luceafăr”, poet iubit!

Eminescu și spiritualitatea indiană

Elev: Oanță-Lazăr Iustinian,
 Prof. Zegreanu Gianina Amelia, Prof. Marciuc Bianca
 Colegiul Național „George Coșbuc” Cluj-Napoca, Cluj

Dragostea lui Eminescu pentru India le este deja mult cunoscută tuturor iubitorilor săi, asta încă din timpul vieții sale, astfel încât o apologie a subiectului ales mi s-ar părea superfluă. Admirația aceasta, pe care o menționează și Maiorescu în eseul său *Eminescu și poeziile lui*¹⁴⁸, pe care o întâlnim și în mulțimea de manuscrise lăsate în urmă de marele poet, și-a lăsat cu siguranță amprenta într-un mod mai profund în opera sa decât spiritualitatea ortodoxă – era să spun „autohtonă”, dar după cum remarca și Blaga, poate că nicăieri în Europa gândirea și filosofia indiană nu au avut o mai mare înrăurire ca pe meleagurile noastre, iar Eminescu trebuie să fi intuit și el o oarecare afinitate între fondul dacic și cel budist.

Nu trebuie să ne arătăm surprinși de astfel de afinități. Toată Europa era pe atunci cuprinsă de ceea ce Edgar Quinet numea „renașterea orientală”, iar prin prisma unor filosofi ca Schopenhauer a avut loc primul dialog serios dintre Occident și Orient de la perioada medievală. Profesorul Mircea Iu vorbește despre două fațete ale indofiliei eminesciene, anume cea „externă”, cea a studiilor și traducerilor citite, ale influențelor din afară, și cea „intuitiv-afectivă”, pe care poetul ar fi simțit-o încă de dinaintea anilor de studii la Viena și Berlin (1869-1872; 1872-1874) și care și-a găsit doar vocabularul necesar în termenii filosofiei indiene. Cea de-a doua este foarte greu de tratat și nu pot pretinde suficientă intimitate cu Eminescu pentru a-i schița mișcările sufletului sau a-i descrie traseul spiritual; mă pot concentra însă, în câteva rânduri, pe această primă fațetă. Știm că Eminescu audiază la Berlin cursurile lui Albrecht Weber, mare indolog german; în această perioadă a avut cu siguranță acces la traducerea Rigvedei de indologul german Max Müller (care îi va servi mai târziu ca sursă de inspirație), la traducerea Legilor lui Manu publicată de Huttner în 1797, precum și la studiile unor savanți ca Eugène Burnouf, *Introduction à l'histoire du Bouddhisme indien*, sau la studiul Chinei moderne publicat de Pauthier și Bazin. Influența lui Schopenhauer nu trebuie trecută nici ea cu vederea, însă merită menționat că melancolia lui Eminescu nu este o simplă extensie a pesimismului schopenhaurian și că Schopenhauer a distorsionat el însuși filosofia budistă¹⁴⁹.

Eminescu a încercat de asemenea o traducere, în 1886, a gramaticii sanscrite scrise în germană de Fr. Bopp, al cărei manuscris se află în prezent în Biblioteca Centrală Universitară din Iași. Manuscrisele ne vin adesea într-ajutor în explicarea budismului lui Eminescu¹⁵⁰.

Deși sunt de acord cu Al-George, care spune că budismul sau hinduismul lui Eminescu trebuie căutat nu la nivelul de suprafață al poeziilor, ci în semnificațiile lor mai adânci, cred totuși că poeziile cu cea mai evidentă influență orientală nu sunt un punct rău de plecare. Așa este, de exemplu,

¹⁴⁸ Maiorescu îl descrie pe poet ca fiind un „cunoscător al filozofiei, în special a lui Platon, Kant și Schopenhauer, și nu mai puțin al credințelor religioase, mai ales al celei creștine și buddaiste, admirator al Vedelor, pasionat pentru operele poetice din toate timpurile [...]”. Maiorescu ar fi ținut însuși o prelegere despre budism în 1876.

¹⁴⁹ Sergiu Al-George, *Arhaic și universal, India în conștiința culturală românească*.

¹⁵⁰ Un exemplu pertinent îl constituie MS. 2277, care conține o variantă foarte interesantă a poeziei *Luceafărul*. Vezi de asemenea afirmația din 2275: „Eu sunt budist”.

poezia Kamadeva, ultima publicată în timpul vieții lui Eminescu. Kamadeva este zeul dragostei la hinduși, care, precum Cupidon în mitologia romană, poartă cu sine o tolbă cu săgeți, cu care trage în îndrăgostiți; poezia aceasta nu e, de-altfel, decât o versiune mai matură a poeziei Pajul Cupidon. Ambele zeități apar sub forma unui copil, luând astfel chipul inocenței, dar sunt descriși ca înșelători, vicleni (o variantă a poeziei descria zâmbetul lui Kamadeva ca molatec, dar Eminescu a introdus în varianta finală epitetul „fățarnic”; tot așa „copilul dulce” devine „copilul mândru”). De remarcat este și diferența dintre tipurile de lirism ale celor două poezii: lirismului obiectiv din Pajul Cupidon i se opune cel subiectiv din poezia Kamadeva, în care poetul invocă zeitatea, pentru a-l vindeca „cu durerile iubirii”. În fine, cele cinci strofe ale poeziei simbolizează cele cinci săgeți cu care e reprezentat zeul hindus. În poezia aceasta se observă cel mai limpede rolul de kavi, de poet-filosof indian, pe care Amita Bhose i-l atribuie lui Eminescu.

A doua poezie vădit indiană a lui Eminescu, precum și una din preferatele mele, este *Ta twam asi*. Dar înainte de aceasta, datorez o explicație: ce înseamnă acest termen? Gândirea ortodoxă hindusă (bazată pe Vede) se împarte în șase școli, dintre care ultima, Vedanta, are două subcurențe: Dvaita Vedanta sau filosofia alterității (numită *anyatva* în Vedanta¹⁵¹), caracterizată de mantra „neti, neti” („nici așa, nici așa”), conform căreia Sinele absolut (Brahman) este totalmente transcendent și nu se regăsește deloc în lumea materială, și Advaita Vedanta sau filosofia non-alterității (*ananyatva*), cea care consideră alteritatea o simplă iluzie (maya), exprimată în cele cinci mahavakya sau mari propoziții, dintre care cea dintâi este „ta twam asi” („acela ești tu”): Sinele absolut se regăsește în toate cele ce există, iar sufletul individual (*atman*) nu este decât o părticică a Acestuia, la Care tânjește să se întoarcă¹⁵². (Asemănarea acestei filosofii cu dezvoltările tardive ale gândirii platonice a fost observată demult și nu mai trebuie comentată aici.) Poetul transpune excepțional în versuri acest mod de a vedea realitatea. Ne impresionează mai întâi frumusețea descrierii reginei și a lumii sale, în care marele dar stilistic al acestuia ne apare cel mai lămurit: „Fiică gingașă de rege, când în haina ta bogată/Treci în faeton de gală și te mlădii zâmbitoare/Cum din frunzele bogate râde proaspătă o floare/Toată lumea ce te vede e de tine înseninată”. De remarcat e delicatețea comparației „cum din frunzele bogate râde proaspătă o floare”, ce evocă în primul rând statutul special al fiicei de rege, iar în al doilea rând ne evocă tinerețea și „gingașia” sa. Următorul vers („Sbori cu șase cai ca vântul și răasai ca Aurora”) e o trimitere la mitologia greacă, la Zorile cele cu degete purpurii din epopeile lui Homer; nu trebuie să ne surprindă că Eminescu a inclus o comparație din mitologia greacă într-o poezie cu temă indiană, nici că a refolosit, un pic mai încolo, un fragment din poezia Rugăciune.

¹⁵¹ Vedantele, numite și upanișade, sunt părțile de la finalul fiecărei Vede (scripturile hinduse), alcătuite din meditații asupra sufletului și absolutului. Școala omonimă consideră upanișadele principalul lor izvor filosofic și religios și principalul mijloc de dobândire a cunoașterii sacre (*vidya*).

¹⁵² Pentru o analiză a felului în care acest joc dintre alteritate și non-alteritatea a influențat concepția eminesciană a melancoliei, vezi „Revista Română de sociologie”, nr. 3-4, an IX, București, 2000, pag. 275-281.

Marele poet își putea expune cu ușurință viziunea prin intermediul a numeroase tradiții filosofice și religioase.

Fiica regelui e o ființă aproape fermecată, ca o zână „născută spre norocul tuturor”. Ce mare îi e surpriza, însă, când în mijlocul măgulirilor și extazului auto-adulator, privirea sa o întâlnește pe a altei femei din mulțime, una care poate fi cel mai bine considerată drept imaginea ei în oglindă. „Dar deodată în mulțime tu fixezi ochiul tău mare...” – aici epitetul „mare”, aplicat ochiului, unul destul de neobișnuit și care se deosebește de restul epitetelor aplicate fiicei de rege, se poate referi la „iluminarea” budistă. Descrierii ca de basm a fiicei de regină i se opune acum descrierea femeii nenorocite, vitregite de soartă: „Ea? Născută într-o cămară de mizerie obscură/N-auzi nici glas de mumă, nici a preoților psalme.../S-a născut cu comediantii cum juca bătând din palme/Pe-a pierzării căi părinții o îndreptară și o vândură”. Trebuie menționat aici interesul pe care Eminescu îl arăta filosofiei sociale a budismului, ce susținea egalitatea a indivizilor în fața suferinței și a morții și vanitatea oricărei preocupări lumești, idee radicală în contextul societății lui Buddha, în care sistemul castelor era strașnic înrădăcinat. Budismul nu este o școală „ortodoxă” a filosofiei indiene, nu este una dintre Vedante, ci a apărut tocmai ca o reacție la ierarhia socială strictă impusă de religia vedică. Acest etos budist al egalității e cel ce a inspirat poezia Împărat și proletar, poezie de tinerețe, care nu e nicicând insuflată de stafia marxismului, cum insista fostul regim și e identic cu cel regăsit din nou în poezia *Ta twam asi*, însă sub o altă abordare, poate mai matură. Nu mai este prezent atât de explicit în text, dar îl aflăm la nivelul subtextului. Îl regăsim în special în multiplele întrebări retorice – întrebarea „Ea?” apare aproape obsesiv de-a lungul poeziei și e menită a fi un reproș adus principesei care, în viața ei de lux și privilegiu, nu s-a preocupat câtuși de puțin de starea materială deplorabilă a supușilor ei – ea se credea, doar, „născută spre norocul tuturor”. Mai trebuie luat ceva în considerare, anume că vocea lirică i se adresează prințesei: poema are caracter de epistolă. De ce a ales poetul să-și exprime astfel mesajul? Aș îndrăzni să sugerez că toată incursiunea pe care vocea lirică o face în viața femeii sărmăne este analogă ieșirii prințului Siddhartha în lume din palatul tatălui și întâlnirea sa cu suferința, care i-a prilejuit meditația și eliberarea (*mokṣa*) din amăgirea lumii – din acel moment a devenit Buddha, adică „cel iluminat”. Poezia constituie tot o meditație, ghidată de poet, a fiicei de rege, la care putem asista și lua parte, și a cărei scop este eliberarea din iluzia non-alterității și conștientizarea statutului nostru ontologic ca părți ale Brahmanului. Vedem din nou cu câtă ușurință reconciliază Eminescu tradiții religioase ostile una alteia pentru a forma o viziune originală¹⁵³.

Interesant e că una din poeziile preferate ale „ortodoxiștilor” (mă refer aici la cei ce vor să forțeze o interpretare ortodoxă a operelor eminesciene acolo unde nu-și are locul), Rugăciune, e citată în contextul unui atac adus religiei creștine: „Ea? De-o intra în templu, sub negre boltituri/Al morții spirit doară îl simte în tăcere,/Căci nu-nțelege blândul cuvânt de mângâiere/Din paginile unse a

¹⁵³ În pofida concepțiile europene asupra celor două religii, hinduismul și budismul nu au avut niciodată relații cordiale. O tradiție foarte interesantă menționată în *Agni Purana* îl consideră pe Buddha drept a noua reîncarnare a zeului Vișnu (identificat cu Absolutul în unele tradiții), care i-a învățat pe demoni doctrine false pentru a-i împiedica să intre în rai, și pentru a menține un fel de echilibru în cosmos. Atitudini similare față de Iisus au apărut ulterior în India colonială.

sfintelor scripturi.” Creștinismul nu apare incapabil de a oferi consolare în fața vicisitudinilor sorții, iar cuvintele de mângâiere nu ajung la urechile care au cea mai mare nevoie de ele. Cei alinați sunt tocmai cei care, prin prisma faptului că-și au nevoile materiale îndeplinite, și că nu trebuie să poarte grija zilei de mâine, se pot gândi dincolo de ziua de mâine la nemurire. Poetul critică indirect fățărnicia principesei, și prin ea a religiei în general, care se lasă înduioșată de acatiste și tămâie, dar tragedia femeii sărace, de aceeași ființă cu ea, îi este indiferentă: „Răpită de duiosul organelor avânt/Pe cartea cea de rugă alunec-a ta dreaptă/Iar ochii tăi cei umezi la ceruri se îndreaptă./Ea? Cade în mulțime cu fața la pământ”. Creștinismul nu apare aici ca un mijloc de a atinge „iluminarea”, ci mai degrabă ca un pilon pe care să se sprijine ierarhia socială deja existentă; poetul nu o acuză pe prințesă, cum nici nu era damnabil Gautama fiindcă a fost ferit intenționat de orice întâlnire cu suferința și moartea când era copil.

Acest contrast construit de poet cu meticulozitate, între fericirile vieții principale și mizeria obiectă a săracului, de care nu-l salvează nici „majestatea morții”, îi dă sentinței finale puterea ce ne atrage la această poezie, care răstoarnă toată imaginea formată de cititor cu susul în jos, care rupe vâlul acestor false diferențieri pentru a ne arăta miezul realității: „Va fi aruncat în groapa cea comună. O scânteie/Ce-a pierit fără de urmă. Și cu toate acestea-i semeni/Ca și lacrima cu roua. Parc-ați fi surori de gemeni/Două vieți în două inimi și o singură femeie”. Concluzia capătă un caracter insolit, pe care i-l conferă și brevitățile ei – dacă poetul ar fi folosit-o ca un mijloc pedagogic, pentru a expune mai clar învățăturile Vedantei, ar fi trebuit cu siguranță să sacrifice efectul emoțional al poeziei.

Proza lui Eminescu nu e nici ea lipsită de influențe indiene, dar din cauza limitei de spațiu voi cita o frază numai, deosebit de frumoasă, ce înglobează, consider, toată filosofia vedantică, completând foarte frumos concluzia poeziei, referitoare la relația dintre oameni, făcând referire la relația noastră cu Absolutul: „Oglinda se limpezi și eternitatea din cer se uită în ea însăși... și se miră de frumusețea ei”.

Subiectul acesta ar putea fi explorat în profunzime, după cum atestă și numeroasele volume publicate despre raportul dintre Eminescu și India. Însumi aș fi ales o abordare mai vastă și aș fi explicat, după cum anticipam încă din introducere, aspectul budist al poeziei Rugăciunea unui dac. Aș fi vorbit despre cosmogonia vedică și influența pe care a jucat asupra Scrisorii întâi, aș fi vorbit despre Icoană și privaz, despre Luceafărul – și cât era de vorbit la Luceafărul! Îmi pare rău dacă am înșelat așteptările cuiva (maya însăși e o înșelăciune, putem da vina pe asta). Pe Eminescu au vrut să și-l însușească mulți: am menționat aici facțiunea așa-zis „ortodoxistă” a eminescienilor, care a contribuit cu un articol rizibil la Teologie pentru azi; de la conservatori la marxiști, ortodocși și atei și budiști, toți au vrut să-l „aibă” pe Eminescu în tabără lor. Dar Eminescu a adus în primul rând un tezaur inestimabil românilor și literaturii noastre în sine, indiferent de facțiuni politice sau religioase. În al doilea rând, Eminescu a fost un om complex, cu crezuri și alianțe ce s-au schimbat de-a lungul vieții, cum e la toată lumea: nicio categorie nu-l încapă. Eminescu a scris și Răsai asupra mea, a scris și Kamadeva, iar a încerca să forțăm una din multele sale laturi drept Eminescu „cel adevărat” nu înseamnă decât a-i știrbi opera și moștenirea inestimabilă pe care a lăsat-o limbii noastre.

Bibliografie

- Al-George, Sergiu, Arhaic și universal, India în conștiința culturală românească (Brâncuși, Eliade, Blaga, Eminescu), Ed. Eminescu, București, 1981
- Bhose, Amita, Eminescu și India, Ed. Junimea, Iași, 1978
- Bhose, Amita, Proza literară a lui Eminescu și gândirea indiană, Ed. Cununi de stele, București, 2010
- <https://www.didactic.ro/revista-cadrelor-didactice/mihai-eminescu-si-filosofia-indiana>
- <https://amitabhose.net/Articol1707.html?ID=17>

George Enescu – un geniu al muzicii românești

Elev: Apetri Albert,
Prof. Bursuc Adina,
Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra Neamț, Neamț

George Enescu este unul dintre cei mai importanți muzicieni pe care i-a avut România. El a fost cunoscut în toată lumea ca un mare compozitor, violonist, dirijor și profesor. Muzica lui este specială deoarece combină elemente din folclorul românesc cu stilul muzicii clasice europene.

Chiar dacă au trecut mulți ani de la moartea lui, Enescu rămâne un simbol al culturii românești. Prin talentul său extraordinar, el a arătat lumii întregi că România poate da artiști de valoare universală.

În acest eseu voi prezenta viața lui George Enescu, cele mai importante lucrări ale sale și moștenirea pe care a lăsat-o.

Copilăria și începuturile

George Enescu s-a născut pe data de 19 august 1881, într-un sat din județul Botoșani numit Liveni. Satul era un loc liniștit, unde oamenii cântau adesea muzică populară. De mic copil, Enescu a auzit doine, hore și cântece tradiționale românești. Aceste sunete l-au inspirat și au rămas mereu în sufletul lui.

Se spune că Enescu a fost un copil-minune. La doar câțiva ani, el cânta deja la vioară foarte bine. Părinții lui și-au dat seama că are un talent rar și au decis să îl trimită la studii muzicale serioase.

La numai 7 ani, Enescu a fost admis la Conservatorul din Viena, fiind cel mai tânăr elev acceptat acolo. Viena era un oraș foarte important pentru muzica clasică, iar acolo Enescu a învățat disciplină și tehnică muzicală.

După câțiva ani, el a mers la Paris, unde a studiat la Conservatorul din Paris. Acolo a descoperit un stil muzical mai modern și mai elegant. Astfel, Enescu a învățat atât muzica germană, cât și muzica franceză, iar acest lucru l-a ajutat să devină un artist complet.

Lucrările lui George Enescu

George Enescu nu a compus un număr foarte mare de lucrări, deoarece era perfecționist și muncea foarte mult la fiecare piesă. Totuși, lucrările sale sunt considerate capodopere.

Rapsodiile Române

Cele mai cunoscute lucrări ale lui Enescu sunt Rapsodiile Române. Prima Rapsodie este foarte veselă și energică, fiind inspirată din dansurile populare românești. Când o asculți, parcă îți imaginezi o petrecere la sat, cu oameni care dansează hora.

A doua Rapsodie este mai liniștită și mai melancolică, amintind de doinele românești.

Simfoniile

Enescu a scris și simfonii, care sunt lucrări mari pentru orchestră. Acestea sunt mai serioase și arată cât de profund gândea muzica. Simfoniile lui sunt complexe și au multe emoții în ele.

Opera „Oedip”

Cea mai importantă lucrare a lui Enescu este opera Oedip. El a lucrat aproape 20 de ani la ea. Opera spune povestea lui Oedip din mitologia greacă și vorbește despre destin și despre viața omului.

Această operă este considerată una dintre cele mai importante creații muzicale ale secolului XX.

Muzica de cameră

Enescu a compus și sonate pentru vioară și pian. Acestea sunt lucrări mai intime, unde instrumentele par că „vorbesc” unul cu altul. Muzica de cameră arată sensibilitatea și imaginația lui Enescu.

Enescu ca violonist și dirijor

Pe lângă faptul că a fost compozitor, George Enescu a fost și un violonist extraordinar. El cânta cu multă emoție și avea un sunet cald și expresiv. Publicul din Europa îl admira foarte mult.

Enescu a fost și dirijor, conducând orchestre importante din orașe mari precum Paris, Londra sau New York. El nu era un dirijor care căuta faimă, ci unul care voia să transmită frumusețea muzicii.

Enescu ca profesor și om

George Enescu a fost și un profesor foarte bun. Cel mai cunoscut elev al său a fost Yehudi Menuhin, care a devenit unul dintre cei mai mari violoniști ai lumii. Menuhin spunea despre Enescu că nu l-a învățat doar să cânte, ci să înțeleagă muzica din suflet.

Enescu era o persoană modestă, deși era celebru. Iubea România și nu și-a uitat niciodată țara. În timpul Primului Război Mondial, el a organizat concerte pentru a ajuta oamenii și soldații.

Chiar dacă a trăit mult timp în Franța, muzica lui a rămas mereu legată de tradițiile românești.

Moștenirea lui George Enescu

George Enescu a murit pe 4 mai 1955, la Paris. Totuși, numele lui trăiește și astăzi prin muzica sa și prin evenimentele care îi poartă numele.

Un exemplu foarte important este Festivalul Internațional „George Enescu”, organizat la București. Acolo vin muzicieni din toată lumea pentru a cânta și a-l omagia.

De asemenea, există Filarmonica „George Enescu”, muzee dedicate lui și multe școli care îi poartă numele.

Enescu este un simbol al culturii românești și un exemplu că prin muncă și talent poți ajunge cunoscut în întreaga lume.

Concluzie

George Enescu a fost unul dintre cei mai mari artiști ai României. El a reușit să ducă muzica românească pe cele mai importante scene ale lumii. Prin compozițiile sale, el a arătat frumusețea folclorului românesc și a creat opere nemuritoare.

Enescu rămâne un model pentru toți, deoarece a fost talentat, muncitor și modest. Muzica lui continuă să fie ascultată și apreciată, iar numele său va rămâne pentru totdeauna în istoria muzicii.

Bibliografie:

- Enescu, George – Scrieri și interviuri, București, 1950.
- Cosma, Viorel – George Enescu – Viața și opera, Editura Muzicală, București, 1971.
- Site oficial Festivalul Internațional „George Enescu” – informații generale despre compozitor.

George Enescu - viața și opera

Elev: Bucur Răzvan-Ștefan,
Prof. Bursuc Adina,
Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra Neamț, Neamț

George Enescu este una dintre cele mai importante personalități ale culturii române și universale, fiind recunoscut ca un muzician complet: compozitor, violonist, pianist, dirijor și profesor. Prin creația sa, Enescu a reușit să îmbine tradiția muzicală românească cu formele și limbajul muzicii culte europene, oferind muzicii românești un loc solid pe scena internațională. Opera sa se remarcă prin profunzime, originalitate și rafinament artistic, fiind apreciată atât în timpul vieții sale, cât și după moarte.

Copilăria și formarea artistică

George Enescu s-a născut la 19 august 1881, în satul Liveni-Vârnăv, județul Botoșani (astăzi satul poartă numele George Enescu). A manifestat un talent muzical ieșit din comun încă din primii ani de viață. La vârsta de patru ani cânta deja la vioară, iar la cinci ani a susținut primul său concert.

Datorită talentului său precoce, Enescu a fost admis la Conservatorul din Viena la doar șapte ani, devenind unul dintre cei mai tineri elevi ai instituției. A studiat vioara, pianul și compoziția, obținând rezultate remarcabile. După absolvirea conservatorului vienez, și-a continuat studiile la Conservatorul din Paris, unde a avut profesori renumiți precum Jules Massenet și Gabriel Fauré. Această perioadă a fost esențială pentru formarea sa artistică și pentru conturarea stilului său componistic.

Activitatea componistică

George Enescu a fost un compozitor extrem de riguros, perfecționist și profund. Deși nu a lăsat un număr foarte mare de lucrări, fiecare creație a sa este de o mare valoare artistică. Printre cele mai cunoscute lucrări se numără cele două „Rapsodii române”, care valorifică folclorul românesc într-o manieră originală și spectaculoasă.

Alte lucrări importante sunt simfoniile, suitele orchestrale, sonatele pentru vioară și pian, precum și opera „Oedipe”, considerată capodopera sa. „Oedipe” este o lucrare monumentală, apreciată pe marile scene lirice ale lumii pentru complexitatea muzicală și forța expresivă.

Muzica lui Enescu se caracterizează printr-o profundă legătură cu tradițiile populare românești, dar și printr-un limbaj muzical modern, influențat de curentele europene ale vremii. El a reușit să creeze un stil personal, ușor recognoscibil, care îmbină lirismul cu rigoarea formei.

Cariera de interpret și dirijor

Pe lângă activitatea componistică, George Enescu a avut o carieră impresionantă ca violonist și dirijor. A susținut concerte în marile capitale ale Europei și ale lumii, fiind apreciat pentru

virtuozitatea și sensibilitatea interpretării sale. A dirijat orchestre importante și a colaborat cu muzicieni de renume internațional.

Enescu a fost, de asemenea, un profesor dedicat. Printre elevii săi se numără violonistul Yehudi Menuhin, care l-a considerat pe Enescu mentorul său spiritual și artistic. Relația dintre cei doi a fost una profundă, bazată pe respect și admirație reciprocă.

Ultimii ani și moștenirea culturală

După cel de-al Doilea Război Mondial, George Enescu s-a stabilit în Franța, unde și-a petrecut ultimii ani de viață. A murit la 4 mai 1955, la Paris, lăsând în urmă o moștenire culturală de o valoare inestimabilă.

Astăzi, numele lui George Enescu este purtat de numeroase instituții de învățământ și cultură, iar Festivalul Internațional „George Enescu”, organizat la București, este unul dintre cele mai prestigioase festivaluri de muzică clasică din lume. Opera și activitatea sa continuă să inspire generații de muzicieni și iubitori ai muzicii.

Concluzie

George Enescu a fost un simbol al genialității muzicale românești și un adevărat ambasador al culturii naționale în lume. Prin talentul, munca și devotamentul său, a demonstrat că valorile autentice pot depăși granițele și timpul. Studiarea vieții și operei lui Enescu reprezintă nu doar o lecție de istorie muzicală, ci și un exemplu de pasiune și excelență artistică.

Bibliografie:

- Cosma, Viorel – *George Enescu. Viața și opera*, Editura Muzicală, București.
- Malina, Vasile – *George Enescu – compozitor și interpret*, Editura Academiei Române.

Arcușul lui Enescu

Elevi: Blăgeanu Beatrice, Popa Sophia,
Prof. Simionică Adriana-Diana,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Din vatra veche, de la sat,
Un prunc cu dor a plecat
Dar în a lui magică vioară,
Tot cântul strămoșesc a adunat.
Nu sunt doar note pe albe portative
Ci șoapte din bătrâni și ale lui visuri naive.
Printre ovații și lumini
El se simțea tot singur, printre străini.
Arcușul împletea o doină atât de duioasă,
Căci inima-i rămase acolo sus, acasă.
Vioara-i fu o punte, un arc peste destine,
Unind Parisul mândru cu dealurile line.
Și chiar de-a rătăcit prin țări îndepărtate,
Enescu e în noi pentru eternitate.

Pensula nemuririi

Elev: Chiriac Cristina,
Prof. Simionică Adriana-Diana,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

În bezna din cameră, un mare artist
Vedea lumi de aur, deși era trist.
El uită de boala cumplită ce-l frânge
Și viața în macii aprinși o răsfrânge.

Din pensula-i, iată, anemone răsar,
În oala de lut, ca un sacru altar.
Cu petale de sânge și mov stins de dor,
Ele sfidează-al secundelor zbor.

Privind o femeie ce pruncul și-l spală,
Găsește în tușe o blândă sfială.
E „Lăutul” celebru, un tandru alean,
Lăsat moștenire de Ștefan Luchian.

George Enescu

Elev: Chiriac David Florinel,
Prof. Simionică Adriana-Diana,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

În satul nostru românesc,
Într-un ținut moldovenesc,
George Enescu s-a născut
Și cu vioara a crescut.

A pus în cântec dor și jale
Și a cântat peste hotare ;
Pe scene mari a apărut
Și a fost foarte cunoscut.

Prin „Rapsodie” ne-a vorbit
Despre ce-am fost, ce-am suferit,
Iar azi, când muzica-i răsună,
Știm că Enescu e doar unul.

Micul Jurjac și vioara

Elev: Lăcătușu Cătălina,
Prof. Simionică Adriana-Diana,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Un „copil-zeu”, cum lumea îi spunea,
Spre Viena mare pașii-și îndrepta.
Deși firav, și drumul părea greu,
Scena-l primea, vestindu-l drept Orfeu.

Avea un țel și-o inimă fierbinte,
Căci muzica îi clocotea în minte.
Sub braț vioara, arcușul supus,
Iar lângă el... un ursuleț de pluș.

Trecut-au anii și-a urmat un vis,
Lăsând pe portativ un manuscris.
Douăzeci și cinci de ani de muncă grea,
Să nască „Oedipe”, capodopera sa.

Penița neamului

Elev: Zaharia Ionuț George,
Prof. Simionică Adriana-Diana,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Născut la Botoșani, în noapte grea,
Un astru al culturii se ivea.
Copil deștept și plin de gingășie,
Sorbea din cărți cu-a minții lăcomie.

Titan al scrierii a visat s-ajungă,
Să lase-o urmă, de nimeni să n-o frângă.
Cu mândrie tomurile își scria
Și-n piept cu bucurie adormea.

Penița-i scrie faptele străbune,
Povești de luptă și de înțelepciune.
Un geniu vast, cu suflet ca o orgă,
A fost titanul Nicolae Iorga.

Ce poate fi mai frumos?

Elev: Șufaru Maia Ștefania,
Prof. Șova Andreea,
Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău

Ce poate fi mai frumos,
Când genii eu cunosc?
Mă mândresc,
Îi prețuiesc,
Cu ei oriunde mă fălesc.

Mihai Eminescu – poet cunoscut,
Faimos, iubit, apreciat,
Îl cunoaște lumea-n lung
Și-n lat!

George Enescu – melodios ne-a încântat,
A compus, a fost admirat,
De mic, geniu de necomparat,
Uimește și cucerește,
Pe oricine nu-l disprețuiește.

Ștefan Luchian pictează minunat,
De peisaje e pasionat,
Vizual ne-a cucerit
Picturile l-au răspândit.

Nicolae Iorga – știm deja,
Ne-a prezentat toată istoria,
A scris-o detaliat,
Lumea întreagă a îngenunchiat.

Eroul nostru cunoscut

Elev: Chemen Anastasia Gabriela,
Prof. Șova Andreea,
Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău

Poet falnic și cunoscut,
Renumit și prețuit,
Filosofia a admirat,
Îndelung a studiat.

Codrul i-a fost frate,
Luna, martor devotat,
Râul limpede a susurat,
Natura l-a protejat.

Istoriei i-a închinat,
Scrisori în versuri i-a declarat,
Iubirii s-a dedicat,
Dar neîmplinit a rămas...

Erou ne este și va fi,
Cu mândrie îl vom reaminti,
Mihai Eminescu se numește,
Tot universul îl cucerește.

Să fim mândri de eroi

Elev: Șilochi Mario Andrei,
Prof. Șova Andreea,
Școala Gimnazială nr. 2 Dărmănești, Bacău

Să fim mândri de eroi,
Căci ne reprezintă pe noi,
Din Moldova cea frumoasă,
Sunt oameni de mare clasă.

Eminescu e poet,
George Enescu – interpret,
Compozitor cunoscut,
Ștefan Luchian – pictor recunoscut,
Prin toată lumea-n lung și-n lat,
Nicolae Iorga ne-a plimbat,
Cu istoria ne-a delectat.

Mândri suntem cu toții,
Că nume importante ne fac cunoscuți
Suntem mândri de eroi,
Îi prețuim și îi cinstim

Natura se trezește

Elev: Măcărașcu Vasilica,
Prof. Cîrmaci Alina -Mihaela,
Liceul Special Câmpulung Moldovenesc, Suceava

În zori de zi natura se trezește
Cu soare blând și raze calde,
Ce încălzesc pădurile dese,
Iar păsările cântă-n ramuri și vântul șoptește.

Munții se înalță, râurile curg ușor
Animale libere, în pace zbor.
Natura-i o minune, un veșnic izvor
Copacii bătrâni veghează, un viu decor.

Soarele răsare, un răsărit frumos,
Venind luna din urmă,
Veghind seara, pădurile și munții
Luna se bucură de natura cea frumoasă.

Păsările ciripesc de dimineață
Așteptând soarele să iasă
Să lumineze țara
Cea mai frumoasă.

Eminescu în ochii unui copil

Elevi: Meaună Gabriela-Alina, Ștefănescu Ioana-Gabriela,
Prof. Anuței Angela-Georgeta,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Pe-o bancă-n parc, sub cerul plin de stele,
Eu citesc încet un poet frumos,
Eminescu-i numele ce-mi vine-n minte
Și parcă lumea-i mai cu rost.

Din „Luceafărul” lui mare și albastru
Eu văd un prinț ce zboară printre nori
Și-mi pare că și eu aș vrea să urc acolo
Să văd de sus pământul și comori.

În „Scrisoarea III” aud bătaie de arme,
Dar eu mă gândesc doar cum erau eroii,
Și-mi place că poetul a scris cu inimă,
Ca să nu uităm nici noi de străbuni

„Floare albastră” parcă-i o poveste
Despre iubire mică și curată,
Și-mi imaginez o floare pe caietul meu
Desenată simplu, colorată.

Când citesc „Sara pe deal”, aud un clopot
Și văd doi oameni care se iubesc,
Și-mi place liniștea ce vine-n suflet,
De parcă totul e firesc.

Așa îl văd eu pe Eminescu,
Un om ce-a scris cu dor și poezie,
Și cred că dacă l-aș fi întâlnit,
Mi-ar fi zâmbit cu multă bucurie.

Eternul Eminescu

Elev: Sinescu Mihaela-Ioana,
Prof. Anuței Angela-Georgeta,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Sub cerul veșniciei arde un gând
Cu stele scrise-n vers și-n dor flămând
E glasul tău, poet al necuprinsului
Ecou etern în umbra infinitului.

Ai pus în lutul limbii foc și vis
Ai făcut din tăcere paradis,
Iar timpul, speriat de-al tău cuvânt
S-a oprit o clipă să te asculte blând.

În codrii vechi mai tremură o strofă,
Iar luna-ți poartă numele pe boltă.
Iubirea ,plânsă-n vers și nemurire,
Ne-nvață ce e dorul fără fire.

Tu na-i murit, ai devenit hotar
Între ce-i lut și ce-i ideal rar
Iar limba noastră, cât va mai respira
Te va rosti *Eminescu-i steaua ta!*

Spiru Haret și rolul său în educație

Elev: Mîndru Lavinia-Elena,
Prof. Stupcanu Simona,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Țara de Sus de-a lungul timpului a dat României Mari multe personalități de seamă, printre acestea se numără și Spiru Haret care a pus bazele Instrucțiunii Publice, în țara noastră.

Spiru Haret s-a născut în anul 1871 la Iași, de origine armeană, s-a remarcat ca academician, matematician, astronom, pedagog și om politic. De-a lungul timpului, Spiru Haret a îndeplinit mai multe funcții publice printre care și cea de ministru al afacerilor religioase și de interne. Este primul român care a obținut un doctorat în matematică la Sorbona.

În calitate de ministru al Instrucțiunii Publice, Spiru Haret a realizat reforme importante în învățământul românesc, în special la sate, punând accent pe dezvoltarea școlilor din mediul rural și pe pregătirea profesorilor.

El considera educația esențială pentru progresul societății și pentru formarea morală a tinerilor.

Prin activitatea sa, Spiru Haret a contribuit decisiv la modernizarea școlii românești, fiind considerat întemeietorul învățământului românesc modern.

De asemenea, Spiru Haret a susținut implicarea școlii în viața comunității și a încurajat activitățile culturale, precum bibliotecile și societățile culturale, el credea că educația nu trebuie să se limiteze doar la transmiterea de cunoștințe, ci să contribuie la formarea caracterului și a spiritului civic. Prin aceste inițiative, a ajutat la ridicarea nivelului cultural al populației și la consolidarea valorilor naționale.

Pentru tot ceea ce a făcut pentru noi și a lăsat moștenire, îi vom fi mereu recunoscători și putem spune: „El a văzut în școală numai începutul și numai sâmburele din care trebuie să rodească o mare reformă socială...” (Gheorghe Adamescu, secretar general al Ministerului Instrucțiunii, Viața și activitatea lui Spiru C. Haret)

Bibliografie:

- Enciclopedia României
- www.spiruharet.ro
- www.wikipedia.ro

Ce înseamnă Eminescu pentru mine

Elev: Păltinel Olivia,
Prof. Stupcanu Simona,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Pentru mine, Mihai Eminescu este un poet foarte important al literaturii române. Chiar dacă a trăit cu mult timp în urmă, poeziile lui pot fi înțelese și de copiii de vârsta mea.

El a scris despre natură, iubire, dor și sentimente, folosind cuvinte frumoase, întâmplări și peisaje ușor de imaginat.

Când citesc poeziile lui Eminescu, simt că mă liniștesc și că înțeleg mai bine ce simt. Versurile lui nu sunt doar pentru școală, ci ne ajută să ne gândim la lucruri importante din viață. De aceea, Eminescu este pentru mine un poet care vorbește pe înțelesul tuturor.

O poezie care m-a impresionat este „Floare albastră”. În această poezie este vorba despre iubirea față de o persoană care va rămâne doar un vis, despre o viață simplă alături de natură. Poetul zice în această poezie că iubirea poate fi frumoasă dar și dificilă pentru că oamenii gândesc diferit și pentru că visează la lucruri care nu se pot îndeplini. Tot această poezie m-a impresionat pentru faptul că poetul exprimă legătura cu natura. Citind poezia aceasta mi-am imaginat un loc liniștit, departe de agitație unde iubirea pare sinceră și simplă.

Pentru mine, Mihai Eminescu este un poet sensibil care știa să-și exprime sentimentele prin versuri.

Poeziile acestuia ne învață să fim mai atenți la emoțiile noastre și la lumea din jur.

Un vers care mi-a atras atenția este: „Floare-albastră! Floare-albastră! Totuși este trist în lume!”

Din perspectiva mea, acest vers arată faptul că, chiar dacă există iubire și frumusețe, lumea poate fi uneori tristă. Eu înțeleg acest lucru ca pe un sentiment de dezamăgire sau de neîmplinire, atunci când lucrurile nu ies așa cum ne dorim. Versul m-a emoționat pentru că sugerează că nu totul este perfect, chiar dacă iubim sau visăm. Un alt fragment care m-a impresionat este: „Hai în codrul cu verdeață, Unde izvoare plâng în vale”

Aceste versuri m-au făcut să îmi imaginez un loc liniștit, departe de agitație. Din perspectiva mea, acest fragment vorbește despre dorința de a fugi într-un loc simplu și frumos, unde problemele nu mai există. Codrul și izvoarele sugerează liniște, pace și libertate, lucruri pe care orice copil și le dorește.

Citind „Floare albastră”, am realizat că iubirea nu este întotdeauna ușoară. Chiar dacă sentimentele sunt sincere, ele pot fi complicate. Această idee m-a făcut să mă gândesc la faptul că viața nu este mereu ca în povești și că uneori trebuie să acceptăm realitatea așa cum este.

Un lucru destul de important este că poeziile lui Eminescu ne fac să ne îmbogățim imaginația. Când citesc poeziile acestui poet îmi pot imagina peisajele pe care el ni le transmite prin versuri sau ba chiar și personajele pe care acesta le descrie în poeziile lui.

Ca și încheiere, Mihai Eminescu este TOTUL...

Dorohoi, o „vatră de lumină” în nordul Moldovei

Elev: Avrămescu Daria Maria,
Prof. Apetroae Alin,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

În nord estul României, pe malurile râului Jijia, se ridică un oraș cu rădăcini adânci în istorie și spiritualitate, Dorohoi. Menționat documentar încă din 6 octombrie 1407, când boierul Mihail Dorohoianul apare în acte de slugă a domniei lui Alexandru cel Bun, Dorohoi a evoluat de-a lungul secolelor dintr-un târg comercial într-un centru administrativ, religios și cultural important al ținutului Moldovei de Nord. Acest eseu își propune o analiză amplă a contribuțiilor istorice, culturale și religioase ale orașului și împrejurimilor sale, din epoca medievală și până în vremurile moderne, și a modului în care ele au influențat atât dezvoltarea regiunii, cât și unitatea morală și identitară a comunității nord moldovene.

Dorohoi își câștigă reputația de centru important al Moldovei medievale pentru că, încă din secolul al XV lea, devine reședința vornicului Țării de Sus, o funcție administrativă echivalentă cu cea de guvernator al unei părți întinse a ținutului. Orașul a fost, de asemenea, punct vamal important pentru negustorii de cai care traversau hotarele Moldovei și aducea astfel prosperitate economică, dar și schimburi culturale între comunități diferite. Viața urbană timpurie reflectă complexitatea și dinamismul regiunii: în 1495, domnitorul Ștefan cel Mare ridică Biserica „Sfântul Nicolae”, una dintre primele construcții de cult cu importanță religioasă și monumentală pentru oraș. Ulterior, prădările repetate ale orașului de către poloni și tătari în secolele XV–XVI nu au făcut decât să arate importanța strategică a Dorohoiului, o intersecție între drumuri comerciale, culturi și influențe externe. În epoca modernă, odată cu începutul dezvoltării infrastructurii, orașul capătă o dimensiune nouă: calea ferată Dorohoi Iași, construită în 1896, conectează regiunea cu principalele centre economice și culturale ale Moldovei.

Religia a constituit dintotdeauna un fundament al coeziunii comunității dorohoiene. Bisericile nu erau doar locuri de rugăciune, ci și adevărate centre comunitare, unde oamenii se întâlneau, schimbau informații și își consolidau identitatea culturală. Una dintre cele mai importante biserici ale orașului este Biserica „Sfântul Nicolae”, ridicată în 1495 de către Ștefan cel Mare sau de urmașii săi, după cum atestă documentele locale. Stilul său arhitectural combină elemente gotice și moldovenești, cu turla elegantă și fresce interioare ce ilustrează scene biblice și viețile sfinților. Aceste picturi nu aveau doar rol decorativ: ele erau „manuale vizuale” pentru credincioși, învățând lecții morale și spirituale prin imagini sugestive. O altă biserică emblematică este Biserica de lemn „Adormirea veche și Nașterea Maicii Domnului”, construită în secolul XVIII pe temelii de piatră. Aceasta a devenit un simbol al continuității spirituale, mai ales în perioadele de criză. Localnicii

povestesc că în timpul invaziilor străine, icoanele și obiectele liturgice au fost salvate de preoți și de comunitate, un gest care arată cât de importantă era credința în menținerea unității morale a orașului.

În satele din jurul Dorohoiului se păstrează tradiții ortodoxe vechi de secole, cum ar fi procesiunile de Sfântul Nicolae sau de Paște, unde comunitățile se adună, cântă și împart bucuria sărbătorilor. Aceste ritualuri au rol educativ și moralizator: transmit valorile solidarității, ale milosteniei și ale respectului pentru credință și tradiții.

Pe lângă dimensiunea religioasă, Dorohoi a fost, încă din secolul XIX, un centru cultural modest, dar activ. Gimnaziul de băieți „Grigore Ghica VV” a devenit un punct de atracție pentru tineri, iar Asociația de muzică, gimnastică și sport „V. Alecsandri”, fondată în 1901, a fost una dintre primele organizații civice menite să promoveze educația fizică, muzica și arta printre tineri. Prin aceste inițiative, Dorohoi a demonstrat că educația și cultura pot funcționa ca instrumente de unitate socială și morală. Școlile religioase și cunoașterea limbii române au fost, de asemenea, mijloace prin care comunitatea își păstra identitatea într-un context istoric complicat, cu influențe externe și presiuni politice. Profesorii de la gimnaziul dorohoian nu predau doar materii școlare; ei transmiteau și valori morale și patriotice, adesea inspirate de istoria Moldovei și de modele spirituale locale.

Un aspect esențial al culturii dorohoiene este felul în care religia și educația s-au împletit. Biserica nu se limita la activități liturgice; ea susținea și învățătura, prin școli parohiale, ateliere de tipar și biblioteci religioase. Manuscrisele copiate de călugări și preoți în secolele XVII–XIX păstrează cunoștințe de istorie, teologie și moralitate, fiind adevărate resurse pentru generațiile viitoare.

Un exemplu elocvent este implicarea preoților dorohoieni în predarea limbii române și în cultivarea dragostei pentru cultură: ei foloseau predica și lecturile biblice pentru a insufla copiilor valori morale, dar și pentru a transmite simțul identității naționale și al continuității culturale.

Dorohoi a continuat tradiția culturală și în secolul XX prin Casa de Cultură, biblioteci publice și galerii de artă. Biblioteca orașului, cu fond documentar ce include manuscrise, ziare vechi și cărți rare, funcționează ca un spațiu de păstrare a memoriei colective și ca un nod de coeziune intelectuală pentru întreaga comunitate.

De asemenea, festivalurile religioase și culturale organizează expoziții de artă, recitaluri și prezentări de carte, menținând vie tradiția și creând o legătură între generațiile tinere și rădăcinile istorice și spirituale ale orașului. Participarea comunității la aceste evenimente arată că spiritualitatea și cultura nu sunt elemente separate, ci inseparabile în formarea identității locale.

Vizitând Dorohoiul astăzi, simți o continuitate între trecut și prezent. Zidurile bisericilor vechi, icoanele păstrate cu sfințenie și sălile bibliotecilor par să spună: „Acesta este locul în care credința și cultura au ținut comunitatea unită, chiar și în cele mai grele vremuri”. Spiritul local dă dovadă de reziliență, iar valorile tradiționale, credința, educația și solidaritatea, rămân piloni ai identității orașului.

Născut în Dorohoi, Nicolae Samsonovici a devenit una dintre figurile esențiale ale armatei românești în Primul Război Mondial. După ce a urcat treptele ierarhice militare, contribuind semnificativ în luptele de pe frontul de est la Mărășești, contribuția sa este astăzi un punct de mândrie

pentru identitatea locală. El este exemplul unui dorohoian a cărui viață și carieră au depășit granițele orașului, arătând cum un fiu al comunității poate influența istoria națională.

Originar din Sârbi-Vlăsinești, în apropiere de Dorohoi, Dumitru Corbea este un scriitor al secolului XX ale cărui rădăcini rurale i au modelat puternic sensibilitatea artistică. Prin poveștile sale și perspectiva asupra vieții de la marginea societății, Corbea aduce în literatură ecouri ale realităților locale, contribuind la reprezentarea culturală a Moldovei profunde.

Există și referiri locale la personalități intelectuale sau artistice care au activat sau și au legat operă de Dorohoi, confirmând faptul că orașul a fost un centru de circulație a ideilor și artelor, chiar dacă în doze mai discrete decât marile orașe universitare.

Educația în Dorohoi a avut o evoluție constantă încă de la începutul secolului XX: funcționau atât gimnazii pentru băieți, cât și școli profesionale pentru fete și școli rurale, semn al preocupării pentru formarea tuturor membrilor comunității.

Vizita Regelui Carol I în 1905, când acesta a donat cărți bibliotecii locale, este un episod care arată recunoașterea oficială a valorii educaționale și culturale a orașului în perioada modernă.

Religia ortodoxă și instituțiile culturale din Dorohoi au acționat de multe ori în simbioză: bisericile nu erau doar locuri de rugăciune, ci și centre de comunitate și sprijin. În momentele de criză, fie în timpul războiului, fie în perioadele de schimbări sociale profunde, aceste spații au oferit nu doar confort spiritual, ci și locuri de întâlnire, dialog și suport uman.

Spiritul comunitar a fost păstrat și alimentat prin sărbători religioase, manifestări artistice și inițiative educaționale, dovadă că identitatea unui oraș nu este dată doar de granițe geografice, ci și de tradițiile și valorile pe care le cultivă. Dorohoi este mai mult decât un punct pe harta Moldovei. Este un nod cultural și spiritual în care influențele istorice, credința profundă și dorința de educație și afirmare culturală s au întâlnit de secole pentru a construi o comunitate unită și conștientă de identitatea sa.

De la primele atestări documentare din 1407 până la instituțiile culturale contemporane, orașul și regiunea au jucat un rol esențial în evoluția istorico-culturală a Moldovei de Nord. Personalități ca Nicolae Samsonovici sau Dumitru Corbea, dar și contribuțiile intelectuale locale din secolul XX, confirmă faptul că Dorohoi nu este numai un rezident al trecutului, ci o sursă vie de valori culturale și spirituale pentru prezent și viitor.

Bibliografie:

- Alexandrescu, Gheorghe – *Biserici și tradiții religioase din nordul Moldovei*, Editura Doxologia, Iași, 2010.
- Ciocoiu, Constantin – *Locuri istorice din județul Dorohoi*, Editura Librăriei Socec, București, 1904.
- Cociș, Sibylle – *Iconografia creștin-ortodoxă în spațiul românesc*, Editura Meridiane, București, 1998.
- Drăguț, Vasile – *Arta medievală românească*, Editura Meridiane, București, 1982.

- Ghinea, Dan – *Mănăstirile Moldovei – patrimoniu cultural și spiritual*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- Iftimi, Sorin (coord.) – *Monumente istorice din România: Județul Botoșani*, Editura Arcadia, Bacău, 2006.
- Iorga, Nicolae – *Hronicul mănăstirilor din Moldova*, Editura Institutului de Arte Grafice, București, 1904.
- Mușat, Constantin – *Istoria Moldovei medievale*, Editura Academiei Române, București, 2001.
- Nicolae, Adrian – *Ctitorii și istoria bisericilor din nordul Moldovei*, Editura Doxologia, Iași, 2015.
- Popescu, Elena – *Dorohoi – monografie culturală și religioasă*, Editura Dorohoi, Dorohoi, 2012.

Nordul Moldovei: între piatră, credință și cultură

Elev: Bărbuț Cristina Ștefania,
Prof. Apetroae Alin,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

Dimineța se lasă peste pădurile adânci ale Bucovinei, iar ceața se ridică ușor din văile ce poartă ecoul râurilor. Turlele Mănăstirilor Putna și Voroneț strălucesc timid sub razele slabe ale soarelui, iar clopotele par să-și continue chemarea începută de secole. În aceste momente, simt cum timpul pare să se comprime: trecutul și prezentul se întâlnesc aici, în nordul Moldovei, un teritoriu care a fost mereu martor al credinței, al culturii și al eforturilor de a păstra unitatea și identitatea unei regiuni.

Mă gândesc la oamenii care au ridicat aceste ziduri: ctitori, boieri, domnitori și credincioși simpli. Îi văd imaginativ discutând între ei, deliberând asupra locului, formei, frescelor și a scopului spiritual al lăcașurilor. Unul dintre ei spune: „Nu construim doar pentru noi. Ridicăm piatră peste piatră pentru sufletele care vor veni după noi, pentru comunitate, pentru ținut.”

Această credință că spiritualitatea și cultura modelează unitatea este cheia înțelegerii nordului Moldovei. Bisericele și mănăstirile nu sunt doar monumente, ci forțe motrice istorice, care au păstrat limba, tradițiile și conștiința identitară în fața presiunilor externe.

Biserica ortodoxă a fost nucleul moral și cultural al comunităților nord-moldovene. Mănăstirea Putna (1466, Ștefan cel Mare), de exemplu, a fost gândită nu doar ca loc de odihnă veșnică, ci ca centru de cultură, educație și spiritualitate. Frescele interioare și exterioare nu sunt doar obiecte artistice, ci adevărate „manuale vizuale” pentru comunitate. Ele învață despre moralitate, istorie și credință. Într-un dialog imaginar cu un călugăr de atunci, întrebat despre rolul mănăstirii, acesta răspunde: „Fiecare piatră, fiecare icoană, fiecare manuscris are menirea de a ține comunitatea unită. Fără credință, nu există legătură între oameni.”

Mănăstirea Voroneț (1488) este supranumită „Capela Sixtină a Estului” datorită albastrului său intens și frescelor exterioare, care ilustrează Judecata de Apoi și viețile sfinților. Stilul moldovenesc, cu ziduri solide și turle octogonale, transmite solemnitate și echilibru. Frescele sunt educative, morale și spirituale în același timp, arătând cum biserica devine un vector al unității comunității și al coeziunii teritoriale.

Mănăstirea Humor (1530, Toader Bubuioag) completează această imagine: ziduri groase, turle compacte și fresce exterioare cu scene biblice și morale funcționează ca un manual vizual pentru comunitate. Culorile vii și realismul picturilor transmit mesaje de virtuți și responsabilitate, educând populația într-o epocă în care alfabetizarea era limitată.

Într-un moment imaginar, stau de vorbă cu un boier anonim, ctitor al unei mici biserici. Îl întreb de ce și-a riscat averea și liniștea pentru ridicarea unui lăcaș de cult. El răspunde: „Fără biserică, comunitatea se risipește. Prin credință și rugăciune oamenii rămân legați unii de alții și de pământul lor.” Această perspectivă simplă reflectă înțelepciunea colectivă: unitatea teritorială și morală se clădește prin spiritualitate și cultură, nu doar prin granițe sau armate.

Mănăstirea Neamț, fondată în secolul XIV și extinsă de Ștefan cel Mare, a fost un centru de educație și cultură. Călugării copiau manuscrise, traduceau texte religioase și educau tinerii, contribuind astfel la păstrarea identității nord-moldovene. Zidurile groase și turlele înalte subliniază atât forța spirituală, cât și cea fizică a comunității.

Mănăstirea Moldovița (1532, Petru Rareș), cu influențe orientale și fresce exterioare bogat colorate, devine un exemplu clar de armonie între artă, moralitate și educație comunitară. Turlele și zidurile masive oferă protecție fizică și spirituală, iar frescele transmit lecții despre viață, virtute și responsabilitate.

Mănăstirea Sucevița (1581, familia Movilă) este atât cetate spirituală, cât și artistică. Frescele combină simboluri biblice cu lecții morale, iar zidurile groase și turlele octogonale oferă protecție comunității. Aceasta arată cum spiritualitatea poate funcționa ca element de unitate și coeziune într-o regiune vulnerabilă istoric.

Scriitorii și artiștii au consolidat coeziunea și unitatea nordului Moldovei. Nicolae Iorga a documentat și analizat istoria Moldovei, arătând cum mănăstirile și comunitățile au fost nucleele care au păstrat identitatea și unitatea. În studiile sale, el subliniază că păstrarea limbii și a tradițiilor este esențială pentru continuitatea unei regiuni.

Într-un atelier imaginar, stau de vorbă cu Octav Băncilă, care îmi spune: „Sunt pictor pentru că suferința oamenilor trebuie înțeleasă. Doar prin compasiune și artă comunitatea rămâne unită.” Picturile sale devin astfel instrumente de solidaritate și educație morală, contribuind indirect la unitatea teritorială.

Părinții duhovnici, precum Ilie Cleopa, au fost repere morale și spirituale pentru comunitate. Prin predici și sfaturi, au consolidat coeziunea morală și spirituală, iar cuvintele lui: „Să ținem de Biserică, mamă!” reflectă legătura între spiritualitate și identitate colectivă.

Activitatea ctitorilor și a oamenilor de cultură a avut efecte multiple: Centri educativi (școli, copiere de manuscrise, educarea tinerilor); Protecție culturală (conservarea limbii române și a tradițiilor); Artă și moralitate (fresce și picturi ca lecții vizuale pentru comunitate); Rețele sociale și spirituale (sprijin comunitar, refugiu în vremuri de criză).

Astfel, aceste activități au contribuit la unitatea și coeziunea nordului Moldovei, pregătind terenul pentru integrarea în statul român modern și pentru păstrarea identității culturale în fața presiunilor externe.

Vizitând astăzi Putna, Voroneț, Humor, Neamț, Moldovița și Sucevița, simt cum trecutul modelează prezentul. Zidurile, frescele și manuscrisele nu sunt simple obiective turistice: ele transmit lecții despre solidaritate, responsabilitate și credință.

Într-o lume globalizată și fragmentată, aceste lecții sunt mai relevante ca niciodată. Ele ne arată că unitatea și identitatea nu se impun, ci se construiesc prin cultură, educație și spiritualitate.

Nordul Moldovei este un teritoriu modelat de ctitori, oameni de cultură și duhovnici. Prin credință, artă și educație, aceștia au ridicat mai mult decât ziduri: au creat coeziune morală, identitate culturală și unitate teritorială. Exemplul mănăstirilor și al oamenilor de cultură arată că adevărata continuitate a unei regiuni se bazează pe valori comune, spiritualitate și cultură.

Bibliografie:

- Adrian Nicolae, *Ctitorii și istoria bisericilor din nordul Moldovei*, Editura Doxologia, Iași, 2015.
- Dan Ghinea, *Mănăstirile Moldovei – patrimoniu cultural și spiritual*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- *Ghidul mănăstirilor din Bucovina*, Editura Monitorul Oficial, Suceava, 2010.
- Grigore Ionescu, *Mănăstirile din Bucovina și Moldova*, Editura Meridiane, București, 1976.
- Nicolae Iorga, *Hronicul mănăstirilor din Moldova*, Editura Institutului de Arte Grafice, București, 1904.
- Vasile Drăguț, *Arta medievală românească*, Editura Meridiane, București, 1982.

La umbra cuvintelor lui Mihai Eminescu

Elev: Bejinaru Adelina Nectaria,

Prof. Chichioacă Emanuela,

Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Dorohoi, Botoșani

Mă simt norocos că m-am născut în Țara de Sus, un loc încărcat de istorie și de frumuseți care au inspirat mulți oameni de seamă. Dintre toți, cel mai drag îmi este Mihai Eminescu, poetul nostru național.

Când citesc poeziile lui, parcă pășesc într-o lume fermecată, unde codrii șoptesc, stelele luminează cerul, iar limba română strălucește ca o comoară. Prin versurile sale, Eminescu ne-a învățat să iubim natura, familia și țara.

La Ipotești, locul copilăriei sale, fiecare copac și fiecare alee păstrează amintirea pașilor micului Mihai. Acolo s-au născut visele care aveau să se transforme în cele mai frumoase poezii ale literaturii române.

De fiecare dată când învăț o poezie de-a lui, simt că mă aflu la umbra cuvintelor sale pline de înțelepciune și frumusețe. Ele ne unesc și ne amintesc cât de bogată este limba română.

Mihai Eminescu nu este doar un poet, ci o lumină care călăuzește generații întregi. De aceea, sunt mândru că Țara de Sus l-a dăruit României și că, prin opera lui, numele țării noastre este cunoscut și prețuit pretutindeni.

În lumina lui Ștefan cel Mare

Elev: Istrate Marian Mattyas,

Prof. Chichioacă Emanuela,

Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Dorohoi, Botoșani

Țara de Sus este un ținut binecuvântat, unde istoria și credința au lăsat urme de neșters. Printre cei care au făcut cinste acestor locuri se află marele domnitor Ștefan cel Mare.

Cu mult curaj și dragoste pentru țară, el a apărut Moldova și a avut grijă de poporul său. După fiecare victorie, a ridicat biserici și mănăstiri, care dăinuie și astăzi și ne amintesc de credința și înțelepciunea sa.

Când privesc vechile mănăstiri ale Bucovinei, mă gândesc la lumina pe care Ștefan cel Mare a lăsat-o peste aceste meleaguri. Această lumină este făcută din iubire de neam, din respect pentru credință și din dorința de a face bine.

Ștefan cel Mare ne învață că adevărata putere se află în curaj, în bunătate și în dragostea față de țară. El rămâne un exemplu pentru toți copiii României, iar faptele sale sunt o lecție vie de istorie.

Sunt mândru că trăiesc pe pământul pe care a pășit marele voievod și că fac parte dintr-un neam care își cinstește eroii. În lumina lui Ștefan cel Mare, învățăm să fim mai buni, mai uniți și să păstrăm cu drag valorile românești.

Rolul oamenilor de cultură și ai bisericii în promovarea virtuților morale: Lecții din nordul Moldovei

Elev: Florescu Angelina Gabriela,
Prof. Apetroae Alin,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

De câte ori trec pe ulițele unui sat sau pe străzile unui oraș din nordul Moldovei, simt parcă pașii oamenilor de altădată care au construit nu doar case și biserici, ci valori morale și spirituale. Orașe precum Dorohoi sau comunele din jur nu sunt doar puncte geografice; ele păstrează memoria unor comunități care au știut să transforme credința și cultura în lecții de viață. În aceste locuri, oamenii de cultură și cei ai bisericii nu au fost simpli observatori ai vremurilor lor: ei au fost adevărați formatori de conștiință, educatori ai virtuților umane și modele de moralitate.

Biserica ortodoxă din nordul Moldovei nu a fost doar spațiu de închinare, ci un adevărat nucleu al valorilor morale și sociale. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă Ilie Cleopa (1912–1998), duhovnicul de la Mănăstirea Sihăstria. Preotul și mai apoi starețul a fost cunoscut pentru simplitatea și înțelepciunea cuvintelor sale. În predicile sale, el sublinia că virtutea nu este un ideal abstract, ci se trăiește prin fapte concrete: ajutorarea aproapelui, răbdarea în suferință și smerenia față de Dumnezeu. „Omul nu poate trăi fără credință și fără iubire pentru aproapele.”

Această lecție se aplica nu doar în viața personală, ci și comunitar: mănăstirea Sihăstria oferea adăpost oamenilor săraci, găzduia copii orfani și sprijinea familiile aflate în dificultate, transformând credința în acțiune. În anii 1945–1960, perioadă marcată de dificultăți sociale și represiune, contribuția preoților și călugărilor locali a fost crucială în păstrarea coeziunii comunităților rurale.

Alt exemplu îl reprezintă Arhimandritul Gherontie (1900–1972), de la Mănăstirea Vorona. El a organizat școli parohiale și cercuri de citire a Bibliei pentru copii și tineri, demonstrând că promovarea virtuților umane poate fi combinată cu educația intelectuală. Elevii care participau la aceste activități nu învățau doar literele, ci și lecțiile morale: cinstea, respectul, solidaritatea și compasiunea pentru cei aflați în nevoie.

Mănăstirile din nordul Moldovei, precum Voroneț (1488), Agapia (1642) sau Putna (1466), au fost adevărate școli morale și culturale. Ele nu au fost doar locuri de rugăciune, ci centre de educație, unde călugării copiau manuscrise, predau tinerilor și păstrau tradiții. Frescele Voronețului, pictate de renumiții zugravi ai epocii lui Ștefan cel Mare, transmit valori precum dreptatea, răbdarea și generozitatea prin imagini: sfântul și martirul care se sacrifică pentru aproapele devine model de viață pentru comunitate.

La Mănăstirea Agapia, starețele și stareții au promovat valori ca smerenia și compasiunea prin exemplul personal. Călugărițele și călugării care locuiau aici nu doar slujeau liturghia, ci

participau la viața comunității, ajutând săracii și organizând adăposturi temporare pentru cei aflați în dificultate. În perioada interbelică, aceste mănăstiri au devenit centre de cultură: biblioteci religioase, colecții de manuscrise și icoane vechi erau disponibile pentru cei care voiau să învețe nu doar religia, ci și moralitatea și istoria comunității.

Pe lângă biserică, oamenii de cultură au avut un rol major în educarea și consolidarea comunităților. Nicolae Iorga (1871–1940), istoric și scriitor, a considerat că istoria nu este doar o succesiune de evenimente, ci un mijloc de a educa oamenii. Prin lucrări precum *Hronicul mănăstirilor din Moldova* (București, 1904) sau *Istoria românilor* (București, 1911), Iorga sublinia valorile virtuților: curajul, respectul pentru tradiții, răbdarea și responsabilitatea față de comunitate.

„Istoria este o lecție de conștiință, nu doar de fapte.”

Prin studiul vieților ctitorilor și al clericilor, el arăta cum virtuțile morale se transmit prin exemplu, iar comunitatea se educă prin povești reale. În școlile din nordul Moldovei, profesorii foloseau aceste cărți ca manuale de viață: nu doar pentru a învăța despre domnitori și biserici, ci pentru a înțelege cum să trăiască corect, în spiritul virtuților morale.

Pictorul Octav Băncilă (1872–1944) a promovat aceleași valori prin artă. Tablouri precum *Învățătorii săracă* (1907) sau *Femei de la marginea societății* arată compasiunea, respectul și demnitatea umană. În aceste lucrări, suferința oamenilor devine lecție morală: cei care privesc tablourile sunt chemați să fie mai buni, mai atenți și mai generoși. Artă devine astfel un mijloc de educație morală și socială, complementară cu rolul bisericii.

Aceste exemple arată că biserica și oamenii de cultură nu acționează separat: mănăstirile educă moral, oamenii de cultură transmit valori prin literatură și artă, iar împreună modelează comunități solide, empatică și morale.

Mănăstirea Sihăstria, 1635, ctitor domnitorul Miron Barnovschi. A fost loc de refugiu pentru călugări și săraci. Stareții au promovat virtutea răbdării și a smereniei, iar comunitatea a participat la construirea și întreținerea locașului, învățând astfel solidaritatea.

Mănăstirea Vorona, 1469–1480, ctitor Petru Rareș. A devenit centru educațional pentru tineri, cu școli parohiale și biblioteci de manuscrise. Călugării predau limba română, religia și moralitatea, oferind un model de virtute trăită.

Mănăstirea Agapia, 1642, ctitor Vasile Lupu. Loc de creație artistică și spirituală. Călugărițele pictau icoane și fresce, iar mănăstirea devenea astfel un centru de transmitere a valorilor morale prin artă.

Mănăstirea Putna, 1466, ctitor Ștefan cel Mare. Exemplu de cum ctitorii pot transmite virtutea credinței și a responsabilității. Frescele și ritualurile mănăstirii încurajau virtutea dreptății și a compasiunii.

Mănăstirea Humor, 1530, ctitor Mihail Sturdza. Frescele exterioare, cu scene morale și biblice, erau folosite pentru educarea populației analfabete, arătând că educația morală poate fi transmisă prin imagine, nu doar prin text.

Când citesc despre Ilie Cleopa, Octav Băncilă sau ctitorii de mănăstiri, simt că aceste valori nu sunt abstracte. Ele se trăiesc, se transmit și se aplică în comunități. Mă gândesc la școlile parohiale

din secolul XIX sau la tablourile care sensibilizează oamenii, și realizez că virtutea nu înseamnă doar vorbe, ci acțiune și exemplu concret.

Privind în jur, în comunitatea mea, înțeleg că fiecare gest de compasiune, fiecare acțiune de ajutor sau fiecare moment de răbdare sunt mici replici ale lecțiilor transmise de cei din trecut. Fiecare biserică, fiecare manuscris sau tablou este o invitație să fim mai buni.

Oamenii de cultură și biserica au avut un rol complementar și esențial în promovarea virtuților umane. Prin predici, artă, literatură sau implicare socială, aceștia au cultivat compasiunea, răbdarea, smerenia și responsabilitatea. Lecțiile lor au traversat secole și ne amintesc că moralitatea și spiritualitatea nu sunt valori abstracte, ci se trăiesc și se transmit prin fapte concrete. Comunitățile nord-moldovene au supraviețuit și s-au unit datorită acestor modele morale, iar moștenirea lor rămâne vie în școli, biserici și sufletele oamenilor.

Astăzi, fiecare dintre noi poate continua această tradiție, făcând ca virtuțile umane să fie nu doar un ideal, ci o realitate zilnică.

Bibliografie:

- Cociș, Sibylle – *Iconografia creștin-ortodoxă în spațiul românesc*, Editura Meridiane, București, 1998.
- Drăguț, Vasile – *Arta medievală românească*, Editura Meridiane, București, 1982.
- Ghinea, Dan – *Mănăstirile Moldovei – patrimoniu cultural și spiritual*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- Iorga, Nicolae – *Hronicul mănăstirilor din Moldova*, Editura Institutului de Arte Grafice, București, 1904.
- Nicolae, Adrian – *Ctitorii și istoria bisericilor din nordul Moldovei*, Editura Doxologia, Iași, 2015.
- Popescu, Elena – *Dorohoi – monografie culturală și religioasă*, Editura Dorohoi, Dorohoi, 2012.

Octav Băncilă, pictorul care a dat glas suferinței sociale

Elev: Popovici Constantin Lucian,
Prof. Apetroae Alin,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

Îmi amintesc prima dată când am văzut o reproducere a tabloului „1907”. Nu eram într-un muzeu, ci într-un manual, între două pagini care miroseau a hârtie tipărită. Chipul țăranului pictat de Octav Băncilă m-a privit direct, fără menajamente. Nu era o figură idealizată, nu avea nimic eroic în sens romantic. Avea însă o intensitate care m-a făcut să închid cartea pentru câteva secunde. M-am întrebat atunci: cum poate un tablou să transmită atâta tensiune? Cum poate o imagine să spună o poveste despre nedreptate mai puternic decât o pagină întreagă de istorie? Pentru mine, de acolo începe întâlnirea cu Octav Băncilă: dintr-o privire care nu te lasă să rămâi indiferent.

Octav Băncilă s-a născut în 1872, într-o familie modestă. Rămas orfan de tată de la o vârstă fragedă, a cunoscut nesiguranța și lipsurile materiale. Nu a crescut într-un mediu privilegiat, iar această experiență personală a fragilității cred că i-a modelat sensibilitatea artistică. A studiat la Iași, apoi la München, unde a intrat în contact cu tendințele realiste și cu idei sociale moderne.

Însă, spre deosebire de alți artiști care, odată ajunși în centre culturale occidentale, s-au îndepărtat de realitatea românească, Băncilă s-a întors și a ales să picteze exact ceea ce îl durea. Nu a fugit de problemele societății. Le-a adus în atelier și le-a transformat în imagine.

Mi se pare important acest detaliu: el nu a pictat suferința dintr-o poziție de superioritate, ci dintr-una de apropiere. Se simte în lucrările sale că înțelege lumea pe care o reprezintă.

Momentul 1907 a zguduit societatea românească. Răscoala țărească a scos la iveală tensiuni acumulate de-a lungul anilor: sărăcie, exploatare, lipsa drepturilor. În timp ce istoricii și politicienii dezbăteau cauzele și consecințele, Băncilă a ales să ofere o altă perspectivă: cea a chipului omenesc.

Tabloul „1907” nu prezintă o scenă amplă, cu mulțimi și confruntări. El se concentrează asupra unui singur țăran. Privirea acestuia este aspră, aproape sfidătoare. Nu vedem doar furie, ci și oboseală, disperare, poate chiar teamă. Este chipul unui om împins la limită.

Ceea ce m-a impresionat este faptul că Băncilă nu transformă țăranul într-un simbol abstract. El rămâne om. Nu este mitizat, nu este caricaturizat. Este prezentat cu demnitate, chiar și în revoltă. Asta îmi sugerează că pictorul nu urmărea doar să provoace emoție, ci să trezească empatie.

Am citit că Băncilă considera că arta trebuie să fie „în slujba poporului”. Această idee, deși poate părea simplă, ascunde o mare responsabilitate. În slujba cui sunt artiștii de astăzi? În slujba modelului? A succesului? A pieței? Întrebările acestea apar inevitabil când îl comparăm pe Băncilă cu prezentul.

Dincolo de tabloul dedicat anului 1907, Băncilă a realizat numeroase lucrări care surprind viața grea a țăranilor și a muncitorilor. Femei obosite, copii desculți, bărbați marcați de muncă fizică. Culorile sunt adesea sobre, iar atmosfera nu este festivă. Nu există strălucire artificială.

Privind aceste lucrări, am avut senzația că pictorul nu caută să înfrumusețeze realitatea, dar nici să o facă mai crudă decât este. Există o sinceritate care, paradoxal, dă o formă de frumusețe interioară personajelor. Demnitatea lor devine centrul compoziției.

Mi se pare că această demnitate este cheia operei lui Băncilă. El nu transformă sărăcia în spectacol. Nu exploatează durerea. O prezintă cu respect. Iar acest respect este, în opinia mea, un gest profund moral.

Deși Octav Băncilă nu este cunoscut în primul rând pentru pictură religioasă, nu putem ignora contextul spiritual în care a trăit și a creat. Moldova sfârșitului de secol XIX și începutului de secol XX era un spațiu în care Biserica avea un rol esențial în viața comunității. Valorile creștine, compasiunea, grija față de cei săraci, solidaritatea, erau parte din mentalul colectiv.

În Evangheliile, Iisus Hristos spune: „Adevărat vă spun, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut.” Privind tablourile lui Băncilă, nu pot să nu mă gândesc la aceste cuvinte. Chipurile țăranilor și ale muncitorilor devin, într-un fel, chipuri ale celor „prea mici”, ale celor uitați.

Băncilă nu predică, nu ilustrează scene biblice în mod direct, dar mesajul său este apropiat de cel creștin: atenția față de suferință, condamnarea nedreptății, respectul pentru demnitatea umană. Într-o societate în care diferențele sociale erau mari, pictura sa devine o formă de muștrare tăcută.

De asemenea, este important de menționat că arta românească a epocii era influențată de tradiția iconografică și de sensibilitatea religioasă. Chiar dacă Băncilă abordează teme sociale, compozițiile sale au uneori o sobrietate și o concentrare asupra chipului care amintesc de icoană. Privirea personajelor este frontală, intensă, aproape interogativă. Ele par să ne întrebe: „Ce faci tu pentru mine?”

În acest sens, arta lui poate fi interpretată și ca un apel la conștiință, asemănător unui îndemn moral rostit din amvon. Nu este o predică religioasă, ci una etică. Artă socială nu este comodă. Ea obligă la reflecție. Este mult mai ușor să admirăm un peisaj idilic decât să privim un chip marcat de suferință. Tocmai de aceea, cred că Băncilă a fost și rămâne un artist incomod.

În prezent, deși trăim într-o societate diferită, problemele sociale nu au dispărut. Există încă sărăcie, inegalitate, marginalizare. Poate nu mai vedem răscoale țărănești, dar vedem proteste, migrație masivă, familii destrămate de nevoia de a munci în străinătate.

Tabloul „1907” este, probabil, cea mai cunoscută lucrare a lui Băncilă. Inspirat de răscoala țărănească din 1907, tabloul nu prezintă o scenă amplă de confruntare, ci se concentrează asupra unui singur personaj: un țăran răsculat.

Compoziția este simplă, dar intensă. Personajul ocupă aproape întreaga suprafață a pânzei. Fundalul este sobru, lipsit de detalii care să distragă atenția. Toată tensiunea este concentrată în expresia feței și în gestul mâinilor. Privirea țăranului este directă, aproape provocatoare. Nu pare un om înfrânt, ci unul ajuns la limită. Fruntea încruntată, maxilarul încordat, postura rigidă, toate

sugerează acumularea unei suferințe îndelungate. Ceea ce m-a impresionat este faptul că Băncilă nu transformă revolta într-un spectacol. Nu vedem sânge, nu vedem violență explicită. Vedem însă cauza ei: nedreptatea. Tabloul devine astfel o mărturie morală.

Se spune că Băncilă considera că „arta trebuie să fie în slujba poporului”. În „1907”, această idee devine concretă. Pictorul nu vorbește în numele țăranului, ci îi oferă chip.

O altă lucrare importantă este „Greva”. De această dată, scena este colectivă. Vedem un grup de muncitori, adunați într-o atitudine de opoziție. Nu sunt reprezentați ca o masă anonimă, ci ca indivizi uniți de aceeași nemulțumire. Compoziția este construită astfel încât privirea spectatorului să fie atrasă de figura centrală, dar și să observe legătura dintre personaje. Culorile sunt reci, dominate de tonuri închise, sugerând atmosfera apăsătoare.

În acest tablou, Băncilă surprinde nu doar suferința, ci și solidaritatea. Muncitorii nu sunt izolați. Sunt împreună. Iar această împreună-lucrare este, în sine, un mesaj.

Privind „Greva”, m-am gândit la protestele contemporane. Deși contextul este diferit, ideea rămâne aceeași: oamenii se adună pentru a cere dreptate. În acest sens, tabloul nu aparține doar trecutului.

De asemenea, o altă lucrare relevantă este „La împărțitul porumbului”. Scena surprinde momentul în care țăranii așteaptă să primească partea cuvenită din recoltă. Atmosfera este tensionată, iar expresiile personajelor trădează resemnare și teamă. Nu este o revoltă spectaculoasă, ci o umilință zilnică. Tocmai această banalitate a nedreptății face tabloul puternic. Băncilă ne arată că suferința nu apare doar în momente istorice dramatice, ci și în situații aparent obișnuite.

Culorile pământii accentuează legătura dintre oameni și solul pe care îl muncesc. Trupurile lor par aproape contopite cu pământul. Este o imagine care sugerează atât apartenența, cât și captivitatea.

Deși Octav Băncilă nu este cunoscut ca pictor religios, opera sa poate fi citită și dintr-o perspectivă spirituală. Trăind într-o societate profund marcată de tradiția ortodoxă, el nu putea fi indiferent la valorile creștine ale compasiunii și dreptății.

În Evanghelie, Iisus Hristos se apropie de cei marginalizați: săraci, bolnavi, disprețuiți. Într-un mod diferit, dar comparabil ca intenție morală, Băncilă își îndreaptă atenția artistică spre aceleași categorii.

Chipurile țăranilor și muncitorilor au uneori o intensitate care amintește de icoane. Privirea frontală, seriozitatea expresiei, concentrarea asupra feței, toate creează o atmosferă de solemnitate. Nu este o solemnitate religioasă explicită, ci una morală.

Arta lui Băncilă pare să spună că fiecare om, indiferent de statutul social, are o demnitate care trebuie respectată. Această idee este profund creștină. Într-o lume în care sărăcia era adesea ignorată sau considerată firească, pictorul o aduce în prim-plan.

Nu este vorba despre propagandă religioasă, ci despre o etică a responsabilității. În acest sens, opera sa poate fi văzută ca o formă de „predică vizuală” despre dreptate și compasiune.

Pentru mine, Octav Băncilă reprezintă curajul de a alege un drum dificil. Ar fi putut picta peisaje liniștite sau portrete elegante. Ar fi fost, probabil, mai apreciat în anumite cercuri. Dar a ales să fie fidel conștiinței sale.

Mă face să mă întreb: în viața mea, aleg mereu varianta comodă sau pe cea corectă? Îndrăznesc să spun ce cred, chiar dacă nu este popular?

Băncilă nu a fost doar un pictor al suferinței, ci un pictor al demnității. El ne arată că adevărata frumusețe nu stă în perfecțiune, ci în autenticitate.

Dacă ar trăi astăzi, probabil că Băncilă ar picta chipurile copiilor rămași singuri acasă sau ale muncitorilor exploatați. Ar alege, din nou, subiecte care dor. Iar asta îl face actual.

Personal, cred că avem nevoie de astfel de voci culturale. O societate care își ignoră problemele devine superficială. Artă lui Băncilă ne amintește că frumusețea nu poate fi separată de adevăr.

Ceea ce mă impresionează cel mai mult la Octav Băncilă nu este doar tehnica sa, ci curajul. Curajul de a nu picta pentru aplauze, ci pentru conștiință. Într-o lume în care succesul este adesea măsurat în vizibilitate și profit, alegerea lui de a rămâne fidel unor teme dificile mi se pare un act de verticalitate.

Mă face să mă întreb: fiecare dintre noi, în domeniul nostru, avem acest curaj? Avem puterea de a spune adevărul, chiar dacă nu este confortabil? Băncilă nu a scris manifeste, dar a pictat adevăruri.

Cred că acesta este cel mai important mesaj pe care ni-l transmite: să nu fim indiferenți. Să nu întoarcem privirea. Să înțelegem că arta, cultura, credința și responsabilitatea socială nu sunt domenii separate, ci părți ale aceleiași realități umane.

Octav Băncilă rămâne unul dintre cei mai puternici pictori ai conștiinței sociale din cultura română. Prin lucrările sale, a dat chip suferinței și demnității celor marginalizați. A demonstrat că arta poate fi mai mult decât estetică: poate fi solidaritate, protest și compasiune.

În lumina valorilor creștine și a tradiției culturale românești, opera sa capătă o dimensiune morală profundă. Ea ne invită să privim cu atenție și să răspundem cu responsabilitate.

Pentru mine, Octav Băncilă nu este doar un nume din manuale, ci un exemplu de implicare și sinceritate. Iar într-o lume în care indiferența devine tot mai comodă, cred că tocmai această sinceritate este cea mai mare lecție pe care ne-o oferă.

Bibliografie:

- Dan Grigorescu, *Istoria unei generații de artiști*, Editura Minerva, București, 1980.
- Octav Băncilă, *Catalogul expoziției retrospective Octav Băncilă*, Muzeul de Artă Iași, Iași, 1972.
- Petru Comarnescu, *Octav Băncilă*, Editura Meridiane, București, 1962.
- Vasile Florea, *Artă românească modernă și contemporană*, Editura Meridiane, București, 1982.

Nicolae Iorga, savantul care a transformat istoria într-o lecție de conștiință națională

Elev: Temeș Corina Ștefana,
Prof. Apetroae Alin,
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, Iași

Istoria nu este doar o înșiruire de ani și domnii, de tratate și războaie, ci o mărturie vie despre sufletul unui popor. În paginile ei se păstrează nu doar faptele, ci și credințele, idealurile și valorile care au susținut generații întregi. Puține personalități ale culturii române au înțeles această dimensiune profundă a istoriei așa cum a făcut-o Nicolae Iorga. Născut la Botoșani, în nordul Moldovei, Iorga a fost nu doar un istoric de o erudiție impresionantă, ci și un formator de conștiințe, un intelectual pentru care trecutul devenea o lecție morală și spirituală.

Copilăria lui Nicolae Iorga s-a desfășurat într-un spațiu încărcat de tradiție și religiozitate. Nordul Moldovei este cunoscut pentru mănăstirile sale, pentru bisericile vechi și pentru respectul față de credință și carte. Într-un asemenea mediu, educația nu era separată de morală, iar cultura nu era desprinsă de spiritualitate. Această atmosferă și-a pus amprenta asupra tânărului Iorga. De timpuriu, el a înțeles că identitatea unui popor nu se sprijină doar pe granițe sau pe instituții politice, ci pe o temelie mai adâncă: credința, limba și memoria comună. Studiul intens, disciplina și respectul față de tradiție au devenit reperele vieții sale.

Opera lui Nicolae Iorga este vastă și impresionantă. În lucrări fundamentale precum *Istoria românilor*, el a urmărit să demonstreze continuitatea și unitatea poporului român, punând accent pe rolul jucat de valorile morale în momentele de cumpănă. Pentru el, istoria nu era neutră. Ea trebuia să educe, să inspire și să formeze caractere.

Iorga credea că un popor care nu își cunoaște trecutul este vulnerabil. De aceea, cercetarea istorică avea, în viziunea sa, o dimensiune aproape pedagogică. Conferințele sale nu erau simple expuneri academice, ci adevărate apeluri la conștiință. El îi îndemna pe tineri să privească trecutul nu cu nostalgie, ci cu responsabilitate.

Una dintre cele mai importante contribuții ale lui Nicolae Iorga este modul în care a integrat istoria religioasă în istoria națională. În viziunea sa, Biserica nu a fost doar o instituție spirituală, ci un pilon esențial al identității românești. În lucrarea *Istoria Bisericii Românești* și a vieții religioase a românilor, el analizează în detaliu rolul pe care credința l-a avut în formarea și păstrarea unității naționale.

În perioadele de dominație străină, când autoritatea politică era slăbită sau fragmentată, Biserica a rămas instituția stabilă, prezentă în viața fiecărei comunități. Preotul satului nu era doar slujitor al altarului, ci și sfătuitor, învățător și păstrător al tradiției. Prin predică și prin exemplu, el transmitea nu doar învățături religioase, ci și conștiința apartenenței la același neam.

Mănăstirile din Moldova și din celelalte provincii românești au avut un rol cultural major. Acolo s-au copiat și tradus manuscrise, s-au tipărit cărți și s-a cultivat limba română. În vremuri în care identitatea națională era amenințată, aceste centre monahale au devenit adevărate cetăți ale culturii. Iorga a subliniat adesea că fără această activitate susținută a Bisericii, limba și tradițiile ar fi fost mult mai fragile.

Credința, în viziunea lui Iorga, nu era doar un element al vieții private, ci o forță care modela istoria. El a evidențiat rolul voievozilor care au apărut nu doar hotarele țării, ci și credința strămoșească. Pentru el, lupta pentru independență era strâns legată de apărarea valorilor spirituale. Astfel, istoria politică și cea religioasă se completează reciproc.

Mai mult decât atât, Iorga vedea în credință o sursă de moralitate publică. O societate fără repere spirituale riscă să se dezintegreze moral. În numeroase discursuri și articole, el a atras atenția asupra pericolului pierderii valorilor tradiționale. Nu pleda pentru rigiditate sau izolare, ci pentru păstrarea unui echilibru între modernitate și tradiție, între progres și fidelitate față de credință.

Dimensiunea religioasă a gândirii sale are și o notă providențială. Iorga considera că istoria unui popor nu este rezultatul întâmplării, ci al unei lucrări în care oamenii sunt chemați să colaboreze cu voia lui Dumnezeu. Momentele de suferință și încercare nu sunt lipsite de sens; ele pot deveni ocazii de maturizare și întărire spirituală. În acest fel, istoria capătă o profunzime care depășește simpla analiză a faptelor.

Chiar și destinul său tragic, curmat violent în 1940, poate fi interpretat în această cheie. Moartea lui Nicolae Iorga nu a fost doar sfârșitul unui savant, ci un moment de durere colectivă. El a devenit, simbolic, o jertfă pentru valorile pe care le-a apărut: cultura, demnitatea și credința în identitatea națională.

Pe lângă activitatea sa științifică, Iorga s-a implicat activ în viața politică și socială. A fost profesor universitar, fondator de instituții culturale și chiar prim-ministru al României. Această implicare arată că el nu concepea cultura ca pe o activitate izolată, ci ca pe o responsabilitate față de comunitate.

Pentru Iorga, intelectualul trebuia să fie un model moral. Cuvântul rostit în spațiul public avea greutate și implica o mare răspundere. El a demonstrat prin propria viață că ideile trebuie susținute prin acțiune și că asumarea valorilor presupune uneori sacrificiu.

În prezent, când informația circulă rapid și valorile par adesea relativizate, exemplul lui Nicolae Iorga rămâne actual. El ne învață că identitatea nu poate fi construită fără memorie și fără credință. Globalizarea nu trebuie să însemne pierderea rădăcinilor, ci deschidere către lume dintr-o poziție de echilibru și demnitate. Pentru tineri, modelul său poate părea greu de atins, însă nu cantitatea operei sale este esențială, ci seriozitatea și responsabilitatea cu care și-a trăit viața. A fi om de cultură înseamnă a fi consecvent cu valorile pe care le afirmi și a contribui, fiecare după putere, la binele comunității.

Nicolae Iorga rămâne o figură monumentală a culturii române. Savantul din nordul Moldovei a transformat istoria într-o lecție de conștiință națională, demonstrând că trecutul poate fi o sursă de

lumină pentru prezent. Prin integrarea dimensiunii religioase în analiza istorică, el a arătat că identitatea românească este inseparabilă de credință și cultură.

Astăzi, la distanță de decenii, mesajul său continuă să ne provoace: să ne cunoaștem rădăcinile, să ne păstrăm credința și să ne asumăm responsabilitatea pentru viitor. Numai astfel istoria devine, cu adevărat, o lecție vie.

Bibliografie:

- Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, Editura Enciclopedică, București, 1992.
- Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, Editura Ministeriului de Culte și Arte, București, 1908.
- Nicolae Iorga, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească*, Editura Minerva, București, 1906.
- Nicolae Iorga, *O viață de om așa cum a fost*, Editura Minerva, București, 1934.
- Zigu Ornea, *Nicolae Iorga*, Editura Minerva, București, 1991.

Răsună credința

Elev: Rădeanu Alexandru,
Prof. Arhip Felicia Monica,
Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

N-a fost doar sabie purtată prin furtună
Nici doar un simplu nume... scris pe hărți cu sânge,
Ci glasul dulce rostind o rugăciune
Și nici un viscol nu-l mai poate stinge.

Din miazănoapte până-n miazăzi,
A presărat prin văi, cetăți creștine
Purtând în frunte semnul lui Hristos
Și-n piept un dor nestins de mântuire.

Sub arcul lui și timpul s-a oprit,
Să vadă cum un munte de credință,
Din lutul țării, scump dar și trudit
Răsare falnic, plin de biruință.

Nici zidul gros n-a stat în calea lui
Căci dragostea de neam și dreapta lui credință
L-au ajutat în lupte, iar sabia aprinsă
A speriat dușmanul și-a adus biruință.

Și azi când treci pe lângă o mănăstire,
Ascultă piatra, ea încă îți vorbește.
Clopotul sună, tu stai la rugăciune
Și glasul conștiinței în inimă răsună.

Candela vie – Părintele Ilie Cleopa

Elev: Achiroaie Andreea,
Prof. Arhip Felicia Monica,
Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Nu în școli cu turle-nalte
Și-a șlefuit cuvântul de foc,
Ci-n taina pădurii, sub o stâncă rece,
Unde timpul și veșnicia stăteau la un loc

Opt ani de tăcere, sub cerul de cetini,
Cu lupii tovarăși și vântul drept grai,
I-au fost universul și singurii prieteni,
Trăind printre umbre, clădindu-și propriul rai.

Când a vrut să coboare, purtând muntele-n spate,
Cuvântul lui curgea ca un râu de nectar,
Trezea conștiințe ...din somn și păcate,
Vărsând peste lume un munte de har.

„Mânca-v-ar raiul ” nu-i o simplă urare,
E setea de Hristos a unui neam întreg.
E poarta ce ne poartă spre marea mântuire,
Un drum al credinței pe care-l înțeleg.

Un stâlp al credinței în furtuna atee,
Neînfricat, sub cruce și cerul pribeag,
El a rămas în veșnicie o aprinsă scânteie
O candelă aprinsă, ce arde cu credință-n prag!

Nicolae Iorga- modelul necesar reconstrucției României. Scrisoare de la un June al secolului al XXI-lea

Elev: Harasim Alexandru,
Prof. Bălan Alina,
Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova

Stimate Domnule Nicolae Iorga,

Vă scriu din perspectiva tânărului de astăzi, un tânăr care trăiește într-o lume în continuă schimbare, în care reperele morale și culturale par adesea fragile. În această realitate, numele dumneavoastră rămâne un far de stabilitate, un model de rigoare, credință și responsabilitate. Prin această scrisoare, doresc să vă aduc un omagiu și să arăt cum moștenirea dumneavoastră poate inspira un Proiect de Țară 2030, adaptat nevoilor României contemporane.

Îmi imaginez adesea momentul în care, tânăr fiind, l-ați întâlnit pe Mihai Eminescu. Acea întâlnire, discret consemnată în amintirile dumneavoastră, a devenit pentru mine simbolul unei continuități spirituale între două conștiințe ale neamului. Eminescu, poetul care a dat limbii române forma ei deplină, și dumneavoastră, istoricul care a dat poporului român conștiința propriei deveniri. Întâlnirea voastră nu a fost doar una între două generații, ci între două vocații: una a visului, alta a construcției.

Astăzi, când încercăm să definim un proiect de țară pentru 2030, simt că avem nevoie de amândouă: idealul eminescian și rigoarea dumneavoastră. România are nevoie de vis, dar și de structură; de emoție, dar și de disciplină; de identitate, dar și de modernitate. Iar dumneavoastră, prin opera și exemplul personal, reușiți să le reuniți pe toate.

Privind la vasta dumneavoastră creație – peste 1.250 de volume și zeci de mii de articole – înțeleg că un proiect de țară nu poate fi conceput fără o cunoaștere profundă a trecutului. Lucrări fundamentale precum *Istoria românilor*, *Byzance après Byzance*, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească* sau *Istoria literaturii românești* nu sunt doar repere academice, ci instrumente de înțelegere a identității noastre. Ele arată că România nu este o întâmplare, ci rezultatul unei continuități istorice, culturale și spirituale pe care dumneavoastră ați documentat-o cu o minuțiozitate fără egal.

Un aspect esențial al operei și vieții dumneavoastră, pe care tinerii de astăzi îl descoperă cu uimire, este raportarea profundă la credința creștin ortodoxă. Pentru dumneavoastră, Ortodoxia nu a fost doar un element cultural, ci o forță vie, un fundament moral și identitar. Ați scris despre Biserică nu ca despre o instituție abstractă, ci ca despre un organism viu, care a păstrat unitatea neamului în momentele cele mai grele. Ați arătat că istoria românilor nu poate fi înțeleasă fără spiritualitatea lor,

fără mănăstirile care au fost centre de cultură, fără preoții care au fost păstrători ai limbii și ai demnității.

În paginile dumneavoastră, credința nu este niciodată ostentativă, ci firească, organică. Ați privit Ortodoxia ca pe o formă de continuitate, ca pe o punte între generații, ca pe un spațiu al identității și al rezistenței. Pentru tinerii de astăzi, aceasta este o lecție importantă: modernitatea nu trebuie să excludă spiritualitatea, iar progresul nu trebuie să însemne pierderea rădăcinilor.

În domeniul etnologiei, contribuția dumneavoastră rămâne esențială. Ați înțeles că sufletul unui popor se află în tradițiile sale, în obiceiuri, în port, în cântec, în modul de a trăi și de a simți. Ați străbătut satele românești, ați ascultat oamenii, ați notat povești, ați analizat structuri sociale și ați arătat că modernizarea nu trebuie să însemne uniformizare. Pentru tinerii de astăzi, aceasta este o lecție vitală: progresul nu poate exista fără identitate.

Ca tânăr din Prahova, simt o legătură specială cu dumneavoastră. Vălenii de Munte nu este doar un oraș, ci un centru spiritual creat de dumneavoastră prin Școala de Vară, prin conferințele, muzeele și instituțiile pe care le-ați ridicat acolo. Ați transformat un loc obișnuit într-un spațiu al culturii vii, al dialogului, al formării. Pentru noi, prahovenii, sunteți mai mult decât un nume din manuale: sunteți o prezență. Casa dumneavoastră, muzeul, tipografia, școala – toate sunt dovezi ale credinței că educația poate schimba lumea.

Dacă ar fi să extrag din moștenirea dumneavoastră câteva principii pentru un Proiect de Țară 2030, acestea ar fi:

- Educația ca fundament al dezvoltării – așa cum ați demonstrat prin Școala de Vară din județul meu și prin activitatea didactică.
- Identitatea culturală și spirituală ca resursă strategică – nu ca ornament, ci ca fundament al coeziunii sociale.
- Responsabilitatea elitei – dumneavoastră ați arătat că intelectualul trebuie să fie un slujitor al comunității.
- Munca neobosită – exemplul dumneavoastră de disciplină rămâne unic.
- Respectul pentru tradiție și deschiderea spre modernitate – o sinteză pe care România încă o caută.
- Credința ca sursă de echilibru și continuitate – nu ca ideologie, ci ca fundament moral.

Domnule Iorga, tinerii de astăzi au nevoie de repere. Au nevoie de oameni care au crezut în România nu doar în vorbe, ci în fapte. Au nevoie de modele care au construit, nu doar au criticat. Au nevoie de figuri morale, nu doar de figuri publice. Iar dumneavoastră sunteți un astfel de model.

În încheiere, vă mulțumesc pentru moștenirea pe care ne-ați lăsat-o. Vă mulțumesc pentru că ați crezut în puterea educației, în demnitatea poporului român, în valoarea culturii și în forța credinței. Vă mulțumesc pentru că, prin opera și viața dumneavoastră, continuați să ne inspirați. Proiectul de Țară 2030 nu poate exista fără spiritul lui Nicolae Iorga – un spirit al responsabilității, al muncii, al iubirii de țară și al credinței în viitor.

Cu profund respect și eternă pomenire,

Un tânăr al României de astăzi

Bibliografie:

- Boia, Lucian, *De ce este România altfel?*, Editura Humanitas, București, 2012.
- Iorga, Nicolae, *Istoria românilor*, vol. I–X, Editura Națională, București, 1937–1940.
- Iorga, Nicolae, *Byzance après Byzance*, Institutul de Arte Grafice „Datina Românească”, București, 1935.
- Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească*, Editura Minerva, București, 1906.
- Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii românești*, Editura Fundației pentru Literatură și Artă, București, 1925.
- Iorga, Nicolae, *O viață de om așa cum a fost*, Editura Națională, București, 1934.
- Iorga, Nicolae, *Sate și preoți din România*, Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte, 1905.
- Iorga, Nicolae, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, vol. I–XXV, Institutul de Arte Grafice, București, 1901–1913.
- Ornea, Zigu, *Viața lui Nicolae Iorga*, Editura Minerva, București, 1988.
- Livezeanu, Irina, *Cultural Politics in Greater Romania: Regionalism, Nation Building & Ethnic Struggle, 1918–1930*, Cornell University Press, Ithaca, 1995.
- Hitchins, Keith, *Românii 1774–1866*, Editura Humanitas, București, 1996.

Lumină lină din Vatra de Sus. Poem inspirat de biografia Sf. Ilie Cleopa

Elev: Țigănuș Maria,
Prof. Bălan Alina,
Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova

În vatra Moldovei, unde doina curge lin,
Și colind sfânt răsună peste ierni fără sfârșit,
Ai fost, Părinte Cleopa, un stâlp de har divin,
Un far aprins în noapte, un drum neostenit.
Din pământ sfânt ai răsărit ca un stejar bătrân,
Cu frunza rugăciunii tremurând în adiere,
Și-ai strâns în brațul tău de tată blând și bun
Toată suflarea țării, toată a Moldovei vrere.

Te-au cunoscut potecile, izvoarele, păduri,
Și liniștea de schit, și clopotul de seară,
Căci tu purtai în suflet lumina din Scripturi
Și glasul Fecioarei Maria ca o tainică vioară.
Mironosițe îngeri îți vegheau pasul sfios,
Iar tu, cu ochii umezi de dragoste curată,
Învățați pe cei pierduți că drumul cel frumos
Se naște din iertare, din inimă iertată.

Părinte al Moldovei, cu chipul de lumină,
Ai fost izvor de pace pentru cei osteniți,
Și glasul tău, ca doina, curgea fără pricină
Peste suflete frânte, peste oameni zdrobiți.
În fiecare vorbă, în fiecare sfat,
Se simțea rădăcina unui neam neînfrânt,
Și-n fiecare lacrimă pe care ai uscat
Se auzea chemarea acestui pământ sfânt.

La Athos, printre stânci, sub cerul fără somn,
Călugării români te-au numit sfânt mentor,
Căci le-ai fost ca un tată, ca un blând domn,
Un rug aprins de har, un neclintit izvor.
Le-ai dus din vatra noastră un strop de dor curat,

Un colind de acasă, o doină ce nu moare,
Și ei, cu fruntea-n palme, în lacrimi te-au urmat
Pe drumul către ceruri, pe calea cea mai mare.

În nopțile de iarnă, când liniștea se-așterne,
Și Fecioara Maria veghează peste sat,
Se-aude glasul tău, Părinte, peste vremuri eterne,
Ca o chemare dulce spre tot ce-i adevărat.
Rugăciunea ta curată se ridică peste lume,
Ca un abur de tămâie, ca un cântec de colind,
Și-n inimile noastre rămâne-al tău renume,
Ca o pecete sfântă, ca un cuvânt aprins.

Rămâi, Părinte Cleopa, în neamul nostru viu,
Un far ce nu se stinge, o inimă de foc,
Un chip de om și înger, un sfânt al lui Dumnezeu,
Un semn că dragostea învinge orice loc.
Din vatra Moldovei până-n Athosul cel sfânt,
Numele tău răsună ca o doină de lumină,
Și noi, cei de pe urmă, păstrăm acest cuvânt:
Că sfinții nu se pierd, ci-n veacuri ne îmbină.

Vioara care a învățat pământul să asculte

Elev: Țurcan Karina-Valentina-Elena,
Prof. Bidireanu Florin-Valentin,
Liceul Tehnologic „Toma Socolescu” Ploiești, Prahova

S-a născut din liniștea unui sat moldav,
Unde iarba știa doina și vântul cânta înaintea oamenilor.
Un copil cu ochii plini de sunet, a atins o vioară
Și lemnul a început să respire.

Nu a fost doar muzică, a fost dor.
Dor de mamă, dor de țară,
Dor de cerul care nu încape
Între patru linii de portativ.

În palmele lui, vioara plângea și se ruga,
Iar fiecare notă era o rugăciune nerostită
Pentru neamul care merge încet,
Dar nu se pierde.

A purtat România în buzunarul inimii
Prin săli străine, unde nu știau ce-i doina.
El i-a învățat, cu răbdare, cu smerenie
Cum tace lumea, între două note.

Când la vioară cânta, pământul tresărea.
Parcă se auzeau clopote, strigăt de joc,
Plâns de mamă și bucuria simplă
A unei duminici la sat.

Astăzi, vioara lui încă veghează.
Nu pe scenă, ci în inimi
Muzica lui nu se aude,
Ci se trăiește.

Și undeva, într-o tăcere adâncă,
El ne zâmbește,
Pentru că România încă mai cântă
Atâta timp cât neamul dăinuiește.

Poetul...s-a stins

Elev: Sălcianu Teodora Daniela,
Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani

Tânăr poet, cu chipul blând,
Cu suflet aprins, cu gândul curat,
A scris zile și nopți
Fără să creadă că-i totul în zadar.

Versurile lui sunt limpezi și vii,
Vorbesc despre a lumii durere,
Despre copilărie, despre speranță și visuri,
Despre dorința constantă de schimbare.

Un poet ca puțini alții,
Veșnic tânăr și neliniștit,
Ducând în suflet idealuri
Pe care nu le-a mai îndeplinit.

Tramvaiul cel blestemat
Viața i-a luat,
S-a stins plătând, suferind
Ca o floare pe un câmp deschis.

Emin...

Elev: Dulgheru Antonia,
Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani

Fost-a Eminescu mare poet,
Scris-a versuri cu sufletul, înțelept,
Pline de iubire și de dor
Pentru al său popor.

Senin la chip, el a iubit
Și oameni și locuri și tot ce-i frumos.
Iubea natura și cerul senin
Și ne-a lăsat versuri pline de alin.

Dar lumea lui s-a terminat,
De pe acest pământ el a plecat,
Doar poeziile lui au mai rămas
Ca o comoară pe un pământ uscat.

Luceafărul cuvântului

Elev: Aparascăi Marina,
Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani

În liniștea adâncă-a nopții blânde,
Când codrii murmură în șoaptă, lin,
Răsare-n minte, chipul strașnic care cuprinde
Lumina limbii noastre pe deplin.

Poetule drag, cu fruntea-n stele scăldată,
Ai adunat în vers nemuritor
Durerea, dorul, marea-nfiorată,
Și visul omului muritor.

Tu ești oglinda sufletului nostru,
Păstrată-n slove, sfântă ca un jurământ,
Luceafăr viu pe cerul albastru,
Eminescu EȘTI veșnicia-n cuvânt.

Omul, Ion Creangă

Elev: Mascan Ioana,
Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani

La marginea Humuleștiului, sub un nuc bătrân,
Stătea bătrânul Creangă, vesel ca un stăpân,
Cu pipa lui groasă și barba încărunită,
Spunând întâmplări pline de haz și lumea încântând-o.

“Ei, dragii mei, spunea el cu mult umor,
“Viața-i ca o horă, ba sprintenă, ba-n pas,
Câte-am pățit eu pe când eram copil,
Nimeni n-ar crede, oricât ar fi de agil.

Și-n timp ce povestea-și spunea,
Se strângea satul tot, ca la claca de pe ogor,
Iar luna rușinată de-atâta bucurie,
Se ascunde-n nori, să râdă blând și ea.

Așa era Creangă, om cu vorba dulce,
Ce-n inimă-ți intră și greu se mai duce
Și azi, când îi citești poveștile toate,
Parcă-l auzi râzând cu poftă .

Sub pecetea florilor

Elev: Emanuela Petronela Antoci,
Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani

În odaia mută, strânsă-n suferință,
Luchian dă lumii din marea lui voință,
Deși trupul lui zace pe un pat,
Sufletu-i pictează grădini pline de culori.

Legată cu sfoară pensula-i de mână,
Apune în culori sub inimă stăpână.
Anemonele lui, duioase și plătând
Devin mici bucăți de viață, din dureri furate.

N-a pictat doar flori, ci un cer întreg,
În nuanțe fine pe care doar ochii le-nțeleg,
Căci în fiecare pată de culoare
Era o durere mare.

O umbră...

Elev: Roșcăneanu Gabriella Maria,
Prof. Bostan Anamaria,
Școala Gimnazială Nr. 1 Cristești, Botoșani

Pe-un deal din Țara de Sus, într-un sat pietruit,
Stă Labiș cu ochii plini de cânt și poartă
O pălărie pe-o ureche dusă,
Îl știe tot muntele și pădurea deasă.

Vorbește-n tăcere uneori cu fântâna cea goală,
Și cerbul trece-n goană pe sub genea-i,
Își țese zilele din fire de iască
Și-n buzunar îi sună plătând idei.

Seara stă pe prag și numără stelele,
Nu apar nici turmă, nici clăi, ci doar o umbră verde
Nu-l găsești nicăieri, nu-l ții cu vorba...
E doar umbra... unui poet nemuritor.

Destinul

Elev: Crăciun Iosif-Dorian,
Prof. Cărăușu Mihaela,
Liceul Teoretic „Anastasia Bașotă” Pomârla, Botoșani

Pe drum să pun în suflet
Razele azi, în cuget
Răsare și străluce
Maiestrelor aduce.

Văpaie pusă-n strună,
Codrii ce leagă-n lună
A drumurilor arbori
Și-al stelelor chemări

Pe zare curg șiroaie,
Mărgelilor din straie
Privirea e clintită
Spre-a stelelor suită.

Cu glasuri vineții
Iar tu, din nou să vii
Catargelor pământuri
A bolților răstimpuri.

Butucul cel stelar
A lunilor amar,
Candelilor ridică
Ființa adormită.

O, dragă alinare!
Maiestru de chemare
În lumea cea senină
Cu brațul artei, vină!
Să ne mângâi în taină

Cuprins cu-a artei haină,
Cu gânduri adunate
De inimi așteptate.

Cu glasul tău duios,
Cu gândul tot voios,
Cuprins în așteptare
Primesc a ta chemare.

Ca o podoabă mută
În mintea mea născută,
Pe-a vieții poezie,
Pe-a lumii simfonie.

E-a cerului izvor
Înmiresmat în dor,
De-a tale amintiri,
De-a gândului șoptiri.

Eminescu

Elev: Buta Miruna,
Prof. Romaniuc Carmen,
Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani

Eminescu, un poet de vis,
Ai devenit un suflet neatins
De farmecele iubirii necuprinse,
Iubirii scrise-n versuri dinadins.

Tu ne vorbești prin foșnet de izvoare,
Prin șoapte de iubire, alinare,
În fiecare vers – un univers,
În fiecare gând – un vis ales.

Tu ai scris iubirea cu glas înțepesc,
Veronicăi... de neînțeleș...
Ea te-a lăsat și-a plecat,
Tu ai iubit și n-ai uitat...

Dar din durerea ta nemărginită,
Ai scris și ai compus într-o clipită.
Îți purtăm emblematică recunoștință,
Pentru tot ce-a rămas, chiar de e suferință.

Ai știut că dragostea poate fi chinuitoare,
Dar tot ea îți aducea alinare.
A ta iubire spre Veronica s-a îndreptat
Și ai așteptat-o îndelungat...

Înșirându-ți pe albe foi simțirea,
Așteptându-ți, tăinuit, iubirea...

Viață prin poezii

Elev: Călin Andreea,
Prof. Căruceriu Lidia,
Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani

Mihai Eminescu, scriitor român,
Un om tânăr cu suflet bun,
Poeziile lui ne fac să visăm,
Cu vocea putem să le cântăm.

S-a născut în Botoșani,
Și s-a stins la 39 de ani.
Dar s-a stins cu bucurie,
Cu mult zâmbet și mândrie,
Că poeziile lui au rămas,
Și până-n ziua de azi.

„Luceafărul,, și „Dorința,,
Sunt preferatele mele,
Dar îmi mai place și „Revedere,,
Mă simt minunat când le citesc,
Zici că îmi vine să plutesc.

Mihai Eminescu a scris frumos,
Versuri line și duios,
Despre dor și despre stele,
Despre vise tinerele.

Mihai Eminescu, în versuri ne-a lăsat,
Cu viața și dorul în cuvinte s-a împletit,
Sub cerul înstelat, el visuri a desenat,
În fiecare strofă, sufletul și-a dăruit.

Mândria neamului românesc

Elev: Tîrniceru Serafim-Iulian,
Prof. Căruceriu Lidia,
Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani

Eminescu, mândru nume,
A impresionat o lume
Cu-ale sale scrieri mari,
Este printre cei mai tari
Scriitor al codrului,
Fecior al pământului ;

Copil de natură iubit,
Și de domnul ocrotit
Înzestrat cu har divin,
Al Eminovicilor consangvin
Al lui Creangă vechi tovarăș,
Prin codru sufletu-i cutreieră iarăș;

Fecior mândru al Moldovei,
Ce-a scris lângă gura sobei
Poveți, ale naturii vorbe,
Ale nuferilor podoabe
Ale florilor coroane,
Și-ale frunzelor culoare:

Și-a creat al lui renume,
Pe această scumpă lume
Cu condei de aur pur,
Își așterne al său drum
Drum cu aur poleit,

În veci nu-l vom uita,
Pentru-al nost poet iubit;
Și nepoții l-or venera
Pe al țării scump luceafăr,
Ce în ceruri veghe teafăr
Pe ai săi copii cunoscători,
Ai operelor sale purtători.

Ștefan Luchian – pictorul care a învățat florile să sufere dar și să spere

Elev: Bidireanu Rareș-Ștefan,
Prof. Catană Elena-Teodora,
Colegiul Economic „Ion Ghica” Târgoviște, Dâmbovița

În istoria artei românești, Ștefan Luchian nu este doar un pictor al florilor, ci un martor al fragilității umane și al demnității creației. Viața sa a fost o luptă tăcută între trup și spirit, între durere și frumusețe, între limitele bolii și libertatea absolută a artei. Privind un tablou semnat Luchian, nu vedem doar culoare și formă, ci o biografie transfigurată. Născut într-o lume care încă învăța să se exprime artistic, Luchian a simțit devreme chemarea picturii. Pentru el, arta nu a fost un refugiu comod, ci o formă de adevăr. A pictat oameni simpli, colțuri de natură, chipuri marcate de oboseală și, mai ales, flori. Dar florile lui nu sunt decorative; ele par să aibă o conștiință a trecerii timpului. Petalele lor tremură între viață și ofilire, asemenea pictorului însuși.

Boala care i-a paralizat treptat trupul nu i-a paralizat însă sufletul. Din contră, suferința a adâncit privirea lui Luchian, a făcut-o mai atentă, mai sinceră. Când mâinile nu l-au mai ascultat, pictorul a continuat să creeze, legându-și pensula de braț. Acest gest nu este doar o dovadă de voință artistică, ci un act de credință în sensul creației. Luchian a demonstrat că adevărata artă nu se naște din confort, ci din asumare.

Florile lui Ștefan Luchian sunt, în acest sens, autoportrete simbolice. Anemonele, crizantemele, garoafele nu sunt doar subiecte picturale, ci stări sufletești. Ele vorbesc despre fragilitate, despre frumusețea care nu se impune, ci se oferă. Într-o lume grăbită, pictorul a ales să se oprească asupra detaliului, asupra tăcerii dintre culori, asupra emoției care nu are nevoie de explicații.

Destinul său a fost unul nedrept din punct de vedere social: sărăcie, neînțelegere, marginalizare. Dar tocmai această marginalitate i-a oferit libertatea de a fi autentic. Luchian nu a pictat pentru glorie, ci pentru adevăr. În fața șevaletului, boala, lipsurile și singurătatea deveneau secundare; rămânea doar dialogul dintre artist și lume.

Ștefan Luchian ne învață că frumusețea nu este o formă de evadare, ci o formă de rezistență. Prin pictura sa, el a transformat suferința în culoare și neputința în sens. Florile lui nu se ofilesc niciodată cu adevărat, pentru că ele poartă în ele o lecție esențială: aceea că arta, atunci când este sinceră, învinge timpul și durerea. Astfel, Luchian nu este doar pictorul florilor, ci pictorul demnității umane, al tăcerii pline de sens și al frumuseții care nu strigă, ci rămâne.

Bibliografie:

- Popescu, Mircea și alții, *Istoria artei românești*, Editura Meridiane, București, 1979.
- Wikipedia, Ștefan Luchian, https://ro.wikipedia.org/wiki/Ștefan_Luchian

Dumitru Chipăruș, vocea artistică a comunității dorohoiene

Elev: Filip Ilinca-Iuliana,
Prof. Ciobanu Monica Claudia,
Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani

Dumitru Haralamb Chipăruș s-a născut la 16 septembrie 1886, în orașul Dorohoi, județul Botoșani, România. A murit la 22 ianuarie 1947, la Paris, în Franța, la 61 de ani. A fost sculptor și ceramist român, recunoscut pentru lucrările sale realizate în stilul Art Deco. Creațiile sale se remarcă prin rafinament și echilibru formal. Activitatea artistică s-a desfășurat aproape în întregime în Franța, spațiu care a devenit locul său de viață și de afirmare profesională. În mediul artistic occidental a fost cunoscut sub numele de Demétre Chiparus. Această identitate adoptată l-a apropiat de publicul francez, dar l-a îndepărtat de țara natală. Originea românească și formația sa culturală au rămas însă vizibile în expresia artistică. Acestea se regăsesc în stilul personal și în coerența operei sale, care continuă să atragă interesul și aprecierea privitorilor.

În anul 1909, Dumitru Chipăruș a ales să părăsească România pentru a-și continua formarea artistică în străinătate. A plecat în Italia, unde a urmat lecții de sculptură sub îndrumarea artistului Raffaello Romanelli, profesor de arte frumoase. Această etapă a avut un rol important în dezvoltarea sa profesională, deoarece i-a oferit rigoare tehnică și disciplină artistică. După această experiență, în anul 1912, s-a mutat la Paris, oraș care reprezenta atunci unul dintre cele mai importante centre culturale ale Europei. Acesta a refuzat apoi toată viața sa să se întoarcă în România, speculându-se că a fost afectat de moartea în condiții suspecte a fratelui său, pentru a cărei dispariție ar fi fost invocate motive politice. A fost admis la „École nationale supérieure des beaux-arts”, instituție prestigioasă, unde a studiat cu sculptorii Antonin Mercié și Jean Boucher. Începe să lucreze cu bronz și fildeș (tehnica criselefantină, ce este reprezentată de o sculptură realizată din aur și fildeș, având un statut înalt în cultul religios din Grecia Antică.). El trage atenția și interesul criticilor asupra sculpturilor sale, iar contactul cu mediul artistic parizian i-a influențat decisiv stilul și viziunea creativă. Noua sa manieră de lucru a contribuit la apariția și consolidarea unui nou curent artistic, cunoscut sub numele de Art Deco. Prin stilul său distinct, Dumitru Chipăruș a adus forme clare, linii echilibrate și o viziune modernă asupra sculpturii. Aceste elemente au diferențiat creațiile sale de tendințele anterioare. Sculptorul român s-a impus astfel ca un pionier în dezvoltarea limbajului artistic Art Deco. Lucrările sale au influențat direcția acestui curent și au avut un rol important în afirmarea lui pe scena artistică internațională.

Perioada cea mai productivă a carierei sale s-a desfășurat între anii 1914 și 1933. În acest interval, Dumitru Chipăruș a realizat cele mai cunoscute lucrări ale sale, care i-au adus recunoaștere internațională.

Operele sale reprezintă, în majoritatea cazurilor, dansatoare exotice, surprinse în mișcare și echilibru formal. Baletul rus coordonat de Serghei Diaghilev, arta Egiptului antic și teatrul francez au avut o influență semnificativă asupra creației lui Dumitru Chipăruș. Aceste direcții culturale se regăsesc frecvent în temele abordate și în limbajul vizual al sculpturilor sale. Mișcarea, gestul și expresivitatea dansului, specifice baletului rus, se reflectă clar în reprezentările feminine realizate de artist. În același timp, interesul pentru Egiptul antic a devenit tot mai accentuat în Europa după descoperirea mormântului lui Tutankhamon, în anul 1922. Acest eveniment a generat o adevărată fascinație pentru motivele și simbolurile egiptene, influențând puternic artele decorative ale epocii. Dumitru Chipăruș a fost receptiv la aceste tendințe și le-a integrat în propria creație, adaptându-le viziunii sale artistice.

Format în cadrul tradiției franceze a artelor decorative de înaltă calitate, artistul a pus un accent constant pe precizia execuției și pe valoarea materialelor folosite. Sculpturile sale îmbină eleganța formelor cu luxul bronzului, fildeșului și al pietrelor decorative. Fiecare lucrare reflectă echilibrul dintre expresivitate și rigoare, specific stilului Art Deco. Prin această sinteză de influențe și prin coerența stilistică, creația lui Dumitru Chipăruș exprimă spiritul unei epoci marcate de modernitate, rafinament și deschidere către noi surse de inspirație.

Recordul lui Dumitru Chipăruș pe piața internațională de artă a fost stabilit în aprilie 2007, marcând un moment de referință în recunoașterea valorii operei sale. Licitația a avut loc la New York, în cadrul prestigioasei case Sotheby's, unul dintre cele mai importante spații de tranzacționare a artei la nivel mondial. Sculptura sa „Les Girls” a atras atenția colecționarilor și specialiștilor, fiind considerată o capodoperă a stilului său, datorită rafinamentului, detaliului minuțios și expresivității formelor. Lucrarea a fost adjudecată la impresionanta sumă de 590.240 de euro, stabilind astfel un record care reflectă aprecierea și impactul internațional al artistului român, chiar decenii după dispariția sa. Această realizare subliniază influența durabilă a lui Chipăruș în lumea artei și recunoașterea lui ca unul dintre marii sculptori ai secolului XX.

Cel ce privește grupul de cinci dansatoare, „Les Girls”, este martorul unei scene pline de viață și expresivitate: dansatoarele se mișcă sincron, fiecare gest fiind atent calculat. Brațele le sunt elegant depărtate, partea superioară a corpului ușor aplecată, iar pașii lor se succed cu grație, piciorul drept atingând podeaua în timp ce piciorul stâng execută mișcarea dansului. Capetele lor sunt ușor întoarse înapoi, iar privirile se îndreaptă către un public imaginar, adăugând profunzime și dinamism scenei. Costume delicate, ca o a doua piele, se mulează pe trupurile subțiri, lăsând expuse doar fețele, iar coafurile, asemănătoare unui pieptene care coboară de la creștet aproape până la umeri, conferă figurilor un aer egiptean. Fețele și mâinile dansatoarelor, realizate din fildeș fin sculptat, contrastează cu restul corpului, turnat din bronz vopsit la rece într-un elegant ton roșu-cupru. Privind mai atent salopetele, se observă decorațiuni complexe, lanțuri fine, structuri de plasă și suprapuneri de panglici, fiecare dintre cele cinci figuri având un design distinct, plin de detalii minuțioase.

Impozantă sculptură Art Deco de la începutul secolului al XX-lea, „Egyptian Dancer” este realizată din bronz vopsit la rece și aurit. Lucrarea reprezintă o dansatoare din cadrul Ballets Russes, surprinsă într-un costum îndrăzneț, care pune în valoare dinamica mișcării și expresivitatea corpului.

Figura este redată cu brațele ridicate deasupra capului, într-un gest amplu și elegant, ce sugerează grația și forța dansului. Sculptura este așezată pe un soclu din marmură, cu formă atent lucrată. Partea frontală a soclului este decorată cu o plăcuță reliefată, inspirată din motive ale Egiptului antic. Lucrarea poartă semnătura D. H. Chiparus, confirmând autenticitatea și apartenența sa la creația unuia dintre reprezentanții importanți ai stilului Art Deco.

O altă sculptură în stilul Art Deco, de la începutul secolului al XX-lea, este „Starfish”, realizată din bronz argintat, iar fața și mâinile executate din fildeș fin. Lucrarea înfățișează o altă tânără dansatoare din cadrul celebrului ansamblu Ballets Russes, surprinsă într-o ipostază plină de grație și expresivitate. Aceasta poartă un costum mulat de culoare albastru metalic, care evidențiază cu precizie linia corpului și accentuează dinamica mișcării. Ținuta este ornamentată cu un motiv de stea de mare, decorat cu elemente ce sugerează pietre prețioase, detaliu care sporește caracterul decorativ al sculpturii și specificul stilului Art Deco.

Figura este modelată într-o poziție ascendentă, cu ambele brațe ridicate deasupra capului, iar mâinile împreunate într-un gest elegant, ce sugerează continuitatea și fluiditatea dansului. Proporțiile sunt atent echilibrate, iar expresia corporală transmite rafinament și control al mișcării. Sculptura este așezată pe un soclu realizat din onix și marmură, cu formă atent conturată, care completează armonios compoziția. Lucrarea este semnată D. H. Chiparus, semn al autenticității și al apartenenței sale la creația unuia dintre cei mai importanți reprezentanți ai sculpturii Art Deco.

O femeie rafinată este surprinsă așezată, cu mâinile odihnindu-se delicat pe capetele a doi câini borzoi ruși, într-o scenă plină de grație și armonie. Lucrarea „Les Amis de Toujours” a fost realizată în mai multe exemplare, în trei dimensiuni diferite, iar versiunea prezentată este cea mai mare dintre acestea. Eleganța figurii feminine, poziția mâinilor pe câinii subțiri și conturul subtil al corpului, vizibil prin haine, reflectă idealul „Noii Femei” sau al tipului à la garçonne (termen francez, provenit din romanul omonim din 1922 al lui Victor Margueritte, care descrie o femeie modernă, independentă și îndrăzneată din anii '20, cu păr scurt și haine masculine), care a apărut după Primul Război Mondial. Sculptura surprinde nu doar frumusețea exterioară, ci și libertatea și modernitatea noilor standarde feminine, printr-o compoziție care combină stilul Art Deco cu sensibilitatea și finețea detaliilor.

În primii ani ai carierei sale, Dumitru Chipăruș a încercat să își comercializeze singur statuetele. Această inițiativă nu i-a adus însă succesul dorit. În aceste condiții, artistul român a decis să vândă drepturile de reproducere ale lucrărilor sale unor furnizori specializați. Colaborarea cu aceștia a avut un rol important în răspândirea și popularizarea sculpturilor sale, iar o mare parte din succesul de care s-a bucurat se datorează acestui sistem de distribuție. Din păcate, nu există date exacte privind numărul total al statuetelor produse de acești furnizori, ceea ce face dificilă o evaluare precisă a volumului operei sale.

Dumitru Chipăruș a expus rareori în saloanele de artă plastică, preferând adesea să își concentreze energia asupra creației personale. Cariera sa a fost puternic afectată de persecuția nazistă și de cel de-al Doilea Război Mondial, perioadă în care turnătoriile și producția de artă decorativă au

fost grav afectate. Situația economică dificilă a vremii a redus considerabil cererea pentru sculpturile sale, iar mulți artiști, inclusiv Chipăruș, s-au confruntat cu mari dificultăți.

La începutul anilor 1940, aproape nicio lucrare a lui Chipăruș nu a mai fost vândută, însă artistul a continuat să sculpteze pentru propria plăcere. Însă, din anii 1990, lucrările sale au devenit din ce în ce mai căutate pe piața internațională de artă. În prezent, o sculptură originală realizată de Chipăruș este greu de găsit și are o valoare foarte ridicată. Prețurile pot ajunge până la un milion de dolari, în funcție de raritate și stare de conservare. În același timp, pe piață circulă și numeroase copii sau falsuri, care se vând la sume cuprinse între 5.000 și 15.000 de dolari.

Fotografiile istorice arată că Chipăruș își realiza inițial desenele și modelele în plastilină. Execuția modelului era încredințată unui modelator, însă artistul supraveghea atent fiecare etapă și intervenea personal până când fiecare detaliu era perfect finisat, reflectând standardele sale ridicate. Ca puțini dintre contemporanii săi, Chipăruș a fost la fel de exigent cu lucrările în bronz, precum și cu sculpturile din fildeș, insistând asupra preciziei și rafinamentului fiecărui element. Modelele finale erau apoi achiziționate de turnătorii de bronz, cum a fost Edmond Étlung și reproduse în ediții limitate. Artistul primea un procent din vânzări, păstrând astfel controlul asupra calității și integrității operei sale.

Cea mai mare colecție de opere semnate de Dumitru Chipăruș se află astăzi la Art Déco Museum, în Moscova, și reunește aproximativ 120 de piese originale, fiecare purtând amprenta inconfundabilă a artistului. Această colecție impresionantă acoperă diferite etape ale carierei sale, de la lucrările timpurii până la capodoperele maturității artistice, oferind o imagine completă asupra evoluției stilului său și a tematicii abordate. Expoziția permite privitorilor să descopere rafinamentul tehnicii sale, echilibrul formelor și sensibilitatea cu care Chipăruș a redat corpul uman, în special prin reprezentările dansatoarelor exotice. Importanța acestei colecții nu constă doar în numărul pieselor, ci și în valoarea lor artistică și culturală, consolidând recunoașterea internațională a sculptorului român și contribuind la păstrarea moștenirii sale pentru generațiile viitoare.

Nu există surse care ar confirma faptul că și-a întemeiat o familie și că a avut copii, ceea ce confirmă că viața sa a fost orientată aproape în întregime spre artă. A ales să își dedice timpul și energia creației, punând pe primul plan munca în atelier și căutarea expresiei artistice. Existența sa s-a desfășurat sub semnul disciplinei și al concentrării asupra operei. Parisul a devenit spațiul în care și-a construit identitatea artistică, iar sculptura a rămas centrul preocupărilor sale. Prin această alegere, Chipăruș a lăsat în urmă nu o descendență familială, ci o moștenire artistică solidă, care continuă să îi poarte numele.

Dumitru Chipăruș a murit în anul 1947. Trupul său a fost înhumat în cimitirul Bagneux, situat în sudul Parisului, orașul care i-a marcat întreaga carieră. El a rămas o figură emblematică a epocii Art Deco, iar opera sa continuă să fascineze prin rafinament și eleganță. Sculpturile sale, realizate cu migală în materiale prețioase, reflectă pasiunea unui artist dedicat în întregime frumosului. A lăsat o moștenire artistică, care demonstrează că devotamentul total față de creație poate transforma viața unui artist în artă pură și eternă.

Bibliografie:

- Alberto Shayo, Chiparus Master of Art Deco, editura ACC Art Books, Woodbridge, comitatul Suffolk, Regatul Unit, anul 2019
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Dumitru_Chip%C4%83ru%C8%99
- <https://www.universfarmaceutic.ro/reteta/Chiparus>
- <https://www.quittenbaum.de/en/les-girls-by-demetre-chiparus/>
- https://hickmet.com/products/demetre-chiparus-egyptian-dancer-9313_01?srsId=AfmBOoqe7HWbQ7h5KZcE9YoRdPgV4ERMYev_5fmH_cEeZ_Z2TXE_7-tpG
- <https://hickmet.com/products/demetre-chiparus-starfish?srsId=AfmBOor0jN1tJ9Nml3N9Cr0IIvFUjL1e4pG7MWvX-DTQ5M7cAbZVoG4J>
- <https://collections.vam.ac.uk/item/O297827/friends-forever-group-chiparus-demeter/friends-forever-group-chiparus-d%C3%A9meter/>
- <https://memery.eu/blogs/inspirational-blog/the-garconne-look-the-1920s-fashion-revolution-that-redefined-womanhood>
- Imagini:
- <https://www.monitorulbt.ro/localbt/2022/01/23/personalitatile-botosaniului-dumitru-chiparus/>
- <https://www.quittenbaum.de/en/les-girls-by-demetre-chiparus/>
- <https://www.quittenbaum.de/en/auctions/art-nouveau-art-deco/156C/demetre-h-chiparusetling-edmond-paris-les-girls-c-1928-113253/>
- <https://www.sothebys.com/en/buy/auction/2024/arcade-sale-new-york-2/demetre-chiparus-egyptian-dancer>
- <https://hickmet.com/products/demetre-chiparus-starfish?srsId=AfmBOor0jN1tJ9Nml3N9Cr0IIvFUjL1e4pG7MWvX-DTQ5M7cAbZVoG4J>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Art_Deco_Museum#/media/File:Museum-art-deco.jpg
- https://static.gallerease.com/en/artists/demetre-chiparus__ad4bac7b13f6
- <https://collections.vam.ac.uk/item/O297827/friends-forever-group-chiparus-demeter/friends-forever-group-chiparus-d%C3%A9meter/>

George Enescu - reper al culturii românești

Elev: Mitca Luiza Bianca,
 Prof. Ciobanu Monica Claudia,
 Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani

Muzica reprezintă una dintre cele mai profunde forme de expresie culturală și a sentimentelor, capabilă să păstreze identitatea unui popor din generație în generație. În cultura românească niciun compozitor nu a îndeplinit acest rol mai complet decât George Enescu. Enescu s-a remarcat nu doar ca un compozitor dar și ca un violonist, pianist, dirijor și profesor. Viziunea sa artistică a îmbinat armonios tradițiile folclorice românești cu rafinamentul muzicii clasice europene, aducându-i faimă și recunoaștere internațională nu doar în România.

Dincolo de talentul său remarcabil, creațiile sale reflectă atât dragostea profundă pentru România, cât și deschiderea către marile curente muzicale europene. Prin compozițiile, interpretările, compozițiile și activitatea sa pedagogică, Enescu a contribuit la dezvoltarea muzicii moderne. Acest eseu își propune să analizeze viața, formarea artistică, principalele opere, cariera internațională și moștenirea durabilă a lui George Enescu, subliniind importanța sa națională și internațională.

George Enescu s-a născut într-un sat numit Liveni din nordul României, în județul Botoșani, în familia arendașului Costache Enescu și a soției lui, Maria, fiica preotului Cosmovici. A fost al optulea copil și primul care n-a murit în copilărie. Mai târziu părinții lui s-au despărțit, iar tatăl a avut o relație cu Maria Ferdinand Suschi, o tânără de origine poloneză, din care s-a născut un fiu ilegitim, pictorul Dumitru Bâșcu.

Încă din primi ani de viață, a manifestat un talent muzical ieșit din comun, dovedind o sensibilitate și o memorie auditivă excepțională. A început să cânte la vioară la vârsta de 4 ani, iar la vârsta de 5 ani a apărut la primul său concert și a început studii de compoziție muzicală sub îndrumarea lui Eduard Caudella. Primele îndrumări muzicale le primise de la părinții săi și de la un renumit lăutar, Niculae Chioru: „Eram, dacă-mi amintesc bine, un copil silitor și chiar destul de conștiincios. La patru ani știam să citesc, să scriu, să adun și să scad. Nu era meritul meu, căci îmi plăcea învățătura și aveam groază de aproape toate jocurile, mai cu seamă de cele brutale; le găseam nefolositoare, având simțământul că pierd timpul; fugeam de zgomot și de vulgaritate, iar mai mult decât orice simțeam un fel de spaimă înăscută în fața vieții. Ciudat copil, nu?” avea să noteze Bernard Gavoty în Amintirile lui George Enescu.

Între anii 1888 și 1894 la doar 7 ani a fost admis la Conservatorul din Viena, devenind unul dintre cei mai tineri elevi ai acestei instituții prestigioase. Aici a studiat la vioară având ca profesor pe Joseph Hellmesberger jr. și la compoziție muzicală având ca profesor pe Robert Fuchs, studiile sale fiind bazate pe disciplină și precizie tehnică. Profesorii săi l-au remarcat rapid ca pe un copil minune, iar Enescu a ieșit în evidență prin seriozitate și muncă grea.

După finalizarea studiilor la Viena cu medalia de argint, Enescu își continuă studiile la Conservatorul de la Paris între anii 1895 și 1899, unul dintre cele mai importante centre culturale ale Europei, sub îndrumarea profesorilor Martin Pierre Marsick la vioară, André Gédalge la contrapunct și Jules Massenet împreună cu Gabriel Fauré la compoziție. La data de 6 februarie 1898 are debutul în calitate de compozitor în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu Suita simfonică Poema Română. Această perioadă a fost esențială pentru definirea stilului său personal, astfel îmbinând exactitatea riguroasă clasică cu libertatea expresivă și inovația franceză. Astfel, George Enescu a dezvoltat un limbaj muzical unic și profund original.

Cariera componistică a lui George Enescu a fost remarcată prin originalitate, profunzime emoțională și o căutare permanentă de perfecțiune artistică în orice compoziție a sa. Creațiile sale, de la început au fost inspirate din folclorul românesc, demonstrând o voce personală puternică, dar integrată în forme muzicale clasice complexe. George Enescu nu s-a limitat la un singur gen, abordând muzica simfonică, muzică de cameră, operă și creațiile pentru instrumente solo. Din primii ani ai secolului XX datează compozițiile sale mai cunoscute, cum sunt cele două Rapsodii Române din 1901 și 1902, Suita Nr. 1 pentru orchestră din 1903, prima sa Simfonie din 1905, Șapte cântece pe versuri de Clément Marot din 1908.

Debutul său componistic în condiții excepționale, datorat în parte protectoarei sale Elena Bibescu, are loc pe 6 februarie 1898, la Concertele Colonne din Paris, cu Poema Română, op. 1. În același an, muzicianul în vârstă de 17 ani începe să dea lecții de vioară și susține recitaluri la București. Admirat de Regina Elisabeta a României (celebra protectoare a artei Carmen Sylva), este deseori invitat să cânte la Castelul Peleş din Sinaia. Enescu a compus mai multe lieduri, inspirat de câteva poeme ale reginei Carmen Sylva.

Activitatea sa muzicală alternează între București și Paris, întreprinde turnee în mai multe țări europene, având parteneri prestigioși ca Alfredo Casella sau Louis Fournier. În timpul primului război mondial rămâne în București. Dirijează Simfonia a IX-a de Ludwig van Beethoven pentru prima dată în audiție integrală în România, compoziții de Hector Berlioz, Claude Debussy, Richard Wagner, precum și creații proprii: Simfonia nr. 2 (1913), Suita pentru orchestră nr. 2 op. 20 (1915). În 1913, are loc prima ediție a Concursului Național de Compoziție fondat de el cu scopul stimulării creației muzicale autohtone. Acordat din venituri proprii și constând din sume generoase, premiul oferea câștigătorilor șansa de a se specializa la Paris, precum și de a-și auzi interpretate în concerte piesele laureate.

După război, maestrul continuă seria turneelor atât în Europa, cât și în Statele Unite ale Americii. Peste Ocean a dirijat, începând din 1923, orchestre prestigioase, printre care Philadelphia Orchestra, Boston Orchestra, Chicago Symphony. Activitatea sa de pedagog capătă de asemenea o importanță considerabilă. Printre elevii săi se numără violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhin. Acesta din urmă a păstrat un adevărat cult și o profundă afecțiune pentru Enescu. În 1936, pe 13 martie, a avut loc la Paris premiera operei Oedip, pe un libret de Edmond Fleg, cu un succes răsunător la public.

În timpul celui de-al doilea război mondial, Enescu rămâne în București, unde se distinge printr-o activitate dirijorală intensă, încurajând totodată și creațiile unor muzicieni români ca Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Theodor Rogalski, Sabin Drăgoi.

Creațiile Orchestrale și Rapsodiile ale lui George Enescu sunt Rapsodia Română nr. 1 în La major, Op. 11 din 1901, Rapsodia Română nr. 2 în Re major, Op. 11 din 1901, Poema Română, suită simfonică, Op. 1 (1897), Suita orchestrală nr. 1 în Do major, Op. 9 din 1903, Suita orchestrală nr. 2 în Do major, Op. 20 din 1915, Suita orchestrală nr. 3 în Re major "Săteasca", Op. 27 din 1937-1938 și Simfonia nr. 1 din 1905, Simfonia nr. 2 din 1913.

Opere și Lucrări de Cameră ale sale sunt Oedipe, operă în patru acte, Op. 23 (capodopera sa), Octuor pentru patru viori, două viole și două violoncelle, Op. 7 din 1900, Sonata nr. 1 pentru vioară și pian, Op. 2 din 1897, Sonata nr. 1 pentru violoncel și pian, Op. 26 din 1898, Trio pentru pian în Sol minor din 1897, Cantabile și Presto pentru flaut și pian din 1904 și Legenda pentru trompetă și pian din 1906.

Alte creații importante sunt Suita în stil vechi pentru pian, nr. 1, Op. 3 din 1897; Variațiuni pentru două pian, Op. 5 din 1898 și Șapte cântece pe versuri de Clément Marot din 1908.

Opera Oedipe reprezintă capodopera lui George Enescu și una dintre cele mai valoroase creații ale muzicii lirice din secolul al XX-lea. Această operă este inspirată din mitul antic al lui Oedip (o tragedie grecească despre destinul implacabil, în care Oedip, regele Tebei, își împlinește fără voie oracolul de a-și ucide tatăl (Laios) și a se căsători cu mama sa (Iocasta) dar încercând să fugă de profeție, Oedip o împlinește, iar la aflarea adevărului, orbește și pleacă în exil), opera urmărește destinul tragic al personajului principal, de la naștere până la moarte, abordând teme universale precum destinul, identitatea, suferința și condiția umană.

Enescu a lucrat peste douăzeci de ani la această operă, ceea ce demonstrează seriozitatea și perfecționismul său artistic. Din punct de vedere muzical, Oedipe se remarcă printr-o orchestrație complexă, armonii moderne și o profundă expresivitate dramatică. Muzica nu are doar rol de acompaniament, ci contribuie la psihologiei personajelor și la intensificarea tensiunii dramatice.

Prin Oedipe, Enescu reușește să îmbine tradiția muzicii clasice cu elemente moderne, creând o operă originală și profundă. Această lucrare confirmă statutul său de compozitor de importanță internațională și reflectă maturitatea sa artistică și intelectuală. Premiera mondială a avut loc la Opéra Garnier din Paris, pe 13 martie 1936. Opera „Oedip” de George Enescu a fost montată pentru a doua oară la Opera Națională din Paris, în sala Garnier, în stagiunea 2010-2011. Premiera românească a avut loc la București, pe 22 septembrie 1958, cu interpretare în limba română, în excelentă traducere realizată de criticul Emanoil Ciomac, dirijor Constantin Silvestri, cu ocazia primei ediții a Festivalului Internațional „George Enescu”.

Primul gând al lui Enescu de a scrie opera Oedipe datează din 1910, când, văzând pe Mounet Sully la Comedia franceză în Oedip rege, întreaga sa sensibilitate a fost răscolită de interpretarea marelui tragedian. Creația lui George Enescu se îmbogățește cu marea operă a vieții sale, Oedipe, finalizată în 1931, la Tescani, o parte a operei, compusă la Sinaia, în vila „Luminiș”.

George Enescu poate fi considerat un model pentru societatea de astăzi prin valorile pe care le-a promovat de-a lungul vieții sale. Talentul său excepțional a fost dublat de o disciplină riguroasă și de dorința sa constantă de autodepășire. De asemenea, el este un model de modestie și responsabilitate culturală. În ciuda faimei, a rămas profund atașat de România și a promovat cultura românească pe scenele lumii. Prin activitatea sa pedagogică, a demonstrat importanța educației și a transmiterii valorilor autentice către generațiile următoare. Pedagogia lui Enescu s-a bazat pe transmiterea pasiunii pentru muzică, rigoare tehnică și măiestrie interpretativă. Enescu a pus accent pe înțelegerea profundă a stilului componistic, a folclorului și a exprimării emoționale personale, povestind adesea elevilor despre frumusețile țării sale, inspirându-i.

În concluzie, George Enescu rămâne una dintre cele mai importante personalități din istoria muzicii. Prin talentul său excepțional, profunzimea intelectuală și devotamentul față de artă, el a ridicat muzica românească la nivel internațional. Viața și creațiile sale demonstrează puterea culturii de a depăși granițele și de a unii oamenii. Contribuția lui George Enescu este nu doar istorică ci și în afara timpului.

Bibliografie:

- Constantinescu, Grigore, *George Enescu*, Editura Didactica și Pedagogică, București, 2009
- Cosma, Viorel & Solomon, *Adrian George Enescu: muzicianul de geniu în imagini*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2017.
- Gavoty, Brnard, *Amintirile lui George Enescu*, Editura Curtea Veche Publishing, București, 2023.
- <https://fundatiaenescu.ro/ro/george-enescu/>
- <https://rememberenescu.ro/george-enescu/>
- <https://www.britannica.com/biography/George-Enesco>

Mihai Eminescu – Luceafărul culturii române

Elev: Țeoanu Sofia Elisa,
 Prof. Ciobanu Monica Claudia,
 Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani

Mihai Eminescu, născut la 15 ianuarie 1850 în satul Ipotești, județul Botoșani, sub numele de Mihail Eminovici, rămâne una dintre cele mai emblematice personalități ale literaturii și culturii române. Poet, jurnalist și gânditor, Eminescu a fost un simbol al spiritualității și culturii din nordul Moldovei, influențând generații întregi și oferind modele de reflecție morală și estetică pentru tineri. Din primii ani ai vieții, mediul familial și cel rural i-au modelat sensibilitatea artistică și capacitatea de introspecție. Tatăl său, Gheorghe Eminovici, și mama, Raluca Iurașcu, proveneau din familii respectate în sat, care valorau educația, tradițiile și credința. În aceste condiții, copilul Mihai a învățat devreme să aprecieze frumusețea naturii, să respecte oamenii și să înțeleagă valorile morale și spirituale ale comunității sale.

Copilăria la Ipotești a fost plină de observații asupra mediului natural și a tradițiilor locale. Satul, cu pădurile, câmpurile, râurile și animalele, a constituit pentru tânărul Eminescu un spațiu de învățare și inspirație. Natura nu era doar un decor pasiv, ci un adevărat profesor care îi insufla respectul pentru legile universului și sensibilitatea față de frumos. Observațiile asupra păsărilor, animalelor, fenomenelor meteorologice și schimbărilor de anotimp au contribuit la formarea unui ochi atent la detalii și la dezvoltarea unui simț artistic profund. Această legătură strânsă cu natura i-a oferit poetului capacitatea de a transpune experiența directă în limbaj poetic, contribuind la originalitatea și profunzimea operei sale.

Familia și comunitatea au avut un rol definitoriu în conturarea personalității sale. Învățăturile părinților, respectul față de tradiții și contactul cu folclorul românesc i-au oferit primele repere morale și spirituale. Eminescu a învățat de timpuriu ce înseamnă bunătatea, modestia, respectul pentru semeni și importanța cunoașterii. Poveștile bătrânilor, cântecele populare și obiceiurile comunității i-au stimulat imaginația, pregătindu-l pentru a deveni un creator de literatură și un gânditor al timpului său. În acest cadru, valorile morale și estetice nu erau simple concepte abstracte, ci principii trăite și experimentate în viața cotidiană, ceea ce i-a conferit poetului o bază solidă pentru dezvoltarea sa ulterioară.

Studiile gimnaziale la Cernăuți au reprezentat un moment crucial în evoluția intelectuală a lui Eminescu. Aici, el a intrat în contact cu literatura europeană clasică și modernă, filosofia germană, istoria și științele sociale, care i-au dezvoltat gândirea critică și capacitatea de reflecție. Profesorii săi, cărțile și discuțiile cu colegii i-au oferit un cadru în care putea experimenta idei și concepte noi, dar și în care putea să-și formeze propriile judecăți și opinii. În această perioadă, Eminescu a început să

îmbine tradițiile românești cu influențele europene, dezvoltând un stil propriu de gândire, care va fi vizibil în întreaga sa operă literară.

După finalizarea studiilor gimnaziale, Eminescu a urmat cursuri universitare la Viena și Berlin. Studiile universitare i-au oferit acces la curente literare și filosofice europene, iar contactul cu intelectuali din diverse domenii i-a lărgit orizonturile. În această perioadă, poetul a aprofundat literatura clasică și modernă, filosofia, istoria și științele sociale, consolidându-și viziunea despre rolul culturii și spiritualității în viața individului și a comunității. Experiențele academice din străinătate au contribuit la maturizarea intelectuală și artistică a lui Eminescu, pregătindu-l pentru rolul său de lider spiritual și cultural în România.

Opera literară a lui Eminescu este vastă și complexă, incluzând poezie, proză și publicistică. Poeziile sale abordează teme universale: iubirea, natura, timpul, destinul și condiția umană, dar transmit și valori morale și spirituale. „Luceafărul”, considerat capodopera sa, explorează raportul dintre ideal și realitate, dintre aspirațiile spirituale și limitele existenței, oferind cititorului o viziune profundă asupra vieții și asupra raportului dintre om și univers. Alte creații, precum „Odă (în metru antic)”, „Glossă”, „Sara pe deal” și „Floare albastră”, transmit mesaje despre armonia omului cu natura, frumusețea existenței și respectul pentru valorile morale. Prin aceste opere, tinerii pot găsi modele de sensibilitate, gândire profundă și inspirație pentru viața lor personală și spirituală.

Activitatea publicistică a lui Eminescu a fost la fel de importantă. Colaborând cu ziarul *Timbul*, el a comentat probleme sociale și politice ale epocii, promovând valorile naționale, criticând corupția și evidențiind importanța educației și culturii. Articolele sale nu erau doar comentarii, ci manifeste pentru dezvoltarea societății și asumarea responsabilității civice. Prin această activitate, Eminescu a demonstrat că personalitățile din nordul Moldovei nu sunt doar creatori de artă, ci și promotori ai valorilor morale și spirituale, implicându-se activ în viața comunității și oferind un exemplu de responsabilitate civică pentru tineri.

Dimensiunea spirituală a operei sale se reflectă în toate textele sale. Poeziile lui Eminescu transmit mesaje despre armonie, frumos și adevăr, despre legătura omului cu natura și universul. Natura nu este doar un decor, ci un simbol al echilibrului cosmic, iar iubirea și idealurile înalte devin forțe care unesc omul cu universul. Reflecțiile sale asupra timpului, destinului și condiției umane transmit ideea că viața poate fi trăită cu sens prin respectarea valorilor morale și armonia cu lumea înconjurătoare. Această latură a operei sale oferă tinerilor exemple concrete de cum spiritualitatea și cultura se pot integra în viața cotidiană.

Viața personală a lui Mihai Eminescu a fost marcată de trăiri intense, legătura profundă cu familia și iubirea pentru Veronica Micle. Relația lor, plină de tandrețe, pasiune și dificultăți, a influențat profund opera poetului, fiind sursa multor creații lirice încărcate de sensibilitate și reflecție asupra iubirii, destinului și fragilității vieții. În aceste texte, Eminescu îmbină sentimentul personal cu observația universală asupra condiției umane, oferind cititorilor exemple de intensitate emoțională și morală. Dragostea pentru Veronica Micle nu este doar un element biografic, ci devine un simbol al aspirației către ideal, al dorinței de comuniune spirituală și al tensionării între vis și realitate, tema centrală regăsită în multe dintre poeziile sale.

Pe lângă relațiile personale, sănătatea fragilă i-a complicat existența. Eminescu a fost afectat de diverse boli, iar ultimele luni ale vieții au fost marcate de suferință fizică și emoțională. Totuși, aceste dificultăți nu i-au diminuat creativitatea, ci au adâncit reflexivitatea și sensibilitatea sa. El a continuat să scrie poezii și articole, demonstrând perseverență, tenacitate intelectuală și angajament față de cultură și comunitate. Experiența suferinței și a limitelor umane a oferit o dimensiune suplimentară operei sale, transformând durerea personală în mesaje universale despre viață, moralitate și condiția omului.

Dimensiunea religioasă și morală este omniprezentă în opera și viața lui Eminescu. Poetul, deși nu a fost un teolog formal, a reușit să îmbine valorile spirituale creștine cu observațiile sale filosofice asupra universului, timpului și destinului. În textele sale, idealurile înalte, respectul față de semenii și armonia cu natura devin principii esențiale ale existenței. Poeziile și proza sa transmit mesaje despre responsabilitate, iubire, dreptate și adevăr, invitând cititorii să reflecteze asupra propriei vieți și asupra rolului lor în societate. Această dimensiune moral-spirituală oferă tinerilor un model de conduită și de gândire, demonstrând cum valorile culturale și etice pot fi integrate în viața cotidiană.

Casa Memorială din Ipotești rămâne un punct de referință pentru înțelegerea vieții și mediului în care s-a format poetul. Vizitarea acestei case oferă tinerilor posibilitatea de a observa condițiile în care copilul Eminescu și-a cultivat sensibilitatea artistică și gândirea filosofică. În această casă, tradițiile, poveștile și atmosfera rurală se îmbină cu inspirația literară, arătând cum valorile morale și culturale se pot transmite și trăi. Este un model pentru dezvoltarea spirituală și intelectuală a tinerilor, demonstrând că pasiunea pentru cultură, respectul pentru natură și valorile morale sunt elemente esențiale pentru formarea unei personalități armonioase și echilibrate.

Eminescu a lăsat o moștenire culturală și spirituală uriașă. Opera sa a influențat literatura română, jurnalismul, filosofia și gândirea socială. Prin creația sa, poetul a demonstrat că cultura și spiritualitatea nu sunt domenii separate, ci se completează reciproc, oferind sens și profunzime vieții. Tinerii care studiază opera și viața lui Eminescu pot găsi inspirație pentru propria dezvoltare, pentru cultivarea talentelor și pentru asumarea responsabilității morale și civice. Valorile pe care le transmite – respectul, bunătatea, sensibilitatea, dorința de cunoaștere – rămân relevante și astăzi, oferind repere pentru construirea unei societăți educate, armonioase și solidare.

Eminescu a arătat că talentul, cultura și spiritualitatea se pot îmbina pentru a forma o personalitate completă. Viața sa demonstrează importanța educației, a implicării sociale și a reflecției morale. Exemplul său inspiră tinerii să caute frumusețea și adevărul, să se dezvolte intelectual și să contribuie la binele comunității. Prin cunoașterea operei și a vieții lui, se înțelege că valorile spirituale și culturale nu sunt doar idealuri abstracte, ci principii ce pot fi aplicate concret în viața de zi cu zi, oferind tinerilor un ghid de dezvoltare personală și socială.

Astfel, Mihai Eminescu devine un simbol al Moldovei de nord, un model de personalitate integrată, care combină talentul artistic, angajamentul moral, sensibilitatea spirituală și implicarea socială. În studiul vieții și operei sale, tinerii pot observa cum pasiunea pentru cultură și respectul

pentru valori pot ghida deciziile și comportamentul unui individ, demonstrând că spiritualitatea și educația sunt pilonii esențiali ai unei vieți pline de sens.

Moștenirea poetului a influențat generații întregi de scriitori, gânditori și educatori, fiind un reper pentru întreaga cultură românească. Opera sa a fost tradusă în numeroase limbi, fiind recunoscută internațional pentru profunzimea, frumusețea și universalitatea mesajelor. Exemplul său arată că cultura, moralitatea și spiritualitatea sunt valori care pot fi transmise și trăite dincolo de timp, oferind inspirație constantă pentru tineret și comunitate.

În concluzie, Mihai Eminescu reprezintă un model de personalitate complexă și completă, care îmbină arta, moralitatea, spiritualitatea și implicarea civică. Studiul vieții și operei sale oferă tinerilor ocazia de a reflecta asupra propriei existențe, de a înțelege importanța valorilor morale și culturale și de a găsi inspirație pentru dezvoltarea personală și socială. Prin exemplul său, tinerii pot învăța că frumusețea, adevărul și valorile spirituale sunt repere care luminează viața și construiesc o comunitate mai bună.

Bibliografie:

- Calinescu, George, *Studii eminesciene*, Editura Academiei Române, București, 1987.
- Manolescu, Nicolae, *Studii de critică literară*, Editura Minerva, București, 1995.
- Doxologia.ro, *Viața și opera lui Mihai Eminescu*, 2026, <https://www.doxologia.ro>
- Historia.ro, *Mihai Eminescu – poetul național al românilor*, 2026, <https://www.historia.ro>
- Libertatea.ro, *Mihai Eminescu – viața și operele celui mai cunoscut poet*, 2026, <https://www.libertatea.ro>
- Ziarul Lumina.ro, *Mihai Eminescu – spiritualitate și cultură*, 2026, <https://www.ziarullumina.ro>

Mihai Eminescu – o stea a Țării de Sus

Elev: Cojocariu Evelina – Iuliana,
Prof. Constantin Xenia,
Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani

În inima Țării de Sus,
Unde „Luceafărul” răsare dinspre deal cu dor,
Unde luna e știută drept enigma codrilor,
Eminescu temător,
Calcă umbra plopilor.

„Doina” răsună,
Cerul îl atinge,
Iar poetul simte-n suflet
Un dor ce nu-l mai poate stinge
Decât cu picuri de cerneală,
Dorul iubirii, o răsccoală.

Poet al iubirii, naturii și-al neamului românesc,
El cutreieră păduri, codri verzi și inimi calde,
Cu sufletul veșnic spre cer,
Plângându-și dorul în balade.

Și-n ape line, purpurii,
El scrie, nouă să ne rămână cunoscută,
O tainică mireasm-a vieții
Ce nici la moarte nu se uită.

Dovadă a iubirii cu-ntreaga sa ființă,
Ce și-a lăsat sufletul scris pe hârtie,
Eminescu, poet dulce,
Va dăinui o veșnicie.

Poetul trecutului, amintirea viitorului

Elev: Precub Sonia Maria,
Prof. Ignat Eugenia Corina,
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași

Poet mare ce era,
Eminescu tot găsea
Rime, versuri cu strofe
Pentru poezii cu note.

Mare poet era,
Luceafărul îl scria
Cu cuvinte rătăcite
Și cu vorbe tot rostite.
Până și pe pat de moarte,
Acesta scria o carte.

Din trecut spre veșnicie
Curge a lui melodie,
Și în fiecare carte
Inima încă îi mai bate,
Căci Eminescu cel iubit
Pentru artă a trăit
Și a creat o veșnicie
Cu cuvinte de iubire.

Și Luceafărul pe cer
Strălucește tot mereu,
Ca dovadă că veghează
Și a lui stea luminoasă
Ne arată mare artă
Cu pânza cerului albastră.

Cam atât despre poet,
Că a fost om bun și drept,
Ce a scris cu suflet mare
Multe poezii, romane,
Suflet mare ce a pus
În scrisul său de presus.

Eminescu – glas nemuritor

Elevi: Angheluță Andreea, Ivașcu Elena,
Prof. Crișan Nela,
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Eminescu, spirit ales,
Nume mare românesc,
Voce clară peste vremi,
Poet veșnic, pământesc!

Prin cuvinte ne-a purtat
Spre iubire și visare,
Ne-a vorbit despre natură,
Despre dor și alinare.

Versuri pline de lumină,
Basmе, poezii și gând,
Din izvor de înțelepciune
Pentru neamul românesc sfânt.

Chiar de-a urcat printre stele,
Sus, în cerul infinit,
Eminescu dăinuiește,
Stea ce nu s-a stins nicicând!

Spiru Haret - Arhitectul educației românești moderne

Elev: Toader Ștefania-Manuela,
 Prof. Crișan Nela,
 Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Spiru C. Haret a fost un matematician, astronom și pedagog român de origine armeană, renumit pentru organizarea învățământului modern românesc din funcția sa de ministru al educației, pe care a deținut-o de trei ori. A fost membru titular al Academiei Române

Spiru Haret s-a născut la 15 februarie 1851, la Iași, într-o familie modestă, dar aprecia foarte mult munca cinstită. Încă din copilărie, acesta era foarte inteligent și avea o mare dorință de cunoaștere. A urmat clasele de gimnaziu în Iași, apoi urmând ca familia sa să se mute la București, unde și-a continuat studiile gimnaziale la Colegiul „Sfântul Sava”, una dintre cele mai bune instituții de învățământ din acele vremuri, aproximativ prin secolul al XIX-lea, acesta fiind un pas uriaș pentru cariera sa de viitor. Încă din clasele de gimnaziu, Spiru Haret a ieșit în evidență prin seriozitatea, disciplina și rezultatele sale, mai ales la matematică și la științe exacte. Profesorii lui au observat potențialul și strălucirea minții sale foarte rapid, iar aceste studii de bază i-au format o mentalitate logică și o dorință mare de a contribui la progresul societății, aceste lucruri plasându-l printre cei mai buni elevi ai generației sale. Liceul l-a continuat tot în același loc, la Colegiul „Sfântul Sava”, iar apoi a urmat Facultatea de Științe a Universității din București. Rezultatele sale senzaționale i-au deschis drumul către studii în străinătate. Datorită acestui lucru, a ajuns la Paris, unde a studiat la renumita Universitate Sorbona. Aici a obținut un titlu important, de doctor în matematică, acest lucru făcându-l primul român care a susținut doctoratul în matematică la Sorbona. Munca sa în acest domeniu a fost apreciată în mediul academic internațional, confirmând valorile sale intelectuale deosebite și contribuția minții la știință. După atâția ani de muncă și studii acesta ar fi putut rămâne în străinătate, la Paris, însă a ales să se întoarcă în România, fiind tentat de dorința de a contribui la dezvoltarea țării sale. A devenit profesor universitar și a fost numit de mai multe ori ministru al instrucțiunii Publice. În funcția aceasta, Spiru Haret a aranjat reforme fundamentale ale sistemului de învățământ, susținând ideea că toți copiii trebuie să primească o educație, indiferent de statutul social al familiei sale sau de zona în care trăiesc. Astfel, acesta a sprijinit construirea de școli în mediul rural, formarea cadrelor didactice și modernizarea programelor școlare.

Un aspect interesant al acțiunilor sale a fost accentul pus pe educația morală, civică și practică. Spiru Haret considera că școala nu trebuie să se bazeze doar pe cunoștințe teoretice, dar că ar trebui pus accent și pe valori precum munca, responsabilitatea, respectul și dragostea față de țară (patriotismul). În același timp, acesta încuraja și activitățile culturale, bibliotecile școlare și implicarea profesorilor în viața comunității. Această funcție de profesor universitar și ideile sale

l-au ajutat să realizeze reformele majore prin punerea ideilor sale în practică, iar fiecare reformă era un pas mai sus către modernizarea educației și schimbarea destinului școlii românești.

După acele reforme, Spiru Haret nu s-a oprit doar la legi și reguli, ci acesta s-a concentrat foarte mult și pe consolidarea, extinderea și modernizarea programei școlare, astfel ca faptele și schimbările sale să fie ajutătoare și să aibă impact real pe termen lung.

Acesta s-a asigurat că toți copiii din mediul rural au acces la educație și a supravegheat construirea unei școli rurale noi, echipată corespunzător cu tot ce ar avea nevoie acei copiii pentru a studia într-un mediu bine pregătit pentru ei. Spiru Haret a și sprijinit deschiderea unor școli profesionale și licee în orașe, iar prin această acțiune a transformat școala dintr-un loc limitat doar la cunoștințe pentru elite într-unul cu un adevărat sistem național, accesibil tuturor copiilor, indiferent de mediul social. Haret a avut grijă și ca școlile să fie reorganizate, acest lucru însemnând ca programul să fie lejer și cu ore bine stabilite. Aceste lucruri au dus la oportunități egale de învățare.

Odată cu învățarea elevilor, era și pregătirea cadrelor didactice pe care Spiru Haret se baza pentru crearea viitorilor profesori. După reforme el le-a oferit manuale moderne, cursuri de perfecționare și de instruire practică, astfel încât copiii să fie mai atrași de stilul de predare și să se obișnuiască cu metodele moderne de învățare a profesorilor. Această mișcare a avut un impact major, elevii începând să învețe mai eficient, nu doar să memoreze, ci să și înțeleagă fiecare materie în parte. Profesorii bine pregătiți se descurcau foarte bine, fapt care l-a făcut pe Spiru Haret să realizeze că fără cadre didactice calificate, nici cele mai bune legi ale sale nu ar funcționa.

Spiru Haret a introdus materii noi precum: științe exacte, geografie, istorie, educație civică, care până atunci erau predate superficial, fiind inexistente. Aceste ore aveau la bază învățarea materiei școlare, dar în afară de asta, avea să îi pregătească și pentru viața reală și pentru a le îmbogăți cultura generală. Haret a dat mare importanță și adaptării manualelor pe înțelesul copiilor, pentru a le permite să învețe ușor și să înțeleagă bine materia, de exemplu, manualele de matematică au fost reorganizate ca explicațiile teoretice să se afle înaintea exercițiilor practice, prin acest mod, copiii să poată aplica teoria învățată asupra exercițiilor și problemelor. Aceste lucruri au facilitat înțelegerea materiei, ceea ce i-a ajutat foarte mult pe copii.

După toate reușitele sale în învățatură acesta nu s-a bazat doar pe cunoștințele teoretice, ci a insistat și a decis ca școala să formeze copiii ca cetățeni, cu valori morale și civile pentru a-i ajuta în viață, să îi învețe să fie responsabili, să respecte legi, disciplina, munca și regulile comunității. Majoritatea materiilor și activităților școlare promovau simțul responsabilității și iubirea față de propria țară. Această orientare a sa a făcut ca educația să nu fie doar o acumulare de informații, ci o formare completă a caracterelor elevilor.

La ceva timp după introducerea reformelor, Spiru Haret a știut că schimbările nu se pot menține singure și au nevoie de supraveghere și evaluare. Din acest motiv, acesta a organizat inspectorii și vizitele în școli, pentru a asigura respectarea și aplicarea regulilor și programelor. Acest lucru a îmbunătățit calitatea educației și a prevenit ca unele școli să ajungă nefuncționale sau să rămână în urmă. Printre toate ideile sale puse în aplicare găsim și organizarea serbărilor școlare, a conferințelor și a lecturilor publice.

Spiru Haret susținea că un învățător nu este un simplu dascăl, ci este un model de urmat pentru elevi și pentru comunitate. De aceea, profesorii erau îndemnați să sprijine educația adulților și

să combată analfabetismul. Prin aceste acțiuni a lor, educația a depășit standardele din sala de clasă și a devenit un instrument de schimbare socială.

Acesta a susținut și înființarea școlilor profesionale, unde elevii puteau învăța a munci, în meserii utile vieții, ca de exemplu agricultura, meșteșugurile sau meserii tehnice. În viziunea lui, această educație avea rolul în a contribui la progresul țării noastre, fiind o orientare inovatoare, ce a avut succes și efecte pozitive pe termen lung.

După reforme, Haret a realizat că și fetele trebuie să susțină studiile, deoarece a considerat că o societate modernizată nu poate exista fără femei instruite, fără habar. El a sprijinit accesul fetelor la școală și a promovat că educația trebuie să fie egală pentru toți, indiferent de gen, exact așa cum este și cu elevii de elite și elevii din mediul rural. Prin aceste măsuri, Spiru Haret a contribuit la creșterea rolului femeii în societate și la schimbarea mentalității tradiționale. Educația fetelor a dus la pregătirea și formarea unor mame capabile și educate, pentru a-și sprijini copiii pe timpul școlii, în procesul de învățare și pentru a-i ajuta. Acest lucru a fost un mare pas în modernizare și a avut un impact pozitiv asupra generațiilor viitoare.

Spiru Haret, tot după reformele educaționale, nu a renunțat la activitatea sa științifică. Acesta a continuat să publice lucrări de matematică și să participe la viața intelectuală a României. A dat ca exemplu personal că un educator trebuie să fie mereu preocupat de cunoaștere și perfecționare. Haret a susținut și legătura dintre școală și cercetare și a considerat că progresul în educație este reflectat de progresul științific. Viziunea acestuia a contribuit, ca celelalte, la modernizarea învățământului românesc și la alinierea la standardele europene. După retragerea lui din funcțiile publice, primele reforme inițiate de Spiru Haret au influențat, în continuare, foarte mult, sistemul de învățământ. Școlile construite, programele de modernizare și profesorii formați, toate cu ajutorul ideilor sale au contribuit la crearea unei societăți mai educate și mai conștiente pe capitolul culturii. Moștenirea sa încă se reflectă în organizarea școlii românești și în ziua de astăzi. Accesul egal la educație, formarea profesorilor și rolul educației în dezvoltarea națională sunt toate principii ce își au originea în activitatea lui.

Spiru Haret prin toate aceste reforme s-a dovedit a fi un patriot adevărat, alegând să își pună inteligența și cunoștințele în slujba țării, renunțând la oferta de a munci în străinătate, cu o carieră comodă. Toate aceste lucruri demonstrează că schimbarea reală necesită muncă, perseverență și responsabilitate.

Pentru elevii de astăzi, Haret rămâne un mare exemplu de urmat, prin implicare și devotament. Viața sa arată că educația este fundația vieții pe care se construiește viitorul unei națiuni.

Influența lui Spiru Haret a fost atât de mare încât a fost vorba de „haretism”, iar moștenirea sa este vizibilă și astăzi, prin a fi considerat fondatorul învățământului românesc modern, ideile sale încă au valabilitate iar numeroase școli și licee îi poartă numele. Acesta lucra foarte mult cu statistici, el analizând ratele de alfabetizare pe județe, compara numărul de școli din mediile rurale cu cele urbane, calcula abandonul școlar și studia accesul la educație și diferențele dintre fete și băieți. Haret susținea că cea mai mare problemă a școlii nu era sărăcia, ci mentalitatea deoarece mulți părinți nu vedeau utilitatea școlii și preferau să țină copiii la muncă, pentru a fi folositori în gospodărie, dar mai

ales la fete li se părea că școala este un lucru inutil. Spiru Haret a încercat să le schimbe mentalitatea prin campanii de convingere, implicarea preoților și învățătorilor, dar și prin discursuri publice despre rolul educației.

Un lucru rar discutat este că Spiru Haret și ideile sale ajutau foarte mult, dar nu erau pe placul tuturor politicianilor, din cauză că reformele sale costau mult, cereau răbdare și nu aduceau rezultate electorale imediate, iar din aceste motive a fost criticat, îndepărtat temporar din funcție și reformele sale au fost blocate sau întârziate uneori. Asta arată că acesta a fost un reformator incomod, deci nu i-a fost atât de ușor să își susțină ideile. Cu toate acestea, el nu s-a oprit, continuând cu criticile, fiind împotriva școlii bazate exclusiv pe examene și spunând că examenele nu reprezintă întotdeauna inteligența, elevilor le poate dăuna stresul excesiv și că învățarea trebuie să fie frecventată, nu doar pentru testare.

Chiar dacă acesta a refuzat studiile în străinătate era totuși la curent cu ideile pedagogice din Franța, metodele germane și sistemele educaționale occidentale preferând să nu le copieze, ci să le adapteze la satul românesc, la nivelul traiului și la specificul cultural, asta făcându-l un reformator realist, nu un idealist rupt de realitate. Spiru Haret vedea educația ca un ajutor de stabilitate socială și nu doar o acumulare de cunoștințe, considerând că școala reduce delincvența, previne alcoolismul, diminuează violența și creează ordine socială.

Haret vedea școala și biserica ca instituții complementare și nu rivale, încercând să creeze o colaborare între cele două plecând de la ideea că școala educa intelectual iar biserica îi forma moral. Foarte mulți elevi îl prezintă pe Spiru Haret ca fiind „perfect”, însă reformele lui nu au rezolvat instant toate problemele, analfabetismul nu a dispărut complet și multe sate au rămas sărace pe un timp îndelungat. Totuși, actualele dezbateri despre rolul educației moderne arată că o mare parte din ideile lui Spiru Haret rămân surprinzător de actuale.

În prezent, acesta este lăudat de ceea ce a făcut cu legile, ministerele, deciziile de sus și reformele, dar este foarte puțin subliniat de viața sa că totul a început ca învățător, din satul din care provenea și despre comunitatea sa. Un alt element rar abordat este preocuparea și viziunea lui Spiru Haret pentru educația adulților, sprijinind organizarea cursurilor serale, șezătorilor culturale și lecturilor publice, prin care adulții puteau învăța să înțeleagă mai bine realitățile sociale.

Activitatea și personalitatea lui Spiru Haret se conturează ca un punct de referință esențial în proiectul „modernizarea educației României”. El a fost un vizionar ce a înțeles ideea că educația reflectă forța principală prin care se poate transforma o întreagă societate, deci nu a fost un simplu reformator. Spiru Haret a reușit să schimbe și mentalitatea oamenilor, nu doar structura școlii românești, așa oferindu-le noi privilegii de a privi viitorul. Viziunea lui asupra educației a fost una cu numeroase idei și realistă, ca într-un final să reușească să transforme școala într-un adevărat centru al progresului social. În acest fel, oamenii au început să privească învățătura ca pe o necesitate și nu ca pe o obligație. Acesta a arătat că prin educația civică, prin respectul față de muncă și prin înțelegerea responsabilității a clădit formarea unor generații care să își asume rolul de cetățeni ai unei țări aflate în plină dezvoltare. Această particularitate este una dintre cele mai importante contribuții ale sale ce a rămas activă până în ziua de azi.

Statuia lui Spiru Haret din București, executată în 1935 de sculptorul Ion Jalea din marmură de Carrara

Casa în care a locuit se află pe str. Gh. Manu nr. 7. În anii 1940, aici a funcționat muzeul Spiru Haret. După război a fost naționalizată, trecând în administrarea Ministerului Culturii, apoi a Ministerului Educației. După 1989, a fost părăsită, apoi devastată de boschetari. În 2014, fațada a fost restaurată, iar restul clădirii a fost demolată, pe teren construindu-se un bloc cu 7 etaje

În concluzie, Spiru Haret va rămâne un simbol al credinței în educație și în puterea sa de a schimba destine. Toată activitatea sa demonstrează că o națiune nu se formează doar din resurse materiale, ci și cu ajutorul oamenilor din jur. Prin munca, dedicarea și viziunea sa a lăsat în urma lui o sumedenie de schimbări durabile ce continuă să inspire până și astăzi. Spiru Haret exprimă dovada că educația contează și că dacă îți dorești ceva trebuie să muncești până vei avea succes.

„Plec din viață cu mulțumirea că nu am pierdut vremea și că mi-am îndeplinit datoriile atât pe cât puteam să mi le îndeplinesc în împrejurimile în care am trăit și în marginea puterilor mele fizice și intelectuale.” Spiru Haret

Bibliografie:

- Georgescu, Constantin C., *Viața și opera lui Spiru Haret*, Editura Științifică, București, 1969
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Spiru_Haret
- <https://www.salvaticopiii.ro/Afla-mai-multe/Noutati/Spiru-Haret%2C-ministrul-educatiei-care-a-revolution>
- <http://autori.citatepedia.ro/de.php?a=Spiru+Haret>

Ion Creangă-povestitor de geniu

Elevi: Busuioc Denisa Nicoleta, Gheorghe Cristina Maria,
Prof. Crișan Nela,
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Născut, după propria-i mărturisire dintr-un fragment de biografie, la 1 martie 1837, Ion Creangă a fost primul dintre cei opt copii ai lui Ștefan a lui Petrea Ciubotariul din Humulești, Neamț, și al soției sale Smaranda, născută Creangă. După ce urmează, pe rând, cursurile școlilor din Humulești, Broșteni și Târgu-Neamț (1846-1853), apoi pe ale Școlii Catihetice din Fălticeni (1854-1855), ajunge să studieze la Seminarul de la Socola (Iași). În 1859 se căsătorește cu Ileana Grigoriu și este hirotonisit diacon. Un an mai târziu se naște unicul său fiu, Constantin. După un parcurs întortocheat, care include printre altele înscrierea la Facultatea de Teologie, curând abandonată, și la Școala Normală Vasiliană de la Trei Ierarhi, al cărei director era Titu Maiorescu, ocupă prin concurs, în 1864, postul de institutor la Școala primară de la Trei Ierarhi. În 1865 absolvă Școala Normală. Este apoi institutor și diacon. Alcătuiește manuale școlare. În 1871, refuză să mai respecte cutuma și apare în biserică tuns și cu pălărie. Publică „Învățătorul copiilor- carte de cetit din clasele primare de ambele sexe cu litere, slove și buchi, cuprinzând învățături morale și instructive” alături de C. Grigorescu și V. Răceanu; manualul avea să primească patru ani mai târziu, alături de „Metoda noua de scriere și cetire pentru uzul clasei I primare”, avizul ministrului Titu Maiorescu pentru studierea în școli. În 1873 semnează câteva articole despre care se consideră că ar aduce atingere preoțimii și este destituit din cler, pierzând totodată și slujba de institutor. În același an obține divorțul, după ce se retrăsese la „bojdeuca din Țicău”, împreună cu Tinca Vartic, alături de care își va petrece întreaga viață. În 1874 își primește înapoi postul de institutor. Îi sunt publicate câteva povestiri și poezii. În 1875, îl cunoaște pe Mihai Eminescu, numit într-o comisie de examinare a cărților didactice din Iași. Cu ajutorul lui ajunge în cercul Junimii și începe să publice constant povești și povestiri în „Convorbiri literare”. Din 1880, la sfatul bunului său prieten Eminescu, începe să pună pe hârtie „Amintiri din copilărie”. În anii următori se implică în diverse proiecte de manuale, își vede tipărite primele trei părți din „Amintiri”.

Starea sa de sănătate se înrăutățește. Vestea morții lui Eminescu îl afectează foarte mult. După ani de suferințe și numeroase concedii de boală, fiind bolnav de epilepsie, Creangă se stinge în noaptea de 31 decembrie 1889, în urma unui atac cerebral în casa sa din cartierul Țicău. A fost înmormântat la 2 ianuarie 1890, în cimitirul Eternitatea din Iași. Partea a IV-a din „Amintiri din copilărie” va fi publicată postum, în anul 1892.

Izvoarele și repertoriul de povești

Nu se cunosc izvoarele lui Creangă, decât în chip vag și ipotetic. Cercetarea literară ar realiza un câștig enorm dacă ar avea la îndemână varianta populară așa cum a auzit-o Creangă din gura povestitorului, pentru a o compara apoi cu narațiunea acestuia.

Situația aceasta e de domeniul utopiei, fiindcă această lacună nu va fi remediată niciodată, oricâte cercetări de arhivă s-ar face. Creangă știa cele mai multe din poveștile sale din copilărie, auzite din satul Humulești. Aceasta e situația firească, deoarece cercetările folclorice au arătat că povestitorii învață poveștile aproape exclusiv în anii copilăriei. Confirmarea este făcută însăși de Creangă prin gura unui contemporan de la Junimea: „De multe ori întrebam :

- Domnule Creangă, cum se face că le ții așa de bine minte, și te serveștii cu expresii aiodoma populare?

- Apoi cum să nu le știu pe de rost, dacă de cinci ani, de când am început a înțelege, pînă cînd am venit de la seminar, în fiecare seară aproape, am auzit de sute de ori poveștile pe care vi le povestesc și eu. De cîte ori n-am stat nopți întregi ca să ascult pe moș Ion sau pe lelea Catina, povestindu-mi povestea lui Făt-Frumos și a Ilenei Cosînzenei. Iarna în nopțile lungi, țăranul se culcă devreme, dar nu adoarme îndată. La lumina opaițului, povestitorii satului spun tot felul de prujituri, iar eu culcat pe cuptor, ascultam cu amîndouă urechile, și simțeam atît de mult interes și așa de mare emoție, încît după ce povestitorul înceta, eu nu puteam să adorm încă ceasuri întregi”. Citatul e aproximativ, din el nu se recunoaște verva scînteietoare a lui Creangă, el e veridic numai în esență și înlătură orice îndoială în legătură cu sursa humuleșteană a unei povești.

Creangă și critica literară

După mărturiile unor contemporani, Eminescu este acela care ar fi îndemnat pe Creangă și scrie. Lucrul e adevărat numai în parte, deoarece dacă rămâne stabilit că cei doi mari prieteni nu s-au cunoscut înainte de revizoratul școlar al lui Eminescu, ci după 1 iunie 1875, Creangă publicase încă din anul precedent în ediția a III-a a manualului învățătorului copiiilor câteva povești: „Inul și cămeșa”, „Acul și barosul” și mai cu seamă „Prostia omenească, alături de alte mici narațiuni, izvorâte foarte probabil din pana colabradorilor săi, dar Eminescu a recunoscut de îndată posibilitățile geniale ale humuleșteanului și l-a îndemnat să scrie pentru publicul larg, nu numai pentru copii, să scrie pentru publicul larg, nu numai pentru copii, să facă literatură în înțelesul estetic al cuvîntului. El i-ar fi spus:

„- Scrie, măi tată Iancule, scrie tot ce-ai spus s-o audă și alții, că e minunat de bine!”

Eminescu și-a dat seama de marea noutate pe care o aducea Creangă în literatură: crearea unei proze literare izvodită în întregime din stilul oral popular. El i-a insuflat încrederea în puterea lui creatoare de sorginte folclorică și l-a ajutat să-și dea seama de importanța literară a stilului narativ popular, îndemnându-l să se ferească de amestecul cu celălalt scris al operelor literare. Prin aceasta Creangă devenise un caz unic, de aceea el nu mai avea nevoie de controlul literar al nimănui. Chiar el refuză să-l îndrepte spunându-i:

„- Lasă, Creangă, ai să citești <<Junimea>>, tu n-ai nevoie să fii corectat de nimeni”.

Abia prin îndemnul lui Eminescu, Creangă s-a ridicat la înțelegerea originalității pe care o aducea el din munții Moldovei și și-a întărit conștiința propriei lui valori literare, De aci, drumul lui în literatură rămânea deschis și îndreptat fără greș.

De asemenea, Mihai Eminescu îi reproduce unele narațiuni în „Curierul de Iași” și mai cu seamă în „Timpul”. Dacă Creangă n-ar fi avut norocul să se bucure de prietenia lui Eminescu, „cel mai mare poet al românilor” cum a intuit atât de sigur humuleșteanul, ar fi rămas poate un simplu autor de manuale școlare, în care contribuția lui s-ar fi pierdut, anonimă și înecată de colaborarea celorlalți care nu s-au putut ridica la înțelegerea geniului lui.

Prețuirea lui Eminescu l-a urmărit în tot timpul până la îmbolnăvire, susținându-l și popularizându-l ori de câte ori se oferea prilejul.

Chiar dacă Eminescu n-ar fi scris nimic, numai introducerea lui Creangă în literatura română ar fi construit singură un merit uriaș care să-i asigure un merit uriaș care să-i asigure nemurirea în cultura noastră.

Iată ce scrie romancierul Jean Bart, care evocă figura învățătorului său Ion Creangă și a poetului nemuritor: „Eminescu, poet fin, închis, sensibil, c-o vastă cultură filozofică și artistic dobândită după profunde studii în străinătate. Creangă, seminarist, rămas tot țăran în sufletul său vesel, glumeț, dar fără să știe limbi străine, fără cunoașterea clasicismului antic și a romantismului nemțesc, cu puțină carte, dar cu multă minte...”

George Călinescu îl consideră „cel mai mare povestitor al nostru”, subliniind că opera lui Creangă este o adevărată epopee a copilăriei și a satului românesc. În viziunea sa, Creangă apare ca un spirit robust, jovial, ironic, cu o inteligență practică și un simț al observației extraordinar, capabil să transforme întâmplările simple în literatură de valoare universală.

Creangă nu este un simplu povestitor popular, ci un creator de artă originală. Personalitatea lui artistică a fost, în primul rând, atât de puternică, încât a dat naștere unui stil cu o pecete neîndoieală a originalității și unicității. Niciodată n-o să putem vorbi, cu toată bunăvoința, despre stilul lui Petre Ispirescu, de pildă, deși acesta a fost unul din cei mai talentați povestitori români de folclor. Dar stilul lui Creangă este unic, izbitor, particular, alcătuind un univers întreg, închis, inimitabil al operei scriitorului, ca stilul (luat în sensul de totalitatea mijloacelor artei) lui Eminescu și Caragiale.

Casa memorială „Ion Creangă” din Humulești

Casa lui Ion Creangă, o clădire cu arhitectură tradițională, modestă are un acoperiș larg de draniță. Pare imposibil ca într-o casă așa de mică să fi locuit o familie așa numeroasă. Atracția turistică deține o valoroasă expoziție, reorganizată tematic, în 2024. Încăperile sunt amenajate după specificul interiorului casei țărănești din acea vreme, de unde sunt nelipsite soba mare cu cuptor, icoane, ștergare la ferestre, unelte de țesut și tors. Este amenajată și o expoziție cu documente de arhivă, scrisori, cărți poștale cu autograf, manuale școlare, fotografii și fotocopii ale manuscriselor lui Creangă, precum și arborele genealogic al familiei povestitorului.

În căsuța povestitorului Ion Creangă peste tot se simte simplitatea, iar mirosul de sânziene atârinate la grindă sporește emoția întâlnirii cu tradiția românească. De curând expoziția cuprinde și

un șopron cu obiecte utilizate în gospodăriile oamenilor simple, dar și beciul. Curtea spațioasă pietruită este locul unde puteți lua o pauză bine-meritată, admirând frumusețea arhitecturii tradiționale țărănești. De asemenea, amfiteatrul amenajat este potrivit pentru prezentări.

CITATE CELEBRE:

- „Dacă toată lumea ar învăța carte, n-ar mai avea cine să ne tragă ciubotele.”
- „Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi găurit pielea în dreptul ochilor, nu ne-am putea vedea greșelile unii altora.”
- „Prostia din naștere, leac în lume nu mai are; ea este o uricioasă boală, ce nu se vindecă în școală, ba nici în spitale”
- „Știu că sunt prost. Dar când mă uit în jur, prind curaj.”
- "Lumea asta e pe dos, toate merg cu capu-n jos."
- „Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea este veselă și nevinovată și drept vorbind, acesta-i adevărul.”
- „Ca să-ți dai seama de nivelul culturii generale a unei nații, trebuie să vezi ce idoli are.”
- „Dar și sărac așa ca în anul acesta, ca în anul trecut și că de când sunt niciodată n-am fost!”
- „Românului i-e greu până se apucă de treabă, că de lăsat îndată se lasă.”
- „Poveste ceea: un nebun aruncă-o piatră în baltă și zece cuminți n-o pot scoate.”

Bibliografie:

- Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Ion Creangă*, Editura Nicodim Caligraful, 2017
- <https://share.google/2rkkyErIMhq0nGAg7>
- <https://share.google/6MA8H3xkdoLqMtvFD>
- <https://share.google/0hQSb7vn8JZD0EADa>
- <https://www.tinutulzimbrului.ro/descopera/casa-memoriala-ion-creanga/>

Mihai Eminescu și expresia geniului cultural

Elevi: Necula Georgiana-Andreea, Tănase Elena,
Prof. Crișan Nela,
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Țara de Sus a Moldovei constituie un spațiu de referință pentru cultura română, fiind un adevărat nucleu al formării spirituale și identitare a poporului român. Această regiune, caracterizată printr-o profundă tradiție culturală, printr-un cadru natural deosebit și prin păstrarea valorilor autentice, a dat naștere unor personalități remarcabile care au influențat decisiv evoluția culturii naționale. Dintre acestea, Mihai Eminescu ocupă un loc central, fiind considerat poetul național și una dintre cele mai importante figuri ale literaturii române.

Opera și personalitatea lui Mihai Eminescu nu pot fi înțelese pe deplin fără raportarea la spațiul Țării de Sus, locul care i-a marcat copilăria, sensibilitatea și viziunea asupra lumii. Prin creația sa, Eminescu a reușit să transforme experiența locală într-o expresie universală, ridicând cultura română la un nivel de recunoaștere europeană. Lucrarea de față își propune să analizeze legătura profundă dintre Mihai Eminescu și Țara de Sus, evidențiind modul în care acest spațiu a influențat formarea intelectuală și artistică a poetului, precum și impactul operei sale asupra culturii române.

Mihai Eminescu s-a născut la 15 ianuarie 1850, în municipiul Botoșani, situat în inima Țării de Sus. Această zonă a Moldovei se caracteriza, în secolul al XIX-lea, printr-o viață culturală activă, prin respectul față de tradiții și printr-o profundă legătură cu natura. Copilăria poetului, petrecută în mare parte la Ipotești, a fost marcată de contactul direct cu peisajul rural, cu obiceiurile populare și cu valorile morale ale satului românesc.

Natura Țării de Sus, cu păduri întinse, lacuri liniștite și dealuri domoale, a exercitat o influență majoră asupra sensibilității poetului. Aceste elemente se regăsesc frecvent în lirica eminesciană, unde natura nu este doar un decor, ci un partener de dialog al eului liric. Pentru Eminescu, spațiul copilăriei a devenit un reper interior, un loc al echilibrului și al reflecției, la care va reveni simbolic de-a lungul întregii sale creații.

Un aspect esențial al operei eminesciene îl reprezintă valorificarea tradiției populare, specifică spațiului moldav. Poetul a fost profund influențat de folclorul românesc, de basme, doine și legende, pe care le-a integrat într-o formă artistică rafinată. În creațiile sale se pot identifica motive folclorice precum codrul, dorul, iubirea idealizată sau trecerea timpului.

Poezii precum *Revedere* sau *La mijloc de codru* des reflectă această legătură profundă cu universul popular al Țării de Sus. Codrul apare ca un simbol al permanenței și al stabilității, în contrast cu fragilitatea existenței umane. Prin această abordare, Eminescu reușește să transforme elementele tradiționale într-un limbaj poetic de mare profunzime filozofică.

Mihai Eminescu nu a fost doar un poet al sensibilității, ci și un gânditor profund, preocupat de marile întrebări ale existenței. Lecturile sale din filosofia germană, din literatura universală și din mitologia orientală au contribuit la conturarea unei viziuni complexe asupra lumii. În multe dintre poeziile sale, se regăsesc reflecții asupra timpului, destinului, infinitului și condiției umane.

Capodopera *Luceafărul* este cea mai elocventă expresie a acestei dimensiuni filozofice. Poemul ilustrează conflictul dintre absolut și efemer, dintre ideal și real, punând în lumină drama geniului neînțeles de lumea comună. Deși tema este universală, sensibilitatea și expresia poetică sunt profund marcate de spiritul moldav, specific Țării de Sus.

Iubirea ocupă un loc central în lirica eminesciană, fiind prezentată sub multiple forme: iubire idealizată, iubire neîmplinită sau iubire melancolică. În poezii precum *Floare albastră*, *Sara pe deal* sau *Dorința*, iubirea este strâns legată de natură, care devine un spațiu al armoniei și al visării.

Peisajele descrise de Eminescu reflectă adesea cadrul natural al Țării de Sus, cu seri liniștite, clopote îndepărtate și elemente pastorale. Aceste imagini contribuie la crearea unei atmosfere de intimitate și profunzime emoțională, demonstrând capacitatea poetului de a transforma experiența personală într-o trăire artistică universală.

Pe lângă activitatea poetică, Mihai Eminescu a desfășurat o intensă activitate publicistică, fiind un jurnalist implicat în viața politică și socială a vremii. Articolele sale, publicate în ziarele epocii, reflectă preocuparea pentru soarta națiunii române, pentru educație și pentru păstrarea identității culturale.

Eminescu a criticat superficialitatea, imitația fără discernământ a modelelor străine și degradarea valorilor morale. Această atitudine demonstrează că poetul a fost nu doar un creator de artă, ci și un intelectual responsabil, profund atașat de valorile autentice ale poporului său, formate în spațiul Țării de Sus.

Influența lui Mihai Eminescu asupra literaturii române este covârșitoare. Opera sa a devenit un punct de referință pentru generațiile următoare de scriitori și critici literari. Limbajul poetic, imaginile artistice și temele abordate de Eminescu au contribuit la modernizarea literaturii române și la integrarea acesteia în contextul culturii europene.

Opera lui Mihai Eminescu a fost, încă din timpul vieții sale, un subiect de interes pentru contemporani, iar după moartea poetului a cunoscut o receptare amplă și complexă. Critici literari, istorici ai culturii și scriitori de renume au analizat și interpretat creația eminesciană, recunoscându-i valoarea excepțională și rolul fundamental în evoluția literaturii române. George Călinescu îl considera pe Eminescu „poetul nepereche”, subliniind unicitatea stilului și profunzimea gândirii sale.

De-a lungul timpului, opera eminesciană a fost reinterpretată din perspective diferite: romantică, filozofică, mitologică sau simbolică. Această diversitate de interpretări demonstrează bogăția și complexitatea creației sale, care continuă să ofere noi sensuri și direcții de analiză. Eminescu nu este un poet „al trecutului”, ci un autor viu, ale cărui idei și teme rămân relevante și în societatea contemporană.

Actualitatea operei lui Eminescu se manifestă prin preocupările sale pentru identitate, moralitate, condiția umană și raportul dintre individ și societate. Într-o lume marcată de schimbări rapide și de pierderea reperelor tradiționale, mesajul eminescian referitor la necesitatea păstrării valorilor autentice capătă o semnificație aparte. Poezia și publicistica sa invită la reflecție, la spirit critic și la conștientizarea responsabilității culturale. De asemenea, prezența constantă a operei lui Mihai Eminescu în programa școlară, în manifestările culturale și în spațiul public confirmă rolul său esențial în formarea conștiinței culturale a tinerelor generații. Festivalurile, concursurile literare și comemorările dedicate poetului contribuie la menținerea vie a legăturii dintre creația sa și spațiul Țării de Sus, demonstrând că Eminescu rămâne un simbol al culturii românești și un reper al valorilor naționale.

Casa memorială de la Ipotești, situată în Țara de Sus, reprezintă astăzi un important centru cultural, simbol al legăturii indisolubile dintre poet și locurile natale. Aceasta confirmă faptul că Eminescu rămâne o prezență vie în cultura română, iar moștenirea sa continuă să inspire și să educe.

În concluzie, Mihai Eminescu este una dintre cele mai valoroase expresii ale culturii românești, iar legătura sa cu Țara de Sus reprezintă un element esențial al formării sale spirituale și artistice. Spațiul moldav i-a oferit cadrul natural, cultural și moral necesar dezvoltării unui geniu care a depășit granițele naționale. Prin opera sa, Eminescu a demonstrat că valorile locale pot deveni universale, transformând Țara de Sus într-un reper fundamental al identității culturale românești. Astfel, contribuția sa rămâne una definitorie pentru cultura națională și pentru patrimoniul spiritual al României.

Citate celebre:

- „Stejarul nu crește pretutindenea; buruienile, în tot locul.”
- „Eu nu mă supăr deloc de modul cum se reflectă persoana mea în ochii d-tale, căci de la așa oglindă nici nu mă pot aștepta la alt reflex.”
- „Poate că povestea este partea cea mai frumoasă a vieții omenești... cu povești ne leagă lumea, cu povești ne adoarme... Ne trezim și murim cu ele.”
- „A exista înseamnă a suferi.”
- „Înțelepciunea populară este mai prețioasă decât aurul.”
- „Poezia – trandafirul ce crește în potir de aur, sufletul frumos.”
- „Egalitatea nu există decât în matematică. 16. Adevărul este crud, dar numai el folosește.”
- „A aștepta să culegi altceva dintr-un pământ decât ceea ce a fost semănat în el, ar fi copilărie.
- „Oamenii se împart în două categorii: unii caută toată viața și nu găsesc, alții găsesc și nu sunt mulțumiți. 21. A nu iubi nu e nimica, a nu putea iubi e grozav.”
- „Totul ia timp... și timpul ia tot.”
- „O gândire este un act, un cutremur al nervilor. Cu cât nervii se cutremură mai bine, mai liber, cu atât cugetarea e mai clară.”

Bibliografie:

- George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Minerva, București, 1985.
- Mihai Eminescu, *Poezii*, Editura Academiei Române, București, 2010.
- Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Dumitru Popescu, *Eminescu – universul poetic*, Editura Junimea, Iași, 1999.
- <https://www.eminescuiopotesti.ro>

Cât va fi pe cer o stea

Elevi: Pavel Estera, Lupu Valentina,
Prof. Crișan Nela,
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Cu ochii plini de depărtări,
Privea spre stele, spre uitări,
Iar luna-i șoptea tainic rost
Despre ce este și ce-a fost.

Iubirea-n vers o plângea lin,
Cu foc, cu vis, cu dor senin,
O floare-albastră-i tremura
În orice clipă ce trecea.

Din dor adânc și gând curat,
Din visul lumii neuitat,
Și din iubire s-a făcut poet,
Cu vers de foc și dor încet.

Durerea lumii o purta,
În nopți târzii o aduna,
Și-n fiecare vers lăsat
Un dor etern a-nfășurat.

Când anii grei l-au frânt încet,
N-a stins al versului secret,
Căci cât va fi pe cer o stea,
Eminescu ne va veghea.

George Enescu, dorul care cântă

Elev: Trandafir Andreea-Alexandra,
Prof. Dulma Daniela-Iuliana,
Liceul Teoretic „Gh. M. Murgoci” - Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea

George Pe dealuri de mătase, în liniște deplină,
În Țara de Sus, unde bucuria-i lumină,
La Liveni s-a născut, sub un cer de cristal,
Băiatul George, legănat de un cânt ancestral.

Un colț de Moldovă, o vatră de casă,
I-a fost prima muză, cea mai aleasă.
În tihnă creștină, crescut la altar,
A simțit că tot ce cântă e un har.

Maria, cu mâini ce-au alinat orice dor,
I-a pus în genunchi credința-n viitor.
O mamă curată, cu ochii blânzi, buni,
L-a crescut cu grijă și mii de rugăciuni.

Vioara subțire, sub arcușul ce-o mângâie,
Era locul în care tot dorul rămâne.
Ducând doina veche în larma din Paris,
A făcut din Moldova un cântec de vis.

Chiar dacă pașii s-au dus prin lume,
Inima a rămas unde n-are nume.
Căci în fiecare sunet, sub arcușul purtat,
Plânge dorul de-acasă, cel neîncetat.

George Enescu – muzica drept formă a gândirii

Elev: Bahrin Rareș-Sorin,
 Prof. Dobrințu Alina,
 Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

George Enescu nu este doar un creator de sunete, ci un mod de a înțelege lumea prin armonie. În universul său, muzica devine o formă de reflecție profundă asupra existenței, o gândire fără cuvinte, capabilă să exprime ceea ce limbajul obișnuit nu poate cuprinde. Creația enesciană nu se adresează doar auzului, ci conștiinței, chemând ascultătorul la o experiență interioară.

În viziunea lui Enescu, muzica nu este spectacol, ci revelație. Sunetul nu caută să impresioneze prin strălucire exterioară, ci să construiască sens. Fiecare temă pare să se nască dintr-o tăcere plină de tensiune, ca și cum ordinea muzicală ar fi o reflecție a unei ordini mai profunde a universului. Astfel, muzica devine echivalentul unei meditații asupra echilibrului dintre haos și armonie.

Un element central al gândirii enesciene este continuitatea. Muzica sa curge, se transformă, revine asupra ei însăși, asemenea timpului interior al omului. Nu există rupturi violente, ci treceri organice, sugerând ideea că existența nu este o succesiune de momente izolate, ci un flux neîntrerupt. În acest sens, creația lui Enescu propune o filozofie a devenirii, în care identitatea se construiește prin transformare.

Relația dintre individual și universal ocupă un loc esențial în acest univers sonor. Muzica lui Enescu pornește dintr-o sensibilitate profund personală, dar aspiră către o expresie universală. Sunetul devine puntea dintre particular și absolut, dintre rădăcină și infinit. Această tensiune reflectă condiția umană însăși: omul aparține unui loc și unui timp, dar tânjește către sensuri care le depășesc. Tăcerea are, în creația enesciană, o semnificație aparte. Ea nu este absență, ci potențial. Din tăcere se naște sunetul, iar în tăcere se întoarce, asemenea gândului care se formează și se dizolvă în conștiință. Astfel, muzica lui Enescu sugerează că adevărul nu se afirmă prin exces, ci prin echilibru, prin măsura justă dintre rostire și retragere.

Dimensiunea etică a artei este, de asemenea, prezentă implicit. Enescu nu propune o artă a vanității, ci una a responsabilității. A crea înseamnă a asculta, a respecta, a te supune unei ordini interioare mai înalte. În acest sens, muzicianul devine un mediator între lume și sens, între emoție și formă. Artă nu este evadare, ci asumare lucidă a condiției umane.

Muzica lui Enescu exprimă adesea o melancolie profundă, dar nu una disperată. Este o melancolie a lucidității, născută din conștientizarea fragilității. Ea nu paralizează, ci adâncește înțelegerea. Prin această stare, ascultătorul este invitat nu să fugă de lume, ci să o contemple cu o atenție sporită, să îi accepte imperfecțiunile ca parte a armoniei generale.

În cele din urmă, George Enescu poate fi înțeles ca un filozof al sunetului. Creația sa ne amintește că sensul nu se exprimă întotdeauna prin idei clare, ci prin trăiri ordonate în armonie. Muzica devine astfel o formă de cunoaștere, o cale de acces către ceea ce este dincolo de cuvinte. Prin această perspectivă, Enescu rămâne nu doar un mare muzician, ci o conștiință artistică ce continuă să ofere profunzime și sens experienței umane.

Mihai Eminescu – conștiința gânditoare a poeziei

Elev: Cronț Andra-Elena,
 Prof. Dobrințu Alina,
 Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Mihai Eminescu nu este doar un poet, ci un mod de a gândi lumea. În creația sa, poezia devine instrument de cunoaștere, iar cuvântul capătă greutatea unei întrebări fundamentale despre existență. Universul eminescian nu se lasă citit în grabă, pentru că el nu oferă răspunsuri facile, ci deschide abisuri ale reflecției, invitând cititorul să mediteze asupra timpului, infinitului, condiției umane și sensului vieții.

În centrul gândirii eminesciene se află ideea trecerii. Timpul nu este doar o succesiune de clipe, ci o forță care macină ființa, o lege implacabilă în fața căreia omul este fragil. Poezia lui Eminescu exprimă drama conștiinței care înțelege această trecere și o resimte ca pe o ruptură între dorința de eternitate și limitele existenței umane. De aici se naște nostalgia originilor, dorul de absolut și aspirația către un timp mitic, neatins de devenire.

Spațiul eminescian este vast, cosmic. Stelele, cerul, noaptea, infinitul nu sunt simple decoruri poetice, ci simboluri ale unei ordini universale care depășește omul. În fața acestui infinit, ființa umană apare mică, efemeră, dar capabilă de gândire. Tocmai această capacitate de a reflecta asupra propriei finitudini devine, paradoxal, forma sa de măreție. La Eminescu, omul este tragic nu pentru că este muritor, ci pentru că știe că este muritor.

Iubirea, în viziunea eminesciană, nu este doar o experiență afectivă, ci o încercare de depășire a limitelor. Ea promite contopirea cu celălalt, ieșirea din singurătate și accesul la un sens mai înalt. Totuși, această promisiune rămâne adesea neîmplinită. Iubirea se lovește de imposibilitatea armoniei perfecte într-o lume guvernată de timp și schimbare. Astfel, erosul devine sursă de fericire, dar și de suferință, reflectând tensiunea fundamentală dintre ideal și real.

Un alt nucleu filozofic al operei eminesciene este condiția geniului. Geniul este o ființă care vede mai mult, care pătrunde dincolo de aparențe, dar tocmai această claritate îl izolează. El nu se poate adapta pe deplin lumii comune, pentru că valorile sale aparțin unui alt orizont. În această perspectivă, cunoașterea devine o povară, iar luciditatea – o formă de singurătate. Eminescu sugerează astfel că fericirea și profunzimea nu coexistă întotdeauna.

Raportul dintre om și natură este, la Eminescu, unul de corespondență metafizică. Natura nu este un simplu fundal, ci o oglindă a stărilor interioare. Codrul, lacul, noaptea devin spații ale reflecției, locuri în care sufletul își recunoaște propriile neliniști. În această comuniune, omul caută o formă de echilibru pierdut, o armonie primordială care pare să fi existat cândva, dar care nu mai poate fi recuperată pe deplin.

Din perspectivă filozofică, Eminescu propune o viziune pesimist-lucidă asupra existenței. Viața este văzută ca un cerc al repetării, în care istoria, aspirațiile și suferințele se reiau sub forme diferite. Totuși, acest pesimism nu este lipsit de demnitate. El nu duce la renunțare, ci la contemplare. În fața absurdului și a efemerului, poezia devine un act de rezistență, o încercare de a salva sensul prin frumusețe.

În cele din urmă, Mihai Eminescu rămâne un gânditor al limitelor și al infinitului. Prin poezia sa, el nu oferă certitudini, ci ne învață să trăim cu întrebările. Opera lui ne amintește că sensul existenței nu se află într-un răspuns definitiv, ci în tensiunea dintre ceea ce suntem și ceea ce aspirăm să fim. Astfel, Eminescu continuă să existe nu doar ca poet, ci ca o conștiință vie, care provoacă, neliniștește și luminează în același timp.

Ștefan Luchian – pictorul care a dat suflet culorilor

Elev: Hrimiuc Maria,
Prof. Dobrinicu Alina,
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Ștefan Luchian este una dintre cele mai expresive figuri ale artei românești, un pictor care a știut să transforme culoarea în emoție și realitatea în poezie vizuală. Opera sa nu impresionează doar prin frumusețe, ci mai ales prin profunzimea sentimentelor transmise. Prin picturile sale, Luchian a reușit să vorbească despre viață, suferință, speranță și fragilitate, fără a folosi cuvinte.

Creația lui Ștefan Luchian este strâns legată de natură și de universul simplu, dar autentic, al oamenilor obișnuiți. Artistul a fost atras de peisaje liniștite, de chipuri modeste și mai ales de flori, pe care le-a transformat în simboluri ale sensibilității umane. În picturile sale, florile nu sunt doar elemente decorative, ci adevărate expresii ale sufletului. Culorile intense, dar armonioase, transmit stări de liniște, melancolie sau bucurie, în funcție de modul în care sunt așezate pe pânză.

Luchian a fost un pictor al sincerității. El nu a încercat să idealizeze realitatea, ci să o surprindă așa cum este, cu frumusețea și fragilitatea ei. Lucrările sale au o simplitate aparentă, dar această simplitate ascunde o mare forță expresivă. Fie că pictează o vază cu flori, un colț de natură sau un portret, artistul reușește să creeze o legătură profundă între privitor și imagine. Un element definitoriu al operei sale este culoarea. Luchian folosește nuanțe puternice, dar bine echilibrate, care dau viață tablourilor. Tușele sunt sigure, uneori energice, alteori delicate, reflectând stările interioare ale artistului. Prin modul în care aplică culoarea, pictorul transmite emoție pură, fără artificii sau exagerări. De aceea, lucrările sale par vii și pline de intensitate.

Deși arta sa nu a fost întotdeauna pe deplin înțeleasă, Luchian a rămas fidel viziunii sale. El a demonstrat că adevărata creație artistică presupune curaj și asumare. Prin picturile sale, a deschis noi drumuri în arta românească, aducând un suflu modern și o sensibilitate aparte. Opera lui reflectă lupta dintre fragilitate și forță, dintre suferință și dorința de a crea.

Florile lui Ștefan Luchian sunt poate cele mai cunoscute și apreciate lucrări ale sale. Ele par să vorbească despre efemeritatea vieții și despre frumusețea momentelor simple. Fiecare floare pictată transmite o stare, o emoție, o poveste nerostită. Privindu-le, simțim apropierea artistului de natură și respectul său profund pentru viață. În fața tablourilor lui Ștefan Luchian, nu privești doar culori așezate pe pânză, ci simți o emoție vie, profundă, care pare să vibreze dincolo de forme. Artă sa nu cere să fie analizată, ci trăită. Fiecare lucrare este o confesiune tăcută, o fereastră deschisă spre un suflet sensibil, care a știut să transforme fragilitatea în frumusețe.

Lumea lui Luchian este una a simplității încărcate de sens. Florile, atât de des întâlnite în picturile sale, nu sunt simple podoabe, ci ființe tăcute, fragile și puternice în același timp. Ele par să

respire, să se aplece sub greutatea propriei frumuseți, să vorbească despre trecerea timpului și despre delicatețea existenței. În petalele lor se ascund bucurii, melancolii și speranțe nerostite. Culoarea, în mâinile lui Ștefan Luchian, devine limbaj al sufletului. Roșul nu este doar intens, ci pasional; albastrul nu este rece, ci adânc; galbenul nu este luminos, ci cald și protector. Tușele sale, când ferme, când tremurate, dezvăluie o luptă interioară, o dorință continuă de a da sens vieții prin artă. Fiecare atingere a pensulei pare un gest de sinceritate absolută.

Pictura lui Luchian nu caută să impresioneze prin grandios, ci prin adevăr. El alege subiecte simple, dar le încarcă de emoție, demonstrând că frumusețea se află în lucrurile mărunte, adesea trecute cu vederea. Un buchet de flori, o lumină blândă, o tăcere a naturii devin, sub privirea sa, universuri întregi. Privind lucrările sale, ai impresia că timpul încetinește. Culoarele nu strigă, ci șoptesc. Ele invită la reflecție, la introspecție, la apropiere de sine. Arta lui Luchian nu este zgomotoasă, ci profundă, asemenea unei emoții care te cuprinde pe neașteptate și rămâne cu tine mult timp după ce ai plecat din fața tabloului.

În creația sa se simte o forță paradoxală: fragilitatea se împletește cu o voință neclintită. Deși picturile par delicate, ele ascund o energie puternică, o dorință arzătoare de a crea, de a lăsa o urmă. Florile sale nu se ofilesc niciodată; ele continuă să trăiască prin culoare, prin lumină, prin emoția pe care o transmit.

Ștefan Luchian rămâne, astfel, un artist al sufletului, un pictor care a știut să transforme tăcerea în culoare și suferința în artă. Prin lucrările sale, ne învață să privim lumea cu mai multă sensibilitate și să descoperim frumusețea acolo unde, uneori, nu ne așteptăm. Arta lui nu se uită, pentru că ea nu aparține doar privirii, ci inimii.

Mihai Eminescu (1850-1889), personalitate emblematică din Țara de Sus

Elev: Engelmann Edward,
 Prof. Cirimpei Olimpia-Doina,
 Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva” Timișoara, Timiș

Cultura română s-a clădit de-a lungul timpului prin efortul și geniul unor personalități excepționale, care au reușit să surprindă în operele lor spiritul, aspirațiile și valorile neamului românesc. Dintre acestea, Mihai Eminescu se distinge ca fiind figura tutelară a literaturii române, poetul național și una dintre cele mai complexe conștiințe culturale ale secolului al XIX-lea. Opera și personalitatea sa depășesc limitele strict literare, influențând profund filosofia, jurnalismul, limba și identitatea națională.

Legătura lui Mihai Eminescu cu Țara de Sus, spațiu istoric și spiritual al Moldovei, este una profundă și definitorie. Acest ținut, cuprinzând zone precum Botoșaniul, Ipoteștiul și împrejurimile, nu reprezintă doar locul nașterii sale, ci și matricea formării sale sufletești, culturale și intelectuale. Peisajul natural, tradițiile populare, istoria și mentalitatea locului au lăsat urme adânci în creația eminesciană, transformându-l într-un simbol al continuității și al valorilor românești autentice.

Prin prezentul eseu, mi-am propus să evidențiez modul în care Mihai Eminescu poate fi considerat o personalitate emblematică a Țării de Sus, analizând atât contextul biografic și istoric, cât și influențele culturale și ecourile acestui spațiu în opera sa literară. De asemenea, voi sublinia importanța moștenirii eminesciene pentru generațiile actuale și pentru afirmarea identității culturale românești.

Țara de Sus – cadru istoric și spiritual al formării eminesciene

Țara de Sus reprezintă una dintre cele mai vechi și mai semnificative regiuni ale Moldovei istorice, caracterizată printr-o bogată tradiție culturală și spirituală. Acest spațiu a fost, de-a lungul timpului, leagăn al unor mari personalități politice, religioase și culturale, fiind profund legat de istoria medievală a Moldovei și de valorile sale fundamentale.

Născut la 15 ianuarie 1850, la Botoșani, Mihai Eminescu își petrece copilăria la Ipotești, sat aflat în imediata apropiere a orașului. Aici, în mijlocul naturii, al codrilor seculari, al lacurilor liniștite și al satului tradițional românesc, poetul intră pentru prima dată în contact cu universul mitic și folcloric care îi va marca definitiv imaginația creatoare.

Țara de Sus nu este doar un spațiu geografic, ci și unul spiritual. Tradițiile populare, basmele, doinele și credințele transmise din generație în generație au constituit un adevărat izvor de inspirație pentru Eminescu. În acest cadru, poetul a învățat să asculte „glasul vremii”, să înțeleagă legătura profundă dintre om și natură și să perceapă dimensiunea sacră a existenței.

Copilăria și adolescența lui Mihai Eminescu în Țara de Sus

Copilăria lui Mihai Eminescu, petrecută în mare parte la Ipotești, a fost una liberă, marcată de contactul direct cu natura și cu viața satului moldovenesc. Această perioadă a reprezentat pentru poet o vârstă a inocenței și a descoperirii lumii, reflectată ulterior în numeroase poezii cu tematică nostalgic-idilică.

Lacul cu nuferi, codrul, teiul, dealurile și câmpiile din jurul Ipoteștilor devin repere simbolice în lirica eminesciană. Poezii precum „Fiind băiet păduri cutreieram”, „Revedere” sau „O, rămâi” evocă legătura profundă dintre poet și universul copilăriei, văzut ca un paradis pierdut.

Adolescența, petrecută între Botoșani, Cernăuți și alte centre culturale, nu rupe această legătură cu Țara de Sus, ci o adâncește. Eminescu rămâne atașat de locurile natale, pe care le idealizează și le transformă în spații mitice ale memoriei afective.

Influența folclorului și a tradițiilor din Țara de Sus asupra operei

Unul dintre elementele definitorii ale operei eminesciene este valorificarea folclorului românesc. Baladele, basmele, miturile și credințele populare din Țara de Sus se regăsesc transfigurate artistic în creația poetului.

Capodopera „Luceafărul” îmbină elemente de basm popular cu filozofia romantică și cu reflecții asupra condiției geniului. De asemenea, motive precum codrul, luna, apa, dorul sau iubirea ideală provin din imaginarul popular moldovenesc. „Luceafărul” este un poem romantic de dragoste și un poem filosofic pe tema destinului omului de geniu. Poemul se desfășoară pe un vag fir epic, într-o suită de metafore și simboluri prin care se sugerează idei filosofice. În poem, toate personajele sunt voci ale aceluiași eu, prin care Eminescu își exprimă viziunea sa despre lume. Opera prezintă atât elemente epice, cât și dramatice, însă poemul aparține genului liric datorită semnificațiilor și caracterului alegoric al versurilor.

Eminescu nu preia folclorul într-o manieră mimetică, ci îl ridică la rang de artă cultă, universală. Astfel, tradițiile locale din Țara de Sus devin purtătoare de semnificații universale, confirmând valoarea lor perenă.

Eminescu – conștiință națională formată în spațiul Moldovei de Nord

Pe lângă dimensiunea lirică, Mihai Eminescu se afirmă ca un profund gânditor și jurnalist, preocupat de soarta națiunii române. Spiritul critic și patriotismul său sunt influențate de istoria Moldovei, regiune care a cunoscut de-a lungul timpului atât momente de glorie, cât și de declin. Articolele sale politice, publicate în ziarul *Timpul*, reflectă o viziune lucidă asupra problemelor societății românești: pierderea valorilor autentice, influențele străine nocive și nevoia de consolidare a identității naționale. Mihai Eminescu, cea mai cunoscută și influentă personalitate din literatura română, vede în tradiție și cultură fundamentul unei națiuni puternice, idee inspirată și din experiența sa moldovenească.

Țara de Sus în opera poetică eminesciană

Spațiul moldovenesc apare frecvent în poezia eminesciană sub forma unor peisaje ideale, simbolice. Codrul este personificat, devenind un confident al poetului, iar natura capătă dimensiuni cosmice. Poezii precum „Revedere” sau „Dorința” reflectă armonia dintre om și natură, specifică

mentalității tradiționale din Țara de Sus. Aceste texte exprimă dorința de reîntoarcere la origini și la valorile simple, nealterate de modernitate.

Moștenirea culturală a lui Mihai Eminescu în Țara de Sus

Astăzi, Ipoteștiul este un important centru memorial, iar Memorialul „Mihai Eminescu” reprezintă un loc de pelerinaj cultural pentru elevi, profesori și iubitori de literatură. Festivalurile, simpozioanele și manifestările culturale dedicate poetului demonstrează actualitatea operei sale. Eminescu rămâne un reper moral și cultural pentru tineri, un model de sensibilitate, inteligență și devotament față de valorile naționale. Țara de Sus își asumă rolul de păstrătoare a acestei moșteniri, contribuind la transmiterea ei către generațiile viitoare.

Concluzie

Mihai Eminescu este, fără îndoială, o personalitate emblematică a Țării de Sus, întrucât acest spațiu a contribuit decisiv la formarea sa ca om și creator. Natura, tradițiile și spiritul Moldovei de Nord se regăsesc în opera sa sub forma unor simboluri universale, care depășesc granițele timpului și ale spațiului.

Prin creația sa, Eminescu a transformat experiența locală într-o expresie a universalului, demonstrând că valorile autentice ale unui popor pot deveni patrimoniu al umanității. Astfel, Țara de Sus nu este doar locul nașterii poetului, ci și matricea spirituală a uneia dintre cele mai strălucite conștiințe culturale românești.

Bibliografie:

- Călinescu, G., *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Minerva, București, 1989.
- Eminescu, Mihai, *Poezii, ediție îngrijită de Perpessicius*, Editura Academiei Române, București.
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Ibrăileanu, Garabet, *Studii literare*, Editura Junimea, Iași, 1974.
- Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, Editura Eminescu, București, 1991.
- *Memorialul Ipotești* – Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu”, materiale documentare.
- <https://www.mihai-eminescu.ro/foto-video/>
- <https://www.bokay.pt/livro/revedere/>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Casa_Memorială_„Mihai_Eminescu”_din_Ipotești
- <https://bibliotecamironcostin.wordpress.com/2023/04/07/luceafarul-de-mihai-eminescu-1883-140-ani-de-la-publicare/>
- <https://ziarullumina.ro/galerie/oameni-si-locuri-din-tara-de-sus-si-tara-de-jos-83535.html>
- <https://www.facebook.com/p/Asociația-pentru-Promovarea-și-Dezvoltarea-Turismului-Țara-de-Sus-100080294059165/>

- https://ro.wikipedia.org/wiki/Fișier:Regiunile_Principatului_Moldovei.jpg
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Provinz_Botosani_Romania_CIA2006.png
- <https://www.facebook.com/lumea.poeziilor/posts/fiind-băiet-păduri-cutreieram-mihai-eminescu/453653510349573/>
- <https://www.facebook.com/lumea.poeziilor/posts/o-rămâi-mihai-eminescu/1979007218910703/>

Lumina lui Luchian

Elev: Brașoveanu Andreea Irina,
Prof. Timofte Gabriel Andrei,
Liceul Teoretic „Bogdan Vodă” Hălăucești, Iași

În chilia de taină, unde timpul stă-n loc,
Se stinge o viață, dar se-aprinde un foc,
Din degete arse de boală și chin,
Răsar anemone cu suflet senin.
Nu-i pictură pe pânză, e rugă târzie,
E zborul frânt, prins în marea mângâie.

Privirea-i e cerul, iar mâna-i e dor,
Robit de durere, dar de artă ctitor,
El n-a cerut milă, ci-a smuls din abis
Culoarea ce arde, lumina de vis.
Chiar dacă destinul i-a legat pensula de mână,
El a pictat veșnicia dintr-o clipă română.

Sunt maci ce sângerează pe câmpuri de in,
Sunt ochi de țărancă sub cer de pelin,
E „Lăutaru” ce plânge din strune de lut,
Un univers întreg, dintr-un semn renăscut.
Fiecare pată e-o bătăie de cord,
Într-un imn al luminii, în divin dezacord.

Nu e doar galben, e soare topit,
Nu e doar roșu, e suflet rănit,
E albul imaculat din potir de lalea,
Cărarea spre lume, cât încă mai vrea.
Căci Ștefan a înțeles că frumosul e sfânt,
Chiar când trupul se-nclină spre negru pământ.

Când boala a vrut să-i închidă fereastra,
El a deschis poarta spre zarea albastră,
Lăsându-ne moștenire o floare, un gând,
O liniște pură prin lume trecând.
E geniul ce tace, dar ne vorbește prin ton,
Pe jilțul de rege, pe-al artei tron.

Rămâne la urmă doar el, „Zugravul”,
Ce-a învins cu parfumul tot răul și praf-ul.
Luchian nu e nume, e-o stare de har,
O candelă aprinsă pe-al neamului altar.
Iar florile lui nu se ofilesc niciodată,
Sunt nemurirea noastră, în culori îmbrăcată.

Minunea a opta

Elev: Paula Carina Neculaes,
Prof. *Timofte Gabriel Andrei*,
Liceul Teoretic „Bogdan Vodă” Hălăucești, Iași

Înainte ca el să deschidă ochii,
casa învățase tăcerea.
Șapte începuturi se stinseseră
ca niște lumânări alese de vânt,
iar speranța stătea la ușă fără să îndrăznească să intre.

Poate că cerul numărased altfel durerile
și din toate plecările
a lăsat o singură venire —
o șoptă pe care lumea trebuia s-o audă.

El nu a învățat muzica,
doar și-a amintit-o;
vioara nu făcea sunete,
spunea ce el nu putea rosti.

A plecat de tânăr, cu dorul strâns în suflet,
din locurile mici spre săli mari,
unde pașii trezeau trecutul,
iar iubirea a venit ca o poveste frumoasă
care nu a știut să rămână.

Dar dintre aplauze și despărțiri
a rămas mereu același —
omul care își punea sufletul pe corzi.

Și a plecat în liniște,
ca o lumină într-o cameră tăcută,
lăsând în urmă nu un nume,
ci un sunet care încă trăiește.

Viața la țară

Elev: Cîrstea I. Bianca Maria Georgiana,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

Dimineața la țară începe cu lumină
și sunet de pași prin curte.
Copiii aleargă pe uliță,
iar ziua pare mai scurtă.

Seara, vocile se aud pe la porți,
între glume și amintiri banale –
Familia se simte dacă rămâi aproape.

Poetul Visător

Elev: Barbu Daria,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

În codrul verde, sub luna de argint,
Un suflet trist privea spre stele multe,
Mihai, cu gândul mereu înainte-n vânt,
Căutând sensul lumii, fără rute.

El a iubit Luceafărul cel mare,
Ce-a ars de dor, dar n-a putut să cadă,
Și-a scris iubirea, dulce-amară zare,
Peste hotare, peste orice pradă.

În versul lui, istoria ne-a spus
Cum timpul trece, cum totul se preface,
Un vis frumos, un adevăr ascuns,
Ce-n inima română încă-l duce.

Eminescu, vocea ce nu moare,
Rămâne farul nostru, viu și clar,
În fiecare strofă, în fiecare floare,
Un geniu pur, un suflet luminos și rar.

Ștefan Luchian

Elev: Ciurel Maria Valentina,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

Ștefan Luchian, peintre de lumière,
Cherchait la vie dans chaque couleur claire,
Sur la toile il posait son espoir,
Faisant fleurir le jour dans le noir.

Les fleurs parlaient sous son pinceau,
Anémones, iris, beaux coquelicots,
Même la douleur devenait douceur,
Quand l'art transformait peine en chaleur.
Malgré la maladie qui liait ses mains,
Son âme peignait encore sur le lendemain,
Le corps fragile, l'esprit ardent,
Créait la beauté en résistant.

Aujourd'hui son nom reste vivant,
Dans chaque regard, ému, tremblant,
Luchian nous dit, en silence encore,
Que l'art survit à l'homme qui s'endort.

La Rhapsodie roumaine

Elev: Dinu Adelina Maria,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

La Rhapsodie roumaine
chante la terre et le village roumain.
On écoute, on sourit,
la musique va devant.

Les sons sont forts et clairs,
ils font danser les gens.
C'est la voix du pays,
Simple et vivant.

Ștefan Luchian

Elev: Ioniță Sonia Andreea,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

Cu mâna grea de boală, dar cu ochiul viu,
Ai prins lumina-n floare, tăcut și târziu
Când trupul se frângea sub ani de dureri,
Sufletul tău picta primăveri.

Anemonele-ți ard pe pânză ușor,
Roșu aprins, ca sângele unui dor,
Iar florile nu-s simple podoabe pe masă,
Ci inima ta, de culoare rămasă.

În linii simple, dar pline de glas,
Ai pus viața însăși într-un mic vas
Și ai arătat că arta nu moare,
Chiar dacă inima tremură, ea tot creează.

Luchian, tăcut luptător cu destinul,
Ai pictat până-n ultima clipă
Și-n fiecare floare ce încă ne privește,
Durerea se oprește, frumosul trăiește.

Mihai Eminescu

Elev: Onea Teodor Andrei,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

Eminescu scria din dor,
Din vis, din cer și din natură,
Cuvintele lui au fior
Și-n suflet lasă urmă pură.

Sub teiul vechi, în gând adânc,
Visa la lume și iubire,
Iar versul lui rămâne sfânt,
Lumină-n timp, nemurire.

Și azi, când îl citim încet,
Ne este sufletul mai plin,
Căci fiecare vers discret
Ne face gândul mai senin.

Mihai Eminescu

Elev: Rusea Riana Dorina Georgiana,
Prof. Goicea-Badea Mihaela,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” București

Sous le ciel des Carpates lointaines,
Un poète pensait au temps qui s'enfuit.
Il écrivait sa peine et ses rêves,
Et ses mots parlaient à l'infini.
La lune veillait sur ses pensées,
Les étoiles brillaient dans la nuit.
L'amour était une flamme forte,
Un espoir doux, parfois triste aussi.
Il chantait la nature et le peuple,
La forêt, le lac et le destin.
Eminescu reste dans nos cœurs,
Un poète pur, présent demain.

Cuviosul cel de Sus

Elev: Botoșneanu Irina Isabela,
Prof. Harabulă Ovidiu-Ionuț,
Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani

George În țara de sus tu te-ai născut,
În județul Botoșani tu ai crescut.
Copilărint în satul Crăiniceni,
Și bunica ta te-a crescut ca pe copilul ei!

Ai rămas orfan de mic copil,
Și sufletul ți-a devenit fragil!
Noroc cu bunica ta,
Cu credință-n Dumnezeu era!

Ea te-a învățat rugăciuni,
Te-a dus la biserică, te-a făcut să crezi în minuni,
Te-a dus la școală, te-a învățat,
Și spre viață cu credință te-a îndrumat!

Viață simplă a avut,
A vindecat și a crescut!
A crescut în Domnul,
Și a vindecat omul!

Călugăr cum el fiind,
A trăit în mănăstiri,
Respectat și onorat,
Pentru sfaturile pe care le-a dat!

Ioan Iacob ești numit,
Și de toți ești cinstit,
Ocrotitor tare te-ai arătat,
Al Moldovei luminat!

Eminescu

Elev: Strugariu Malina,
Biblioteca Horga Ana Viorica,
Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava

Sub cerul nopții plin de depărtare,
Se-aprinde un gând ce nu mai poate adormi,
Eminescu plânge-n fiecare zare,
În fiecare dor ce știe a iubi.

Cu mintea grea , de vis, de îndoială,
A mers prin lume singur și rănit,
Iubind prea mult, cu inima regala,
Un neam ce nu l-a înțeles deplin.

I-au fost cuvintele alin și rana,
Apoi i-au fost luceferi adăpost,
Iar când durerea i-a muscat din hrana,
S-a stins încet, dar n-a fost niciodată mort.

Luceafăr blând

Elev: Bendea Bogdan,
Bibliotecar Horga Ana Viorica,
Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava

Luceafăr blând din dor și ram,
Răsari mereu în graiul nostru,
Ești mândria acestui neam,
Poet al sufletului nostru.

Prin codrii verzi și mări albastre,
Ramai icoana-n veșnicie,
Lumina gândurilor noastre,
Izvor de sfântă poezie.

Iar timpul trece neîncetat,
Dar graiul tău nu va apune,
În tot ce e cu-adevărat
Frumos și bun peastă lume.

Prizonier în vreme

Elev: Goia Cosmin,

Prof. Ifrim Ștefana,

Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

Pe margini de tăceri albastre
Se-ntinde gândul meu stingher,
Iar timpul, cu aripi sihastre,
Se frânge-n pulberi de mister.

Sub bolta veche, fără nume,
Plutesc lumi stinse, vis cu vis,
Și luna, palidă pe lume,
Își scaldă fruntea-n paradis.

Prin codrii nopții trece-o umbră
De pași ce-au fost și nu mai sunt
Un dor adânc, ce mă frământă,
Și arde-n mine, mut și frânt.

O, unde ești, iubire mută,
Din care ceruri ai căzut?
Te-aștept în clipa nevăzută,
Ce n-a sosit și n-a trecut.

Te-aștept când stelele-or să plângă
Cu lacrimi reci de-argint curat,
Când va tăcea și marea lungă
Și visul va fi judecat.

Căci eu sunt prizonier în vreme,
Un gând legat de-un trup de lut,
Și port în piept, ca pe-o-ntinare
Un cer prea mare, prea tăcut.

Suspin

Elev: Popescu Leonard Valentin,
Prof. Ifrim Ștefana,
Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

De mii de vieți ce-au ars în mine,
N-a mai rămas decât suspin,
O umbră palidă de sine
Pe-un drum de stele fără chin.

Și poate-ntr-o eternă noapte,
Când tot ce e va fi apus,
Ne-om regăsi, tăcuți, departe,
Într-un nimic ce ne-a cuprins.

Atunci nu va mai fi durere,
Nici timp, nici dor, nici ”mai târziu”,
Ci doar o lină adormire
În veșnicie fără ”eu”.

Lumina de sub pleoapa veșniciei

Elev: Ocu Gabriela-Andreea,
Prof. *Iftime Dorina*,
Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani

Nu te mai caut în file îngălbenite
Nici în cuvinte făurite-n stih,
Ci te găsesc în clipele trăite,
Când cerul tău îmi luminează-n gând.

Ești tunetul care a frânt tăcerea,
Un dor fără astâmpăr pe pământ,
Ai adunat în el toată durerea
Și visul pur l -ai slobozit în cânt.

În slova ta ai strâns întreaga zare
Ai prefăcut-o în picuri de argint,
Ești muntele ce n-are hotare
Și valul ce se zbate în vânt.

Ești urma pașilor pe mări de stele
Izvorul care curge-n pieptul meu
Când nopțile devin prea aspre și prea grele,
Tu ești balsamul sufletului meu.

Îmi ești ca o lumina caldă, vie
Ești farul salvator într-un ocean adânc,
Tu ești lumina de sub pleoapa veșniciei,
Te am în suflet, dor profund.

Fiu al Cerului

Elev: Ocu Gabriela-Andreea,
 Prof. Iftime Dorina,
 Școala Gimnazială „Octav Băncilă” Corni, Botoșani

Într-un colț fermecat al Moldovei, acolo unde mestecenii își spun povești în șoapte purtate de vânt, s-a născut un băiat cu ochi adânci ca noaptea și cu suflet strălucitor ca o stea, pe nume Mihai. În satul liniștit al Ipoteștilor, nimeni nu bănuia că acest copil avea să devină , într-o zi Luceafărul poeziei românești . Încă din fragedă copilărie, Mihai era altfel... vorbea cu codrii, știa să asculte șoapta izvorului, glasul vântului, contempla ore întregi bolta cerească, simțind mereu o legătură tainică cu aceasta .

Într-o noapte de vară târzie, băiatul stătea tolănit în iarba îmbrăcată în rouă, ca pe un covor de diamante , privind stelele cu ochii săi visători. Căuta ceva dincolo de lume, dincolo de cer, ca și cum o amintire dintr-o viață anterioară se ascundea timidă printre constelații.

- Mamă, dacă o stea cade, unde se duce? întreba Mihai gânditor.
- Poate se transformă într-un vis ! îi răspundea mama cu sa un zâmbet cald pe buze.

Anii treceau lin, precum amintirile dintr-un vis. Mihai creștea și pășea încet pe drumul literaturii. Descoperise refugiu în poezie. Slovele i se așezau în minte și în suflet ca niște mărgăritare care trebuiau șlefuite, scoase la lumină și, astfel , poezia i-a devenit destin. Scria cu sufletul, nu doar cu pana, dând viață iubirii, timpului, visurilor și infinitului, în momente în care nimeni nu îl înțelegea cu adevărat.

În multe nopți, copleșit de gânduri, se așeza în pădure, cu fruntea sprijinită de trunchiul teiului său mult iubit. Cerul era presărat cu puzderii de stele, iar liniștea părea că îi șoptește:

- Mihai, tu nu ești de aici, tu ești o stea ce s-a rătăcit printre pământeni
- A adormit...Într-un vis straniu, luna cobora din înalturi și îi murmură, la fel și izvorul

Eminescu este steaua căzută din înaltul bolții în acea noapte târzie de vară, steaua care a strălucit puternic, dar a ars, stinsă de durere. După plecarea sa din lume cerul pare învăluit într-o lumină pură, misterioasă.

Mihail Sorbul – luciditatea pasiunii și destinul discret al teatrului românesc

Elev: Lupușoru Eduard,

Prof. Istrate Vlad,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

În peisajul cultural al Țării de Sus, Botoșaniul apare adesea ca un sol fertil pentru spirite creatoare, un loc în care sensibilitatea și inteligența par să se fi întâlnit în mod firesc. Între aceste figuri, Mihail Sorbul (1885–1966) ocupă un loc paradoxal: dramaturg esențial al perioadei interbelice, autor de piese jucate și apreciate la vremea lor, dar astăzi mai puțin prezent în conștiința publicului larg. Discreția posterității nu diminuează însă importanța operei sale; dimpotrivă, o face cu atât mai demnă de redescoperit.

Născut la Botoșani, în același an cu Constantin Gane, Sorbul aparține unei generații marcate de tranziție: între tradiția secolului al XIX-lea și modernitatea frământată a perioadei interbelice. Teatrul său reflectă această tensiune, fiind profund ancorat în realitatea socială, dar deschis către analize psihologice fine și conflicte morale complexe. Spre deosebire de teatrul romantic sau de comedia de moravuri, Sorbul propune un tip de dramaturgie a lucidității, în care pasiunea este disecată cu rigoare, iar iluzia este confruntată brutal cu realitatea.

Cea mai cunoscută piesă a sa, *Patima roșie*, rămâne un reper al teatrului românesc interbelic. Drama pasiunii devoratoare, a geloziei și a orgoliului, este construită cu o forță scenică remarcabilă. Personajele lui Sorbul nu sunt tipologii schematice, ci conștiințe în conflict, surprinse în momente-limită. Limbajul este sobru, precis, lipsit de ornament inutil, iar dialogul capătă adesea o tensiune aproape cinematografică. Sorbul nu caută să seducă prin artificii stilistice, ci să provoace prin adevăr.

Contribuția sa la teatrul românesc este semnificativă tocmai prin această orientare către profunzimea psihologică. Într-o epocă în care scena era adesea dominată de melodramă sau de comedie facilă, Sorbul aduce un teatru al responsabilității morale. Personajele sale sunt puse în fața unor alegeri decisive, iar consecințele acestora sunt asumate fără menajamente. În acest sens, dramaturgia lui Sorbul se apropie de marile curente europene ale timpului, dialogând implicit cu teatrul lui Ibsen sau Strindberg.

De ce, atunci, Mihail Sorbul nu se bucură astăzi de aceeași notorietate ca alți dramaturgi interbelici? Răspunsul este complex. Pe de o parte, teatrul său solicită un public atent, dispus să accepte introspecția și disconfortul moral. Pe de altă parte, istoria literară a favorizat adesea vocile mai spectaculoase sau mai ușor de integrat în programele școlare. Sorbul a rămas, astfel, într-o zonă de penumbră, cunoscut mai ales de specialiști și de pasionații de teatru.

Cu toate acestea, valoarea operei sale este incontestabilă. Pentru cititorul și spectatorul contemporan, piesele lui Mihail Sorbul pot fi surprinzător de actuale. Temele sale – pasiunea care devine obsesie, conflictul dintre dorință și morală, fragilitatea echilibrului interior – sunt universale.

Într-o lume dominată de impuls și de expunere excesivă, teatrul lui Sorbul ne invită la reflecție, la analiză și la asumare.

Apartenența lui Sorbul la Țara de Sus nu este doar un detaliu biografic, ci un element de identitate culturală. Această regiune a Moldovei a produs nu doar poeți ai absolutului sau istorici ai națiunii, ci și dramaturgi ai conștiinței. Prin Sorbul, Botoșaniul își afirmă vocația de spațiu al lucidității creatoare, în care arta nu este evadare, ci confruntare cu sinele și cu lumea.

Pentru o revistă dedicată Țării de Sus, recuperarea lui Mihail Sorbul este un gest necesar. Ea înseamnă nu doar omagierea unei personalități, ci și reafirmarea valorii culturii locale într-un context național și european. A-l citi și a-l juca pe Sorbul astăzi înseamnă a redescoperi un teatru care nu fletează, ci trezește; care nu promite soluții facile, ci pune întrebări esențiale.

Mihail Sorbul a fost un dramaturg al pasiunilor limpezi și al adevărilor incomode. Destinul său discret nu trebuie confundat cu lipsa de importanță. Dimpotrivă, în liniștea relativă a posterității sale se ascunde o operă solidă, capabilă să vorbească și astăzi despre condiția umană. Iar faptul că această voce s-a născut în Țara de Sus nu este doar o mândrie locală, ci o confirmare a forței culturale a acestui spațiu moldav.

Constantin Gane – cronicarul discret al unei Moldove uitate

Elev: Vovciuc Ioan,

Prof. Istrate Vlad,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

În galeria personalităților culturale ale Țării de Sus, numele lui Constantin Gane ocupă un loc aparte: nu prin stridență sau notorietate, ci printr-o eleganță a discreției. Născut în 1885, la Botoșani, într-un spațiu care a dat culturii române figuri tutelare precum Eminescu, Iorga sau Enescu, Gane a ales să se dedice unei misiuni mai puțin spectaculoase, dar esențiale: recuperarea lumii boierești moldovenești, cu ritmurile, valorile și contradicțiile ei. Scriitor și istoric, el a fost un martor întârziat al unei civilizații aflate în amurg, pe care a încercat să o salveze de la uitare prin cuvânt.

Opera lui Constantin Gane se situează la granița dintre literatură și istorie, într-un teritoriu fertil în care documentul se împletește cu evocarea artistică. Cea mai cunoscută lucrare a sa, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, nu este doar o succesiune de biografii, ci o frescă a Moldovei de altădată, surprinsă în intimitatea ei. Gane nu urmărește marile bătălii sau deciziile politice, ci gesturile mărunte, educația, viața de familie, codurile morale și estetice ale boierimii. Prin această perspectivă, el reușește să umanizeze trecutul, să-l facă accesibil și viu.

Importanța lui Constantin Gane rezidă tocmai în această capacitate de a restitui atmosfera unei epoci. Moldova pe care o descrie nu este una idealizată în mod naiv, ci una complexă, cu fast și decadentă, cu rafinament și rigiditate socială. Stilul său este sobru, dar nu lipsit de lirism; fraza curge calm, asemenea unei plimbări printr-un conac vechi, în care fiecare cameră ascunde o poveste. Pentru cititorul contemporan, această lume pare îndepărtată, dar tocmai distanța îi conferă un farmec melancolic.

Faptul că Gane s-a născut la Botoșani nu este o simplă coincidență biografică. Țara de Sus, cu tradiția ei culturală și cu atașamentul față de memorie, a fost un teren propice pentru formarea unei asemenea sensibilități. Spre deosebire de spiritul polemic al lui Iorga sau de geniul poetic al lui Eminescu, Gane este un spirit al rememorării. El nu caută să construiască sisteme sau să revoluționeze limbajul, ci să conserve. Într-o epocă a accelerării istorice, această opțiune capătă o valoare aparte.

De ce este Constantin Gane mai puțin citit astăzi? Răspunsul ține, poate, de schimbarea gustului literar și de îndepărtarea noastră de lumea pe care el o descrie. Societatea contemporană, orientată spre prezent și viitor, privește adesea trecutul ca pe o povară inutilă. Or, scrierile lui Gane cer răbdare, atenție și o anumită nostalgie culturală. Ele nu oferă senzaționalul imediat, ci plăcerea lentă a recunoașterii unui trecut care ne-a format. Cu toate acestea, relevanța lui Constantin Gane nu este doar istorică. Pentru cititorii tineri, opera sa poate funcționa ca o lecție subtilă de identitate culturală. În paginile sale, elevii și studenții pot descoperi cum se construiau valorile, cum se transmitea educația, ce însemna onoarea sau responsabilitatea socială într-o Moldovă care a stat la

temelia României moderne. Gane ne amintește că modernitatea nu apare din neant, ci se clădește pe straturi succesive de tradiție.

Mai mult decât atât, scrierile sale oferă o contrapondere necesară discursului istoric rigid. Ele ne arată că istoria nu este doar o succesiune de ani și evenimente, ci o sumă de destine individuale, de vieți trăite cu demnitate sau risipă. În acest sens, Constantin Gane este un povestitor al memoriei colective, un arhivar al sufletului moldovenesc.

În contextul cultural al Țării de Sus, Constantin Gane reprezintă o voce care merită redescoperită. El completează tabloul unei regiuni care nu a produs doar genii vizibile, ci și spirite tăcute, dedicate muncii de conservare a identității. A-l citi astăzi înseamnă a încetini ritmul, a privi înapoi fără resentiment și a înțelege că trecutul, atunci când este spus cu eleganță și onestitate, devine un act de cultură vie.

Constantin Gane nu a fost un autor al rupturilor, ci al continuității. Iar într-o lume care pare adesea desprinsă de propriile rădăcini, această continuitate este, poate, cea mai prețioasă moștenire pe care ne-o lasă.

Între cer și vatră

Elev: Starov Alexandru,

Prof. Agafii Elena,

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Un înger pragul casei i-l trecuse
Și îl zări cum cugetă-ndelung:
E firesc să fii un muritor,
Ai un prezent, trecut și viitor.
Eu făuresc al meu destin
Cu raza lunii în declin.

Așa scria Vieru-acestui neam,
Iar pasărea doinea în ram,
Și triluia un dor nemărginit
Despre un Prut nedreptățit.

Pășesc pe drumul cel din sat,
Și, cu blândețe-n suflet,mângâiat
De-un vânt de primăvară parfumat,
Eu înțeleg, instantaneu,
Cât de frumos e plaiul meu.

Nu l-aș schimba pe sute de catarge,
Cărări de lună și mărgean,
Plaiul ne definește drept un neam,
Căci steaua știe cum te cheamă,
Și iarba ce și cum gândești,
Și vântul gândul ți-l șoptește:
„Aici, acasă, românește.”

Și-au fost cumplite ierni,
Dar focul vetrei s-a luptat,
Și-a-nveșnicit mituri,colinzi,
Basmе,istorii despre Sfinți.

Se stinge anul lin, ca o lumânare,
Lăsând în urmă zile de visare,
Și adunând în suflet, ca pe-un vechi tezaur,
Tot ce-am trăit și noi sub soare,
Din calendarul vechi al lunii Faur.

Pe cerul rece, prima stea se-aprinde,
Cu gânduri bune noaptea ne cuprinde,
Și fiecare clipă, în taină, o păstrăm,
Ca pe-o sămânță mică din anul ce-l lăsăm.

Eu înțeles-am prea târziu
Cât de aproape-mi este casa
Și, cum privind chiar spre fereastră,
Simțeam că viața-mi este spre sfârșit,

De aceea o povață-ți dau de împlinit :
„Ai grijă de inima ta.
În fiecare zi, oricât ar fi de grea,
Lumina ta rămâne.
O porți din urma mea.”

Nicolae Iorga promotor al culturii

Elev: Muzica Constantin,

Prof. Blajin Aculina,

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Nicolae Iorga a fost o personalitate foarte importantă în istoria României, remarcându-se ca istoric, profesor, scriitor, profesor universitar, om politic și academician. Prin activitatea sa a contribuit foarte mult la promovarea și dezvoltarea culturii românești. Fiind născut la data de 5 iunie 1871 în municipiul Botoșani, a crescut într-o casă micuță situată pe strada care astăzi poartă denumirea „Nicolae Iorga”. Originea familiei acestei personalități a stârnit controverse. Însuși istoricul a vorbit în termeni contradictorii despre ea. Este posibil ca strămoșii lui Nicolae Iorga să fi fost aromâni din zona Pindului, așa cum dă de înțeles istoricul în lucrarea „O viață de om așa cum a fost” și în cartea autobiografică se mândrește că provine după mamă din aristocrația Bizanțului, iar după tată ar avea origini macedone. A studiat la Universitatea din Iași, apoi și-a continuat studiile în străinătate, la Paris, Berlin și Leipzig. La doar 23 de ani a devenit profesor universitar, fiind unul dintre cei mai tineri profesori din Europa la acea vreme.

În primul rând, Nicolae Iorga s-a remarcat ca istoric. A scris foarte multe cărți și articole, peste 1.000 de volume și zeci de mii de articole. Printre lucrările sale cele mai cunoscute se numără „Istoria românilor” și „Bizanț după Bizanț”. Prin aceste lucrări, a ilustrat importanța poporului român în istoria Europei și a încercat să le insuflă românilor mândria de a-și cunoaște trecutul. De asemenea, Iorga a fost profesor la Universitatea din București. Studenții îl admirau pentru cultura sa vastă și pentru felul pasionat în care predă. Nu vorbea doar din cărți, ci explica istoria ca pe o poveste vie, plină de sens. A organizat și cursuri de vară la Vălenii de Munte, unde veneau oameni din toată țara să îl asculte. Pe lângă activitatea științifică, Nicolae Iorga a fost implicat și în politică. A fost prim-ministru al României între anii 1931–1932. În această perioadă, a încercat să susțină educația, cultura și valorile naționale. Chiar dacă viața politică era dificilă, el a rămas devotat ideilor sale. Mulți autori și oameni de cultură au vorbit despre măreția lui Nicolae Iorga. George Călinescu menționa despre el că era „un fenomen unic al culturii românești”. De asemenea, istoricul Constantin C. Giurescu îl considera „cel mai mare istoric român”. Aceste aprecieri reflectă cât de importantă a fost personalitatea lui pentru cultura noastră, fiind multilateral dezvoltat, a muncit enorm pentru a face cunoscută istoria României. Prin activitatea sa, el ne-a învățat cât de valoros este să ne cunoaștem trecutul și să ne respectăm înaintașii.

Un aspect important al activității sale a fost implicarea în presă, căci a fondat și a condus mai multe ziare și reviste, printre care „Neamul Românesc”. Prin articolele sale, își exprima opiniile despre problemele țării și încuraja oamenii să fie mai conștienți de valorile naționale.

Scria foarte des și avea un stil direct și hotărât, ceea ce l-a făcut foarte cunoscut în epocă. De asemenea, Iorga a pus bazele unor instituții culturale importante. A înființat la Vălenii de Munte Universitatea Populară, unde veneau oameni simpli, învățători și preoți pentru a asculta cursuri despre istorie, literatură și cultură. El credea că educația trebuie să ajungă la toate categoriile sociale, nu doar la elite. Prin această inițiativă, a contribuit la ridicarea nivelului cultural al societății. Nicolae Iorga a fost și membru activ al Academiei Române, unde a susținut numeroase conferințe și studii științifice. Era cunoscut pentru disciplina sa și pentru faptul că muncea zilnic ore întregi la birou. Se spune că scria în fiecare zi, după cum ne îndemneau latinii: „Non dies sine linia”(Nici o zi fără a scrie ceva) , considerând că munca este cea mai importantă datorie a unui intelectual. Istoricul Nicolae Cartoianu menționa că Iorga avea „o energie de muncă ieșită din comun”. De asemenea, unii contemporani îl descriau ca pe un om cu o memorie extraordinară, capabil să redea date și evenimente istorice fără să consulte notițe.

Nicolae Iorga a fost un scriitor și istoric foarte important, iar operele sale abordează teme variate, mai ales legate de istorie, identitate națională și cultură. Prin scrierile sale, el a dorit să-i ajute pe români să își cunoască trecutul și să fie mândri de el. Una dintre cele mai importante teme din operele lui Nicolae Iorga este istoria poporului român. În lucrări precum „Istoria românilor”, el prezintă evoluția românilor din cele mai vechi timpuri până în epoca modernă. Iorga pune accent pe continuitatea și unitatea poporului român, arătând că românii au rezistat în fața multor greutăți de-a lungul timpului. O altă temă importantă este rolul domnitorilor și al personalităților istorice. Iorga a scris despre figuri precum Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul sau Constantin Brâncoveanu. El îi prezintă ca pe niște modele de curaj și credință, care au luptat pentru apărarea țării și a valorilor creștine. De asemenea, în operele sale apare frecvent tema culturii și a educației. Nicolae Iorga considera că educația este esențială pentru dezvoltarea unei națiuni. De aceea, în multe dintre conferințele și articolele sale, a vorbit despre importanța școlii și a formării morale a tinerilor. O altă temă întâlnită în operele sale este legătura dintre România și Europa, mai ales în lucrări precum „Bizanț după Bizanț”. Aici, Nicolae Iorga arată influențele culturale și istorice dintre spațiul românesc și cel european, demonstrând că România a avut un rol important în istoria continentului.

În opinia mea, temele operelor lui Nicolae Iorga sunt foarte importante, deoarece ele ne ajută să înțelegem cine suntem și de unde venim. El nu a scris doar pentru specialiști, ci și pentru oamenii obișnuiți, dorind să transmită dragostea pentru istorie și pentru țară. Autorul a abordat în scrierile sale nu doar istoria politică, ci și multe alte teme importante pentru înțelegerea societății românești. Era interesat de viața oamenilor, de tradiții, de religie și de legătura dintre trecut și prezent. O temă importantă în operele sale este viața socială și organizarea societății în trecut, căci nu s-a limitat la a prezenta doar bătălii și domnitori, ci a scris și despre viața țăranilor, a boierilor, despre obiceiuri și despre felul în care trăiau oamenii în diferite epoci. Astfel, a contribuit la dezvoltarea istoriei sociale în România. O altă temă des întâlnită este rolul Bisericii și al credinței în istoria românilor. Nicolae Iorga considera că Biserica a avut un rol esențial în păstrarea limbii, culturii și identității naționale,

mai ales în perioadele grele. În multe dintre lucrările sale, subliniază importanța tradiției creștine pentru formarea poporului românesc.

Nicolae Iorga a avut o contribuție importantă la păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural românesc, deoarece nu s-a ocupat doar de scrierea istoriei, ci și de protejarea monumentelor, a tradițiilor și a memoriei istorice a poporului român. Un domeniu în care s-a implicat activ a fost cercetarea documentelor vechi. Iorga a studiat arhive din țară și din străinătate, descoperind informații valoroase despre trecutul românilor. Prin publicarea acestor documente, a pus la dispoziția cercetătorilor surse importante pentru cunoașterea istoriei naționale. A sprijinit dezvoltarea artei și a culturii tradiționale. A încurajat păstrarea arhitecturii vechi, a bisericilor și a caselor tradiționale, considerând că acestea reprezintă identitatea poporului român. În viziunea sa, cultura nu înseamnă doar cărți și teorii, ci și obiceiuri, port popular și tradiții transmise din generație în generație. A fost preocupat și de educarea tineretului în spirit patriotic. Prin discursurile și scrierile sale, a încercat să formeze caractere puternice și responsabile. Credea că tinerii trebuie să-și cunoască istoria pentru a putea construi un viitor solid. Totodată, a întreținut legături culturale cu alte țări, contribuind la dialogul dintre România și restul Europei. Prin activitatea sa internațională, a arătat că valorile românești pot sta alături de cele europene.

În opinia mea, Nicolae Iorga a înțeles cultura ca pe o datorie față de trecut și față de generațiile viitoare. Prin munca sa neobosită, a reușit să consolideze respectul pentru tradiție și pentru identitatea națională.

În concluzie, Nicolae Iorga a fost una dintre cele mai mari personalități ale culturii și istoriei românești. Prin activitatea sa impresionantă ca istoric, profesor, scriitor și om politic, a contribuit la dezvoltarea conștiinței naționale și la promovarea valorilor românești. A muncit neobosit pentru a face cunoscut trecutul poporului nostru și pentru a sublinia importanța educației și a culturii în formarea unei națiuni puternice. Moștenirea sa rămâne vie și astăzi, iar exemplul lui ne arată cât de mult poate realiza un om dedicat și pasionat de țara sa.

Bibliografia:

- <https://www.britannica.com/biography/Nicolae-Iorga>
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/nicolae-iorga>
- <https://www.agerpres.ro/documentare/2021/06/05/nicolae-iorga-un-mare-istoric-si-om-de-cultura--723038>
- <https://www.acad.ro/bdar/iorga.html>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Iorga

Țara de Sus-Vatră de spiritualitate și cultură românească, Leagăn al spiritualității și culturii naționale

Elev: Pascari Valeria,

Prof. Popov Carolina,

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Țara de Sus, regiune istorică situată în nordul Moldovei, reprezintă una dintre cele mai importante vetre de spiritualitate și cultură românească. De-a lungul secolelor, acest spațiu a fost un adevărat centru de formare a identității naționale, prin credință, educație, artă și tradiție. Aici, valorile spirituale s-au împletit armonios cu cele culturale, dând naștere unor personalități marcante și unor opere care au contribuit decisiv la dezvoltarea patrimoniului românesc. Țara de Sus nu este doar un loc geografic, ci un simbol al continuității și al păstrării autenticității românești.

Spiritualitatea acestui ținut își are rădăcinile adânc înfipite în credința ortodoxă, transmisă din generație în generație. Mănăstirile și bisericile din nordul Moldovei au fost nu doar lăcașuri de cult, ci și centre de cultură și educație. În jurul lor s-au format școli, s-au copiat manuscrise și s-au păstrat documente de mare valoare istorică. Figuri precum Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț sau Sfântul Onufrie de la Vorona au demonstrat prin viața lor că spiritualitatea autentică înseamnă jertfă, smerenie și iubire față de Dumnezeu și aproapele. Exemplul lor rămâne actual, deoarece arată că adevărata împlinire nu se găsește în lucrurile materiale, ci în trăirea profundă a valorilor morale.

Credința a constituit un sprijin esențial pentru oamenii din această regiune în momentele dificile ale istoriei. În perioade de războaie, ocupații sau crize sociale, biserica a fost locul unde comunitatea se regăsea și își păstra speranța. Spiritualitatea a contribuit astfel la menținerea unității și la consolidarea conștiinței naționale. În acest sens, Țara de Sus a fost nu doar un spațiu religios, ci și unul al rezistenței morale și culturale.

Pe lângă dimensiunea spirituală, Țara de Sus a oferit culturii românești personalități de o valoare excepțională. Mihai Eminescu, născut la Botoșani, a devenit poetul național al României. Opera sa reflectă profunzimea gândirii filosofice, frumusețea limbii române și sensibilitatea față de natură și tradiție. Prin creația sa, Eminescu a reușit să exprime esența sufletului românesc, transformând poezia într-un spațiu al meditației și al absolutului.

Nicolae Iorga, istoric, profesor și om politic, a contribuit decisiv la cunoașterea trecutului românesc. Prin vasta sa operă științifică, precum „Istoria Românilor” și „Istoria Bisericii Românești” el a consolidat identitatea națională și a subliniat importanța culturii în formarea unui popor. Operele lui Nicolae Iorga ne influențează prin faptul că ne ajută să ne cunoaștem mai bine istoria și identitatea națională. Ele ne învață să respectăm trecutul, să apreciem cultura română și să fim mândri de valorile noastre. Prin scrierile sale, Iorga ne inspiră să fim responsabili, educați și atașați de tradiții.

George Enescu, genial compozitor și violonist, a valorificat în muzica sa elemente ale folclorului românesc, ducând tradiția muzicală a Moldovei pe marile scene ale lumii. Printre cele mai cunoscute compoziții ale sale se numără : „Poema Română”, opera „Oedipe”, „Rapsodia Română nr. 1” și nr. 2. Toate aceste personalități demonstrează că Țara de Sus este un adevărat izvor de creativitate și talent.

Cultura populară reprezintă, de asemenea, un element definitoriu al acestei regiuni. Tradițiile, obiceiurile, portul popular și cântecele transmise din generație în generație reflectă bogăția spirituală a comunităților locale. Sărbătorile religioase și laice sunt momente în care trecutul și prezentul se întâlnesc, iar identitatea culturală este reafirmată. În acest fel, patrimoniul imaterial al Țării de Sus contribuie la păstrarea specificului românesc într-o lume tot mai globalizată

Pentru tinerii de astăzi, cunoașterea valorilor spirituale și culturale ale Țării de Sus reprezintă o sursă importantă de inspirație. Modelele oferite de personalitățile acestei regiuni pot deveni repere în formarea caracterului și a identității personale. Într-o societate dominată de tehnologie și schimbări rapide, întoarcerea la valorile fundamentale – credința, educația, respectul și creativitatea – devine esențială. Tinerii pot învăța din exemplul înaintașilor că succesul adevărat se construiește prin muncă, perseverență și atașament față de valorile autentice precum tradițiile și obiceiurile locale, credința și spiritualitatea oamenilor, monumentele istorice și arhitectura tradițională, patrimoniul artistic și cultural, limba și expresiile culturale, dar și legătura strânsă dintre generații, care păstrează și transmite moștenirea culturală de la o generație la alta.

Pentru mine este foarte importantă educația deoarece are un rol central în transmiterea acestei moșteniri. Prin studierea istoriei, a literaturii și a artei, elevii descoperă importanța contribuției Țării de Sus la cultura națională. Activitățile culturale, concursurile literare sau proiectele educaționale dedicate acestei teme stimulează creativitatea și interesul pentru valorile tradiționale. Astfel, în Basarabia, spiritualitatea și cultura nu sunt doar cuvinte din cărți, ci lucruri pe care oamenii le trăiesc zi de zi, le simt și le păstrează cu mândrie.

În același timp, este necesar ca patrimoniul cultural și spiritual al regiunii să fie protejat și promovat. Monumentele istorice, mănăstirile, muzeele și casele memoriale trebuie conservate, deoarece ele reprezintă punți între generații. Tânăra generație, mândră și orgolioasă de rădăcinile sale, poate prelua aceste valori și le poate duce mai departe. Turismul cultural poate contribui la valorificarea acestor obiective, oferind oportunitatea de a face cunoscută bogăția Țării de Sus atât la nivel național, cât și internațional.

În concluzie, Țara de Sus reprezintă o vatră de spiritualitate și cultură românească, dar și un spațiu transfrontalier, parte integrantă dintr-o comunitate etnică și națională mai largă. Prin credință, tradiție și creație artistică, această regiune a contribuit la formarea identității naționale și a oferit lumii personalități de valoare universală. Moștenirea lăsată de înaintași constituie o responsabilitate pentru generațiile actuale, chemate să o păstreze și să o transmită mai departe. Prin cunoaștere, respect și implicare activă, comunitatea poate menține vie lumina spirituală și culturală a Țării de Sus, transformând trecutul într-o temelie solidă pentru viitor.

Bibliografie:

- Eminescu, Mihai. *Poezii*. București: Editura Minerva, 1989.
- Iorga, Nicolae. *Istoria românilor*. București: Editura Enciclopedică, 1992.
- Călinescu, George. *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. București: Editura Minerva, 1982.
- *Viețile Sfinților*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1997.
- *Enciclopedia României*. București: Editura Cugetarea, 1938.

Mihai Cimpoi - promotor al valorilor în spațiul basarabean

Elev: Vacarciuc Irina,

Prof. Agafii Elena,

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Țara de Sus nu este doar un spațiu geografic din nordul Moldovei. Este o matrice spirituală. Aici, credința nu a fost doar ritual, ci respirație zilnică. Cultura nu a fost doar carte, ci memorie vie. În satele ascunse printre coline și văi care par să păstreze ecoul pașilor străbunilor, identitatea românească s-a format prin rezistență, prin limbă, prin literatură. Într-un astfel de spațiu, cultura nu este lux, este necesitate.

Din această vatră a spiritului românesc se desprinde personalitatea lui Mihai Cimpoi, una dintre cele mai solide conștiințe critice ale Basarabiei. Născut la 3 septembrie 1942, în satul Larga, județul Hotin (azi raionul Briceni), el aparține organic acestei geografii a profunzimii. Nu este o simplă coincidență că un critic literar de anvergura sa provine dintr-un loc unde tradiția și credința au modelat caractere puternice.

Mihai Cimpoi nu este doar un nume din manuale. Este, în esență, un arhitect al identității culturale. Ca critic și istoric literar, el nu s-a limitat la a comenta opere; le-a contextualizat, le-a integrat într-un destin colectiv. În „O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia”, nu realizează doar o cronologie literară, ci reconstruiește o conștiință culturală fragmentată de istorie. Cartea devine astfel un act de recuperare identitară, o reafirmare a continuității românești într-un spațiu supus presiunilor ideologice.

În postura sa de eminescolog, prin monumentalul „Mihai Eminescu. Dicționar Enciclopedic”, Cimpoi nu tratează opera eminesciană ca pe un obiect de muzeu, ci ca pe un organism viu. Eminescu devine, în interpretarea sa, nucleul în jurul căruia gravitează cultura română. Iar prin inițierea Congresului Mondial al Eminescologilor (2012), critica literară capătă dimensiune diplomatică: cultura devine limbaj universal, iar identitatea națională – dialog, nu izolare.

Personalitatea lui Mihai Cimpoi se definește printr-un echilibru rar între rigoare și pasiune. Analiza sa critică este fermă, argumentată, dar nu rece; în spatele fiecărei interpretări se simte atașamentul față de limbă și destin cultural. El nu demontează texte, ci le luminează din interior. Critica sa nu este demolatoare, ci constructivă, asemenea unui arhitect care consolidează temelia unei clădiri pentru a-i reda stabilitatea.

Activitatea sa publică, ca președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova și deputat în Parlament (1999–2001), confirmă un spirit care nu concepe cultura ruptă de societate. În el, intelectualul și cetățeanul coexistă fără contradicții. Distincția de „Om Emerit al Republicii Moldova” nu marchează doar un parcurs profesional, ci certifică o contribuție fundamentală la consolidarea identității culturale a statului.

Identitatea națională, în viziunea lui Cimpoi, nu este slogan, ci construcție intelectuală și morală. Ea se bazează pe memorie, pe limbă, pe literatură. Într-o epocă în care superficialitatea riscă să înlocuiască profunzimea, el rămâne un model de verticalitate intelectuală. Perseverența cu care a promovat literatura română din Basarabia dovedește că obiectivul său – reafirmarea demnității culturale – nu a fost unul teoretic, ci concret și realizat prin opere durabile.

Caracterul său se conturează prin consecvență, disciplină, luciditate critică și fidelitate față de valorile românești. Nu este un intelectual spectaculos prin gesturi, ci prin constanță. Nu impresionează prin retorică, ci prin argument. Nu revendică identitatea – o fundamentează.

Faptul că Gimnaziul „Mihai Cimpoi” din com. Larga îi poartă numele, are o semnificație profundă: locul în care a început drumul său devine spațiu al continuității. Copiii care îi rostesc numele zilnic, rostesc, de fapt, o lecție despre seriozitate, cultură și responsabilitate față de propria limbă.

Mihai Cimpoi reprezintă tipul de personalitate pentru care cultura nu este profesie, ci destin.

Prin opera sa critică, prin efortul de sistematizare a literaturii basarabene, prin reafirmarea centralității lui Eminescu, el a contribuit decisiv la consolidarea conștiinței culturale românești în spațiul dintre Prut și Nistru.

În concluzie, în ipostaza mea de tânără în devenire, am ferma convingere că în Țara de Sus, unde spiritualitatea și cultura se întâlnesc firesc, Mihai Cimpoi rămâne expresia matură a acestei sinteze. Nu doar un critic literar, ci o conștiință. Nu doar un istoric al literaturii, ci un constructor de identitate. Iar într-un concurs de idei și valori, tocmai această profunzime îl așază printre personalitățile care definesc, prin viață și operă, demnitatea culturii românești.

Bibliografie :

- „Sunt un om de cultură devenit un destin” de Mihai Cimpoi, Editura: Prut Internațional, Chișinău, 2015
- 2. „Mihai Cimpoi Monografie bibliografică” de Lidia Kulikovski, Taisia Foiu, Vera Sîrbu Editura : Chișinău 2017

Victor Ciutac ca figură culturală și spirituală din Țara de Sus: rol, contribuții și modele pentru tineri

Elev: Sandu Bogdan,

Prof. Iașeniuc Angela,

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Victor Ciutac reprezintă o figură emblematică a culturii și spiritualității din Țara de Sus, a cărei vocație de lider intelectual și artist a modelat imaginarul colectiv, contribuind la afirmarea identității locale, la promovarea tradițiilor religioase și la crearea unui spațiu de reflecție pentru tineri. Victor Ciutac s-a născut la 12 ianuarie 1938, în satul Șirăuți, județul Hotin, într-o familie de țărani. (A decedat la 18 ianuarie 2009 Iași)

Primele etape ale educației și le urmează în localitatea natală, iar în 1954 absolvă școala medie din Lipcani. După finalizarea studiilor, timp de trei ani activează ca învățător și socotitor în satul natal, demonstrând încă de timpuriu vocația sa pentru educație și cultură. Țara de Sus, situată în regiunea mai înstărită și influentă din punct de vedere cultural, a avut de-a lungul istoriei o evoluție complexă și diversificată, fiind marcată de multiple evenimente și mișcări ce au contribuit la formarea identității sale specifice. Spațiul geografic și istoric al acestei zone a fost martor la diverse perioade de prosperitate și redefinire socială, culturală și spirituală. În secolul XX, țăranul, intelectualul și tradiția locală și-au propus să păstreze moștenirea spirituală într-un statut de continuitate, în fața schimbărilor rapide generate de modernizare și urbanizare. Cultura din Țara de Sus s-a odihnit pe valori nepieritoare, precum respectul pentru tradiție, solidaritatea și spiritualitatea profundă, fiind un catalizator pentru afirmarea identitară și renașterea culturală. În acest context, figura lui Victor Ciutac capătă semnificație, întrucât devine un simbol al rezilienței culturale și al promovării valorilor autentice ale zonei, răspândind și păstrând moștenirea spirituală a acestei regiuni. Astfel, contextul istoric și cultural al Țării de Sus reflectă o simbioză între secole de tradiție și eforturi de modernizare, conturând o identitate puternică, ce continuă să inspire generațiile actuale. Contribuțiile lui Victor Ciutac la cultura românească sunt vaste și diverse, reflectând angajamentul său față de dezvoltarea spirituală și intelectuală a națiunii. Opera sa acoperă multiple domenii ale creației intelectuale, în special în literatură, spiritualitate și educație, consolidând astfel identitatea culturală a țării de Sus. Prin cercetările, publicațiile și discursurile sale, Ciutac a promovat valorile naționale și morale, contribuind la întărirea sentimentului de apartenență națională și la păstrarea tradițiilor ancestrale. Deși consacrat în primul rând ca actor de teatru, Victor Ciutac și-a adus contribuția și în domeniul cinematografiei moldovenești, prin participarea sa în mai multe filme artistice, în care a interpretat roluri secundare și episodice, dar semnificative din punct de vedere artistic. Prezența sa pe marele

ecran s-a remarcat prin naturalețe, sobrietate și profunzime psihologică, calități care au consolidat autenticitatea personajelor întruchipate.

În filmul „Ultima lună de toamnă” (1965), Victor Ciutac apare într-un rol episodic, interpretând un personaj sobru, reprezentativ pentru lumea intelectuală și morală a satului moldovenesc. Prin gesturi reținute și expresivitate discretă, actorul contribuie la atmosfera melancolică și reflexivă a peliculei, aducând un plus de realism și emoție.

În comedia „Se caută un paznic” (1980), Ciutac joacă un rol secundar, întruchipând un personaj cu trăsături ironice și satirice, bine integrate în structura comică a filmului. Interpretarea sa se remarcă prin echilibru și finețe, evitând exagerarea, ceea ce oferă credibilitate situațiilor comice și accentuează mesajul social al operei cinematografice.

În filmul „Bărbații plâng rar” (1987), actorul apare într-un rol secundar, conturând o figură matură, cu autoritate morală, care reflectă complexitatea trăirilor interioare și fragilitatea emoțională a personajelor masculine. Jocul său actoricesc aduce profunzime și gravitate, contribuind la dimensiunea psihologică a filmului.

De asemenea, în filmul „Luceafărul” (în regia lui Emil Loteanu), dedicat vieții lui Mihai Eminescu, actorul Victor Ciutac a interpretat rolul lui Titu Maiorescu.

Chiar dacă nu a interpretat roluri principale în cinematografie, Victor Ciutac a demonstrat că și prin roluri de sprijin se pot crea personaje memorabile. Prezența sa scenică, claritatea dicției, forța expresivă și autenticitatea jocului actoricesc au făcut ca fiecare apariție să fie semnificativă. Astfel, contribuția sa cinematografică completează armonios cariera sa teatrală de excepție, confirmându-l drept un actor complex, profund și valoros al culturii moldovenești. Aportul său a fost esențial în conferirea unei devise autentice și profunde culturii române, precum și în promovarea unui set de principii morale fundamentale, precum respectul pentru tradiție, comunitate și dreptate. În domeniul intelectual, el a facilitat lecții de istorie și identitate națională, iar prin inițiativele sale educaționale a inspirat tinerii să își asume rădăcinile și valorile naționale. În această manieră, Victor Ciutac a acționat ca un veritabil model cultural, transmițând tinerilor un set de valori și principii ce pot ghida dezvoltarea lor personală și civică. În ansamblu, contribuțiile sale au fost fundamentale pentru accelerarea procesului de consolidare a identității naționale și pentru impulsivarea unui mod de viață moral și spiritual în cadrul comunității din Țara de Sus. Domeniile creației intelectuale ale lui Victor Ciutac acoperă un spectru divers și profund, reflectând profunditatea și complexitatea preocupărilor sale. În cadrul acestor domenii, a manifestat o pasiune pentru promovarea valorilor culturale, spirituale și etice ale poporului român, contribuind la consolidarea identității naționale. Prin lucrările sale, a abordat teme legate de patrimoniul cultural, istoric și spiritual, fiind în același timp un constructor de idei și un promotor al dialogului intercultural. Creația sa intelectuală s-a manifestat atât în articole, eseuri și discursuri, cât și în inițiative educaționale și culturale, fiind orientată către sensibilizarea tinerilor și a comunității largi asupra valorilor fundamentale ale națiunii. În actul său de creație, a reușit să îmbine cunoașterea academică cu o profundă empatie față de destinul și tradițiile românești, propunând modele și principii de urmat pentru generațiile viitoare. Astfel, domeniile sale de creație intelectuală devin un pilon central în formarea și consolidarea spiritualității locale, precum

și un motor pentru revitalizarea identitară. Valorificând înțelepciunea tradiției și înțelepciunea contemporană, Victor Ciutac a contribuționat semnificativ la păstrarea și promovarea spiritualității autohtone, continuând să inspire și să modeleze mentalitățile tinerilor, într-un spirit de respect pentru valorile ancestrale. Victor Ciutac s-a remarcat printr-o activitate susținută de promovare a valorilor fundamentale ale identității românești: credința, respectul față de tradiții, dragostea pentru cultură și responsabilitatea morală. Prin scrierile sale, dar și prin implicarea activă în viața comunității, acesta a contribuit la cultivarea unui spirit autentic românesc, bazat pe demnitate, adevăr și solidaritate. Valorile naționale sunt reflectate în preocuparea sa pentru păstrarea limbii române, a obiceiurilor strămoșești și a memoriei istorice. În același timp, dimensiunea morală și spirituală este prezentă prin accentul pus pe credință, pe comportamentul etic și pe formarea caracterului. Astfel, Victor Ciutac devine un veritabil formator de conștiințe, oferind modele de viață care îmbină armonios cultura și spiritualitatea. Personalitatea și activitatea lui Victor Ciutac au avut un impact semnificativ asupra tinerilor, contribuind la formarea unei identități solide, bazate pe valori autentice. Prin mesajele transmise, el a încurajat autocunoașterea, dezvoltarea personală și asumarea responsabilității față de comunitate și națiune. Ciutac a promovat ideea că educația nu înseamnă doar acumulare de informații, ci și formarea caracterului. Astfel, tinerii sunt îndrumați să-și descopere vocația, să-și cultive talentul și să-și construiască un drum în viață bazat pe principii morale și spirituale durabile. Prin activitatea sa culturală, Victor Ciutac a devenit un reper valoros pentru tânăra generație. El demonstrează că implicarea activă în viața culturală și spirituală poate duce la împlinire personală și la recunoaștere socială. Tinerii pot găsi în exemplul său un model de perseverență, responsabilitate și creativitate. Modelele culturale autentice, precum Victor Ciutac, contribuie la combaterea superficialității și a influențelor negative ale societății contemporane. Prin promovarea lecturii, a dialogului și a valorilor tradiționale, acesta stimulează dezvoltarea unei gândiri critice și a unui spirit civic activ. Implicarea lui Victor Ciutac în activități educaționale și comunitare evidențiază dorința sa de a contribui concret la dezvoltarea societății. Organizarea de evenimente culturale, participarea la proiecte educaționale și sprijinirea inițiativelor locale au creat contexte favorabile pentru dialog, învățare și cooperare. Aceste practici educaționale au rolul de a apropia tinerii de valorile autentice, oferindu-le oportunități de afirmare și dezvoltare. Prin activitatea sa, Ciutac a reușit să creeze punți între generații, facilitând transmiterea tradițiilor și a experienței de viață.

6. Impactul valorilor promovate de Ciutac asupra spiritualității românești

Valorile promovate de Victor Ciutac au contribuit semnificativ la consolidarea spiritualității românești. Accentul pus pe credință, moralitate și solidaritate a stimulat o reîntoarcere către esența vieții spirituale, într-o societate tot mai marcată de materialism și individualism. Prin mesajele sale, Ciutac a reușit să reamintească importanța trăirii autentice a credinței, nu doar la nivel formal, ci și prin fapte concrete. Astfel, activitatea sa a avut un rol formator, contribuind la menținerea unei conștiințe spirituale vii în rândul comunității. În contextul societății actuale, activitatea lui Victor Ciutac poate fi privită ca un reper valoros într-o lume dominată de schimbări rapide și instabilitate morală. Din perspectivă critică, demersul său evidențiază necesitatea revalorizării tradițiilor și a educației morale ca piloni ai dezvoltării durabile. Perspectivile contemporane subliniază importanța unor astfel de modele culturale în formarea unei societăți

echilibrate, capabile să îmbine progresul tehnologic cu valorile spirituale. Moștenirea culturală și morală lăsată de Victor Ciutac oferă un cadru solid pentru reflecție, dialog și dezvoltare personală.

În concluzie Victor Ciutac reprezintă o figură esențială în contextul cultural și spiritual al Țării de Sus, având un impact semnificativ în modelarea identității naționale și în ghidarea tinerilor către valorile autentice ale tradiției românești. Prin activitatea sa, el a reușit să imbine cu pricepere tradiția cu modernitatea, promovând un set de valori morale, culturale și spirituale care au devenit repere pentru generațiile tinere. Contribuțiile sale în domenii precum educația, cultura și spiritualitatea au consolidat identitatea națională, iar inițiativele comunitare pe care le-a coordonat au încurajat implicarea tinerilor în promovarea patrimoniului cultural, încurajând dezvoltarea unui simț de apartenență și responsabilitate. Valorile promovate de Victor Ciutac, precum respectul pentru tradiție, datoria civică și spiritualitatea profundă, au avut un efect profund asupra percepției tinerilor asupra propriei identități și asupra rolului lor în societate. Prin modele culturale și practici educaționale inovatoare, el a insuflat tinerilor încredere în valorile naționale și în potențialul lor de a contribui la dezvoltarea durabilă a comunității. În plus, inițiativele sale comunitare au fost menite să reafirme legătura profundă între oameni și patrimoniul lor cultural, facilitând o reconectare spirituală și identitară în fața provocărilor moderne. Impactul acțiunilor sale asupra spiritualității românești se traduce prin revitalizarea și reafirmarea valorilor tradiționale în contemporaneitate, precum și prin promovarea unui sentiment de mândrie națională și apartenență. În prezent, moștenirea sa continuă să influențeze discursul cultural și educațional, fiind perceput ca un model de urmat pentru tinerii implicați în procesul de construcție a identității naționale și spirituale. Analizele critice contemporane accentuează relevanța aportului său în consolidarea unei societăți bazate pe valori solide, iar perspectivele viitoare sugerează că moștenirea sa va dăinui, inspirând noi generații să își păstreze și să promoveze identitatea culturală cu responsabilitate și demnitate.

Bibliografie:

- Calendarul bibliotecarului. Ch.: Biblioteca Națională, 1998, pp. 5-7.
- DUMBRĂVEANU, Victor. Un țăran cu pas de domn. In: Dor de casă. Ch.: Cartea Mold-ovenească, 1989, pp. 62-66.3. GONDIU, Anatolie. Autograf pentru „Moldova”. In: Moldova, 1988, nr. 5, p.
- ISSN 0132-6635.4. PELIN, Pavel. Starea de limită. In: Nistru, 1980, nr. 8, pp. 153-156. ISSN 0132-6570.5. PELIN, Pavel. Privitor ca la teatru : (o carte despre artiști). Ch.: Cartea Moldovei, 2007, pp. 81-84. ISBN 978-9975-60-111-5.6. PROCA, Pavel. Singuri sub cerul exilului.
- 4.Exilați în umilință. Ch.: Monarh, 2006, p. 5.88
- Vorbele localnicilor din satul Șirăuți

Ștefane al Moldovei

Elev: Cazan Sefora Aida,
Prof. Turliuc Mariana,
Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava

O, Ștefane, a ta mumă
Rogu-se-n lună de humă
Te trimite iar la turci,
Din Moldova să-i arunci.
Și să-i scoți din ea, din lunci,
De prin munți și drumuri lungi
Turcii care dau târcoale
La a țării sacre zale.

Oh, Ștefane, salvator
Vin ca pasărea în zbor,
Și sub a ta stăpânire
Du Moldova-n izbăvire.
Toamnă, iarnă, primăvară,
Fără plânsul de-odinioară,
Fără umbre din trecut,
Fără lacrimi din burduf.

Tu, Ștefane al Moldovei,
Tu, din țara cea de sus,
Tu-ngropat în sfinte slove,
Tu, ce-nfrângi orice apus,
Venit-ai să scapi țara
De viclenie și de hoți
Și azi iar auzi doinioara
Care cântă pe la porți,
Tu, Ștefane al Moldovei!

Realitatea

Elev: Amarandei George-Bogdan,
Prof. Drăsleucă Mihaela,
Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani

Viața asta este tristă
Cu greșeli din multe părți,
Omului greu îi mai este
Să respecte și să ierte.
Are-n gând doar lucruri rele,
Nici de cum un sfat să dea.
El știe doar de păcate
Nici de cum de bunătate.

Pace

Elev: Satala Maria-Lorena,
Prof. Drăsleucă Mihaela,
Liceul Teoretic „Dr. Mihai Ciucă” Săveni, Botoșani

Într-un colț de lume, sub cer senin
Pacea se-nfășoară ca un fum subțire
În inimi bate ritmul unui cântec lin
În zborul păsărilor, în valul de mătase

Fiecare pas aduce zâmbet cald,
Fiecare vorbă sădește înțelegere,
În armonie cu natura, cu gândul curat
Pacea devine o perpetuă spre fericire.

Ștefan Luchian - călător printre imagini și cuvinte

Elev: Dulce Denisa-Maria,
 Prof. Ghimpu Mioara,
 Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Plopșor, Gorj

(Macii- Lucrare semnată de Ștefan Luchian)

Ștefan Luchian (1 februarie 1868, Ștefănești, Botoșani – 28 iunie 1916, București), pictor român, denumit poetul plastic al florilor. Ștefan Luchian s-a născut la 1 februarie 1868, la Ștefănești, un sat (azi oraș) din Botoșani, ca fiu al maiorului Dumitru Luchian și al Elenei Chiriacescu. Vocația viitorului pictor se declară încă din copilărie. El rezistă cu încăpățănare eforturilor mamei sale de a-l înscrie la școala militară. În 1873 familia se mută la București. Ștefan Luchian se înscrie în 1885 la clasa de pictură a Școlii Naționale de Arte Frumoase, pe care o absolvă în 1889, obținând medalia de bronz pentru un Cap de expresie și un Studiu după natură. Maestru nedisputat i-a fost, în această perioadă de formare, Nicolae Grigorescu, la care Luchian găsi încurajarea, fără să-i împiedice libera dezvoltare a personalității. În toamna anului 1889 pleacă la München, unde studiază două semestre la Academia de arte frumoase și execută copii după operele lui Correggio și Rembrandt, aflate la Muzeul de artă. Revine în țară în 1890 și participă la prima expoziție a societății de artă Cercul artistic. Pleacă în anul următor la Paris, unde studiază la Academia Julian și cunoaște, în muzee și expoziții, viața artistică pariziană, aflată în acea perioadă în plină efervescență impresionistă. Tabloul Ultima cursă de toamnă arată influența evidentă a lui Manet și Degas, dar și ecoul unor predilecții mondene, pe care Luchian va continua să le aibă pentru o vreme și la București.

Revenit la București, va fi în 1896 principalul inițiator al „Expoziției artiștilor independenți”, care se va deschide chiar în fața Salonului Oficial. Se înscrie la concursul pentru ocuparea catedrei de pictură a Școlii de Belle-Arte din Iași, de la care se retrage însă, protestând împotriva mașinațiunilor de culise. În 1900 participă cu două pasteluri la „Expoziția Universală” de la Paris. În același an apar primele manifestări ale unei afecțiuni ale măduvei spinării, maladie cunoscută sub numele de Scleroză Multiplă, care, după ameliorări trecătoare alternând cu noi agravări, îl lasă infirm pentru tot restul vieții. Soarta îi este potrivnică, boala și sărăcia materială mergând mână în mână. Continuă totuși să lucreze cu frenezie și până în anul 1915 expune neîntrerupt la diverse expoziții. Prezență eminentă în viața artistică a timpului, Luchian nu cunoaște pentru multă vreme succesul. Astfel, la expoziția sa din 1905, singurul cumpărător al unui tablou a fost pictorul Grigorescu. Un grup restrâns de admiratori și prieteni îl aclamă, condiția sa materială continuă însă să fie dintre cele mai precare.

Din 1909 până la sfârșitul vieții va fi ținut în fotoliu. Fixase însă în memorie „splendorile scânteietoare” ale peisajului românesc, pe care îl va reda într-o serie întreagă de opere, adevărate

miracole de simplitate și de finețe, de sinteză cromatică și arhitecturală a formelor, de colorit strălucit și delicat totodată. Tehnicii uleiului Luchian îi alătură, pentru peisaj și pentru multe dintre naturile moarte cu flori, pastelul, cu care ajunge la o măiestrie neegalată. Fluiditatea contururilor, delicatețea catifelată a petalelor, le-a evocat cel mai bine prin intermediul pastelului. Luchian începuse să picteze flori mai dinainte, dar abia din 1908 el își concentrează în această direcție toată energia creatoare, toată pasiunea pentru natură, toată dragostea pentru viață și pentru frumos. Iată de ce „florile” lui Luchian au acea intensitate aproape dramatică a sentimentului, acea lumină interioară, acea simplitate gravă care fac din multe dintre ele – este de ajuns să menționăm Anemonele – adevărate capodopere.

Luchian a murit la 28 iunie 1916. Către sfârșitul vieții nu mai putea ține penelul cu degetele paralizate. Punea pe cineva să i-l lege de încheietura mâinii. Astfel sfârșea, în flacăra unei inepuizabile pasiuni pentru arta sa, viața unui pictor.

Bibliografie :

- Artmark, Artindex, Google, Wikipaintings,

Nicolae Iorga – cel mai prolific român

Elev: Copaci Arturo Fabian,
 Prof. Ghimpu Mioara,
 Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Ploșor, Gorj

Nicolae Iorga a fost un om de geniu implicat în multe proiecte, atât de multe încât orice sinteză am încerca ar fi lungă. Nici nu este de mirare, Până la urmă Nicolae Iorga este românul cu cele mai multe scrisori din istoria Poștei Române și academicianul cu cele mai multe publicații din lume. A fost un patriot adevărat și a ridicat prestigiul țării noastre. A ajuns un profesor de calibru mondial, fiind unul din cei mai mari profesori ai Europei. A sfătuit autoritățile să ia decizii chibzuite în timpul Primului Război Mondial și a reformat sistemul universitar. Contribuțiile sale sunt imense. Timpul este prea scurt pentru a putea aminti tot ceea ce a făcut acest mare român. Dar voi încerca să spun în cuvinte puține, multe fapte mărețe pe care le-a făcut acest om de geniu.

Nicolae Iorga s-a născut la data de 5 iunie 1871 în Botoșani. Pe când avea cinci ani, tatăl său moare. Mama sa abia se descurcă economic, mai ales într-o societate în care femeile nu erau încă emancipate și nu puteau avea meserie. Prin urmare, copilăria viitorului istoric s-a caracterizat prin sărăcie. Erau nevoiți să se mute din locuință în locuință, în căutarea constantă a uneia mai ieftină. Mama lui cosea rochiile vecinelor sau traducea lucrări din franceză. Îi mai ajutau rudele, care erau avocați și negustori înstăriți, și care dădeau mai mult din silă decât din dorință de a ajuta. Nicolae Iorga a făcut studiile elementare și gimnaziale în orașul natal. Încă de la vârsta de 10 ani a fost nevoit să mediteze alți copii pentru a spori venitul redus al familiei. La vârsta de treisprezece ani, și-a făcut debutul în presă în ziarul „Romanul”, unde publica anecdote și editoriale despre politica în Europa. La școală era un student eminent. În fiecare an a obținut premiul întâi. Totuși, nu a fost lipsit de provocări. În anul 1886 s-a petrecut ceea ce numește el: „catastrofa vieții mele de școlar în Botoșani”. A fost eliminat temporar din școală pentru că nu a salutat un profesor. De rușine, a ales să părăsească orașul și să se transfere la Liceul Național din Iași, pe care l-a absolvit în anul 1888. Încă din timpul anilor de liceu era poliglot. Cunoștea greaca, latina, franceza și italiana. La un moment dat fost suspendat și și-a pierdut bursa pentru că citea în timpul unei ore. Până la urmă, și-a revenit. La absolvire a fost unul din cei mai buni studenți.

În anul 1888 s-a înscris la Facultatea de Litere a Universității din Iași. Cu dispensă de la Ministerul Învățământului își dă toate examenele într-un singur an. A absolvit Facultatea cu nota „magna cum laude”. Această performanță, dimpreună cu lucrarea sa foarte bine întocmită pe tema literaturii grecești l-a consacrat în rândul academicienilor. Până și ziarele scriau despre el, iar profesorul A. D. Xenopol îl considera „o minune de om”. Marele istoric a încercat să-i găsească un post de profesor la Universitatea din Iași, dar comitetul de profesori au respins propunerea pentru că Iorga era prea tânăr. A primit în schimb un post de profesor de latină la Liceul „Sfinții Petru și Pavel”

din Ploiești. Însă nu a rămas profesor. În același an, 1890 pleacă la studii în Italia. Apoi obține o bursă și merge să studieze în Paris. În timp ce își pregătea lucrarea de diplomă învăța engleza, daneza, olandeza, suedeza, și norvegiana și colabora cu Enciclopedia Franceză. În anul următor, după ce și-a prezentat disertația în Franța, se înscrie într-un program de doctorat la Universitatea din Berlin. După numai un an s-a prezentat cu lucrarea de disertație, dar a fost respins pentru că nu a studiat trei ani și comisia îl acuza de fraudă. Spuneau că nu are cum să scrie atât de repede o lucrare, iar limba germană folosită era prea avansată pentru un student străin. I-au spus că îi recunosc lucrarea ca independentă, dar nu îi pot acorda diplomă pentru ea. În cele din urmă i s-a permis să-și dea examenul de doctorat la Universitatea din Leipzig. În timpul anilor în străinătate și-a petrecut majoritatea timpului cercetând surse istorice din arhivele din Germania, Anglia, Italia și Austria. Nu a citit doar ce era necesar pentru teza lui de doctorat, ci se concentra și pe figurile istorice din Moldova și Țara Românească. Când a revenit în țară a adus cu el o bibliotecă de 10 000 de volume și mii de documente copiate din arhivele din Europa.

A candidat pentru un post la catedra de istorie medievală a Universității din București, dar a obținut o medie de 7 care i-a permis doar obținerea unui post de profesor suplinitor. Este totuși impresionant, dacă luăm în calcul faptul că la acea vreme avea doar 23 de ani. Vârsta, așa cum am văzut anterior era un dezavantaj pentru el. Profesorii îl vedeau ca pe un copil. Le era greu să-l elogieze ca savant experimentat.

Prima prelegere pe care a ținut-o ca profesor suplinitor a fost o părere personală despre metodologia istoriei, cuvânt intitulat „Despre concepția actuală a istoriei și geneza ei.” În același an a plecat din nou în străinătate, în Olanda și Italia în căutarea unor documente. În următorul an, este numit curator și editor al colecției de documente istorice a fraților Hurmuzachi, post acordat de Academia Română la propunerea lui Xenopol. În acel an, 1895 i se recunoaște valoarea lui Nicolae Iorga. A fost reexaminat și i s-a acordat un post de profesor universitar.

În anul 1897, după ce a fost ales membru corespondent al Academiei Române, s-a întors în Italia. În următorii ani va călători mult pentru a lămuri și scoate la iveală istoria noastră. A mers și în Transilvania și a colaborat cu multe publicații, atât din țară, cât și din străinătate.

În anul 1899 publică articole polemice în care critica activitatea colegilor din Academie. Scrierile au caracter politic și insultătoare, prin urmare a cauzat un scandal uriaș. Pentru a domoli spiritele, savanții au hotărât să-l excludă pe Nicolae Iorga din Academie pentru comportament nedemn.

În anul 1900 se afla la Budapesta, unde, împreună cu alți intelectuali români solicitau ca neamul nostru să aibă drepturi etnice egale cu cele ale populației maghiare.

În anul 1903 începe să colaboreze cu revista „Sămănătorul”. După doi ani a devenit directorul acestei reviste, căreia îi va dicta o anumită orientare precisă, care a rămas cunoscută în istorie drept „sămănătorism”.

În același an, 1905, a devenit deputat. Timp de un an a rămas independent, apoi în anul 1906 s-a alăturat Partidului Conservator. În același an renunță la revista „Sămănătorul” și își întemeiază propria publicație: „Neamul Românesc”. Tot în același an a vizitat Imperiul Otoman, de unde a găsit

material pentru publicații noi. În anul 1908 a candidat pentru un post de profesor universitar, dar a fost refuzat pentru că încă mai avea atitudine de agitator. Profesorii l-au respins. Iorga și-a cumpărat atunci o casă în Vălenii de munte, unde a fondat o școală de vară, propria editură, o tipografie și un azil. Pentru că nu a încetat niciodată să cerceteze și să publice articole de înaltă calitate a fost acceptat în anul 1910 ca membru activ al Academiei Române.

În anul 1913, Nicolae Iorga a mers în Londra la Congresul Internațional de Istorie, unde a propus noi moduri de abordare a medievalismului, apoi a fost invitat să conferențieze în Serbia și Italia.

În timpul Primului Război Mondial a făcut parte din cercul privat de prieteni al regelui Ferdinand. În anul 1916, când armata nazistă a cucerit Bucureștiul și administrația românească s-a regrupat la Iași, Nicolae Iorga a trimis pamflete moralizatoare soldaților. Încerca să ridice moralul. De asemenea în timpul Războiului a publicat mai multe studii despre Transilvania ca aparținând de drept românilor.

După încheierea Războiului, în anul 1918 a devenit deputat. În anul următor a devenit membru al Institutului Franței. Tot în 1919, Iorga a fost ales președinte al Ligii Culturale și conducător al Comisiei Monumentelor Istorice. A ținut legături cu intelectuali din toată țara. Vasile Pârvan și Vasile Bogrea îl numeau „geniul nostru protector”. A ținut legătura cu atât de mulți oameni, încât Nicolae Iorga este românul cu cele mai multe scrisori din istoria Poștei Române.

În anul 1921 își deschide cursul la Sorbona, și înființează Școala română de la Fonteney-aux-Roses lângă Paris. În același an și-a sărbătorit vârsta de 50 de ani.

În anul 1923 a înființat „Fundatia Iorga” pentru care donează casa și biblioteca sa din București. În același an fost numit doctor honoris causa la Lyon și a continuat să publice enorm de mult.

În anul următor a organizat și condus primul congres internațional de bizantinologie, care a avut loc în București. Evenimentul a fost de mare anvergură.

În următorii ani a conferențiat la foarte multe universități din Europa. Lucrările sale au fost traduse în mai multe limbi.

În anul 1927 a fost numit decan al Facultății de Litere din București, iar în anul 1929 rector al Universității din București.

În anul 1930 a vizitat SUA.

În 1931 a devenit prim-ministrul României, la cererea regelui Carol al II-lea. A încercat (fără succes) să contracareze criza economică în care se afla România. Pentru insuccesul său a fost ținta batjocurilor. După numai un an, Nicolae Iorga și-a înaintat demisia și s-a întors la viața academică, în care era un geniu neîntrecut. A continuat să predea în Universități din toată Europa. A fost cel mai prolific academician. În decursul vieții a scris peste 1300 de cărți și peste 10 000 de articole. Nici un universitar din lumea întreagă nu a ajuns măcar pe aproape de aceste valori.

După ce regimul regelui Carol al II-lea s-a prăbușit, Nicolae Iorga a fost asasinat pentru apartenența și contribuția sa politică. În data de 27 noiembrie 1940 a fost ridicat pe sus de un grup de 7 legionari și împușcat de 9 ori.

Moartea marelui academician a consternat lumea academică. 47 de universități și academii din întreaga lume au arborat drapelul, pentru a plânge trecerea la cele veșnice a omului de geniu. La noi în țară, Garda de Fier a interzis plângerea marelui savant în public.

Nicolae Iorga a fost o personalitate complexă, a cărei viață este dificil de descris în câteva cuvinte. A fost implicat în atât de multe proiecte, a făcut atât de multe lucruri încât orice sinteză ar fi lungă. Nici nu este de mirare. Este românul cu cele mai multe scrisori din istoria Poștei Române și academicianul cu cele mai multe publicații din întreaga lume. Nicolae Iorga a fost omul de geniu care a ridicat prestigiul țării noastre, a îmbunătățit sistemul universitar și a sfătuit conducătorii țării să ia decizii chibzuite. Nicolae Iorga este unul din cei mai mari români ai tuturor timpurilor.

Bibliografie:

- Berza, „Antologie și studiu introductiv” în Nicolae Iorga, Pagini alese, Editura pentru literatură București, 1965
- Gabriel Bârsan, Nicolae Iorga, istoric, scriitor, publicist și om politic, Bibliografie selectivă, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătaru” din Vaslui, Vaslui, 2008
- Victor Iova, „Tabel cronologic”, în N. Iorga, Istoria lui Mihai Viteazul, Vol. I, Editura Minerva, București, 1979
- Paul Stephenson, Byzantine Receptions: An afterword, în „The Reception of Byzantium in European Culture since 1500”, ediție de Przemyslaw Marciniak, Dion C. Smythe, Editura Routledge, Londra și New York

Dimitrie Cantemir, domn între filosofi și filosof între domni

Elev: Staicu David Marian,
 Prof. Ghimpu Mioara,
 Școala Gimnazială „Nicolae Tomovici” Ploșor, Gorj

Dimitrie Cantemir (n. 26 decembrie 1673 în satul Silișteni din comuna Fălciu, azi comuna Dimitrie Cantemir din județul Vaslui - d. 21 august 1723 la Dimitrovka), domn al Moldovei (1693 și 1710 - 1711), autor, cărturar, enciclopedist, etnograf, geograf, filozof, istoric, lingvist, muzicolog, om politic și scriitor român.

Originea. Studiile. Prima domnie

S-a născut în satul Silișteni din ținutul Fălciului, fiind cel de-al doilea fiu al serdarului Constantin și al jupânesei Ana Bantăș. La 15 iunie 1685, tatăl său, Constantin Cantemir a fost numit domn al Moldovei, cu ajutorul lui Șerban Cantacuzino, domnul Țării Românești. Preocupat de educația fiilor săi, Constantin Cantemir a adus la Iași pe Ieremia Cacavela, un învățat care studiasse în Germania și care cunoștea operele filosofului van Helmont. Dimitrie a fost trimis în 1688 de tatăl său ostatec la Constantinopol, oraș în care a studiat la Academia Patriarhiei Ortodoxe cu unii dintre cei mai mari profesori greci și turci de pe atunci. A învățat limbile greacă, latină, slavonă, turcă, arabă și persană și a intrat în contact cu literaturile clasice, cu filosofia neoaristotelică, opusă misticismului ortodox și bizantin. La 13 martie 1693, cu două săptămâni înainte de moartea lui Constantin Cantemir, Dimitrie a fost ales domn al Moldovei. Turcii nu i-au dat confirmarea, iar în urma uneltirilor lui Constantin Brâncoveanu, domn al Moldovei a fost numit Constantin Duca, ginerele acestuia. Dimitrie a fost nevoit să se întoarcă la Constantinopol pentru a-și continua studiile.

Activitatea culturală. Opere

După îndepărtarea de la domnie a lui Constantin Duca, Antioh Cantemir a ocupat tronul Moldovei, iar Dimitrie a devenit capucehaie, un fel de ambasador la Constantinopol. El a sprijinit ascensiunea fratelui său, urmărind obținerea tronului Țării Românești.

La 30 august 1698 i-a apărut la Iași lucrarea de tinerețe influențată de profesorul Ieremia Cacavela: *Divanul sau gâlceava Înțeleptului cu Lumea sau giudețul Sufletului cu Trupul*. Prin Pacea de la Karlowitz din 1699, Poarta Otomană a recunoscut trecerea Transilvaniei sub stăpânirea habsburgică. 1699 a fost anul în care Dimitrie Cantemir s-a căsătorit cu domnița Casandra, fiica lui Șerban Cantacuzino, fost domn al Țării Românești. În anul următor, la 14 septembrie, locul lui Antioh Cantemir a fost luat de Constantin Duca, iar Dimitrie împreună cu familia, două fete și patru băieți s-au stabilit la Istanbul, în casa pe care a construit-o conform planurilor sale. În 1700 a scris și o lucrare teologică în limba latină *Sacrosanctae scientiae indepingibilis imago* (Imaginea de nezugrăvit a științei sacre). La Istanbul, Dimitrie Cantemir a redactat în 1701 lucrările: *Compendium universae*

logices institutionis (Mic compendiu al bazelor logicii) și Ioannis Baptistae van Helmont, Physices universalis doctrina (Doctrina fizicii universale a lui J. B. Helmont). 1705 a fost anul în care a terminat Istoria ieroglifică sau istoria secretă, prima creație cultă, în proză, de mari proporții din literatura noastră.

Domn al Moldovei. Tratatul de la Luțk. Campania împotriva turcilor

Dimitrie Cantemir a ajuns domn al Moldovei în luna decembrie 1710. Omul său de încredere a fost cronicarul moldovean Ion Neculce, mai întâi spătar, apoi hatman. În 2/13 aprilie 1711 Dimitrie Cantemir a încheiat la Luțk un tratat secret de alianță cu Petru cel Mare care se angaja să-l ajute în lupta pentru eliberarea țării de otomani și îi garanta integritatea hotarelor. La 20 mai 1711 moldovenii erau chemați de Cantemir printr-o proclamație să se alăture în lupta pentru înlăturarea dominației otomane. La 24 iunie 1711 țarului Petru I i se face o primire călduroasă la Iași.

În perioada 8/12 iulie 1711 Cantemir i s-a alăturat lui Petru I în campania împotriva turcilor, iar Moldova a intrat sub suzeranitate turcească. Petru I a pierdut bătălia de la Stănilești și a acceptat pacea, iar prima condiție a păcii a fost extrădarea lui Cantemir la cerința lui Cerchez-pașa emisarul marelui vizir Baltacı Mehmet Pasha. Pierderea bătăliei a însemnat sfârșitul domniei lui Cantemir în Moldova și începutul exilului în Rusia.

Refugiul în Imperiul Rus. Ultimii ani

Dimitrie Cantemir a reușit să se refugieze în Rusia împreună cu familia și cu un grup mare de slujitori credincioși printre care s-a numărat și Ion Neculce. Țarul i-a oferit protecție și o serie de proprietăți în jurul Harkovului. În 1713 Cantemir s-a instalat împreună cu familia la Moscova, iar în data de 11 mai a aceluiași an a murit soția sa Casandra. Cinci ani mai târziu Cantemir s-a recăsătorit cu prințesa Anastasia Trubețkoi. Țarul și țarina i-au fost nași, momentul fiind marcat prin renunțarea lui Cantemir la hainele orientale, adoptarea modei apusene introduse de Petru cel Mare și raderea bărbii. A fost numit în 1718 printr-un ordin al țarului membru al Senatului Rusiei. L-a însoțit pe țar într-o expediție la Marea Caspică și în Caucaz, prilej cu care a redactat proclamații în limbile populațiilor din Caucaz și Persia.

În 1722 a călătorit pe Marea Caspică, a participat la lupta de la Derbent și la cucerirea orașului Baku. În timpul campaniei din 1723 boala de care suferea s-a agravat și a fost nevoit să se întoarcă la reședința sa de la Dimitrovka unde a sosit la 19 martie. În seara zilei de 21 august 1723 a trecut în eternitate, la vârsta de 50 de ani. A fost înmormântat în Rusia, iar în 1935 osemintele sale au fost aduse în România și se află la Biserica Domnească Trei Ierarhi din Iași.

Bibliografie:

- FIRAN, Floarea; POPA, M. Constantin, Spirite enciclopedice în literatura română, Editura Poesis, Craiova, 1995, ISBN 973-9014-17-8.

George Emil Palade-exploratorul medicinei moderne

Elev: Ciobanu Ștefania-Anastasia,
 Prof. Miron Ecaterina,
 Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Puține persoane au reușit să schimbe gândirea omenească, printre aceste puține persoane enumerându-se medicii. Am ales medicina deoarece acesta nu este știința care doar vindecă pacienți, ci și descoperă mecanismele vieții și deschide drumuri noi către viitor. Unul dintre marii medici ai Moldovei, din toate timpurile, este George Emil Palade. Născut în Iași, România, pe data de 19 noiembrie 1912, celebrul biolog și medic a deschis o nouă eră a medicinei, punând bazele medicinei moderne. În anul 1936 a absolvit Facultatea de Medicină a universității din București sub îndrumarea mentorului său, Francisc Rainer. Provine dintr-o familie școlită, tatăl său, Emil Palade, fiind profesor la o academie, predând filozofia, iar mama sa, Constanța Cantemir Palade, o profesoară la un liceu. G.E. Palade a avut și două surori, Adriana Palade și Constanța Palade, reputat medic pediatru. După al Doilea Război Mondial, la vârsta de 33 de ani, George Emil Palade părăsește România și se mută în S.U.A., acolo întemeindu-și o familie cu Irina Malaxa. S-au căsătorit în anul 1946 și au avut o fiică pe nume Georgia care va deveni filolog, și un băiat pe nume Philip, astăzi profesor de neurofiziologie în Texas. După decesul primei soții la vârsta de 48 de ani, medicul s-a recăsătorit cu Marylin Gist Farquhar, o expertă în biologie celulară.

George Emil Palade merge în S.U.A. ca „visiting professor” la institutul Rockefeller pentru cercetări medicale. El contribuie la specializarea metodei ultracentrifugării fracționate. Aceasta este metoda de laborator folosită pentru a separa componentele celulei în funcție de mărime și densitate. Colaborează cu Kate Potter și Philip Sieckewitz.

La universitatea Rockefeller, medicul îl întâlnește pe Albert Claude, viitorul său mentor. De aici începe cu adevărat cariera sa, explicând mecanismul celular la producerea de proteină. A pus în evidență particule intracitoplasmice bogate în acid ribonucleic (ARN), la nivelul cărora se realiza biosinteza proteinelor numite ricotomi sau „corpusculi lui Palade”. Tot savantul descoperă ribosomii, organite implicate în construcția proteinelor numite și „granulele Palade”.

El nu doar descoperă și descrie celule, ci și inventează „fixatorul Palade” pentru microscopia electronică. Ea a permis vizualizarea structurilor celulare.

În anul 1956, George Emil Palade devine profesor de biologie celulară la universitatea Rockefeller, iar împreună cu soția sa, Marylin Farquhar, studiază permeabilitatea glomerulară.

Medicul își vizitează țara natală după 20 de ani în care a stat în S.U.A., cu scopul unei delegații științifice. După această vizită, el mai vine în țară de alte două ori, prima dată în 1969, iar a doua oară în 1971, cu scopul de a promova anumite idei. În 1978 vizitează din nou țara, dar de această

dată din cauza decesului mamei sale. Această pierdere l-a afectat profund fiind că era atașat de familia sa și păstra legătura cu rudele sale.

Descoperirile sale au atras multe premii renumite. Unul dintre primele premii primite de savant este „Albert Lasker” în 1966. Acest premiu este cea mai prestigioasă oferită de Statele Unite. George Emil Palade mai este numit „exploratorul unei lumi noi, al cărei principal cartograf rămâne”. Un alt premiu a fost Premiul „Passano”, un premiu științific american acordat pentru contribuțiile sale în biologie.

Cel mai prestigios premiu pe care l-a primit a fost Premiul Nobel pentru Medicină, pe data de 10 noiembrie 1974. În ziua comemorării decesului biochimistului și medicului belgian, Alfred Nobel, savantului, mentorului său, Albert Claude, și lui Christian De Duve le-au fost înmânate premiile pentru descoperirile lor privind organizarea structurală și funcțională a celulei. Aceștia au revoluționat, prin lucrările lor, domeniul biologiei celulare. După ani de muncă în laborator, după dorința de a cerceta, medicului i-au fost celebrate inovațiile și descrierile. În toți acești ani, medicul și-a perfecționat metodele de cercetare prin colaborările sale cu Kate Potter și Philip Sainkewis. Acesta este cel mai important premiu din cariera lui. După înmânarea acestui premiu, medicul a devenit un model pentru generații de cercetători, tinerii pornind de la ideile savantului. Medicul ne învață, indirect, că prin pasiunile noastre, putem ajunge unde ne dorim. Chiar dacă i-a fost înmănat acest premiu, el a rămas modest, în continuare necontând atât de mult premiile, ci dorința de a descoperi. Putem deduce pasiunea lui pentru biologie prin cum o descria în interviuri.

Ca formă de admirație, în Universitatea California din San Diego s-a organizat un Simpozion științific în onoarea medicului, decan în problemele științifice ale Universității, simpozion la care au participat oameni de știință din toată lumea. În 2007, președintele Traian Băsescu l-a declarat „Steaua României”, acest gest indicând onoarea statului român de a-l avea ca cetățean, fiind acordată pentru descoperirile sale excepționale și pentru dedicarea sa în biologia modernă. George Emil Palade, chiar dacă locuia în Statele Unite, își iubea și lauda țara reușind să facă România cunoscută într-un mod pozitiv.

Pe data de 8 octombrie 2008, celebrul medic și biolog George Emil Palade s-a stins din viață la venerabila vârstă de 96 de ani. Chiar dacă a decedat, el a deschis calea multor savanți, lăsând în lume descoperirile și tehnicile sale, asemenea unei prețioase moșteniri chiar și după trecerea lui la cele veșnice.

Nu multe persoane au reușit să schimbe mentalități, însă George Emil Palade este unul dintre ei. El ne-a adus într-o altă eră a medicinei. Medicina nu se bazează doar pe vindecare, ea se bazează pe inovație. Pentru a lucra în medicină trebuie să fii curios, să-ți urmezi visul, așa cum a făcut George Emil Palade prin dorința arzătoare de a explora.

Savantul nu doar a găsit și descris microstructuri, el ne-a făcut să ne schimbăm întreaga cunoștință despre celule. El a pus bazele medicinei moderne. Cercetătorii din zilele noastre îi folosesc tehnicile încă după 18 ani de la decesul său. Deși și-a început cariera la 34 de ani, medicul nu a încetat niciodată să fie curios de acest domeniu, fiind un model pentru iubirea de carieră și devotamentul față de știință.

Chiar dacă s-a stabilizat în S.U.A., medicul nu și-a uitat niciodată originile, ba chiar a mai vizitat România de-a lungul timpului. Mereu și-a iubit țara, fără ai fi rușine cu ea. Ca semn de respect și admirație, președintele României l-a declarat „Steaua României” deoarece el a adus onoare țării chiar și peste ocean. Acesta este exemplul că și din România există persoane, care, cu destulă perseverență, pot ajunge persoane cu o valoare mondială. George Emil Palade ne dovedește că poți sta în orice țară și să te stabilizezi acolo, dar niciodată să nu-ți uiți țara natală, locul pe care îl numești „acasă”.

Personal, ce m-a impresionat au fost perseverența și modestia. Din punctul meu de vedere, aceste două calități sunt cele mai importante la o persoană. Îl admir pe George Emil Palade deoarece și-a dedicat viața pentru știință. Pe mine m-a inspirat munca lui deoarece după câte a descoperit, încă era dornic să învețe. Mi-aș dori să fiu ca el! Să perseverez, dar totuși să mai pot învăța chiar și după câte descoperiri am făcut. Să nu mă plictisesc niciodată de meseria pe care o fac, dar cel mai important, să nu renunț când simt că nu înțeleg. Am învățat de la George Emil Palade că oricâte premii ai avea, și oricât crezi tu că știi, să-și aduci aminte că cineva va fi mereu deasupra ta.

Palade este și va fi un model pentru toți, pentru generațiile din ziua de azi și pentru generațiile următoare. El ne învață că valoarea adevărată nu vine din premii, popularitate sau evenimente în cinstea ta, valoarea vine din muncă, vine cu mândria ta, știind cât ai muncit și cât ai descoperit. Știința va fi mereu un drum către viitor, ea nu se va opri niciodată.

Bibliografia:

- Arghir Amelia, George Emil Palade
- Gogu Ghiorghiță, George Emil Palade- a Great Personality of the World Biology
- <https://ro.shttps://www.aosr.ro/wp-content/uploads/2023/06/S04-GHIORGHITA-Gogu-Europass-2023.pdf>
cribd.com/doc/47260448/GEORGE-EMIL-PALAD
- [Ehttps://ro.wikipedia.org/wiki/George_Emil_Palade](https://ro.wikipedia.org/wiki/George_Emil_Palade)

Un maestru muzician

Elev: Andronic Alexandra Vanesa,
Prof. Miron Ecaterina,
Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Un român renumit,
Ce pe lume a venit
În județul Botoșani,
A cântat șaptezeci de ani.

George Enescu ne reprezintă
Prin orice compoziție renumită.
La patru ani a început,
La cinci, prima lucrare a făcut.

A fost un om înțelept
Și cu un mare talent,
El orchestre a creat,
Sufletul ni l-a bucurat.

Muzica ne este viața,
Iar Enescu e vibrația
El pe note a urcat,
Dar și mult a studiat.

Viața lui Ion Creangă

Elev: Ianțoc Denisa Cătălina,
 Prof. Miron Ecaterina,
 Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Ion Creangă s-a născut în Humulești, un sat din județul Neamț, plin de oameni gospodari, într-o familie numeroasă cu șapte frați : Zahei, Maria, Ecaterina, Ileana, Teodor, Vasile și Petre, cu un tată sever, Ștefan a Petrei Ciubotarul și o mamă ce se trăgea din ardeleni, Smaranda Creangă, fiind o femeie simțitoare ca mama sa, Nastasie.

Ion Creangă s-a născut la data de 1 martie 1837, fiind primul copil. Trăind într-o familie de oameni muncitori, Nică -după alintul părinților săi -împreună cu frații săi duceau un trai modest, cu o mamă ce lucra pe lângă casă când bărbatul era plecat și un tată ce făcea negoț de pe urma oilor.

Niciunul dintre părinți nu avea școală, Smaranda învățând să citească odată cu băiatul său, Ion. Băiatul era cât pe ce să rămână și el neinstruit, deoarece Ștefan vedea școala fără de folos, voind să-l îndrume la oi odată ce se face măricel, căci așa fac toți țăranii cu băieții lor.

Fiind trimis la școală de mic copil, Ion Creangă și-a început studiile la școala de lângă biserica din Humulești. Metodele de învățare ale dascălilor, erau primitive, elevii trebuiau să descifreze silabe prin slovenire de pe trătăj (pe un băț se atașau pagini cu slove), de la trătăj treceau direct la ceaslov, ca să învețe a citi cuvinte legate.

Pe lângă citirea ceaslovului și cititul la trătăji se mai adăugau și materii secundare, cum ar fi cântatul la strună, mersul cu Ajunul, cu Boboteaza.

Părintele și bădița Vasile mai lipseau din clasă, iar elevii intrau în cimitirul de lângă biserică, unde zdrobeau muște cu ceaslovul („Părintele și bădița Vasile mai lipseau din clasă, și copiii intrau în cimitirul de lângă biserică...striveau muște și bondari” – Viața și opera lui Ion Creangă- de G. Călinescu). Progresul era cercetat cu ajutorul procitanii. Tăblițele pe care sunt scrise silabele ce trebuie descifrate sunt schimbate în fiecare zi, iar sâmbăta un școlar mai mare, un numitor, îi asculta pe ceilalți din lecțiile predate, însemnând fiecare greșeală.

Ca mijloc de educare morală foloseau „calul bălan” și „Sfântul Niculai”, când făceau câte o prostie , părintele îi punea călare pe „calul bălan” (un fel de bancă)și îi corecta cu „Sfântul Niculai”(un bici făcut din curele)

Pe 23 iulie , bădița Vasile este prins cu arcanul de către săteni, așadar este trimis la oaste(„La 23 iulie în ziua de Sfântul Foca, bădița Vasile este prins cu arcanul la o clacă de dres de drumul și dus la oaste...Aprinde cu arcanul era, cum se vede, pe vremea lui Mihai Sturza un metod de recrutare...”- Viața și opera lui Ion Creangă- de G.Călinescu).

Rămași fără învățător, copii au stat în grija părintelui, însă acesta, fiind plin de minte, dar fără a ști atâtea carte încât să țină lecții, a renunțat la predat, iar școala s-a închis provizoriu, până când l-au găsit pe dascălul Iordache pe post de învățător.

El era un bătrân fonf care bea cam mult vin, tocmai de aceea se mai prezenta în fața copiilor și mahmur („Acesta era cam fărânit și chilea, adică bea vin, din care pricină avea și purtări mahmure...”).

Dascălul Iordache era cam dur cu elevii, când aceștia nu pricepeau o slovă îi ridica de urechi până la ea și de multe ori pentru a-i sili la învățat îi bătea cu biciul.

Fiind un copil vulcanic, Creangă a prins ocară pe dascălul Iordache, începând să o rărească cu școala. Nică a mai ținut-o cu chiulul de la școală până-n vara lui 1848, când a început epidemia de holeră, iar cursul lui Iordache a luat sfârșit.

Numărul de decese crește pe zi ce trece, așa și frica sătenilor, deci Ștefan și Smaranda îl trimit pe băiat la stână, pentru a-l apăra de holeră, însă aceasta îl găsește până și acolopesate noapte.

Simțind o sete neîndurătoare peste noapte, se vaită amarnic, căci ciobanii dorm adânc fără să știe încercările băiatului.

A doua zi Nică fuge până în Humulești, anunțându-l pe stăpâne-su de simțirile sale. Ștefan îl ia pe băiat și-l duce la doctorii satului, ce-l ung cu oțet de leuștean și-l înfașă într-o pânză unsă cu seu amestecat cu ceară de fagure, iar a doua zi s-a vindecat.

Pentru că în al doilea an de învățătură băiatul ne duce la școala nu prea a fost prezent, Smaranda se hotărăște să-l dea din nou pe Nică la școală.

Prima oară Ștefan se interesează de școala de lângă biserica „Adormirea din Târgul Neamțului” din Țuțuieni, însă nu-l duce pe băiat acolo căci este prea scump și băiatul rămâne acasă până de Crăciun după care este dus de bunicul său la școala din Broșteni, la care învață o perioadă de timp, dar la insistențele Smarandei acesta este trimis la școala din Țuțuieni pentru a fi mai aproape de casă, însă din oarecare probleme băiatul nu mai merge la școală trei ani.

După finalizarea studiilor primare, Nică este trimis la „fabrica de popi” din Fălticeni, care era o școală menită să catehisească, adică să-i învețe pe băieți trebuințele unui preot. Din cauza neseriozității tinerilor și a roadelor tot mai puține, școala decide desființarea catiheților și trecerea școlarilor mai tineri la Socola.

După trecerea vacanței de vara, Smaranda stăruie să-l trimită pe Nică la Socola, unde traiul era mai greu, gazde ieftine mai greu de găsit, iar mâncarea prin natură nu se prea trimitea, prin urmare părinții s-au împovărat cu datorii pentru a-l ține în școală. După trei ani de studii, adică în 1858, Ion Creangă obține certificat de absolvire a cursului inferior de patru ani, fiind încadrat în anul doi, în urma studiilor de la Fălticeni („Creangă urmă dar trei ani în seminar, împlinind cursul inferior de patru ani...”).

Pe data de 28 sau 30 iunie 1858, Ștefan a Petrei Ciubotarul moare în „Făcuți”, când semăna porumbul, astfel Ion Creangă decide să renunțe la al doilea curs, făcându-se diacon.

Tânărului în vârstă de 21 de ani îi mai lipsea o nevestă, dintr-o glumă cu părintele Ivanciu, acesta ar fi primit o „propunere”, cea de a se însura cu fata în vârstă de 14-15 ani a părintelui Ioan Grigoriu.

Ion Creangă acceptă propunerea, căsătorindu-se cu fata și stând în curtea bisericii, în niște căsuțe mici („Desigur că tânărul ginere cu fetița lui mireasă s-au mutat în curtea bisericii socrului, în niște căsuțe joase...”)

La data de 19 decembrie, Ion Creangă a cerut să fie hirotonisit diacon, după cercetările făcute s-a constatat că nimic nu se împotrivesc hirotonisirii, ceremonia s-a făcut în a doua zi de Crăciun, în biserica „Sfânta Paraschiva” din Târgul Frumos. Patru ani de zile acesta a slujit la biserica „Patruzeci de Sfinți” cu un salariu mic.

Pe data de 19 decembrie 1860, se naște primul copil al lui Ion Creangă.

Starea de diacon nu-l încântă deloc pe Creangă, înscriindu-se degrabă la facultatea de Teologie, însă nici aceasta nu merge prea bine, stând un an pe tânjală ca mai apoi să se înscrie la școala preparandală fără a o urma.

Din cauza neînțelegerilor cu socrul, Ion Creangă solicită slujirea la Mănăstirea Bărboiu, dar s-a întors din nou la biserica socrului, probabil de la insistențele soției

„ Vorba aceea, leagă calul unde zice stăpânul”

Titu Maiorescu ajunge în Iași pe data de 4 decembrie 1862, la vârsta de 22 de ani, întemeind „ Școala normală Vasiliană de la Trei Ierarhi din Iași” . Acea școală era una primară, cu metode de scriere, citire și analize gramaticale la care Titu Maiorescu le-a oferit cursuri de pregătire pedagogilor ce urmau să predea copiilor, printre care se număra și Ion Creangă.

Ca un răspuns împotriva liberalismului, tot Titu Maiorescu și cu alți tineri cu studii superioare au întemeiat „Junimea”, fiind o comunitate de interese culturale, dar și socio-politice, în care membrii își împărtășeau părerile și creațiile literare , Din această comunitate făcea parte și Mihai Eminescu, prieten bun al lui Ion Creangă.

Prietenia acestora este considerată cea mai frumoasă din literatura românească, începând în 1874, când cei doi s-au zărit pe ulițele Iașului.

Ambii aveau gândirii asemănătoare și o legătură deosebită, Mihai Eminescu fiind impresionat de personalitatea diaconului și modalitatea acestuia de a grăii proverbele din popor și de mintea ageră a acestuia.

Mihai Eminescu l-ar fi îndemnat pe Ion Creangă să scrie, iar pentru orice operă scrisă de Ion Creangă urma să solicite părerea lui Eminescu, însă pentru a se scuza, acesta îi spunea că el nu trebuie corectat și că va primi pareri din cadrul Junimii.

În ciuda faptului că era pedagog, în cursul săptămânii și diacon la slujba de duminică, Ion Creangă a fost părăsit de soție , dar și de biserică.

A fost „părăsit de biserică” atunci când sătenii l-au caterisit pentru că a împușcat o cioară, deoarece după spusele lui, aceasta „ murdărea” biserica.

În ultimi ani din viață, Ion Creangă se îmbolnăvise, era un om îmbătrânit, cu o față ceruită, fiind bolnav de epilepsie. În februarie 1885 acesta a avut o criză de epilepsie chiar în fața copiilor, acestea s-au mai repetat, odată zvonindu-se că a murit.

În cele din urmă, acesta își găsește sfârșitul pe data de 31 decembrie 1889.

Din punctul meu de vedere, Ion Creangă este un exemplu pentru tineri, fiind un simbol al literaturii române, demonstrându-ne faptul că putem realiza ce ne propunem în viața noastră indiferent de obstacole. Provenind dintr-o familie săracă, a reușit să folosească beneficiile pe care tatăl său i le-a oferit într-un scop bun. Se spune că Ion Creangă ar fi avut înclinații spre literatură de pe la vârsta de 15 ani, însă nu a avut cui să i le împărtășească, ceea ce simbolizează faptul că talentul se naște odată cu noi și trebuie cultivat indiferent de greutățile vieții.

„Lumea asta e pe dos, toate merg cu capu-n jos.”

Nicolae Iorga - nume sfânt

Elev: Fetean Anamaria,
Prof. Moga Adina,
Liceul Tehnologic Automecanică Mediaș, Sibiu

Pe mal de Neamț, sub cer cu stele,
În Botoșani, într-un pridvor,
Se naște-un prunc cu visuri grele,
Sortit să fie cărturar și dor.

La Paris, Berlin și-n Leipzig falnic,
Cu sete rară de-nvățat,
Tânăr savant, studios și harnic,
Doctor devine, luminat.

Întors în țară, ca o flacără vie,
La catedră-n București,
Vorbea de neam și de istorie
Cu grai domol și ochi cerești.

Gazetar aprins, cu vorba dreaptă,
În vremi de zbucium și furtuni,
Ținea condeiul ca pe-o armă-n faptă
Și scria pentru ai săi străbuni.

În Parlament, cu glas de tunet,
Apără legea și dreptatea,
Iar pentru țară, fără preget,
Își dăruie viața și cetatea.

Și totuși Iorga nu apune,
Căci scrisul lui veghează viu,
El este stâncă peste vreme,
E glas de cronicar și fiu,

Așa rămâne-n cartea țării,
Nicolae Iorga – nume sfânt,
Baladă vie-a învățării
Și-al neamului pe-acest pământ.

Nicolae Iorga - Un stâlp al societății

Elev: Lupșa Maria Carmen,
Prof. Moga Adina,
Liceul Tehnologic Automecanică Mediaș, Sibiu

Personalitatea lui Nicolae Iorga domină istoria modernă a României prin vastitatea operei sale, prin implicarea civică și prin modelul moral pe care l-a oferit generațiilor următoare. Istoric genial, profesor, om politic, scriitor și mare animator cultural, Iorga nu a fost doar un erudit al trecutului, ci și un păstor al conștiinței naționale. Prin viața și activitatea sa, el a devenit un stâlp al societății românești și un exemplu de trăire responsabilă a valorilor creștine în familie și în viața publică.

Un constructor de conștiință națională

Născut la 17 ianuarie 1871, la Botoșani, Nicolae Iorga a demonstrat încă din tinerețe o capacitate intelectuală ieșită din comun. Studiile sale la Iași, Paris, Berlin și Leipzig l-au format ca istoric de anvergură europeană. Opera sa impresionantă — cuprinzând mii de volume, studii și articole — a pus în lumină continuitatea și demnitatea poporului român. Prin lucrări fundamentale precum *Istoria românilor*, Iorga a consolidat identitatea națională într-o epocă de frământări și transformări.

În calitate de profesor la Universitatea din București și fondator al Universității Populare de la Vălenii de Munte, el a înțeles că educația este forma cea mai înaltă de pastorație socială. A format generații de tineri, insuflându-le nu doar cunoștințe, ci și dragoste de țară, respect pentru tradiție și responsabilitate morală.

Om politic și apărător al valorilor morale

Implicarea sa în viața politică, inclusiv în funcția de prim-ministru al României (1931–1932), a fost marcată de dorința de a apăra stabilitatea și valorile fundamentale ale societății. Într-o perioadă tensionată, dominată de extremism, Iorga a susținut echilibrul, cultura dialogului și demnitatea instituțiilor statului.

Moartea sa tragică, în 1940, în contextul ascensiunii mișcării legionare, a transformat figura sa într-un simbol al rezistenței intelectuale și morale. Sacrificiul său a subliniat prețul plătit de cei care apără valorile adevărului și ale culturii într-o lume tulburată de violență.

Exemplu de pastorație a familiei creștine

Dincolo de activitatea publică, Nicolae Iorga a fost un om profund atașat de familie. În scrierile și conferințele sale, a subliniat rolul central al familiei în formarea caracterului și în păstrarea identității naționale. Pentru el, familia creștină era locul unde se cultivă credința, disciplina, respectul și dragostea de aproapele.

Inspirat de valorile creștine tradiționale, Iorga a susținut că educația începe în sânul familiei și că părinții au o misiune aproape pastorală în creșterea copiilor. Prin exemplul propriei vieți — marcată de muncă neobosită, responsabilitate și credință — el a demonstrat că autoritatea morală se câștigă prin sacrificiu și coerență între cuvânt și faptă.

În viziunea sa, familia nu era doar o instituție socială, ci o comunitate spirituală. Într-o epocă de modernizare accelerată, Iorga a pledat pentru păstrarea tradițiilor, a credinței și a valorilor morale ca temelie a unei societăți sănătoase.

Moștenirea spirituală și culturală

Astăzi, Nicolae Iorga rămâne un reper al culturii românești. Moștenirea sa nu constă doar în opera științifică vastă, ci și în modelul de verticalitate morală și de slujire a binelui comun. El a înțeles cultura ca pe o formă de responsabilitate și credință ca pe o forță care dă sens istoriei.

Într-o lume în care reperele morale sunt adesea contestate, exemplul său ne reamintește că adevărata pastorație a familiei creștine începe prin educație, prin asumarea tradiției și prin trăirea autentică a valorilor. Nicolae Iorga a fost nu doar un mare istoric, ci și un formator de conștiințe, un slujitor al națiunii și un model de implicare responsabilă în viața publică și privată.

Prin viața și sacrificiul său, el rămâne un stâlp al societății românești și o lumină pentru generațiile care caută echilibru între credință, cultură și responsabilitate civică.

Bibliografie:

- Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, București, Editura Enciclopedică, 1936–1939 (ediția originală).
- *O viață de om așa cum a fost*, București, Editura Minerva, 1934–1935.
- *Istoria literaturii românești*, București, Editura Minerva, 1925.
- Nicolae Iorga, București, Editura Fundațiilor Regale, 1940.
- Academia Română, *Analele Academiei Române*, București, 1994

Doină pentru Mihai Eminescu

Elev: Ursu Tiffany,
Prof. Pop Emanuela,
Liceul Tehnologic Automecanică Mediaș, Sibiu

Plânge teiul la Ipotești,
Plâng izvoare din povești,
Că s-a dus din lumea noastră
Glasul dorului din coastă.

Eminescu, dor adânc,
Graiu vechi și totuși tânăr,
Tu-ai cântat din frunză-n vânt
Neamul nostru, rând pe rând.

Ai fost foc și ai fost mare,
Ai fost nopți cu luceafăr,
Ai pus codrul în cântare
Și-ai făcut din dor o vatră.

Cine ne mai spune-acum
De trecutul plin de scrum?
Cine strigă peste veac
Că dreptatea nu-i un fleac?

Căci n-ai fost doar visător,
N-ai fost doar un cântător,
Ai fost trâmbiță și sabie,
Slovă dreaptă-n bătălie.

Fără tine-i mai pustiu
Și în carte, și-n târziu,
Parcă dorul n-are grai,
Parcă plopii plâng pe plai.
Lumea-ntreagă-i mai săracă

Fără steaua ce ne-mpacă,
Fără versul ce ne leagă
De o vatră, de-o icoană dragă.

Of, luceafăr călător,
Nu ești stins, ci nemuritor —
Doar ne-ai lăsat mai goi sub soare,
Cu mai mult dor și mai multă-ntreb

A fost odată...Eminescu

Elev: Rujuc Anamaria,

Prof. Șfaițer Anca,

Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Din umbra verzilor păduri,
Cu cântec trist de ramuri,
Sădit-a Domnul chip blajin
Al neamului tezaur.

El nu a fost doar cânt și vers
Ci visul nostru-n floare,
Un călător prin univers
Prin sfere lucitoare .

El scris-a cu penel de aur
Povestea lacului și-a lunii,
Lăsând din ceruri câte-un astru
Să lumineze lumii !
Ne-a învățat ce este dorul,
Și-a iubirii dramă ,
Istoria cum prinde aripi
O lume-ntreagă prinsă-n ramă !

Iar astăzi, când privim spre zare,
Il regăsim în tot și-n toate:
În teiul sfânt, în strop de geniu
Și-n stelele pustii din noapte!

Rămâi aici, Luceafar drag,
În inimile noastre sfinte ,
Călăuzește-ne în veac
Cu-a tale magice cuvinte!

Durere și flori

Elev: Arnăutu Andreea Lavinia,
Prof. Șfaițer Anca,
Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, Botoșani

Într-o cămara mică, sub fereastră,
Unde lumina-n picuri se juca ,
Un geniu falnic picta viața noastră,
Chiar dacă mâna greu îi tremura.

Ștefan Luchian, maestru al culorii,
Legat pe viață de- un destin prea crud,
Spre cer clădea visând a sale glorii ,
Lăsând în urmă sufletul său nud.

Cu pensula legată strâns de mână,
Pictat-a anemone, crizanteme chiar și maci,
A zugrăvit cu -un plâns ascuns în umbre
Ale tărânilor vieți sumbre!

Nu doar petale- a însirat pe pânză,
Ci soarele întreg, în mii de tonuri,
O primavara, un cobzar, o florareasa
O viață chinuită, urcată pe-ale artei sfinte tronuri.

Luchian e azi ETERNITATE
Rămâne-n artă ca un geniu pur,
Pictor al suferinței, dar și al mării glorii,
El va rămâne scris în imnuri și -n istorii!

Mihai Eminescu – ecoul spiritual al țării de sus, de la natura din Ipotești la absolutul culturii

Elev: Gherghișan Angelica,

Prof. Popa Petrescu Nicolae Alin,

Liceul Teoretic „Gh. M. Murgoci – structură Liceul Tehnologic Măcin, Tulcea

Când rostim astăzi, poate cu o anumită solemnitate ce ne vine instinctiv, sintagma „Țara de Sus”, mintea ne fuge, aproape automat, la coordonatele geografice din nordul Moldovei. Vizualizăm granițe desenate cu penița pe hărți îngălbenite de vreme sau ne amintim datele seci, rigide, din manualele de istorie. Dar dacă avem curajul să închidem pentru o clipă ochii și să facem liniște în zgomotul propriei noastre epoci, vom simți că acest loc este mult mai mult decât o simplă unitate administrativă. Dacă ascultăm cu atenție foșnetul „codrilor de aramă” sau liniștea adâncă, aproape ireală, care se revarsă din pridvorul unei mănăstiri de piatră, înțelegem imediat: suntem într-un spațiu al mitului. Este o vatră unde timpul pare să curgă altfel, după ceasornice astrale, și unde sufletul românesc și-a găsit, de secole, nu doar refugiul în fața istoriei vitrege, ci și inspirația cea mai pură. Țara de Sus nu se vizitează doar cu pasul, ci se simte cu inima; este un tărâm în care geografia se transformă în destin.

Nu este, așadar, nicio coincidență faptul că Mihai Eminescu, cel care a dat glas dorului nostru colectiv, s-a născut și s-a format în acest perimetru binecuvântat. Pentru el, acest pământ n-a fost doar locul unde a făcut primii pași sau unde a deschis prima carte. A fost „matca” spirituală, izvorul nesecat din care și-a hrănit geniul și din care a extras acele simboluri care, deși locale la origine, aveau să devină universale. Analizând astăzi legătura profundă dintre Eminescu și vatra sa natală, nu facem doar un simplu exercițiu de critică literară; încercăm, de fapt, să deslușim un miracol: cum un peisaj drag din Botoșani poate deveni, prin puterea cuvântului, o valoare a întregii umanități.

Îmi imaginez adesea pe copilul Mihai, „băietul” de altădată, cutreierând desculț pădurile din jurul Ipoteștiului. Pentru el, natura nu era un simplu decor frumos pentru joacă, o imagine statică pe care o admiri de la distanță sau o fotografie pe care o răsfoiești într-o revistă. Era un prieten viu, un organism uriaș care respira, foșnea și trăia odată cu el. Lacul albastru, greu de povara nuferilor, umbra deasă a teiului care pare să șoptească secrete vechi și poveștile pline de tâlc spuse la gura sobei de către bătrânii satului nu au fost simple amintiri de vacanță. Aceste experiențe senzoriale — mirosul pământului reavăn, lumina care se strecoară printre frunze, răceala apei — au fost „cărămizile” de aur din care și-a construit, mai târziu, universul poetic. În acele momente de singurătate în mijlocul naturii, Eminescu a învățat să descifreze alfabetul universului înainte de a-l învăța pe cel al cărților.

Eminescu ne învață, mai presus de orice, să ascultăm „glasul naturii”. În poezii nemuritoare precum „Fiind băiet păduri cutreieram” sau „O, rămâi”, descoperim o natură care nu este niciodată

aspră sau indiferentă față de om. Ea se comportă ca o mamă universală care te ocrotește, te cheamă la ea și îți oferă consolare. Pentru noi, elevii de astăzi, care trăim într-o lume dominată de ecrane, algoritmi și viteză, aceste versuri sunt mai mult decât literatură obligatorie de parcurs pentru o notă. Ele reprezintă veritabile lecții de „ecologie a sufletului”. Eminescu ne arată că mediul înconjurător nu este o simplă resursă de exploatat, ci o moștenire sacră. Este un spațiu care poartă în el urmele bunicilor noștri, suflarea strămoșilor, și care merită iubit și păstrat cu o formă de sfințenie pe care am început, din păcate, să o uităm.

Spiritualitatea Țării de Sus nu este una zgomotoasă, ostentativă. Ea se simte la fiecare pas prin gesturi simple și simboluri care au supraviețuit timpului: în sunetul prelung al toacei care despică aerul serii, chemând la introspecție, sau în mirosul inconfundabil de tămâie ce plutește în jurul micilor biserici de lemn. Eminescu a crescut respirând această atmosferă de sacralitate cotidiană. Vizitele sale la Mănăstirea Agafton, unde mătușile sale călugărițe îi vorbeau despre liniștea rugăciunii și despre ordinea divină a lumii, i-au marcat definitiv modul de a privi viața. Acolo, între zidurile mănăstirii, a înțeles că există o lume dincolo de ceea ce se vede, o lume a esențelor care nu pot fi măsurate în cuvinte de rând.

Chiar dacă mai târziu studiile la marile universități din Viena sau Berlin l-au transformat într-un filosof riguros, familiarizat cu teoriile complexe ale lui Kant sau pesimismul lui Schopenhauer, sufletul său a rămas impregnat de simbolurile creștine ale satului moldovenesc. Religiozitatea lui Eminescu este una caldă, „cosmică”, așa cum o numesc marii critici. Ea nu se rezumă la dogmă, ci la o legătură profundă cu divinitatea prezentă în tot și în toate. Rugăciunea către Maica Domnului, invocată ca o „stea de mare”, sau vibrația clopotelor în amurg sunt prezențe constante în manuscrisele sale. El a înțeles, poate mai bine ca oricine, că în nordul Moldovei, Biserica nu a fost doar o instituție formală, ci „ancora” care a ținut comunitatea unită în fața marilor furtuni ale istoriei. Credința a fost modul organic prin care românul de aici a supraviețuit, și-a păstrat demnitatea și a continuat să creeze frumos chiar și în cele mai negre vremuri de restriște.

Dacă marii noștri istorici, precum Nicolae Iorga, au avut misiunea titanică de a salva faptele și documentele neamului pentru a nu fi uitate, Eminescu a primit o sarcină și mai delicată: aceea de a salva și de a înnobila limba. El nu a inventat o limbă nouă, artificială, ci a făcut ceva mult mai greu. A luat graiul simplu, dar plin de sevă și muzicalitate al țăranului din Țara de Sus, și l-a trecut prin filtrul geniului său, transformându-l în ceea ce numim astăzi „limba ca un fagure de miere”. Eminescu a avut această capacitate uluitoare de a lua un cuvânt vechi, un arhaism uitat, auzit probabil pe ulițele Ipoteștiului sau în forfota târgului de la Dorohoi, și de a-l așeza cu atâta măiestrie într-o idee filosofică profundă, încât ne lasă și astăzi fără suflare. El a demonstrat că limba noastră poate exprima cele mai fine nuanțe ale metafizicii fără a-și pierde rădăcina autentică.

Pentru noi, tinerii de azi, limba lui Eminescu este instrumentul prețios prin care învățăm să ne înțelegem propriile emoții și să ne exprimăm idealurile. Într-o eră a abrevierilor digitale, a englezismelor forțate și a comunicării superficiale, avem datoria de a proteja această moștenire. Trebuie să înțelegem că limba română nu este doar un sistem de semne, ci este, până la urmă, singura

noastră patrie pe care o purtăm cu noi oriunde am merge în lume. Când vorbim corect și frumos, ne onorăm, de fapt, părinții și pământul care ne-a crescut.

Adesea, suntem tentați să-l vedem pe Eminescu doar ca pe un poet visător, un melancolic pierdut printre stele și flori de tei. Însă el a fost și un jurnalist politic de o energie incredibilă, un om care a luptat neîncetat pentru dreptate și pentru ceea ce el numea „cultura organică”. El credea cu tărie că o națiune nu poate progresa imitând orbește modele străine care nu i se potrivesc, ci doar crescând sănătos din propriile sale rădăcini. Pentru Eminescu, progresul nu însemna tăierea legăturilor cu trecutul, ci valorificarea valorilor locale care au trecut testul timpului. Această viziune este mai actuală ca niciodată: cum să fim cetățeni ai lumii fără să încetăm să fim noi înșine?

Astăzi, în secolul XXI, datoria noastră nu este să-l privim pe Eminescu ca pe o statuie de bronz, rece, distantă și greu de înțeles. Trebuie să vedem în el pe tânărul pasionat, pe intelectualul care nu a rămas indiferent la problemele societății sale și care a crezut în demnitatea poporului român. Țara de Sus va rămâne o veritabilă „vatră de spiritualitate” doar atâta timp cât cuvintele și ideile sale vor mai găsi un ecou real în inimile noastre, în discuțiile din sălile de clasă și, mai ales, în faptele noastre de zi cu zi. Identitatea nu este un obiect de muzeu, ci un organism viu care trebuie hrănit constant cu lectură, respect și conștiință.

Mihai Eminescu nu aparține doar istoriei literare sau rafturilor din bibliotecile de specialitate; el este o prezență vie, o conștiință care ne veghează și ne îndeamnă la profunzime. El a reușit marele miracol de a lua „micul univers” al copilăriei sale de la Ipotești și de a-l transforma într-un mesaj universal, valabil pentru orice om de pe această planetă care a simțit vreodată dorul, iubirea sau admirația în fața infinitului. El ne-a oferit o oglindă în care, dacă privim cu atenție, ne vedem nu doar așa cum suntem, ci așa cum am putea deveni dacă ne-am asuma cu mândrie moștenirea.

Omăgiindu-l astăzi, aici, în cadrul acestui simpozion la Dorohoi, ne asumăm, de fapt, propria noastră identitate. Ne recunoaștem ca fiind parte din acest spațiu cultural bogat și unic. Țara de Sus i-a dăruit lui Eminescu liniștea, seva și libertatea de a crea, iar el, într-un gest de supremă recunoștință, a dăruit acestei regiuni și întregii Româнии poarta către eternitate. De la el învățăm că nu contează cât de mic este locul din care pornești, atâta timp cât porți în suflet lumina adevărului și frumusețea limbii tale. Suntem datori să păstrăm această flăcără aprinsă, pentru ca și generațiile ce vor veni să găsească în Țara de Sus același izvor de liniște și mândrie pe care l-a găsit „Luceafărul” nostru acum mai bine de un secol și jumătate.

Bibliografie:

- Călinescu, George, *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Junimea, Iași, 1972.
- Eminescu, Mihai, *Poezii* (ediție critică), Editura Minerva, București, 1985.
- Noica, Constantin, *Introducere la miracolul eminescian*, Editura Humanitas, București, 1992.
- Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii românești*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1951.

Curajul feminin și dilemele conștiinței în romanul *Fata germană* de Eoin Dempsey

Elev: Huțanu-Alexoaie Sebastian,
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Una dintre cărțile citite și adorate de mine se intitulează „Fata Germană”, semnată de Eoin Dempsey. După cum spune și titlul, acest roman o urmărește pe protagonista Monika Ritter, o femeie curajoasă care dă dovadă de loialitate și dragoste față de țara ei natală ocupată de regimul nazist. Cartea vorbește despre faptul că în timpul Celui de-Al Doilea Război Mondial, Monika Ritter încearcă să-și refacă viața departe de Germania natală, în New York, alături de soțul ei, Michael. Când acesta se înrolează ca pilot, Monika se alătură Biroului Serviciilor Strategice, o organizație de spionaj, cu scopul de a obține și folosi informații împotriva naziștilor. Monika primește misiunea de a se infiltra într-o rețea clandestină de sabotori naziști aflată pe teritoriul american și, curând, descoperă un complot sângeros ce poate schimba cursul războiului în favoarea naziștilor.

Ațiunea are loc în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, explorând dilemele morale și supraviețuirea într-o perioadă tulbură. Monika Ritter încearcă să lase în urmă trecutul ei din Germania și să-și construiască un viitor sigur în Statele Unite. Romanul abordează teme precum identitatea, loialitatea, dragostea și sacrificiul, în timp ce Monika se confruntă cu suspiciunile celor din jur din cauza originii sale.

În profunzime, Monika este o tânără germană, măritată cu Michael Ritter, care a fugit din Germania nazistă pentru a scăpa de persecuție, fiind bântuită de moartea tatălui ei din mâinile naziștilor. Relația cu soțul ei este una putrnică, în timp ce Michael este plecat în Georgia, Monika răătăcește în Statele Unite, locul unde nu se simțea acasă, dar acceptă acest lucru și, prin puterea ei, prin sufletul său, reușește să devină cea mai bună versiune a ei, deși greutatea pe care o ducea în spate era mare.

Monika nu este o simplă femeie, ci este eroina propriei sale vieți, aceasta parcurge etape grele, dar niciodată nu se lasă bătută și găsește în fiecare problemă o soluție, o speranță. Viața ei este o lecție și o speranță, un fel de gând care ți se întipărește în sufletul tău, o voce care spune: Mai poți. Povestea urmărește lupta ei de a-și dovedi loialitatea și de a naviga prin complexitatea relațiilor personale și politice, deși se află departe de țara natală. Ingeniozitatea Monikăi este una amplă, plină de momente cruciale, decizii și testare a abilităților practice pe care le dobândește.

Autorul reușește să creeze o atmosferă apăsătoare, specifică perioadei, fără a recurge la clișee. Punctul forte al romanului îl reprezintă, însă, personajele. Monika este o protagonistă complexă, plină de contradicții, a cărei forță interioară este pusă constant la încercare. Deciziile ei, adesea ambigue din punct de vedere moral, o fac reală și vulnerabilă, invitând cititorul la o

introspecție asupra propriilor valori. Relațiile dintre personaje sunt bine conturate, în special cele familiale, oferind un contrapunct emoțional brutalității războiului.

Consider că, Monika este exemplul clar că femeia este oglinda sufletului și faptul că este o ființă atât de complexă, de iubitoare și curajoasă. Nu doar că acceptă decizii grele și, uneori, decurge la sacrificii dureroase, ci faptul că, în majoritatea cazurilor, greul cade pe ea, pe ființa dătătoare de viață și plină de har. Monika reprezintă puterea femeii în viața de zi cu zi, nu doar un simplu personaj ilustrat în pagini pline de cuvinte roditoare.

Dincolo de durere: iubirea care învinge suferința. Portretul Ellei în lucrarea *O ultimă scrisoare* de Rebecca Yarros

Elev: Ilie Irina-Ștefania,
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Ultima carte citită de către mine a fost și va rămâne una dintre cele pe care nu le voi putea uita niciodată. De ce? Pentru că povestea aceasta este incredibilă din toate punctele de vedere, modul în care autoarea evidențiază sacrificiile unei mame dispuse să facă orice pentru a-și salva fiica de la moarte renunțând la tot inclusiv la iubire și romanțe.

„O ultimă scrisoare” semnată de Rebecca Yarros este un roman emoționant și tulburător, care explorează cu sensibilitate teme profunde precum iubirea, pierderea și puterea de a merge mai departe. Totul începe cu o promisiune și câteva scrisori trimise de un soldat aflat pe front, scrisori care ajung să schimbe complet viața unei femei și să o poarte într-o călătorie între durere și vindecare.

După cum afirma și revista americană *In Touch Weekly* „O poveste de dragoste care te bântuie, te sfășie și, în final, te inspiră”.

Introducerea cărții:

„Beckett,

Dacă citești asta, ei bine, știi cum e cu ultima scrisoare. Tu ai scăpat. Eu nu. Nu te mai învinovăți, pentru că știu că, dacă ar fi fost vreo șansă să mă salvezi, a-i fi făcut-o. Am nevoie de un singur lucru de la tine: lasă armata și du-te la Telluride. Sora mea mai mică, Ella, își crește singură gemenii. E prea independentă și nu se lasă ajutată ușor, dar și-a pierdut bunica, părinții, iar acum și pe mine. E prea mult de îndurat pentru oricine. Nu e drept. Și asta nu e tot: mai e ceva ce nu știi, care îi destramă familia. O să aibă nevoie de ajutor.

Așa că dacă eu nu mai sunt, nu pot fi acolo pentru Ella. Nu pot să-i ajut să treacă peste asta. Dar tu poți. Te implor, ca pe cel mai bun prieten al meu: du-te și ai grijă de sora mea, de familia mea.

Te rog, nu o lăsa să treacă singură prin asta.

Ryan.”

În acest roman tulburător, Ella reprezintă portretul mamei singure care își sacrifică propria fericire și epuizează orice resursă pentru a-și salva fiica bolnavă de cancer. Lumea ei, deja zdruncinată de pierderea fratelui pe front, este invadată de Beckett, fostul camarad al acestuia, care sosește cu o misiune secretă și o ultimă scrisoare. Între cei doi se naște o iubire fragilă, construită pe ruinele durerii, într-o luptă contra cronometru în care sacrificiul suprem devine singura dovadă de devotament adevărat. Însă când totul părea să fie bine o tragedie neașteptată se întâmplă în timp ce Maisie luptă cu boala, fratele ei geamăn, Colt, moare într-un accident tragic și subit. Acest eveniment o împinge

pe Ella la limita suportabilității, forțând-o să găsească resurse de putere acolo unde nu mai exista decât durere.

Caracterizată direct de către autoare, Ella este întruchiparea rezilienței. Ea nu este o victimă a circumstanțelor, ci un protagonist activ care alege conștient suferința personală pentru a asigura confortul celorlalți. Autoarea subliniază că „frumusețea Ellei nu stă în trăsăturile ei, ci în capacitatea ei de a supraviețui după ce a pierdut totul”. Un citat reprezentativ care ajută la caracterizarea acestui personaj este următorul: „Ella este genul de femeie care ar merge prin foc pentru copiii ei și tot și-ar cere scuze că nu a putut să stingă flăcările mai repede”.

Consider că autoarea dorește să evidențieze suferința unei mame puternice care luptă chiar dacă totul pare să se dărâme indiferent de cât de mult încearcă.

Ceea ce impresionează din primele capitole este autenticitatea emoțiilor. Rebecca Yarros scrie cu sinceritate și intensitate, făcând cititorul să simtă alături de personaje: bucuria descoperirii iubirii, liniștea micilor momente de fericire, dar și golul lăsat de pierderi neașteptate. Cartea devine un adevărat rollercoaster de emoții, care te ridică și te coboară fără avertisment, lăsându-te la final epuizat, dar recunoscător pentru experiența trăită.

În final, recomand din tot sufletul acest roman minunat care vă va lăsa să trăiți momente intense și frumoase alături de personajele ce oferă culoare și contur acestei povești. De ce reprezintă o lectură inspirațională pentru cititori? Deoarece oferă intensitatea emoțională rară și legătura profundă creată prin scrisori, oferind o poveste despre sacrificiu, pierdere și puterea de a iubi din nou.

Jertfă, caracter și devenire în romanul *Micuțele femei* de Louisa May Alcott

Elev: Moise Diana-Andreea,
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

„Micuțele femei” este un roman clasic de Louisa May Alcott care explorează în detaliu viețile și personalitățile surorilor March - Meg, Jo, Beth și Amy - în timp ce acestea navighează prin provocările creșterii în timpul Războiului Civil. Fiecare soră întruchipează trăsături și aspirații distincte, contribuind la bogata tapiserie de personaje a cărții. Surorile March au fost un model pentru sute de fete și femei, folosindu-și vocea într-o perioadă în care multe nu aveau curajul.

În tinerețe, Meg era sensibilă la lucrurile frumoase și tânjea după lux. Era, de asemenea, deosebit de vanitoasă în privința mâinilor ei albe și frumoase. De fapt, a mărturisit odată că „castelul ei în aer” era o casă frumoasă, plină de tot felul de lucruri luxoase: delicatese, haine fine, mobilă fină, oameni plăcuți și o mare bogăție. Dar, pe măsură ce s-a maturizat, a ajuns să înțeleagă că adevărata valoare nu stă în bani și chiar a învățat să se debaraseze de o parte din vanitatea ei, după cum o dovedește observația tatălui ei (când s-a întors în sfârșit acasă de la război) că mâinile ei nu mai erau la fel de frumoase și fine pe cât și le amintea înainte de a pleca. Mai târziu, mai ales după ce s-a căsătorit cu John, a învățat să tolereze sărăcia și să aprecieze din toată inima binecuvântările pe care le avea în viață, precum și calitățile cu adevărat admirabile ale persoanelor din jur.

Dintre cele patru surori March, Josephine a fost cu ușurință personajul feminin cel mai puțin tradițional: era independentă, se mândrea cu evitarea manierelor și a modei feminine și era puțin probabil să cedeze presiunilor la care erau supuse femeile în acea perioadă. De fapt, a fost întotdeauna dezamăgită că nu s-a născut bărbat și ura însăși ideea inevitabilității de a deveni o femeie împlinită. O trăsătură notabilă a Josephinei era determinarea: când își puneă în minte ceva, îi era foarte greu să fie descurajată - un exemplu în acest sens fiind dedicarea ei față de poveștile sale. „Defectul ei fatal” era temperamentul, care putea fi excepțional de rău și volatil atunci când era provocat până la punctul de rupere, dar pe măsură ce îndrumarea ei sub învățăturile înțelepte ale mamei sale, precum și propriile experiențe de viață au progresat, Jo a învățat cum să-l controleze corect.

Beth era bună, dulce, timidă și tăcută. Extrem de timidă, discretă și rezervată, era expresivă doar cu cei pe care îi iubea cel mai mult. Tatăl ei a poreclit-o „Mica Domnișoară Calmă”. Puritatea lui Beth era adesea o caracteristică de susținere care a menținut familia puternică în vremuri de greutăți. Îi plăcea să cânte și se bucura de compania surorilor ei, în special a lui Jo. Dintre toate fetele, Beth avea de departe cele mai puține defecte. Nu se lăuda, nu își dorea prea multe și era mereu acolo pentru vecini, ca să le dea o mână de ajutor de care aveau mare nevoie.

Adesea alintată pentru că era cea mai mică, Amy putea fi vanitoasă, răsfățată și egoistă și făcea crize de nervi atunci când era nefericită. De asemenea, era mai preocupată de aspectul fizic

decât de sănătatea fizică la vârsta ei, deși preocupările ei puteau fi oarecum comice, cum ar fi obsesia pentru nasul ei imperfect. Amy era, de asemenea, foarte dramatică. Cu toate acestea, când a fost trimisă să locuiască cu mătușa ei March în timpul bolii lui Beth, Amy și-a dat seama cât de iubită și mângâiată fusese în propria casă, iar această realizare a făcut-o să se schimbe în bine. Deși nu și-a pierdut niciodată cu adevărat dorința de a fi populară sau pasiunea pentru lux, Amy s-a maturizat într-o femeie grațioasă și plină de compasiune, care avea grijă de cei mai puțin norocoși decât ea. Singura trăsătură constantă a lui Amy era talentul și pasiunea ei pentru artă, fie că era vorba de pictură, schiță sau sculptură.

„Micuțele femei” susține că viețile femeilor merită să fie analizate. Poveștile femeilor merită să fie auzite. Chiar și atunci când personaje feminine îndrăgite fac alegeri dezamăgitoare, scrierea și împărtășirea poveștilor lor este un act feminist.

Bibliografie:

- <https://bookriot.com/little-women-is-a-feminist-novel/>
- <https://www.britannica.com/topic/Little-Women-novel-by-Alcott>
- <https://littlewomen.fandom.com/wiki/Category:Characters>

Hanna – chip al demnității și al jertfei prin muzică în romanul *Pianista de la Auschwitz* de Suzy Zail

Elev: Pribeagu Selma-Adelina,
Pr. prof. Pristavu Cosmin Constantin,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Cea mai recentă operă parcursă de mine a lăsat o amprentă de neșters asupra modului în care privesc trecutul. Motivul este simplu: volumul descrie o realitate cutremurătoare, în care autoarea reușește să pună în lumină dârzenia unei fete gata să înfrunte orice pericol pentru a-și ocroti sora, abandonând propria fragilitate în favoarea unei misiuni aproape imposibile.

Romanul semnat de Suzy Zail este o scriere profundă și răscolitoare, ce analizează cu mult tact teme esențiale precum speranța, suferința și voința de a nu te lăsa strivit de istorie. Narațiunea prinde contur în jurul unei promisiuni făcute tatălui ei și al talentului muzical care devine, în mod paradoxal, colacul de salvare într-un ocean al disperării. Așa cum se menționează în numeroase cronici literare, este o poveste despre cum arta reușește să străpungă cel mai dens întuneric, oferind o fărâma de lumină acolo unde totul pare pierdut.

Introducerea cărții:

„Hanna,

Dacă degetele tale încă ating clapele, înseamnă că inima ta încă bate pentru noi. Nu lăsa zgomotul marșurilor de afară să îți acopere muzica din interior. Ai grijă de Erika, ea este tot ce ne-a mai rămas. Muzica ta este singura noastră libertate în acest loc fără cer. Te implor, nu renunța să crezi în puterea sunetului, chiar și când mâinile îți tremură de frig.”

În paginile acestui volum zguduitor, Hanna întruchipează simbolul rezistenței silențioase, fiind tânăra care își ignoră propria durere și își consumă ultimele puteri pentru a-și menține familia unită în lagăr. Existența ei, marcată deja de traumele deportării, este definită de contrastul dintre brutalitatea gardienilor și delicatețea sonatelor pe care este forțată să le interpreteze. Între ea și instrumentul său se creează o legătură vitală, o barieră invizibilă în calea dehumanizării, într-o luptă mută în care fiecare notă muzicală reprezintă un act de curaj.

Din perspectiva caracterizării directe, Hanna este imaginea pură a perseverenței. Ea refuză să se considere o victimă a sorții, alegând să devină un pion activ care își asumă riscuri enorme pentru a asigura supraviețuirea celor dragi. Suzy Zail punctează faptul că „măreția Hannei nu rezidă în chipul ei, ci în forța spirituală de a transforma teroarea în compoziție”. Un citat definitoriu pentru personalitatea ei este: „Hanna era genul de persoană care ar fi pășit prin flăcări pentru a-și salva sora și tot s-ar fi simțit vinovată că nu a putut opri focul mai devreme.”

Sunt de părere că scriitoarea a dorit să evidențieze chinul unei tinere neînfricate care nu cedează nici atunci când întreg universul ei se prăbușește. Ceea ce captivează încă de la început este

puritatea trăirilor descrise. Suzy Zail scrie cu un realism pătrunzător, determinându-l pe cititor să empatizeze total cu personajele: de la teama paralizantă în fața morții, până la scurtele clipe de consolare găsite în sunetul pianului. Cartea este o experiență intensă, un amestec de agonie și extaz care te tulbură profund, oferindu-ți la final o perspectivă nouă asupra rezistenței umane.

În concluzie, sugerez cu mult entuziasm lectura acestui roman remarcabil, care vă va permite să explorați complexitatea spiritului uman prin intermediul unei eroine memorabile. Este o operă care inspiră deoarece tratează teme precum dăruirea totală, pierderea și capacitatea de a găsi frumosul în cele mai sumbre locuri, demonstrând că, uneori, muzica este singura formă de salvare.

Mihai Eminescu

Elev: Pasat Larissa Gabriela,
Prof. Pușcașu Oana Nicoleta,
Școala Gimnazială „D. D. Pătrășcanu” Tomești, Iași

Este 15 ianuarie
Zi de mare sărbătoare
În această zi s-a născut
Poetul cel neîntrecut

El natura o admira
Și Luceafăru-l scria
El mereu spre cer a privit
La Steaua care a răsărit

A scris despre natura frumoasă,
Despre iubirea cea aleasă
Despre dureroase despărțiri
Și ale copilăriei amintiri

El a devenit vestit
Peste tot pe acest Pământ
Cu ale sale poezii
Citite și de copii.

Mihai Eminescu

Elev: Dediu Diana Maria,
Prof. Rotaru Mihaela,
Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

Mihai Eminescu, considerat "Luceafărul poeziei românești", a lăsat o amprentă profundă asupra culturii și literaturii române.

În viziunea tinerilor din zilele noastre, Mihai Eminescu riscă să rămână doar un poet național, o figură monumentală de bronz sau marmură, un portret uitat pe peretele unei clasei sau un volum de versuri memorate mecanic pentru examene.

Totuși, sub acest "mit național" se ascunde un model de o actualitate uimitoare. Într-o lume marcată de incertitudine, în care algoritmi informatici decid ce consumăm, ce facem și cine suntem, recunoașterea valorii lui Eminescu devine un act de supraviețuire prin cultură.

Personalitatea sa complexă, opera sa vastă și viziunea sa asupra lumii reprezintă un veritabil izvor de inspirație pentru tineri.

Poet și gânditor profund, a abordat teme care depășesc limitele temporale și culturale.

Opera sa este plină de reflecții asupra naturii, a iubirii, a condiției sociale și a destinului. Poezii precum „Luceafărul” explorează profunzimea și complexitatea sentimentelor umane, punându-ne în fața unor dileme existențiale care sunt la fel de actuale.

Poezia "Luceafărul", de exemplu, oferă o meditație asupra destinului și a neputinței de a schimba anumite aspecte fundamentale ale vieții.

În acest context, Eminescu ne invită să ne confruntăm cu întrebările esențiale ale existenței, cum ar fi: "Cine sunt eu?", "Care este scopul meu?" sau "Cum pot găsi împlinirea?" Astfel, noi tinerii putem găsi în versurile eminesciene un refugiu și, în același timp, un instrument de autoanaliză.

Reflectând asupra operei sale, putem descoperi că explorarea interioară este un proces valoros, care contribuie la formarea identității și la dezvoltarea personală.

Prin viziunea sa, Eminescu ne invită să ne punem întrebări esențiale despre identitate, iubire și valoarea propriei existențe. A învăța de la Eminescu înseamnă a învăța să ne cunoaștem pe noi înșine, să ne înțelegem emoțiile și să ne dezvoltăm o gândire critică.

Un alt aspect central al gândirii lui Eminescu este valorificarea educației. Acesta considera că miezul valorilor umane este reprezentat de cunoaștere și de calitatea educației. Mihai Eminescu a fost un susținător al învățământului, avea convingerea că educația este cheia progresului individual și social. De altfel, în poeziile sale, se regăsesc adesea motive legate de cunoaștere și de valoarea studiului.

Pentru tinerii de astăzi, este crucial să înțeleagă că investiția în educație le poate oferi oportunități nelimitate. Eminescu ne învață importanța lecturii și a reflecției, sugerând că fiecare carte citită și fiecare temă studiată contribuie la formarea personalității noastre. A citi operele lui Eminescu este o adevărată provocare intelectuală, dar, în același timp, o oportunitate de a descoperi noi perspective asupra lumii.

Tinerii care aleg să îmbrățișeze cunoașterea ca o valoare de bază se dezvoltă personal și profesional. Eminescu subliniază ideea că adevărata valoare a unei persoane nu se măsoară prin averi materiale, ci prin bogăția culturii și a cunoștințelor acumulate. Acest mesaj este cu atât mai relevant astăzi, când tinerii se confruntă cu provocări legate de alegerea carierei precum și a drumului în viață.

Eminescu nu a fost doar un poet sensibil, ci și un observator atent al societății în care trăia. Poeziile sale conțin comentarii critice la adresa politicului, a condiției sociale și a justiției. De exemplu, în „Scrisoarea III”, Eminescu abordează teme precum corupția și nedreptatea, reflectând asupra destinului națiunii române. Această poezie se dovedește a fi o critică a sistemului politic din vremea sa și un apel la responsabilitate din partea cetățenilor.

Acest model de observație critică este o lecție valoroasă pentru tineri.

Eminescu ne îndeamnă să devenim conștienți de mediul în care trăim și să participăm activ la construirea unei societăți mai bune. În această eră a globalizării și a tehnologiei informației, unde noi, tinerii suntem adesea expuși la o multitudine de perspective, este necesar să dezvoltăm o gândire critică. Activismul social și implicarea în problemele comunității devin esențiale, iar Eminescu ne arată că fiecare voce contează. Tinerii care participă la dezbateri sau la campanii de conștientizare, aduc o contribuție semnificativă la formarea unei societăți mai echitabile.

Această capacitate de a observa și de a analiza realitatea socială este o lecție valoroasă pentru tineri. Poetul ne îndeamnă să devenim conștienți de mediul în care trăim și să participăm activ la construirea unei societăți mai bune. Tinerii au puterea de a schimba cursul istoriei prin implicarea lor în problemele sociale și politice. În acest sens, Eminescu ne inspiră să ne asumăm responsabilități și să ne angajăm în acțiuni care promovează justiția și dreptatea.

Mihai Eminescu a fost, de asemenea, un mare poet al iubirii. Poeziile sale prezintă sentimente profunde de o sensibilitate rar întâlnită. Iubirea este, fără îndoială, un motor al creativității eminesciene, fiind prezentă în lucrări precum „O, rămâi” sau „Dorința”. În aceste poezii, reușește să transmită complexitatea sentimentelor umane, bucuria și tristețea asociate iubirii, dar și dorința de a atinge desăvârșirea în relațiile interumane.

Pentru tineri, învățătura despre iubire din creația eminesciană este esențială. Eminescu ne arată că iubirea este o experiență profundă, nu doar un simplu sentiment trecător. Sensibilitatea sa față de trăirile afective ne îndeamnă să ne exprimăm emoțiile, să comunicăm deschis și să dezvoltăm relații bazate pe respect și compasiune. Într-o societate în care adesea se pune accent pe aspectele superficiale ale iubirii, Eminescu ne reamintește de profunzimea și frumusețea acestei trăiri. De asemenea, abordarea sa asupra iubirii ne provoacă să reflectăm asupra valorii emoțiilor și a conexiunilor autentice, subliniind că acestea constituie fundamentul oricărei relații sănătoase.

Această lecție despre iubire și atenție față de ceilalți este vitală în construirea unor relații interumane sănătoase și durabile.

Un alt aspect remarcabil al personalității lui Eminescu este angajamentul său față de valorile naționale și sociale. Poeziile sale nu se limitează doar la experiențe personale, ci reflectă o profundă legătură cu soarta poporului român. Prin scrierile sale, el îndeamnă la unitate, la mândrie națională și la lupta împotriva nedreptăților. Această atitudine activă și implicată reprezintă un model pentru tineri, sugerându-le că fiecare generație are responsabilitatea de a contribui la edificarea unui viitor mai bun.

Tinerii de astăzi se află în fața unor provocări similare cu cele întâmpinate de Eminescu, fie că vorbim despre injustiție socială, discriminare sau corupție. A deveni un cetățean activ, implicat în problemele societății, este un mesaj puternic pe care Eminescu îl transmite. Această implicare poate lua diferite forme: de la activități de voluntariat la participarea în inițiative comunitare sau politice. Astfel, Eminescu îi inspiră pe tineri să fie nu doar observatori pasivi, ci și actori ai schimbării în societate.

Într-o lume în continuă schimbare, unde provocările sociale și personale sunt la ordinea zilei, mesajul lui Eminescu rămâne actual și vital.

Astfel, tinerii pot transforma învățăturile lui Eminescu în acțiuni concretizate în viața de zi cu zi, contribuind la construirea unei societăți mai echitabile, armonioase și împlinite.

Eminescu rămâne un ghid pentru noi toți, ajutându-ne să ne găsim direcția în viața contemporană.

Bibliografie:

- Eminescu, Mihai. Poezii. Editura Litera, 2014.
- Ionescu, Mihai. Mihai Eminescu Gânditorul național. București: Editura Fundației Române pentru învățământ, 1998.
- Blaga, Lucian. Mihai Eminescu: O biografie. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1994.
- Păun, Teodor. Gândirea socială a lui Mihai Eminescu. Craiova: Editura Universitaria, 2016.
- Vianu, Tudor. Istoria literaturii române. București: Editura M.C.M., 1939.

La Pererâta...

Elev: Covaș Ștefan Marian,
Prof. Covaș Simona,
Școala Gimnazială Nr.1 Rădăuți-Prut, Botoșani

La Pererâta-n miez de Făurar,
Ne zboară iarăși gândul, ca-n toți anii,
Vrăjit de voaluri dalbe de cleștar,
Cu care iarna-nvăluie castanii.

La Pererâta, zarea-i mai albastră,
Iar focul arde-n vatră mai cu spor,
Mai vesele-s mușcatele-n fereastră
Și undele, mai limpezi, în izvor.

La Pererâta, copiii-s mai copii,
Părinți sunt cei mai frumoși părinți,
Bunicii știu noian de poeziii,
Iar sfinții din icoane-s și mai sfinți.

La Pererâta, vatră de poeme,
S-adună-n crugul iernii visătorii
Și, ignorând și vremuri, dar și vreme,
Încearcă să împrăștie toți norii.

La Pererâta-n miez de Făurar,
De-o fragedă minune avem parte:
O stea lucește-n Cer ca-ntr-un Altar-
E badea Grig... scriind o nouă carte!

Eminescu

Elev: Agavriloaie Robert,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani

Sub teiul vechi, la ceas târziu
Gândea în versuri fără timp
Din dor făcea cuvântul viu,
Din vis un drum spre infinit.

În codrii, luna îl urma,
Pe lacuri tremura o stea,
Iar limba noastră învăța
Să fie cântec, nu umbra.

Deși s-a stins prea timpuriu,
El n-a plecat dintre români.
Trăiește-n versul spus târziu
În dor, în stele și-n lumini.

Luceafărul

Elev: Daniliuc David,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani

Pe marginea nopții stă un gând de lumină.
Un ochi al cerului ce nu doarme nicicând.
Luceafărul arde tăcut, fără vină
Legat de înalt și străin pe pământ.

El știe povești pe care timpul le uită.
Le poartă prin spații de frig și mister.
Și cade-n priviri cu o rază rătăcită
Un dor fără nume, născut din eter.

Nu cere nimic, nici iubire, nici viață.
Doar arde constant, condamnat să vegheze.
Iar oameni trec cu speranța pe față
Privindu-l o clipă, apoi îl pierd încet.

Luceafărul nu plânge, nu speră, nu moare.
El este început și sfârșit de cuvânt.
O stea care arde eterna chemare
Între cerul etern și dorul de pământ.

Când te văd...

Elev: Tapalagă Miruna-Ștefania,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Liceul „Regina Maria” Dorohoi, Botoșani

Te-am văzut într-o zi pe hol
Cu sufletul tău cam gol
Și inima mi-a spus ușor:
„El e mai mult decât un dor”.

Când mergi lângă mine-n drum
Parcă se oprește tot acum.
Iar eu, deși par tare
Mă pierd de tot când îmi zâmbești.

Nu știu să spun cuvinte mari,
Nici lucruri complicate, tari.
Dar vreau să știi, atât îți spun
Că doar vreau să te-aud puțin.

Mihai Eminescu

Elev: Kozachenko Virineya,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani

Mihai Eminescu scria despre stele,
Despre codrii, iubire și dor.
Cuvintele lui par uneori grele,
Dar sună frumos și te fac să visător.

Luceafărul urcă-ncet spre cer
Și noi îl citim la școală cumiți.
Eminescu rămâne mereu un mister
Și un poet ce nu poate fi uitat ușor.

Între bătaii de inimă

Elev: Palic Răzvan,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani

Te-am găsit într-o clipă tăcută,
Când lumea nu știa să asculte,
Și dintr-o simplă privire pierdută
Ai făcut să cânte-n mine glasuri multe.

Te iubesc fără margini, fără măsură,
Ca marea ce nu are țărm,
Ca inima ce bate din pură
Nevoie de tine – azi, mâine, etern ...

15 Ianuarie

Elev: Motoc Sebastian,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani

În fiecare zi, când intri-n clasă
Se face parcă-un pic mai clar,
Zâmbetul tău atât de simplu lasă
Și schimbă totul, fără dar.

Nu-ți spun vorbe mari, promise,
Nici jurăminte fără rost,
Doar că prezența ta firească
Face ca ziua să aibă rost.

Ești gând frumos, spus în tăcere,
Ești pauza de la cuvânt,
O clipă simplă, fără nume
Și-un suflet drag, pierdut în vânt...

Sub teiul lui Eminescu

Elev: Pădurariu Lorena,
Prof. Ștefan Simona-Luminița,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani

Într-o seară cu parfum de tei
Pe-o bancă veche din Copou
ședea tăcut un tânăr poet
cu ochii plini de cer și rouă.

Treceam cu inima grăbită,
Cu doruri care nu știam să spun,
Iar el șopti zâmbind ca o carte bună
Scrisă de lună și de fum.

„Iubirea” – mi-a spus – nu moare nicicând
Ea doar se mută din ven-n privire.”
Și mi-a lăsat în palmă o stea
Să ardă încet în amintire.

Căci dragostea nu e doar poveste,
Ci drum pe care mergi mereu.
Eu, tu ... și-o umbră din poveste
Zâmbind blând eternul nostr' emir.

Dorul ca formă de identitate

Elev: Ilie Maria Valentina,
 Prof. Stănculescu Ramona,
 Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Corabia, Olt

Există doruri care nu cer alinare, ci adâncire. Un astfel de dor este dorul de Eminescu - nu doar de omul care a fost, ci de starea de spirit pe care a lăsat-o moștenire limbii române. Dorul de Eminescu nu se naște din absență, ci dintr-o prezență prea puternică, imposibil de epuizat într-o singură lectură sau într-o singură viață.

Eminescu a reușit să transforme trăirile omenești în idei universale. Iubirea, suferința, singurătatea sau aspirația către infinit capătă, în creația sa, dimensiuni filozofice. De aceea, atunci când ne este dor de Eminescu, nu tânjim doar după poet, ci după capacitatea de a gândi și de a simți profund, într-o lume tot mai grăbită și mai superficială.

Un element esențial al operei eminesciene este limba română, ridicată la rang de artă. Prin muzicalitate și expresivitate, Eminescu a demonstrat că limba poate deveni spațiul în care se întâlnesc gândul și emoția. Dorul de Eminescu este, astfel, și dorul de frumusețea autentică a cuvântului.

Privirea poetului se ridică adesea spre stele, căutând sensul existenței în mișcarea lentă a universului. Timpul devine relativ, iar omul — o ființă fragilă, prinsă între dorință și destin. Dorul de Eminescu este, astfel, dorul de întrebările mari, de curajul de a ne confrunța cu infinitul.

Iubirea eminesciană nu este liniștitoare, ci mistuitoare. Ea se naște din depărtare, din imposibilitate, din dor. Citindu-l, înțelegem că dragostea adevărată nu promite fericire, ci intensitate. Dorul de Eminescu este dorul de a iubi fără măsură, chiar și atunci când iubirea înseamnă suferință.

Astăzi, când cuvintele sunt adesea golite de sens, Eminescu ne amintește că limba poate fi destin. Dorul de el este dorul de limba română dusă la forma ei cea mai înaltă, la vibrația ei originară. Descoperim că nu suntem singuri în neliniștile noastre: cineva le-a trăit înaintea noastră și le-a transformat în lumină.

În fața operei eminesciene, cititorul descoperă o neliniște fertilă, care nu tulbură, ci adâncește. Poetul nu caută armonia ușoară, ci adevărul obținut prin confruntarea cu limitele timpului, ale iubirii și ale existenței. Între vis și luciditate, Eminescu construiește un univers în care dorul devine principiu al cunoașterii, iar imposibilul — măsura aspirației umane. Aproximarea de creația sa nu înseamnă simplă lectură, ci asumarea unei experiențe interioare care transformă sensibilitatea cititorului.

Eminescu nu este un simplu exercițiu al memoriei culturale, ci o formă de luciditate. El ne obligă să ne măsurăm limitele în raport cu absolutul și să înțelegem fragilitatea omului prins între timp și ideal. În acest dor se concentrează nevoia de profunzime a spiritului românesc: dorința de a transforma neliniștea în gând și gândul în frumusețe. Atâta timp cât vom avea curajul să ne confruntăm cu întrebările esențiale ale existenței, Eminescu nu va rămâne un nume, ci o conștiință vie, care continuă să ne modeleze interior.

Iubirea-formă de manifestare a geniului eminescian

Elev: Gigea Daria Felicia,
 Prof. Stănculescu Ramona,
 Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Corabia, Olt

Iubirea reprezintă una dintre temele fundamentale ale operei eminesciene, fiind trăită și exprimată cu o intensitate aparte, la granița dintre ideal și suferință. Pentru Mihai Eminescu, iubirea nu este doar un sentiment omenesc, ci o stare a sufletului care modelează existența, influențează gândirea și determină raportarea individului la lume și la sine. În creația sa, iubirea capătă multiple forme: vis, dor, speranță, sacrificiu, dar și dezamăgire profundă.

În multe dintre poeziile sale, iubirea este asociată cu aspirația către absolut. Femeia iubită devine un ideal inaccesibil, o proiecție a perfecțiunii, situată dincolo de realul imediat. În poezia „Luceafărul”, relația dintre Hyperion și Cătălina ilustrează opoziția dintre iubirea ideală și cea pământească. Hyperion, ființă superioară, este capabil de o iubire eternă, însă imposibil de realizat în plan uman. Astfel, iubirea devine o sursă de suferință, tocmai prin imposibilitatea împlinirii ei.

Pe de altă parte, în poezii precum „Floare albastră” sau „Sara pe deal”, iubirea apare într-o formă mai caldă, mai apropiată de firescul vieții. Aici, sentimentul este dominat de tandrețe, visare și dor, fiind strâns legat de natură. Peisajul devine un cadru protector al iubirii, un spațiu în care sufletele pot comunica dincolo de cuvinte. Natura reflectă stările interioare ale îndrăgostiților, amplificând emoția și profunzimea trăirii.

Totuși, iubirea eminesciană este adesea marcată de neîmplinire. Poetul conștientizează fragilitatea sentimentului în fața timpului și a realității. În poezii precum „De ce nu-mi vii”, iubirea este însoțită de așteptare și melancolie, iar dorul devine o formă de existență. Absența ființei iubite provoacă suferință, dar și o intensificare a sentimentului, transformându-l într-o experiență profund interioară.

Un alt aspect important al iubirii în opera lui Eminescu este legătura dintre iubire și cunoaștere. Iubirea este o cale de acces către adevărurile sufletului, dar și o sursă de conflict interior. Poetul oscilează între dorința de a iubi și teama de a se pierde pe sine. Această tensiune conferă liricii eminesciene o notă de dramatism și autenticitate.

În concluzie, iubirea în opera lui Mihai Eminescu este un sentiment complex, contradictoriu și profund. Ea nu oferă întotdeauna fericire, dar îmbogățește sufletul prin intensitatea trăirii. Prin modul în care a surprins iubirea, Eminescu a reușit să creeze o lirică universală, în care orice cititor se poate regăsi. Iubirea devine astfel o forță care modelează destinul uman, o experiență esențială a existenței.

Cel mai iubit poet

Elev: Larion Patrisia Elena,
Prof. Stefiuc Daniela,
Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași, Iași

România cea iubită
Plină de oameni talentați,
Și cu oameni de elită,
Care merită aplaudați.

Mă- ndoiesc că nu cunoașteți
Cea mai mare stea din ea,
O persoană influentă
Este chiar din țara mea !

O mândrie foarte mare
A luat viață în Gerar,
Dar regretul care doare
Că s-a stins prin Cireșar,

Voi v-ați prins cu siguranță
Este chiar Eminovici.
El ne-a dat multă speranță,
Până și celor mai mici.

Au trecut anii ca vântul,
Dar talentul niciodată,
La el îmi rămâne gândul,
Să-l fi întâlnit măcar odată.

Un munte de cuvinte

Elev: Olăeriu Iuliana-Ionela,
Prof. Stefiuc Daniela,
Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași, Iași

Nicolae Iorga reprezintă una dintre cele mai complexe și impunătoare personalități ale culturii și istoriei românești. S-a născut pe 5 iunie 1871, la Botoșani și a decedat pe 27 noiembrie 1940, la Strejnic, județul Prahova.

Prin opera sa vastă și prin activitatea publică neobosită, el a reușit să lege trecutul de prezent și să ofere generațiilor următoare o înțelegere istorică solidă. Iorga nu a fost doar un om care a citit și scris cărți, ci și un spirit melancolic, cu inima ancorată în trecut, din care a extras sensuri, valori și lecții esențiale pentru a înțelege cine suntem noi, ca români.

Savant de renume mondial, a avut o activitate științifică prodigioasă, fiind autorul a 1.003 volume, 12.755 articole și studii, 4.963 recenzii. Iorga este cel mai prolific istoric al românilor, autor a numeroase sinteze, culminate cu Istoria Românilor în 10 volume, pentru care a fost numit pe bună dreptate cel mai mare istoric și savant al României din toate timpurile. Cercetător pasionat al izvoarelor istorice, Nicolae Iorga a ridicat din cronicile vechi o adevărată “bibliotecă” a memoriei naționale. Prin munca sa grea, a reconstituit epoci, mentalități și destine, oferind istoriei românești o temelie solidă, greu de răstăcit sau de contestat. Fiecare pagină scrisă de el este rezultatul unei discipline intelectuale exemplare și al unei credințe profunde în rolul culturii ca formă de dăinuire a unui popor. În biblioteci, între rafturi încărcate de volume, a strâns mii de ani de gândire și experiențe ale oamenilor. A fost un spirit enciclopedic, capabil să cuprindă domenii diverse: istorie, literatură, critică, dramaturgie, poezie. Prin cărțile sale, a dat glas generațiilor trecute, celor fără voce, dar cu fapte și idei care meritau să fie cunoscute, auzite. Astfel, opera lui devine un spațiu de întâlnire între trecut și prezent, un dialog continuu între cei care au fost și cei care sunt.

Iorga a fost, în același timp, istoric și critic, poet și dramaturg cu o minte scilipitoare, dar și profesor și academician. Activitatea sa didactică a format generații de tineri, transmițându-le respectul pentru cultură. Ca intelectual, el a înțeles că educația este una dintre cele mai puternice arme ale unei națiuni.

Dincolo de dimensiunea culturală, a fost și un om al cetății. A ocupat funcții importante – ministru, parlamentar, prim-ministru – trăind cu grijă și responsabilitate pentru soarta țării. Implicarea sa politică nu a fost una lipsită de controverse, dar a fost animată de dorința sinceră de a sluji interesul țării noastre. Vocea sa a fost una fermă, uneori incomodă, dar mereu ghidată de convingerea că un popor trebuie să-și cunoască și să-și apere istoria.

Prin întreaga sa activitate, Nicolae Iorga a ridicat adevărați munți de cuvinte, clădiți din muncă, trudă și credință ajutându-ne să înțelegem cine suntem și din ce semințe ne tragem. Moștenirea lui rămâne o sursă de lumină intelectuală și morală, un îndemn permanent de a fi conștienți de istorie și de responsabilitatea pe care o avem față de ea.

Bibliografie:

- https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Nicolae_Iorga

Mihai Eminescu – expresia culturală și spirituală a Țării de Sus

Elev: Zubic Cristina,
 Prof. Stefiuc Daniela,
 Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași, Iași

Țara de Sus a Moldovei reprezintă unul dintre cele mai fertile spații ale culturii și spiritualității românești. Nu este doar un loc definit pe hartă, ci un teritoriu al memoriei, al credinței și al creației, din care s-au ridicat personalități ce au influențat decisiv identitatea națională. În acest cadru aparte, Mihai Eminescu se impune ca o figură emblematică, în care profunzimea culturală se împletește organic cu dimensiunea spirituală. Poet, gânditor și jurnalist, Eminescu nu aparține doar trecutului, ci continuă să fie un reper viu pentru generațiile de astăzi.

Născut la Botoșani, în inima Țării de Sus, Mihai Eminescu a crescut într-un mediu în care tradiția, natura și credința formau un tot unitar. Copilăria petrecută la Ipotești a avut un rol esențial în formarea sa sufletească. Liniștea codrilor, apropierea de biserică și viața simplă a satului moldovenesc au contribuit la dezvoltarea unei sensibilități aparte, orientate spre contemplație și reflecție. Acest univers al începuturilor nu va dispărea niciodată din creația sa, ci va reveni constant sub forma unor imagini simbolice și a unei nostalgii profunde după armonia pierdută.

Natura ocupă un loc central în opera eminesciană, însă nu ca simplu element decorativ. Pentru Eminescu, natura este un spațiu al revelației, un loc în care omul se poate apropia de absolut. Codrul, lacul, cerul sau noaptea nu sunt doar realități exterioare, ci stări ale sufletului, mijloace prin care poetul exprimă frământările interioare ale ființei umane. Această viziune reflectă o spiritualitate profundă, una care nu se limitează la forme exterioare, ci se manifestă ca o căutare continuă a sensului existenței.

Din punct de vedere cultural, Mihai Eminescu a avut un rol fundamental în dezvoltarea limbii și literaturii române. Prin opera sa, limba română a dobândit o expresivitate și o profunzime nemaîntâlnite până atunci. Poetul a valorificat resursele limbii populare, dar și influențele culturii clasice și romantice europene, reușind să creeze o sinteză originală. Astfel, cultura românească a fost integrată într-un context universal, fără a-și pierde specificul național.

Opera eminesciană nu se rezumă la poezie, ci cuprinde și proză, dramaturgie și articole de presă. În toate aceste domenii, se remarcă aceeași rigoare a gândirii și aceeași preocupare pentru adevăr. Poezii precum „Luceafărul”, „Scrisoarea I” sau „Floare albastră” nu sunt doar creații literare de excepție, ci adevărate meditații asupra condiției umane, timpului și destinului. Prin ele, Eminescu invită cititorul la reflecție, depășind nivelul emoției estetice.

Spiritualitatea lui Eminescu se manifestă adesea sub forma unei neliniști interioare. Poetul nu acceptă ușor limitele existenței umane și caută permanent răspunsuri la întrebări fundamentale. În „Rugăciunea unui dac”, se observă dorința de întoarcere la o puritate primordială, la o stare de

comuniune cu divinitatea. De asemenea, în „Odă (în metru antic)”, se conturează drama omului conștient de propria finitudine, dar animat de aspirația către absolut. Această tensiune dintre ideal și real conferă operei sale o profunzime aparte.

Eminescu nu a fost doar un creator retras în lumea ideilor, ci și un spirit activ, implicat în viața socială și politică a vremii sale. Ca jurnalist, a demonstrat o luciditate remarcabilă și un profund simț al responsabilității față de destinul național. Articolele sale abordează teme precum identitatea națională, educația, cultura și moralitatea publică. Prin acestea, Eminescu se afirmă ca un apărător al valorilor autentice și ca un critic al superficialității și al compromisului.

Legătura dintre cultura și spiritualitatea eminesciană se reflectă și în modul în care poetul a înțeles rolul creatorului în societate. Pentru Eminescu, cultura nu este un simplu ornament, ci o formă de responsabilitate. Creatorul are datoria de a căuta adevărul și de a contribui la elevarea morală a comunității. Această concepție conferă operei sale o dimensiune etică, transformând-o într-un reper de conștiință pentru generațiile următoare.

Pentru tinerii de astăzi, Mihai Eminescu poate părea, uneori, dificil de înțeles sau prea îndepărtat de realitățile contemporane. Totuși, o lectură atentă relevă actualitatea problemelor pe care le abordează: singurătatea, căutarea identității, relația dintre individ și societate, nevoia de sens. Într-o lume dominată de viteză și superficialitate, Eminescu oferă un model de profunzime și reflecție, invitând la redescoperirea valorilor autentice.

Țara de Sus își regăsește în Mihai Eminescu una dintre cele mai luminoase expresii ale sale. Poetul nu este doar un produs al acestui spațiu, ci și un simbol al capacității sale de a genera valori universale. Prin opera și gândirea sa, Eminescu a reușit să transforme experiența locală într-un mesaj cu rezonanță generală, demonstrând că spiritualitatea și cultura se pot susține reciproc.

În concluzie, Mihai Eminescu reprezintă o sinteză desăvârșită între cultură și spiritualitate, între tradiție și modernitate, între național și universal. Personalitatea și opera sa confirmă faptul că Țara de Sus nu este doar un spațiu al trecutului, ci un izvor continuu de valori. Prin Eminescu, această regiune își afirmă vocația culturală și spirituală, oferind tinerilor un model de profunzime, autenticitate și responsabilitate. Moștenirea sa rămâne un reper esențial pentru înțelegerea identității românești și pentru construirea unui viitor fundamentat pe valori durabile.

Bibliografie:

- Academia Română – Dicționarul general al literaturii române, disponibil online
- Călinescu, George, *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Minerva, București, 1989.
- Eminescu, Mihai, *Poezii*, Editura Junimea, Iași, 1983.
- Iorga, Nicolae, *Eminescu*, Editura Saeculum, București, 1999.
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.

Sub semnul cunoașterii: academicianul Raluca Ripan și contribuția sa la identitatea spirituală și științifică a Țării de Sus

Elev: Frunzucă Lavinia Mariana,
 Prof. Gheorghescu Mariana,
 Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Țara de Sus reprezintă un spațiu în care istoria, credința și cultura s-au împletit armonios de-a lungul timpului, dând naștere unor personalități de excepție care au contribuit la afirmarea valorilor românești. Printre acestea se numără și academicianul Raluca Ripan, una dintre cele mai importante figuri ale chimiei românești și prima femeie aleasă membru titular al Academiei Române. Prin activitatea sa științifică și prin devotamentul față de educație, Raluca Ripan a demonstrat că identitatea unui popor se construiește nu doar prin tradiții și credință, ci și prin cultivarea cunoașterii și a excelenței.

Raluca Ripan s-a născut la 27 iunie 1894, la Iași, într-o familie care i-a insuflat respectul pentru învățătură și perseverență. Orașul Iași, considerat una dintre marile vetre culturale ale Moldovei, a reprezentat mediul propice dezvoltării intelectuale a viitoarei savante.

A urmat studiile universitare la Cluj, unde și-a descoperit vocația pentru cercetarea chimică. Într-o perioadă în care prezența femeilor în mediul academic era încă limitată, Raluca Ripan a reușit să se impună prin seriozitate, inteligență și pasiune pentru știință.

Contribuția la dezvoltarea chimiei românești

Activitatea sa științifică s-a concentrat asupra chimiei analitice, domeniu în care a realizat cercetări originale și valoroase. A publicat numeroase lucrări de specialitate și a format generații întregi de chimiști.

În anul 1948, Raluca Ripan a devenit prima femeie membru titular al Academiei Române, fapt care a reprezentat un moment important pentru afirmarea rolului femeii în cercetarea științifică din România. De asemenea, a fost primul rector femeie al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj.

Raluca Ripan și valorile identitare ale Țării de Sus

Personalitatea sa ilustrează faptul că identitatea unei comunități este definită de oamenii care îi duc mai departe valorile. Deși realizările sale aparțin domeniului științific, ele sunt expresia unor principii profund ancorate în spiritualitatea românească: respectul pentru educație, responsabilitatea față de societate și credința în puterea cunoașterii.

Prin exemplul său, Raluca Ripan demonstrează că adevărata moștenire a unei națiuni este reprezentată de oamenii care, prin muncă și perseverență, contribuie la progresul acesteia.

Raluca Ripan rămâne una dintre cele mai strălucite personalități ale științei românești. Destinul său este dovada că valorile cultivate în spațiul cultural al Moldovei și al Țării de Sus pot genera modele de excelență recunoscute la nivel național și internațional. Prin activitatea sa, savanta a devenit un reper al identității românești și un exemplu de dăruire în slujba cunoașterii.

Alchimia cunoașterii și a spiritului creator: academicianul Cristofor Simionescu în patrimoniul cultural al Țării de Sus

Elev: Horodincu Ștefan Andrei,

Prof. Gheorghescu Mariana,

Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Țara de Sus a Moldovei este un spațiu în care tradiția și modernitatea se întâlnesc într-un dialog permanent, generând valori care depășesc granițele timpului. În acest context se înscrie și personalitatea academicianului Cristofor Simionescu, unul dintre cei mai prestigioși chimiști români și un reprezentant de seamă al culturii academice românești. Prin activitatea sa, acesta a demonstrat că știința poate deveni o formă de cultură și un mijloc de afirmare a spiritualității unui popor.

Cristofor Simionescu s-a născut la 17 iulie 1920, în satul Dumbrăveni, județul Botoșani, spațiu aparținând vechii Țări de Sus. Încă din anii copilăriei a manifestat o înclinație deosebită către studiu și cercetare.

A urmat cursurile Institutului Politehnic „Gheorghe Asachi” din Iași, instituție de care avea să fie legat întreaga sa viață profesională. A devenit profesor universitar, cercetător și ulterior președinte al Academiei Române, contribuind la dezvoltarea învățământului superior și a cercetării românești.

Contribuții științifice și culturale

Recunoscut pentru cercetările sale în domeniul chimiei macromoleculare și al materialelor polimerice, Cristofor Simionescu a publicat numeroase lucrări științifice și a coordonat activitatea unor importante centre de cercetare.

Dincolo de activitatea sa științifică, academicianul a fost un promotor al culturii și al valorilor spirituale românești. În scrierile sale a subliniat adesea importanța armoniei dintre progresul tehnic și dimensiunea morală a existenței umane.

Țara de Sus – spațiu al devenirii spirituale

Destinul lui Cristofor Simionescu confirmă ideea că locurile natale au puterea de a modela caractere și vocații. Născut pe meleagurile botoșănene, el a rămas profund legat de valorile morale și culturale ale acestei regiuni.

Într-un sens simbolic, activitatea sa poate fi asemănată cu o veritabilă „alchimie” a spiritului: transformarea cunoașterii în progres și a cercetării în patrimoniu cultural. Astfel, Țara de Sus se dovedește nu doar un spațiu geografic, ci și unul al formării și al împlinirii intelectuale.

Cristofor Simionescu ocupă un loc de cinste în galeria marilor personalități ale României. Opera și activitatea sa reprezintă o mărturie a faptului că spiritualitatea și cultura unui popor se pot exprima și prin performanțele științifice. Prin exemplul său, academicianul a demonstrat că adevărata alchimie a locurilor constă în capacitatea acestora de a da naștere unor oameni care transformă cunoașterea în valoare și patrimoniu național.

În negura timpului

Elev: Basarab Mihaela,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o dimineață târzie de toamnă, Mihai Eminescu se trezi în odaia sa modestă, cu fereastra întredeschisă spre o lume scăldată în ceață.

Clopotul unei biserici bătea rar, iar sunetul părea să vină nu din afară, ci din adâncul gândurilor sale.

Poetul se ridică, de la masă manuscrisele neterminate îl priveau ca niște umbre nerăbdătoare, iar el simți că realitatea începe să se destrame.

Ieși să se plimbe, iar pe măsură ce pășea pe străzile orașului, urbea se transformă. Copacii șopteau versuri, iar pașii lui nu mai atingeau pământul, ci un fel de lumină tremurătoare. Deodată, se trezi pe malul unui lac nesfârșit, asemănător celui din visurile sale, unde luna coboară încet ca o făptură vie. Acolo, Eminescu își întâlnește propriu suflet, întruchipat ca un tânăr visător, cu ochii plini de dor.

Când o adiere îl făcu să tresară, poetul se regăsi în odaia sa. Manuscrisele erau la locul lor, iar zgomotul orașului revenise. Totuși, pe hârtie, apăruseră versuri noi.

Eminescu zâmbi ușor, înțelegând că visul și realul nu fuseseră niciodată separate, ci doar două fețe ale aceleiași existențe!

Umbre de noapte

Elev: Dan Daria Natalia,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Sub tăcerea nopții adânci,
Liniștea domnește blând,
Sub lumina lunii reci,
Gândul se topește-n veci.

Luna palidă veghează
Deasupra gândurilor de ieri,
Iar stelele luminează
Dacă liniște le ceri!

Gandurile negre ard
și se sting neauzite,
Când spre cer mâinile-ndrept
Si rostesc în rugăciune:
- Doamne, fă să-mi fie bine!

Pagină de jurnal

Elev: Horghidan Ștefan,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Dragul meu jurnal,

Astăzi, m-am simțit iarăși copleșit de gânduri. De multe ori am impresia că nu mă potrivesc cu lumea din jurul meu. Oamenii par grăbiți și preocupați de lucruri mărunte, iar eu simt nevoia să mă opresc și să privesc cerul, copacii, stelele! Seara, când se lasă liniștea, parcă sufletul meu se deschide mai mult. Luna luminează slab, iar eu rămân pe gânduri, întrebându-mă care este rostul meu pe acest pământ.

Mă gândesc adesea la trecut, la istoria neamului nostru, la domnitorii care au luptat pentru țara noastră. Ei avut un scop clar, au știu pentru ce trăiesc. Eu încă îmi caut drumul. Pare că menirea mea este să scriu, să aștern pe hârtie ceea ce simt și ceea ce văd în jur. Când scriu, parcă uit de toate grijile și simt că abia atunci trăiesc cu adevărat.

Dorul și iubirea îmi aduc, în același timp, bucurie și tristețe. Sunt emoții puternice care fac să înțeleg cât de adâncă poate fi inima unui om. Poate că viața nu este ușoară, dar eu sunt convins că, prin poezie, pot transforma suferința în frumusețe!

E târziu, iar luna deja îmi bate în geam. Ne revedem mâine, iubitul meu prieten tăcut!

Literatura are puteri magice!

Elev: Idriceanu Erica Alexandra,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o după-amiază obișnuită, am intrat în bibliotecă, căci voiam să împrumut cărțile cerute de către profesorul meu de limba română. Liniștea era adâncă, se auzea doar foșnetul paginilor.

Plimbându-mă printre rafturi, privirea mi-a căzut pe o carte veche de poezii, semnată de Mihai Eminescu. Coperta era uzată, iar paginile erau îngălbenite. Versurile păreau mai vii decât de obicei. Pe măsură ce citeam, lumina devenea tot mai slabă, făcând titlurile să pară șterse de timp. Simțeam că aerul din jur se schimbă, iar din spatele rafturilor apărură un bărbat cu părul ușor dezordonat, dar cu o privire caldă.

Era chiar Mihai Eminescu, ca și cum ar fi ieșit din cartea pe care o țineam în mână. În acel moment, paginile au început să se miște singure, iar biblioteca părea mai însuflețită ca niciodată. Prezența lui aducea liniște ca și cum locul îi aparținea. După câteva clipe, a dispărut la fel de neașteptat cum apăruse, iar cartea s-a închis singură.

Am plecat din bibliotecă cu senzația unui vis ce părea o întâmplare reală care mi-a arătat că literatura poate prinde viață atunci când este citită și observată cu atenție.

Dor de Eminescu

Elev: Ignat Alexandru,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Sub teiul vechi, în noaptea clară,
Privesc la stele și la lună.
Totul e calm, inima-mi râde iară,
Iar gândul meu încet se-adună.

Pe lacul lin lucește luna,
Iar un Luceafăr văd în zare,
Îl strig, dar el rămâne Sus,
Departa de a mea chemare!

Codrule verde, dragul meu prieten,
De ce șoptești când bate vântul?
- Păstrez în frunze dorul vechi
Și-l spun mereu, purtat de gândul

De-a-l re-nvia pe Eminescu,
Poetul cel făr' de pereche,
Cu glasul său blând și duios,
Ce nu vrea să coboare jos!

Știu, l-am strigat și eu acum,
Că l-am zărit iar strălucind,
Dar luminează doar pe cerul nopții,
Căci fu răpit de mâna morții!

Magia cărților

Elev: Jipirescu Antonia,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o după-amiază liniștită de toamnă, am intrat în biblioteca veche a orașului, atrasă de hârtia ce se împrăștia prin toată clădirea. Pașii mei răsunau timid printre rafturile înalte când, deodată, am simțit că aerul se schimbă. Cărțile au început să foșnească ușor ca niște frunze atinse de vânt, iar literele de pe copertele cărților au început să strălucească încet.

Dintr-un colț umbros, un bărbat, cu pricire adâncă și melancolică, s-a desprins dintr-unul dintre volumele prăfuite de pe cele mai înalte rafturi. L-am recunoscut imediat, era Mihai Eminescu, unul dintre cei mai iubiți poeți români. Purta un aer de visare, iar ochii lui păreau să cuprindă lumi întregi. M-a privit zâmbind ușor, ca și cum mă aștepta de mult timp.

În jurul nostru, toate cărțile au prins viață. Poeziile șopteau versuri, romanele își deschideau paginile, iar personajele coborau încetișor dintre rânduri, plimbându-se printre mesele bibliotecii. Eminescu a atins un volum, iar cuvintele și-au luat zborul ca niște licurici luminoși. Poetul mi-a vorbit despre puterea cuvintelor, mărturisindu-mi izvoarele lui de inspirație.

Când clopotul bibliotecii a bătut ora închiderii, totul s-a oprit. Eminescu s-a retras în cartea lui, iar toate volumele au redevenit tăcute.

L-am întâlnit pe Eminescu

Elev: Mican Maria,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o fascinantă zi de toamnă, după terminarea școlii, am avut de gând să intru în biblioteca cea nouă, care găzduia diferite cărți. Nu știam că această vizită va fi, de fapt, cea mai interesantă! Era liniște, iar eu aveam dorința de a descoperi această minunată bibliotecă care, parcă, ascundea un secret.

La un moment dat, într-un colț din sala de lectură, am zărit un scaun liber. M-am așezat, mai ales că am observat că, pe acolo, erau niște rafturi magice pe care se așezau, frumos aranjate, volume eminesciene. Una dintre cărți îmi făcu semn cu ochiul, așa că, m-am ridicat, și am luat volumul respectiv. Atunci, toate cărțile de pe rafturi au început să prindă aripi și să zboare, murmurând că își doresc să fie luate în brațe, să fie răsfoite și citite!

După puțin timp, am zărit că, dintr-o carte, iese un bărbat înalt de statură, cu părul lung, castaniu și purtând haine vechi. Eu l-am recunoscut foarte repede: era Mihai Eminescu, arăta exact ca în manualul de limba română. Rămăsesem fără cuvinte și eram destul de emoționată. Îmi zâmbi și mă întreabă:

- Îți place să reciti poeziile mele?

Eu am răspuns cu timiditate:

- Da, dar, câteodată, mi se par destul de grele.

Eminescu a zâmbit și mi-a spus că el a scris doar pentru a ajunge la sufletele oamenilor. Mi-a mărturisit faptul că fiecare carte are câte o poveste, iar noi, citind-o, vom descoperi lumea și o vom înțelege mult mai bine. Apoi, poetul s-a risipit, dispărând ca un fum.

Nu peste mult timp, am ieșit din magica bibliotecă, rămânând fascinată de ceea ce am trăit. Întâlnirea cu marele poet m-a provocat ca, din acel moment, să nu treacă o zi fără să citesc măcar o pagină!

Între vis și poezie

Elev: Neagu Leonard-Ionuț,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o dimineată liniștită de primăvară, Mihai Eminescu se trezi în camera sa modestă, cu lumina soarelui strecurându-se printre perdele.

Copacii păreau să șoptească versuri nerostite, iar Eminescu simțea că realul se subțiază. Își puse haine și porni pe ulițele satului în care trăia, dar pașii îl purtau, parcă, în alt univers. Oamenii dispăreau, devenind umbre, iar cerul se întunecase într-un albastru închis ca metilul. Deodată, lacul apăruse în fața lui ca într-un vis. Pe lac, pluteau nuferi albi, iar o voce calmă îi șopti gândurile pe care, apoi, poetul le-a transformat în poezie. Eminescu se opri, cuprins de o liniște adâncă, simțind cum cuvintele îi cresc în suflet.

Când se întoarse acasă, totul era nemișcat. Nu știa dacă visase sau trăise cu adevărat, însă era convins că viața sa înseamnă...poezie!

A asculta cu inima

Elev: Pannier Theona Marie,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Sub bolta nopții lină și adâncă,
Se-nalță un gând din codru, către stea,
Se-aude-o voce clară și profundă,
E Eminescu, e Măria Sa!

Cu sufletul de soare și de dor,
Cu glas ce poartă-n sine un izvor
De lacrimi dulci și-amare suferinți,
Și-ndreaptă către noi ochii cuminți!

În fiecare frunză a codrului străvechi,
El a ascuns o taină, un fior,
Fărâma de viață ori de-amor
Și suflete ce-au fost, cândva, perechi!

Și-l vede numai cine știe, cine poate
A înțelege dincolo de carte,
Numai cel care poate asculta
Cu mintea și cu inima!

În lumea fascinantă a cărților

Elev: Solomon Alessia-Maria,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o dimineată tăcută, aerul rece, plin de mister, îmi șoptea blând în ureche să pășesc în pragul universului literar, unde se nasc cititorii și viitorii scriitori. Pașii îmi erau îndrumați de pământul umed ce îmi crea o potecă specială spre o clădire veche, de mulți uitată și ocolită.

Pantofii mei au călcat pragul bibliotecii, podeaua scârțâind din ce în ce mai tare cu fiecare pas făcut în inima veche a literaturii. Deși nu mergeam prea des la această bibliotecă, știam cu precizie unde mă îndruma mirosul de hârtie îngălbenită și cerneală. Printre rafturile prăfuite și șubrede, adăpost pentru cărțile ce așteptau să fie deschise pentru a-și spune povestea, la o masă din lemn, pe un scaun, era chiar el, Mihai Eminescu. Nu eram sigură dacă aceasta era concreta realitate sau o poveste pe care am prins-o, evadând din mintea unui copil visător. Și-a ridicat privirea de la creația lui și, fără a spune un cuvânt, mi-a arătat singurătatea ideilor unor visători ce și-au expus sentimentele neascultate în versuri, pe foi de aur.

Mă simțeam mai pregătită să descopăr acest univers complex de emoții și creație. Fiecare vers citit mă transporta într-o lume aflată între realitatea concretă, pe care o puteam simți tactil și imaginație. Locul acesta reprezenta nașterea și clădirea întrebărilor fără răspuns și a viziunilor ce nu au avut curaj în a se arăta în universul real. Cu cât mă lăsam purtată și mai mult de această lume, cărțile mi se expuneau sub forma unor păsări libere, ce căutau suflete pe care să le pătrundă, suflete ce pot simți nu doar fizic, ci și profunzimea cuvintelor îngropate în foile de aur.

Întrebare

Elev: Ștefan Alexia Cristina,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Ascult apa cum se scurge
Și văd ziua cum se duce,
Norii cum se plimbă-n zare,
Eu trecând prin lumea mare.

Codrul-l văd ca pe un rege
Liniștit și plin de pace,
Râul, cu apa sa rece,
Parcă cu ochiul îmi face!

Copacii îndreptați spre cer,
Creștetu-mi veghează,
Timpul să m-aștepte, sper,
Să fiu pruncul ce visează!

Să fiu iar copil la mama,
Să mă-mbrățișeze,
Tare mult mi-aș mai dori,
Ceasul să nu mă-ncătușeze.

Când voi face oare pace
Cu-ale mele gânduri toate?
Mintea dacă mi-ar tăcea
Tare mult mi-ar mai plăcea!

În bibliotecă

Elev: Ștefan Beatrice-Ioana,
Prof. dr. Blănariu-Cozma Alina-Liliana,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați, Galați

Într-o după-amiază ploioasă de toamnă, am intrat într-o bibliotecă veche, ascunsă pe o străduță îngustă și liniștită.

Pașii mei se auzeau pe podeaua din lemn, iar liniștea era atât de profundă, încât puteam să aud foșnetul paginilor. Căutam un loc unde să citesc când, deodată, o carte s-a deschis singură, iar din ea s-a auzit o șoaptă ca o respirație. Rafturile au început să se miște ușor, iar volumele se lăsau unele spre altele, ca și cum ar fi șoptit secrete vechi de secole întregi.

Printre umbrele cărților, a apărut Mihai Eminescu. Purta un palton închis la culoare și privea gânditor, ca și cum ar fi fost într-un vis. Întorcându-se la mine, el m-a întrebat cu o voce blândă:

- Știai că biblioteca este un univers viu, în care ideile nu mor niciodată?

În acel moment, cărțile au prins viață cu adevărat: poeziile au început să recite singure versuri, romanele au lăsat să se vadă scene întregi, iar istoriile au scos la iveală glasuri din trecut. Dintr-odată, am auzit o voce, în spatele meu, care mi-a spus:

- Nu te speria, din când în când, Mihai Eminescu ne mai vizitează.

Când m-am întors să văd cine îmi vorbise, era o cărticică pe care scria „Poezii”, semnată de Mihai Eminescu. Am vrut să o răsfoiesc, însă deodată s-a auzit ușa. Era mama mea, care îmi spuse:

- Trezește-te, vei întârzia la școală.

Am înțeles că totul fusese un vis, dar tare mult mi-ar plăcea să devină realitate.

Prin ochii lui Eminescu

Elev: Postolachi Romina Mihaela,
Prof. Antoci Tamara,
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași

Eminescu, un domn cu versuri grele,
A prins timpul într-o buclă, parcă-n filme,
Cu gânduri adânci, ca niște stele,
Ne-a arătat ce-i frumos, din lume.

Pe câmpuri verzi, prin păduri de vise,
Cuvântul lui sună, parcă-i un refren,
Fiecare metaforă, o surpriză,
Un drum spre stele, mereu prezent.

A cântat iubirea, natura, dorul,
Și ne-a ridicat, sufletul românesc,
În poezia lui, totul e un zbor,
Și fiecare clipă, un început firesc.

Cât timp vom căuta răspunsuri,
Și dorul ne va ghida pașii-n zori,
Eminescu rămâne-un izvor de vise și gânduri,
De lumină, ca o ploaie de flori.

Moștenirea culturală și spirituală a Țării de Sus

Elev: Prisacariu Maria,
 Prof. Antoci Tamara,
 Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași

Țara de Sus a Moldovei este un spațiu în care istoria, tradiția și cultura se împletesc armonios. Aceste meleaguri au fost martore ale formării identității românești și au păstrat, de-a lungul timpului, valorile autentice ale neamului nostru. Aici s-au născut sau s-au format mari personalități care au influențat decisiv cultura română, transformând această regiune într-o adevărată vatră de spiritualitate și creație.

Unul dintre cei mai importanți oameni de cultură legați de acest spațiu este Mihai Eminescu, poetul național al României. Opera sa reflectă profunzimea gândirii românești și sensibilitatea sufletului popular. Prin poeziile sale, Eminescu a exprimat dragostea pentru natură, pentru trecut și pentru limba română, pe care a îmbogățit-o și a înnobilat-o. El rămâne un simbol al geniului creator și al spiritului românesc.

George Enescu, marele compozitor și violonist, reprezintă o altă figură importantă a culturii românești. Inspirat de muzica populară, Enescu a reușit să ducă folclorul românesc pe cele mai mari scene ale lumii. Prin creațiile sale, el a demonstrat că tradiția nu este un obstacol în calea modernității, ci o sursă de inspirație valoroasă.

În pictură, Ștefan Luchian este cunoscut pentru sensibilitatea și sinceritatea operei sale. Florile, peisajele și portretele sale transmit emoție și frumusețe, reflectând viața simplă a oamenilor. Deși a fost grav bolnav, Luchian a continuat să picteze, dovedind o voință impresionantă și o dragoste profundă pentru artă.

Nicolae Iorga a fost un istoric, scriitor și om de cultură de o valoare excepțională. Prin vasta sa activitate, el a contribuit la cunoașterea istoriei naționale și la formarea conștiinței românești. Iorga a subliniat importanța trecutului și a tradițiilor, considerând că acestea sunt fundamentul unui viitor solid.

În concluzie, Țara de Sus este un spațiu al valorilor autentice, al creației și al spiritualității românești. Personalitățile care s-au format aici au lăsat o moștenire culturală de neprețuit. Ca elev și tânăr al prezentului, consider că este datoria noastră să cunoaștem aceste modele, să le respectăm și să ducem mai departe spiritul cultural românesc, păstrând vie legătura cu trecutul și valorile noastre.

Webografie:

- <http://www.cimec.ro>
- <http://www.dacoromania.ro>

Lumina care nu moare

Elev: Țurcă Stela,
Prof. Antoci Tamara,
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași

În zori de zi, cu gânduri bune,
Eminescu, poet de-o seamă pură,
Cu versuri dulci și cu un cântec viu,
El cântă iubirea cu dor mereu viu.

Din stele-și ia lumina, din flori parfum,
El cântă iubirea pe-un veșnic drum.
Cu graiul dulce, înțelepciune-a scris,
Un geniu viu, în timpuri de vis.

De la „Luceafărul” la lacrimi și dor,
Eminescu trăiește, un veșnic fior.
Prin versurile sale, ne-a lăsat un dar,
O comoară-n suflet, un vis clar.

El ne-a lăsat un vis, un gând curat,
În versuri dulci, un cântec minunat.
Cu suflet mare și cu har divin,
Eminescu, un poet senin.

El a cântat iubirea, dorul și visul,
Și-n versuri dulci, a scris Paradisul.
Cu penița sa, a scris istorie,
Un poet mare, o vie glorie...

Nicolae Iorga – glasul Țării de Sus

Elev: Ursan Xenia,
Prof. Antoci Tamara,
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași, Iași

În Țara de Sus, sub cerul de legendă,
S-a născut un cuvânt ce n-a vrut să tacă,
Din rădăcini de neam și carte sfântă
A crescut Nicolae Iorga – flacăra vie, curată.

Cu fruntea plină de veacuri adunate,
A purtat istoria ca pe-o lumină,
Și-a scris destinul în file înalte,
Cu pana credinței și mintea deplină.

El n-a vorbit doar despre ce-a fost,
Ci despre ce trebuie să rămână:
O țară zidită pe adevăr și rost,
Pe jertfă, pe muncă și limbă română.

Prin școli, prin cărți, prin glasul său grav,
A chemat tinerii la demnitate,
Să nu-și piardă trecutul în val
Și să-și poarte cultura cu responsabilitate.

În Țara de Sus, ecoul lui încă răsună,
Ca un clopot ce cheamă la veghe și sens,
Iorga ne-nvață că neamul se-adună
Prin spirit trăit, nu doar prin cuvânt scris intens.

Și azi, sub cerul Moldovei adânci,
Îi simțim pașii în carte și gând,
Căci unde-i credință și dor de străbuni,
Acolo Iorga rămâne prezent, neînfrânt.

Dragul Mihai Eminescu

Elev: Dinu Ștefania-Elena,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Dragul nostru Mihai Eminescu,
A fost un mare poet,
În poezii, s-a exprimat
Iar nouă la examen
Ne-a dat de învățat.

Poezii multe a mai scris
Iar Luceafărul e de nedescris
Lacul și La steaua am memorat,
În teză de acestea am dat.

Sincer și clar a fost,
În final l-am înțeles pe de rost.
Pentru că asta ne-a fost de folos
A ține minte poeziile frumos.

În sufletul nostru rămâneți

Elev: Zamfir Melisa,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Patrioți ai țării noastre,
Îi ținem în piept cu dor,
Bucurându-ne și astăzi,
De realizările lor.

Eminescu – dor, iubire
Enescu – muzică compunând
Nicolae istoric,
Iar Ștefan Luchian pictor.
Pentru nume mari rostim,
Cu drag noi sărbătorim,
Că pe voi, noi vă iubim!

Voi la școală învățați,
Despre acești oameni minunați,
Care-au lăsat în urma lor
Cântec, cărți și picturi de dor.
Multe ar mai fi de spus,
Dar ce-am spus rămâne spus.
În suflet noi îi păstrăm,
Și cu drag noi îi serbăm.

Mihai Eminescu

Elev: Cotte Bianca,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Liniștea camerei mele apasă greu,
Ce-aș putea citi? Ce să învăț eu?
Și-atunci, din gânduri, parcă se desprinde
Un nume vechi, ce iar mă cuprinde.
Privesc atent chipul cunoscut,
Deși numele-mi scapă, l-am știut...
Mihai Eminescu — sau iar greșesc?
Cumva din nou l-am rătăcit, îl pierd, îl uit firesc?
Poeziile lui sunt miere și foc,
Dulci la cuvânt, dar adânci în loc.
Mă-ntreb ce gânduri l-or fi frământat,
Oare cu ale mele s-au asemănat?
În liniștea mea, deodată-am simțit:
Aveam ce să citesc,
Aveam ce să-nvăț —
În sfârșit.

Mihai Eminescu – poetul național

Elev: Bobu Miruna,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Mihai Eminescu este considerat poetul național al României și unul dintre cei mai mari scriitori români. Poeziile sale sunt iubite și citite de mai multe generații. Mihai Eminescu s-a născut la 15 Ianuarie 1850 în satul Ipotești din județul Botoșani. Încă din copilărie a iubit natura și lectura. A studiat în mai multe orașe și a muncit mult, fiind și jurnalist.

Eminescu a scris numeroase poezii frumoase. Cele mai cunoscute sunt Luceafărul, Somnoroase păsărele, Revedere, și Ce te legeni. În poeziile sale vorbește despre natură, natură, timp și dor.

Mihai Eminescu a îmbogățit limba română prin cuvintele și expresiile sale. El este un model pentru poeți și scriitori, deopotrivă, fiind studiat și astăzi în școli.

Mihai Eminescu rămâne o figură foarte importantă a culturii românești. Opera sa ne învață să iubim frumosul și limba română.

Poezie Mihai Eminescu

Elev: Banu Petru,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Eminescu a fost poet,
Blând la suflet, înțelept,
Cu o pană fermecată
A înscris lumea-ntreagă-n hartă.

Iubea pădurea și cu luna,
Noaptea când ea răsărea
Teiul alb și cerul clar
Plin de stele ca-n hotar.

Despre dor ne-a spus povești,
Despre visuri omenești,
Despre timp și despre soartă,
Scrise-n rime ca o artă .

Limba noastră românească
A făcut-o să strălucească,
Prin cuvinte dulci și clare,
Ca o mândră sărbătoare.

Iubirea

Elev: Marciuc Antonia,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Sub cerul înstelat
Eminescu scria fermecat
Mângâiat de lună
Scria despre o fată bună.
Alinat de tei

Auzind vocea ei
Lacul curgător
Amintindu-și de al ei blond.

Vântul bate, greierii cântă,
Nu-i uita privirea sfântă
O fată frumoasă
De Mihai aleasă.

Mihai Eminescu

Elev: Mătrescu Eduard,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Oțel și geniu, nu doar flori și dor,
Un pumn de fier întins peste popor,
N-ai fost doar visul blând de sub tei,
Ci tunetul ce-a frânt pe lași și zei.

Ai scris cu sânge-n cronici de oțel,
Izbind în lume, drept și fără fel,
Un loc uriaș cu mintea cât o lume,
Ce-a dat suflare noului tău nume.

Ești stânca de care valul se izbește,
Ești limba care-n noi nu mai sfârșește!

Amintirea lui Eminescu

Elev: Costuleanu Alessio-Ioan,
Prof. Ungureanu Alina-Petronela,
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Eminescu a scris frumos
Despre stele, despre dor
Despre codrul cel voios,
Și luceafărul din nor.
Poeziile lui ne-nvață
Să visăm și să iubim
Și la școală dimineața
Cu bucurie le citim.

Cititorul din vis

Elev: Chiriac Ionela Cristina,
Prof. Ungureanu Anca-Paula,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

În matca limbii sfânt ziditor de lume,
Tu ai sculptat lumina în cuvânt
Purtând pe frunte-al veșniciei nume
Și-n piept tot dorul acestui pământ.

Nu ești un simplu nume într-o carte,
Nici umbra rece-a unui bust de soc
Tu ești scânteia care-nvinge moartea
Și-n orice suflet aprinzi tainicul foc.

Te simt viu când teiul se frânge,
Când marea-și strigă valul la țărmul ei dornic,
Ești slovei noastre cel mai nobil sânge
Și timpului-cel mai fidel ceasornic.

Moștenirea luminii

Elev: Ionache Elena,
Prof. Ungureanu Anca-Paula,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Ți-am regăsit manuscrisul în vânt,
În freamăt de codru și în zbor de nea,
Tu, cel ce ai făcut dintr-un simplu cuvânt!
O poartă deschisă pre opera ta.

Nu plângem că ai plecat printre nori
Căci versul tău arde în tot ce rostim,
Ești roua ce cade pe flori uneori,
Ești singurul mod în care iubim.

Rămâi! Odihnește-te-n dorul de țară
În slova ce curge curată și grea
Cât timp Eminescu-n noi o să răsară
Nici limba, nici neamul nu vor dispărea.

Popas în infinit

Elev: Popa Jessica-Sophia,
Prof. Ungureanu Anca-Paula,
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Din haos s-a întors să ne învețe
Cum doarme marea-n vers de catifea,
Să pună pe a gândului fețe
Lumina de la ultima sa stea.

A coborât din sferă printre oameni
Să lase rimei sufletul zălog,
Și nu e nimeni astăzi să îi semene
În acest mare, sacru monolog.

Eminescu-i stâncă și e floare,
E visul care n-are asfințit,
E-o veșnică și dură întrebare
Într-un răspuns de-au

Către lumina cuvântului românesc

Elev: Paraschiv Dincă,
Prof. Moraru Nicoleta,
Seminarul Teologic Ortodox „Chesarie Episcopul” Buzău, Buzău

În codrul limbii noastre, adânc și nepătruns,
Tânăr luceafăr arde, din veacuri neajuns,
Ce-și mută peste țară lumina lui cerească
Eminescu – cuvânt de aur în vatra românească!

Somnoroase păsărele se strâng pe ram de gând
Și luna-și pune fruntea pe lacul tremurând,
Iar timpul stă și-ascultă în margine de dor
Cum limba se preface în cântec arzător.

Și la steaua ce lucește departe și târziu
Ne-nvață că speranța e drum de-a pururi viu,
Că dintr-un vers pornit-a, prin al nopții mut hotar,
Lumina ce pătrunde tot sufletul amar.

Printre izvoarele vioaie, sub cerul fără prag,
Plutește iar dorința-i cu-al ei parfum de frag.
Iar sara pe dealuri se aude clopot rar,
Când din inima vorbirii versuri se răsar.

E floare albastră crescută dintr-un dor
Din margini de lumină și vis nemuritor.
Și-n condeiul cel de-argint adună depărtări,
Și luciul din lumină, și roua dinspre zori.

În el se-ntâlnesc marea, cerul și pământul,
Scrisoare către lumea rănită-i e cuvântul,
Scrisoare încărcată de-adâncă melancolie
Ce răsună peste veacuri o dulce armonie.

Din doina lui se-nalță cântul ce ne bate:
Un plâns de țară frântă și arsă-n nedreptate...
Dar, iată – plânsul se face-în foc și în lumină
Și versul lui străpunge cu raza-i veșnic lină.

Și-n prag de codru, blând îl rugăm:
O, rămâi... !
Să nu lăsăm uitarea să ardă peste grai,
Să nu pierdem speranța și să piară în noroi,
Când limba ne e templu și suflare pentru noi.

Mai avem un singur dor, poetule senin,
Sub covor de mii de stele îți cerem pe deplin:
Să ne ierți, ca neam, al limbii, păcatul de popor
Ce-uneori te uită încă, Kamadeva scriitor.

Și peste toate, timpul îi cere „revedere!”
Când codrul îl primește cu tainica-i tăcere,
Iar plopii fără soț știu ceea ce mărturisim cu greu:
Că viața trece-n umbră, dar poetul e mereu!

Mari personalitati din Tara de Sus

Elev: Huianu Alexandru,

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

Mihai Eminescu

Mihai Eminescu reprezintă figura centrală a literaturii române și cel mai important poet al romantismului românesc. Opera sa reflectă o viziune profundă asupra existenței, în care se împletesc teme precum iubirea, natura, timpul, condiția geniului și raportul dintre om și univers. Prin profunzimea ideilor și muzicalitatea limbajului, Eminescu a creat o poezie de mare forță expresivă, care continuă să impresioneze generații întregi.

Una dintre temele fundamentale ale creației eminesciene este iubirea, prezentată atât ca ideal absolut, cât și ca experiență dureroasă. În poeme precum *Luceafărul*, iubirea devine imposibilă din cauza diferenței dintre planul uman și cel cosmic. Povestea dintre Hyperion și Cătălina evidențiază contrastul dintre aspirația spre absolut și limitele condiției umane. Geniul, reprezentat de *Luceafăr*, este condamnat la singurătate, deoarece nu poate coborî la nivelul unei existențe comune fără a-și pierde esența.

Natura ocupă, de asemenea, un loc esențial în opera sa. La Eminescu, natura nu este doar decor, ci spațiu al armoniei și al purității, un refugiu pentru sufletul îndrăgostit sau meditativ. Codrul, lacul, teiul sau luna devin simboluri ale liniștii și eternității, în contrast cu zbuciumul vieții umane. Prin imagini vizuale și auditive de o mare sensibilitate, poetul creează un univers feeric, încărcat de melancolie.

O altă direcție importantă este reflecția filozofică asupra timpului și a destinului. În numeroase poezii, Eminescu meditează asupra efemerității vieții și asupra trecerii ireversibile a timpului. Influențat de filozofia lui Schopenhauer și de romantismul european, poetul exprimă adesea pesimismul existențial și sentimentul zădărniceii aspirațiilor omenești.

În concluzie, viziunea lui Mihai Eminescu asupra lumii este una complexă și profundă, îmbinând romantismul cu reflecția filozofică. Prin temele universale abordate și prin frumusețea limbajului artistic, opera sa rămâne un reper fundamental al culturii române, exprimând drama și măreția condiției umane.

George Enescu

George Enescu reprezintă una dintre cele mai importante personalități ale culturii române și universale, remarcându-se ca violonist, compozitor, dirijor și pedagog. Prin creația sa, Enescu a reușit să îmbine tradiția muzicii populare românești cu influențele muzicii clasice europene, realizând un stil original, profund și expresiv.

Încă din copilărie, Enescu a dovedit un talent muzical excepțional, studiind la Viena și apoi la Paris, unde și-a perfecționat tehnica și cultura muzicală. Formația sa solidă i-a permis să creeze lucrări de mare complexitate, apreciate pe marile scene ale lumii. Deși a trăit mult timp în străinătate, compozitorul a rămas profund atașat de valorile și tradițiile românești, pe care le-a integrat armonios în opera sa.

Una dintre cele mai cunoscute creații ale sale este Rapsodia română nr. 1, lucrare ce valorifică teme folclorice și surprinde spiritul autentic românesc. Ritmul vioi, orchestrarea bogată și dinamica expresivă transmit energia și vitalitatea muzicii populare. Totodată, opera Oedipe reprezintă capodopera sa, o creație monumentală inspirată din mitologia greacă, care reflectă profunzimea gândirii sale muzicale și maturitatea artistică.

Stilul lui Enescu se caracterizează prin rafinament, echilibru și originalitate. Muzica sa îmbină lirismul cu dramatismul, tradiția cu modernitatea, fiind marcată de o intensă expresivitate. În plus, activitatea sa pedagogică a avut un impact major, formând muzicieni de renume internațional și contribuind la afirmarea școlii muzicale românești.

În concluzie, George Enescu rămâne un simbol al excelenței artistice românești. Prin talentul său excepțional și prin contribuția adusă muzicii universale, el a demonstrat că valorile naționale pot căpăta rezonanță internațională atunci când sunt exprimate cu autenticitate și profunzime.

Ștefan Luchian

Ștefan Luchian este considerat unul dintre cei mai importanți pictori români, reprezentant de seamă al modernității în arta românească de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Prin sensibilitatea și forța expresivă a creațiilor sale, Luchian a reușit să transforme pictura într-un mijloc profund de exprimare a trăirilor interioare și a frumuseții simple a lumii.

Format la București și la München, Luchian a fost influențat de impresionism și de tendințele moderne ale epocii, însă și-a păstrat mereu originalitatea. Opera sa este marcată de o atenție deosebită pentru culoare, lumină și vibrația atmosferei. Artistul nu urmărește doar redarea fidelă a realității, ci caută să surprindă emoția pe care aceasta o transmite.

Un loc aparte în creația sa îl ocupă natura statică florală. Tablouri precum Anemone sau „Garoafe” impresionează prin delicatețea cromatică și prin intensitatea sentimentului transmis. Florile lui Luchian nu sunt simple obiecte decorative, ci par vii, încărcate de sensibilitate și melancolie. Ele reflectă, în același timp, fragilitatea existenței și forța interioară a artistului.

De asemenea, Luchian a realizat peisaje și portrete de o mare profunzime psihologică. În lucrările sale dedicate mahalalelor bucureștene sau satului românesc, pictorul surprinde autenticitatea vieții cotidiene, fără idealizare excesivă. Prin tușa sa liberă și expresivă, el transmite dinamism și emoție.

Viața sa a fost marcată de suferință, deoarece o boală gravă l-a imobilizat treptat. Cu toate acestea, Luchian a continuat să picteze, chiar și atunci când nu își mai putea folosi mâinile, demonstrând o voință artistică remarcabilă. Această luptă cu destinul conferă operei sale o dimensiune dramatică și profund umană.

În concluzie, Ștefan Luchian rămâne un simbol al sensibilității și al devotamentului față de artă. Prin culoare, lumină și expresivitate, el a reușit să redea frumusețea și fragilitatea lumii, lăsând în patrimoniul cultural românesc o moștenire artistică de mare valoare.

Nicolae Iorga

Nicolae Iorga reprezintă una dintre cele mai complexe și marcante personalități ale culturii române. Historic, critic literar, profesor universitar, publicist și om politic, Iorga a avut o contribuție esențială la dezvoltarea istoriografiei și la afirmarea identității naționale românești în prima jumătate a secolului al XX-lea.

Încă din tinerețe, Nicolae Iorga s-a remarcat printr-o capacitate intelectuală excepțională și printr-o impresionantă putere de muncă. A publicat mii de studii, articole și volume, abordând teme variate din istoria românilor și a Europei de Sud-Est. Prin lucrări precum *Istoria românilor*, el a oferit o viziune amplă și documentată asupra trecutului național, contribuind la consolidarea conștiinței istorice a poporului român.

Ca profesor la Universitatea din București, Iorga a influențat generații întregi de studenți, promovând rigoarea științifică și respectul pentru adevărul istoric. Stilul său era pasionat și convingător, iar discursurile sale publice atrăgeau un public numeros. De asemenea, a fondat instituții culturale și reviste menite să sprijine cercetarea și educația.

Activitatea sa nu s-a limitat la domeniul academic. Nicolae Iorga a fost implicat și în viața politică, ocupând funcția de prim-ministru al României între 1931 și 1932. Prin pozițiile sale ferme, el a susținut valorile tradiționale și unitatea națională, însă implicarea politică i-a adus și adversități puternice.

Destinul său s-a încheiat tragic în anul 1940, când a fost asasinat în contextul tulburărilor politice ale vremii. Moartea sa a reprezentat o pierdere majoră pentru cultura română.

În concluzie, Nicolae Iorga rămâne o figură emblematică a istoriei și culturii române. Prin vasta sa operă și prin angajamentul său civic, el a contribuit decisiv la formarea identității naționale și la dezvoltarea spiritului critic și istoric al societății românești.

Mihai Eminescu – Viața și Opera

Elev: Dinca Denis Cătălin,

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

Mihai Eminescu este considerat cel mai important poet al literaturii române și una dintre cele mai reprezentative figuri ale culturii naționale. Prin profunzimea ideilor, sensibilitatea versurilor și originalitatea limbajului poetic, el a influențat decisiv evoluția literaturii române. Opera sa îmbină romantismul cu filosofia, natura cu iubirea, visul cu realitatea, creând o lume poetică unică și inconfundabilă.

Viața lui Mihai Eminescu

Mihai Eminescu s-a născut la 15 ianuarie 1850, la Botoșani, într-o familie numeroasă. Copilăria și-a petrecut-o la Ipotești, într-un cadru natural care i-a influențat profund creația literară. Natura – codrul, lacul, teiul – va deveni un element central în poeziile sale.

A urmat școala primară la Cernăuți, unde a fost remarcat pentru inteligența și talentul său. Ulterior, a studiat la Viena și Berlin, unde a intrat în contact cu ideile filosofice ale vremii, în special cu gândirea lui Schopenhauer și Kant. Studiile sale au avut un impact major asupra operei poetice, introducând teme precum condiția omului de geniu, timpul, universul și sensul existenței.

Eminescu a fost și jurnalist, activând la ziarul „Timpul”, unde a publicat articole politice și sociale. Prin activitatea sa jurnalistică, el și-a exprimat opiniile critice față de realitățile vremii.

Din păcate, viața sa a fost marcată de probleme de sănătate, iar la 15 iunie 1889 s-a stins din viață la București, la doar 39 de ani. Moartea sa prematură a lăsat în urmă o operă impresionantă, care continuă să fie studiată și admirată.

Activitatea literară

Mihai Eminescu a fost membru al societății literare Junimea, unde și-a publicat multe dintre creații în revista Convorbiri Literare. Mentorul său, criticul Titu Maiorescu, a contribuit la publicarea și promovarea operei sale.

Opera eminesciană cuprinde poezii, proză și publicistică. Printre cele mai cunoscute creații ale sale se numără:

Luceafărul – capodopera literaturii române, publicată în 1883. Poemul prezintă drama omului de geniu, reprezentat de Hyperion, care nu poate fi fericit în iubirea sa pentru o ființă muritoare.

Scrisoarea I – poezie filozofică ce tratează tema timpului și a condiției umane în raport cu universul.

Floare albastră – poezie romantică despre iubirea ideală și contrastul dintre vis și realitate.

Dorința – exprimă dorința de iubire într-un cadru natural idilic.

Glossă – poezie filozofică ce reflectă asupra destinului și atitudinii în fața vieții.

Temele principale ale operei sale sunt: iubirea, natura, condiția omului de geniu, trecerea timpului, cosmosul și istoria. Limbajul său poetic este bogat în imagini artistice, metafore și simboluri.

Temele și motivele în opera lui Eminescu

1. Natura

Natura la Eminescu nu este doar un décor, ci un spațiu al armoniei și al liniștii. Codrul, lacul, luna și teiul apar frecvent în poeziile sale. Natura reflectă stările sufletești ale poetului și devine un simbol al purității și al eternității.

2. Iubirea

Iubirea este prezentată în două ipostaze: iubirea ideală, pură, și iubirea imposibilă. În „Luceafărul”, iubirea dintre Hyperion și Cătălina este imposibilă din cauza diferenței dintre planul cosmic și cel uman. În alte poezii, iubirea este asociată cu natura și cu armonia.

3. Condiția omului de geniu

Una dintre cele mai importante teme este condiția omului de geniu. Eminescu vede geniul ca pe o ființă superioară, dar izolată, incapabilă să se adapteze lumii obișnuite. Această idee este influențată de filosofia germană.

Importanța lui Mihai Eminescu în literatura română

Mihai Eminescu este considerat „poetul național” al României. Opera sa a influențat generații întregi de scriitori. Critici literari importanți l-au considerat un reper fundamental al culturii române.

Ziua de 15 ianuarie, data nașterii sale, este sărbătorită ca Ziua Culturii Naționale în România, ceea ce demonstrează impactul major pe care l-a avut asupra identității culturale românești.

În concluzie, Mihai Eminescu rămâne cea mai importantă personalitate a literaturii române. Prin sensibilitatea, profunzimea și frumusețea operei sale, el a reușit să exprime idealurile, frământările și aspirațiile omului. Poeziile sale continuă să emoționeze și să inspire cititorii de toate vârstele.

Moștenirea sa literară este neprețuită, iar numele său va rămâne pentru totdeauna legat de cultura și spiritualitatea românească.

Mihai

Elev: Vintilă Darius-Nicolae,

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

Am fost la Iași sub teiul sfânt
Unde s-a plămădit al nostru cânt,
Un geniu blând, cu ochi de foc,
Ce-a pus cititul pe alt loc.

Prin codru și cu luna rece,
Eminescu, poetul nostru trece...
Ne-a învățat cum dac-atingi o stea,
Încerci și nemurirea sa.

Luceafărul ce-l știu e veșnic viu,
În versul său, ceru-i trandafiriu.
Ești Marea, codrul și izvorul,
Păstrând în versuri viitorul.

Mihai Eminescu

Elev: Șchiopu Andrei-Casian,

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

Cu frunte largă, ca un cer de toamnă,
Sub părul negru, moale, revărsat,
Cu ochii-adânci — două izvoare-n taină —
Privea spre lumi ce nu s-au arătat.

Avea în mers o liniște domoală,
De parcă pașii-i nu atingeau pământ,
Iar chipul pal, scăldat în umbră caldă,
Purta pecetea unui gând profund.

Nu era doar om — era furtună,
Era și lacul nemișcat sub lună,
În el trăia și foc, și infinit,
Și dor nemărginit.

Cuvântul lui — o sabie și-o floare,
Tăia minciuna, mângâia destin,
Zidea din sunet lumi nemuritoare
Și puneă veșnicia în suspin.

Știa să plângă-n versuri marea,
Să facă stelele să pară vii,
Să lege-ntr-o clipire zarea
De dorul inimii pustii.

Din mit și din filozofie
Țesea un cer nepământesc,
Din dragoste făcea vecie,
Din suferință — univers firesc.

El nu scria — el înălța altare
Din silabe grele de mister,
Făcea din gânduri constelații rare
Și din iubire — cer.

Și astfel, singuratic printre oameni,
Cu trup fragil și suflet uriaș,
A ars ca steaua care nu se teme
Să moară pentru-al lumii făgaș.

Geniu nu doar prin minte,
Ci prin adâncul lui curat —
Un om ce-a pus în simple cuvinte
Tot infinitul adunat.

Mihai Eminescu- poet român

Elev: Florea Gabriel,

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

Mihai Eminescu este considerat cel mai important poet al literaturii române și una dintre cele mai reprezentative figuri ale culturii naționale. Prin opera sa vastă și profundă, el a influențat generații întregi de cititori și scriitori. Poeziile sale impresionează prin sensibilitate, profunzime filozofică și frumusețe artistică.

Date biografice

Mihai Eminescu s-a născut la 15 ianuarie 1850, la Botoșani. A urmat studiile la Cernăuți, iar mai târziu a studiat la Viena și Berlin. A lucrat ca redactor și jurnalist, fiind implicat activ în viața culturală și politică a vremii. A decedat la 15 iunie 1889, la București.

Opera literară

Opera lui Eminescu cuprinde poezii, proză, articole jurnalistice și manuscrise. Printre cele mai cunoscute poezii se numără „Luceafărul”, „Scrisorile”, „Floare albastră” și „Dorința”. Temele principale ale creației sale sunt iubirea, natura, trecerea timpului, condiția omului de geniu și universul cosmic.

„Luceafărul” – capodopera eminesciană

„Luceafărul” este considerată cea mai valoroasă poezie a sa. Publicată în 1883, poezia prezintă povestea de iubire imposibilă dintre Hyperion și Cătălina, evidențiind contrastul dintre lumea muritoare și cea cosmică. Prin această operă, Eminescu exprimă ideea destinului superior al omului de geniu.

Concluzie

Mihai Eminescu rămâne o personalitate marcantă a literaturii române. Prin creațiile sale, el a contribuit la dezvoltarea limbii și culturii române. Opera sa este studiată și apreciată și astăzi, fiind un simbol al valorii și identității naționale.

George Enescu

Elev: Vasile Iris Cristina,

Prof. Vintilă Gina,

Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

George Enescu (1881– 1955)

George Enescu (n. 19 august 1881, George Enescu, George Enescu, Botoșani, România – d. 4 mai 1955, Paris, Franța) a fost un compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor român. Este considerat cel mai important muzician român.

Viața Copilăria

George Enescu s-a născut la 19 august 1881 în satul Liveni-Vârnav din județul Botoșani, în familia arendașului Costache Enescu și a soției lui, Maria, fiica preotului Cosmovici. A fost al optulea copil și primul care n-a murit în copilărie. Mai târziu părinții lui s-au despărțit iar tatăl a avut o relație cu Maria Ferdinand Suschi, o tânără de origine poloneză, din care s-a născut un fiu ilegal, pictorul Dumitru Bâșcu.

Părinții l-au alintat cu numele „Jurjac”, dat de guvernanta franceza Lydie Cedre, care a avut o influență profundă asupra educației sale începând de la vârsta de 6 ani.

A manifestat încă din copilărie o înclinație extraordinară pentru muzică, începând să cânte la vioară la vârsta de 4 ani, iar la vârsta de 5 ani a apărut în primul său concert și a început studii de compoziție sub îndrumarea lui Eduard Caudella. La numai 5 ani a compus prima sa lucrare, „Tara Romaneasca”

Activitate

Debutul ca interpret și compozitor. Primii ani

Între anii 1888 și 1894 studiază la Conservatorul din Viena, având profesori printre alții pe Joseph Hellmesberger jr. (vioară) și Robert Fuchs (compoziție). Se încadrează rapid în viața muzicală a Vienei, concertele sale, în care interpretează compoziții de Johannes Brahms, Pablo de Sarasate, Henri Vieuxtemps, Felix Mendelssohn-Bartholdy, entuziasmând presa și publicul, deși avea doar 12 ani.

După absolvirea Conservatorului din Viena cu medalia de argint, își continuă studiile la Conservatorul din Paris, între anii 1895 și 1899, sub îndrumarea lui Martin Pierre Marsick (vioară), André Gédalge (contrapunct), Jules Massenet și Gabriel Fauré (compoziție). La data de 6 februarie 1898 are debutul în calitate de compozitor în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu Suita simfonică Poema Română.

În același an, începe să dea lecții de vioară la București și să dea recitaluri de vioară. Admirat de Regina Elisabeta a României (celebra iubitoare a artei Carmen Sylva) era deseori invitat să execute piese pentru vioară în Castelul Peleş din Sinaia.

Enescu a pus pe muzică câteva dintre poemele reginei Carmen Sylva, dând naștere mai multor lieduri în limba germană. Prințesa Martha Bibescu și-l disputa pe marele compozitor cu regina, dar se pare că aceasta din urmă a reușit să învingă, George Enescu fiind un invitat permanent la palatul regal, unde lua parte la seratele muzicale organizate de regină.

Începutul secolului al XX-lea. Lucrări semnificative

Din primii ani ai secolului XX datează compozițiile sale mai cunoscute, cum sunt cele două Rapsodii Române (1901-1902), Suita Nr. 1 pentru orchestră (1903), prima sa Simfonie (1905), Șapte cântece pe versuri de Clément Marot (1908).

Activitatea sa muzicală alternează între București și Paris, întreprinde turnee în mai multe țări europene, având parteneri prestigioși ca Alfredo Casella sau Louis Fournier.

În anii Primului război mondial rămâne în București. Dirijează Simfonia a IX-a de Ludwig van Beethoven (pentru prima dată în audiție integrală în România), compoziții de Claude Debussy, precum și creațiile proprii: Simfonia Nr. 2 (1913), Suita pentru orchestră Nr. 2 (1915).

În același an are loc prima ediție a concursului de compoziție George Enescu, în cadrul căruia compozitorul oferea câștigătorilor, din veniturile sale proprii, sume de bani generoase, precum și șansa interpretării acestor piese în concerte.

Perioada interbelică

După război își continuă activitatea împărțită între România și Franța. De neuitat au rămas interpretările sale ale Poemului pentru vioară și quartet de corzi de Ernest Chausson și ale Sonatelor și Partitelor pentru vioară solo de Johann Sebastian Bach.

Face mai multe călătorii în Statele Unite ale Americii, unde a dirijat orchestrele din Philadelphia (1923) și New York (1938).

Activitatea sa pedagogică capătă de asemenea o importanță considerabilă. Printre elevii săi se numără violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhin.

Acesta din urmă, virtuoz cu o profundă cultură umanistă, a păstrat un adevărat cult și o profundă afecțiune pentru Enescu, considerându-l părintele său spiritual.

Pentru mine, Enescu va rămâne una din veritabilele minuni ale lumii. (...) Rădăcinile puternice și noblețea sufletului său sunt provenite din propria lui țară, o țară de inegalată frumusețe.

- Yehudi Menuhin

În anul 1932 devine membru titular al Academiei Române.

Al doilea război mondial. Opere de maturitate

În noiembrie 1939, Enescu a donat președintelui Consiliului de Miniștri al României de la acea vreme 100.000 de lei, pentru apărarea țării.

În timpul celui de Al doilea război mondial, rămas în București, a avut o activitate dirijorală bogată, încurajând și creațiile unor muzicieni români ca Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Nicolae Brânzeu, Sabin Drăgoi.

După război a dat concerte împreună cu David Oistrach, Lev Oborin, Emil Gilels și Yehudi Menuhin, care l-a vizitat la București și la Sinaia.

Pianist

Deși este cunoscut în principal ca un virtuoz al viorii, George Enescu era și un pianist rafinat, apreciind posibilitățile polifonice pe care i le dădea pianul, în comparație cu vioara.

Dirijor

Într-un articol prilejuit de debutul recent al sezonului muzical bucureștean din 1936, în care George Enescu avea programate 10 recitaluri, patru concerte simfonice și șase camerale, cronicarul Mihail Sebastian scria:

„George Enescu impune respectul artei, o înaltă conștiință a valorilor, o mare disciplină a muncii. [...] Extraordinar artist, Enescu este, deopotrivă, un excepțional educator. Vocația sa dirijorală se vede că răspunde nu numai necesității de exprimare personală, dar și unei nevoi de a transmite celorlalți o tehnică de lucru, de a le insufla consecvență artistică. Dirijorul este un profesor. Rolul lui este de a comunica învățături. Când George Enescu ia bagheta, ai certitudinea că te afli în fața unui magistru.”

În cronica elogioasă, în care contrasta viguroasa măiestrie a lui Enescu cu orchestra

„inegală, ezitantă” care era Filarmonica la acel moment, Sebastian descria complementaritatea dintre artă și iscusință tehnică la dirijor, scriind:

„Enescu este un tulburător poet al baghetei și un desăvârșit tehnician. Ne ajută să simțim din plin muzica (pentru că o trăiește el însuși), ceea ce nu-l împiedică să controleze extrem de riguros toate detaliile orchestrei, fiecare instrument, fiecare executant. Însuflețirea lui e egală cu vigilența sa, lirismul egal cu precizia. A lucra sub o asemenea îndrumare ar fi o onoare și o șansă pentru oricare orchestră din lume, oricât de impozantă, oricât de reputată ar fi ea. Dar când astfel de noroc dă peste o orchestră inegală, ezitantă, cum e Filarmonica noastră – bagheta lui George Enescu ia aspectul unei extraordinare funcții educative.

Creatorul Compozitor

Despre activitatea sa muzicală, George Enescu spunea: „În lumea muzicii eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor. Cel mai mult prețuiesc darul de a compune muzica și nici un muritor nu poate poseda o fericire mai mare...”, opinie împărtășită și de Andrei Tudor, care scria că „în multipla sa activitate, în care s-a afirmat cu egală strălucire, opera componistică reprezintă latura cea mai esențială și, desigur, cea mai trainică a complexe sale personalități artistice.”

Stilul componistic al lui George Enescu este greu de definit, oscilând între stilul romantic monumental al lui Richard Wagner (în Simfonia Nr. 1), influențele muzicii franceze (de exemplu, în Cântecul pe versuri de Clément Marot), tendințele neo- baroce (în Suita orchestrală Nr. 2) și exprimarea modernă cu totul personală din muzica de cameră, opera Oedip sau Simfonia de Cameră.

Nu trebuie uitată influența folclorului românesc, evidentă în cele două Rapsodii Române, Sonata pentru vioară cu caracter popular românesc, Suita orchestrală Nr. 3, sătească.

Celebritatea internațională a lui George Enescu – de care era el însuși intrigat – se datorează în special Rapsodiei Române Nr. 1, popularizată mai ales de Leopold Stokowski la pupitrul Orchestrei Filarmonice din Philadelphia, uitându-se marile sale creații. Prin Festivalurile Internaționale „George Enescu”, care au loc cu regularitate în București cu participarea unor muzicieni de faimă mondială, opera muzicală enesciană este pusă în valoare.

Creația Opere

- Oedip – tragedie lirică în patru acte pe un libret de Edmond Fleg, Op. 23 (1910-1931)

Simfonii

- Simfonia nr. 1 în Mi bemol major, Op. 13 (1905)
- Simfonia nr. 2 în La major, Op. 17 (1912-1914)
- Simfonia nr. 3 în Do major pentru orchestră și cor, Op. 21 (1916-1918)

Alte lucrări orchestrale

- Poema română, suită simfonică pentru orchestră, Op. 1 (1897)
- Rapsodia română nr. 1 în La major, Op. 11 (1901)
- Rapsodia română nr. 2 în Re major, Op. 11 (1901)
- Suita orchestrală nr. 1 în Do major, Op. 9 (1903)
- Suita orchestrală nr. 2 în Do major, Op. 20 (1915)
- Suita orchestrală nr. 3 în Re major “Săteasca”, Op. 27 (1937-1938)

Muzică de cameră Cvatete pentru coarde

- Cvatet pentru coarde nr. 1 în Mi bemol major, Op. 22, Nr. 1 (1920)
- Cvatet pentru coarde nr. 2 în Sol major, Op. 22, Nr. 2 (1950-1952)

Sonate

- Sonata pentru vioară nr. 1 în Re major, Op. 2 (1897)
- Sonata pentru vioară nr. 2 în Fa minor, Op. 6 (1899)
- Sonata pentru vioară nr. 3 în La minor “în caracter popular românesc”, Op. 25 (1926)
- Sonata pentru violoncel nr. 1 în Fa minor, Op. 26, Nr. 1 (1898)
- Sonata pentru violoncel nr. 2 în Do major, Op. 26, Nr. 2 (1935)

Alte lucrări de cameră

- Octet pentru coarde în Do major, Op. 7 (1900)
- Cantabile și presto pentru flaut și pian (1904)
- Dixtuor în Re major pentru suflători, Op. 14 (1906)
- Concertstück pentru violă și pian (1906)
- Légende pentru trompetă și pian (1906)
- Cvatet pentru pian nr. 1 în Re major, Op. 16 (1909)
- Impressions d'Enfance (Impresii din copilărie) pentru vioară și pian, Op. 28 (1940)
- Cvintet pentru pian în La minor, Op. 29 (1940)

- Cvartet pentru pian nr. 2 în Re minor, Op. 30 (1943-1944)
- Simfonia de cameră pentru 12 instrumente, Op. 33 (1954)

Muzică pentru pian

- Suita pentru pian nr. 1 în Sol minor “în stil vechi”, Op. 3 (1897)
- Suita pentru pian nr. 2 în Re major, Op. 10 (1901-1903)
- Suita pentru pian nr. 3 (Pieces impromptues), Op. 13 (1913-1916)
- Sonata pentru pian nr. 1 în Fa diez minor, Op. 24, Nr. 1 (1924)
- Sonata pentru pian nr. 3 în Re major, Op. 24, Nr. 3 (1933-1935)

Ultimii ani. Exilul

În ultimii ani ai vieții a compus Cvartetul de coarde Nr. 2, Simfonia de Cameră pentru douăsprezece instrumente soliste, a desăvârșit Poemul simfonic Vox Maris pentru soprană, tenor, cor și orchestră, schițat încă din 1929, Simfoniile Nr. 4 și 5 rămase neterminate (au fost orchestrate mai târziu de compozitorul Pascal Bentoiu).

O dată instaurată dictatura comunistă, s-a exilat definitiv la Paris. Până în 1949, deși aflat în străinătate, a deținut încă funcția de președinte al Societății Compozitorilor din România. La 22-23 octombrie 1949 Societatea a fost înlocuită de Uniunea Compozitorilor, în care Enescu nu mai figura nici ca membru.

S-a stins din viață la Paris în noaptea dintre 3 și 4 mai 1955.

A fost înmormântat în cimitirul Père-Lachaise din Paris, într-un cavou de marmură albă, aflat la poziția 68.

Arhitectul Limbii și sufletului românesc: influența culturală și impactul literar al lui Mihai Eminescu

Elev: Ghenu Andrei,
 Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela,
 Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București

„Astfel se stinse în al optulea lustru de viață cel mai mare poet, pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pământul românesc. Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va veșteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale.” – George Călinescu, „Viața lui Mihai Eminescu”

Mihai Eminescu (născut Mihail Eminovici) s-a născut la 15 ianuarie 1850, la Botoșani, fiind al șaptelea copil din cei unsprezece ai lui Gheorghe Eminovici și ai Ralucăi Eminovici. Copilăria petrecută la Ipotești va deveni ulterior matricea liricii sale de dragoste și natură, un spațiu mitic în care comuniunea cu universul este absolută. Educația sa formală a început la Cernăuți, la National-Hauptschule și apoi la Obergymnasium, unde a studiat sub îndrumarea profesorului Aron Pumnul, figură care i-a insuflat dragostea pentru limba română și istoria națională.

Debutul literar a avut loc în 1866, odată cu moartea profesorului său, când publică broșura *Lăcrimioarele învățăceilor gimnaziaști*, urmată rapid de debutul în revista *Familia* a lui Iosif Vulcan. Acesta din urmă este cel care îi schimbă numele din Eminovici în Eminescu, nume pe care poetul îl va adopta definitiv. Perioada adolescenței este una rătăcitoare, Eminescu activând ca sufleur și copist în trupele de teatru ale lui Iorgu Caragiale și Fanny Tardini, experiență care i-a permis să cunoască direct realitățile sociale și culturale ale întregului spațiu românesc.

Între 1869 și 1874, Eminescu urmează studii universitare la Viena și Berlin, beneficiind de sprijinul tatălui său și al societății „Junimea”. La Viena, unde este „auditor extraordinar” la Facultatea de Filozofie și Drept, îl cunoaște pe Ioan Slavici și pe Veronica Micle, cea din urmă devenind muza sa eternă. În această perioadă, se scufundă în marile sisteme de gândire ale lumii, studiind budismul, filozofia greacă, textele vedice, dar mai ales filozofia germană (Kant, Schopenhauer, Hegel). Această vastă cultură îi va permite să depășească romantismul sentimental, transformând poezia românească într-o meditație ontologică asupra timpului și spațiului.

La Berlin, unde se înscrie pentru doctorat în filozofie, interesul său se extinde către economie politică, istorie și filologie. Deși nu își susține teza, bagajul intelectual acumulat în Germania va sta la baza întregii sale activități ulterioare de jurnalist și eseist politic.

Revenit în țară, se stabilește la Iași, unde devine director al Bibliotecii Centrale, revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui (perioadă în care se împrietenește cu Ion Creangă, pe care îl

îndeamnă să scrie) și redactor la *Curierul de Iași*. În acești ani, Eminescu frecventează ședințele societății „Junimea”, condusă de Titu Maiorescu. Aici își citește marile poeme și nuvelele fantastice (Sărmanul Dionis, Cezara). Maiorescu, cel mai important critic al epocii, vede în Eminescu poetul capabil să creeze o literatură română cu „fond” solid, opusă „formelor fără fond” criticate de junimiști.

În 1877, Eminescu se mută la București pentru a prelua redacția ziarului *Timpul*, organul oficial al Partidului Conservator. Urmează cea mai epuizantă perioadă din viața sa. Activitatea sa de ziarist nu a fost una de simplu comentator, ci de vizionar politic. Articolele sale despre chestiunea țărănească, despre independență, despre necesitatea dezvoltării industriei naționale și critica virulentă a politicianismului liberal au consumat o energie imensă. Eminescu scria enorm, uneori pagini întregi pentru fiecare număr al ziarului, dând dovadă de o rigoare statistică și istorică ieșită din comun. Această suprasolicitare, dublată de nemulțumirile materiale și de tensiunile cu conducerea partidului, îi va șubrezi iremediabil sănătatea.

În iunie 1883, epuizarea fizică și nervoasă atinge punctul critic, poetul suferind o cădere psihică severă. Este internat în diverse sanatorii, atât în țară, cât și în străinătate (Viena, Italia). Tot în 1883 apare singurul volum de poezii tipărit în timpul vieții sale, *Poesii*, sub îngrijirea lui Titu Maiorescu, volum care îi consacră statutul de mare poet. Urmează ani de suferință, cu reveniri parțiale și noi recidive, până la moartea sa prematură, la 15 iunie 1889, în sanatoriul doctorului Șuțu din București. Este înmormântat la cimitirul Bellu, sub un tei, loc care a devenit de atunci un punct de pelerinaj pentru cultura română.

Eminescu lasă în urmă o operă monumentală, mult peste dimensiunea volumului publicat în 1883. Manuscrisurile sale (celebrele „Caiete eminesciene”), dăruite Academiei Române de Maiorescu, conțin mii de pagini de poezie, proză, teatru, traduceri, studii de economie, lingvistică și filozofie. Impactul său este total: el a fixat limba română modernă, a creat un univers mitic național și a ridicat cultura română la un nivel de universalitate pe care niciun alt autor nu l-a mai atins cu aceeași forță.

În istoria culturii oricărui popor există momente de grație, puncte de inflexiune care separă ireversibil trecutul de viitor și care redefinesc însăși esența identității naționale. Pentru cultura română, acest moment astral poartă numele de Mihai Eminescu. A vorbi despre Eminescu într-un cadru solemn nu este doar un act de omagiere a unui poet, ci o analiză necesară a fundamentului pe care s-a construit România modernă din punct de vedere spiritual. Filozoful Constantin Noica îl numea, cu o precizie chirurgicală a termenilor, „omul deplin al culturii românești”, o sintagmă care sugerează nu doar genialitatea artistică, ci capacitatea demiurgică de a sintetiza, într-o singură conștiință, aspirațiile, istoria și potențialul unei întregi națiuni. Prezenta lucrare își propune să exploreze dincolo de mitul „poetului nepereche”, analizând mecanismele concrete prin care Eminescu a revoluționat limba, a conectat cultura română la marile curente filozofice europene și a generat un impact seismic asupra literaturii, impact resimțit acut până în zilele noastre.

Pentru a înțelege magnitudinea influenței eminesciene, trebuie să privim mai întâi contextul în care acesta a apărut. Secolul al XIX-lea românesc a fost marcat de o febrilă căutare a identității și de eforturile pașoptiștilor de a sincroniza Principatele cu Occidentul. Până la Eminescu, literatura

română, deși sinceră și plină de avânt patriotic prin voci precum Vasile Alecsandri sau Dimitrie Bolintineanu, se afla încă într-o etapă de tatonare lingvistică. Lipsa acea profunzime metafizică capabilă să transforme limba dintr-un instrument de comunicare cotidiană într-un vehicul al ideilor filozofice majore, fapt remarcat și de Titu Maiorescu în studiile sale despre „direcția nouă” în poezia română. Apariția lui Eminescu a schimbat radical această paradigmă. El nu a mai „împrumutat” forme culturale occidentale pentru a le adapta stângaci realităților locale, ci a creat un fond cultural nou, organic.

Prima și cea mai evidentă dimensiune a influenței sale este revoluția limbajului. Eminescu a fost un veritabil arhitect al cuvintelor, având capacitatea de a frământa limba română și de a-i descoperi valențe neștiute. Analizele stilistice, precum cele realizate de Tudor Vianu, demonstrează cum poetul a realizat o sinteză unică între fondul lexical vechi, bisericesc sau arhaic, și neologismele necesare modernizării, însă a făcut acest lucru cu un simț estetic desăvârșit. Cuvinte aparent simple, precum „dor”, „codru”, „ființă” sau „neființă”, au căpătat în opera sa rezonanțe ontologice. Mai mult decât atât, Eminescu a demonstrat că limba română posedă plasticitatea necesară pentru a traduce și a integra marile concepte ale filozofiei germane idealiste. Citindu-l pe Kant sau pe Schopenhauer în original, poetul a reușit să transpună rigoarea gândirii germane în melodicitatea limbii române, fără a o forța, ci dimpotrivă, înnobilând-o. Expresia eminesciană a devenit astfel standardul de aur al limbii literare; el a „acordat” instrumentul limbii române la o tonalitate universală, făcând posibil ca generațiile ulterioare să poată exprima nuanțe ale gândirii abstracte care înainte păreau imposibil de formulat în română.

Dincolo de formă și limbaj, influența culturală a lui Eminescu rezidă în capacitatea sa de a uni două lumi aparent antagonice: folclorul autohton și marea cultură europeană. Până la el, folclorul era privit fie ca o curiozitate etnografică, fie ca o sursă de inspirație facilă. Eminescu însă a intuit în miturile românești o profunzime egală cu cea a mitologiei grecești sau nordice. În capodopere precum *Luceafărul* sau *Călin* (file din poveste), elementele de basm nu sunt decor, ci devin pretexte pentru dezbateri filozofice asupra condiției umane. Așa cum observa criticul D. Popovici, *Luceafărul* nu este doar o poveste de dragoste imposibilă între o ființă cerească și una terestră, ci este un tratat versificat de ontologie, o alegorie a geniului neînțeleș și a incompatibilității dintre contingent și transcendent, inspirată din pesimismul schopenhauerian. Prin această sinteză, Eminescu a validat cultura română în fața Occidentului, demonstrând că temele locale, trecute prin filtrul geniului, capătă universalitate. El a educat publicul românesc să gândească în termeni de „microcosmos” și „macrocosmos”, ridicând nivelul intelectual al cititorului și impunând o exigență valorică ce nu mai putea fi ignorată.

Însă portretul influenței sale culturale ar fi incomplet dacă am ignora activitatea sa de la ziarul „*Timpul*” și profilul său de gânditor politic și social. Eminescu nu a fost un visător rupt de realitate, ci un analist lucid, adesea nemilos, al societății vremii sale. Teoria sa privitoare la „pătura superpusă” și critica formelor fără fond – idei preluate de la mentorul său, Titu Maiorescu, dar radicalizate prin virulența verbului eminescian – rămân piloni ai gândirii conservatoare românești. Eminescu a avertizat asupra pericolului imitării sterile a instituțiilor occidentale fără a avea un fundament economic și cultural solid. În articolele sale politice, el a pledat pentru o dezvoltare

organică, bazată pe muncă și pe meritocrație, criticând demagogia politicianistă și corupția. Această latură a operei sale a influențat generații întregi de sociologi, istorici și ideologi în perioada interbelică, modelând dezbaterea despre „specificul național” care a dominat secolul XX. Putem afirma că Eminescu a format nu doar sensibilitatea estetică a românilor, ci și conștiința lor civică și critică.

Impactul operei eminesciene asupra literaturii care i-a urmat este atât de vast, încât criticii literari vorbesc adesea despre un „complex Eminescu”. În evoluția literaturii române, există o graniță clară: epoca pre-eminesciană și cea post-eminesciană. Imediat după dispariția sa, literatura română a intrat într-o zonă de turbulență, marcată de fenomenul epigonismului, descris pe larg de Garabet Ibrăileanu în *Spiritul critic în cultura românească*. Timp de câteva decenii, poeții români, copleșiți de perfecțiunea modelului, nu au făcut altceva decât să imite temele, ritmul și atitudinea melancolică a marelui dispărut, fără a reuși însă să atingă profunzimea sa. Această perioadă de stagnare demonstrează forța gravitațională imensă a operei sale; Eminescu epuizase, într-un fel, posibilitățile de exprimare în stil romantic, închizând un cerc și obligând literatura să caute noi drumuri.

Adevărata măsură a impactului său se vede însă în reacția marilor poeți moderniști din perioada interbelică. Tudor Arghezi, Lucian Blaga sau Ion Barbu au fost nevoiți să ducă o luptă conștientă și asumată pentru a se defini în raport cu Eminescu. Pentru a exista ca poeți originali, aceștia au trebuit să se desprindă de „raza” eminesciană. Nicolae Manolescu argumentează că modernitatea românească s-a născut tocmai din această necesitate de a nega sau de a reinterpretă modelul canonic. Tudor Arghezi, de exemplu, a recurs la „estetica urâtului” și a rupt muzicalitatea clasică a versului tocmai pentru că perfecțiunea limbajului eminescian nu mai putea fi depășită pe propriul său teren. Lucian Blaga a mutat accentul pe mister și pe expresionism, iar Ion Barbu a matematizat poezia, căutând o altfel de esență. Totuși, chiar și în această încercare de diferențiere, Eminescu a rămas reperul absolut, „borna kilometrică zero” a literaturii române. Așa cum remarcă George Călinescu într-o pagină memorabilă a biografiei poetului, indiferent câte secole vor trece, pământul românesc va trebui să-și strângă toate sevele pentru a mai ridica „în țeava subțire a unui alt crin” o esență la fel de puternică.

Relevanța lui Mihai Eminescu în secolul XXI rămâne un subiect de dezbatere vie, ceea ce confirmă vitalitatea operei sale. Într-o epocă a globalizării și a digitalizării, ar putea părea că un poet romantic de secol XIX devine desuet. Însă, paradoxal, nevoia de Eminescu este astăzi mai acută ca oricând, nu ca o icoană intangibilă la care ne închinăm ritualic de două ori pe an, ci ca un model de onestitate intelectuală și de profunzime. Într-o lume a superficialității și a limbajului de lemn corporatist sau politic, întoarcerea la textele eminesciene reprezintă o formă de igienă spirituală. El ne reamintește corectitudinea limbii, ne oferă acces la o dimensiune verticală a existenței și ne leagă de o istorie comună; ne oferă o identitate într-un secol al asimilării.

Influența sa culturală transcende paginile manualelor școlare. Ea se regăsește în modul în care iubim, în felul în care percepem natura și trecerea timpului, și chiar în structura intimă a melancoliei specifice spațiului carpato-danubian. Eminescu a codificat sufletul românesc. A citi opera sa, de la poezia de dragoste la marile poeme filozofice și până la publicistica sa vehementă, înseamnă

a parcurge un proces de autocunoaștere. El a reușit să pună România pe harta spirituală a lumii, demonstrând că într-o cultură considerată „mică” se pot naște viziuni de anvergură universală.

În concluzie, Mihai Eminescu nu este doar un scriitor, ci un fenomen cultural total, un fondator de limbă și de conștiință. Impactul său asupra literaturii a fost dublu: pe de o parte a stabilit un standard de excelență greu de egalat, generând o criză de creștere a poeziei românești, iar pe de altă parte a forțat modernizarea acesteia prin necesitatea succesorilor de a găsi voci distincte. Astăzi, moștenirea sa nu trebuie conservată muzeal, ci asumată critic și creator. Eminescu rămâne arhitectul care a construit casa în care locuiește spiritul românesc, iar datoria noastră nu este doar de a o vizita, ci de a o locui cu demnitate, înțelegând că rădăcinile adânci pe care el le-a înfipt în istorie sunt singurele care ne pot susține creșterea spre viitor.

Bibliografie:

- Călinescu, George, *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Litera, București, 2001 (Lucrarea fundamentală de biografie eminesciană).
- Eminescu, Mihai, *Opere*, Vol. I-XVI, Ediție critică întemeiată de Perpessicius, Editura Academiei Române
- Maiorescu, Titu, *Critice*, Ediție îngrijită de Domnica Filimon, Editura Minerva, București, 1984.
- Noica, Constantin, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, Editura Humanitas, București, 1996.
- Perpessicius, *Eminesciana*, Ediție îngrijită de Dumitru D. Panaitescu, Editura Minerva, București, 1983.
- Popovici, Dumitru, *Studii literare. Eminescu în critica și cercetarea științifică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1972.
- Vianu, Tudor, *Poezia lui Eminescu*, Editura Cartea Românească, București, 1930.

Nicolae Iorga

Elev: Ivan Luca Ștefan, Zahiu Gheorghe Eugen,
 Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela,
 Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București

Personalitatea marcantă a spațiului cultural românesc, cu o contribuție de excepție Nicolae Iorga are acel spirit al amplitudinii. Nicolae Iorga s-a născut pe 5 iunie 1871 în Botoșani s-a născut într-o familie bine situată, fiind fiul avocatului Nicu Iorga și al Zulniei Aghiropol și a trăit până în secolul XX ca istoric – ca enciclopedist (în scris și în viață) unul dintre primii sau al doilea autori în istoria latină. Este fără îndoială un revoluționar, un om de știință, un gigant: mii de volume, sute de articole, studii, o listă de recenzii. Pentru amploarea și profunzimea operei sale, Nicolae Iorga este unul dintre cei mai buni istorici pe tema României, și de asemenea unul dintre cei mai importanți savanți ai Europei. Pe lângă activitatea sa de cercetare activă, Iorga a fost un producător de școli, un instructor al tinerilor și un intelectual radical, care a direcționat direct cultura națională. Nu s-a mulțumit doar cu scrierea istoriei poporului român, ci a dorit să contribuie activ la destinul societății românești în mijlocul unei renașteri intensive a religiei și societății naționale. Iorga a avut ca scop trezirea conștiinței naționale și însuflarea respectului pentru tradiție, cultură și identitate prin prelegerile sale, publicațiile și intervențiile publice. Dar a fost mai puțin reușit politic decât a fost științific. Nicolae Iorga a fost mult mai puțin un doctrinar sau un ideolog în sens restrâns, deoarece nu a trăit niciodată într-o ortodoxie, iar lipsa sa de programe politice nu a fost pe deplin coerentă, ceea ce a redus efectul real politic al efectului său pragmatic, la un nivel practic nu în viața politică.

Era evident inteligent încă din copilărie, citind literatură franceză de la vârsta de șase ani. A absolvit liceul în Botoșani și Iași, și a fost magna cu laude la facultățile de litere și filosofie din Iași în 1895. A studiat la Paris, Berlin și Leipzig până a obținut un doctorat în filosofie. Profesor universitar la doar 23 de ani, a fondat instituții culturale și științifice prestigioase precum Institutul de Studii Sud-Est Europene și Institutul de Studii Bizantine. A servit ca decan și rector al Universității din București, și președinte al Comisiei Monumentelor Istorice. Membru plin al Academiei Române din 1910, Iorga a predat la universități de renume din întreaga lume și a înființat instituții culturale românești în străinătate. Activitățile sale în viața publică au fost profunde și a fondat revista "Semănătorul", bazată pe mișcarea semănătoristă, și ziarul "Neamul Românesc". Opera sa vastă, cuprinzând lucrări fundamentale de istorie, literatură și memorii, inclusiv "Istoria Românilor", "Istoria Imperiului Otoman" și "O viață de om, așa cum a fost", îl plasează printre cei mai mari istorici români ale căror lucrări rezonază dincolo de granițele naționale, precum și ca unul dintre liderii culturali ai țării. În noiembrie 1940, Nicolae Iorga a petrecut timp la Sinaia, lucrând la Istoria Românilor, din cauza unui cutremur la casa sa din Vălenii de Munte. Șapte membri ai Poliției Legionare au intrat în vila sa pe 27 noiembrie 1940 sub pretextul unui interogatoriu ținut la București.

Iorga a fost scos din biroul său și plasat într-un vehicul al Institutului Național de Cooperatie, refuzându-i-se fiicei sale posibilitatea de a-l însoți. A doua zi, 28 noiembrie 1940, corpul său a fost descoperit împușcat într-un șanț pe drumul Ploiești–Strejnic. Avea 69 de ani. Lângă cadavru au fost recuperate cartușe care sugerau o execuție. Ulterior, autorii crimei au fost raportați ca fiind membri ai Mișcării Legionare. Economistul Virgil Madgearu a fost de asemenea asasinat în aceeași zi, iar noaptea precedentă, 64 de foști demnitari au fost masacrați în Masacrul de la Jilava. Nicolae Iorga a fost asasinat și pentru aceasta este considerată una dintre cele mai grave crime politice din istoria României. Nicolae Iorga este una dintre cele mai incredibile figuri ale culturii românești și un student a cărui muncă și angajament depășesc granițele convenționale ale literaturii.

Revista „Sămănătorul” :

Sămănătorul a fost o revistă literară săptămânală, concepută de către George Coșbuc și Alexandru Vlahuță și care a apărut la București, între 2 decembrie 1901 și până la 27 iunie 1910 fără întrerupere. A jucat un rol important în viața literară a vremii și a constituit catalizatorul pentru înființarea curentului ideologic și literar care îi poartă numele – Sămănătorismul. Acest curent, promovat de colaboratorii revistei și teoretizat de Nicolae Iorga, susținea, în special prin intermediul paginilor revistei, valorile naționale tradiționale și folclorice, necesitatea culturalizării țărânimii, etc. „Sămănătorul” a publicat numeroase texte folclorice, documente istorice, pagini inedite din opera lui Mihai Eminescu, precum și comentarii privind clasicii literaturii române, traduceri din literatura universală. Se constată că idei asemănătoare cu articolul programatic, Primele vorbe, exprimau și poeziile din primul număr, putând fi considerate „manifeste” privind orientarea noii reviste. Astfel, Sămănătorul, poezia lui Vlăduț, înfățișa muncitorul din țărină aruncând sămânța în brazdă. Poezia se încheia cu o urare, în spiritul cuvintelor din articolul programatic.

SĂMĂNĂTORUL

Pășește-n țărină sămănătorul
Și-n brazda neagră, umedă de rouă,
Aruncă-ntr-un noroc viața nouă,
Pe oare va lega-o viitorul.

Sunând, grăunțele pe bulgări plouă:
Speranța, dragostea lui sfântă, dorul
De-a-mbeșuga cu munca lui ogorul
Le samănă cu mâinile-amîndouă.

Trudește, făcătorule de bine,
Veni-vor, roiuri, alții după tine,
Și vor culege rodul — bogăția.

Tu fii soldatul jertfei mari, depline:
Ca dintr-un bob să odrăslească mia,
Cu sîngele tău cald stropește glia.

Sămănătorul, anul I, nr. 1, 2 decembrie 1901
Ziarul „Neamul Românesc”

Neamul Românesc a fost o revistă bisăptămănală fondată de Nicolae Iorga la 10 mai 1906. Era ilustrată cu portrete ale țaranului român în ipostaze idealiste și populară printre învățații de la țară atrăgând asupra sa oprobriul autorităților și al presei urbane. Era prezentată ca ziar politic de orientare națională și de atitudine democratică.

Publicația, care în decursul timpului a apărut cu o periodicitate diferită, a fost principala tribună prin care Iorga și-a exprimat atitudinea față de fenomenele sociale, politice, culturale, din țară și străinătate.

În 1907 Nicolae Iorga și-a cumpărat o casă în Vălenii de Munte, unde și-a instalat propria tipografie „Neamul românesc”, pentru a putea scoate singur revista.

În 1916 în urma înfrângerilor suferite de armata română în Primul Război Mondial, Nicolae Iorga s-a refugiat la Iași, unde a tipărit Neamul Românesc cu o frecvență cotidiană.

Opera „O viață de om așa cum a fost”

Lucrarea „O viață de om așa cum a fost” este o autobiografie în care Nicolae Iorga își împărtășește gândurile, amintirile și observațiile despre evenimentele istorice și sociale din timpul său. Iorga, un important istoric și politician român, oferă o perspectivă personală asupra evoluției societății românești și a influențelor externe care au modelat-o. Această lucrare este considerată o contribuție valoroasă la literatura română și la înțelegerea istoriei naționale.

Temele principale

- Reflecții asupra istoriei: Iorga discută despre importanța păstrării memoriei istorice și despre datoria de a relata faptele așa cum au fost, fără a le distorsiona.
- Identitate națională: Autorul explorează conceptul de naționalism și patriotism, subliniind legătura dintre individ și comunitate.
- Experiențe personale: Iorga îmbină faptele istorice cu experiențele sale personale, oferind o viziune unică asupra vieții sale și a contextului în care a trăit.

Bibliografie:

- enciclopediaromaniei.ro
- Wikipedia
- Libra.Net
- wikisource

George Enescu: Geneza unei identități creatoare

Elev: Drăgoi Augustin,
 Prof. dr. Trifu-Haiduc Mihaela-Daniela,
 Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul” București

În istoriografia muzicală și în studiile de antropologie culturală, apariția unui geniu nu este privită niciodată ca un accident izolat, ci ca o culminare a unor procese de acumulare transgenerațională. Cazul compozitorului George Enescu reprezintă, în acest sens, un studiu paradigmatic despre modul în care ereditatea biologică, mediul ecleziastic și contextul geografic al Moldovei de Nord au convergut pentru a crea o personalitate artistică de anvergură universală. Analizând arborele genealogic și contextul social al familiei sale, descoperim o structură complexă în care tradiția profundă se împletește cu o deschidere surprinzătoare către modernitate.

Fundamentul pe care s-a construit edificiul muzical enescian este, în mod indubitabil, unul de natură sacră. Cercetările genealogice indică o descendență directă din slujitorii altarului, fapt ce a impregnat ADN-ul cultural al familiei cu o sensibilitate aparte față de vibrația sonoră. Strămoșul Enea Galin, protopsalt renumit în zona Siretului, nu era doar un simplu cântăreț bisericesc, ci un artist al ritului, a cărui voce avea capacitatea de a mobiliza comunități întregi. Această „moștenire a vocii” s-a transmis liniar fiului său, Gheorghe (bunicul compozitorului), care a parcurs treptele ierarhiei bisericești de la diacon la preot. Astfel, înainte de a deveni simfonie și rapsodie, muzica a existat în familia Enescu sub formă de liturghie și psaltichie. Se poate argumenta că geniul lui George Enescu este rezultatul laicizării acestei vocații mistice; el a transferat rigoarea și patosul muzicii de cult în sfera muzicii culte, păstrând însă acea gravitate specifică actului sacru.

Un rol decisiv în medierea dintre această moștenire arhaică și exigențele lumii moderne l-a avut tatăl compozitorului, Costache Enescu. Personalitatea sa deconstruiește stereotipurile epocii privind moșierimea de provincie. Deși format inițial la seminarul din Iași, Costache Enescu a părăsit calea preoției pentru a deveni administrator și agricultor, dovedind un spirit pragmatic și o integritate morală recunoscută în regiune. Însă, aspectul cel mai fascinant al biografiei sale este profilul intelectual: un om care citea Schopenhauer în original și practica vioara ca diletant. Această deschidere culturală explică atitudinea sa vizionară față de fiul său.

Într-un secol XIX dominat de pragmatism, unde soarta fiilor de moșieri era de regulă predeterminată către cariere administrative sau militare, Costache Enescu a avut curajul de a proteja și cultiva talentul precoce al lui George. El a intuit că fiul său nu este doar un continuator al numelui, ci un fenomen artistic care depășește capacitatea de înțelegere a generației sale. Mărturisirea tatălui, conform căreia compozițiile târzii ale fiului par a fi „cântate de pe cealaltă lume”, denotă o acceptare smerită a geniului, validând libertatea absolută de creație a artistului.

Din perspectivă onomastică și identitară, George Enescu este exponentul chintesențial al „moldoveanului neaoș”. Atât patronimul Enescu (derivat din Enea, cu sufixul „-escu”), cât și numele matern Cosmovici (derivat din Cosma), ancorază genealogia sa în realitățile autohtone, chiar dacă anumite influențe ale modei timpului au adăugat particule slavizante numelor de familie. Este esențial de observat că această identitate nu este una izolată, ci face parte dintr-un areal cultural de excepție. Regiunea Dorohoiului și Botoșaniului funcționează ca o matrice creatoare, un „locus” privilegiat care i-a oferit culturii române pe Eminescu, Iorga, Luchian și Creangă.

În concluzie, George Enescu reprezintă sinteza fericită a două lumi. Pe de o parte, el poartă în sânge melancolia și profunzimea liturgică a strămoșilor săi preoți și protopsalți, care i-au modelat sensibilitatea. Pe de altă parte, beneficiază de spiritul critic și de viziunea iluminată a tatălui său, care i-a oferit libertatea de a transforma această moștenire într-o artă universală. Astfel,

„Moldoveanul” din el nu este doar o determinare geografică, ci o marcă stilistică a autenticității, demonstrând că marile inovații artistice au întotdeauna rădăcini adânc înfipite în tradiția locului.

Operele artistice prin care George Enescu s-a remarcat în lumea muzicii:

1. Rapsodiile:

Concepute ca structuri libere pe model lisztian, Rapsodiile lui George Enescu marchează un moment de „creastă de despărțire” în creația sa, făcând trecerea de la filonul folcloric direct către rigoarea simfonică a lucrărilor ciclice ulterioare. Deși materialul melodic are o origine „heteroclită” – amalgamând intonații țărănești, romanțe citadine și refrenuri populare aparent vulgare – compozitorul le transfigurează printr-o alchimie orchestrală sofisticată.

Geniul rezidă în „plăsmuirea” timbrală: elemente disparate, de la lăncezeala orientală a doinei la ritmurile saltărețe de joc, sunt fuzionate într-un „fluviu de foc” unitar, în care instrumentele sunt tratate individualizat, clarinetul „doinind” iar percuția căpătând valențe inedite. Deși autorul le-a privit ulterior cu o rezervă critică, Rapsodiile (lansate în 1901) au cucerit scenele internaționale, de la Moscova la New York, devenind „simbolul muzical al României” și confirmând crezul enescian conform căruia patria nu este un loc geografic, ci o realitate purtată „în sine”.

2. Suita a doua pentru orchestra:

Suita a doua pentru orchestră constituie o manifestare timpurie și magistrală a curentului neoclasic, definit prin paradigma estetică „Retours à...”. Departate de a reprezenta o simplă pastişă, lucrarea toarnă „vin nou” în formele consacrate ale secolelor XVII și XVIII, evocând rafinamentul curților franceze prin prisma unei modernități asumate. Arhitectura operei este riguros organizată pe principiul ciclicității, fiind guvernată de o „celulă generatoare” obsesivă de trei note (do-si-sol), care asigură unitatea organică a întregului eșafodaj tematic.

Din punct de vedere stilistic, Enescu realizează o sinteză între rigoarea barocă, eleganța literară a lui Clement Marot și ecourile moderniste din Wagner, Debussy sau Stravinsky. Mișcările suitei, de la Sarabanda de o frumusețe sculpturală până la Bourrée-ul marcat de umor polifonic, trădează un „suflet medieval” transpus într-un spațiu simfonic vast. Această lucrare confirmă vocația lui Enescu pentru formele mari, în care bogăția orchestrală splendidă și independența scriiturii

transcend influențele școlilor contemporane, impunându-se ca un eveniment muzical de prestigiu pe scenele din Paris sau Roma.

3. Cvartetul de coarde nr. 1, op. 22:

Finalizat imediat după încheierea Primului Război Mondial și prezentat publicului în 1921, Cvartetul de coarde în mi bemol reprezintă o etapă de maturitate în care George Enescu refuză ruptura revoluționară de tradiție în favoarea unei evoluții organice a limbajului muzical. Deși prima audiție a generat o anumită perplexitate în rândul publicului neavizat, lucrarea surprinde prin claritatea sa „haydniană”, grefată pe o densitate polifonică ce împinge dezvoltările simfonice germane către limitele lor ultime.

Din punct de vedere structural, cvartetul nu este o spargere a formelor vechi, ci o locuire a tiparului clasic cu o sensibilitate modernă, definită prin „nobilețe de expresie” și o logică arhitecturală desăvârșită. Asemenea ultimelor cvartete beethoveniene, opera enesciană propune un labirint sonor în care armoniile disparate și surprizele ritmice își găsesc rezolvarea într-o unitate superioară, pur muzicală și sufletească. Astfel, lucrarea se impune ca o mărturie a modernismului temperat, unde „pudoarea acustică” și cerebralitatea autorului creează o frumusețe ce se relevă treptat, prin audiții succesive.

De la Rapsodiile care transfigurează melosul popular într-un simbol identitar universal, până la Suita a doua și Cvartetul op. 22, care reinterpretează neoclasicismul și polifonia sub semnul unei „divine independențe a scrisului”, Enescu rămâne fidel crezului său de a purta „țara în sine”. Muzica sa, „mândră și îndrăzneată”, reprezintă punctul de întâlnire dintre spiritul moldovean — moștenit de la o lungă linie de preoți și protopsalți — și marea tradiție simfonică a lumii. În definitiv, Enescu nu a creat doar muzică, ci a oferit un model de noblețe culturală, demonstrând că adevărata universalitate se obține doar prin aprofundarea rădăcinilor cele mai profunde ale propriului neam.

Bibliografie:

- Ciomac, Emanoil, “Enescu”, Editura Muzicală A Uniunii Compozitorilor Din Republica Socialistă România, București, Anul 1968.
- Tudor, Andrei, “George Enescu. Viața În Imagini”, Editura Muzicală A Uniunii Compozitorilor Din R.P.R., --, Anul 1961

Ștefan Luchian (1868-1916)

Elev: Crușninschi Mario-Sorin,
Prof. Terciu Andreea-Mădălina,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Țara de Sus, Moldova, spațiu de profundă încărcătură istorică și spirituală, a dat culturii românești numeroase personalități marcante, care au contribuit decisiv la definirea identității naționale. Județul Botoșani, adevărată „vatră de cultură și spiritualitate”, se distinge prin nume ilustre precum Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, George Enescu sau Ștefan Luchian. Dintre aceștia, Ștefan Luchian ocupă un loc aparte, fiind considerat unul dintre cei mai importanți pictori români moderni și un simbol al dăruirii totale față de artă.

Ștefan Luchian s-a născut la 1 februarie 1868, în Ștefănești, județul Botoșani, într-o familie care i-a oferit un mediu favorabil dezvoltării intelectuale și artistice. Încă din copilărie, a manifestat o sensibilitate aparte față de frumusețea naturii și față de culoare, elemente care vor deveni definitorii pentru creația sa ulterioară. Spiritul locului, liniștea peisajelor moldovenești și legătura profundă cu lumea satului au lăsat urme adânci în viziunea artistică a pictorului, contribuind la formarea unei arte autentice, profund românești.

Studiile artistice le-a urmat la Școala de Belle-Arte din București, apoi la academii de prestigiu din München și Paris, unde a intrat în contact cu marile curente artistice europene ale vremii. Deși influențat de impresionism și postimpresionism, Ștefan Luchian nu a imitat modelele occidentale, ci le-a adaptat sensibilității românești, creând un stil personal, original. Prin operele sale, el a reușit să aducă pictura românească mai aproape de modernitate, fără a rupe legătura cu tradiția și spiritualitatea națională.

Un aspect esențial al creației lui Ștefan Luchian îl reprezintă atenția acordată omului simplu și naturii. Tablourile sale cu flori – „Anemonele”, „Crizantemele”, „Garoafele” – nu sunt simple exerciții de culoare, ci adevărate meditații asupra fragilității vieții și frumuseții efemere. Florile devin, în viziunea artistului, simboluri ale suferinței, ale speranței și ale rezistenței în fața destinului, reflectând adesea propriile sale trăiri.

La fel de importante sunt scenele de viață rurală și portretele, în care Luchian surprinde cu sinceritate chipul țăranului român, demnitatea și tăcerea sa plină de sens. Aceste lucrări se înscriu în spiritul cultural al Țării de Sus, unde tradiția, credința și respectul pentru valorile autentice au fost mereu fundamentale. Prin arta sa, Luchian a contribuit la consolidarea unei conștiințe culturale naționale, punând în lumină frumusețea lumii românești.

Viața pictorului a fost marcată de suferință, fiind diagnosticat cu scleroză multiplă, boală care l-a imobilizat treptat. Cu toate acestea, Ștefan Luchian a continuat să creeze până aproape de finalul vieții, pictând chiar și atunci când mâinile nu îl mai ascultau. Această luptă dramatică cu boala

transformă destinul său într-un exemplu de sacrificiu și devotament față de artă, sporind valoarea morală și simbolică a operei sale.

Ștefan Luchian s-a stins din viață la 28 iunie 1916, dar moștenirea sa artistică rămâne vie și astăzi. El este nu doar un mare pictor, ci și o expresie a spiritului cultural al Botoșaniului, un reprezentant de seamă al Țării de Sus, care a transformat suferința în frumusețe și culoarea în limbaj al sufletului.

În concluzie, Ștefan Luchian reprezintă una dintre cele mai importante personalități culturale ale Țării de Sus, un artist care a contribuit decisiv la modernizarea picturii românești și la afirmarea valorilor spirituale ale acestui spațiu. Prin opera și destinul său, el rămâne o figură emblematică a culturii botoșănene, demonstrând că adevărata artă se naște din legătura profundă dintre om, loc și spirit.

Bibliografie:

- <https://ro.wikipedia.org/>
- <https://historia.ro/>
- <https://stefanluchian.eu/>
- <https://curatorial.ro/>

Matei Vișniec

Elev: Mechiș Sabrina,
 Prof. Terciu Andreea-Mădălina,
 Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Matei Vișniec este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori români contemporani. Este apreciat mai ales ca dramaturg (autor de piese de teatru), dar a scris și poezie, proză și texte jurnalistice. Numele lui este important nu doar în România, ci și în Europa, deoarece multe dintre piesele sale au fost traduse și jucate pe scene mari. Prin scrierile lui, Matei Vișniec vorbește despre libertate, frică, manipulare, război și despre felul în care oamenii sunt influențați de societate.

Un lucru care îl face interesant este că viața lui a fost influențată puternic de perioada comunistă. Într-un fel, el a trăit pe propria piele ce înseamnă cenzura și lipsa libertății.

Matei Vișniec s-a născut la 29 ianuarie 1956, în orașul Rădăuți, județul Suceava, adică în zona Bucovinei. Bucovina este o regiune cu tradiții puternice și cu o cultură bogată, iar acest lucru se vede în modul în care autorul își construiește uneori atmosfera din scrieri: cu detalii, cu umor și cu o sensibilitate aparte.

Nu se cunosc foarte multe detalii despre copilăria lui, însă este clar că a fost atras de lectură și de scris încă de la început. Mai târziu, această pasiune a devenit meseria lui și modul lui de a se exprima.

Matei Vișniec a trăit o parte importantă din viața lui în România comunistă. În acea perioadă, scriitorii nu aveau voie să spună tot ce gândeau. Statul controla publicațiile, teatrul și presa. Dacă un text părea „periculos”, era interzis sau modificat.

Vișniec a scris piese de teatru care nu conveneau sistemului. Unele nu au fost publicate, altele nu au fost jucate. Asta l-a făcut să simtă că, deși are idei și talent, nu poate fi cu adevărat liber în țara lui. Un lucru important de înțeles este că pentru un scriitor libertatea este esențială: dacă nu poți spune adevărul sau dacă trebuie să te prefaci, literatura devine falsă.

În 1987, Matei Vișniec a luat o decizie grea: a plecat din România și s-a stabilit în Franța. Pentru un om tânăr, să plece din țară și să o ia de la zero într-un loc străin nu era deloc simplu. Totuși, el a făcut asta tocmai pentru a avea libertate de exprimare și pentru a-și construi o carieră reală. În Franța, la început, nu a fost ușor. Un scriitor străin trebuie să muncească mult ca să fie recunoscut. Cu timpul, Vișniec a început să publice și să fie jucat pe scene. A ajuns să scrie chiar și în limba franceză, ceea ce este o performanță, deoarece nu este ușor să creezi literatură într-o limbă care nu este cea maternă.

Matei Vișniec este cunoscut pentru stilul său original. Multe dintre piesele lui folosesc elemente de teatru absurd. Asta înseamnă că uneori apar situații ciudate, exagerate, sau personaje care se comportă neașteptat. Dar scopul nu este să fie doar „bizar”. Scopul este să arate adevărul despre lume. Pe scurt, piesele lui nu sunt doar pentru divertisment. Ele sunt și o formă de protest sau de analiză a societății.

Un alt lucru interesant este că Vișniec folosește și umorul, dar adesea este un umor amar. Uneori râzi, dar apoi îți dai seama că situația e tristă și reală. Matei Vișniec scrie mult despre:

- libertate (și cât de ușor poate fi pierdută),
- frica (cum îi face pe oameni să tacă),
- război (și efectele lui asupra oamenilor simpli),
- sistemele politice (care pot distruge vieți),
- condiția umană (singurătate, speranță, compromis).

De aceea, chiar dacă piesele lui au uneori personaje ciudate sau scene amuzante, ele au în spate un mesaj serios.

Matei Vișniec a scris multe piese și texte literare. Unele titluri sunt foarte cunoscute și se studiază sau se discută des:

- „Angajare de clovn” – o piesă care, deși pare comică, vorbește despre concurență, disperare și umilință.
- „Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal” – un titlu care atrage atenția și care arată cât de absurdă poate deveni o societate controlată.
- „Omul din care a fost extras răul” – un text care te pune pe gânduri despre ideea de bine și rău.

Titlurile lui sunt uneori șocante sau neobișnuite, dar tocmai asta îl face memorabil.

Pe lângă literatură, Matei Vișniec a lucrat și ca jurnalist. El a colaborat cu „Radio France Internationale”, unde a fost implicat în domeniul cultural. Asta l-a ajutat să fie conectat la evenimentele importante din lume și să înțeleagă mai bine realitatea contemporană.

Această experiență se vede în scrierile lui, care sunt ancorate în probleme reale, nu doar în imaginație. Matei Vișniec este important pentru că arată că literatura poate fi:

- un mod de a spune adevărul,
- o formă de rezistență,
- o oglindă a societății.

El este un exemplu de autor care nu a renunțat la ideile lui, chiar dacă a avut de suferit din cauza cenzurii. De asemenea, faptul că este apreciat și în străinătate arată că literatura română poate avea valoare universală.

Matei Vișniec este un scriitor modern, cu o viață interesantă și cu o operă originală. Născut în Bucovina, format intelectual la București și afirmat în Franța, el a reușit să transforme experiențele grele ale comunismului și ale exilului într-o literatură puternică. Prin piesele lui, Vișniec ne arată că libertatea este foarte importantă și că oamenii trebuie să aibă curajul să gândească singuri.

Bibliografie:

- „Matei Vișniec”, Wikipedia – https://en.wikipedia.org/wiki/Matei_Vi%C8%99niec
- „Matei Vișniec – autor”, Humanitas – <https://humanitas.ro/matei-visniec>
- „O personalitate pe zi: Matei Vișniec”, AGERPRES – <https://agerpres.ro/stiri/2021/01/29/>
- „Matei Vișniec”, FIPB 2018 – <https://2018.fipb.ro/en/speaker/matei-visniec/>

Ciprian Porumbescu

Elev: Precob Alexia,

Prof. Terciu Andreea-Mădălina,

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Ciprian Porumbescu este una dintre cele mai sensibile și luminoase figuri ale culturii românești. Viața lui, deși scurtă, a fost marcată de iubire pentru neam, artă și frumos. Muzica sa nu este doar o succesiune de note, ci o confesiune a sufletului românesc, o rugăciune cântată, plină de dor, speranță și melancolie. Prin creațiile sale, Ciprian Porumbescu a reușit să transforme suferința personală și dragostea de țară într-o moștenire artistică nemuritoare.

Date biografice:

Ciprian Porumbescu s-a născut la 14 octombrie 1853, în localitatea Șipotele Sucevei (astăzi Ciprian Porumbescu), într-o familie de intelectuali. Tatăl său, Iraclie Porumbescu, a fost preot, scriitor și un aprig susținător al culturii românești. Încă din copilărie, Ciprian a fost înconjurat de muzică, povești populare și dragoste pentru tradițiile românești, elemente care aveau să-i influențeze profund creația.

A urmat studiile la Suceava și Cernăuți, iar mai târziu a studiat muzica la Conservatorul din Viena. Acolo a intrat în contact cu marile curente muzicale europene, însă nu și-a pierdut niciodată identitatea națională. Dimpotrivă, a încercat să îmbine muzica cultă cu melosul popular românesc.

Activitatea și creația muzicală:

Ciprian Porumbescu a fost un compozitor profund romantic, inspirat de folclor, natură și sentimente intense. Printre cele mai cunoscute lucrări ale sale se numără „Balada pentru vioară și orchestră” – o creație de o sensibilitate aparte, considerată una dintre cele mai emoționante piese din muzica românească, „Crai Nou” – prima operetă românească, inspirată din tradițiile și viața satului, „Pe-al nostru steag e scris Unire” – un cântec cu puternic mesaj patriotic, „Trei culori” și „Cântecul gînteii latine”, dar și numeroase numeroase lieduri și piese corale.

Muzica lui Porumbescu vorbește despre dor, iubire, suferință și speranță. Fiecare compoziție pare să poarte amprenta unui destin fragil, dar plin de lumină.

Suferință și destin tragic

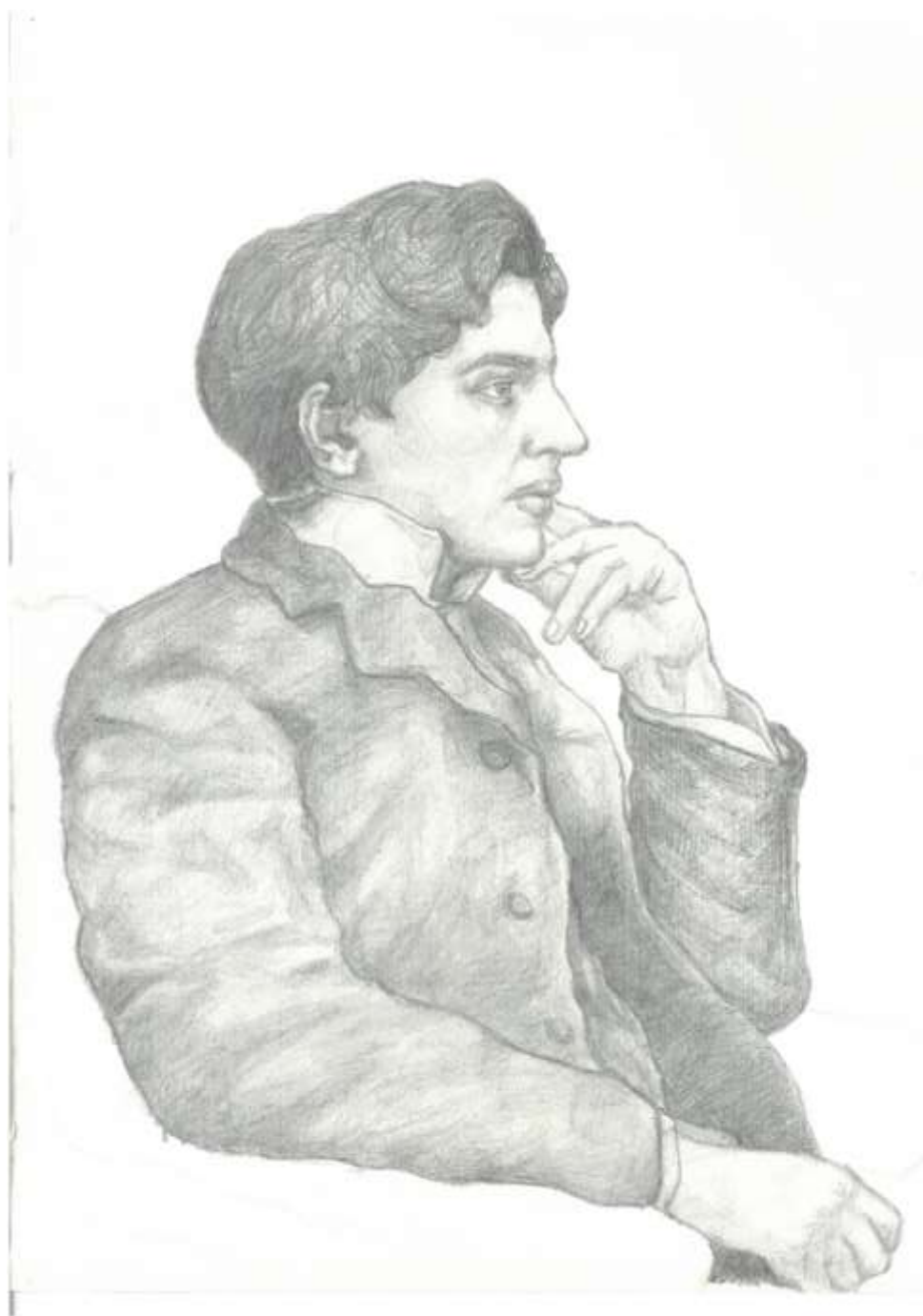
Viața lui Ciprian Porumbescu a fost umbrită de boală și de persecuții politice. A fost întemnițat pentru activitatea sa patriotică, experiență care i-a afectat grav sănătatea. Bolnav de tuberculoză, a trăit mereu cu sentimentul că timpul nu îi este prieten. S-a stins din viață la doar 29 de ani, pe 6 iunie 1883. Deși viața i-a fost scurtă, creația sa a rămas veșnică, demonstrând că adevărata valoare nu se măsoară în ani, ci în profunzimea urmei lăsate în sufletele oamenilor.

Moștenirea culturală

Ciprian Porumbescu rămâne un simbol al romantismului românesc și al luptei pentru identitate națională. Muzica lui este cântată și astăzi, emoționând generații întregi. Prin talentul și

sensibilitatea sa, a reușit să transforme dorul românesc într-o artă universală. Ciprian Porumbescu nu a fost doar un compozitor, ci un poet al sunetelor, un suflet care a ars intens pentru muzică și pentru țara sa. Deși viața i-a fost scurtă, ecoul creațiilor sale nu se va stinge niciodată. În fiecare notă se simte inima unui om care a iubit profund și a suferit tăcut, lăsând României una dintre cele mai frumoase moșteniri muzicale.

SECȚIUNEA
DESENE-PICTURĂ
CADRE DIDACTICE
ELEVI

George Enescu
Elev: Buzuc Tudor-Darius
Profesor coordonator: Șcarlii Ioana
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Gheorghe” Botoșani

Sf. Cuv. Mavra de pe Ceahlău

Elev: Robu Costel-Teodor

Profesor coordonator: Pr. Budacă Teodor-Cătălin

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

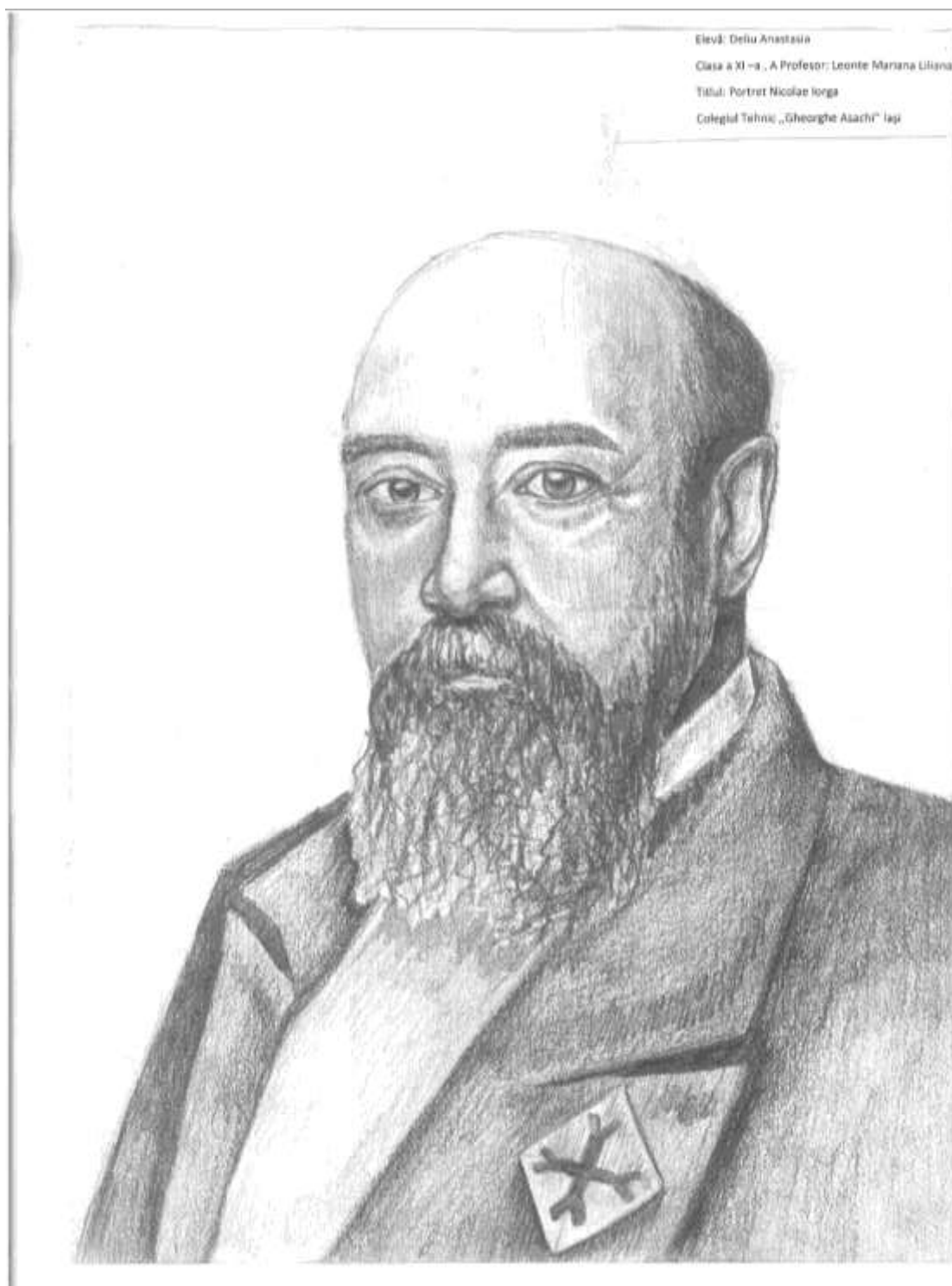

Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași

Elev: Robu Costel-Teodor

Profesor coordonator: Pr. Chichioacă Petru-Georgel

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

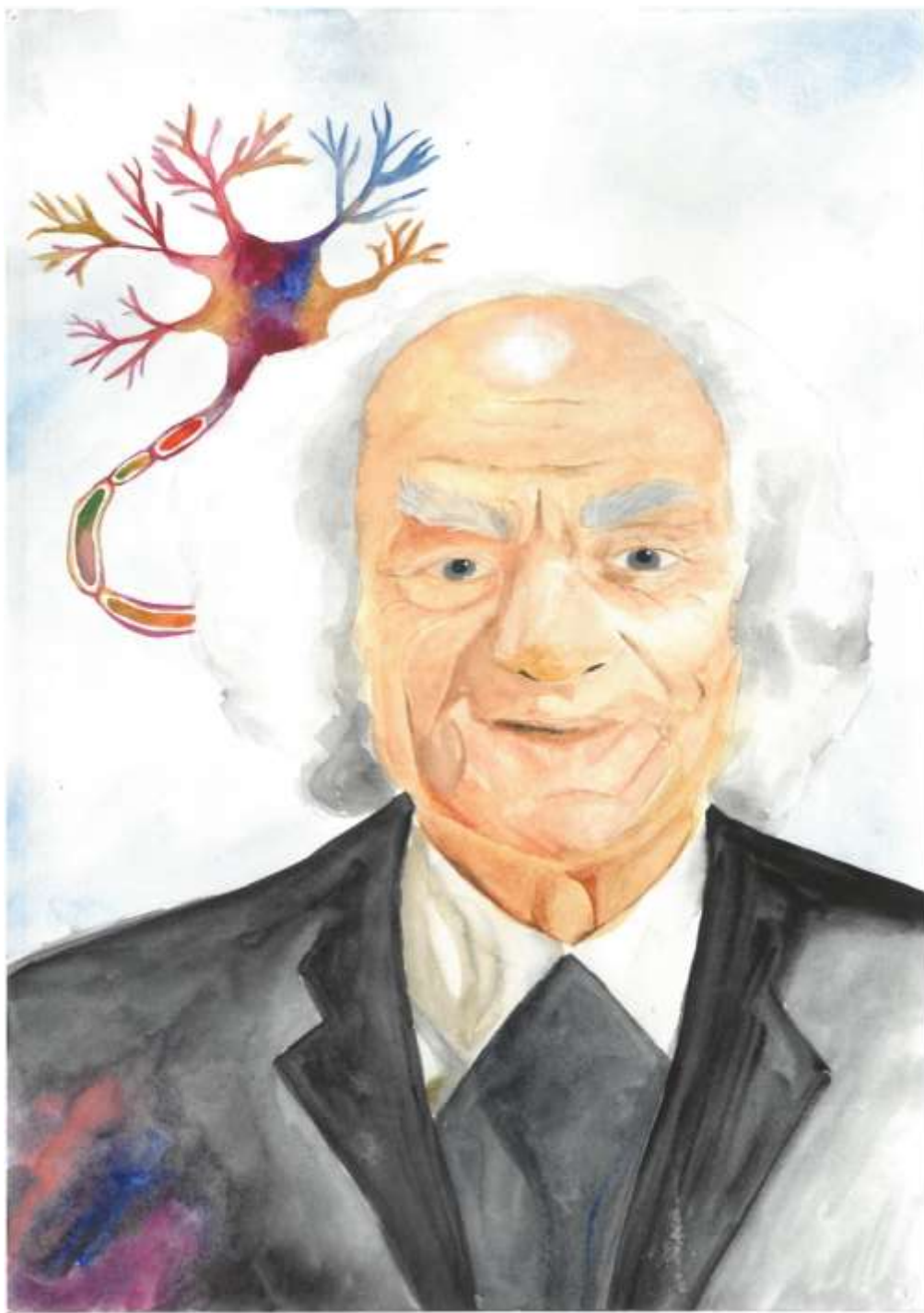

Nicolae Iorga

Elev: Deliu Anastasia

Profesor coordonator: Leonte Mariana-Liliana

Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași

Leon Dănăilă

Elev: Ilucă Andreea-Ioana

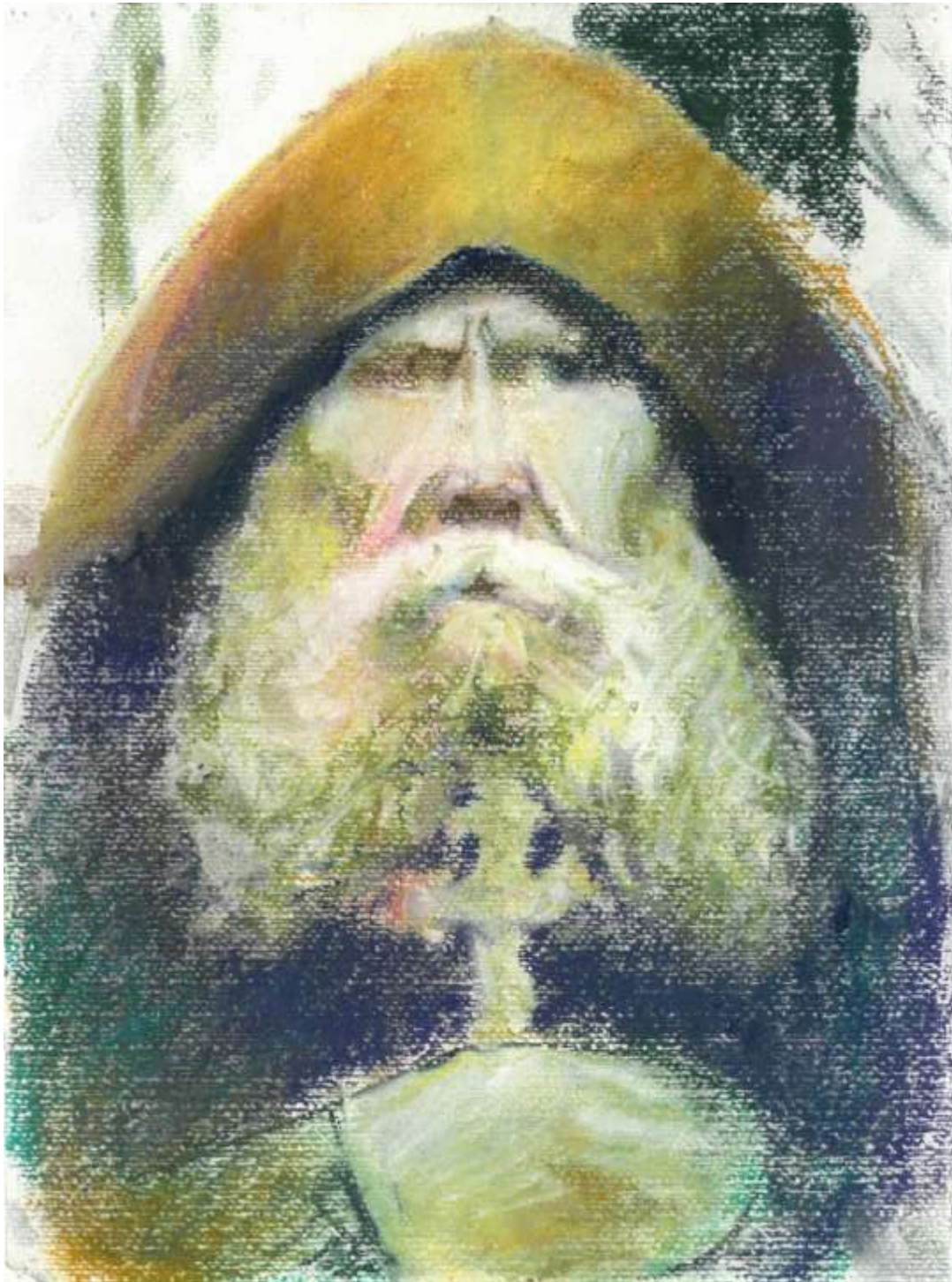
Profesor coordonator: Ciobanu Monica Claudia
Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani

George Enescu
 Elev: Buga Oana
 Profesor coordonator: Popov Carolina
 Liceul Teoretic Lipcani, Republica Moldova

George Enescu
Elev: Vișan Ioana Miruna
Profesor coordonator: Negoescu Liliana
Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” Galați

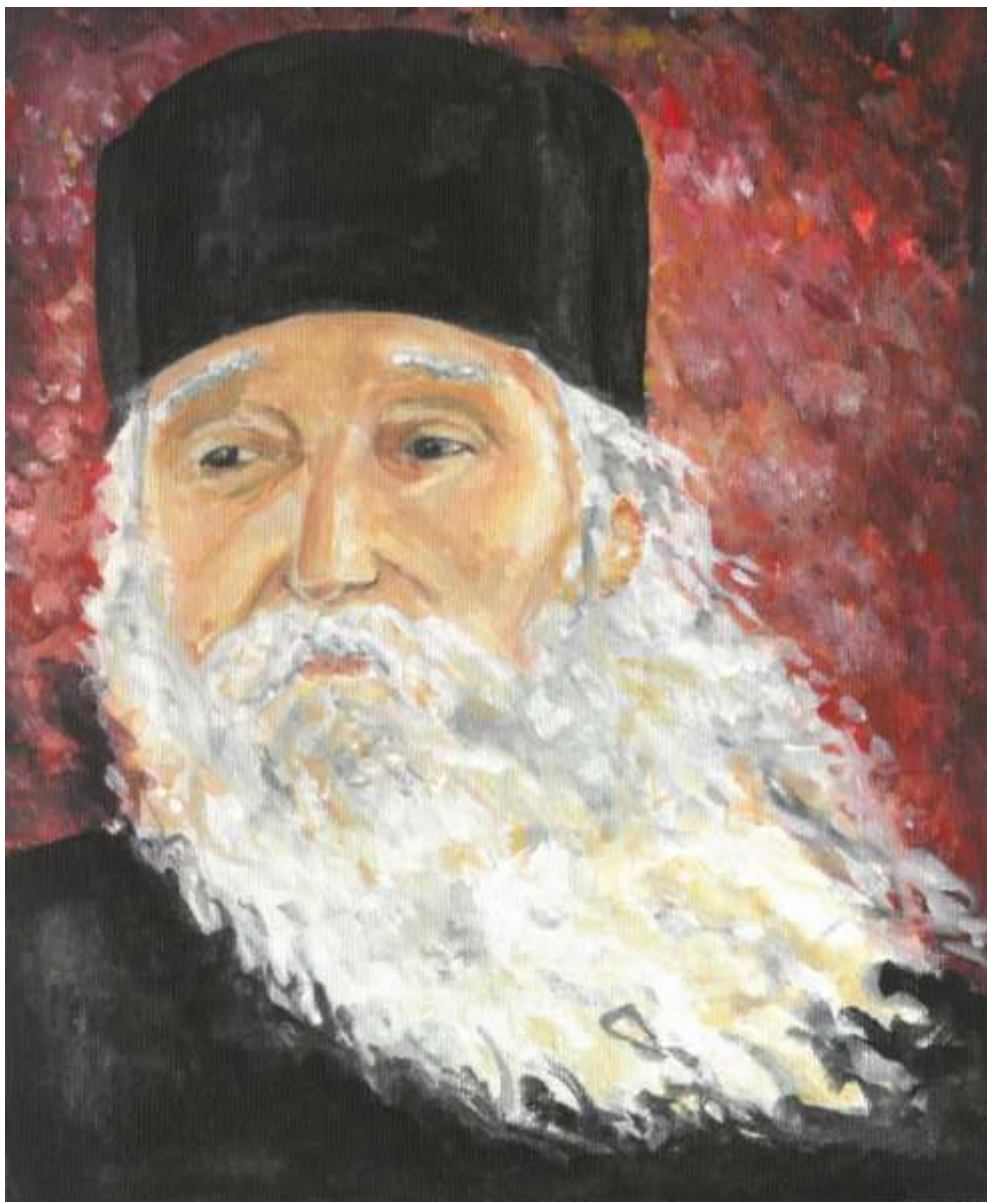
Sf. Cuv. Paisie Olaru
Elev: Fecioru Lavinia
Profesor coordonator: Cârțumariu Dan
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

Octav Băncilă
Elev: Nica Roxana
Profesor coordonator: Sofragiu Cristina
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

Ștefan Luchian
Elev: Drăgan Andreea
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

Sf. Cuv. Ilie Cleopa

Elev: Ichim Mihaela

Profesor coordonator: Sofragiu Cristina

Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

George Enescu
Elev: Spataru Olivia Eunice
Profesor coordonator: Precob Mirela
Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani

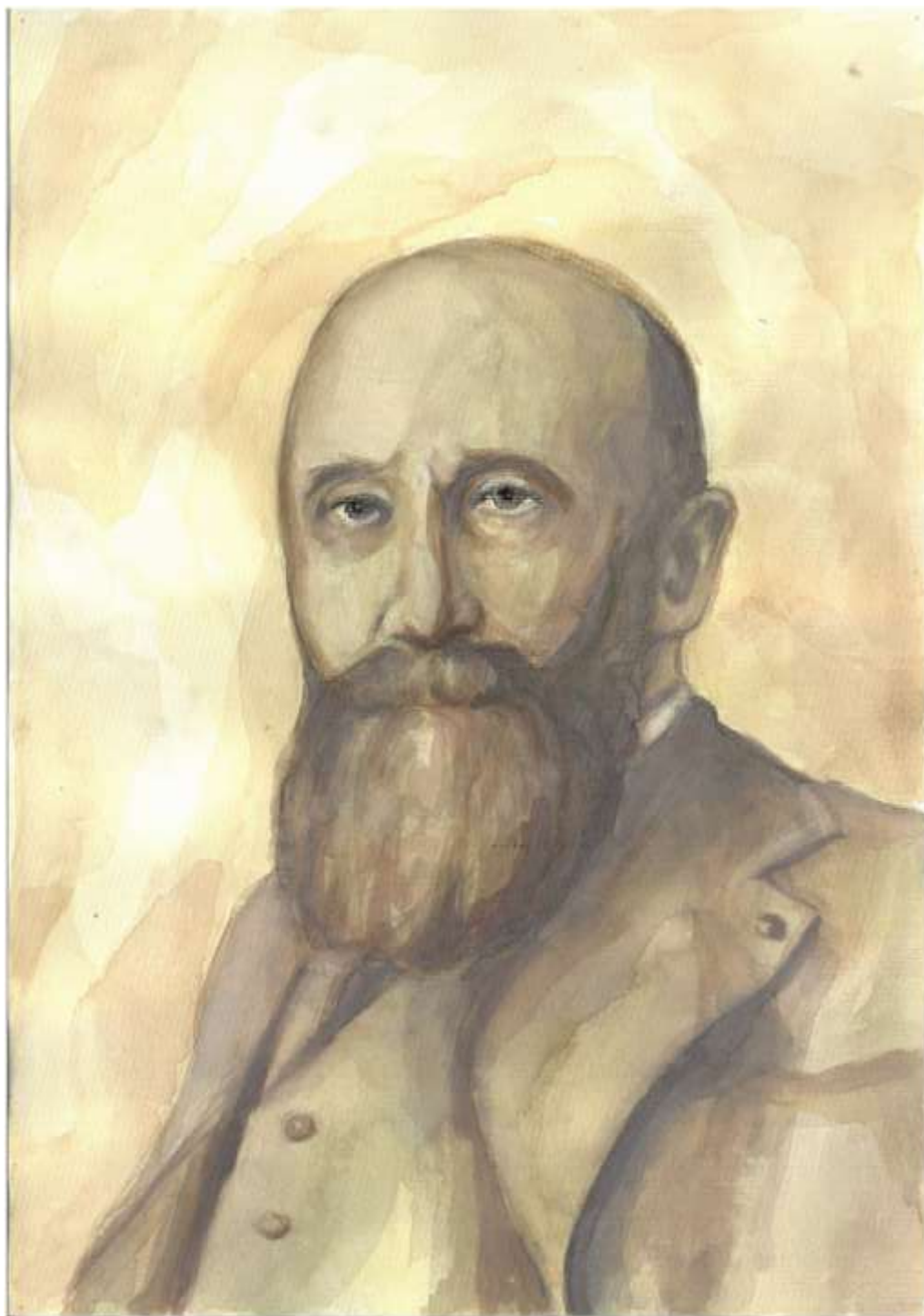

George Enescu
Elev: Găman Andreea-Patricia
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

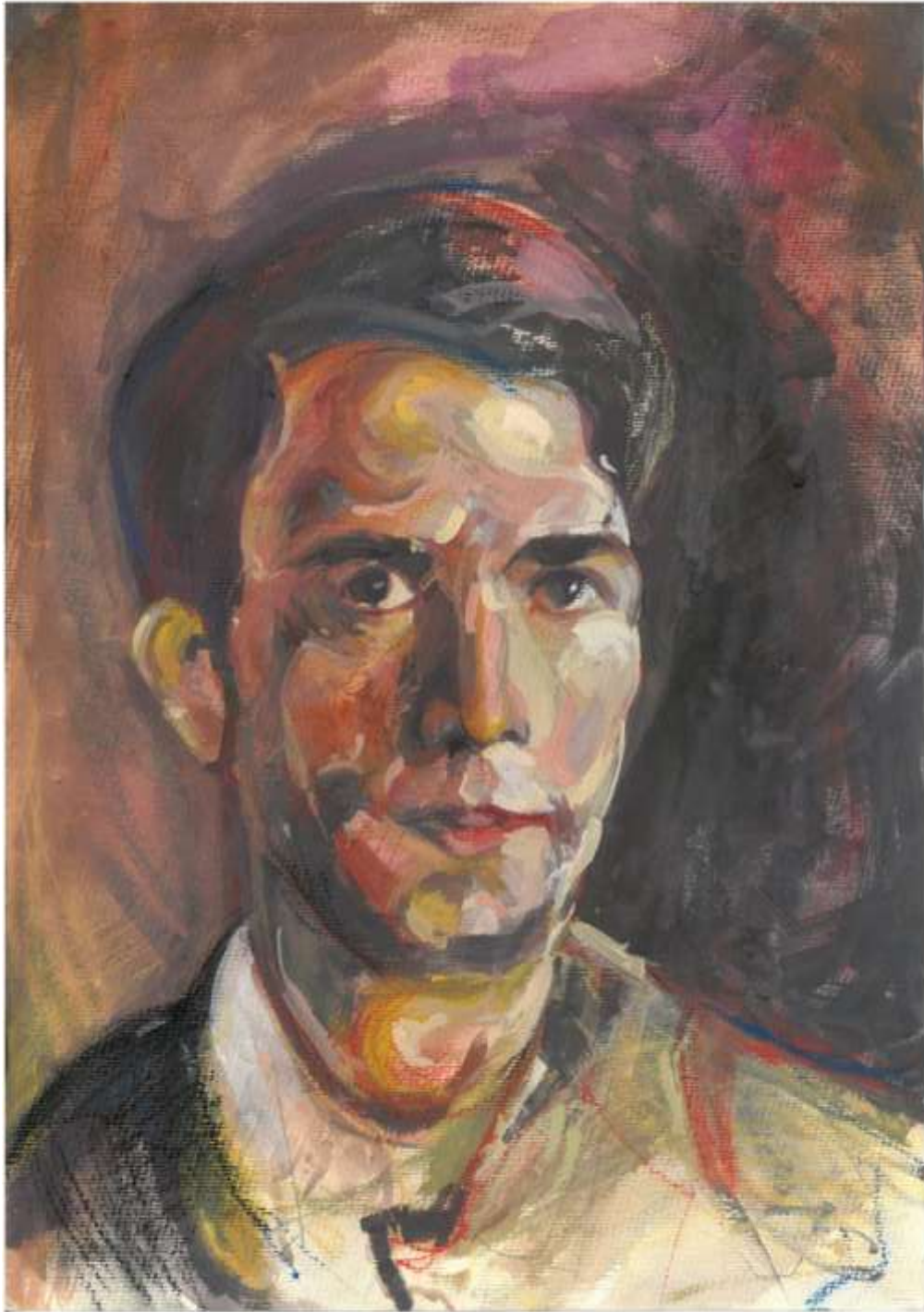

Elev: Ignat Robert Constantin
Clasa a X-a C, A Profesor: Leonte Mariana Liliana
Titlu: Portret Ioan Slavici
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași

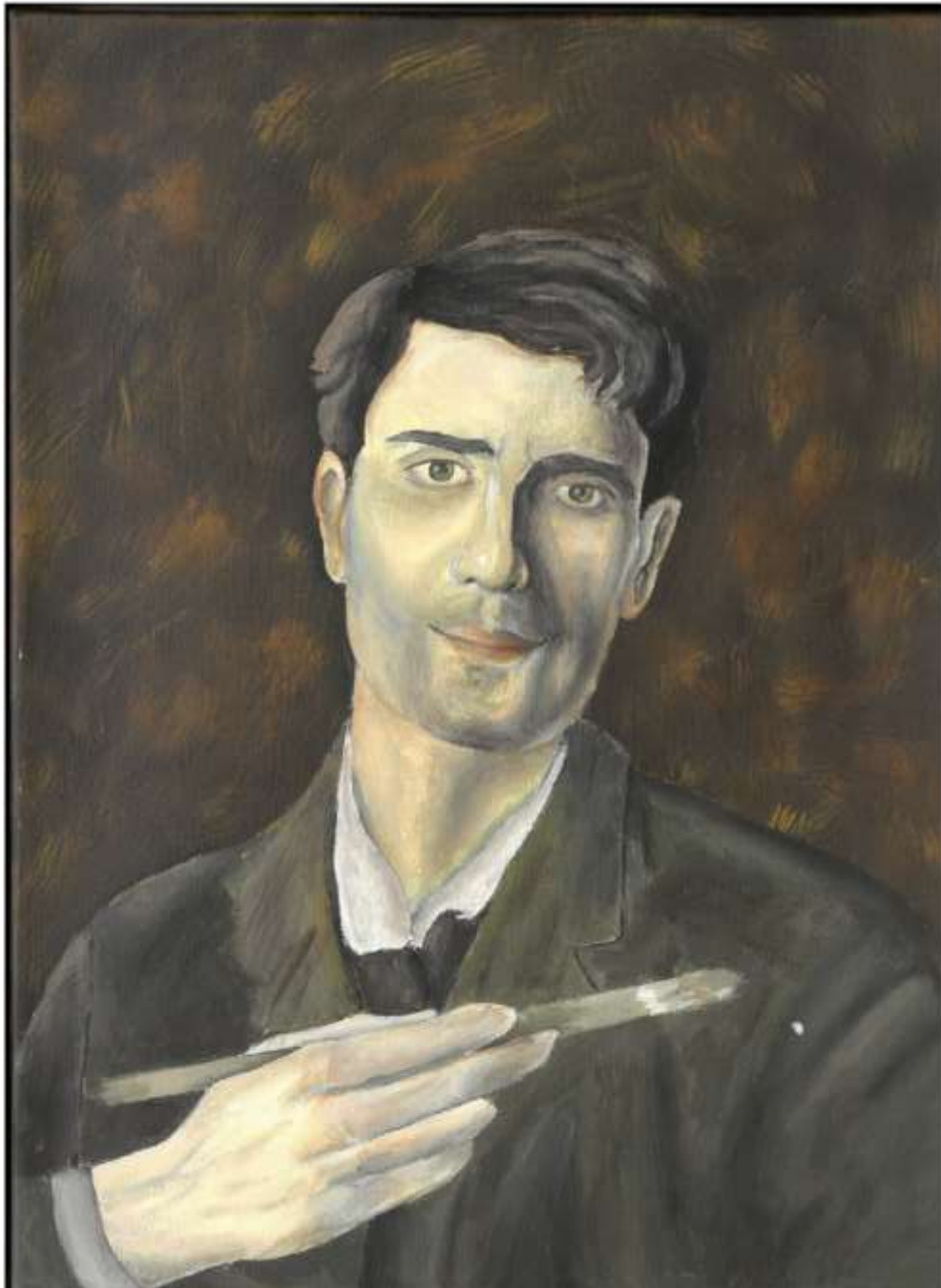
Ioan Slavici
Elev: Ignat Robert Constantin
Profesor coordonator: Leonte Mariana-Liliana
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași

Nicolae Iorga
Elev: Moisă Denisa Ioana
Profesor coordonator: Negoescu Liliana
Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” Galați

Ștefan Luchian
Elev: Guțu David
Profesor coordonator: Negoescu Liliana
Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” Galați

Ștefan Luchian
Elev: Chelaru Nectaria
Profesor coordonator: Sofragiu Cristina
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

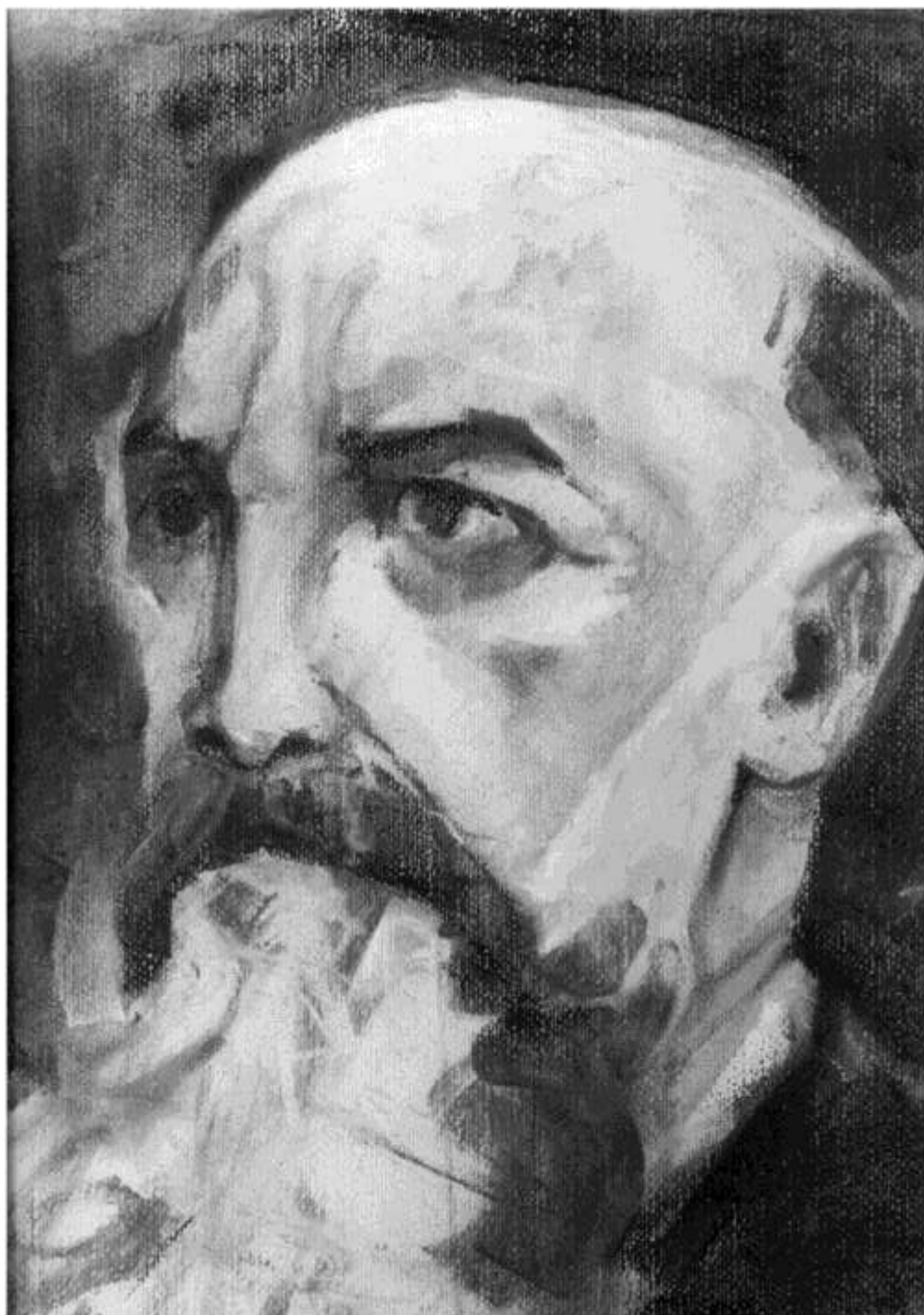

Octav Băncilă

Elev: Rachieru Victor

Profesor coordonator: Cârciumariu Dan

Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

Nicolae Iorga
Elev: Prisacari Nataniel
Profesor coordonator: Cârciumariu Dan
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

Sofia Nădejde -
prima activistă din Botoșani pentru drepturile femeilor
Elev: Moise Diana-Andreea
Profesor coordonator: Ignat Cristina-Ionela
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

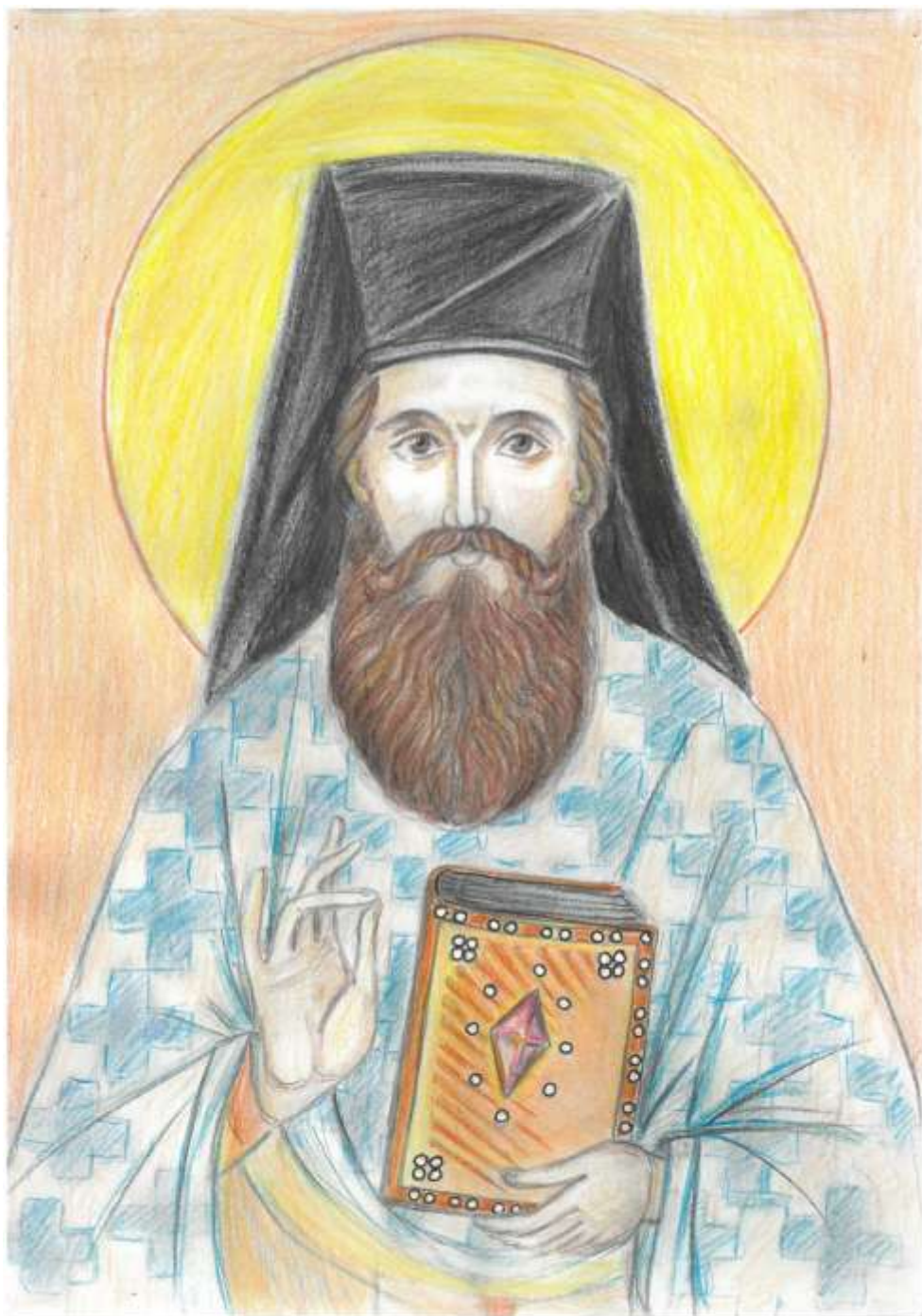
George Enescu
Elev: Gorgan David,
Prof. Pușcașu Maria-Cristina,
Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

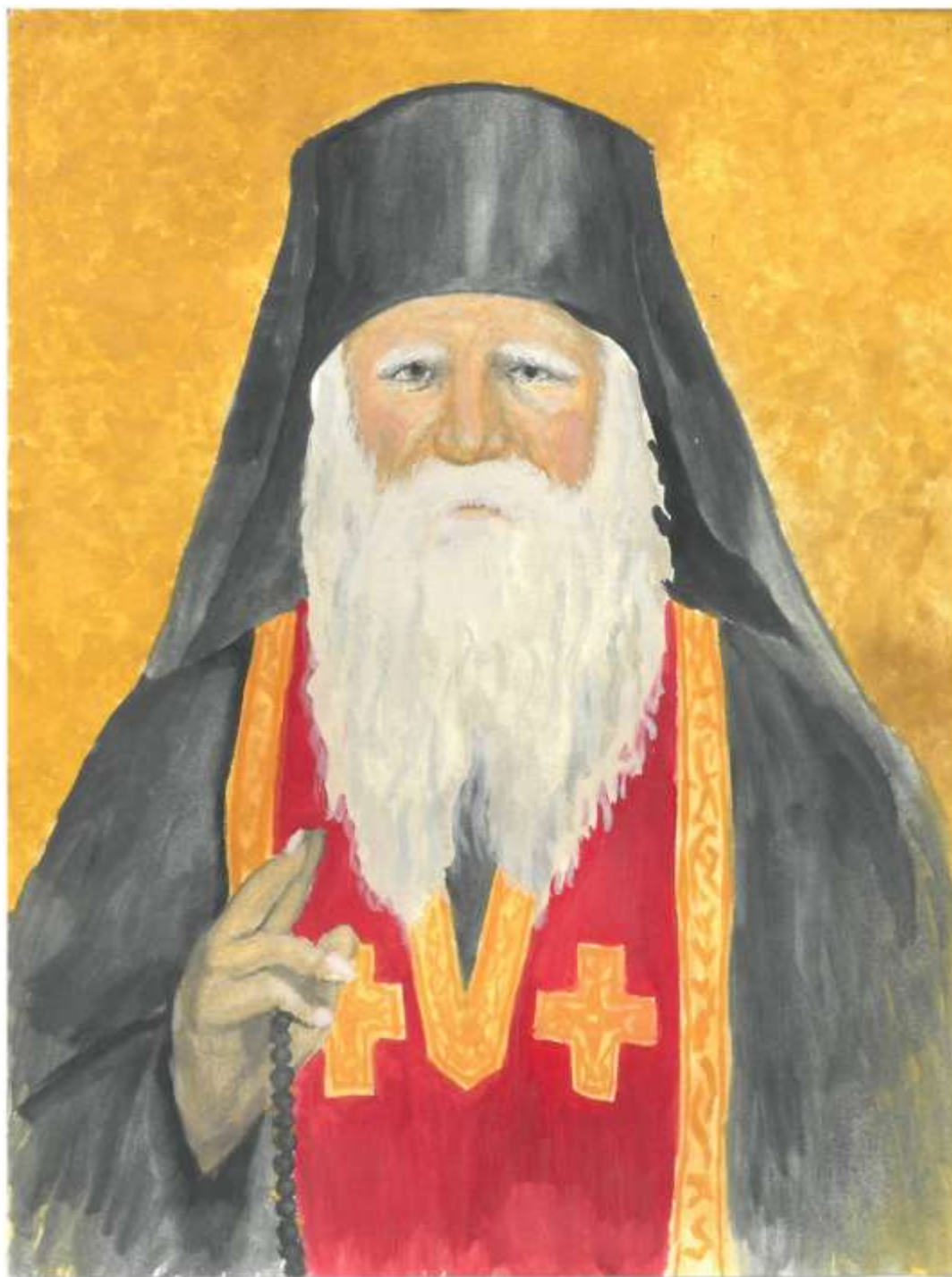
Sfântul Ioan Iacob de la Neamț
Elev: Gorgan David,
Prof. Pușcașu Maria-Cristina,
Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Visarion Puiu
Elev: Codreanu Ioana Crina,
Prof. Timofte Gabriel Andrei,
Liceul Teoretic „Bogdan Vodă”

Sf. Ioan Iacob
Elev: Encea Gabriela
Profesor coordonator: Cosac Daniela
Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu

Sf. Cuv. Cleopa Ilie de la Sihăstria
Elev: Vatavu Octavia
Profesor coordonator: Bodai Ana-Maria
Liceul „Demostene Botez” Trușești, Botoșani

Sf. Cuv. Elisabeta de la Pasărea

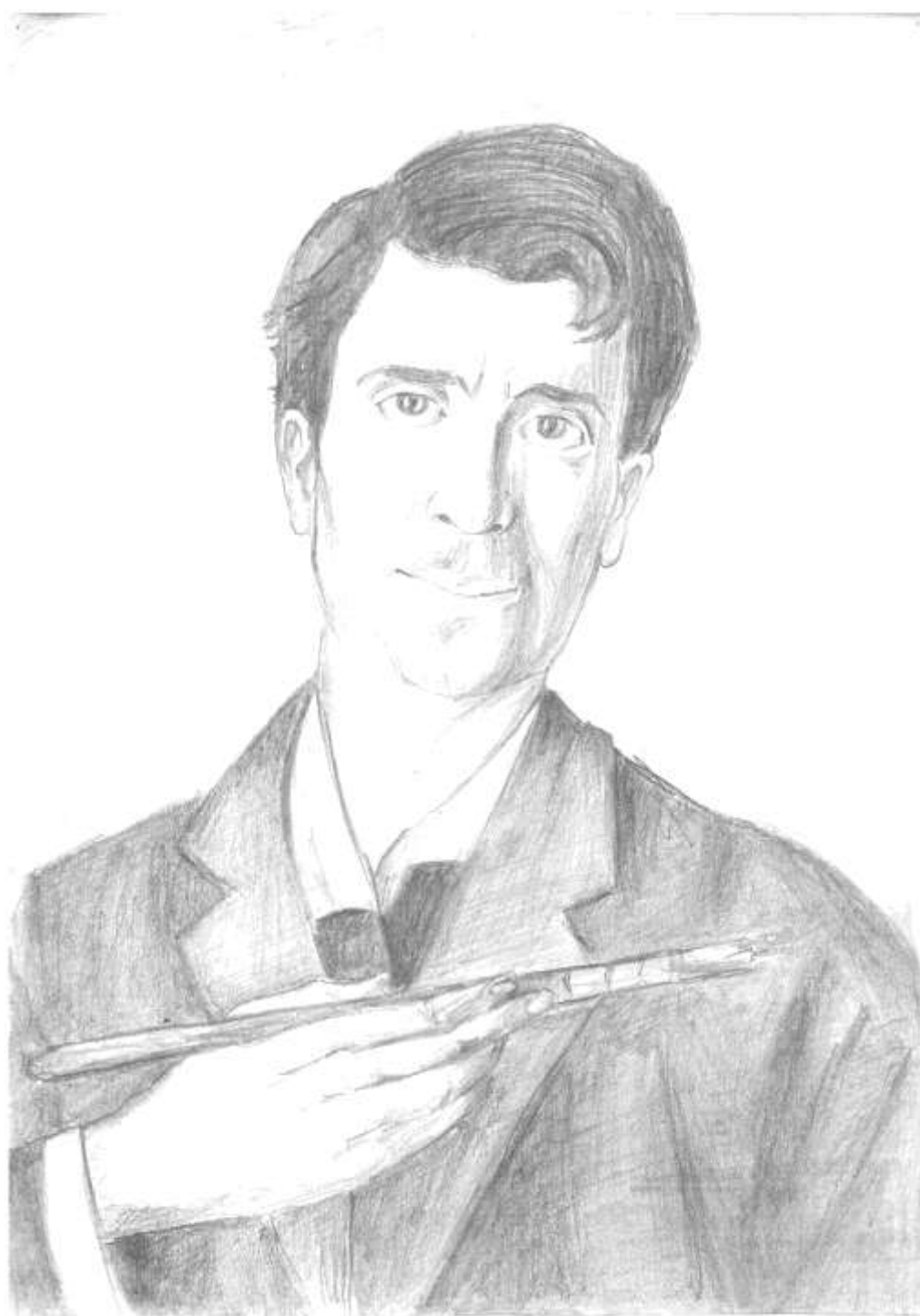
Elev: Hapău Florinela

Profesor coordonator: Pr. Budacă Teodor-Cătălin

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Ion Luca Caragiale
Elev: Aftanase Gabriela
Profesor coordonator: Voinea Oana Cristina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Ștefan Luchian

Elev: Bujoreanu Costin Daniel

Profesor coordonator: Cosac Daniela
Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu,

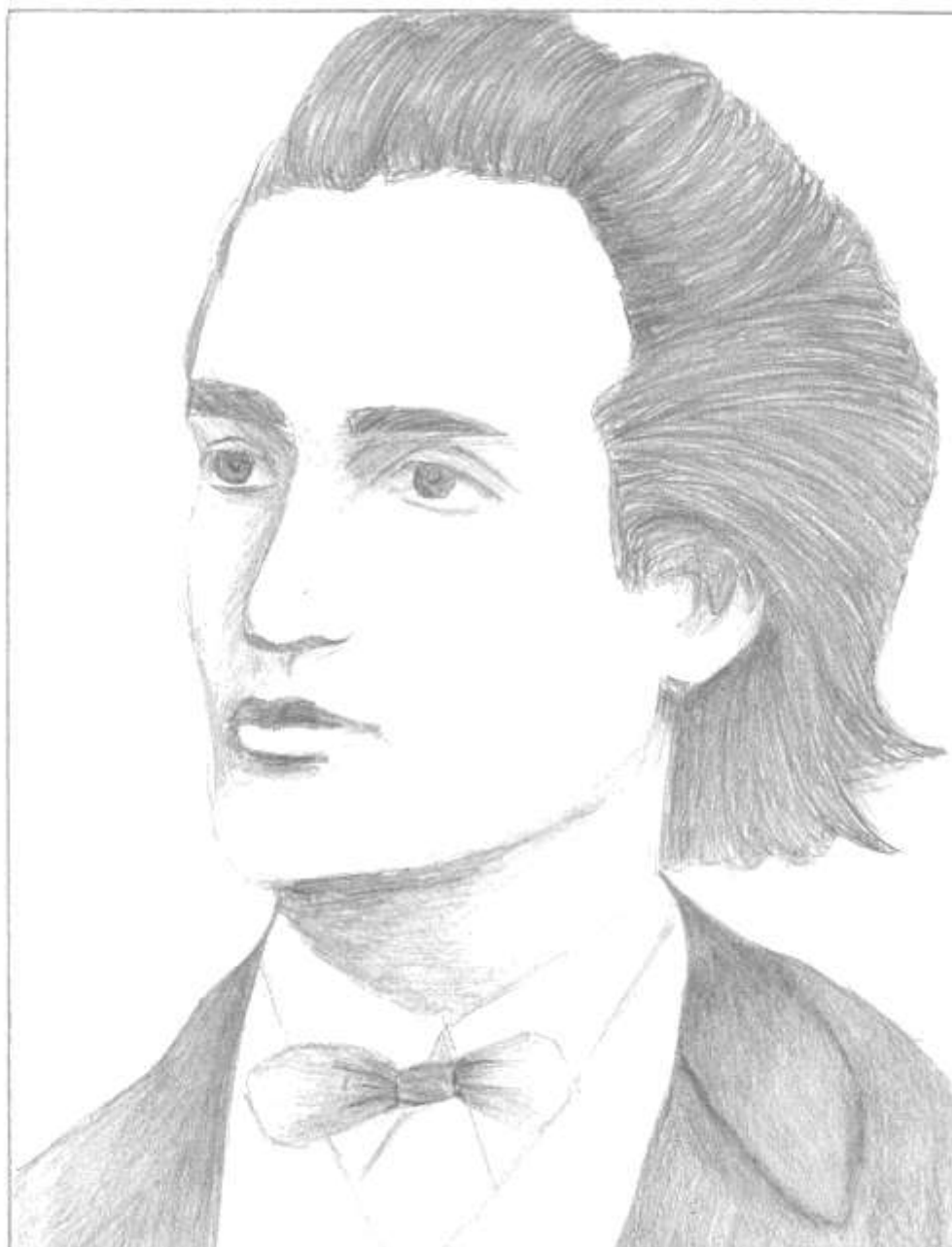
Părintele Dumitru Furtună
Elev: Vasiliu Teodora-Ștefania
Profesor coordonator: Nechita Adrian Viorel
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău

George Enescu
Elev: Bălțiță Andra-Mihaela
Profesor coordonator: Voinea Oana Cristina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Nicolae Iorga
Elev: Bahrin Rareș Sorin
Profesor coordonator: Dobrințu Alina
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

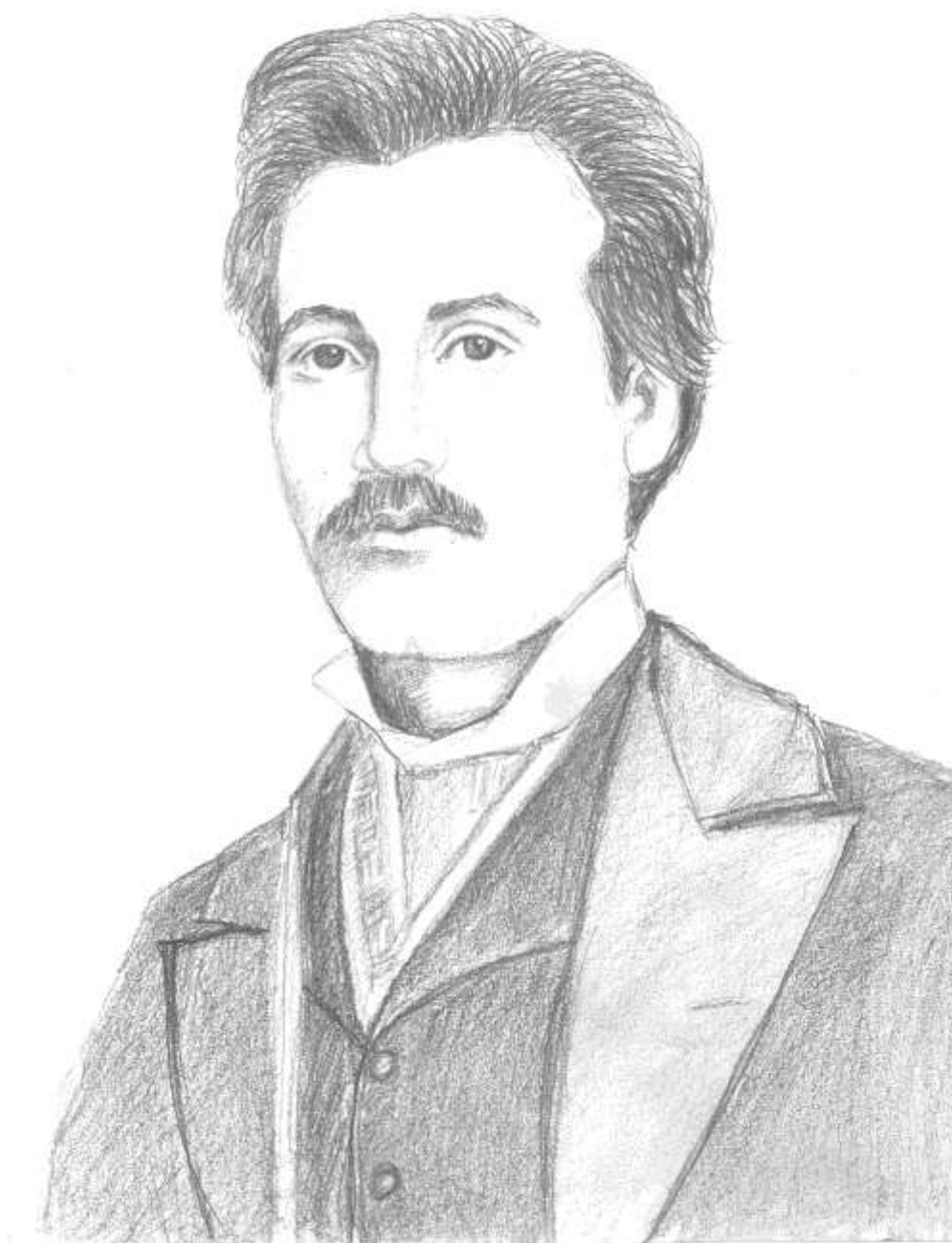
Mihai Eminescu
Elev: Sorocan Tatiana
Profesor coordonator: Vacarciuc Emilia
Liceul Teoretic Lipcani, Republica Moldova

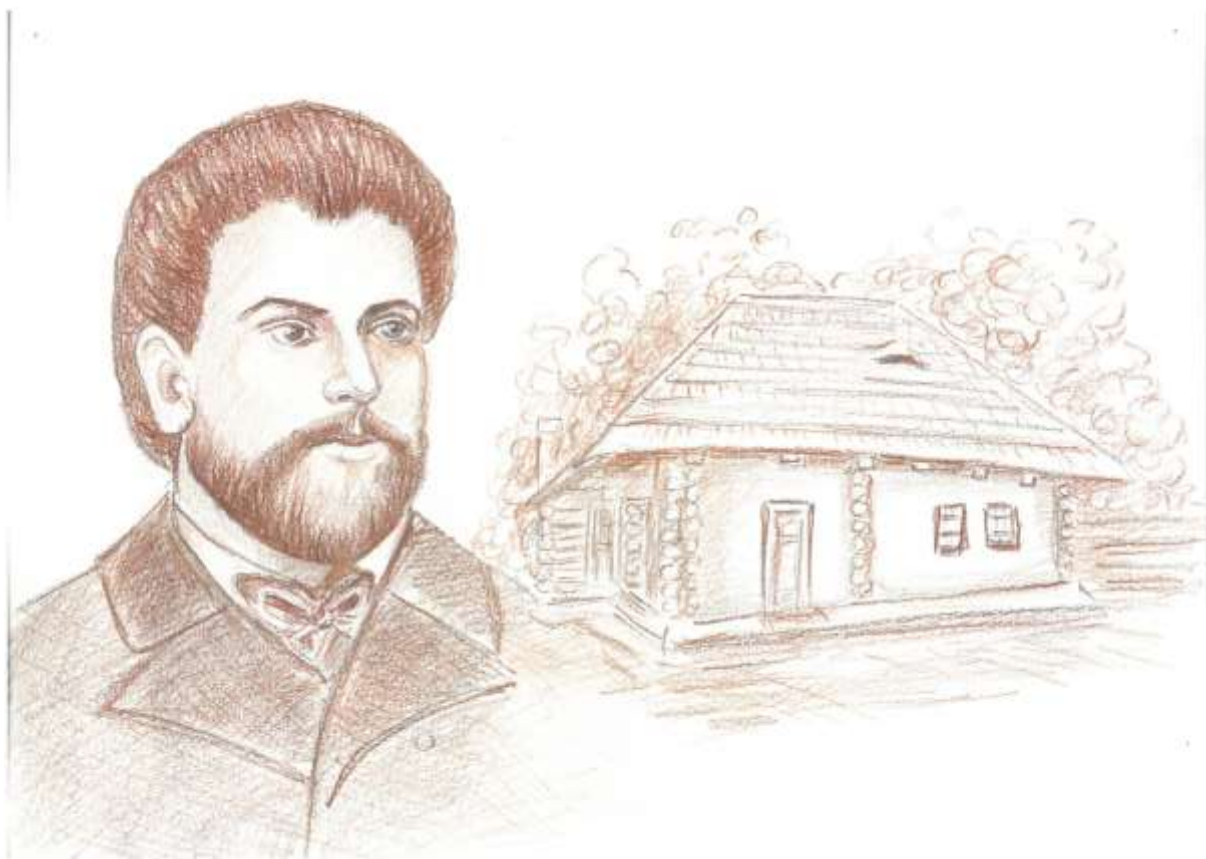
George Enescu

Elev: Ostafie Letizia Emima

Profesor coordonator: Malenchi-Gafițanu Oana-Marina
Colegiul Național „Grigore Ghica” Dorohoi, Botoșani

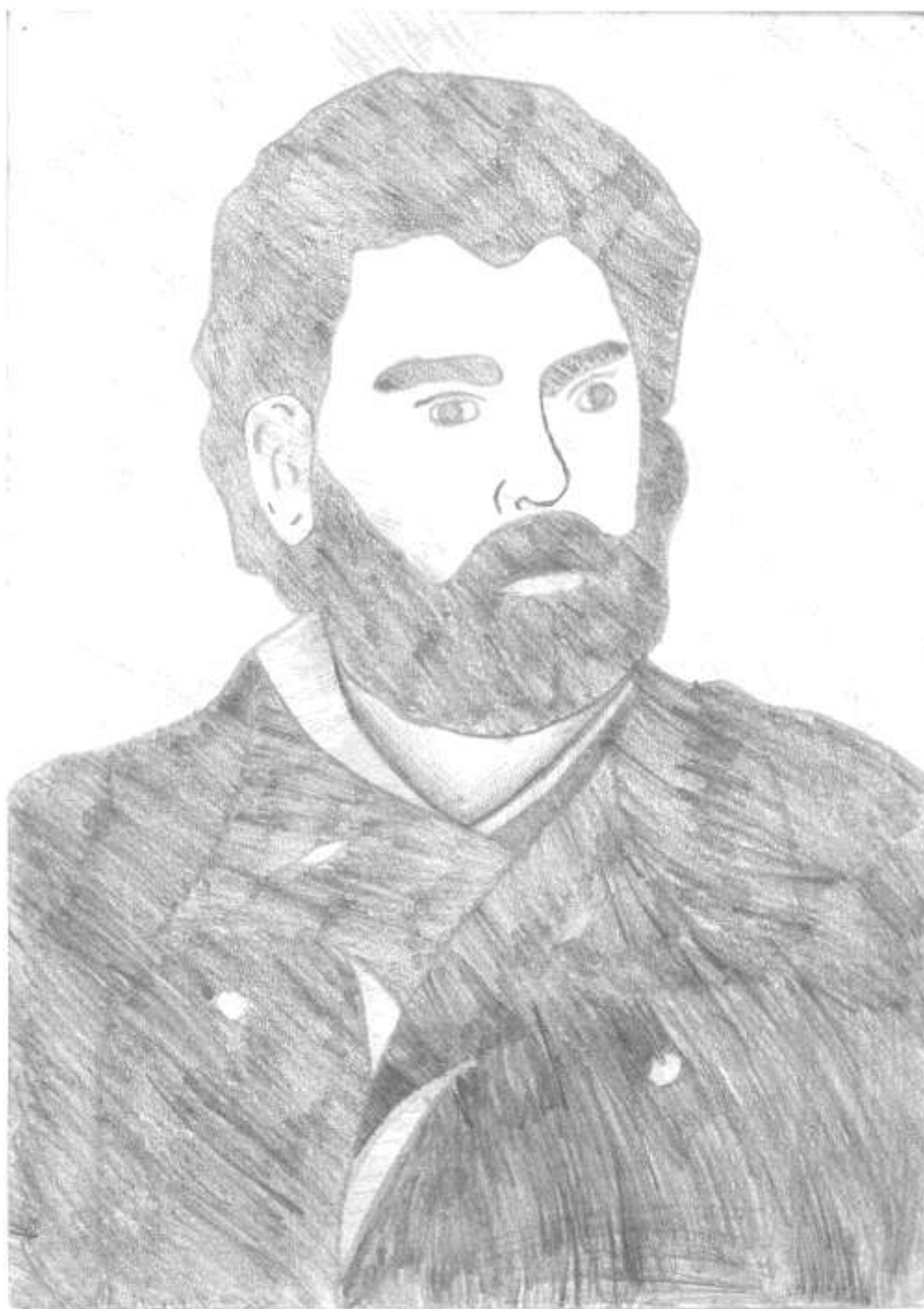
Mihai Eminescu
Elev: Duță Flavius
Profesor coordonator: Cosac Daniela
Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu

Ion Creangă
Elev: Stoenescu Vlad
Profesor coordonator: Cosac Daniela
Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu

Mihai Eminescu
Elev: Foitoș Irina
Profesor coordonator: Cerceș Liana Florina
Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Ion Creangă
Elev: Necula Darius Cosmin
Profesor coordonator: Crișan Nela
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

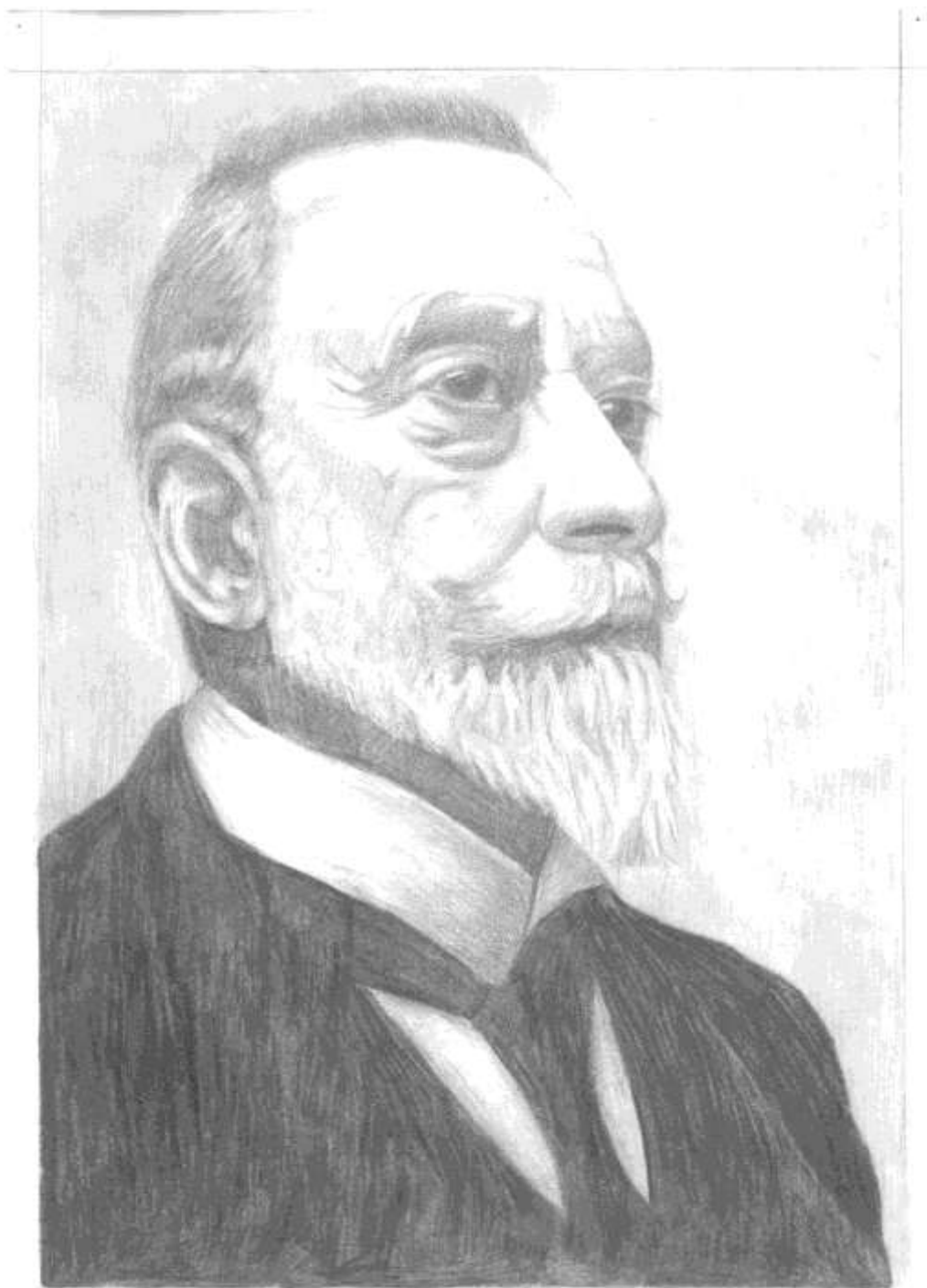
Mihai Eminescu

Elev: Lungu Denisa-Teodora

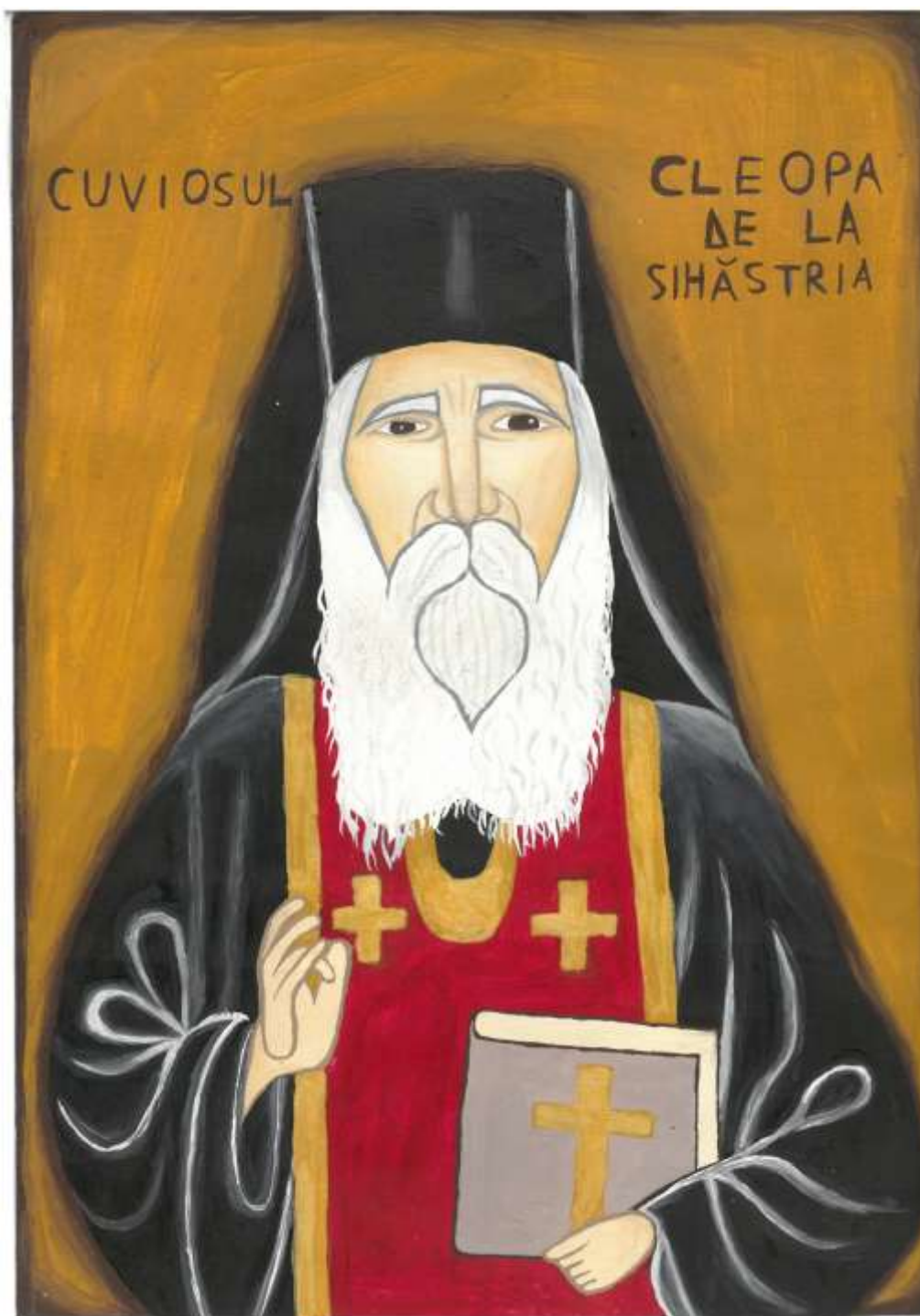
Profesor coordonator: Timofte Gabriel Andrei
Liceul Teoretic „Bogdan Vodă” Hălăucești, Iași

Nicolae Iorga
Elev: Popescu Andreea
Profesor coordonator: Mitroi Gabriel
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Cuv. Dionisie Exiguul” Constanța

Emil Racoviță
Elev: Eliade Medeea
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

Sf. Cuv. Cleopa de la Sihăstria
Elev: Macovei Roberta Delia
Profesor coordonator: Dobrinu Alina
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Sf. Ioan Iacob Hozevitul
Elev: Rusnac Arina
Profesor coordonator: Blajin Aculina
Liceul Teoretic Lipcani, Republica Moldova

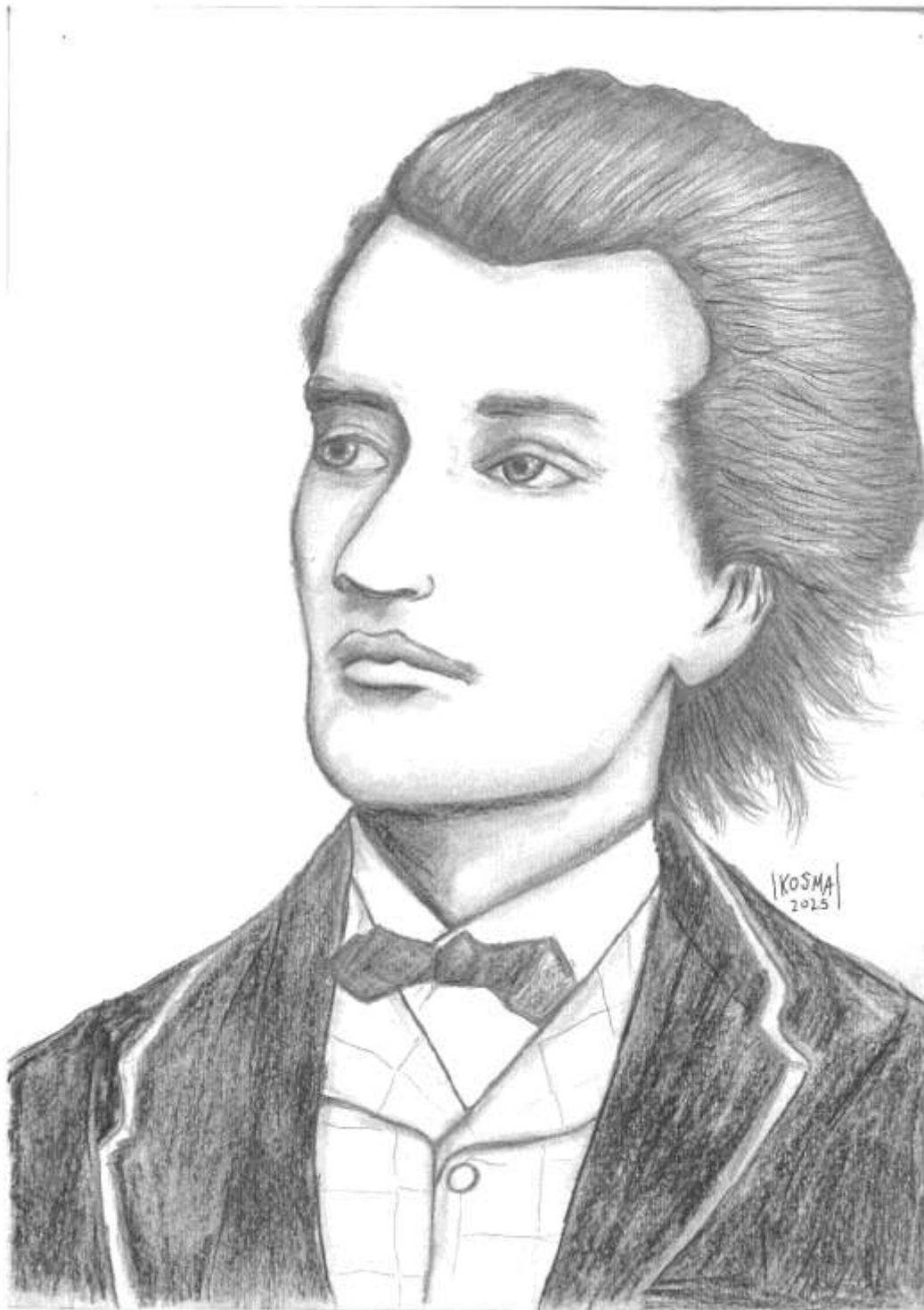
Sf. Cuv. Ilie Cleopa

Elev: Jitari Vlada

Profesor coordonator: Blajin Aculina
Liceul Teoretic Lipcani, Republica Moldova

Ștefan Luchian
Elev: Ciubeică Delia
Profesor coordonator: Bodai Ana-Maria
Liceul „Demostene Botez” Trușești, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Păduraru Cosmin George

Profesor coordonator: Ifrim Ștefana

Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

Pr. Cleopa Ilie
Elev: Tudose Daria
Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela
Liceul Teoretic „Diuliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

Spiru Haret
Elev: Tiliță Cristina
Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela
Liceul Teoretic „Diuliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

Henri Coandă

Elev: Stan Luca Mario

Profesor coordonator: Cosac Daniela
Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu

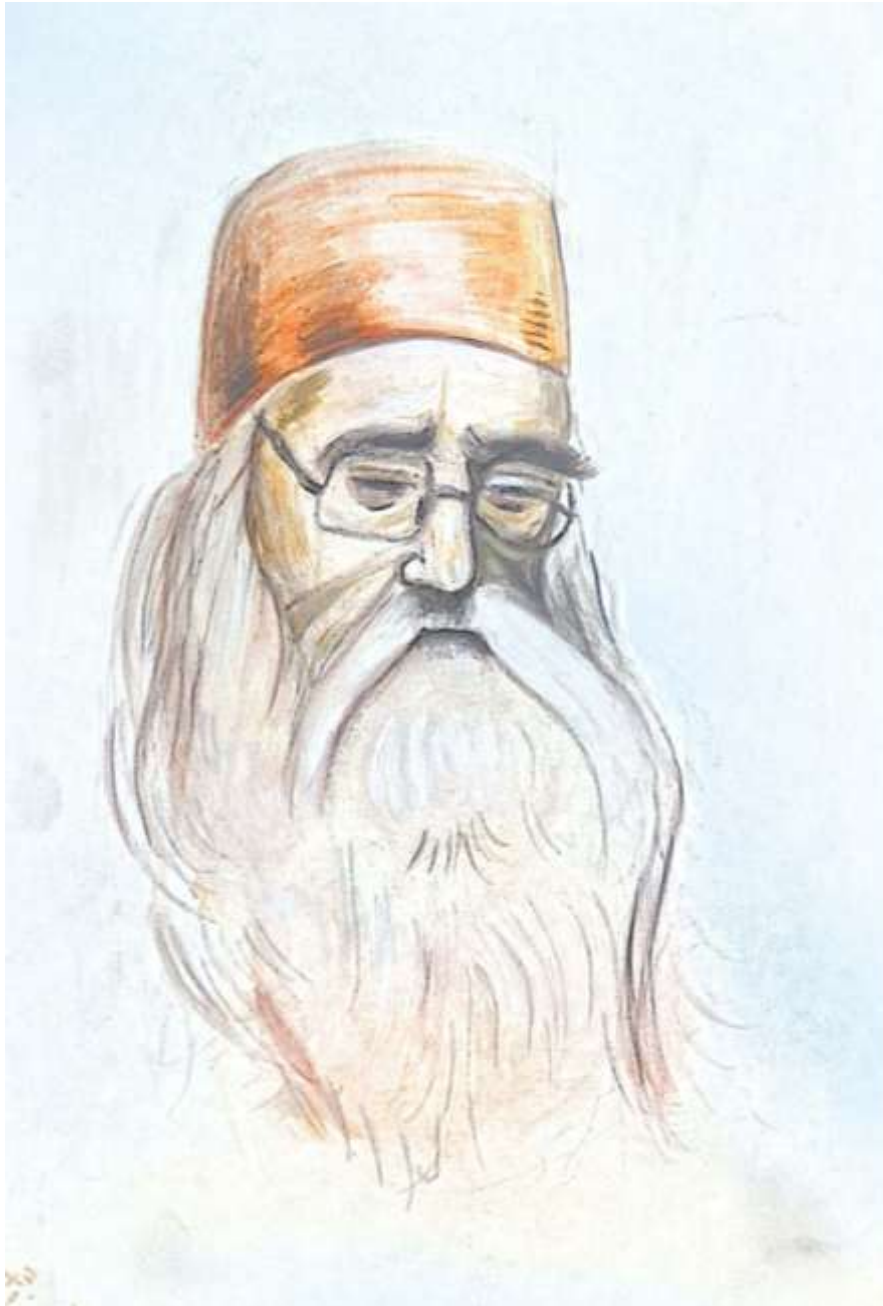
Ionel Teodoreanu
Elev: Bălțeanu Denis-Gabriel
Profesor coordonator: Leonte Mariana-Liliana
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași

George Enescu
Elev: Timofte Ianis,
Prof. Cărciumariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

Elev: Barbu Mario George,
Prof. Dolea Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Elev: Druțu George,
Prof. Dolea Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Elev: Druțu George,
Prof. Dolea Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Elev: Orășanu Andreea,
Prof. Dolea Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Elev: Sălăvăstru Alex Gabriel,
Prof. Dolea Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Elev: Solomon Robert,
Prof. Dolea Marian,
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Pr. Cleopa
Elev: Ichim Mihaela,
Prof. Cârțumariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

Emil Racoviță
Elev: Râzlcă Denisia,
Prof. Cârciunariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

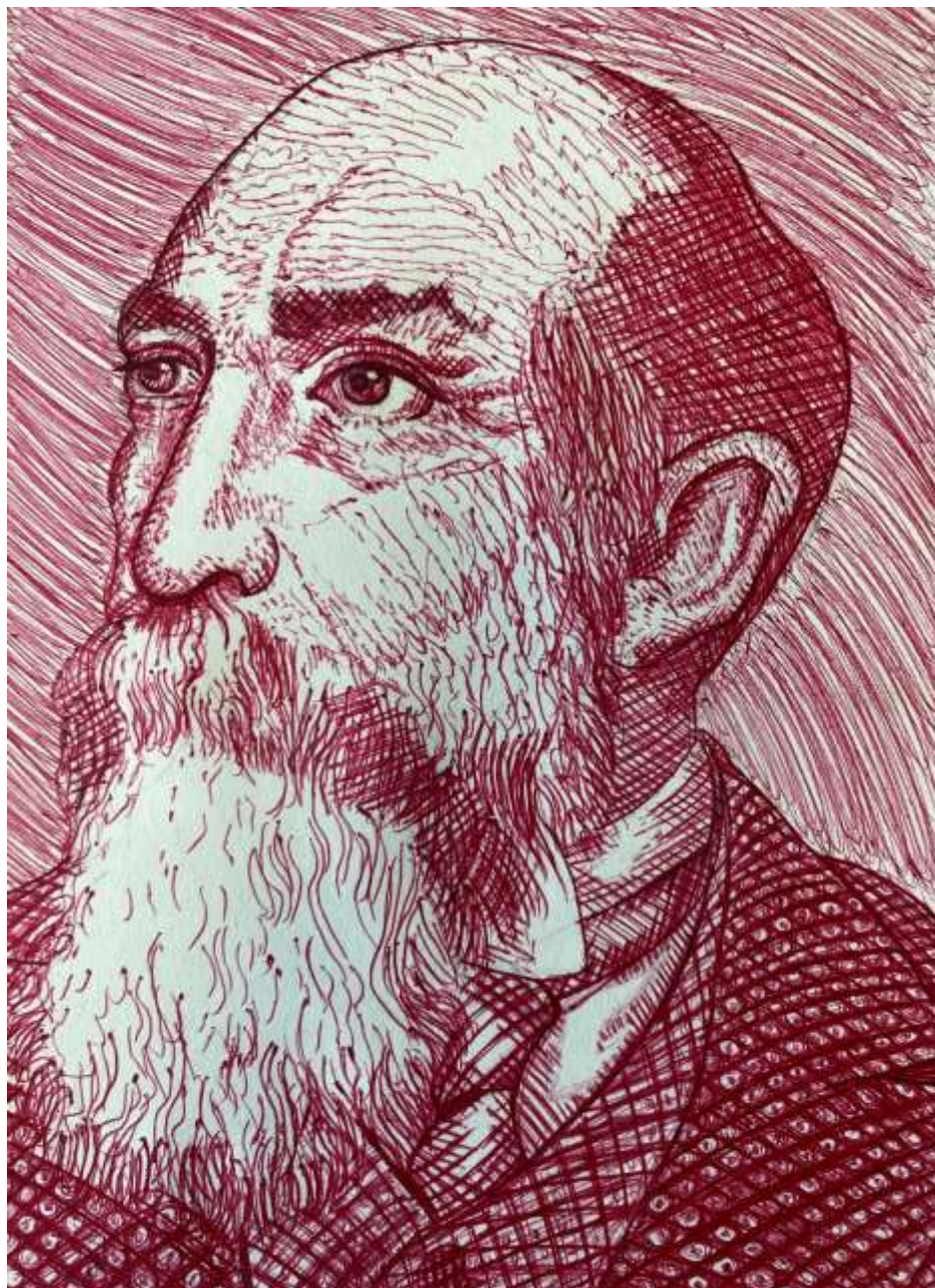
Ion Irimescu
Elev: Gădileanu Teodora,
Prof. Cârciumariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

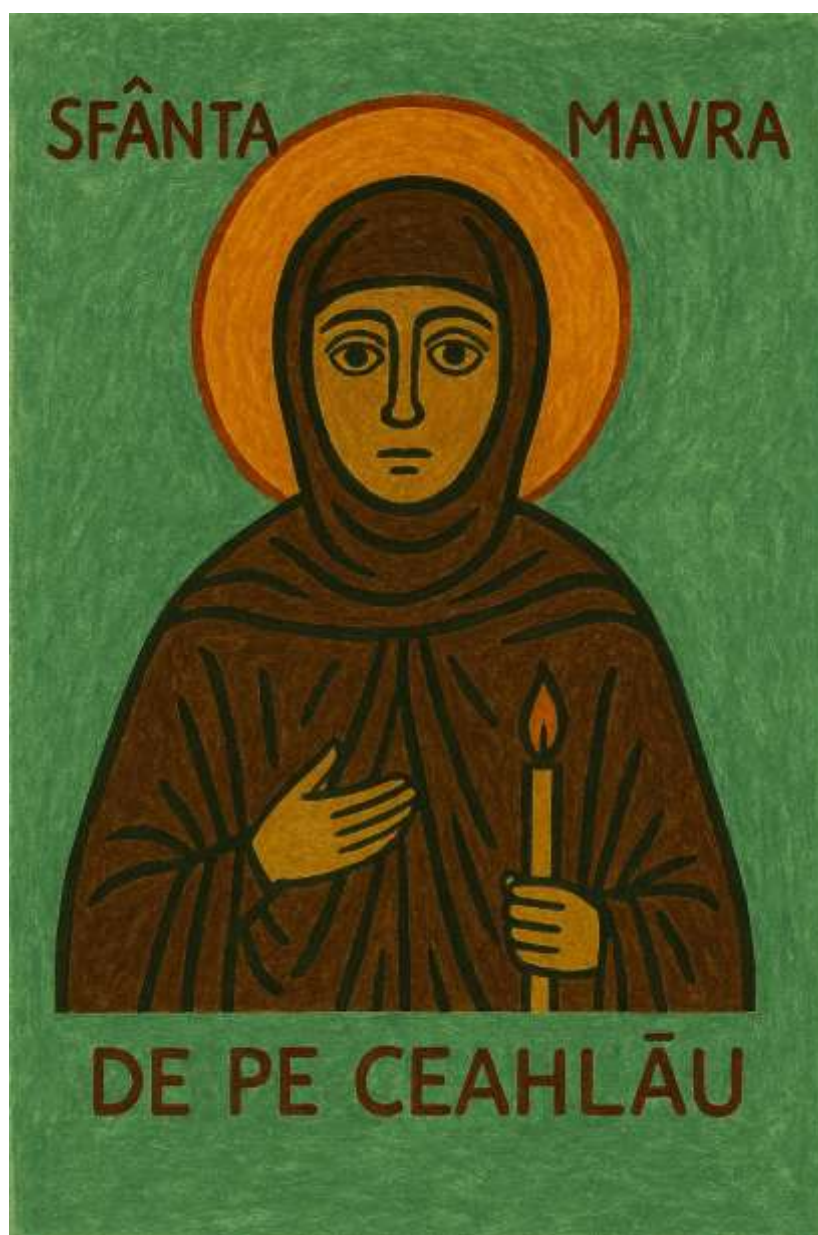
Octav Băncilă
Elev: Nica Roxana,
Prof. Cârțumariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

Ștefan Luchian
Elev: Chelaru Nectaria,
Prof. Cârciumariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

Nicolae Iorga
Elev: Ciubotariu Andra,
Prof. Cârciumariu Dănuț-Ionuț,
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași, Iași

Sfânta Mavra de pe Ceahlău
Elev: Ilie Sebastian-Manuel,
Pr.prof. Chichioacă Petru-Georgel,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Sfânta Nazaria de la Varatec
Elev: Ilie Sebastian-Manuel,
Pr.prof. Chichioacă Petru-Georgel,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Sfânta Olimpiada de la Varatec
Elev: Ilie Sebastian-Manuel,
Pr.prof. Chichioacă Petru-Georgel,
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Personalități din Țara de sus
Elev: Netcă Daria Emilia,
Prof. Anuței Angela-Georgeta,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Mihai Eminescu

Elevi: Andronic Iulia, Robu Maria,

Prof. Anuței Angela-Georgeta,

Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Mihai Eminescu
Elev: Mocanu Alexandra-Maria,
Prof. Anuței Angela-Georgeta,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Mihai Eminescu
Elev: Drancă Ionela,
Prof. Anuței Angela-Georgeta,
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Mihai Eminescu
Elev: Oarna Eduard,
Prof. Gina Vintilă,
Liceul Tehnologic de Electrotehnică și Telecomunicații Constanța, Constanța

Mihai Eminescu
Elev: Anghel Ștefan
Profesor coordonator: Porumb Daniela
Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

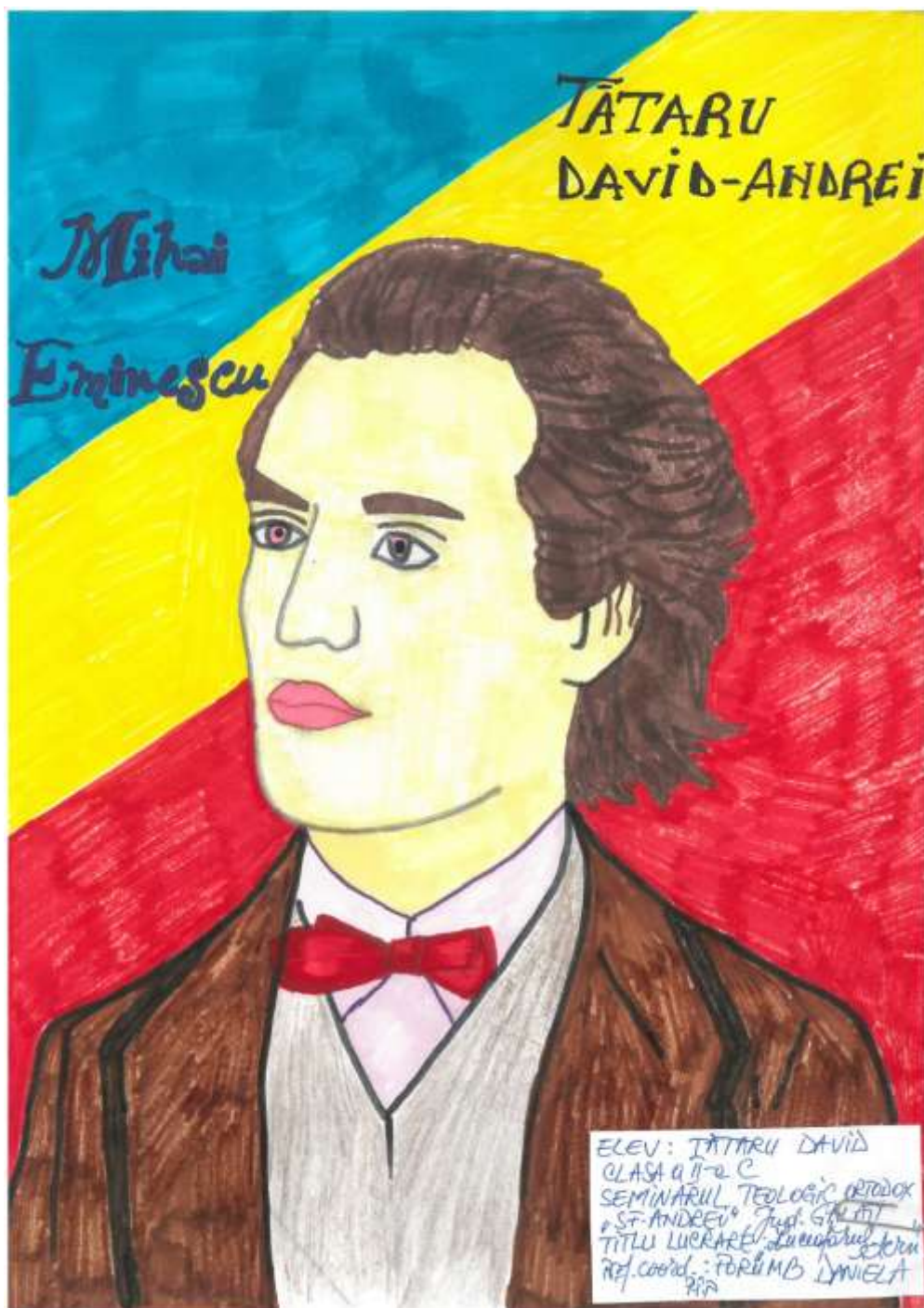

Mihai Eminescu

Elev: Cincu David

Profesor coordonator: Porumb Daniela

Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

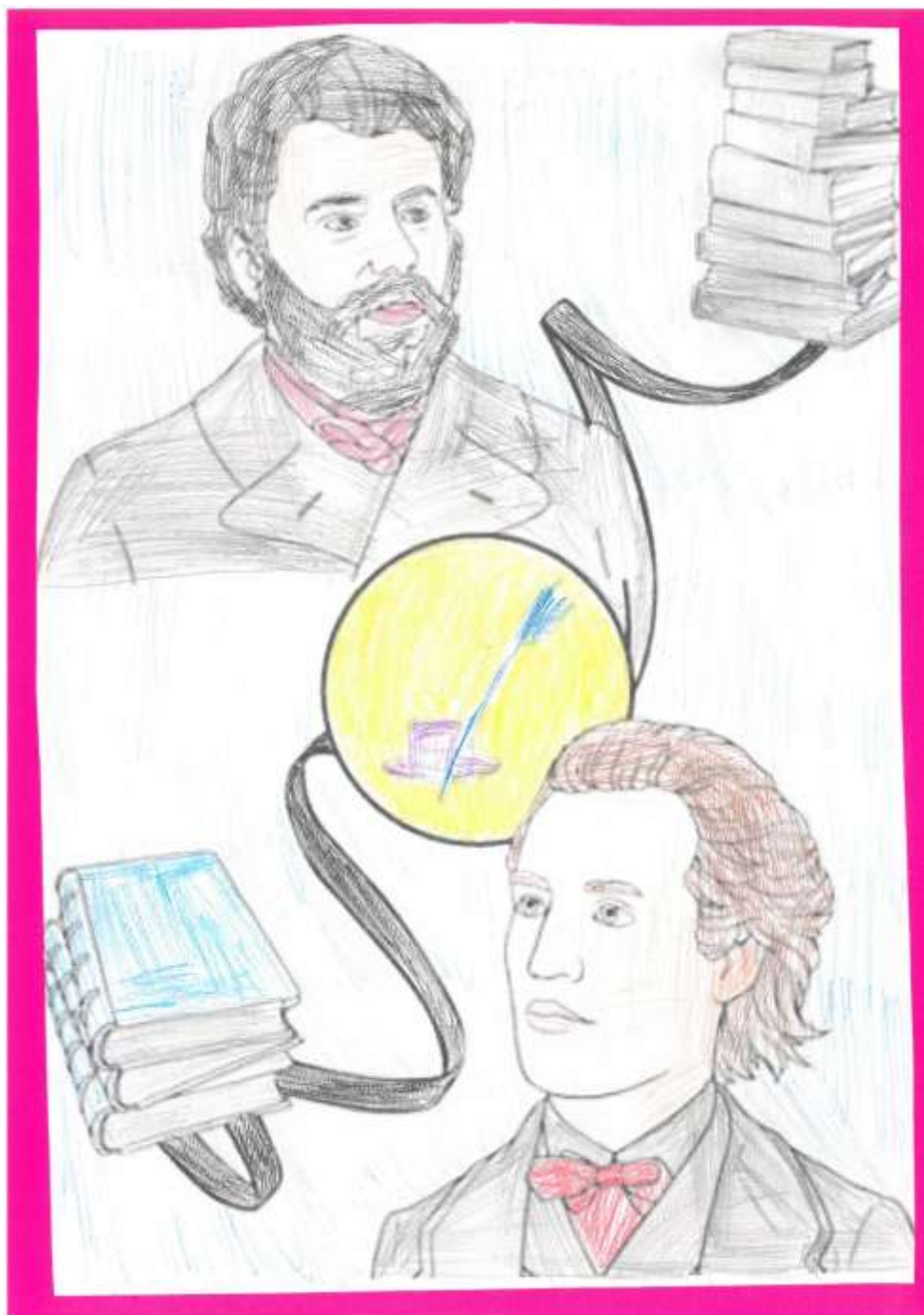

Mihai Eminescu

Elev: Tătaru David

Profesor coordonator: Porumb Daniela

Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Mihai Eminescu și Ion Creangă

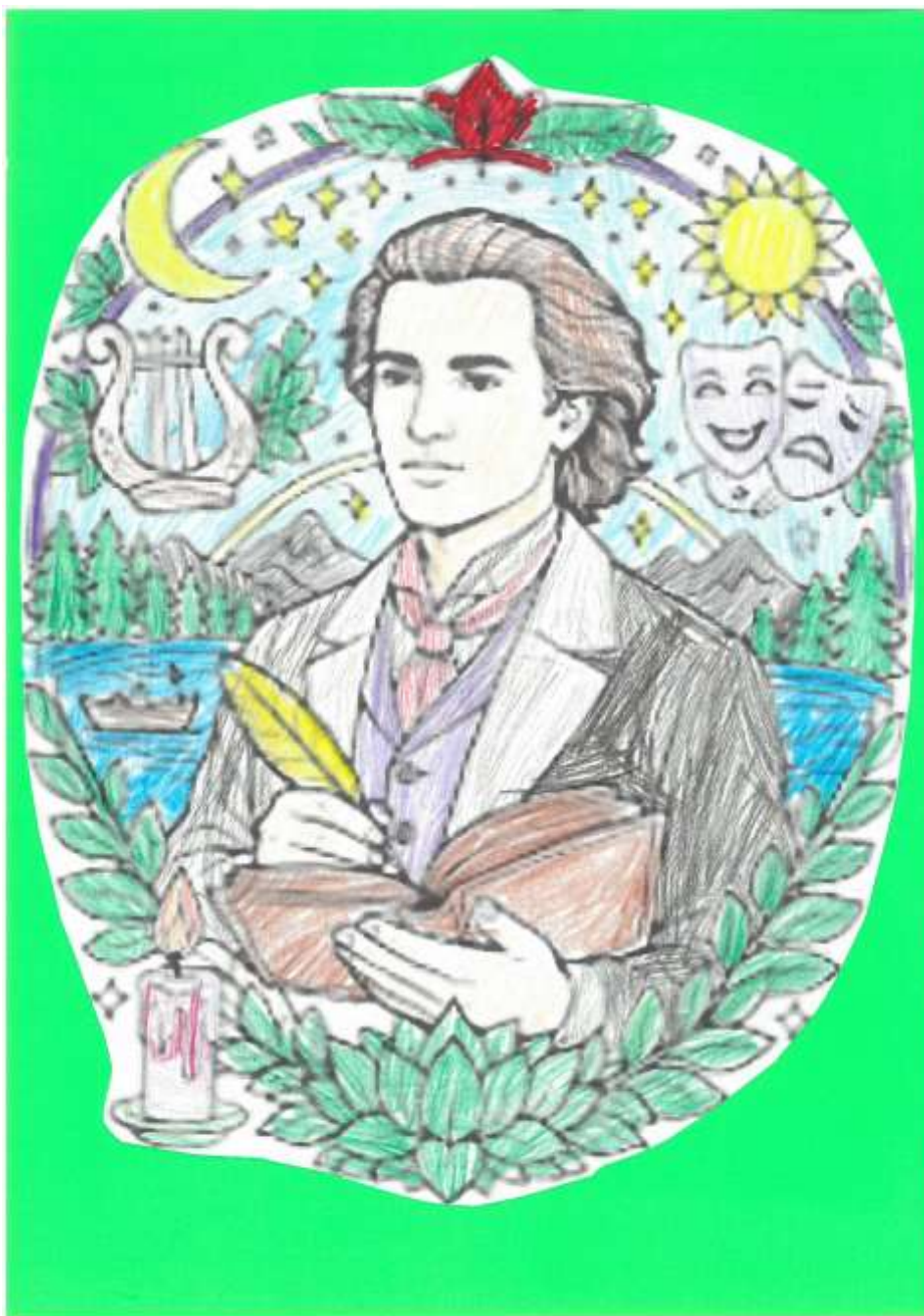
Elev: Marin Ștefan

Profesor coordonator: Misăilă Constantina

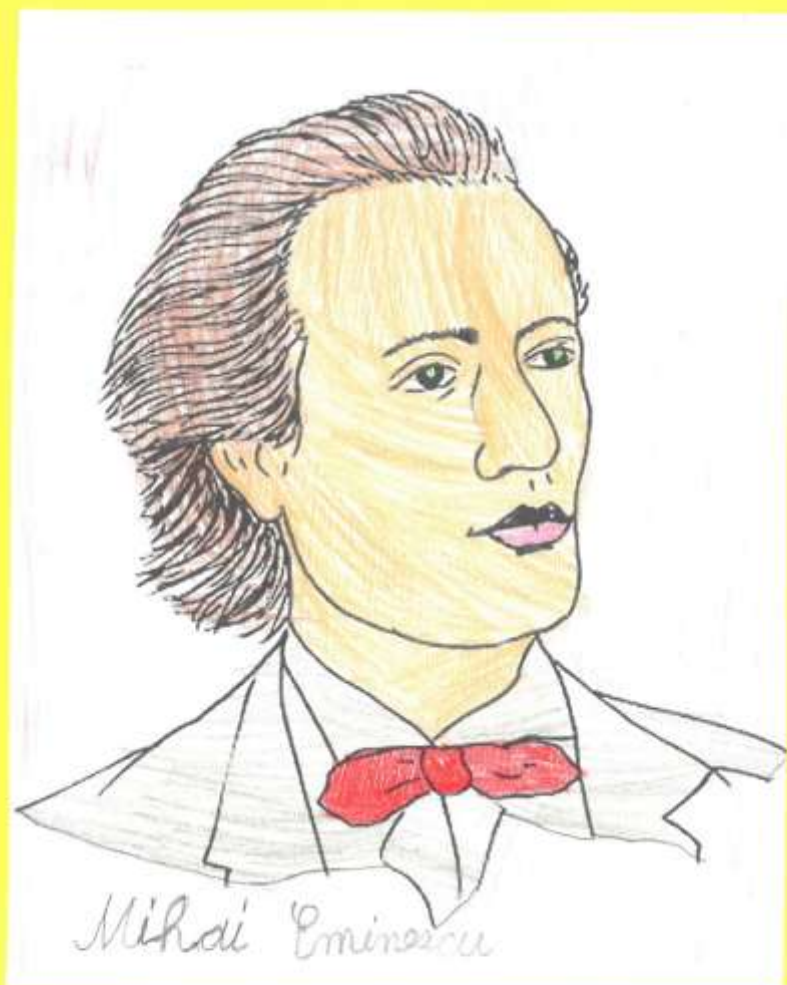
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu
Elev: Nițu Gabriela
Profesor coordonator: Misăilă Constantina
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu
Elev: Bute David
Profesor coordonator: Misăilă Constantina
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

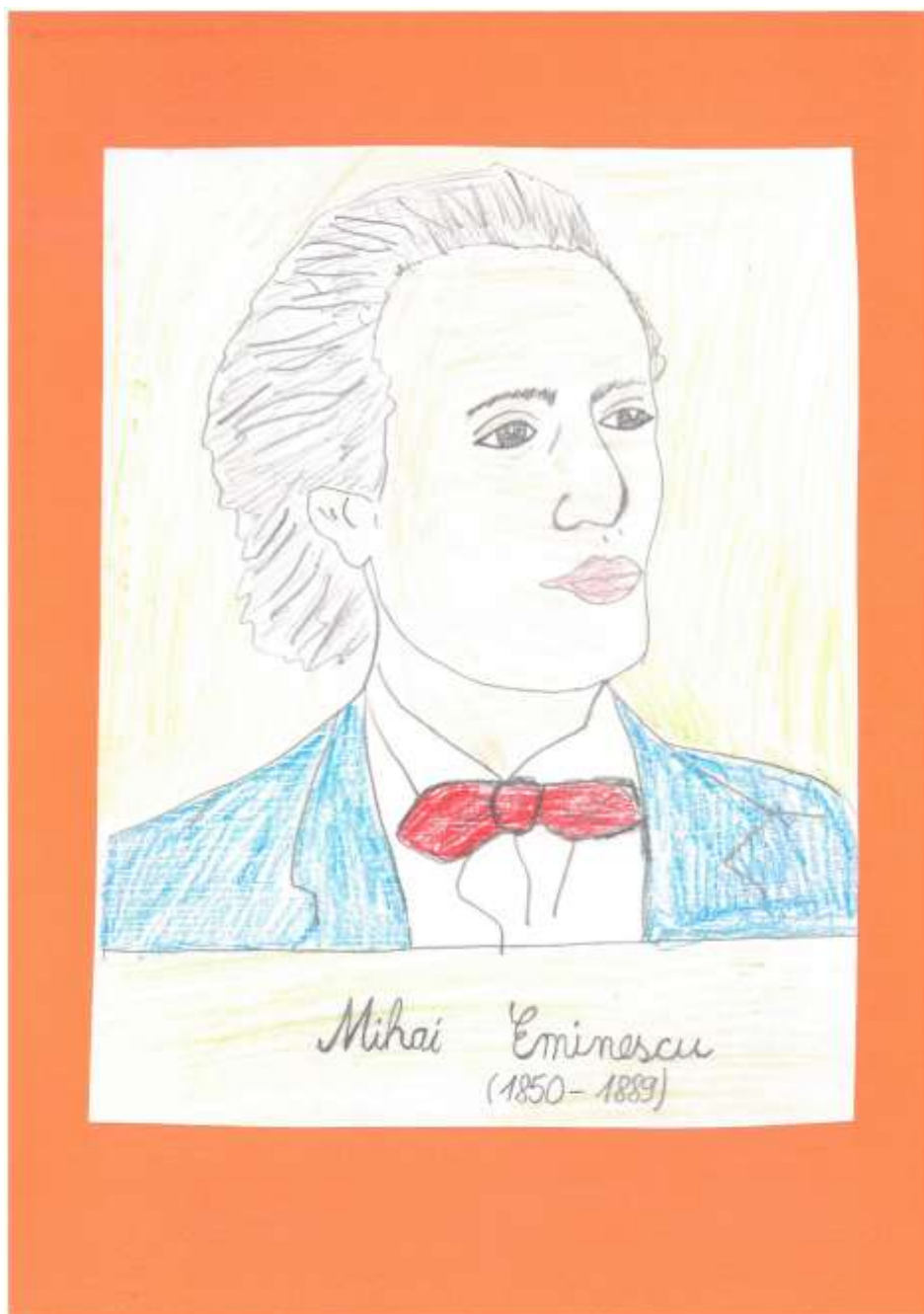
Mihai Eminescu

Elev: Păun Sofia

Profesor coordonator: Misăilă Constantina
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu
Elev: Neagu Mario
Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu
Elev: Mișailă Eduard
Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu

Elev: Popa Rareș

Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu
Elev: Buda Erica
Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu
Elev: Miron Alexia
Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Mihai Eminescu

Elev: Belea Amelia

Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Ștefan Luchian
Elev: Tamvuia Sofia
Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Ștefan Luchian
Elev: Apostoliu Emma
Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

Ștefan Luchian

Elev: Iacob Ilaria

Profesor coordonator: Capriș Mariana
Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați

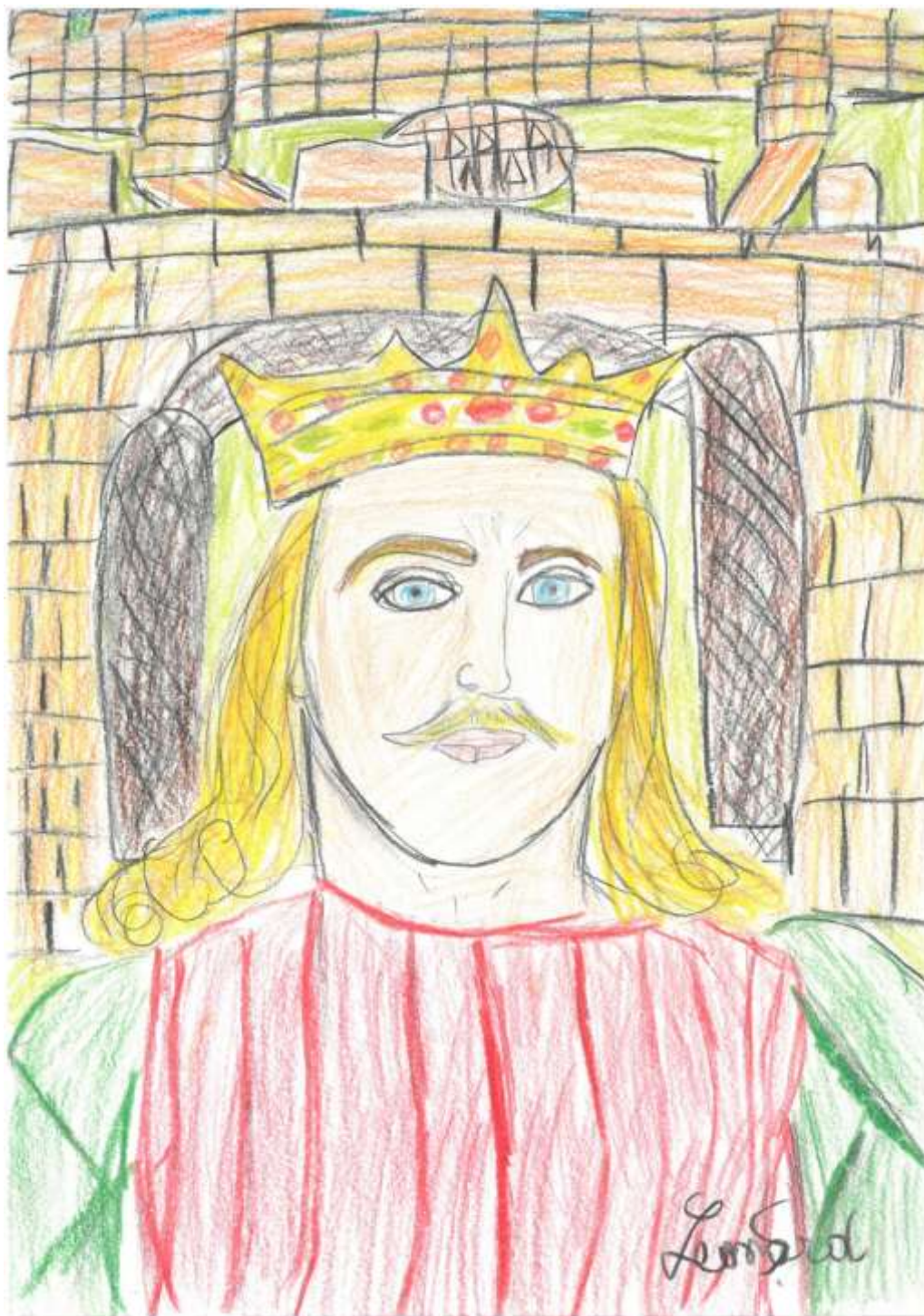

Sf. Cuv. Paisie și Cleopa de la Neamț

Elev: Samoilă Ionuț Vlad

Profesor coordonator: Iftodi Marian Liviu

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

Ștefan cel Mare

Elev: Bulboacă Petronela

Profesor coordonator: Iftodi Marian Liviu

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Olănescu Iosif

Profesor coordonator: Iftodi Marian Liviu

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

Sf. Cuv. Teodora de la Sihla

Elev: Purice Anastasia

Profesor coordonator: Iftodi Marian Liviu

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

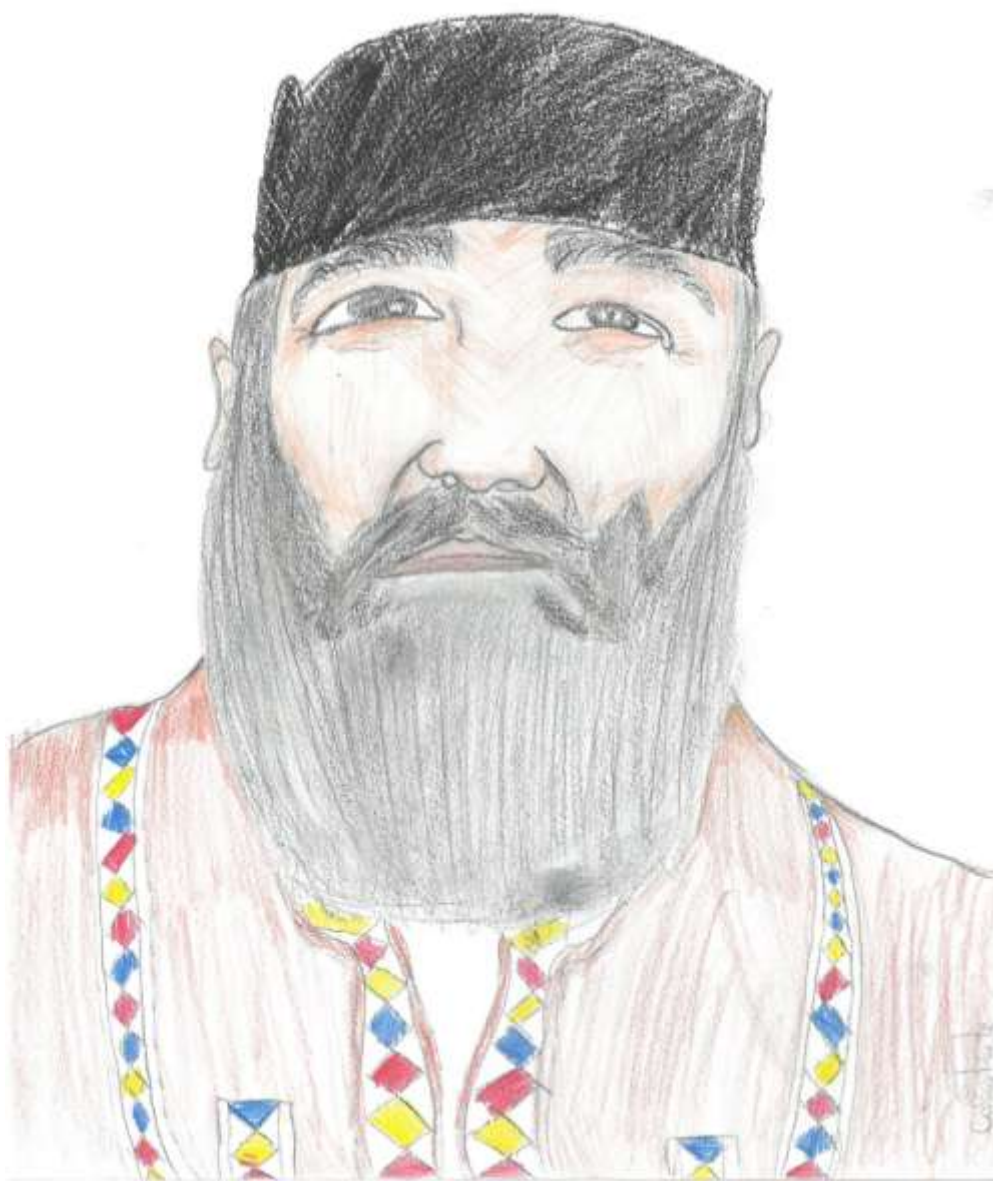

Sf. Cuv. Paisie și Cleopa de la Neamț

Elev: Rusu Teodora

Profesor coordonator: Iftodi Marian Liviu

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

Pr. Muha Constantin

Elev: Haret Mariana

Profesor coordonator: Iftodi Marian Liviu

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Dumbrăvița, Botoșani

Ion Creangă
Elev: Dinică Rareș
Profesor coordonator: Dobre Nicoleta Simona
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Mihai Eminescu

Elev: Ișailă Vlad

Profesor coordonator: Dobre Nicoleta Simona
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

George Enescu

Elev: Jianu Ionuț

Profesor coordonator: Butucea Cristian

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

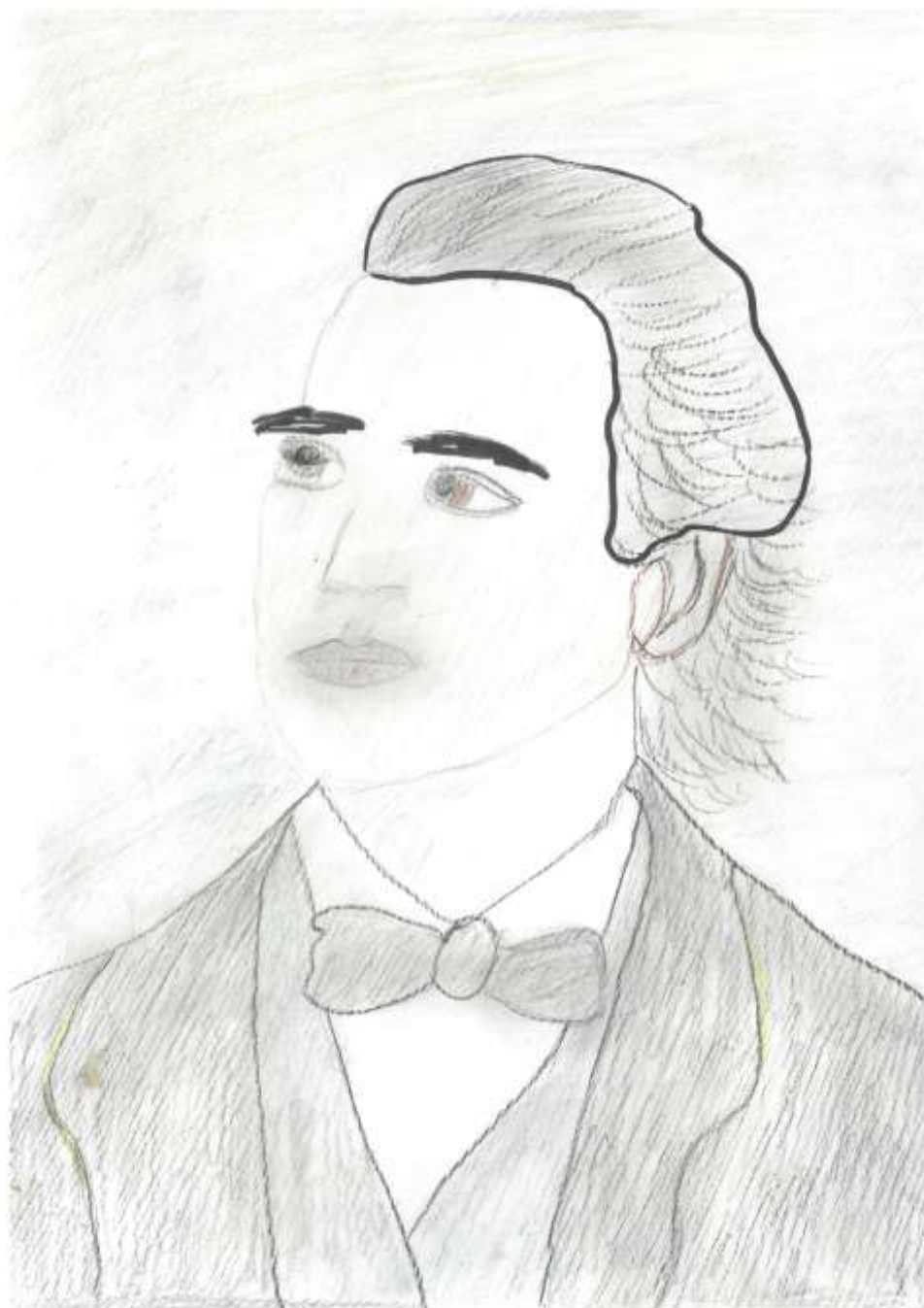

Ion Creangă

Elev: Anghel Andrew

Profesor coordonator: Butucea Cristian

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Mihai Eminescu

Elev: Chera Denis

Profesor coordonator: : Butucea Mirela Alina

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Ciprian Porumbescu

Elev: Călin Marian

Profesor coordonator: Butucea Mirela Alina

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

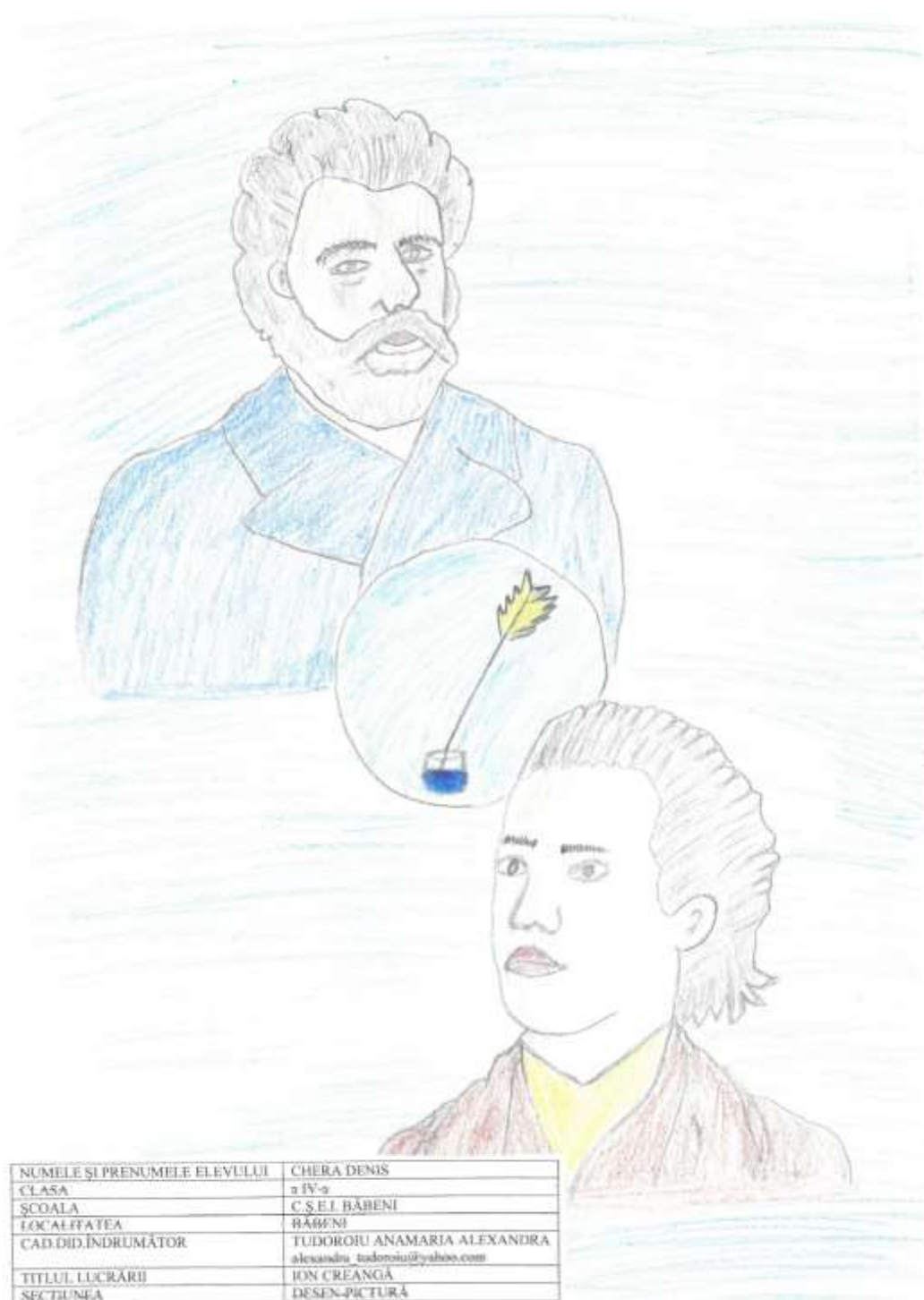

Enescu – muzică pentru suflet

Elev: Ganea Ion Gabriel

Profesor coordonator: Bărbătescu Laura Georgiana

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Ion Creangă

Elev: Chera Denis

Profesor coordonator: Tudoroiu Anamaria Alexandra
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI	CĂLIN MARIAN
CLASA	II IV-a
ȘCOALA	C.S.E.I. BĂBENI
LOCALITATEA	BĂBENI
CAD.DID.ÎNDRUMĂTOR	TUDOROIU ANAMARIA ALEXANDRA alexandra.tudoroiu@yahoo.com
TITLUL LUCRĂRII	MIHAI EMINESCU
SECȚIUNEA	DESEN-PICTURĂ

Mihai Eminescu

Elev: Călin Marian

Profesor coordonator: Tudoroiu Anamaria Alexandra
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Mihai Eminescu
Elev: Deaconu Vlăduț
Profesor coordonator: Muja Alina Elena
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Nicolae Ion Creangă
Elev: Mojiu Nicoleta
Profesor coordonator: Muja Alina Elena
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI	ANGHEL ANDREW
CLASA	A III A
ȘCOALA	CȘ EL BĂBENI
LOCALITATEA	BĂBENI
CAD DID ÎNDRUMĂTOR	VIEZURE ISABELLE ELENA
TITLUL LUCRĂRII	isabella_juzotrenutu@yahoo.com
SECȚIUNEA	GEORGE ENESCU
	DESENE-PICTURĂ

George Enescu

Elev: Anghel Andrew

Profesor coordonator: Viezure Isabelle Elena

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

NUMELE ȘI PRENUMELE	BĂZĂVAN DANIEL
CLASA	A III A
ȘCOALA	C.Ș.E.I.BĂBENI
LOCALITATEA	BĂBENI
CAD.DID.ÎNDRUMĂTOR	VIEZURE ISABELLE ELENA isabella_jugastreanu@yahoo.com
TITLUL LUCRĂRII	ION CREANGĂ
SECȚIUNEA	DESENE-PICTURĂ

Ion Creangă

Elev: Băzăvan Daniel

Profesor coordonator: Viezure Isabelle Elena

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI	JIANU IONUȚ
CLASA	A III A
ȘCOALA	C.Ș.E.I.BĂBENI
LOCALITATEA	BĂBENI
CAD.DID.ÎNDRUMĂTOR	VIEZURE ISABELLE ELENA isabella_jugastramu@yahoo.com
TITLUL LUCRĂRII	MIHAI EMINESCU
SECȚIUNEA	DESENE-PICTURĂ

Mihai Eminescu

Elev: Jianu Ionuț

Profesor coordonator: Viezure Isabelle Elena

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

Muzica sufletului

Elev: Feloiu Alessio

Profesor coordonator: Vâneată Persida Elena

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

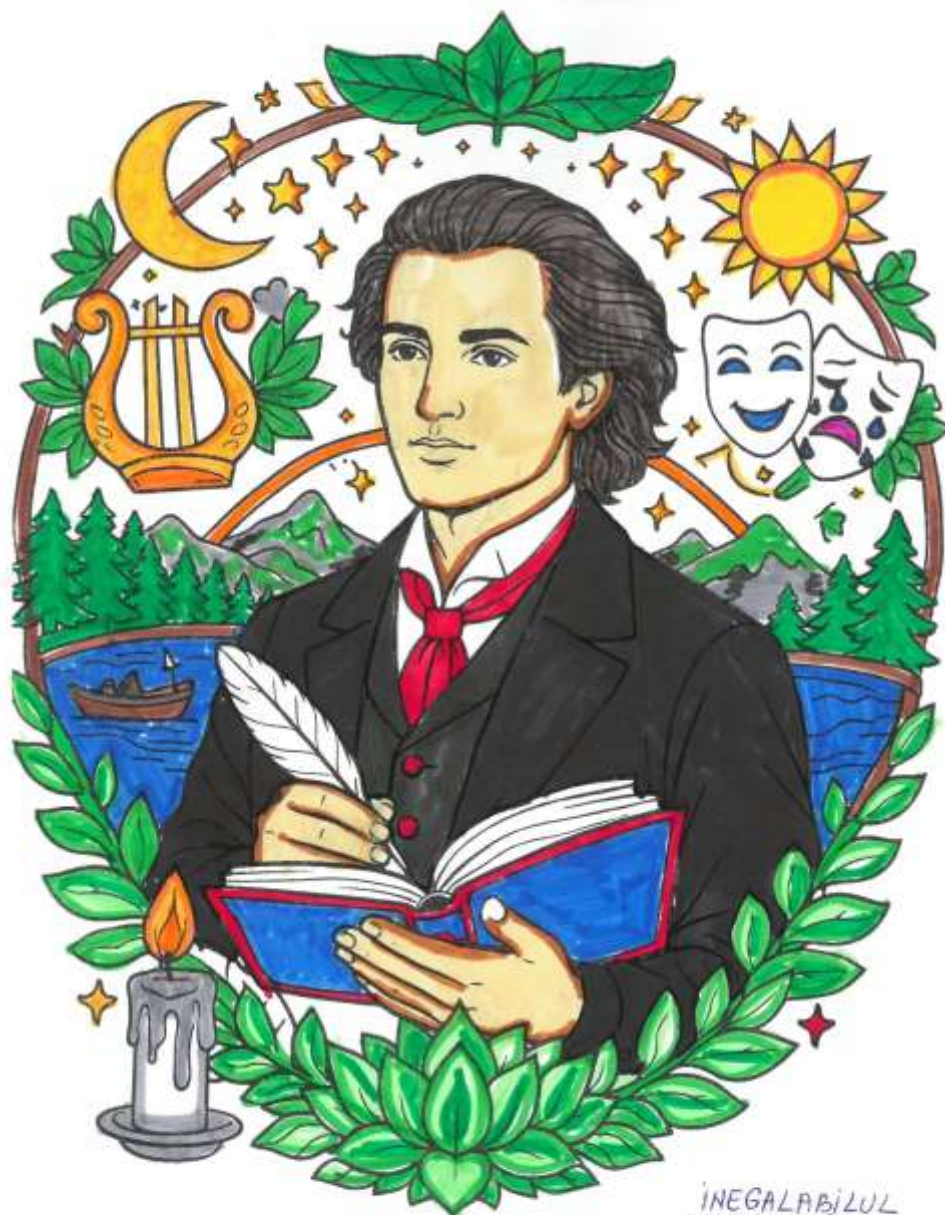

Mihai Eminescu
Elev: Cimpoeu Alexandru
Profesor coordonator: Vâneată Persida Elena
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Băbeni, Vâlcea

DOMNITORUL UNIRII
Nică Mario-Gabriel
Clasa a IV-a
Școala Gimnazială Nr.1, Concești
Jud. Botoșani
Prof. Landea Florica-Monica

Domnitorul Unirii
Elev: Nică Mario-Gabriel
Profesor coordonator: Landea Florica-Monica
Școala Gimnazială Nr. 1 Concești, Botoșani

INEGALABILUL
 Sirbu Rebeca-Andreea
 Clasa a IV-a
 Școala Gimnazială Nr.1, Concești
 Jud. Botoșani
 Prof. Landea Florica-Monica

Inegalabilul
 Elev: Sirbu Rebeca-Andreea
 Profesor coordonator: Landea Florica-Monica
 Școala Gimnazială Nr. 1 Concești, Botoșani

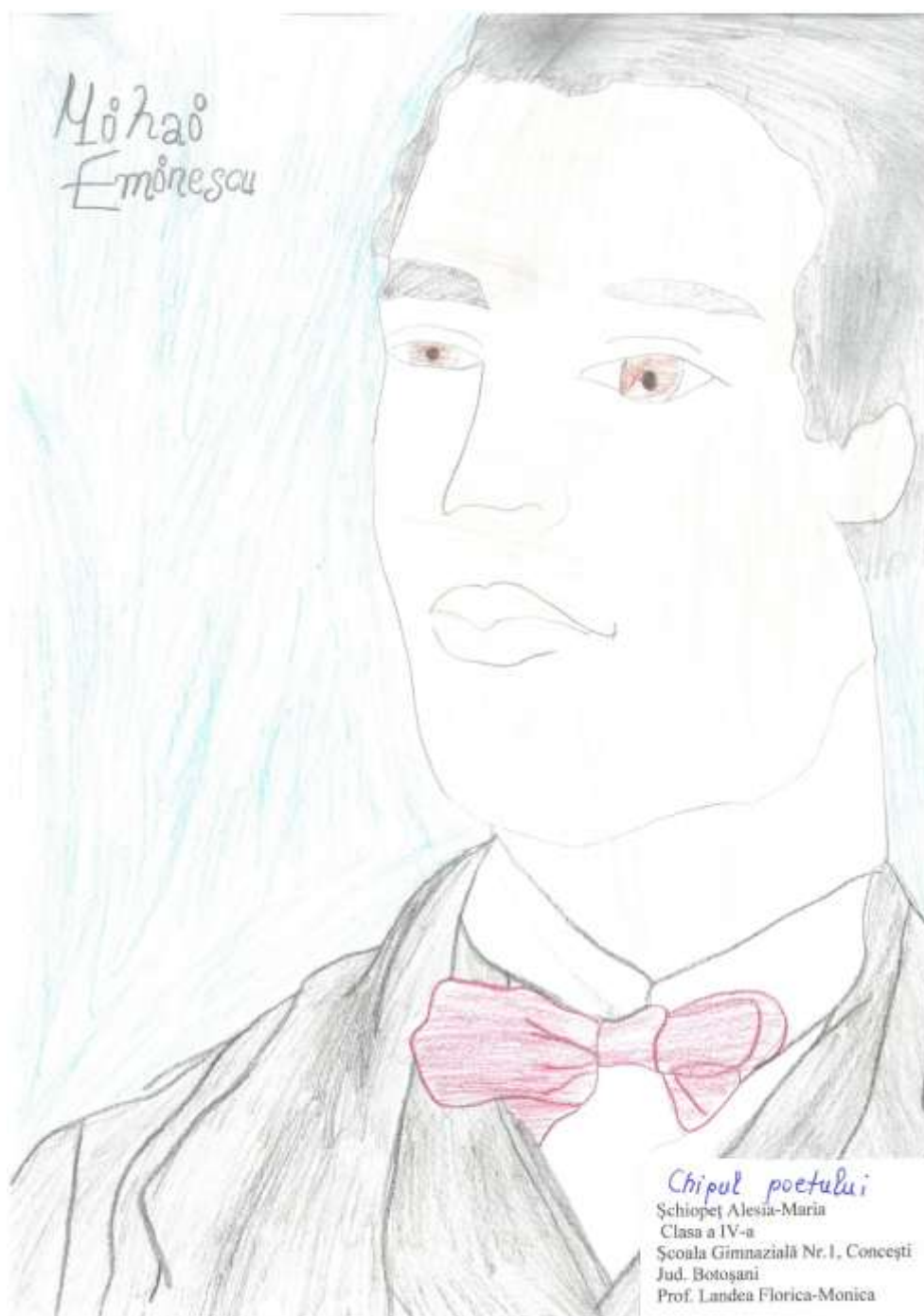

Nestemate

Elev: Mihai Codruț-Manuel

Profesor coordonator: Landea Florica-Monica

Școala Gimnazială Nr. 1 Concești, Botoșani

Chipul poetului
Elev: Șchiopet Alesia-Maria
Profesor coordonator: Landea Florica-Monica
Școala Gimnazială Nr. 1 Concești, Botoșani

Mihai
Eminescu

STRATULAT ELISAVETA MARIA, cl. a VII-a A, Șc. Gimn. Nr. 1
Prof coord. COVAȘ SIMONA Rădăuți - Prut

Mihai Eminescu
Elev: Stratulat Elisaveta Maria
Profesor coordonator: Covaș Simona
Școala Gimnazială nr. 1 Rădăuți Prut, Botoșani

Grigore Vieru

Elev: Pătrăuțanu Filipe

Profesor coordonator: Covaș Simona

Școala Gimnazială nr. 1 Rădăuți Prut, Botoșani

Un zugrav
Elev: Olteanu Ștefania
Profesor coordonator: Trandafir Mihaela Isabela
Școala Gimnazială „Sf. Andrei” Mangalia, Constanța

Jurjac - copilul minune

Elev: Bunoiu Alessia Ștefania

Profesor coordonator: Trandafir Mihaela Isabela

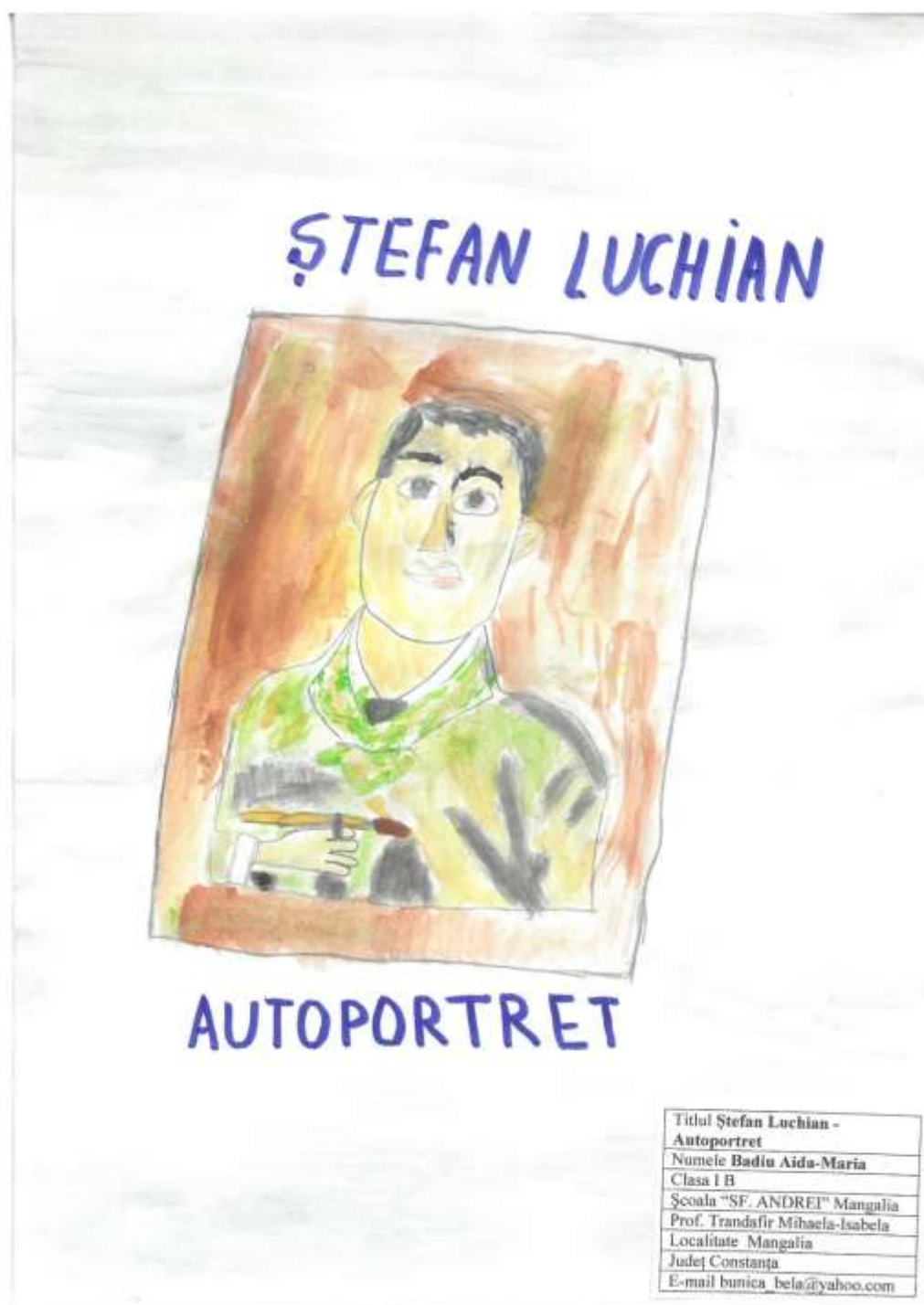
Școala Gimnazială „Sf. Andrei” Mangalia, Constanța

Somnoroase păsărele

Elev: Zodiță Amira

Profesor coordonator: Trandafir Mihaela Isabela
Școala Gimnazială „Sf. Andrei” Mangalia, Constanța

Ștefan Luchian - autoportret

Elev: Badiu Aida Maria

Profesor coordonator: Trandafir Mihaela Isabela

Școala Gimnazială „Sf. Andrei” Mangalia, Constanța

Somnoroase păsările

Elev: Purta Giulia

Profesor coordonator: Terme Alexandra
Școala Gimnazială nr. 1 Urviș de Beiuș, Bihor

Lacul

Elev: Bagosi Larisa

Profesor coordonator: Terme Alexandra

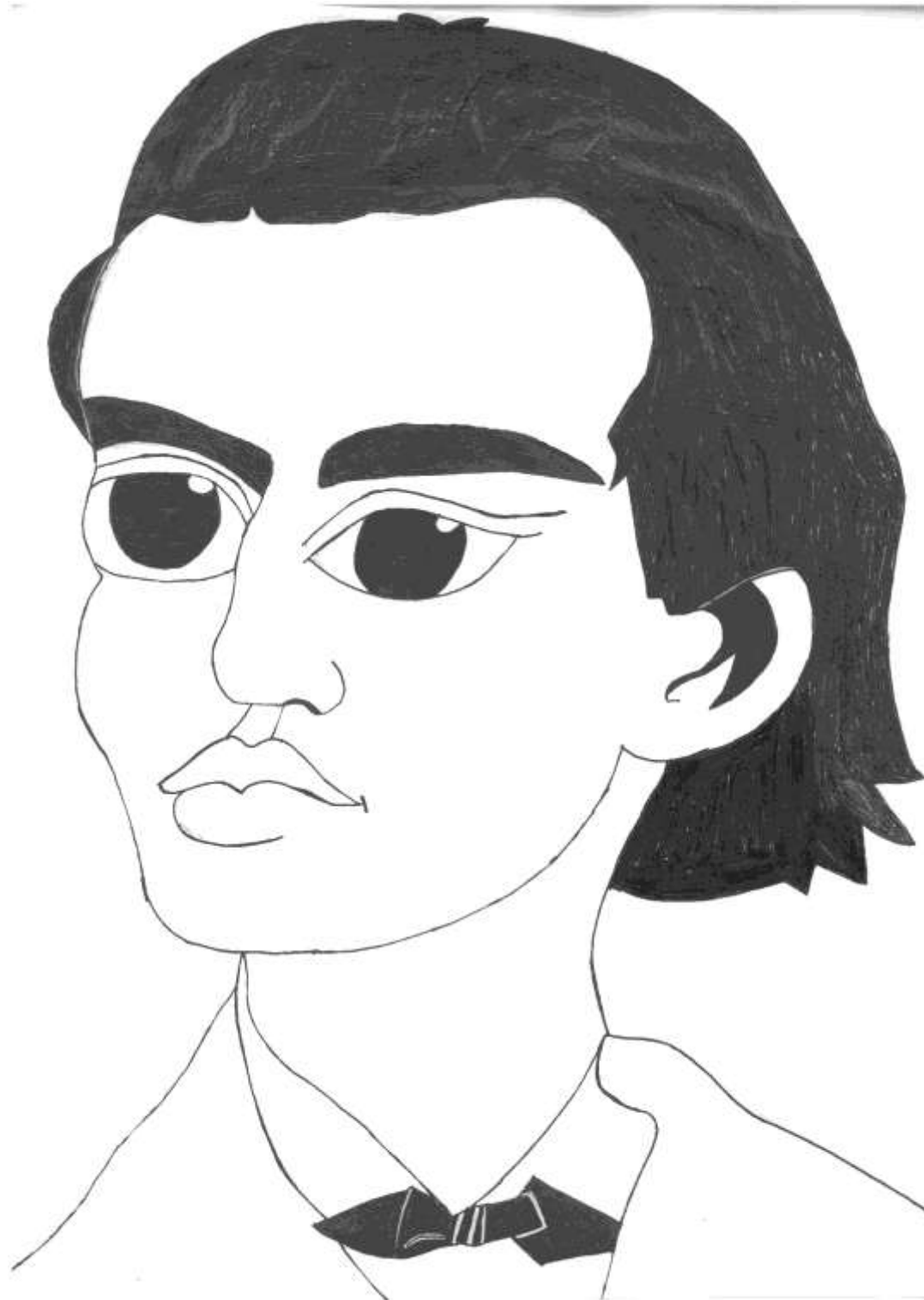
Școala Gimnazială nr. 1 Urviș de Beiuș, Bihor

Mihai Eminescu

Elev: Damian Denis

Profesor coordonator: Timofti Maria-Valentina
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Prilipceanu Sebastian
Profesor coordonator: Timofti Maria-Valentina
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Sandu Andrei
Profesor coordonator: Blănaru Ionela
Școala Gimnazială nr. 1 Ghidigeni, Galați

George Enescu

Elev: Andriucă Cătălina

Profesor coordonator: Ungureanu Alina Petronela

Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Mihai Eminescu

Elev: Costuleanu Alessio Ioan

Profesor coordonator: Ungureanu Alina Petronela

Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Mihai Eminescu

Elev: Mătrescu Eduard

Profesor coordonator: Ungureanu Alina Petronela

Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Mihai Eminescu

Elev: Marciuc Antonia

Profesor coordonator: Ungureanu Alina Petronela

Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

George Enescu
n. 1881 - d. 1955.

George Enescu
Elev: Fisticianu Ștefania
Profesor coordonator: Ungureanu Alina Petronela
Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Mihai Eminescu

Elev: Purice Iulian

Profesor coordonator: Ungureanu Alina Petronela

Școala Gimnazială nr. 1 Comarna, Iași

Mihai Eminescu
 Elev: Gârbacea Luisa
 Profesor coordonator: Florescu Ioana
 Școala Gimnazială Moieciu de Jos, Brașov

Mihai Eminescu

Elev: Ișoiu Vlad

Profesor coordonator: Florescu Ioana

Școala Gimnazială Moieciu de Jos, Brașov

Mihai Eminescu în natură

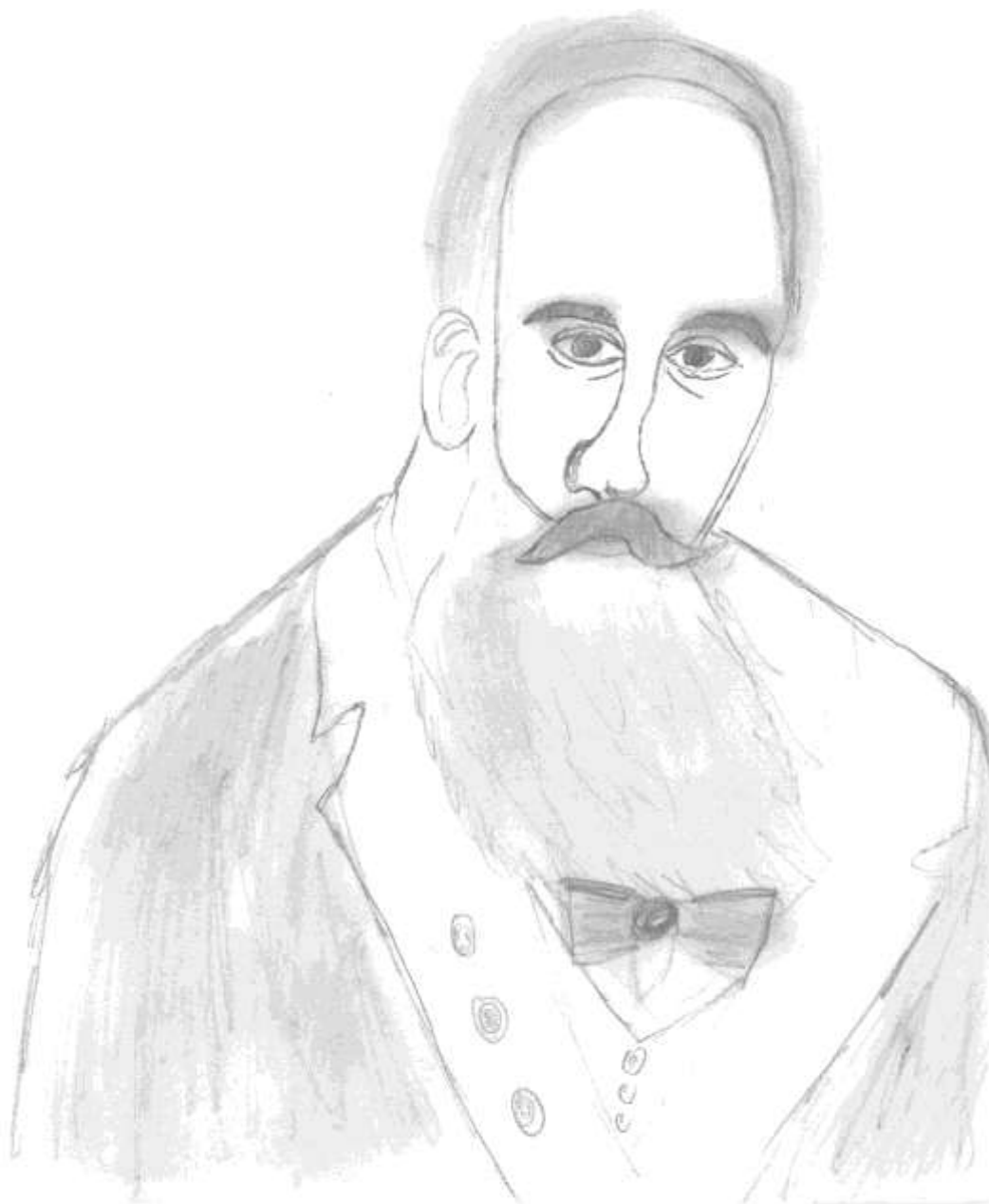
Elev: Petrușe Maria

Profesor coordonator: Florescu Ioana

Școala Gimnazială Moieciu de Jos, Brașov

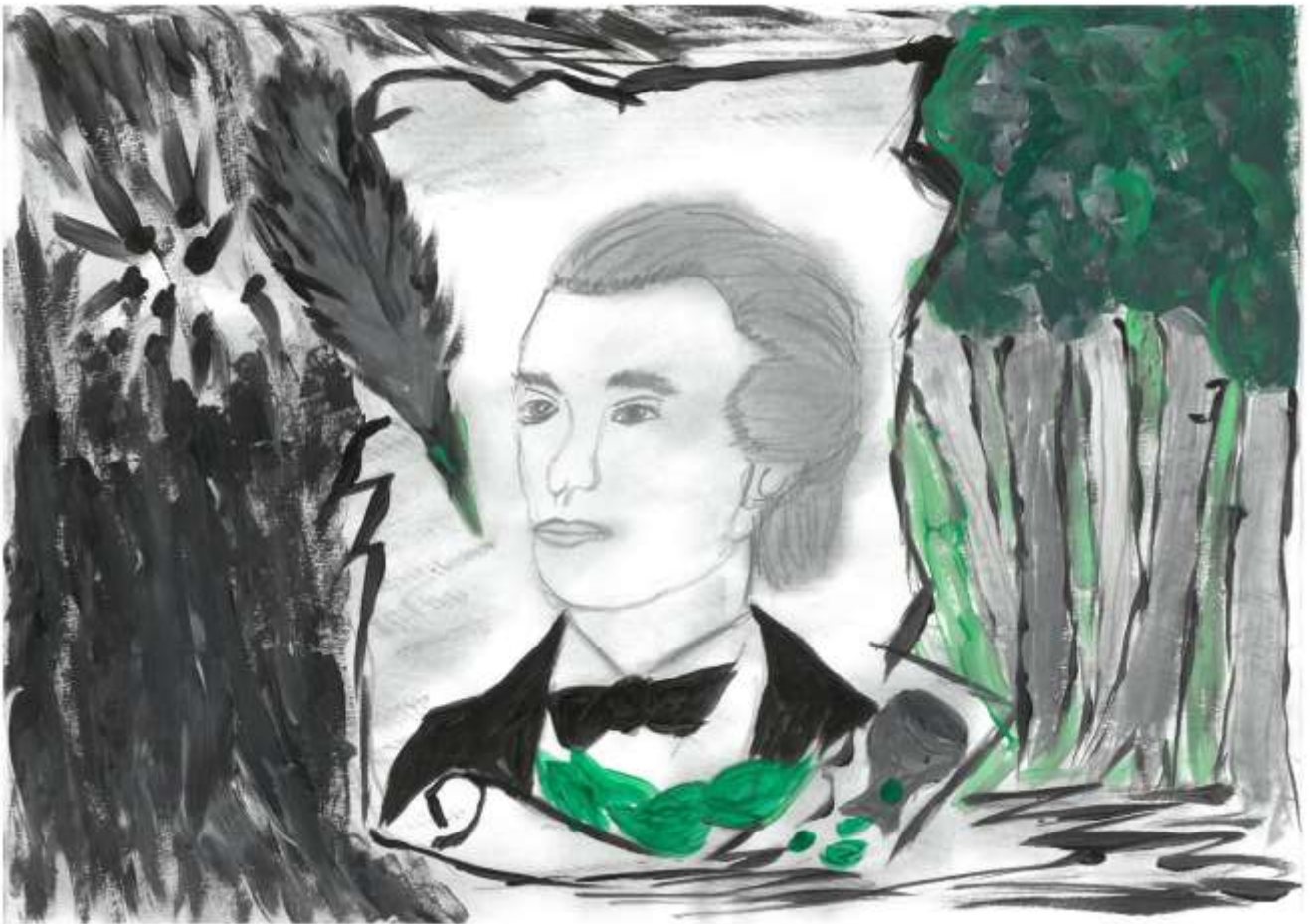
Mihai Eminescu
Elev: Dondoș Sebastian
Profesor coordonator: Stancalău Raluca
Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

Nicolae Iorga

Elev: Rezeș Victor

Profesor coordonator: Uțiu Andreea Loredana
Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

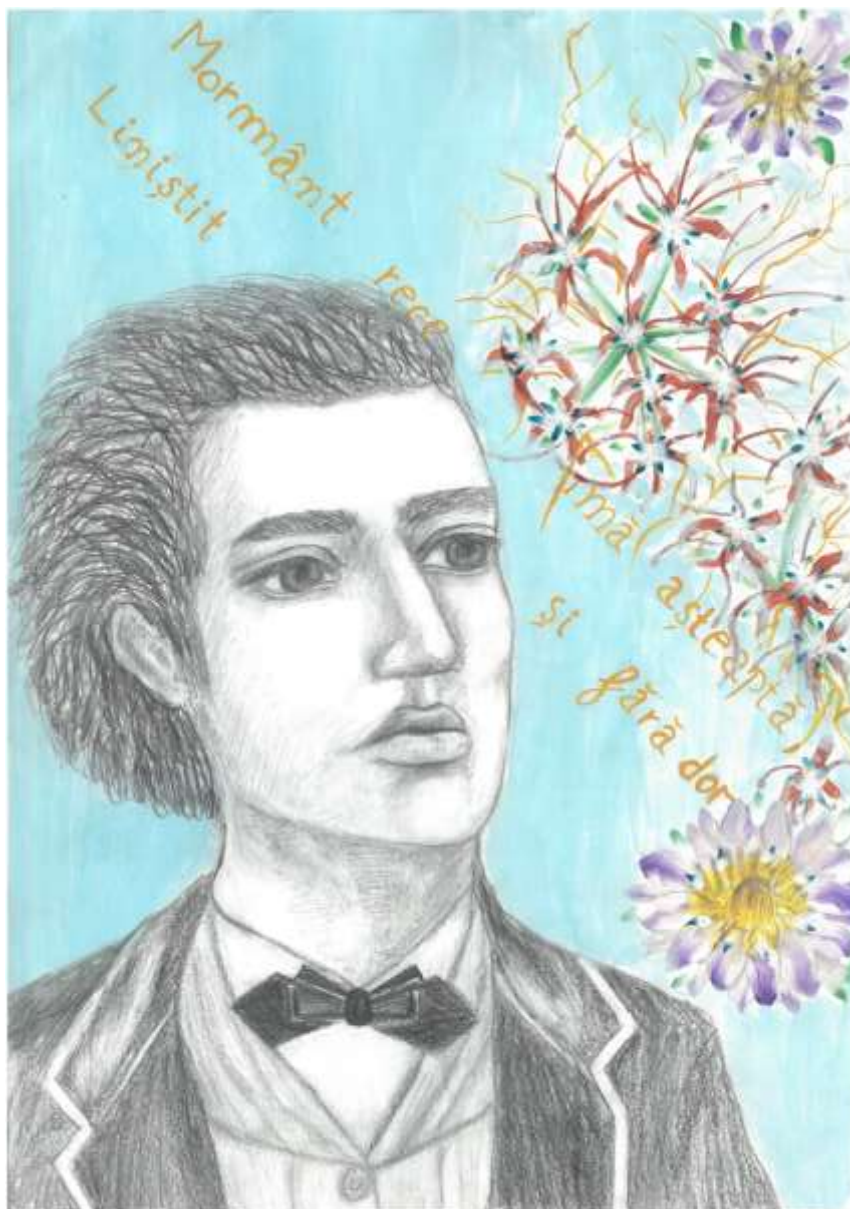
Mihai Eminescu
Elev: Horcu Remus
Profesor coordonator: Uțiu Andreea Loredana
Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

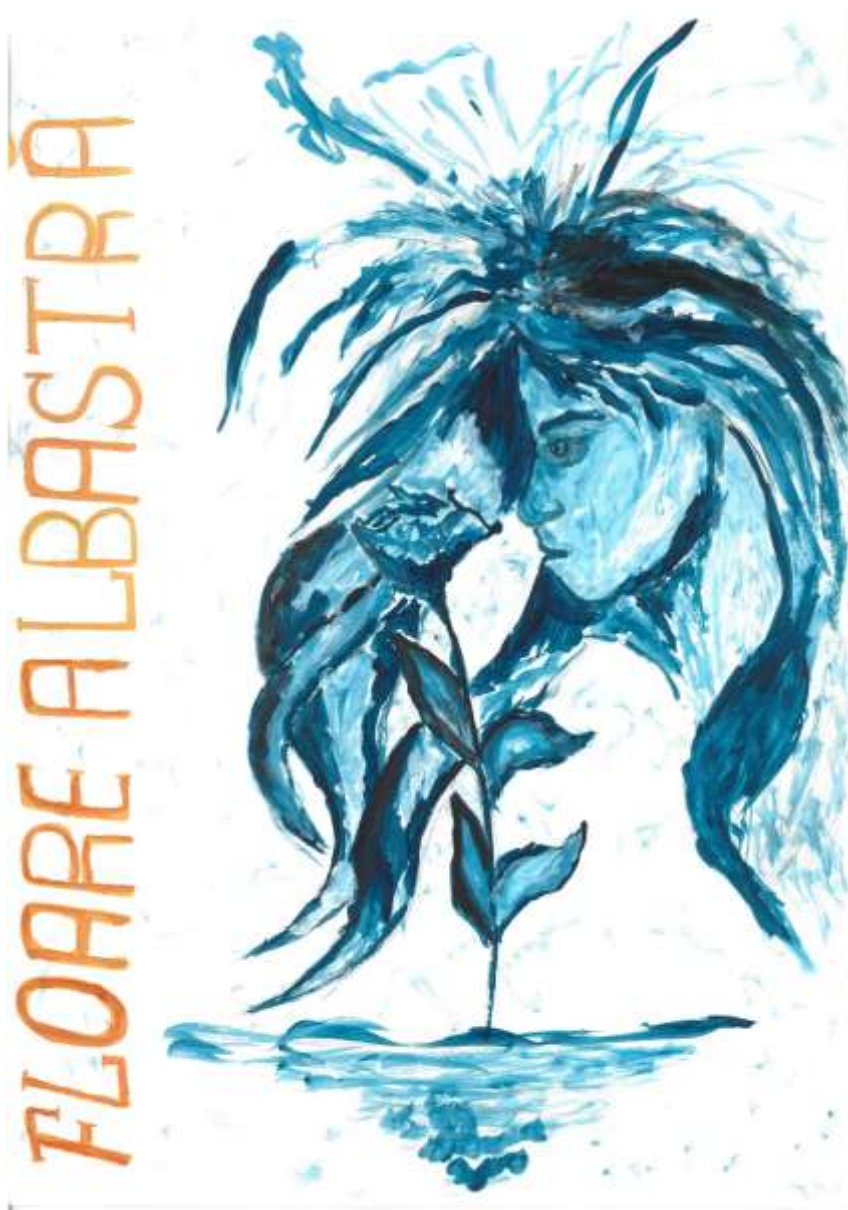
Mihai Eminescu
Elev: Horcu Remus
Profesor coordonator: Uțiu Andreea Loredana
Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

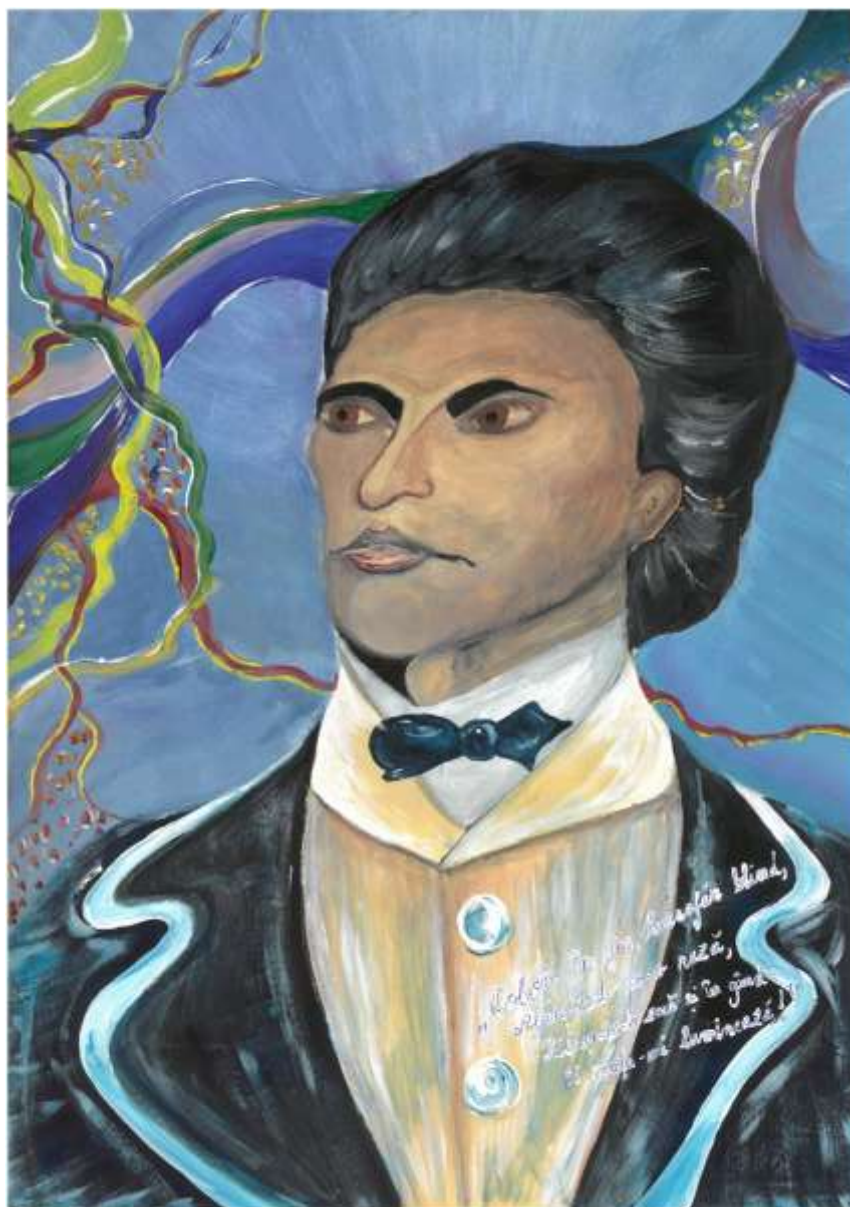
Mihai Eminescu
Elev: Mirea Alexia Elena
Profesor coordonator: Trifan Monica Ștefana
Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” Galați

Poetul nepereche, Mihai Eminescu
Elev: Bejan Amalia
Profesor coordonator: Ceaușescu Elena
Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

Floare albastră
Elev: Șerbu Cristian
Profesor coordonator: Ceașescu Elena
Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

Artist și poet genial
Elev: Târcavu Roberta
Profesor coordonator: Ceaușescu Elena
Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

Sf. Ioan Iacob Hozevitul

Elev: Borcan Karina

Profesor coordonator: Ceaușescu Elena

Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

Vis și zbor eminescian

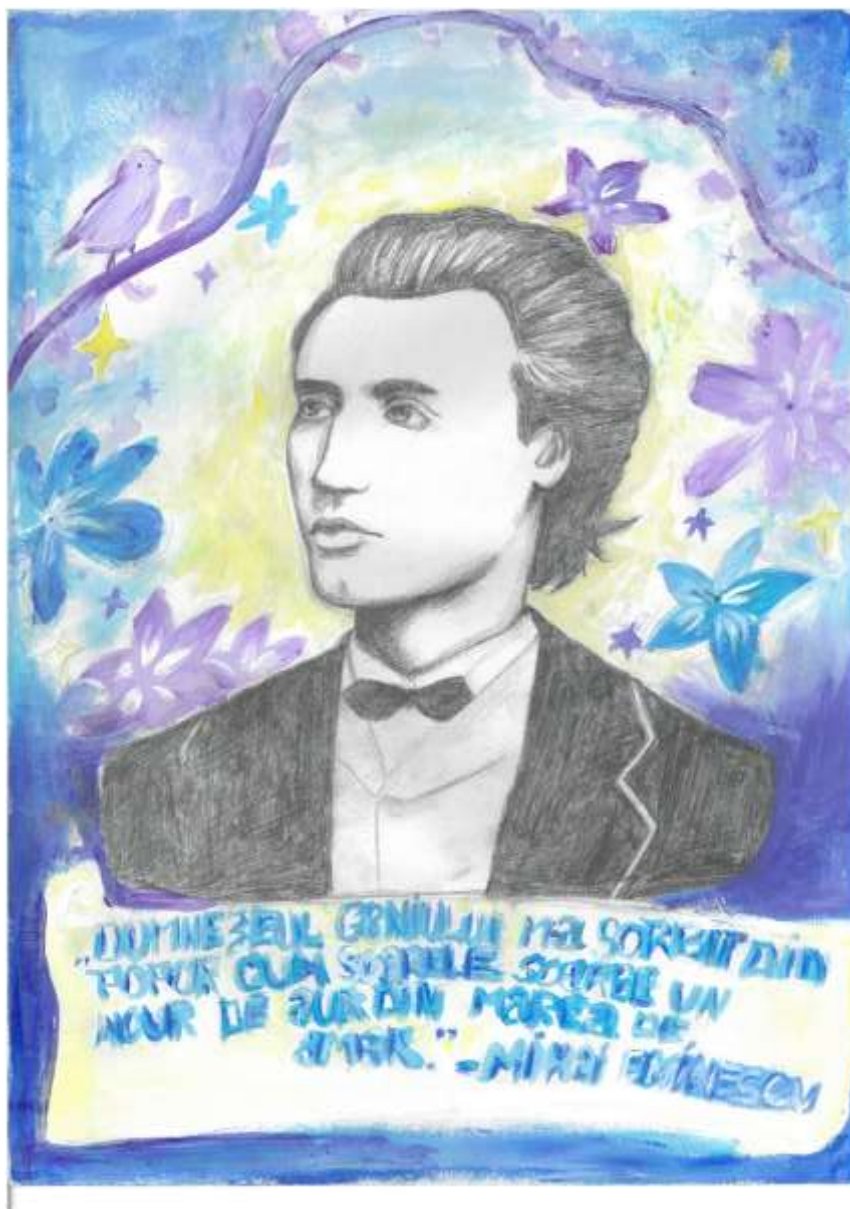
Elev: Brehui Simona

Profesor coordonator: Ceaușescu Elena

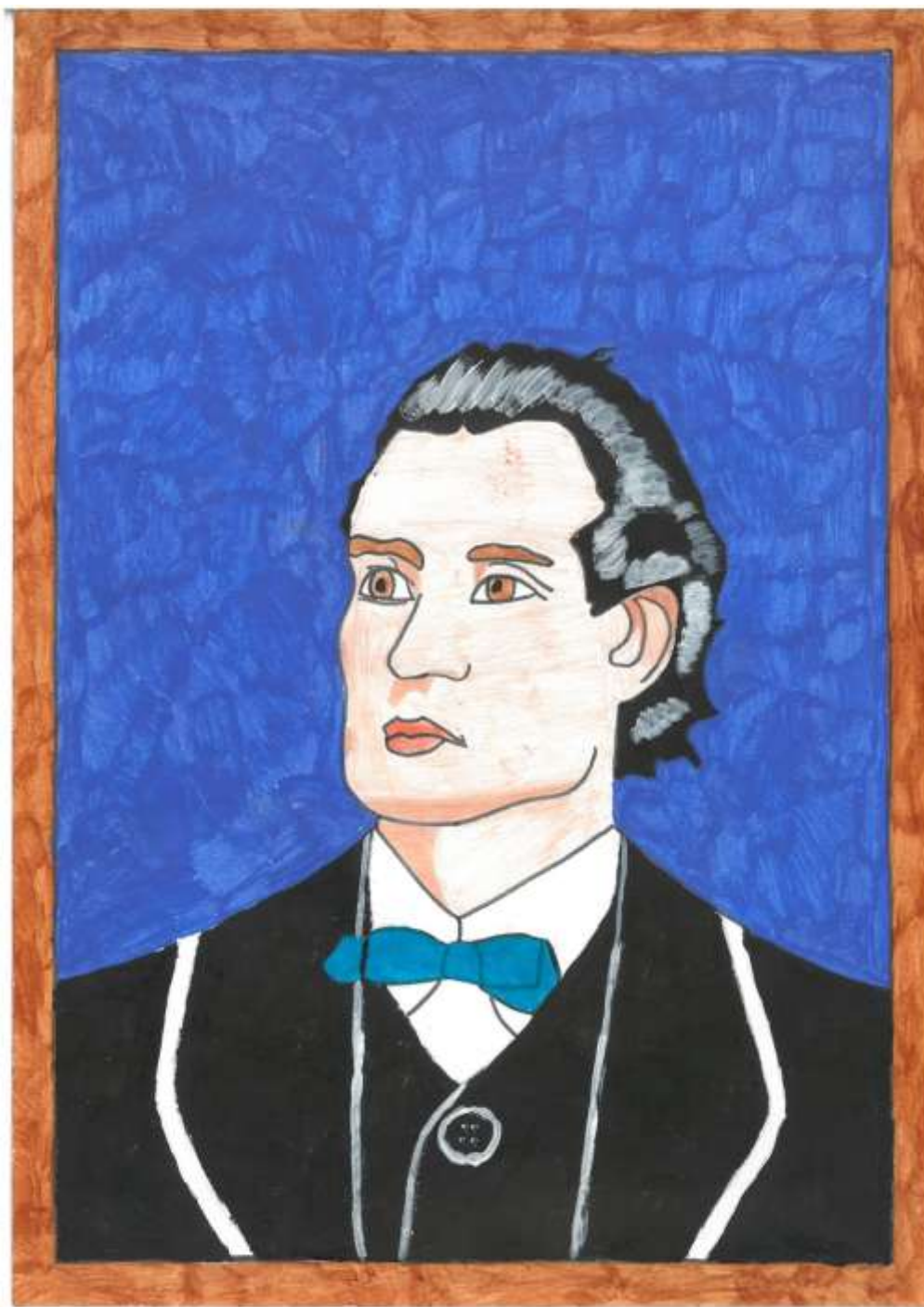
Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

Eminesciana
Elev: Popescu Andra
Profesor coordonator: Ceașescu Elena
Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

Luceafărul – poet
Elev: Cioplea Andreea
Profesor coordonator: Ceașescu Elena
Liceul Teologic Târgu Jiu, Gorj

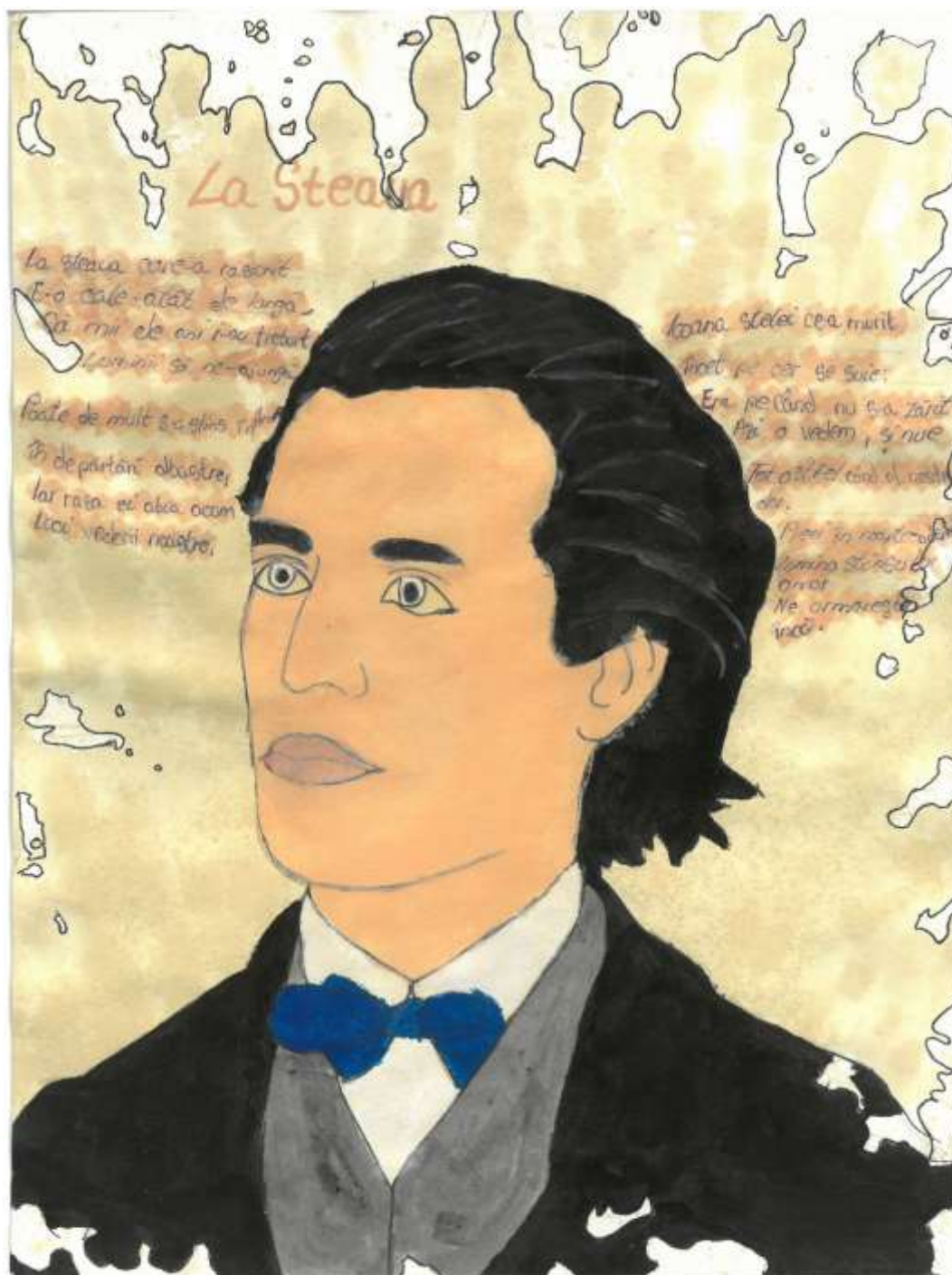

Luceafărul poeziei românești

Elev: Mărgărit Bogdan

Profesor coordonator: Marin Soltănica Tănțica

Școala Gimnazială nr. 1 Slobozia Conachi, Galați

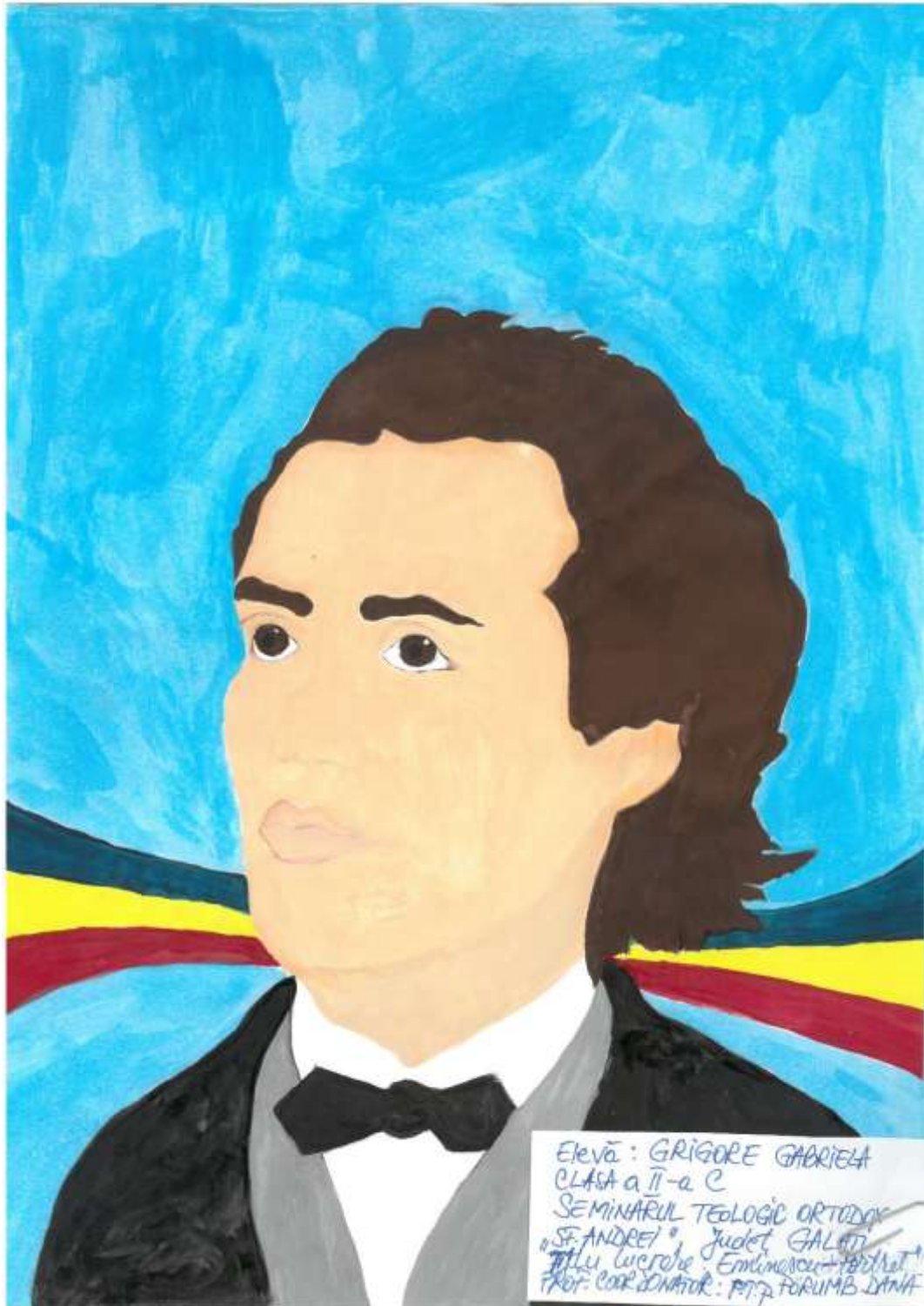

Eminescu - geniul nostru

Elev: Opreș Alessia Ioana

Profesor coordonator: Marin Soltănica Tănțica

Școala Gimnazială nr. 1 Slobozia Conachi, Galați

Mihai Eminescu
Elev: Grigore Gabriela
Profesor coordonator: Porumb Daniela

Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

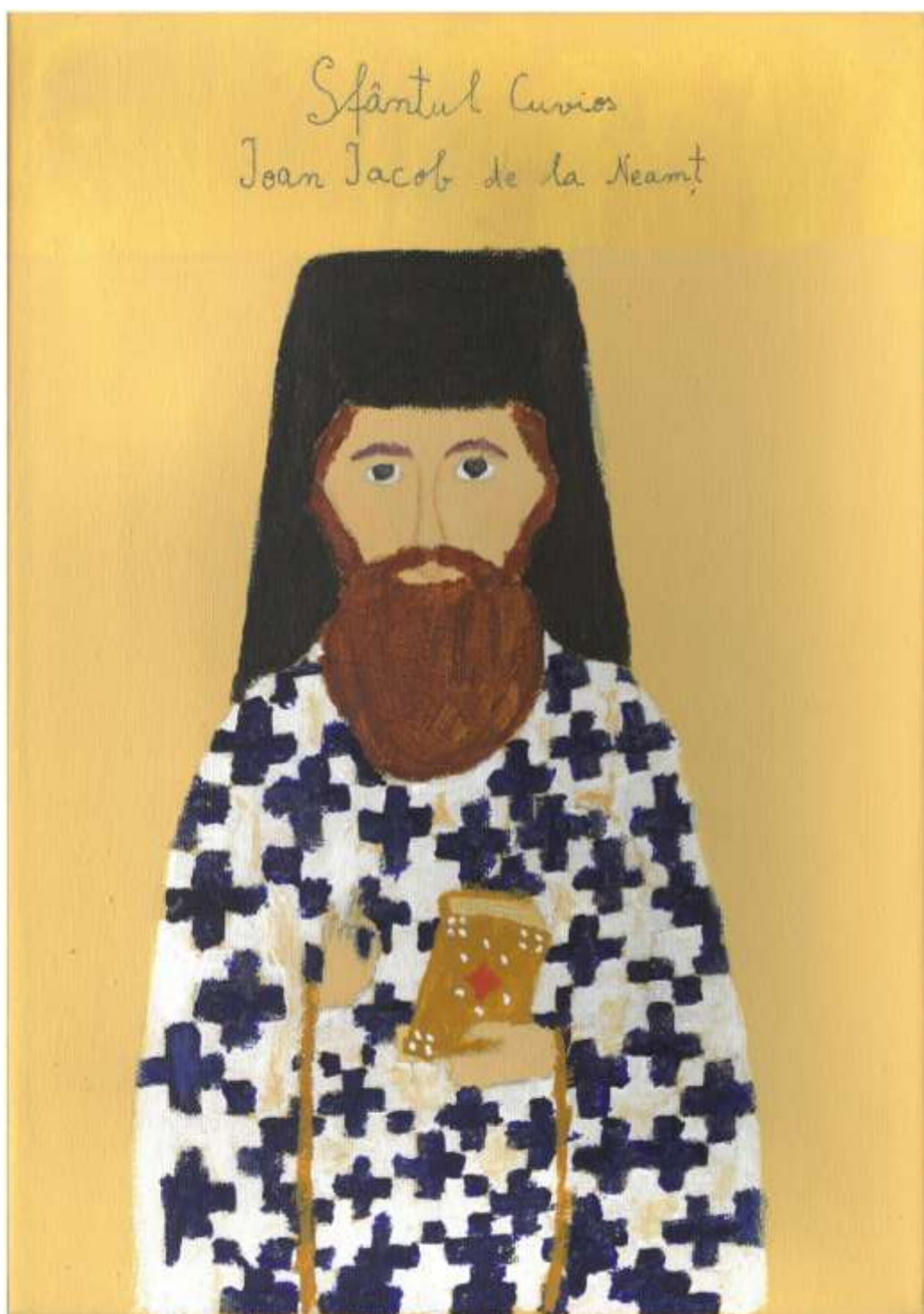

Mihai Eminescu

Elev: Hurduc Andrei

Profesor coordonator: Porumb Daniela

Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei” Galați

Sf. Ioan Iacob de la Neamț

Elev: Aioanei Iarina

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

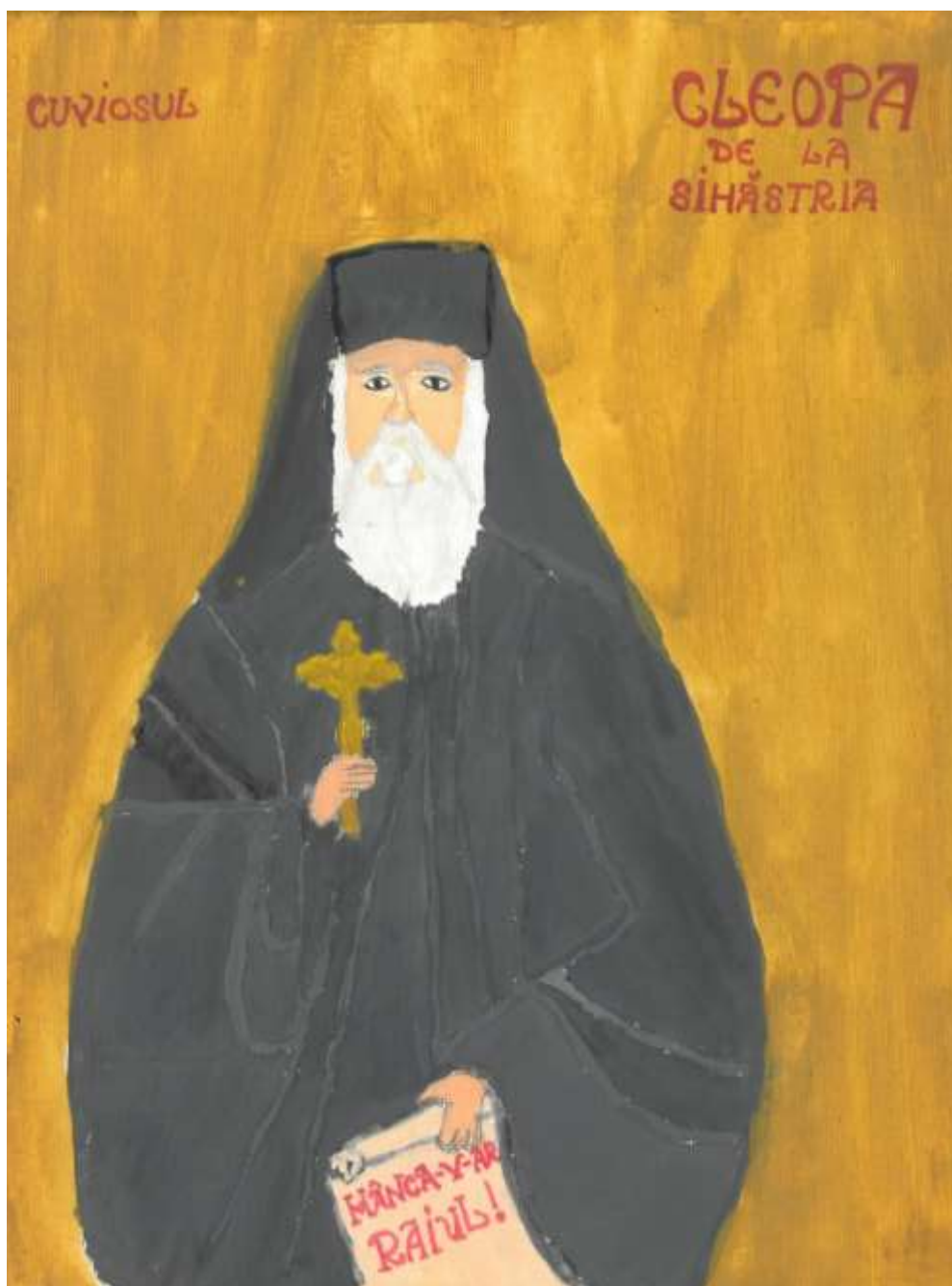

Ștefan cel Mare

Elev: Gâlcă Carla

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Sf. Cuv. Cleopa

Elev: Siminiuc Karina Maria

Profesor coordonator: Antonesei Mihaela

Școala Gimnazială nr. 3 Alba Hudești, Botoșani

Sf. Ioan Iacob

Elev: Stefanescu Andreea Lăcrămioara

Profesor coordonator: Antonesei Mihaela

Școala Gimnazială nr. 3 Alba Hudești, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Besliu Iasmina
Profesor coordonator: Antonesei Mihaela
Școala Gimnazială nr. 3 Alba Hudești, Botoșani

Nicolae Iorga
Elev: Atomei Gina Maria
Profesor coordonator: Antonesei Mihaela
Școala Gimnazială nr. 3 Alba Hudești, Botoșani

Mihai
Eminescu

15 ianuarie 1850

15 iunie 1889

Mihai Eminescu

Elev: Silion Antonia

Profesor coordonator: Lojniță Luminița

Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani

Mihai Eminescu

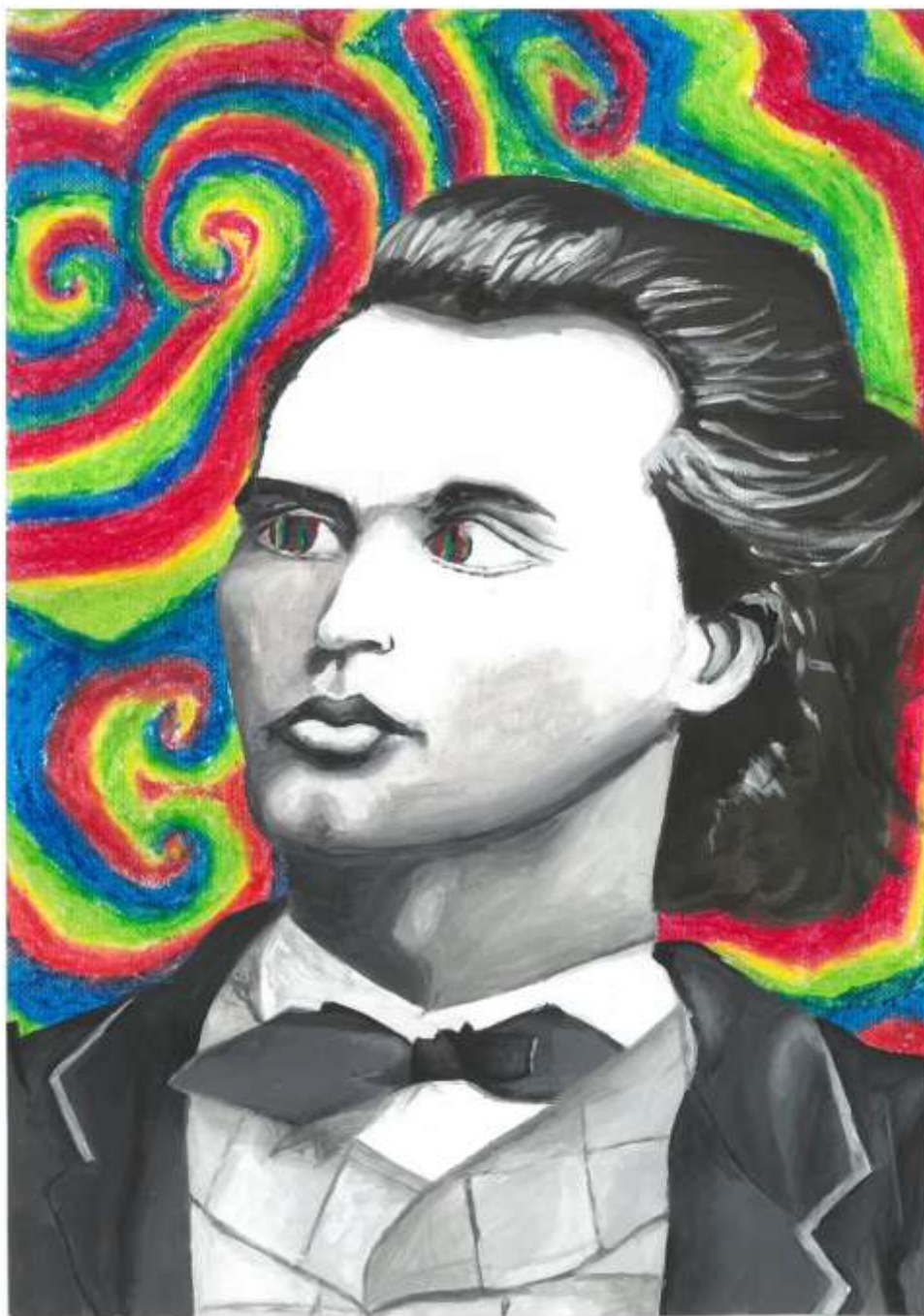
Elev: Zvorișteanu Alma

Profesor coordonator: Ștefan Simona Luminița

Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Dorohoi, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Friptu Maria Mirabela
Profesor coordonator: Barb Mihaela Maria
Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza” Sector 1, București

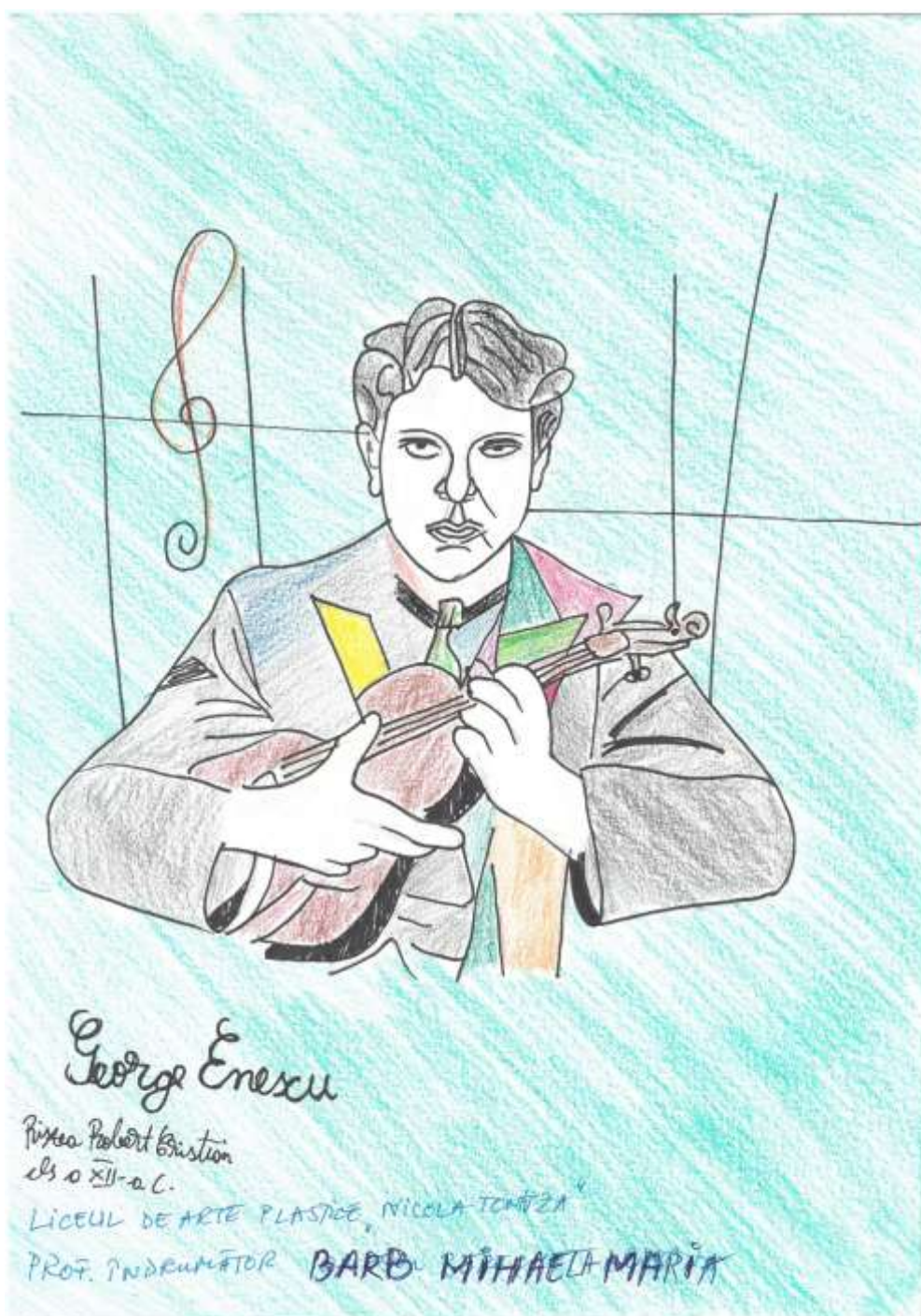

Mihai Eminescu

Elev: Costache Alina Gabriela

Profesor coordonator: Ionescu Berechet Cristina

Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza” Sector 1, București

George Enescu
Elev: Rizea Robert Cristian
Profesor coordonator: Barb Mihaela Maria
Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza” Sector 1, București

Nicolae Iorga, gânditorul
Elev: Stuparu Cristian
Profesor coordonator: Barb Mihaela Maria
Liceul Teoretic „Benjamin Franklin” Sector 3, București

Marele Enescu
Elev: Săceanu Robert
Profesor coordonator: Barb Mihaela Maria
Liceul Teoretic „Benjamin Franklin” Sector 3, București

Poetul românilor
Elev: Darie Nathanael Cassian
Profesor coordonator: Barb Mihaela Maria
Liceul Teoretic „Benjamin Franklin” Sector 3, București

Ștefan cel Mare și Sfânt
Elev: Dumitru Andrei Claudiu
Profesor coordonator: Barb Mihaela Maria
Liceul Teoretic „Benjamin Franklin” Sector 3, București

George Enescu

Elev: Șandru David Aurel

Profesor coordonator: Babliuc Mihaela

Liceul cu Program Sportiv Botoșani

George Enescu
Elev: Neamțu Andreeas
Profesor coordonator: Babliuc Mihaela
Liceul cu Program Sportiv Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Bejan Dragoș
Profesor coordonator: Babliuc Mihaela
Liceul cu Program Sportiv Botoșani

Ștefan Luchian

Ștefan Luchian
Elev: Alecsoaei Elena
Profesor coordonator: Babliuc Mihaela
Liceul cu Program Sportiv Botoșani

Stelele-n cer
Elev: Aionițoaei Maria
Profesor coordonator: Păduraru Alina
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani

Luceafărul

Elev: Bunduc Elena

Profesor coordonator: Păduraru Alina

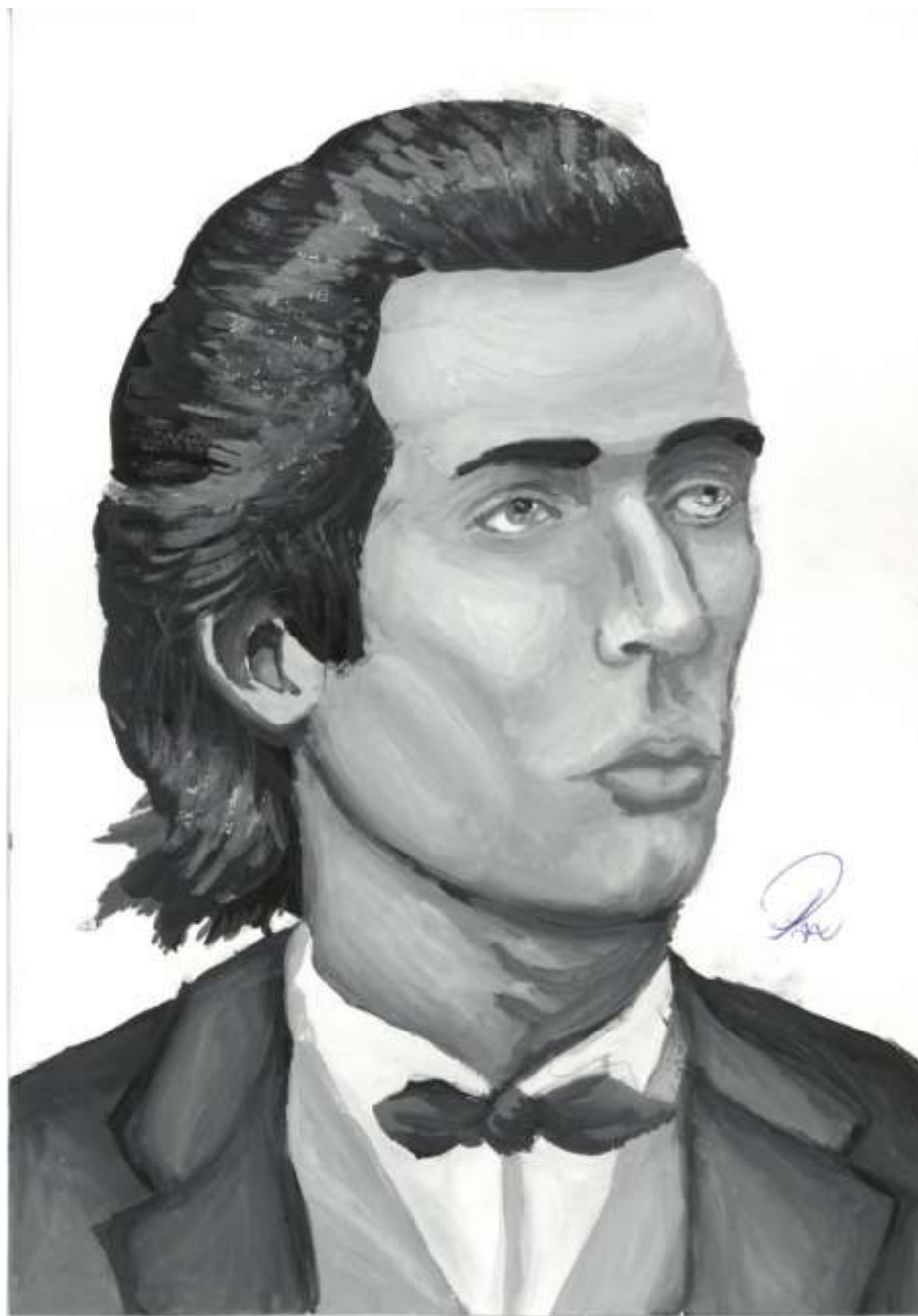
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani

Eminescu e o poezie
Elev: Burlacu Teodor
Profesor coordonator: Păduraru Alina
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani

Doamna Elena Rareș
Elev: Atuduroaei Alessia
Profesor coordonator: Păduraru Alina
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Cuciuc Patricia Maria

Profesor coordonator: Căruceriu Lidia

Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani

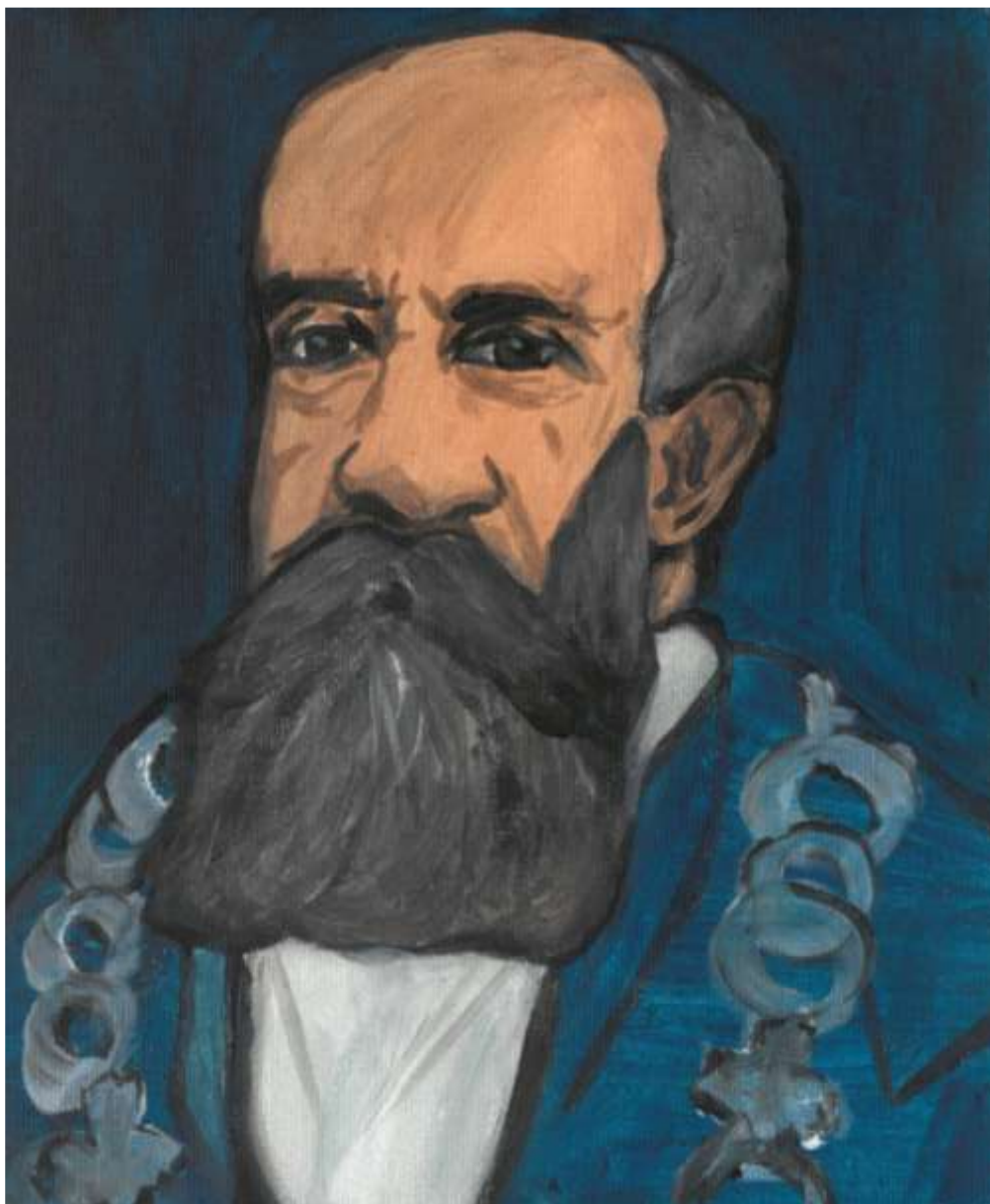

Mihai Eminescu

Elev: Grădinaru Mia Maria

Profesor coordonator: Căruceriu Lidia

Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani

Nicolae Iorga
Elev: Ciobanu Roxana Angelica
Profesor coordonator: Căruțeriu Lidia
Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Holban Valentin
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

Grigore Antipa
Elev: Dobrin Andrei
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

George Enescu

George Enescu
Elev: Pleșcan Melania Valentina
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

OCTAV ONICESCU

Octav Onicescu
Elev: Amăricăi Darius Andrei
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

Ștefan Luchian

Elev: Stănescu Darius

Profesor coordonator: Beresca Mihaela Elena

Școala Gimnazială „Aurelian Stanciu” Salcea, Suceava

George Enescu

Elev: Jar Iasmina

Profesor coordonator: Beresca Mihaela Elena

Școala Gimnazială „Aurelian Stanciu” Salcea, Suceava

Sf. Cuv. Mavra de pe Ceahlău

Elev: Hapău Florinela

Profesor coordonator: Chichioacă Petru-Georgel

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

Elev: Burac Anamaria Ioana, cl. a VI-a

Titlul lucrării: Ștefan cel Mare

Prof. coordonator: Turliuc Mariana

ȘCOALA GIMNAZIALĂ MĂRIȚEI, com. Dărmănești, jud. Suceava

Ștefan cel Mare

Elev: Burac Anamaria Ioana

Profesor coordonator: Turliuc Mariana

Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava

Cuviosul Paisie
Elev: Chimiuc Carla Teodora
Profesor coordonator: Galan George
Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava

Grigore Alexandru Ghica
(1807-1857)

Elev: Ohrenciuc Irina, cl. a VIII-a

Titlul lucrării: Grigore Alexandru Ghica

Prof. coordonator: Turliuc Mariana

ȘCOALA GIMNAZIALĂ MĂRIȚEI, com. Dărmănești, jud. Suceava

Grigore Alexandru Ghica

Elev: Ohrenciuc Irina

Profesor coordonator: Turliuc Mariana

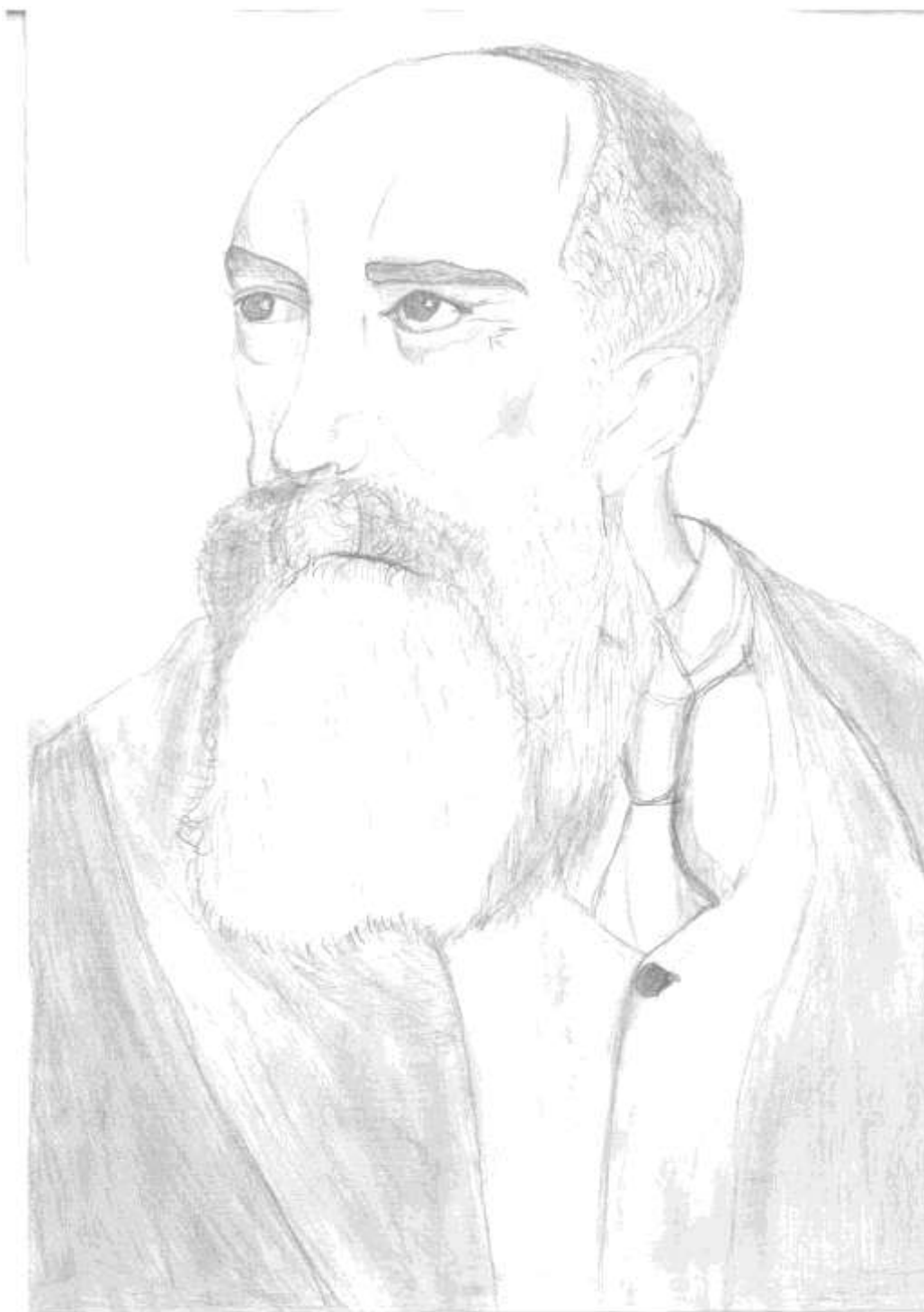
Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava

Ștefan cel Mare
 Elev: Cozmei Dora Gabriela
 Profesor coordonator: Turliuc Mariana
 Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava

Cuviosul Paisie de la Sihăstria
 Elev: Popescu Andreea Georgiana
 Profesor coordonator: Galan George
 Școala Gimnazială Măriței, Dărmănești, Suceava

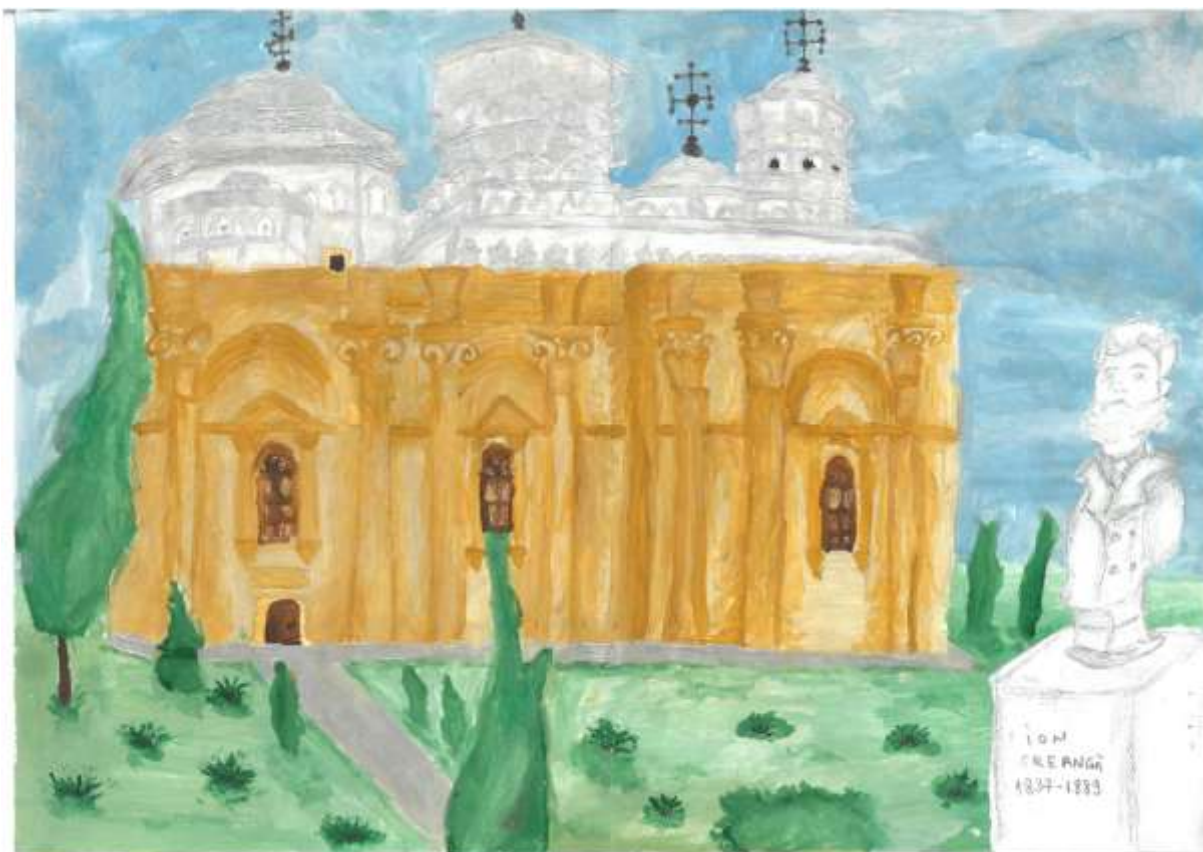
Nicolae Iorga
Elev: Papuc Ștefania Raluca
Profesor coordonator: Ghimpu Mioara
Școala Gimnazială „N. Tomovici-Plopșor” Plopșoru, Gorj

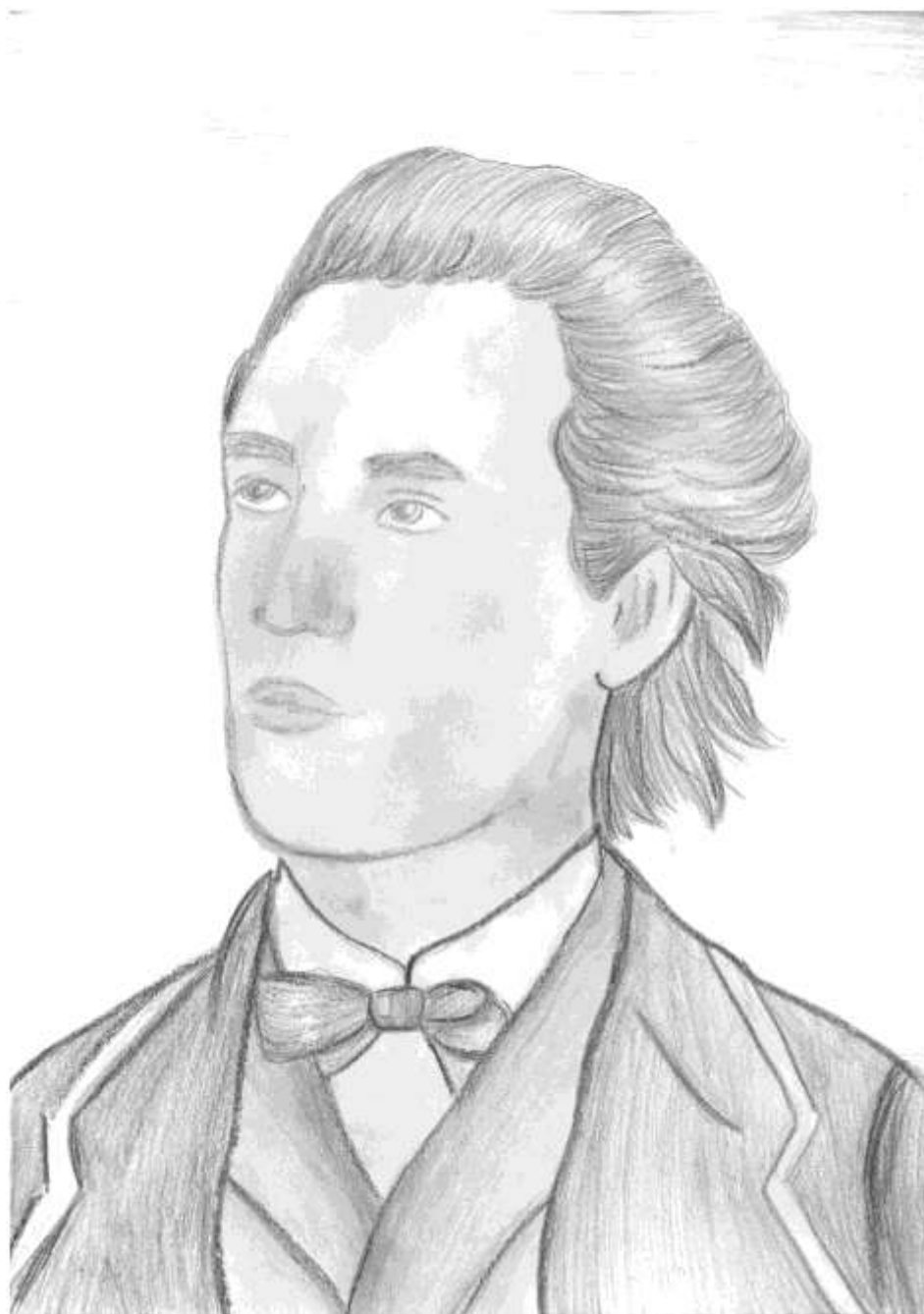
Mihai Eminescu
Elev: Vîlceanu Elena Letiția
Profesor coordonator: Ghimpu Mioara
Școala Gimnazială „N. Tomovici-Plopșor” Plopșoru, Gorj

George Enescu
Elev: Zaharia Constantin Marian
Profesor coordonator: Ghimpu Mioara
Școala Gimnazială „N. Tomovici-Plopșor” Plopșoru, Gorj

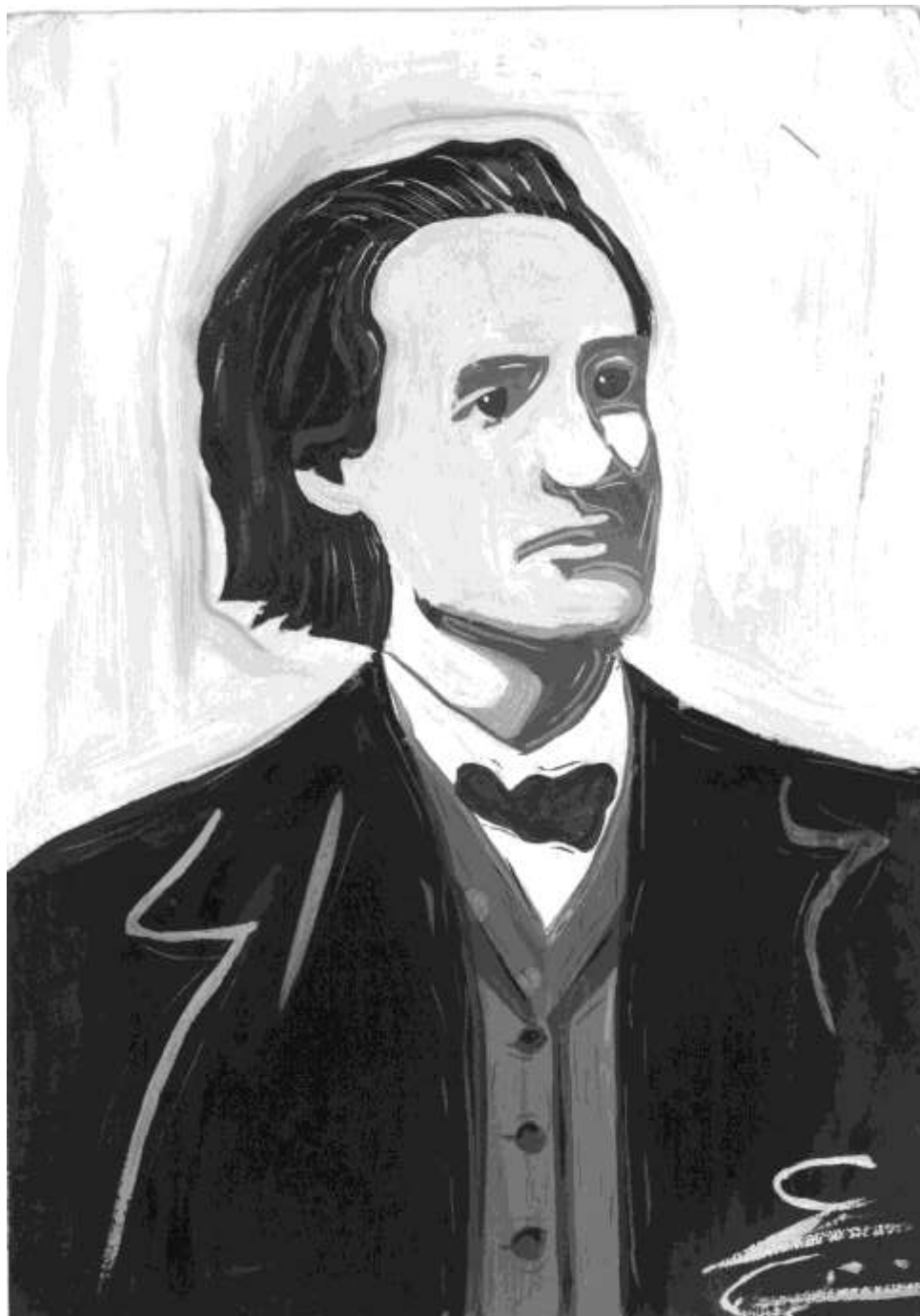
Ion Creangă și Mănăstirea Golia
Elev: Cernat Sofia Maria
Profesor coordonator: Stefiuc Daniela
Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Iași

Mihai Eminescu

Elev: Hrimiuc Maria

Profesor coordonator: Dobrinu Alina
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Gherman-Pintilie Luca

Profesor coordonator: Morariu Luminița

Școală Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșania

Mihai Eminescu
Elev: Popescu Maria-Beatrice
Profesor coordonator: Nicolovici Constantin
Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj

George Enescu

Elev: Stănciulescu Maya-Ștefania

Profesor coordonator: Nicolovici Constantin

Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj

Ștefan Luchian

Elev: Stana Narcisa Constantina

Profesor coordonator: Nicolovici Constantin

Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj

Mihai Eminescu
Elev: Hortopan Denisa
Profesor coordonator: Nicolovici Constantin
Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj

Ion Creangă
Elev: Popescu Nicolae Daniel
Profesor coordonator: Nicolovici Constantin
Școala Gimnazială „Grigore Geamănu” Turcinești, Gorj

MACOVEI NICOLETA
LICEUL TEHNOL. PETRU PONI
CLASA IX-A
PROF. VOINEA OANA CRISTINA

Mihai Eminescu
Elev: Macovei Nicoleta
Profesor coordonator: Voinea Oana Cristina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

IANUȘ ANDREEA IONELA
LICEUL TEHN. „PETRU PONI” IAȘI
CLASA a IX-a
PROF. VOINEA OANA CRISTINA

Mihai Eminescu
Elev: Ianuș Andreea Ionela
Profesor coordonator: Voinea Oana Cristina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

ISTRATE ALEXANDRA
Liceu Tehnologic „PETRU PONI” IAȘI
CLASA a IX-a
PROF. VOINEA OANA CRISTINA

Nicolae Iorga
Elev: Istrate Alexandra
Profesor coordonator: Voinea Oana Cristina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Mihai Eminescu

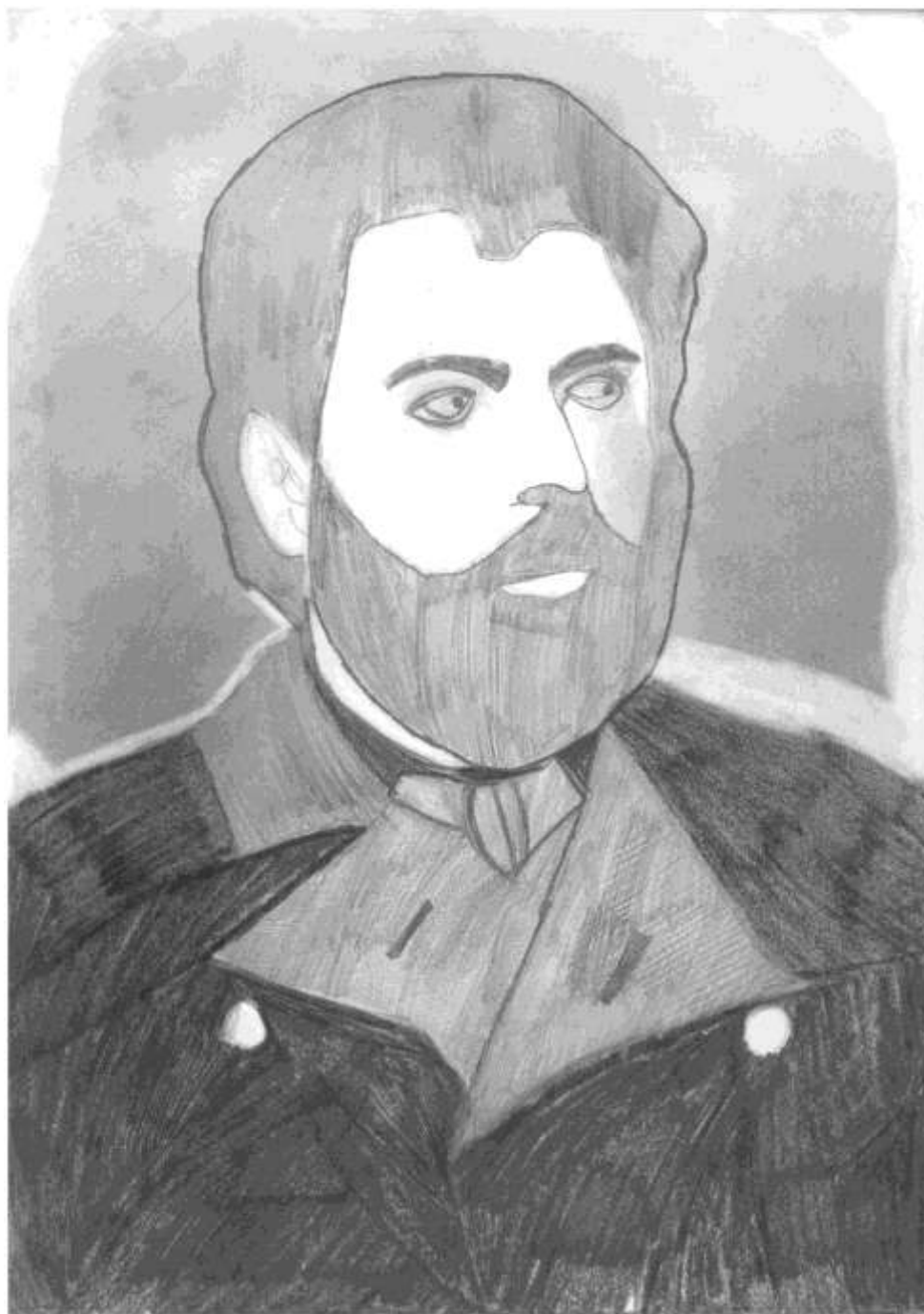
Elev: Aradei Aurelia Elena

Profesor coordonator: Crăciun Anda Elena

Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Mihai Eminescu
Elev: Manolache Andra
Profesor coordonator: Crăciun Anda Elena
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Ion Creangă
Elev: Pelin Liviu Ionuț
Profesor coordonator: Crăciun Anda Elena
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Ion Creangă

Elev: Neculachi Andreea Bianca

Profesor coordonator: Crăciun Anda Elena

Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pecșea, Galați

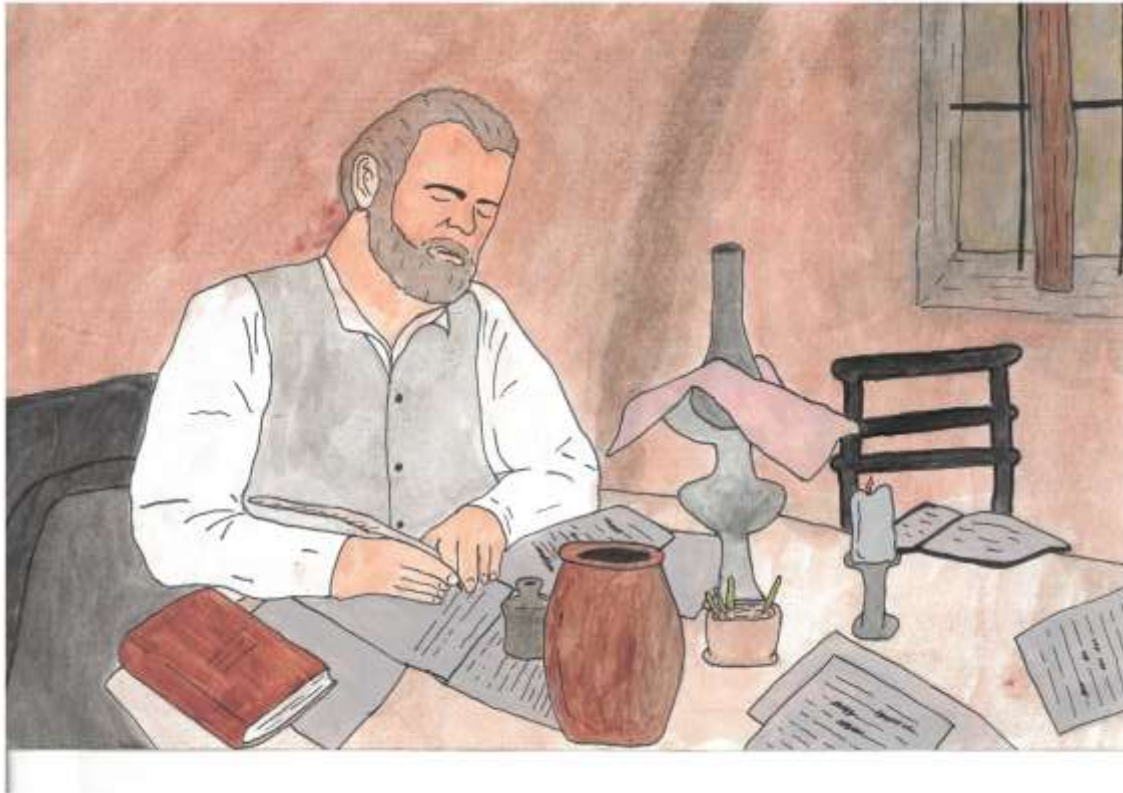

Mihai Eminescu

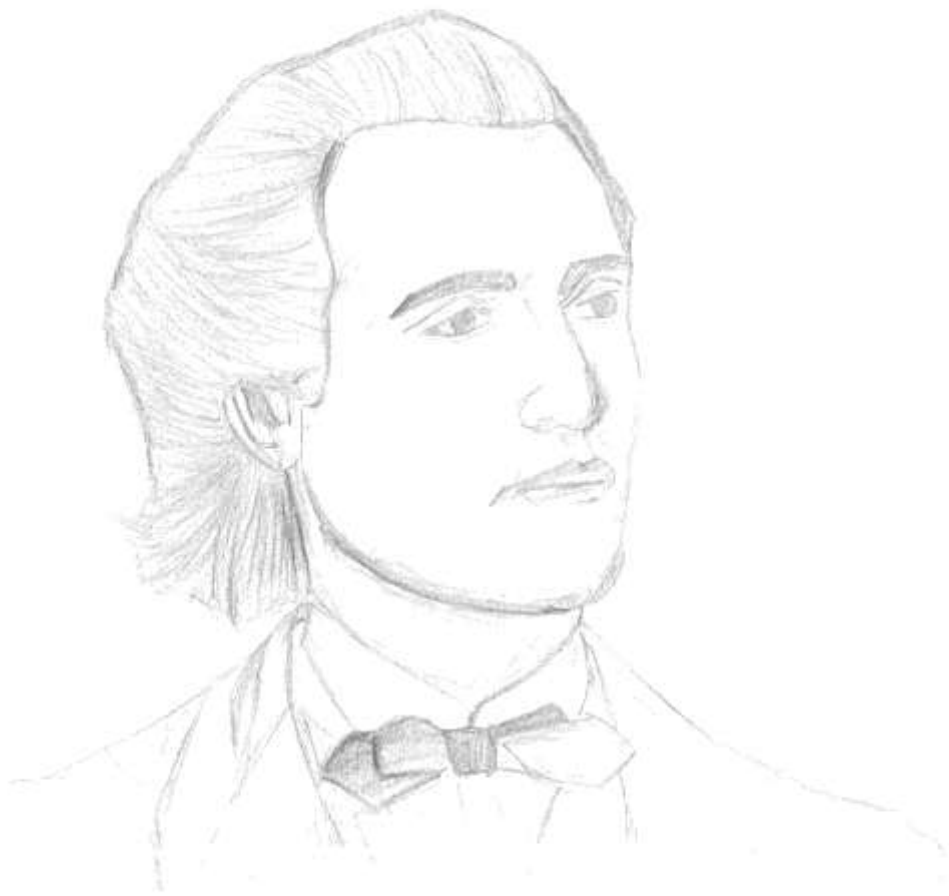
Elev: Lefter Ionuț

Profesor coordonator: Crișan Nela

Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Ion Creangă
Elev: Ionașcu Elena
Profesor coordonator: Crișan Nela
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Mihai Eminescu
Elev: Lupu Robert Ionuț
Profesor coordonator: Crișan Nela
Liceul Tehnologic „Costache Conachi” Pechea, Galați

Alexandru Ioan Cuza

Elev: Ozer Azad

Profesor coordonator: Cosac Daniela
Liceul Teoretic „Tudor Vianu” Giurgiu

Suflet în sunet

Elev: Ciocan Andra Alesia

Profesor coordonator: Precob Mirela

Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani

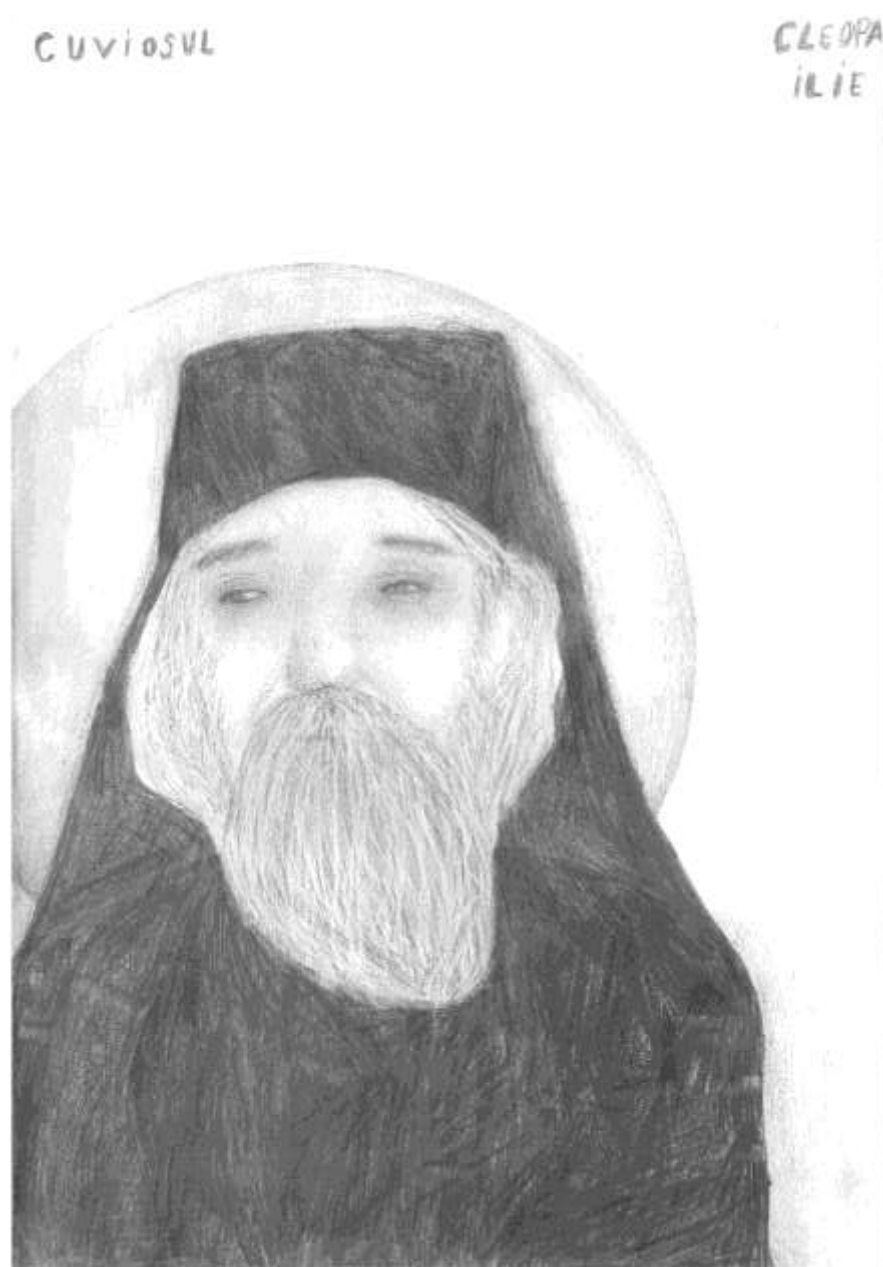

Mihai Eminescu

Elev: Lupu Miruna Mihaela-Ștefany

Profesor coordonator: Petrescu Ionela Livioara

Colegiul Național de Artă „George Apostu” Bacău

Cuviosul Cleopa Ilie

Elev: Frunzete Anastasia Elena

Profesor coordonator: Petrescu Ionela Livioara
Colegiul Național de Artă „George Apostu” Bacău

Luceafărul

Elev: Ștefănuță Sofia Maria

Profesor coordonator: Timofte Gabriel Andrei

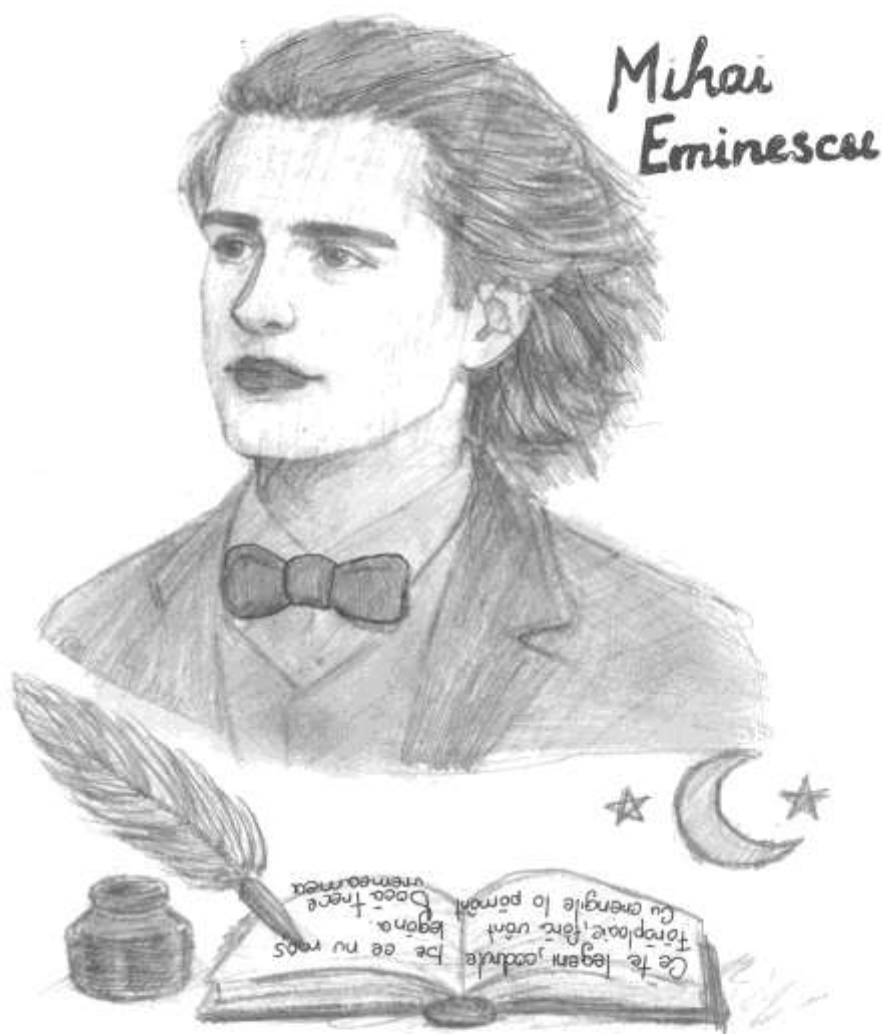
Școala Gimnazială Șcheia, Iași

Ciprian Porumbescu - geniu al Bucovinei
Elev: Ciocan Andra Alesia
Profesor coordonator: Aparaschivei Elena
Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Poenaru Delia
Profesor coordonator: Moțoc Daniela Iulia
Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava

Mihai Eminescu

Elev: Mârzan Maria

Profesor coordonator: Moțoc Daniela Iulia

Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava

Sf. Daniil Sihastrul

Elev: Florea Ana-Maria

Profesor coordonator: Moțoc Daniela Iulia

Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava

Mihai Eminescu

Elev: Frențescu Alessia

Profesor coordonator: Moțoc Daniela Iulia

Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava

Mihai Eminescu
Elev: Poenaru Delia
Profesor coordonator: Moțoc Daniela Iulia
Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava

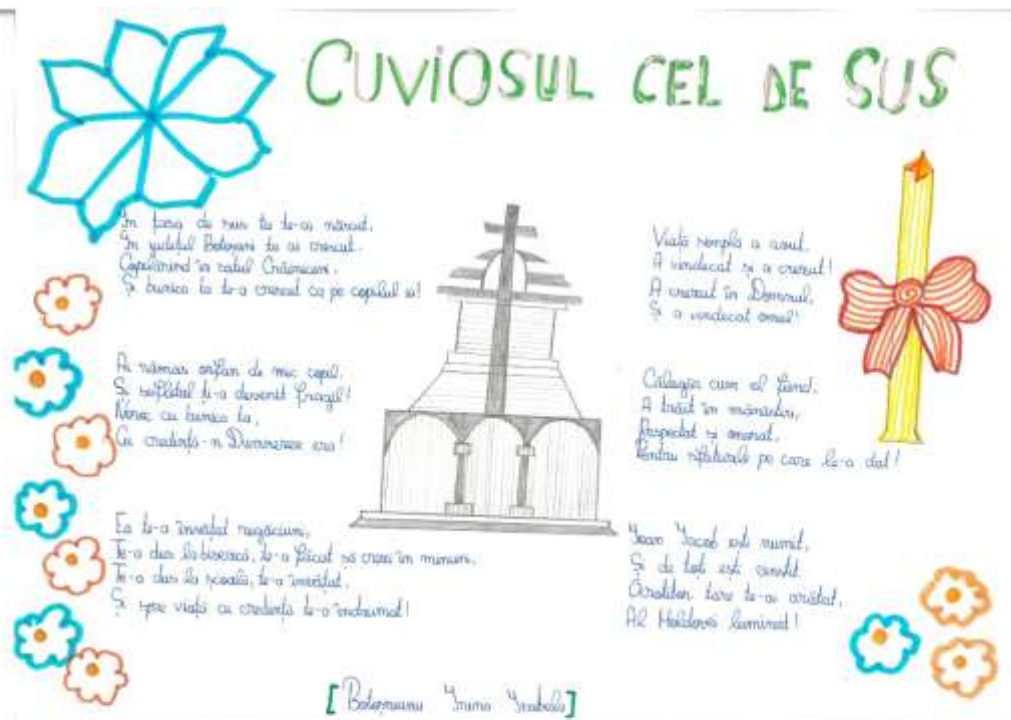

Părintele Cleopa

Elev: Baboi Antonia

Profesor coordonator: Moțoc Daniela Iulia

Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” Gura Humorului, Suceava

Cuviosul cel de Sus

Elev: Botoșeanu Irina Isabela

Profesor coordonator: Harabulă Ovidiu Ionuț

Școala Gimnazială nr. 1 Dumeni, Botoșani

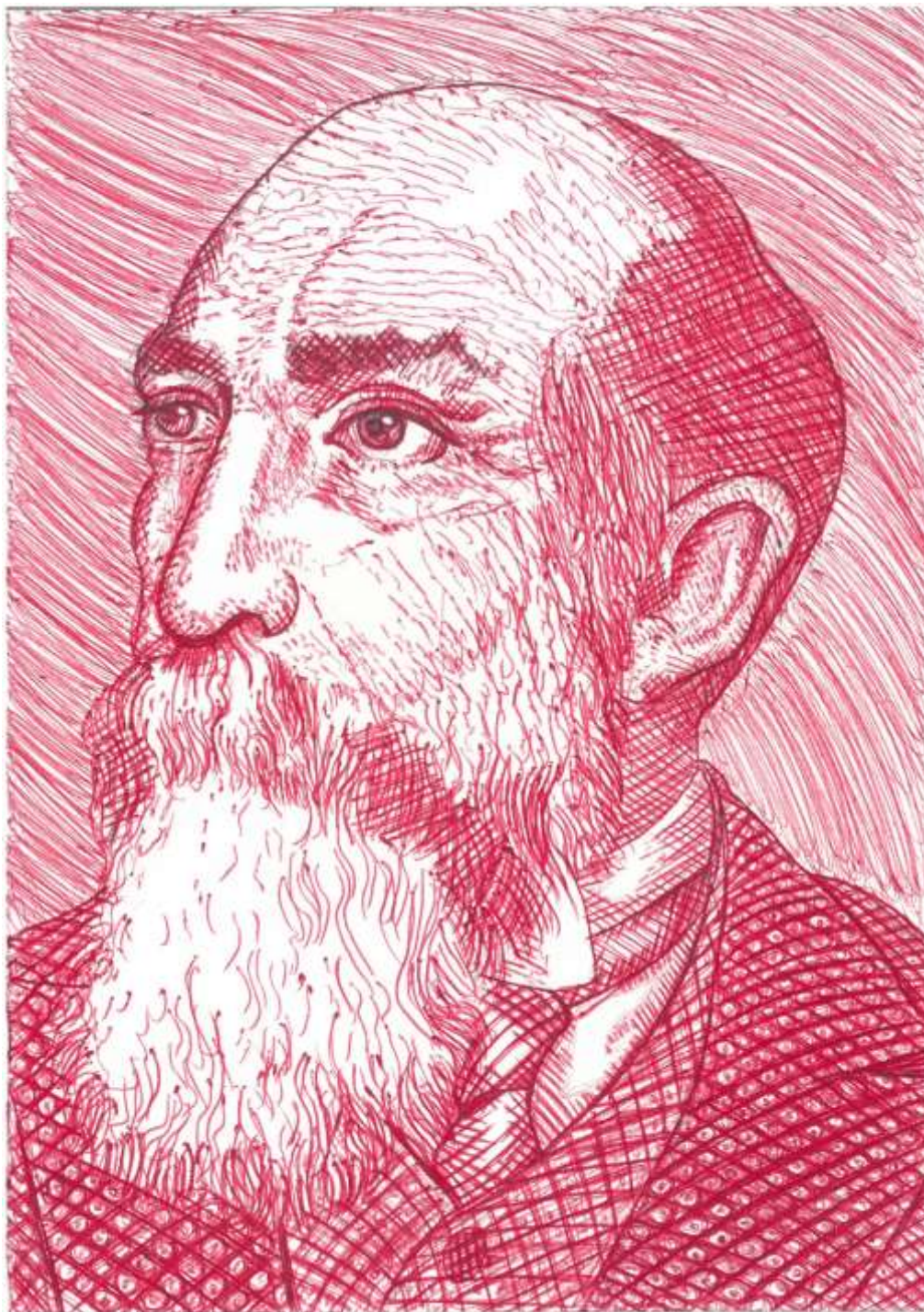

Ion Irimescu
Elev: Gădiceanu Teodora
Profesor coordonator: Sofragiu Andreea Cristina
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

Emil Racoviță

Emil Racoviță
Elev: Răzloc Denisia
Profesor coordonator: Sofragiu Andreea Cristina
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

Nicolae Iorga
Elev: Ciubotaru Andra
Profesor coordonator: Sofragiu Andreea Cristina
Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” Iași

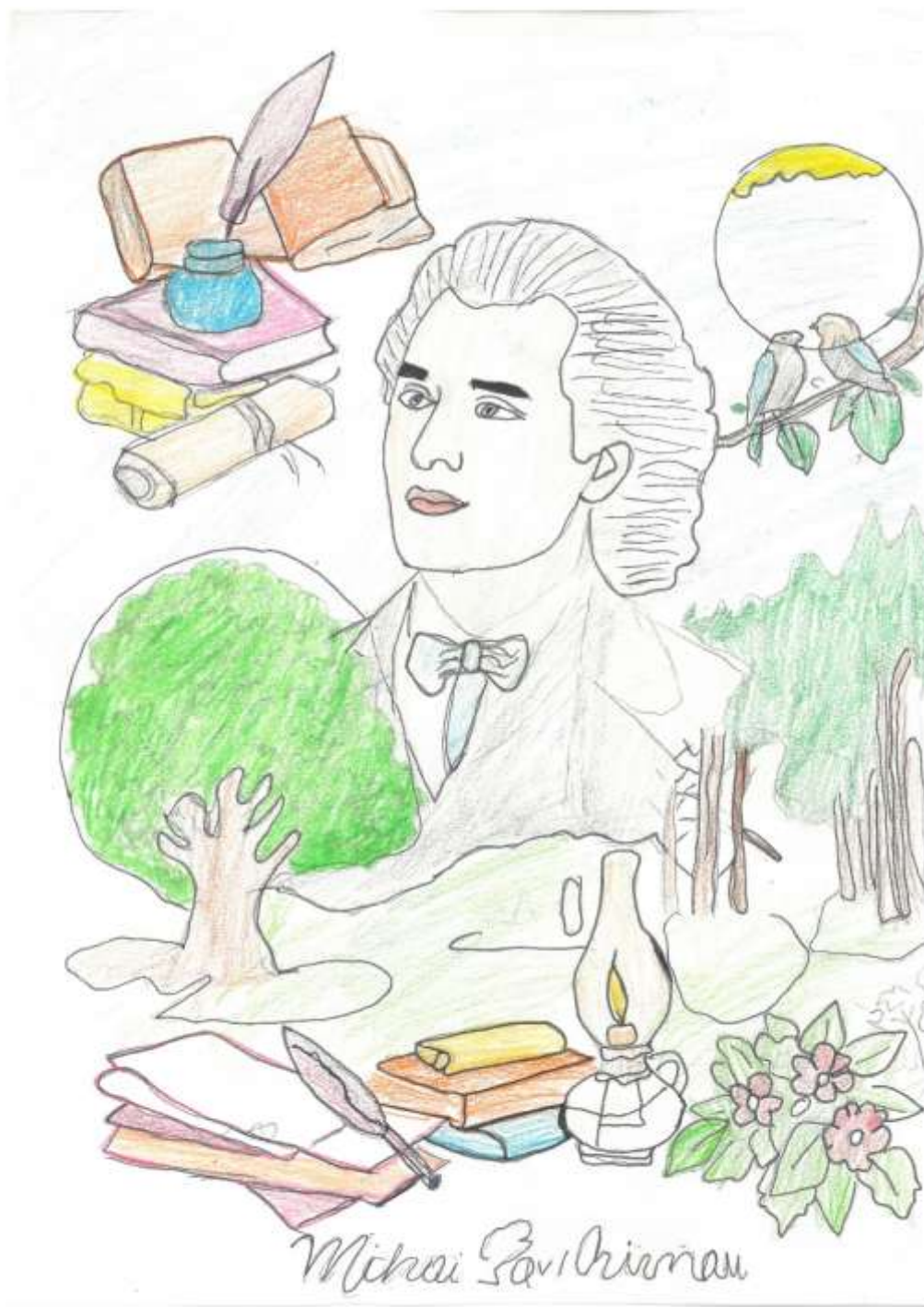

Răsaı asupra mea

Elev: Murariu Theodora

Profesor coordonator: Mitroi Gabriel

Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Cuv. Dionisie Exiguul” Constanța

Universul lui Eminescu
 Elev: Bikali-S Nicoleta Ioana
 Profesor coordonator: Abrudan Simona Rodica
 Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

Eminescu scriind
Elev: Muntean Benjamin
Profesor coordonator: Abrudan Simona Rodica
Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

Ion Creangă

Elev: Lingurar Alexandra-Rebeica

Profesor coordonator: Merca Lenuța

Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

Mihai Eminescu
Elev: Kallo Natașa Loredana
Profesor coordonator: Merca Lenuța
Școala Gimnazială Specială Huedin, Cluj

Mihai Eminescu

Elev: Ciobanu Iulian

Profesor coordonator: Moraru Cristina-Elena

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Brăila, Centrul de Detenție Tichilești

Ștefan Luchian
Elev: Albei Teodora
Profesor coordonator: Nechita Adrian Viorel
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău

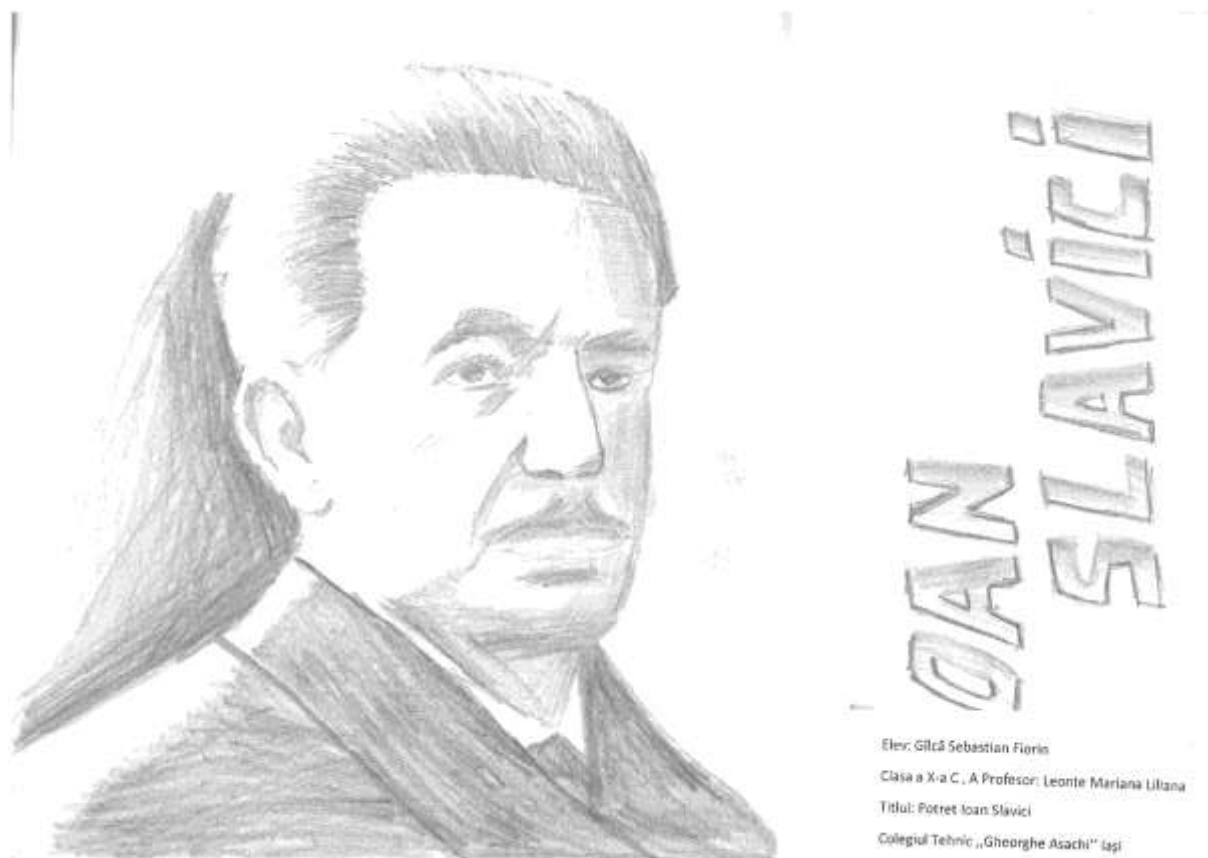

Nicolae Iorga

Elev: Maței Daria

Profesor coordonator: Nechita Adrian Viorel

Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău

Ioan Slavici
Elev: Gîlcă Sebastian Florin
Profesor coordonator: Leonte Mariana Liliana
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași

Mihai Eminescu
Elev: Pața Daria Ecaterina
Profesor coordonator: Leonte Mariana Liliana
Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași

Dimitre Loghin
Elev: Muntean Monica
Profesor coordonator: Blajin Aculina
Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Instituția Publică Liceul Teoretic din or. Lipcani
PROIECT DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ
REGIONAL ȘI INTERJUDEȚIAN, Ediția IV – 2026
„Țara de Sus – vatră de spiritualitate și cultură românească”
Titlul lucrării: **George Enescu**
Autor: **Mihaila Anastasia, clasa a X-a (G)**
CD Îndrumător: Blajin Aculina, prof. de biologie, GDU

George Enescu
Elev: Mihaila Anastasia
Profesor coordonator: Blajin Aculina
Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Maestrul și vioara sa

Elev: Creșciuc Victoria

Profesor coordonator: Masulis Roxolana

Liceul Teoretic Lipcani, sucursala Hlina, raion Briceni, Republica Moldova

Ioan Iacob Hozevitul

Elev: Fercal Maria

Profesor coordonator: Șcarlii Ioana

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Gheorghe” Botoșani

Ștefan Luchian
Elev: Iftode Luca Răzvan
Profesor coordonator: Șcarlii Ioana
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Gheorghe” Botoșani

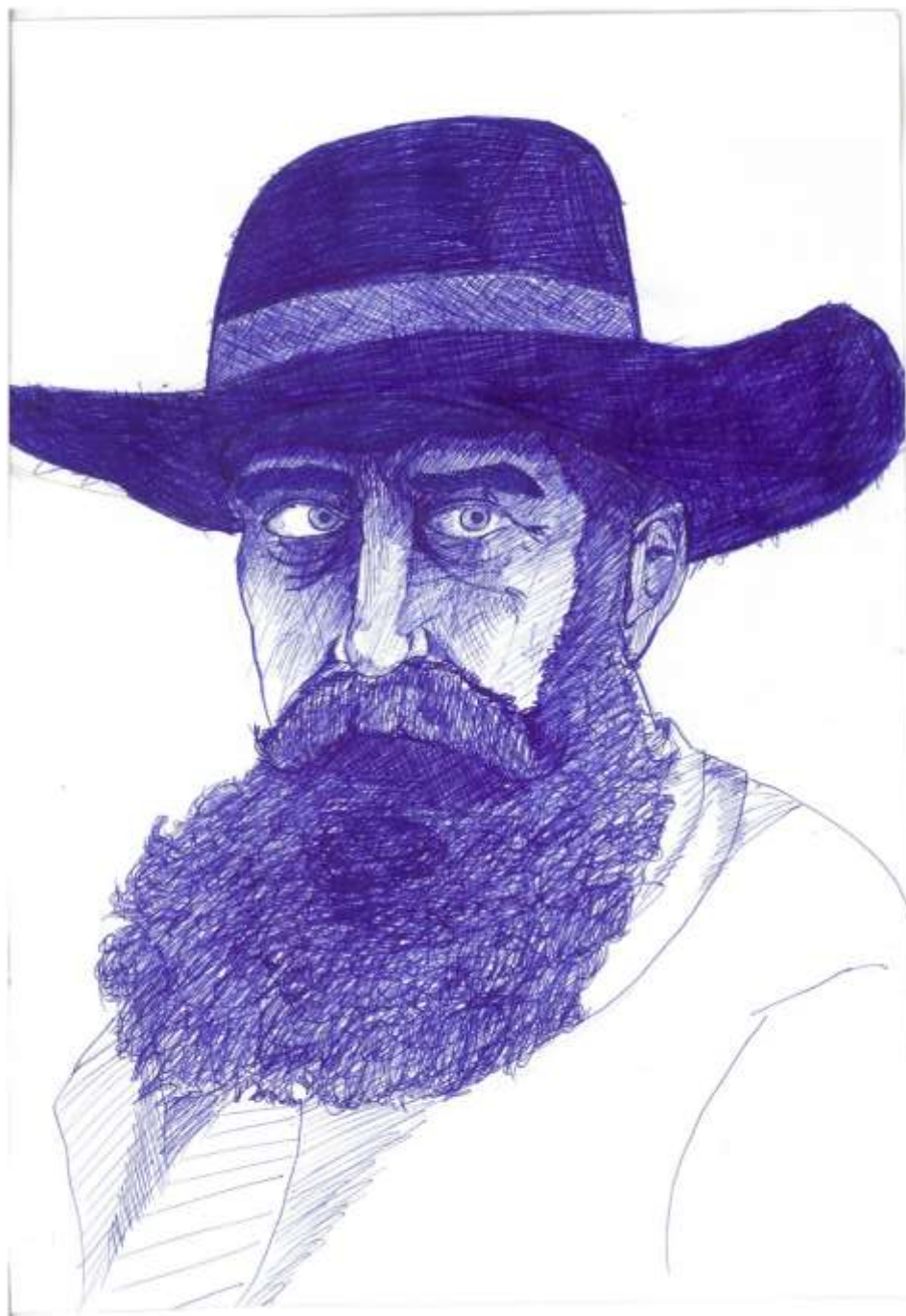

A. I. Cuza

Elev: Rusu Maria Miruna

Profesor coordonator: Șcarlii Ioana

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Gheorghe” Botoșani

Nicolae Iorga
Elev: Panțu Alexie Ioan
Profesor coordonator: Șcarlii Ioana
Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Gheorghe” Botoșani

Ion Creangă

Elev: Miron Marian

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Alexandru Ioan Cuza

Elev: Stanciu Maia

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Ștefan cel Mare

Elev: Spatariu Iustinian

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Sf. Cleopa Ilie

Elev: Gireadă Tudor

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Ștefan cel Mare

Elev: Buruiană Petru

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Marcu Ecaterina

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Ștefan cel Mare

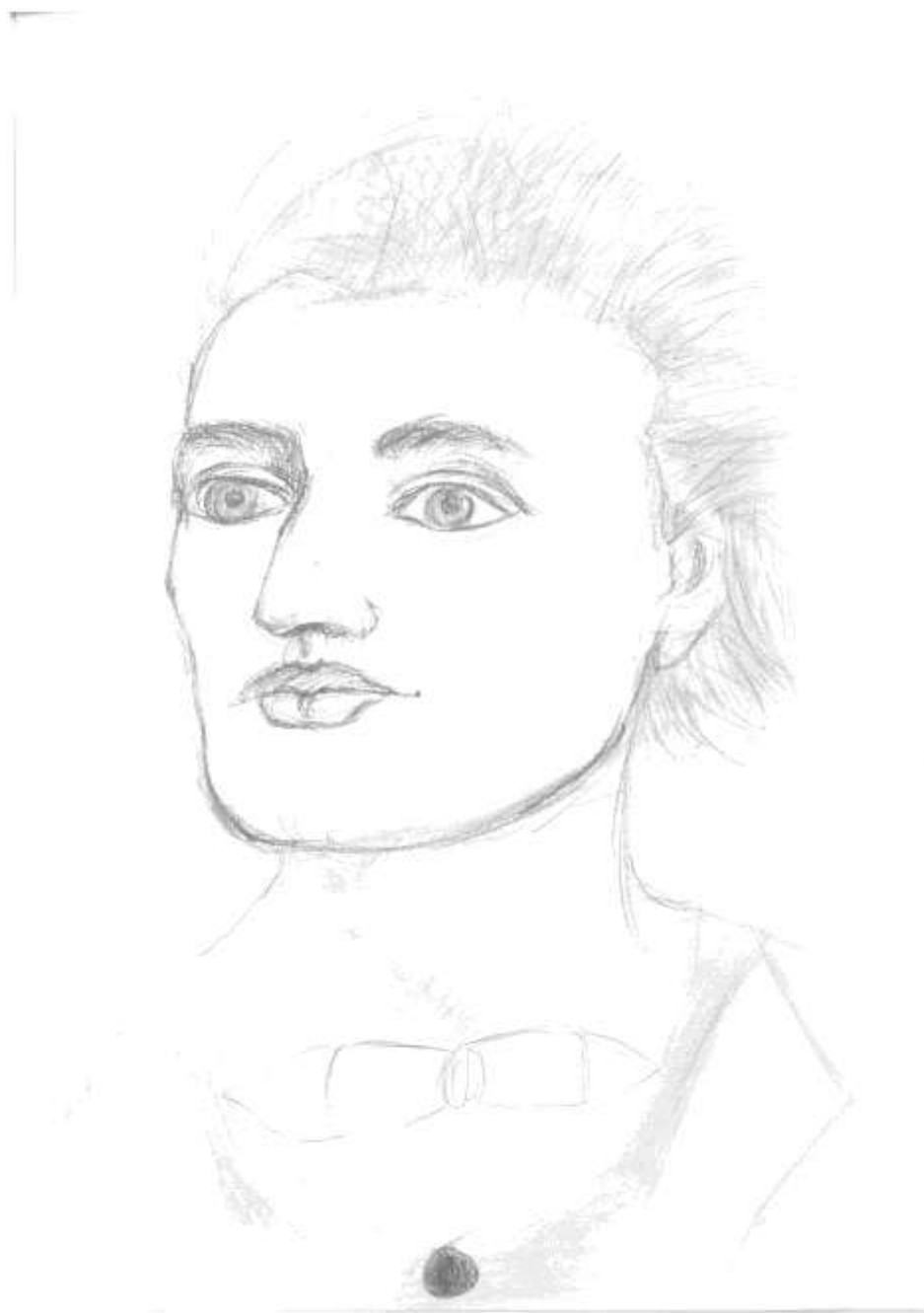
Elev: Livanu Rahaela

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Ion Creangă
Elev: Axinte Larisa
Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile
Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

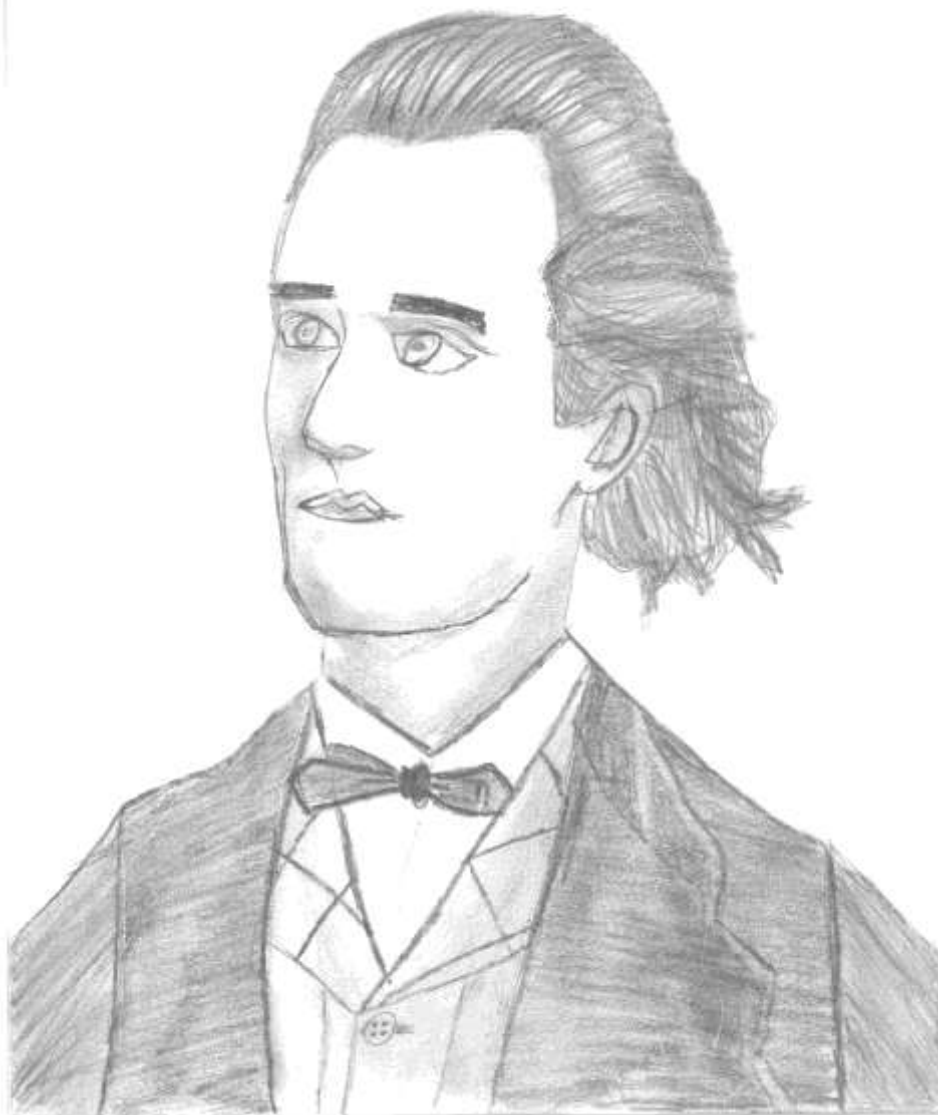

Mihai Eminescu

Elev: Ghiordanella Mattias

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Crăciun Ioana

Profesor coordonator: Zugravu Claudiu-Vasile

Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Dorohoi, Botoșani

Spiru Haret
Elev: Grigoroșcuță Sophia Maria
Profesor coordonator: Cărăușu Mihaela
Liceul Teoretic „Anastasiu Bașotă” Pomârla, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Ciobănașu Denisa Gabriela

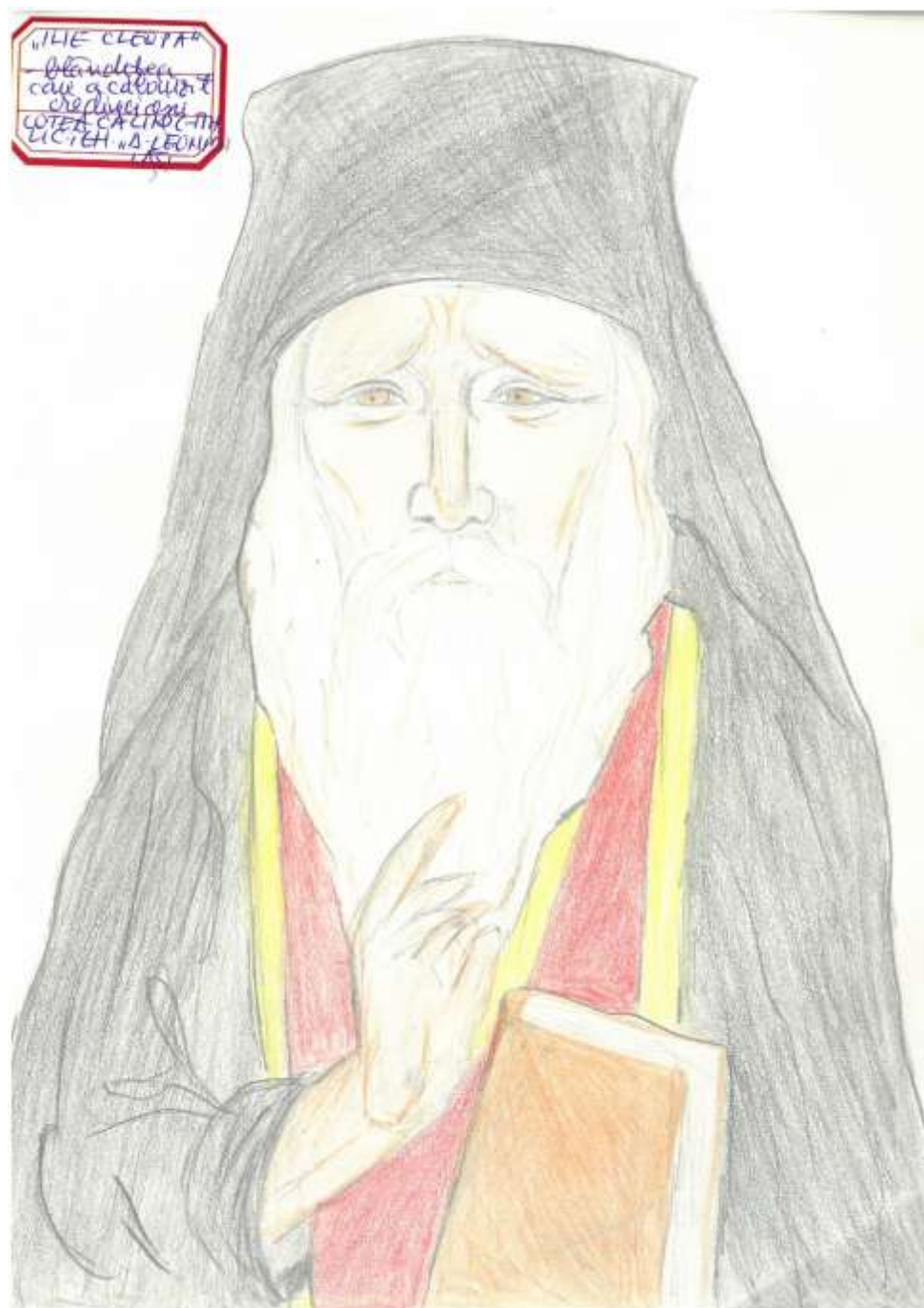
Profesor coordonator: Cărașu Mihaela

Liceul Teoretic „Anastase Bașotă” Pomârla, Botoșani

Iustin Pârvu
Elev: Cotea Călin Constantin
Profesor coordonator: Apopei Camelia

Liceul Tehnologic „D. Leonida” Iași

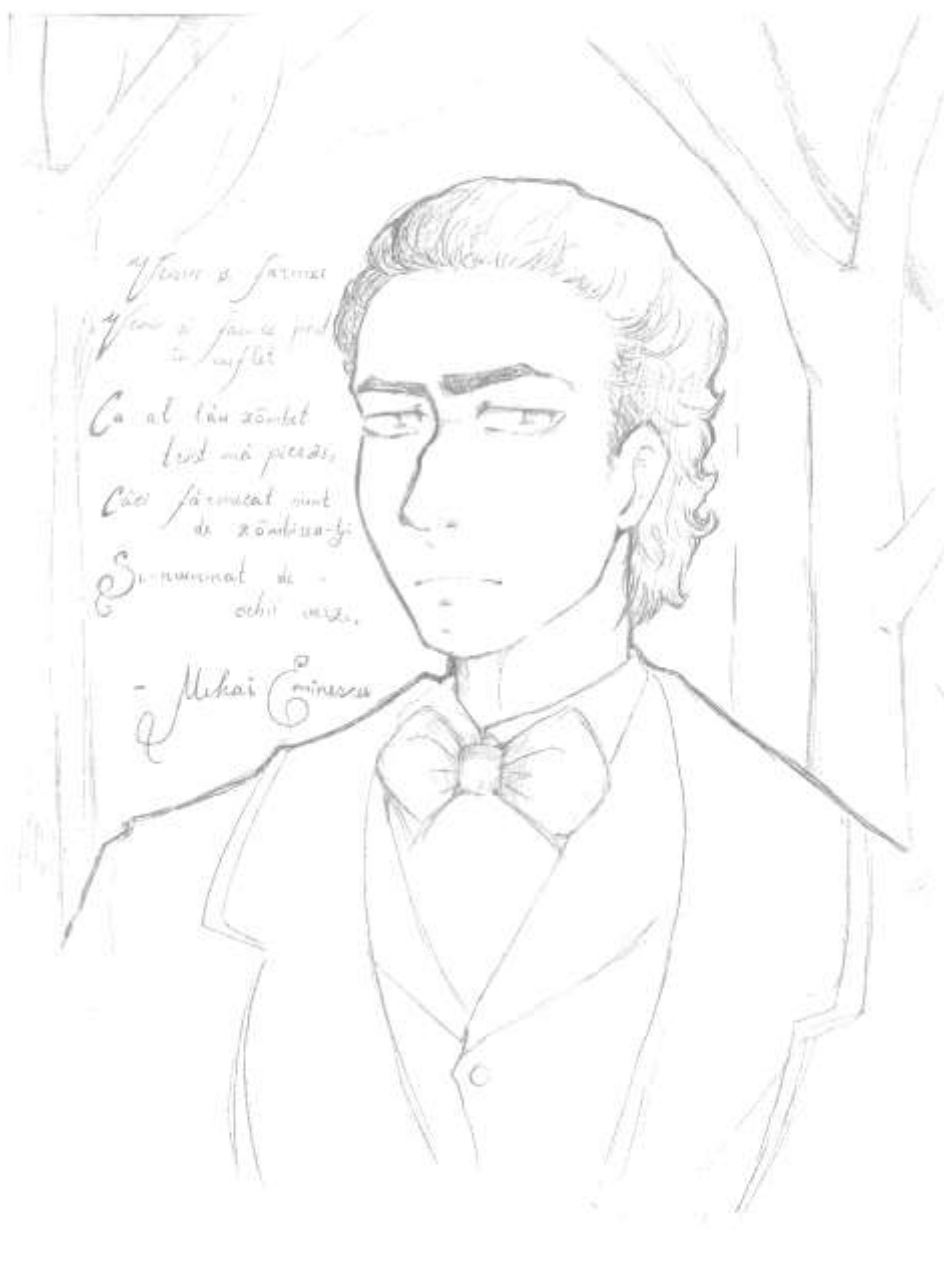

Ilie Cleopa

Elev: Cotea Călin Constantin

Profesor coordonator: Apopei Camelia

Liceul Tehnologic „D. Leonida” Iași

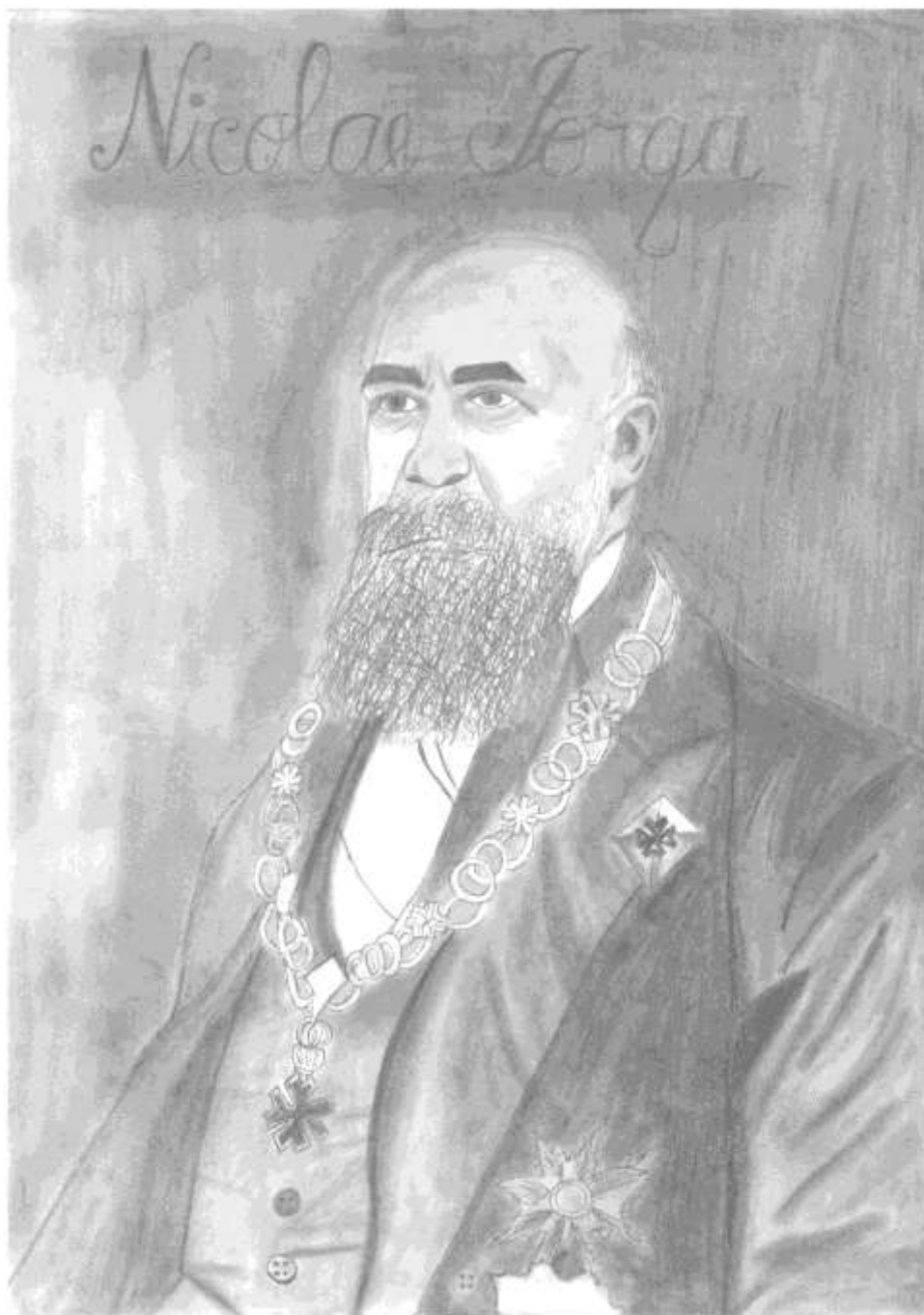

Venin și farmec

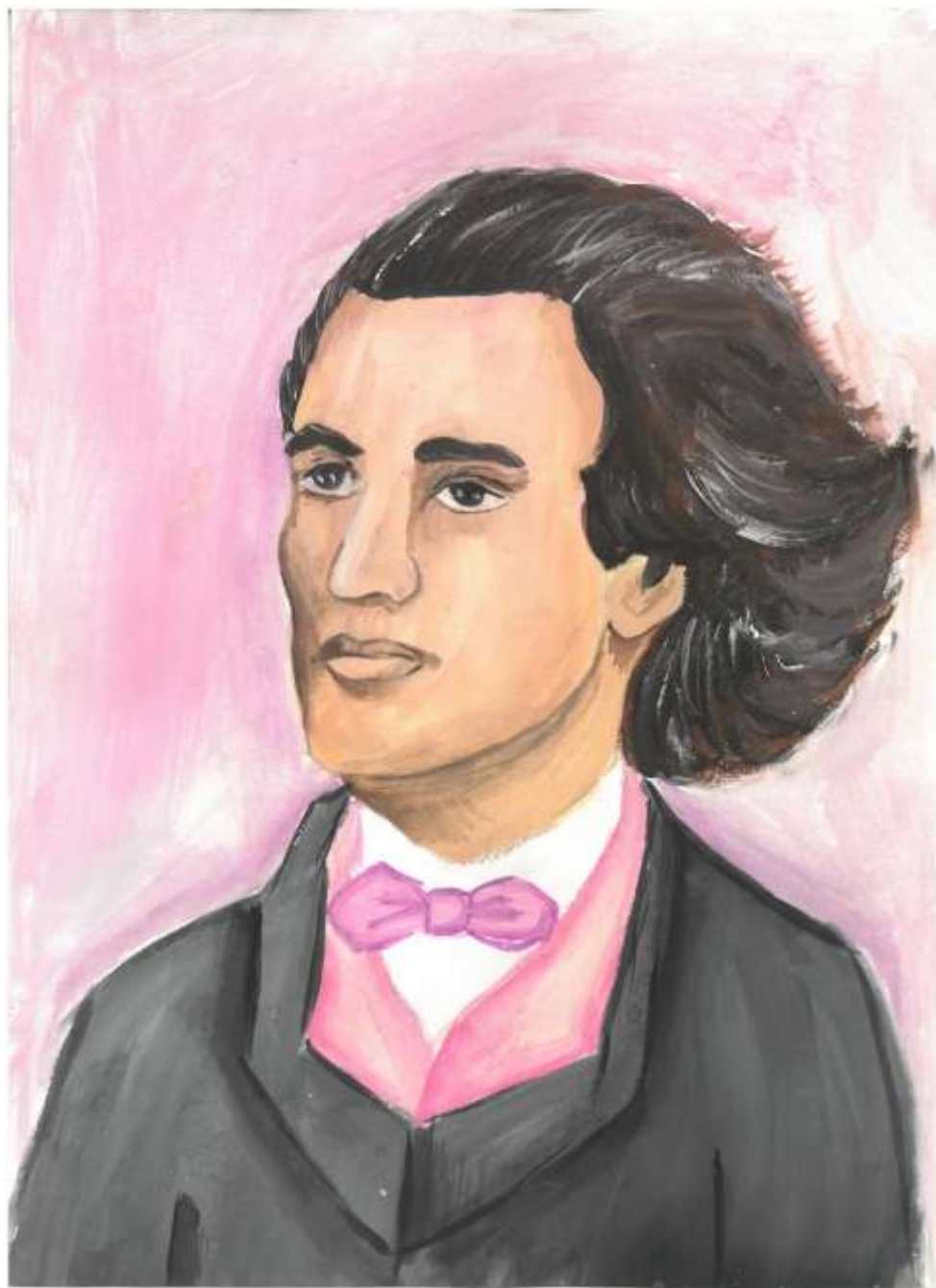
Elev: Bîlea Tatiana

Profesor coordonator: Cobzaru Iulia

Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

Nicolae Iorga
Elev: Huțanu Andreea Gabriela Valentina
Profesor coordonator: Cobzaru Iulia
Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Botezat Selina
Profesor coordonator: Cobzaru Iulia
Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

Ștefan cel Mare
Elev: Crețu Alexandra
Profesor coordonator: Cobzaru Iulia
Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

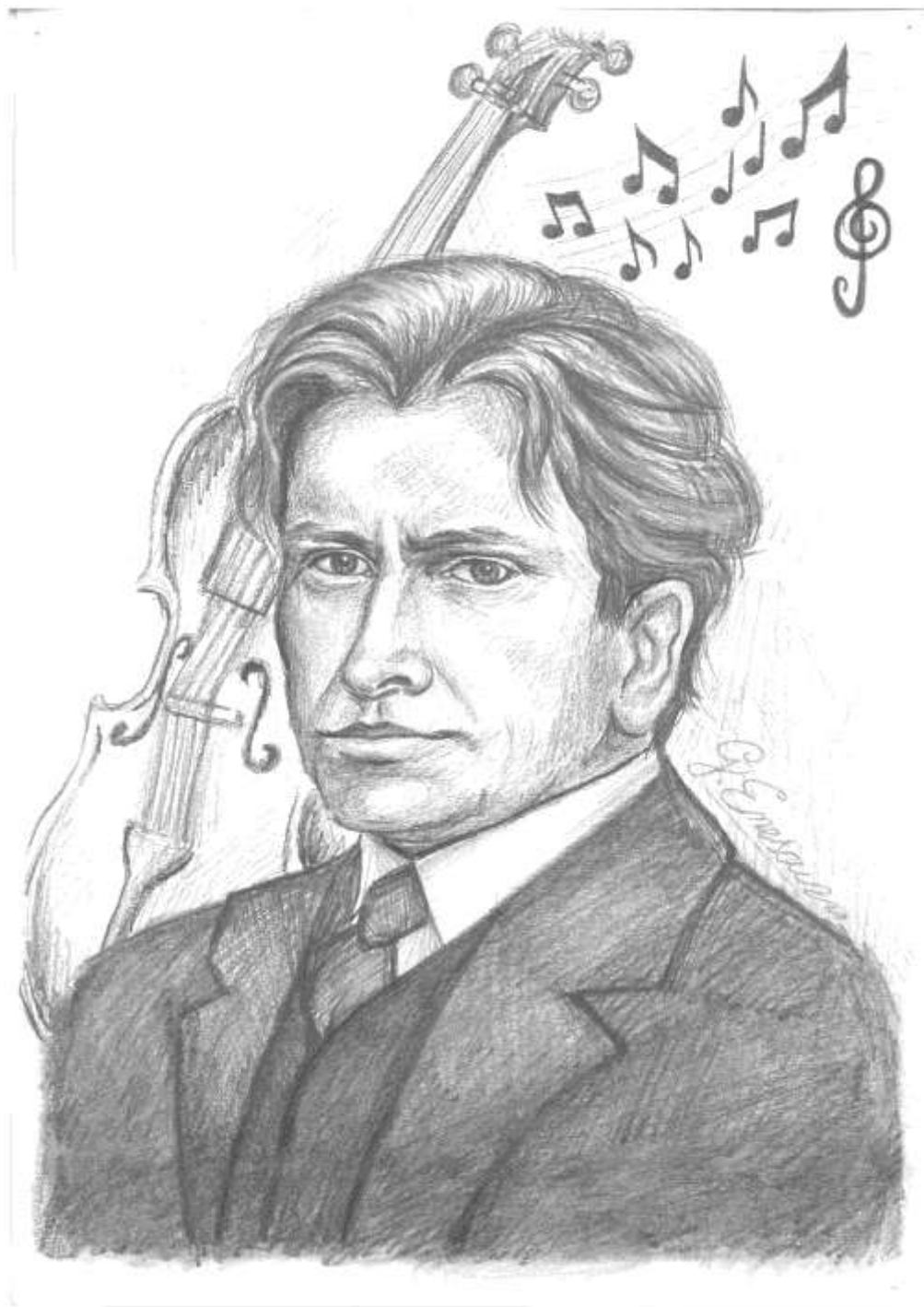

Sfântul Voievod

Elev: Bițu Gabriela Cosmina

Profesor coordonator: Cobzaru Iulia

Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

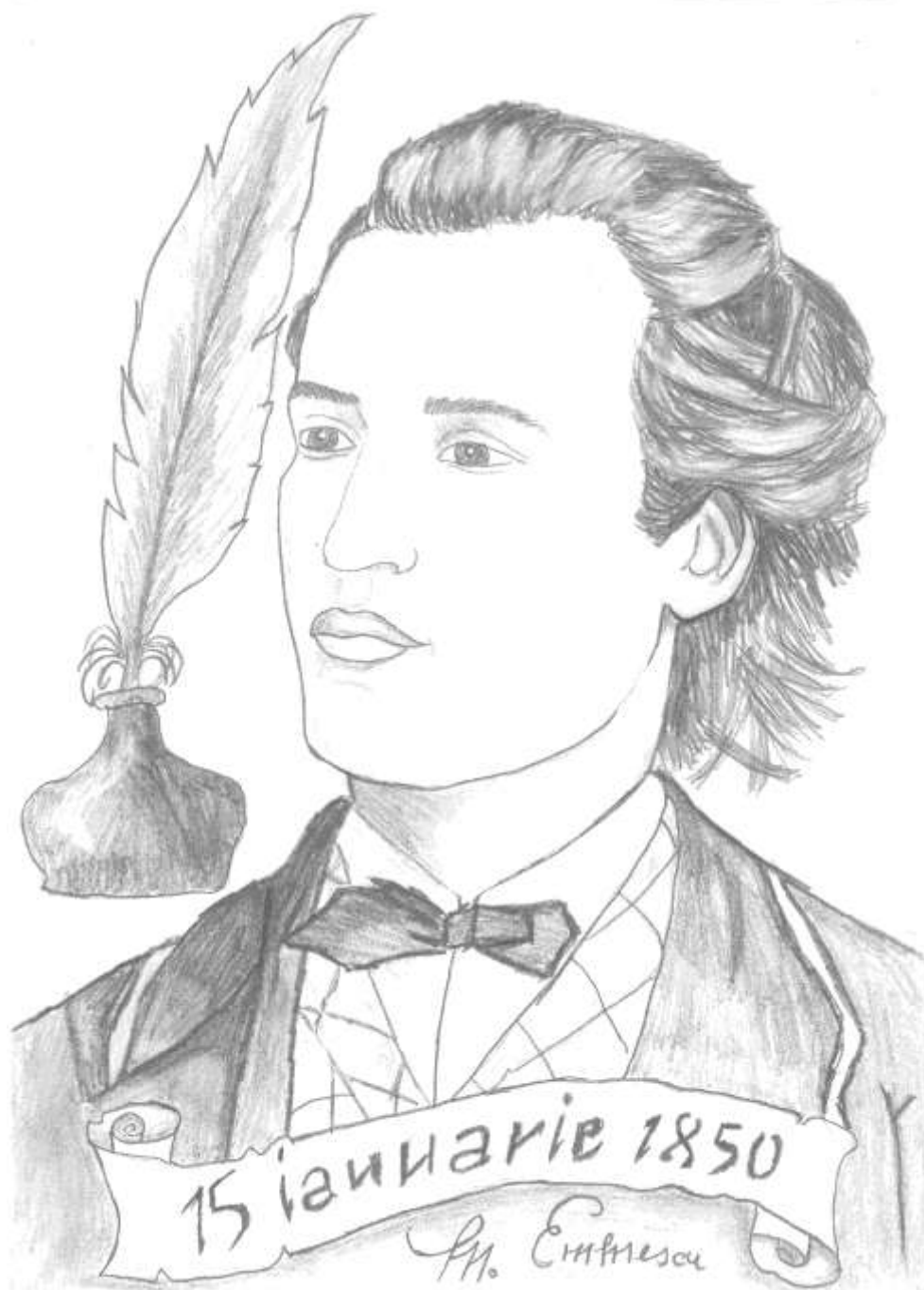
George Enescu
Elev: Sîrbu Alexia
Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela
Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

George Enescu
Elev: Mihai Tudor
Profesor coordonator: Morariu Luminița
Școala Gimnazială „Spiru Haret” Dorohoi, Botoșani

George Enescu
Elev: Pașcu Denisa Maria
Profesor coordonator: Nechita Adrian Viorel
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău

Mihai Eminescu

Elev: Epure Georgiana Silvia

Profesor coordonator: Dăscălescu Adrian-Florentin
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

George Enescu

Elev: Hrimiuc Elena

Profesor coordonator: Dobrinu Alina
Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Jipa Andreea Ionela
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

George Enescu
Elev: Grigoraș Adelina
Profesor coordonator: Popa Liliana
Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu, Vrancea

Sf. Cuvios Cleopa de la Sihăstria

Elev: Hapău Florinela

Profesor coordonator: Chichioacă Petru-Georgel

Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Iacob” Dorohoi, Botoșani

15 Ianuarie 1850

Mihai Eminescu

Elev: Pușcaș Maria Adriana

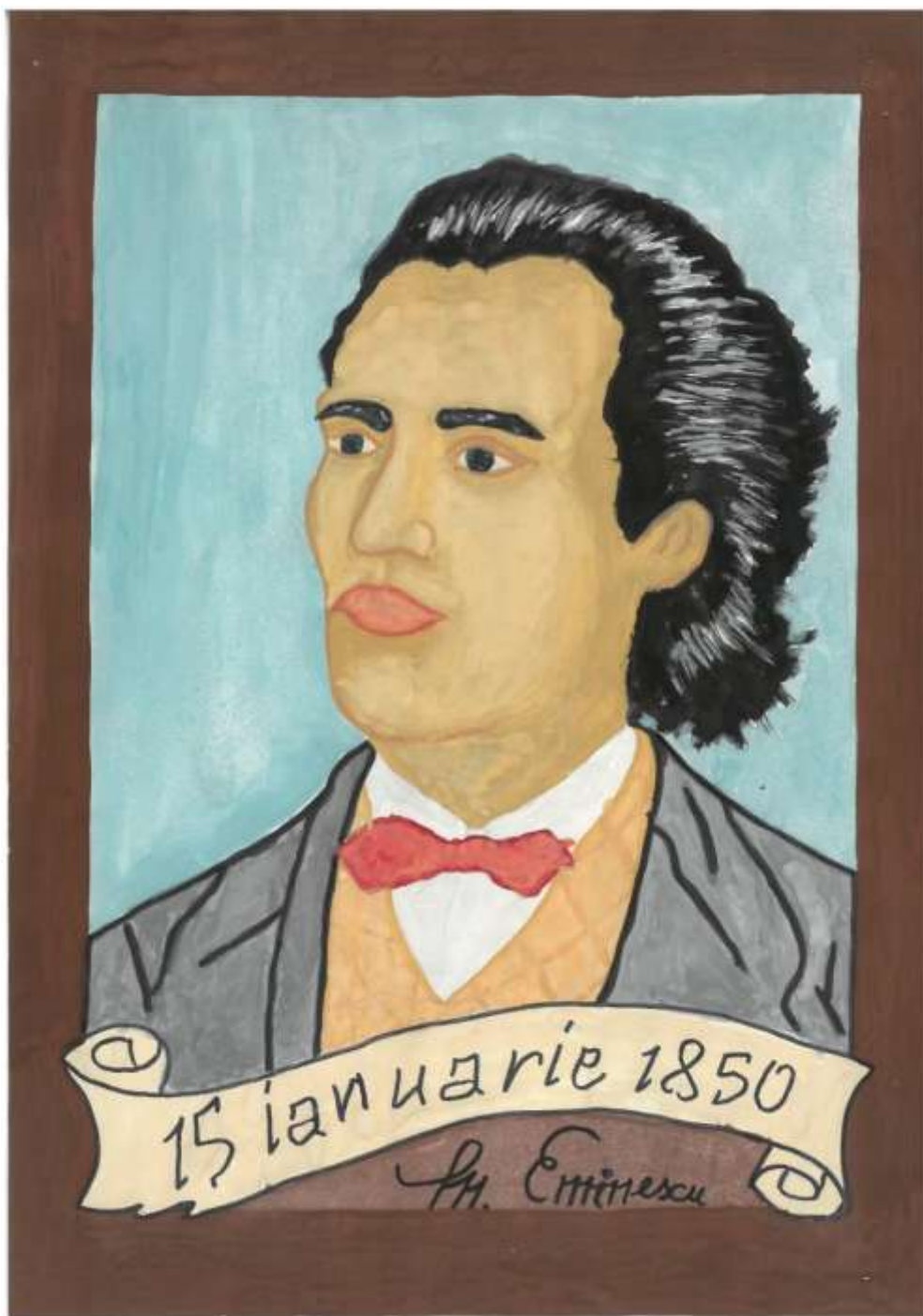
Profesor coordonator: Dăscălescu Adrian-Florentin
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

Mihai Eminescu

Elev: Grosu Evelina

Profesor coordonator: Dăscălescu Adrian-Florentin
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

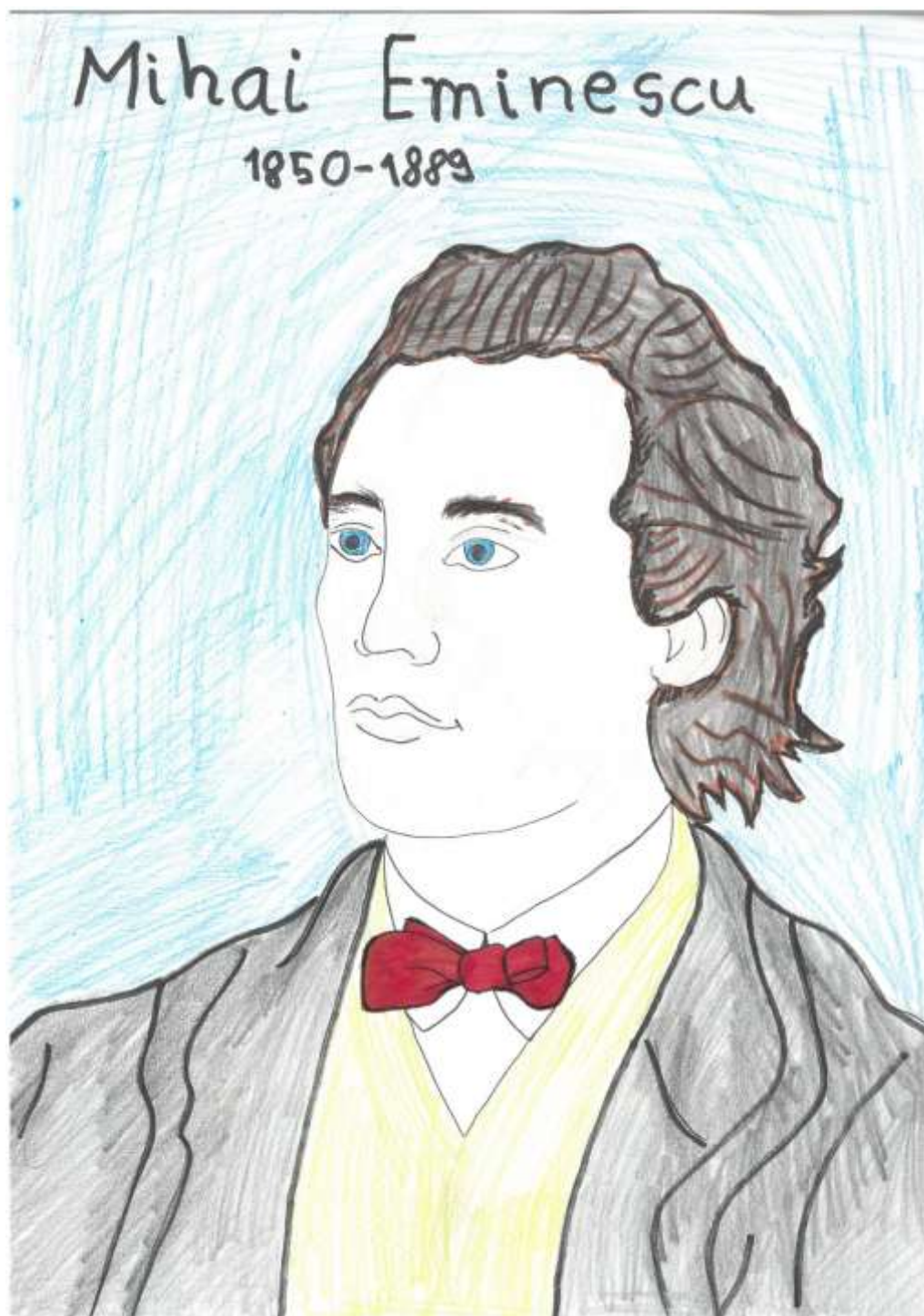
Mihai Eminescu

Elev: Colbu Alexandru

Profesor coordonator: Dăscălescu Adrian-Florentin
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

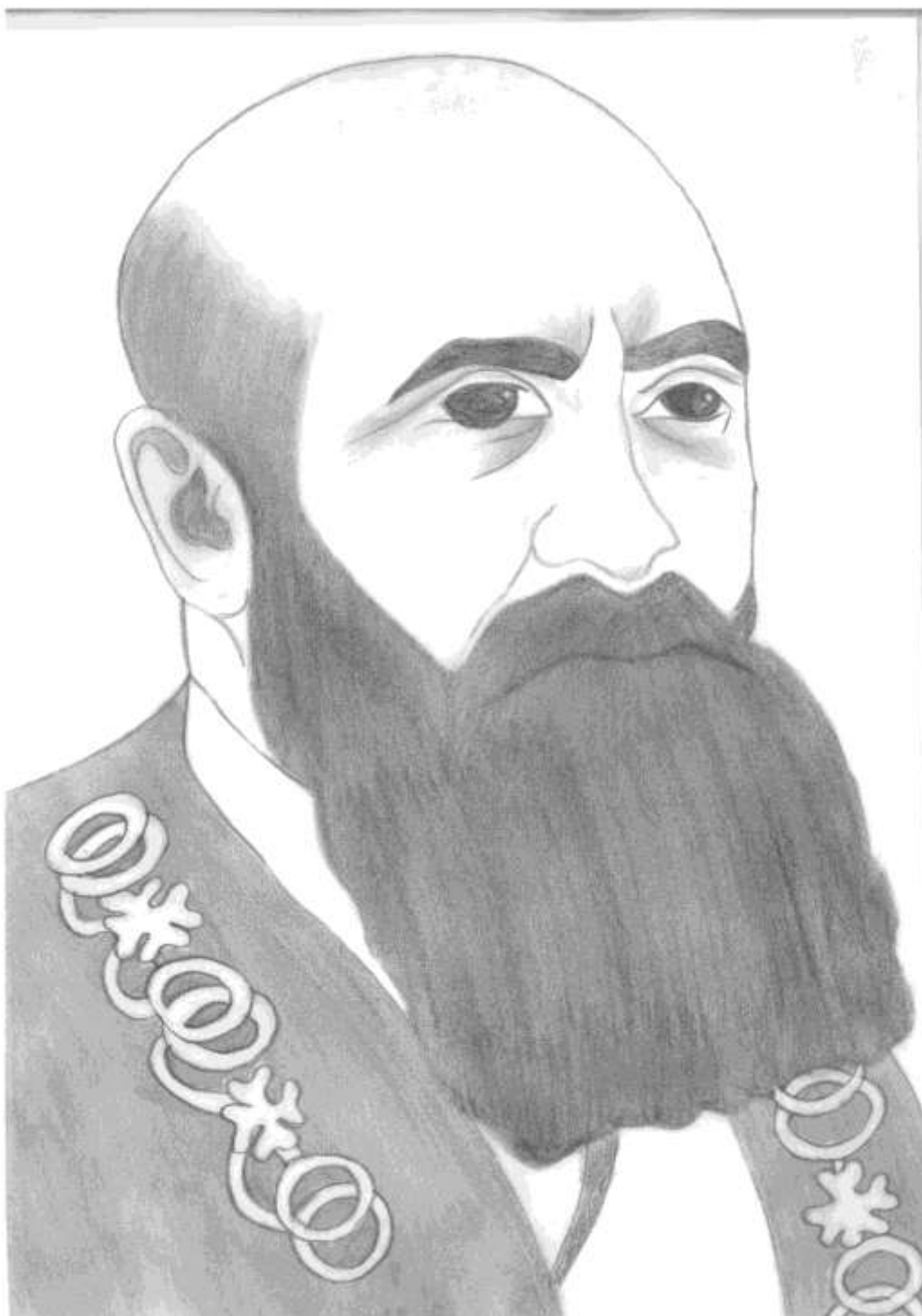
Mihai Eminescu
Elev: Baicu Mariana Dumitrița
Profesor coordonator: Dăscălescu Adrian-Florentin
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

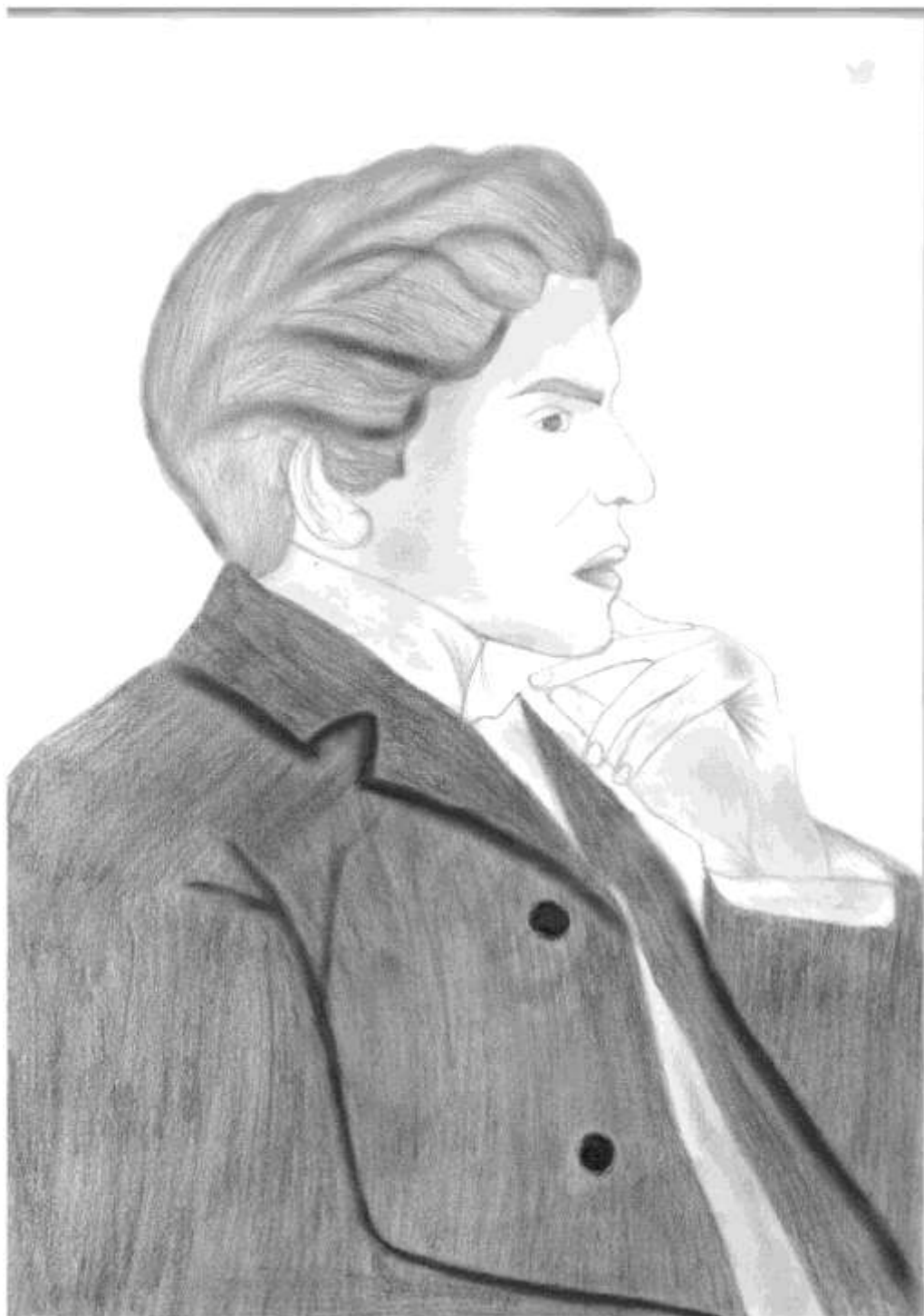
Mihai Eminescu

Elev: Rusu Daniela

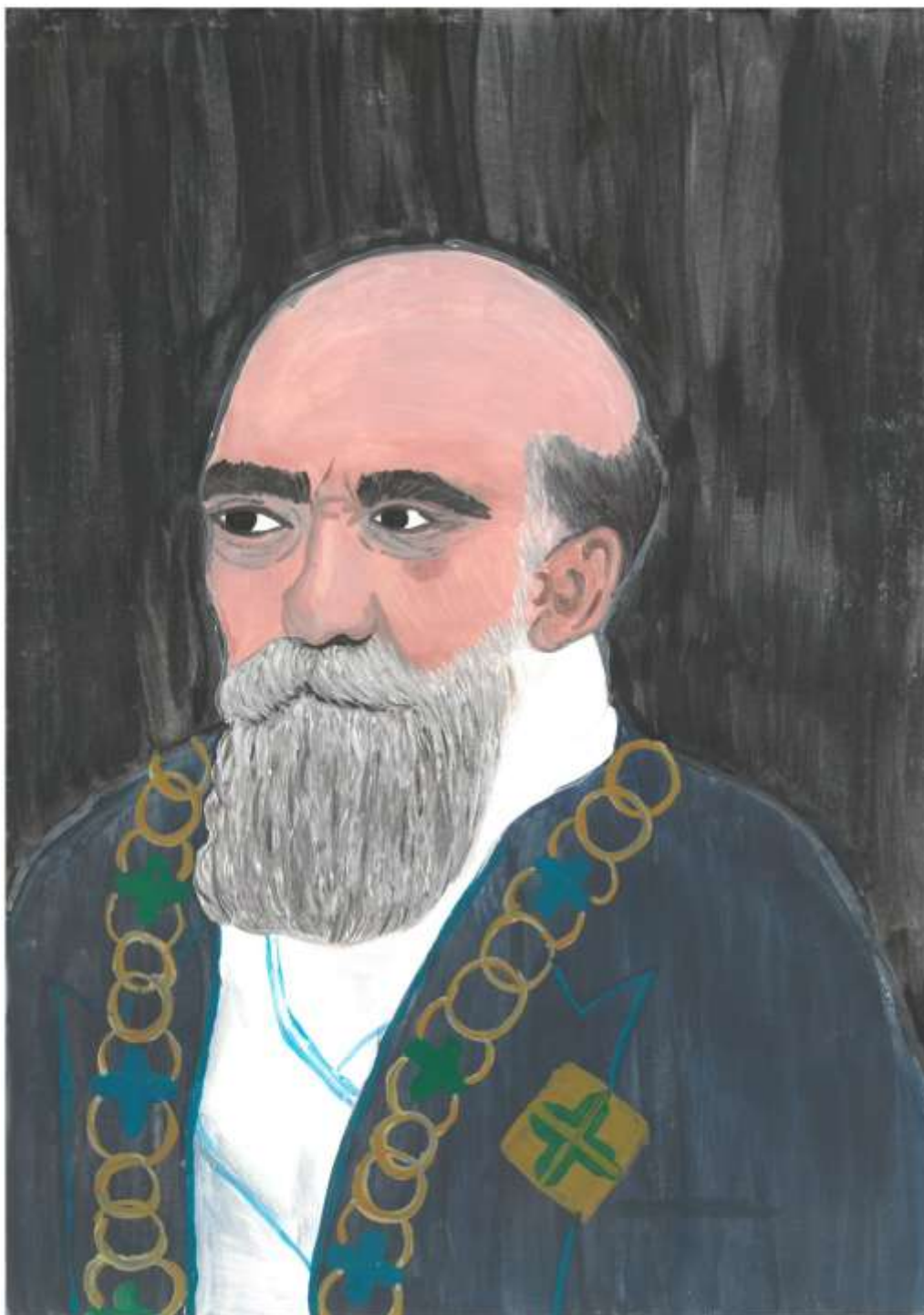
Profesor coordonator: Dăscălescu Adrian-Florentin
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca, Suceava

Nicolae Iorga
Elev: Ciochină Raluca Nicoleta
Profesor coordonator: Enache Mihaela
Colegiul Tehnic „Edmond Nicolau” Focșani, Vrancea

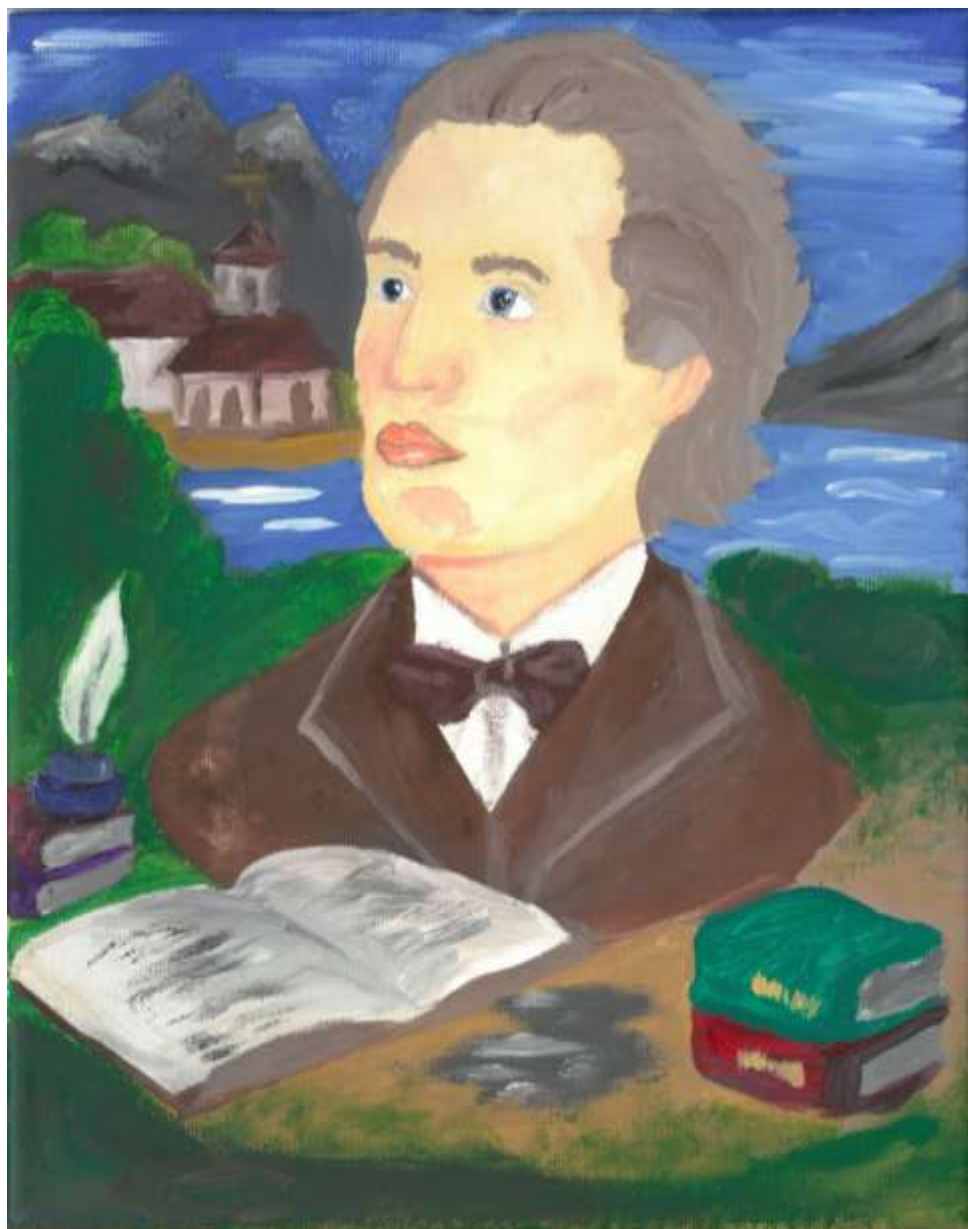
George Enescu
Elev: Ciochină Raluca Nicoleta
Profesor coordonator: Enache Mihaela
Colegiul Tehnic „Edmond Nicolau” Focșani, Vrancea

Nicolae Iorga
Elev: Iovu Rahela
Profesor coordonator: Bodai Ana-Maria
Liceul „Demostene Botez” Trușești, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Eleu Alexandra Teodora
Profesor coordonator: Bodai Ana-Maria
Liceul „Demostene Botez” Trușești, Botoșani

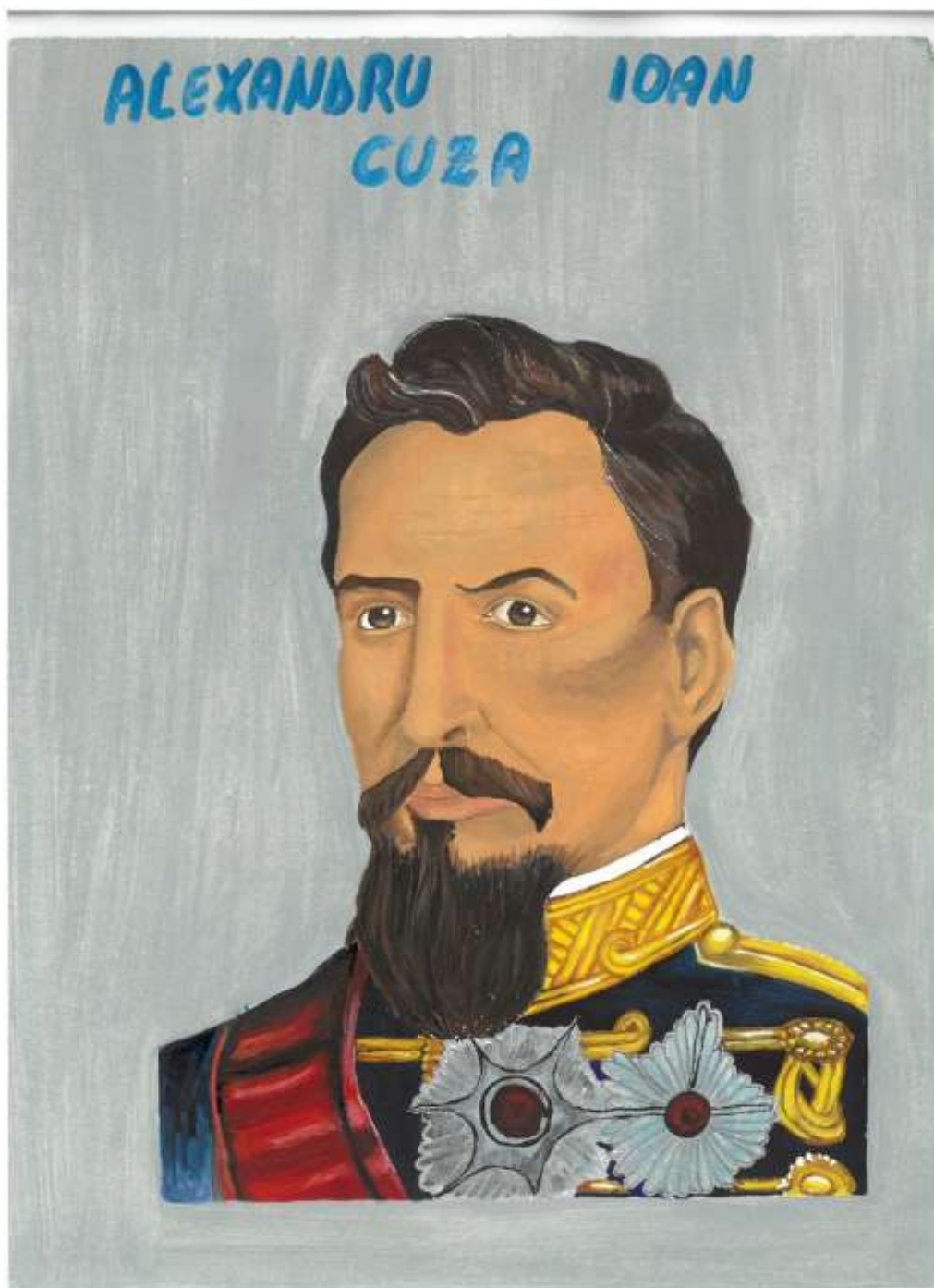

Contemplație

Elev: Ticea Valentin Marian

Profesor coordonator: Irimia Georgiana Diana

Seminarul Teologic Ortodox „Chesarie Episcopul” Buzău

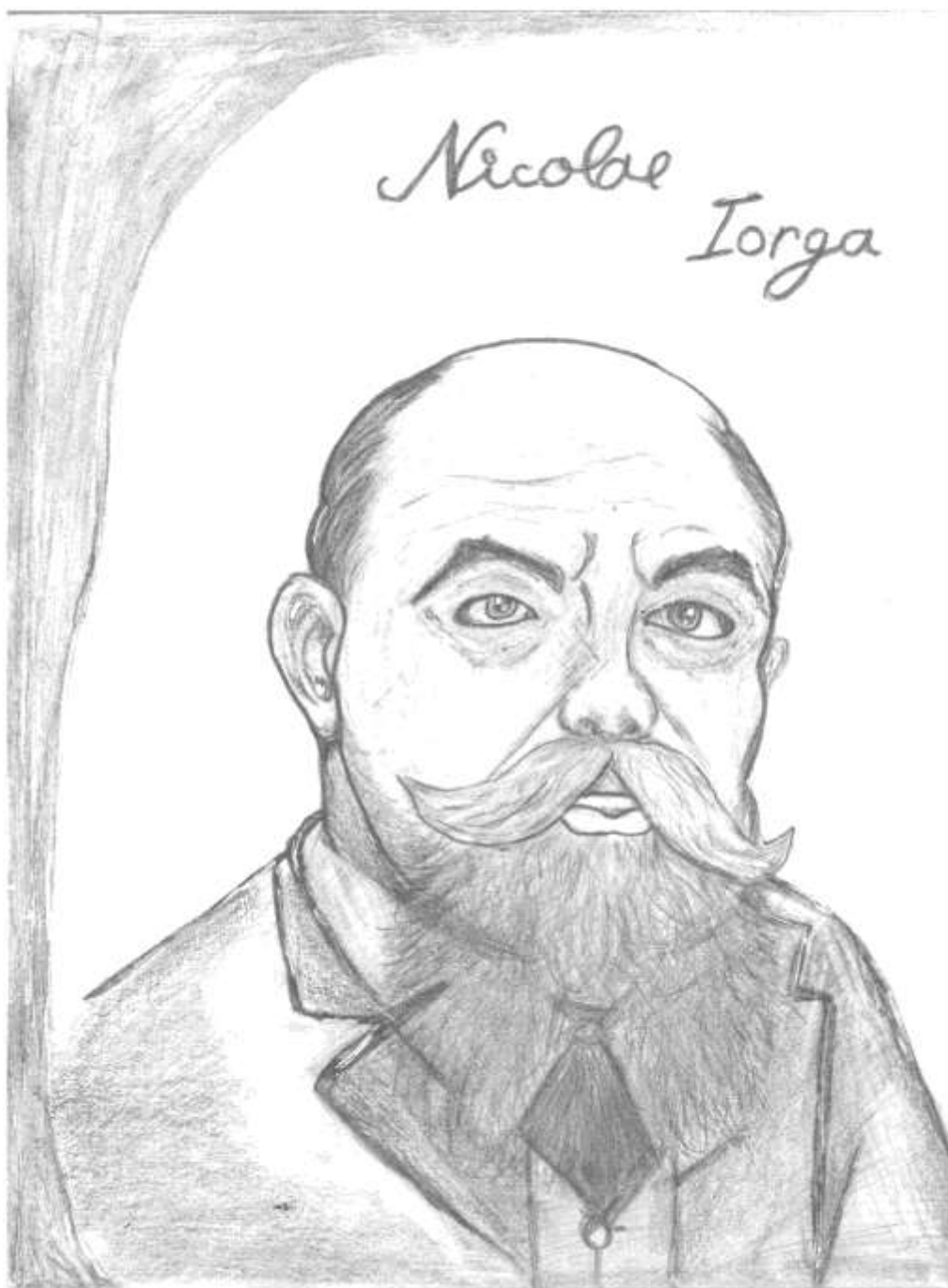

Alexandru Ioan Cuza

Elev: Bejan Daria Alexandra

Profesor coordonator: Chelariu Cristina

Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

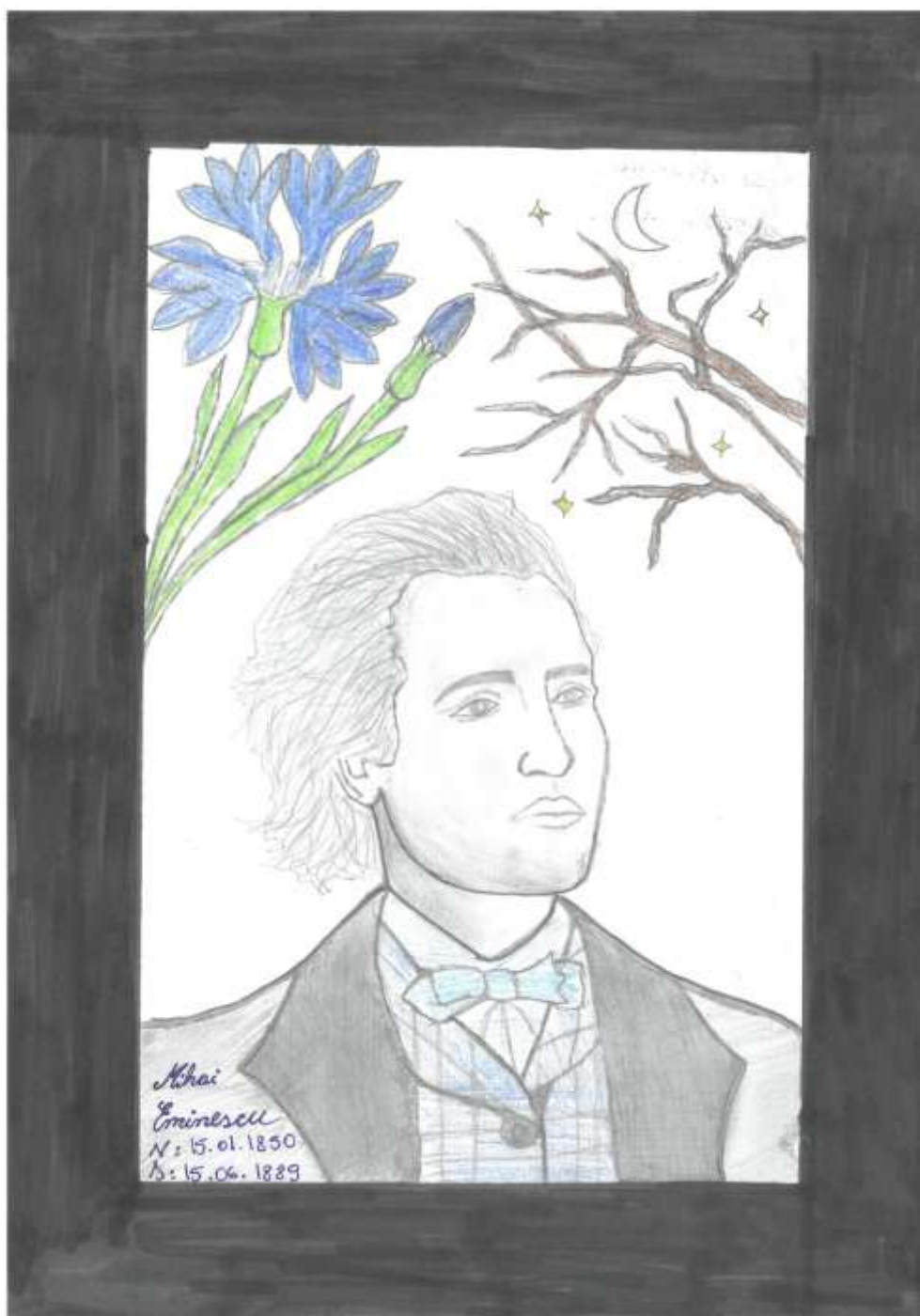
Nicolae Iorga
Elev: Timofte Ionela
Profesor coordonator: Chelariu Cristina
Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

Ștefan Luchian
Elev: Zahari Petronela Adriana
Profesor coordonator: Chelariu Cristina
Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

George Enescu
Elev: Toma Nicoleta Denisa
Profesor coordonator: Chelariu Cristina
Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

Mihai Eminescu

Elev: Lupu Roxana

Profesor coordonator: Chelariu Cristina

Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

Mihai Eminescu

Mihai Eminescu

Elev: Cofariu Georgiana Maria

Profesor coordonator: Chelariu Cristina

Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Hăisan Petruța
Profesor coordonator: Chelariu Cristina
Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Flămânzi, Botoșani

George Enescu

Elev: Macovei Luca Nicolae

Profesor coordonator: Horga Ana Viorica

Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava

Mihai Eminescu
Elev: Gheorghe Ariana Nectaria
Profesor coordonator: Horga Ana Viorica
Școala Gimnazială „Teodor Balan” Gura Humorului, Suceava

Sfântul Iacob Putneanul
Elev: Manolache Antonia Maria
Profesor coordonator: Cerceș Liana-Florina
Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

George Enescu
Elev: Cristea Natalia
Profesor coordonator: Cerceș Liana-Florina
Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Mihai Eminescu
Elev: Szarvadi Cristian
Profesor coordonator: Cerceș Liana-Florina
Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Patriarhul Teoctist

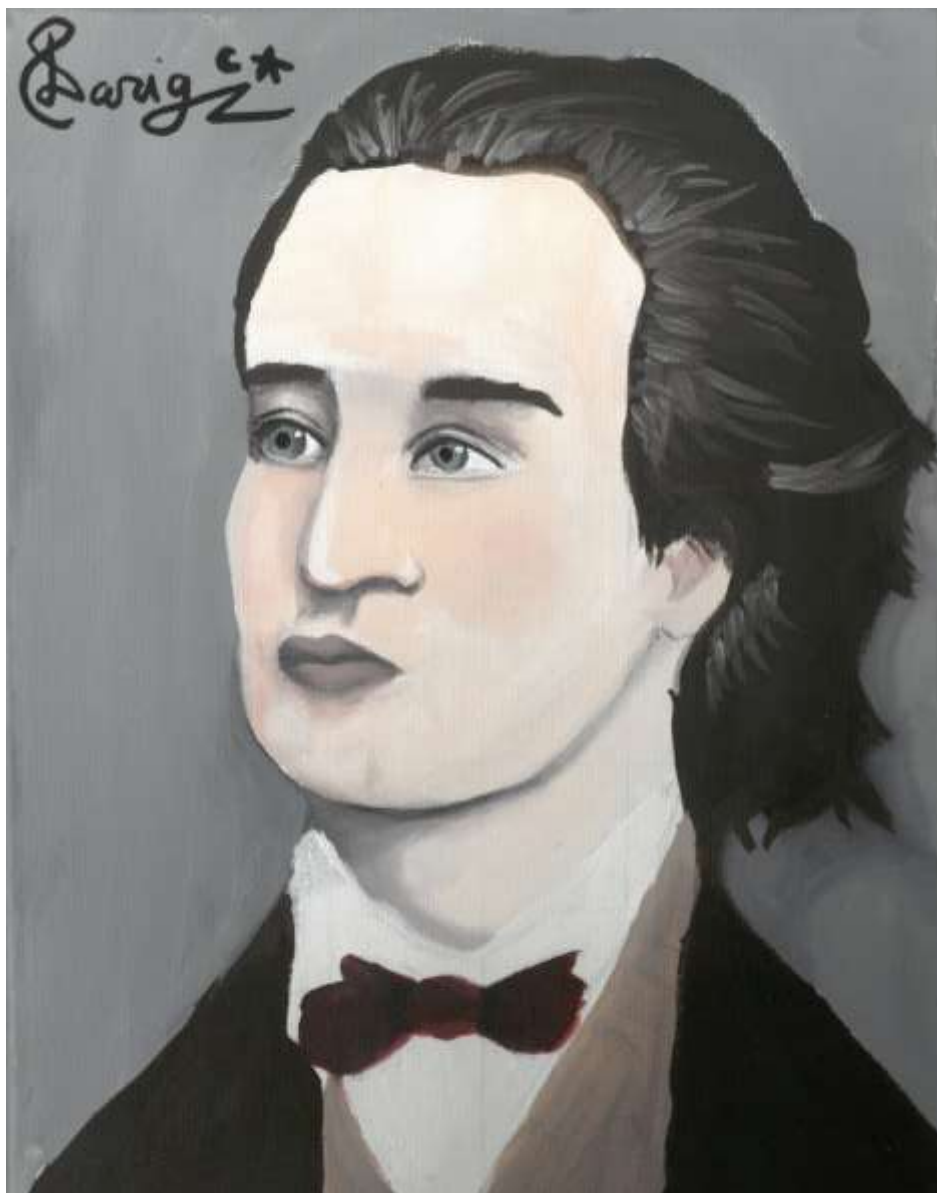
Elev: Suciu Maya

Profesor coordonator: Cerceș Liana-Florina
Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Mihai Eminescu ♥

Mihai Eminescu
Elev: Cucerzan Alice
Profesor coordonator: Cerceș Liana-Florina
Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj

Eminescu

Elev: Lungu Daria Gabriela

Profesor coordonator: Pușcașu Oana Nicoleta

Școala Gimnazială „D. D. Pătrășcanu” Tomești, Iași

Mihai Eminescu
Elev: Neagoie Teodora Carolina
Profesor coordonator: Dumbrăvescu Nicolae
Liceul Teologic Greco-Catolic „Sfântul Vasile cel Mare” Blaj, Alba

Nume și prenume elev
Comșa Iulia
Titlu lucrare
George Enescu

George Enescu

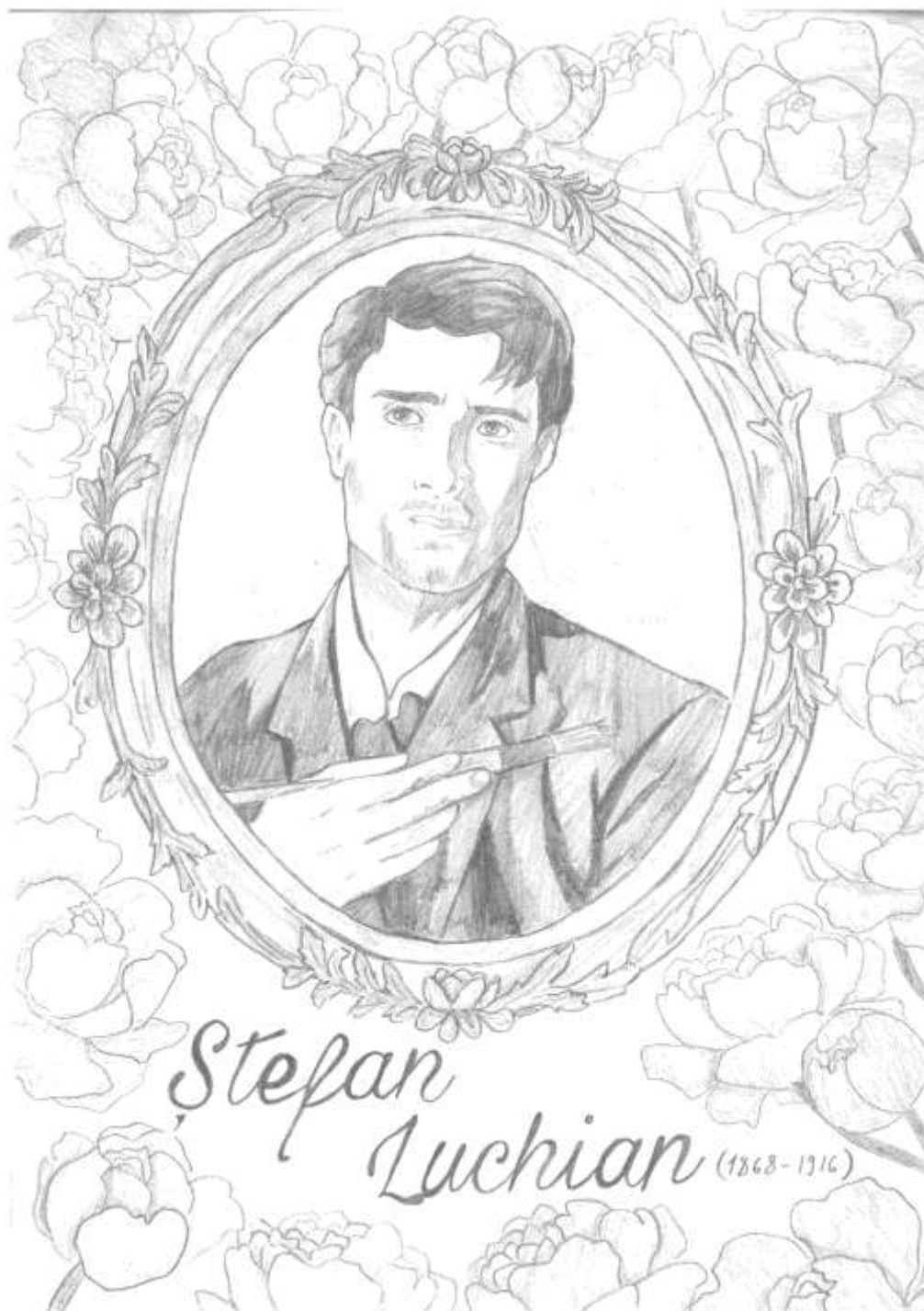
Elev: Comșa Iulia

Profesor coordonator: Dumbrăvescu Nicolae

Liceul Teologic Greco-Catolic „Sfântul Vasile cel Mare” Blaj, Alba

George Enescu
Elev: Mărginean George Ioan
Profesor coordonator: Dumbrăvescu Nicolae
Liceul Teologic Greco-Catolic „Sfântul Vasile cel Mare” Blaj, Alba

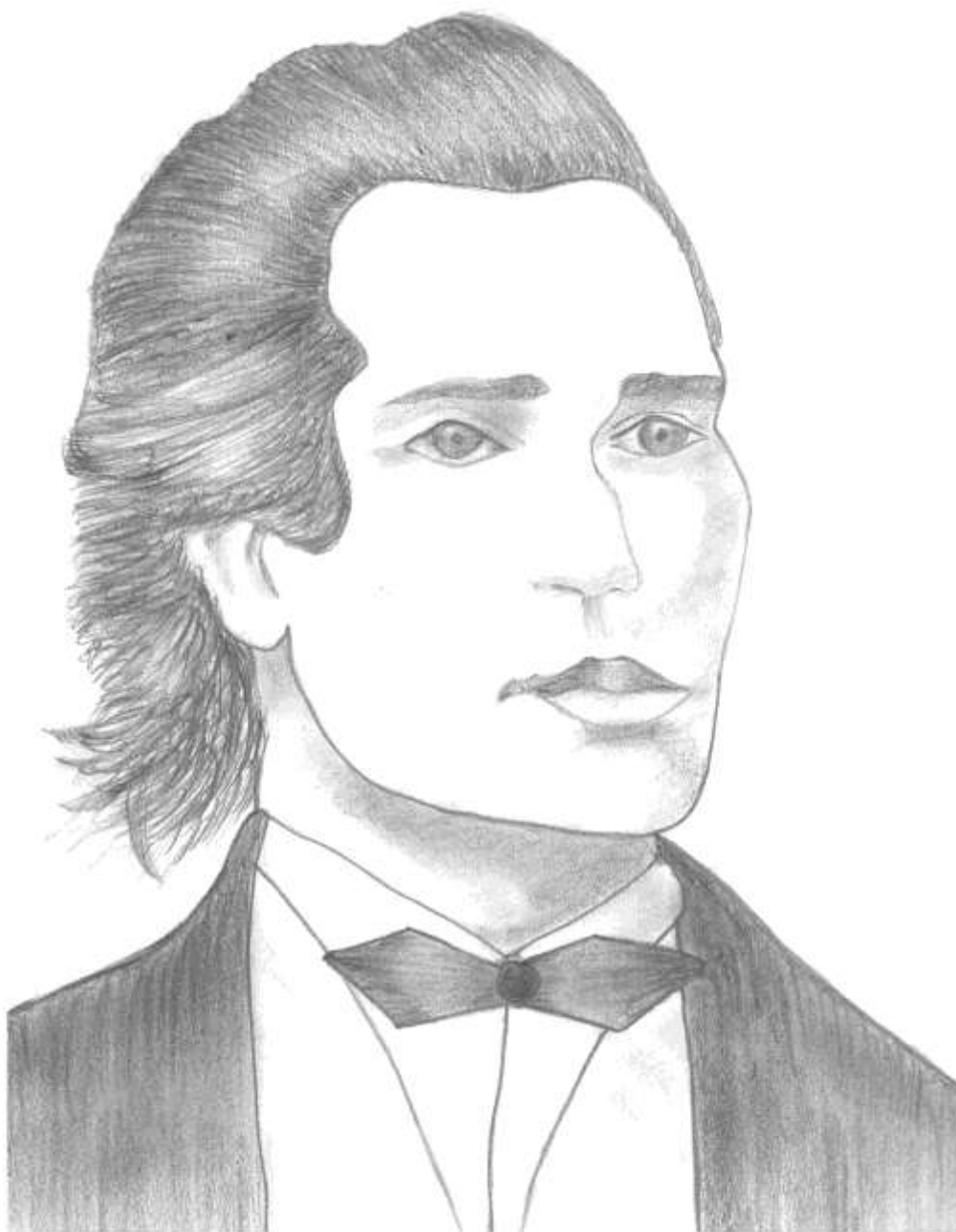
Ștefan Luchian
Elev: Murarușu Giorgia
Profesor coordonator: Drășleucă Mihaela
Seminarul Liceul Teoretic „Dr. M. Ciucă” Săveni, Botoșani

George Enescu
Elevi: Ivan Luca Matei, Ursu Delia
Profesor coordonator: Năpîrcă Felicia
Seminarul Liceul Teoretic „Dr. M. Ciucă” Săveni, Botoșani

Mihai Eminescu
Elev: Herghelegiu Jessica Maria
Profesor coordonator: Ignat Eugenia Corina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Portretul lui Mihai Eminescu
Elev: Răileanu Simina Ioana
Profesor coordonator: Ignat Eugenia Corina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Mihai Eminescu: geniu
Elev: Poșchin Maya Maria
Profesor coordonator: Ignat Eugenia Corina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Nicolae Iorga - înțeleptul
Elev: Saliche Sebastian
Profesor coordonator: Ignat Eugenia Corina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Mihai Eminescu - poet nepereche
Elev: Alecșă Andrei Constantin
Profesor coordonator: Ignat Eugenia Corina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

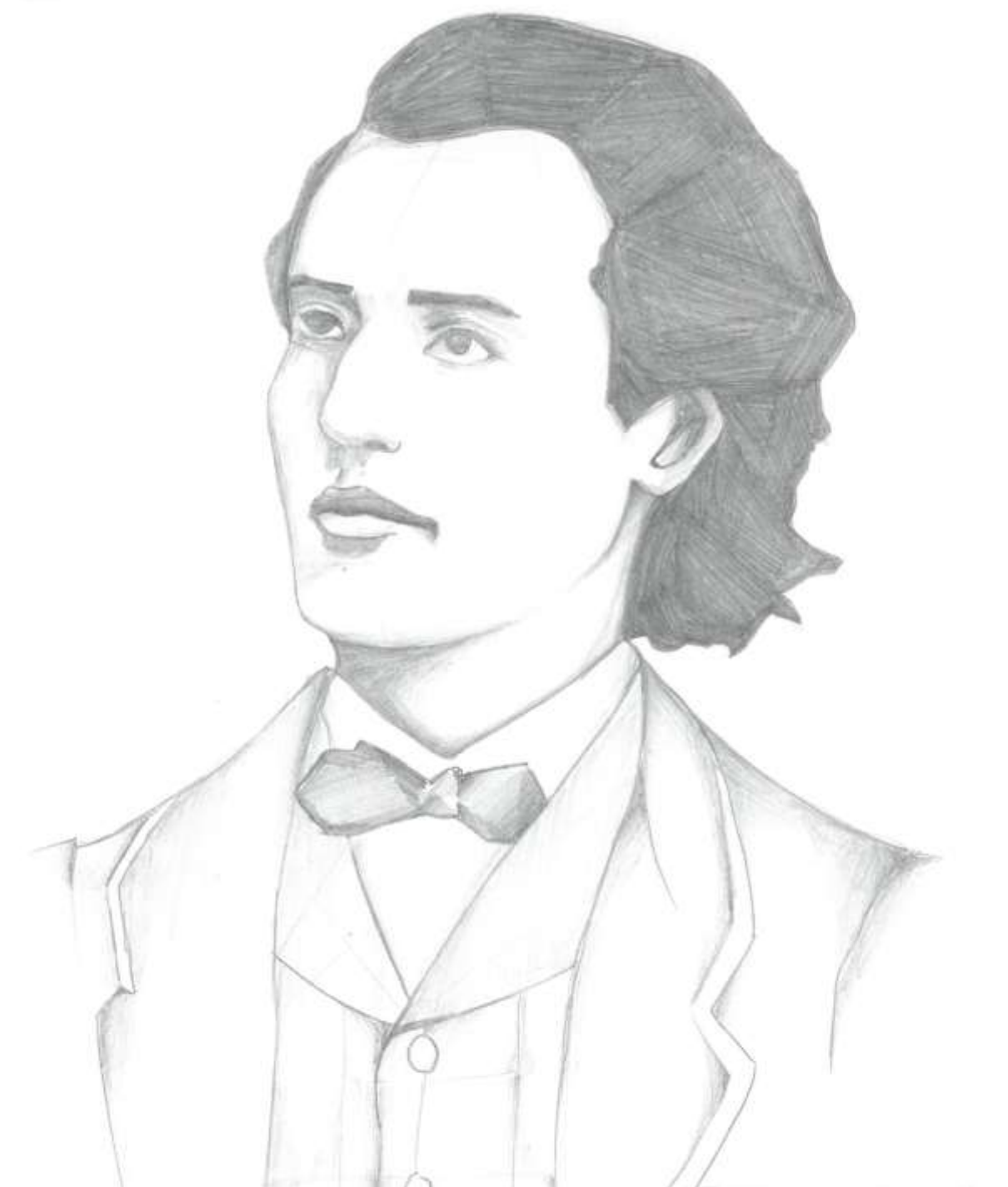
Mihai Eminescu - poetul meu drag!
Elev: Hodorog Nicoleta Petronela
Profesor coordonator: Ignat Eugenia Corina
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Geniul
Elev: Luchian Ștefania
Profesor coordonator: Antoci Tamara
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Compozitorul
Elev: Gîrtan Elena Denisa
Profesor coordonator: Antoci Tamara
Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Luceafărul

Elev: Oloeru Ștefan Mihai

Profesor coordonator: Antoci Tamara

Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

Luceafărul

Elev: Avadani Felicia

Profesor coordonator: Antoci Tamara

Liceul Tehnologic „Petru Poni” Iași

George Enescu

Elev: Fazekas Elias

Profesor coordonator: Șpan Claudia

Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor

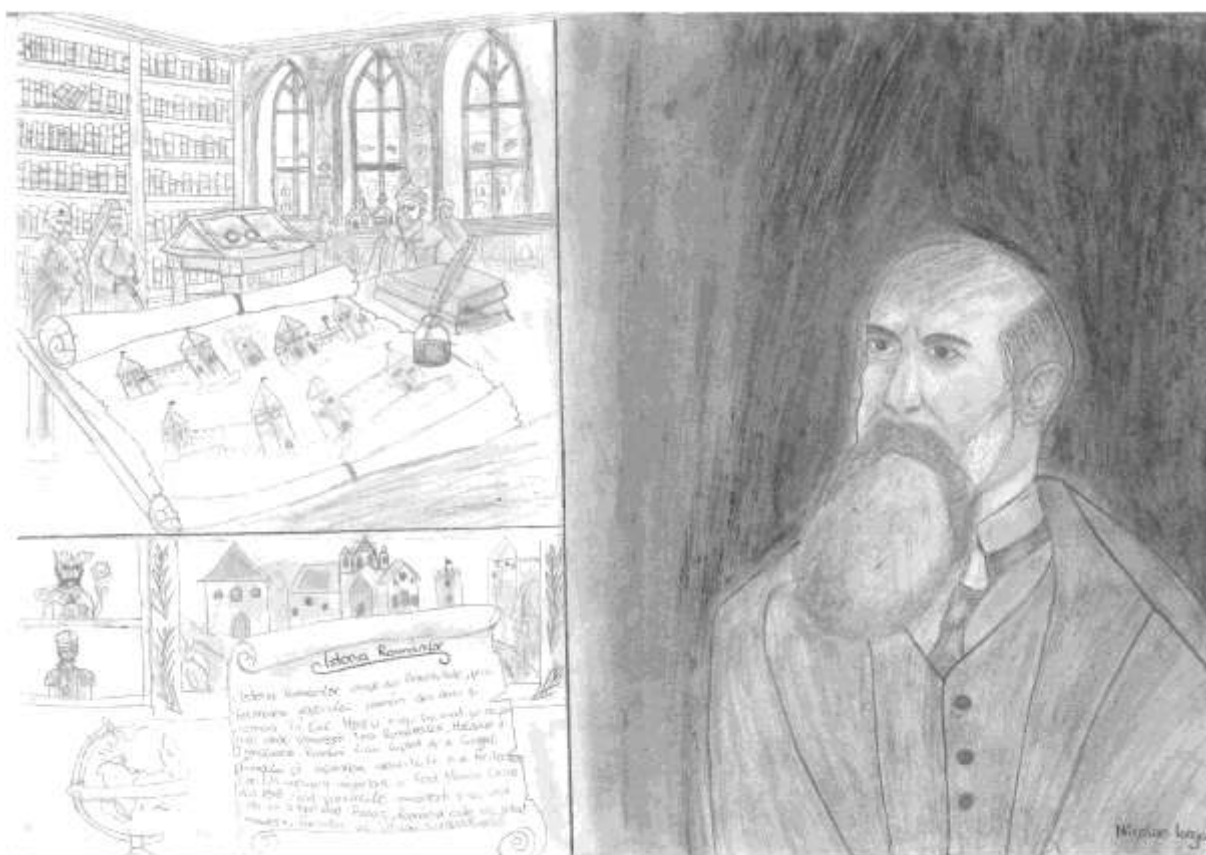

Mihai Eminescu

Elev: Hebre Sofia

Profesor coordonator: Iovan Florica

Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor

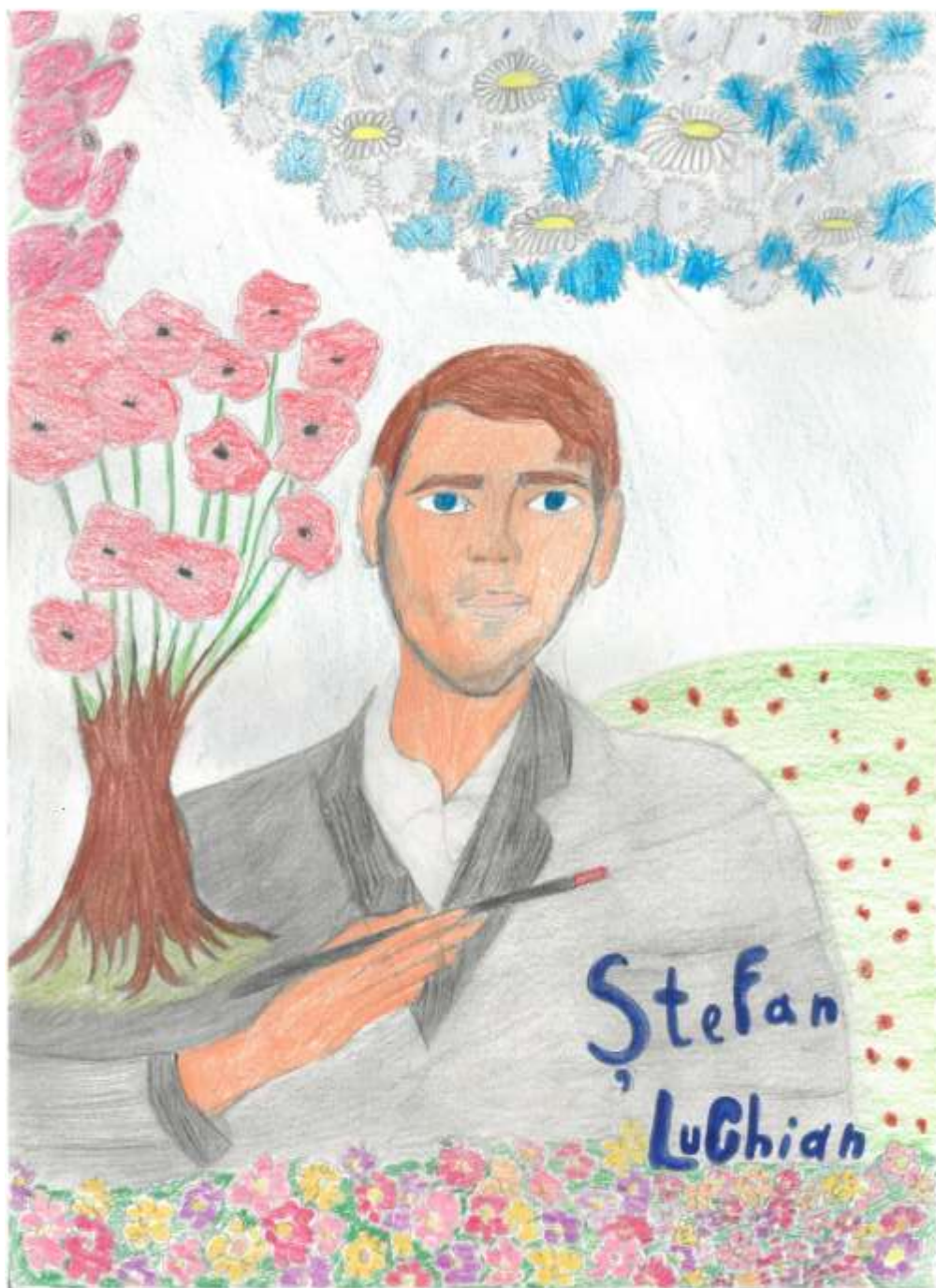

Nicolae Iorga

Elev: Arsene Nectaria

Profesor coordonator: Șpan Claudia

Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor

Ștefan Luchian

Elev: Căldărar Alessia

Profesor coordonator: Iovan Florica

Școala Gimnazială „Avram Iancu” Oradea, Bihor

Sf. Cuv. Ioan Iacob

Elev: Hagi Alexandra

Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela

Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

George Enescu
Elev: Ardeleanu Andra
Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela
Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

Mihai Eminescu
Elev: Zainea Ștefania
Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela
Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

Părintele Cleopa
Elev: Frunzoiu Ionela
Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela
Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

George Enescu

Elev: Răileanu Marius

Profesor coordonator: Cîrjan Mihaela

Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu” Odobești, Vrancea

George Enescu
Elev: Avădănei Valentin
Profesor coordonator: Ifrim Ștefana
Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

George Enescu
Elev: Panaitescu Rareș
Profesor coordonator: Ifrim Ștefana
Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

Constantin Brâncuși
Elev: Cimpoeșu Cosmin
Profesor coordonator: Ifrim Ștefana
Colegiul Tehnic Auto „Traian Vuia” Focșani, Vrancea

*La mulți ani,
Mihai Eminescu!*

La mulți ani, Eminescu!
Elev: Jândărica Valentin Ionuț
Profesor coordonator: Staicu Eugenia Viorica
Liceul Tehnologic „Anghel Saligny” Roșiori de Vede, Teleorman

Fiind băiet...

Elev: Dincă Denisa Gabriela

Profesor coordonator: Staicu Eugenia Viorica

Liceul Tehnologic „Anghel Saligny” Roșiori de Vede, Teleorman

Mihai Eminescu
Elev: Sinescu Mihaela
Profesor coordonator: Haraga Ana
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

Mihai Eminescu
Elev: Hodorogianu Andra Maria
Profesor coordonator: Haraga Ana
Școala Gimnazială „Aron Vodă” Aroneanu, Iași

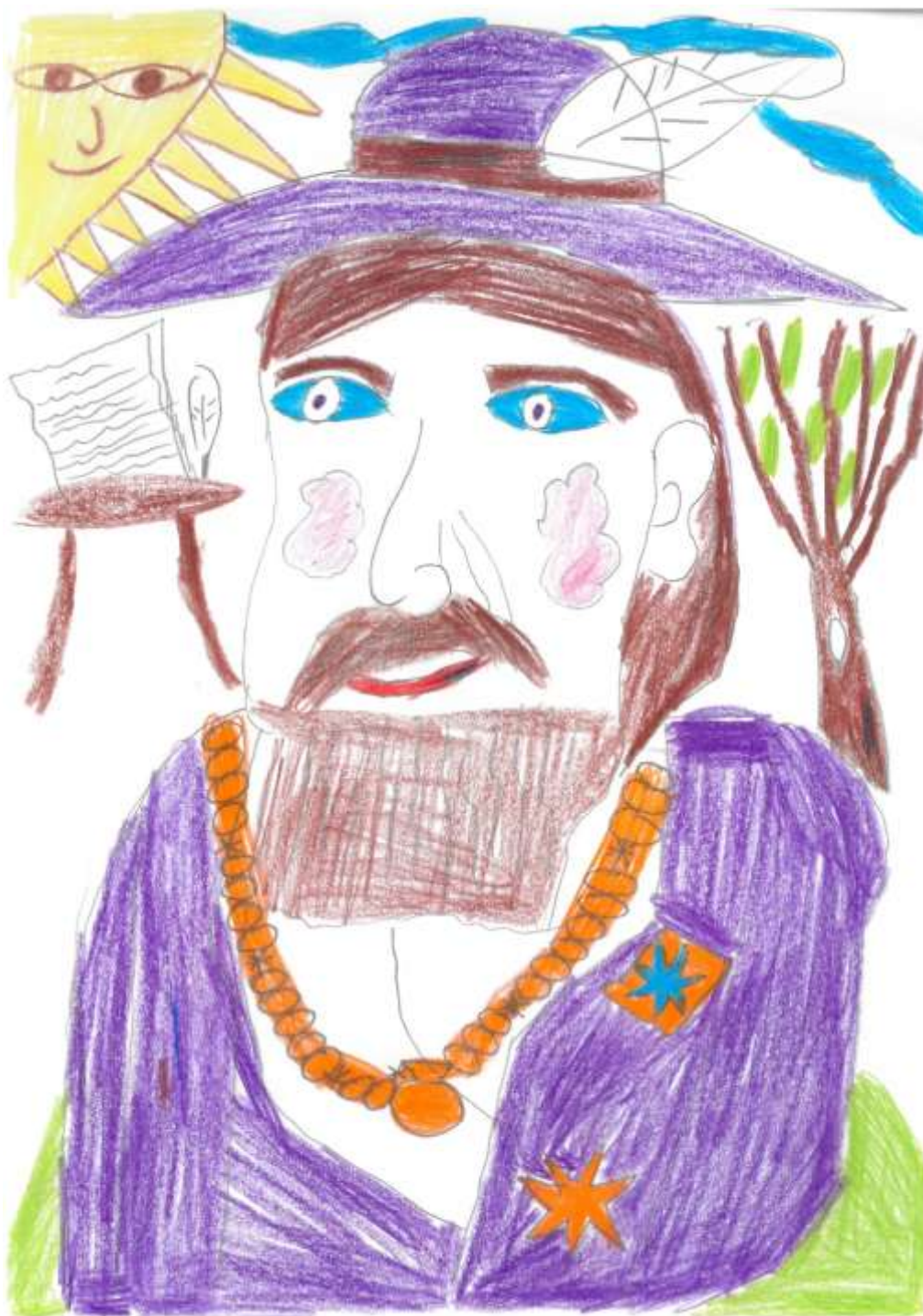

Alexandru Dimitrie Xenopol

Elev: Cerișencu Mihai Alexandru

Profesor coordonator: Ionescu Ionuț Codruț

Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța

Nicolae Iorga
Elev: Pop Elena
Profesor coordonator: Ionescu Ionuț Codruț
Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța

Patriarhul Nicodim Munteanu

Elev: Pop Alexandra

Profesor coordonator: Ionescu Ionuț Codruț

Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța

Ștefan cel Mare

Elev: Mitișcu Antonia Elisabeta

Profesor coordonator: Ionescu Ionuț Codruț

Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța

Ion Luca Caragiale
Elev: Oprea Darius Alexandru
Profesor coordonator: Ionescu Ionuț Codruț
Școala Gimnazială „Anastasia” Constanța